

Færder
nasjonalparkstyre

Møteinnkalling

Utvalg: Færder nasjonalparkstyre
Møtested: , Besøksenter Færder nasjonalpark
Dato: 28.11.2024
Tidspunkt: 14:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 25/2024	Godkjenning av innkalling		
ST 26/2024	Referatsaker		
RS 9/2024	Kopi - tilrådning - Færder nasjonalpark - forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark		2023/12257
RS 10/2024	Kopi - stadfestet - Færder nasjonalpark - legging av undervanns fiberoptisk ledning - N0r5ke Fibre AS		2023/4323
RS 11/2024	Innmelding - behov for midler - Færder nasjonalpark - rammer og opplegg - statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering - 2025		2024/12556
RS 12/2024	Færder nasjonalpark skjøtsel lønnetrær Mellom Bolæren		2024/12847
RS 13/2024	Henvendelse - Færder nasjonalpark - kostnadseffektive tiltak på Verdens ende / tiltaksplanen i besøksstrategien		2024/12678
ST 27/2024	Delegerte saker		
DS 13/2024	Tillatelse - Færder nasjonalpark - Bolæren - organisert ferdsel		2024/10300
DS 14/2024	Tillatelse - Færder nasjonalpark - Østre Bolærne - RANDI stasjon - tetting av lekkasje		2024/9931
ST 28/2024	Regnskapsrapport 2024		2024/5405
ST 29/2024	Færder nasjonalpark - skilting langs vei		2024/5405
ST 30/2024	Budsjettutkast 2025		2024/5405
ST 31/2024	Innspill nullfiske i Færder nasjonalpark		2024/5405
ST 32/2024	Uttalelse grensejustering Færder nasjonalpark		2024/5405
ST 33/2024	Færder nasjonalpark - Kjøleholmen - motorisert ferdsel - minigraver for dreneringsarbeid		2024/10867
ST 34/2024	Eventuelt		

ST 25/2024 Godkjenning av innkalling
ST 26/2024 Referatsaker

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Trondheim, 07.10.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/7828

Saksbehandler:
Kim Daniel Hansen

Tilrådning - Endring av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene i Oslofjorden og Agder

Vedlagt oversendes Miljødirektoratet sin tilrådning om endring av ferdselsforbudsperioden i 190 verneforskrifter i sjøfuglreservater i Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark og Agder fylker til å gjelde i perioden fra og med 15. mars til og med 15. august, og med dette oppnå en samordnet periode for hele Skagerakkysten.

Totalt omfatter tilrådningen endring av 190 verneforskrifter for naturvernområder i seks fylker:

- 56 verneområder i Agder, totalt 8,09 km² med ferdselsforbud.
- 42 verneområder i Akershus, totalt 1,21 km² med ferdselsforbud.
- 7 verneområder i Oslo, totalt 0,16 km² med ferdselsforbud.
- 29 verneområder i Telemark, totalt 2,63 km² med ferdselsforbud.
- 25 verneområder i Vestfold, totalt 4,86 km² med ferdselsforbud.
- 31 verneområder i Østfold, totalt 9,80 km² med ferdselsforbud.

Oversendelsen er et svar på tiltak T28 i tiltaksplan for å ta vare på Oslofjorden: *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* og oppdrag gitt til Miljødirektoratet om å oversende tilrådning om endringer i perioden med ferdselsforbud for verneområder i Oslofjorden. Etter dialog med departementet ble også Agder inkludert i tilrådningen.

Det vises til vedlagte saksdokumenter, herunder Miljødirektoratet sin tilrådning og endringsforskrifter. Tilrådningen inneholder nærmere detaljer om kunnskapsgrunnlag, saksbehandlingen, oppsummering av høringsuttalelser og foreslåtte endringer av forskrifter.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Kim Daniel Hansen
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I AGDER	Postboks 504	4804	ARENDAL
STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN	Postboks 325	1502	MOSS
STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMARK	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Nasjonalt parkstyret for Raet nasjonalpark			
Ytre Hvaler nasjonalparkstyre	Postboks 325	1502	MOSS
Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
Jomfruland nasjonalparkstyre	Postboks 2076	3103	TØNSBERG

NaturvernId	Offisielt navn	Kommune	Fylke
VV00001694	Agneskjæret naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001800	Bjørnen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001681	Brattholmene naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001687	Breivigskjæret naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001647	Buøyskjæra naturreservat	Arendal	Agder
VV00001669	Guleholmane naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001680	Gåseholmen naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001685	Hellesunds-Grønningen naturreservat	Lillesand	Agder
VV00001684	Helløyholmen naturreservat	Lillesand	Agder
VV00000520	Herøya naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001693	Hummerholmen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001733	Jakobsholmen, Lilleholmen og Rundholmen naturreservat	Farsund	Agder
VV00001798	Kjellingen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001802	Kjorten naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001794	Klovholmene naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001690	Kongsholmen naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001676	Lille Halsholmen naturreservat	Tvedestrand	Agder
VV00001677	Lille Lestholmen naturreservat	Tvedestrand	Agder
VV00001691	Lille-Danmark naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001683	Lyngholmen naturreservat	Lillesand	Agder
VV00001689	Malmen naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001678	Mannskjæret naturreservat	Risør	Agder
VV00001803	Markøy naturreservat	Lyngdal	Agder
VV00001682	Oksø naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001692	Olavskjæran naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00003273	Raet nasjonalpark	Arendal, Grimstad, Tvedestrand	Agder
VV00000723	Rauna naturreservat	Farsund	Agder
VV00001804	Revsund naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00000609	Risøya naturreservat	Lillesand	Agder
VV00000951	Rivingen naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001648	Ruholmen naturreservat	Tvedestrand	Agder
VV00001791	Rødholman naturreservat	Flekkefjord	Agder
VV00001672	Rørvikholmene naturreservat	Arendal	Agder
VV00000585	Seilskjærene naturreservat	Arendal	Agder
VV00001793	Skjede naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001465	Skjøringen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00000885	Skogerøy-Lyngholmen naturreservat	Lillesand	Agder
VV00001801	Skotholmen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001668	Skydskjær naturreservat	Farsund	Agder
VV00001795	Slettingen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001788	Småskjæran naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00000594	Songaar, Hellersøya og Kubbøya naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001674	Stakketoskjæret naturreservat	Tvedestrand	Agder
VV00001679	Stangholmen naturreservat	Risør	Agder
VV00001790	Store Lyngholmen naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001597	Store Måkholmen naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001796	Store Vengelsholmen naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001675	Storskjæret naturreservat	Tvedestrand	Agder
VV00001688	Sundholmen naturreservat	Grimstad	Agder
VV00001797	Søndre Eggvær naturreservat	Lindesnes	Agder

VV00001732	Terneholmen naturreservat	Farsund	Agder
VV00001624	Terneholmen og Grønningen naturreservat	Kristiansand	Agder
VV00001792	Udvåre naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00001799	Valløy naturreservat	Lindesnes	Agder
VV00000523	Østre Ertholmen naturreservat	Lillesand	Agder
VV00001789	Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat	Flekkefjord	Agder
VV00001786	Alv naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002757	Demmekilskjæra biotopvernområde	Asker	Akershus
VV00002795	Dokkskjæret biotopvernområde	Bærum	Akershus
VV00001042	Dyna naturreservat	Asker	Akershus
VV00001035	Ertsvikskjær naturreservat	Asker	Akershus
VV00002791	Flatskjær dyrefredningsområde	Ås	Akershus
VV00001039	Geitungsholmen naturreservat	Asker	Akershus
VV00002758	Hjelpskjæra biotopvernområde	Asker	Akershus
VV00002670	Husbergøya naturreservat	Nesodden	Akershus
VV00001605	Hvalskjæret naturreservat	Asker	Akershus
VV00002756	Høvikskjæra fuglefredningsområde	Asker	Akershus
VV00001783	Knerten naturreservat	Nesodden	Akershus
VV00002799	Kråkholmen fuglefredningsområde	Asker	Akershus
VV00000592	Lagmannsholmen naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002801	Langskjær naturreservat	Bærum	Akershus
VV00001784	Lille Bjerkøyskjær naturreservat	Asker	Akershus
VV00000724	Mellemskjær naturreservat	Bærum	Akershus
VV00001633	Møkkalassene naturreservat	Bærum	Akershus
VV00000753	Mølen naturreservat	Asker	Akershus
VV00000591	Naturreservat sør for Furuholmen naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002798	Nordre Sauholmen fuglefredningsområde	Vestby	Akershus
VV00002800	Nordre Skjælholmen naturreservat	Nesodden	Akershus
VV00001601	Nordøstre Askeskjær naturreservat	Frogn	Akershus
VV00001632	Prinseskjær naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002789	Rogneskjær dyrefredningsområde	Asker	Akershus
VV00002760	Saltskjær biotopvernområde	Asker	Akershus
VV00001602	Sandholmen naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002802	Selskjær fuglefredningsområde	Bærum	Akershus
VV00002790	Småskjær dyrefredningsområde	Frogn	Akershus
VV00002797	Stakaskjær biotopvernområde	Frogn	Akershus
VV00002796	Storskjær fuglefredningsområde	Frogn	Akershus
VV00000768	Storskjær naturreservat	Asker	Akershus
VV00001639	Sundbyholmene naturreservat	Asker	Akershus
VV00001785	Svartskjæra naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002672	Søndre Skjælholmen naturreservat	Nesodden	Akershus
VV00001631	Terneholmen naturreservat	Asker	Akershus
VV00000730	Terneskjær naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002794	Tuskjær fuglefredningsområde	Frogn, Ås	Akershus
VV00000586	Ulvungene naturreservat	Asker	Akershus
VV00001604	Ulykkesskjær naturreservat	Asker	Akershus
VV00002759	Vealøs naturreservat	Asker	Akershus
VV00001603	Ytre Vassholmen naturreservat	Bærum	Akershus
VV00002695	Bleikøya naturreservat	Oslo	Oslo
VV00002792	Galteskjær biotopvernområde	Oslo	Oslo
VV00002788	Kaffeskjær dyrefredningsområde	Oslo	Oslo

VV00000482	Kaninøya naturreservat	Oslo	Oslo
VV00001616	Kavringen naturreservat	Oslo	Oslo
VV00000370	Malmøya og Malmøykalven naturreservat	Oslo	Oslo
VV00002793	Nakkeskjær biotopvernområde	Oslo	Oslo
VV00002736	Brennevinsholmen østre biotopvernområde	Bamble	Telemark
VV00001698	Bukholmskjæra naturreservat	Kragerø	Telemark
VV00002737	Båtholmane biotopvernområde	Kragerø	Telemark
VV00002738	Eggholmane dyrefredningsområde	Porsgrunn	Telemark
VV00002739	Fantholmane-Matløs biotopvernområde	Kragerø	Telemark
VV00002740	Flakvarpholmen biotopvernområde	Skien	Telemark
VV00001726	Furuholmen naturreservat	Porsgrunn	Telemark
VV00003084	Færder nasjonalpark	Færder, Tønsberg	Telemark
VV00001774	Geitholmsundet naturreservat	Kragerø	Telemark
VV00003264	Jomfruland nasjonalpark	Kragerø	Telemark
VV00002741	Kisteholmen biotopvernområde	Porsgrunn	Telemark
VV00001697	Kjeholmskjæra naturreservat	Kragerø	Telemark
VV00002742	Korset biotopvernområde	Kragerø	Telemark
VV00001373	Krogshavn naturreservat	Bamble	Telemark
VV00001769	Kråka naturreservat	Bamble	Telemark
VV00001613	Lagmannskjær naturreservat	Skien	Telemark
VV00001641	Lille Såstein naturreservat	Bamble	Telemark
VV00001636	Lindholmane naturreservat	Bamble	Telemark
VV00001628	Omborsnesholmane naturreservat	Bamble	Telemark
VV00002743	Ringsholmane fuglefredningsområde	Bamble	Telemark
VV00001644	Rognholmen naturreservat	Kragerø	Telemark
VV00001642	Selskjæra naturreservat	Bamble	Telemark
VV00002744	Soppekilen biotopvernområde	Kragerø	Telemark
VV00001645	Teineskjær biotopvernområde	Kragerø	Telemark
VV00001772	Torskholmen naturreservat	Kragerø	Telemark
VV00001612	Vestre Skjæret naturreservat	Porsgrunn	Telemark
VV00002745	Vollsfjorden indre fuglefredningsområde	Skien	Telemark
VV00002746	Vollsfjorden midtre fuglefredningsområde	Bamble	Telemark
VV00002853	Bekkeskjæret biotopvernområde	Holmestrand	Vestfold
VV00002852	Bjønnesholmen biotopvernområde	Larvik	Vestfold
VV00002851	Bueskjær biotopvernområde	Horten	Vestfold
VV00000627	Buvika/Rødskjær naturreservat	Horten	Vestfold
VV00002844	Bølene fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold
VV00002845	Ertholmen fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold
VV00002841	Ferjeholmen fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold
VV00002843	Flatholmen biotopvernområde	Larvik	Vestfold
VV00000729	Fugløyrogn naturreservat	Larvik	Vestfold
VV00002854	Glomsteinskjær fuglefredningsområde	Færder	Vestfold
VV00002849	Gryteskjær biotopvernområde	Færder	Vestfold
VV00002850	Grøtterødskjær biotopvernområde	Færder	Vestfold
VV00002855	Gumserødøya fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold
VV00001768	Kattholmane naturreservat	Holmestrand	Vestfold
VV00002837	Kausen biotopvernområde	Færder	Vestfold
VV00001780	Kvitskjærene naturreservat	Færder	Vestfold
VV00002840	Langholmene fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold
VV00001595	Langskjærene naturreservat	Færder	Vestfold
VV00002846	Lyngholmen fuglefredningsområde	Larvik	Vestfold

VV00002847	Marøyskjæra fuglefredningsområde	Sandefjord	Vestfold
VV00002848	Saltbuskjær biotopvernområde	Færder	Vestfold
VV00002842	Strømsundholmen biotopvernområde	Larvik	Vestfold
VV00002839	Sundskjæra biotopvernområde	Larvik	Vestfold
VV00002838	Torskerumpa biotopvernområde	Færder	Vestfold
VV00002835	Vealøs naturreservat	Horten	Vestfold
VV00002836	Østøyskjæret biotopvernområde	Horten	Vestfold
VV00002782	Bjørneskjær biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00000802	Eggholmen naturreservat	Moss	Østfold
VV00000361	Eldøya naturreservat	Moss	Østfold
VV00002774	Grindskjær dyrefredningsområde	Fredrikstad	Østfold
VV00002769	Gullholmen naturreservat	Moss	Østfold
VV00002779	Gåseskjær biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00002773	Gåseskjæra dyrefredningsområde	Fredrikstad	Østfold
VV00002786	Haslau biotopvernområde	Sarpsborg	Østfold
VV00002778	Knubben biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00002965	Kråkerøy-skjærgården naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00000834	Kurefjorden naturreservat	Moss, Råde	Østfold
VV00002785	Kuskjæra biotopvernområde	Halden	Østfold
VV00000590	Langskjær naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00002775	Nordre Fugleskjær biotopvernområde	Fredrikstad	Østfold
VV00002770	Revlingen naturreservat	Moss	Østfold
VV00002777	Sauedauen biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00002962	Skjæløysundet naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00002776	Skomakerskjæra dyrefredningsområde	Hvaler	Østfold
VV00002787	Skorpen biotopvernområde	Sarpsborg	Østfold
VV00002772	Steinene biotopvernområde	Moss	Østfold
VV00002784	Store Danmarkskjær biotopvernområde	Halden	Østfold
VV00002781	Store Møkkalasset biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00000832	Søndre Missingen naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00000653	Søndre Sletter naturreservat	Råde	Østfold
VV00002771	Taralden fuglefredningsområde	Moss	Østfold
VV00003709	Teineholmen naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00000652	Vesle Sletter naturreservat	Råde	Østfold
VV00002752	Ytre Hvaler nasjonalpark	Fredrikstad, Hvaler	Østfold
VV00001245	Øra naturreservat	Fredrikstad	Østfold
VV00002783	Østre Rødiskjær biotopvernområde	Hvaler	Østfold
VV00002780	Østre Utengskjær dyrefredningsområde	Hvaler	Østfold

Forskrift om endringer i forskrifter om verneområder for å utvide perioden for ferdselsforbud i Agder mv.

Hjemmel: Fastsatt av Kongen i Statsråd med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 34, 35 og 37.

I

I følgende forskrifter skal i overskriften "Aust-Agder" erstattes med "Agder" og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 30 om fredning for Mannskjæret naturreservat, Risør kommune, Aust-Agder kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 31 om fredning for Stangholmen naturreservat, Risør kommune, Aust-Agder kap. IX
3. Forskrift 28. mars 1980 nr. 33 om fredning for Stakketoskjæret naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder kap. IX
4. Forskrift 28. mars 1980 nr. 34 om fredning for Storskjæret naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder kap. IX
5. Forskrift 28. mars 1980 nr. 35 om fredning for Lille Halsholmen naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder kap. IX
6. Forskrift 28. mars 1980 nr. 36 om fredning for Ruholmen naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder kap. IX
7. Forskrift 28. mars 1980 nr. 37 om fredning for Lille Lestholmen naturreservat, Tvedestrand kommune, Aust-Agder kap. IX
8. Forskrift 28. mars 1980 nr. 44 om fredning av Rivingen naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
9. Forskrift 28. mars 1980 nr. 45 om fredning av Kongsholmen naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
10. Forskrift 28. mars 1980 nr. 46 om fredning av Malmen naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
11. Forskrift 28. mars 1980 nr. 47 om fredning av Sundholmen naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
12. Forskrift 28. mars 1980 nr. 48 om fredning av Store Måkholmen naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
13. Forskrift 28. mars 1980 nr. 49 om fredning av Breivigskjæret naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
14. Forskrift 28. mars 1980 nr. 50 om fredning av Lille-Danmark naturreservat, Grimstad kommune, Aust-Agder kap. IX
15. Forskrift 28. mars 1980 nr. 52 om fredning av Lyngholmen naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder kap. IX
16. Forskrift 28. mars 1980 nr. 53 om fredning av Risøya naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder kap. IX
17. Forskrift 28. mars 1980 nr. 54 om fredning av Helløyholmen naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder kap. IX
18. Forskrift 28. mars 1980 nr. 55 om fredning av Hellesunds-Grønningen naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder kap. IX
19. Forskrift 28. mars 1980 nr. 56 om fredning av Skogerøy-Lyngholmen naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder kap. IX
20. Forskrift 15. desember 2000 nr. 1463 om vern av Østre Ertholmen som naturreservat, Lillesand kommune, Aust-Agder IV punkt 1.9
21. Forskrift 16. desember 2016 nr. 1632 om vern av Raet nasjonalpark, Tvedestrand, Arendal og Grimstad kommuner, Aust-Agder §7 2. ledd

II

I følgende forskrifter skal i overskriften "Vest-Agder" erstattes med "Agder" og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 57 om fredning av Brattholmene naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 58 om fredning av Revsund naturreservat Kristiansand kommune, Vest-Agder kap. IX
3. Forskrift 28. mars 1980 nr. 60 om fredning av Terneholmen og Grønningen naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder kap. IX
4. Forskrift 28. mars 1980 nr. 61 om fredning av Oksø naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder kap. IX
5. Forskrift 28. mars 1980 nr. 62 om fredning for Skjede naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder kap. IX
6. Forskrift 28. mars 1980 nr. 75 om fredning for Hummerholmen naturreservat, Lindesnes kommune, Vest-Agder kap. IX
7. Forskrift 28. mars 1980 nr. 76 om fredning av Olavskjæran naturreservat, Lindesnes kommune, Vest-Agder kap. IX
8. Forskrift 28. mars 1980 nr. 77 om fredning for Udvåre naturreservat, Lindesnes kommune, Vest-Agder kap. IX
9. Forskrift 28. mars 1980 nr. 78 om fredning for Agneskjæret naturreservat, Lindesnes kommune, Agder kap. IX
10. Forskrift 28. mars 1980 nr. 79 om fredning for Småskjæran naturreservat, Lindesnes kommune, Vest-Agder kap. IX
11. Forskrift 28. mars 1980 nr. 80 om fredning for Guleholmane naturreservat, Lindesnes kommune, Vest-Agder kap. IX
12. Forskrift 28. mars 1980 nr. 81 om fredning for Markøy naturreservat, Lyngdal kommune, Vest-Agder kap. IX
13. Forskrift 28. mars 1980 nr. 82 om fredning for Terneholmen naturreservat, Farsund kommune, Vest-Agder kap. IX
14. Forskrift 28. mars 1980 nr. 83 om fredning for Rauna naturreservat, Farsund kommune, Vest-Agder kap. IX
15. Forskrift 28. mars 1980 nr. 84 om fredning for Rødholman naturreservat, Flekkefjord kommune, Vest-Agder kap. IX
16. Forskrift 2. oktober 1981 nr. 4735 om fredning for Skydskjær naturreservat, Farsund kommune, Vest-Agder kap. VII
17. Forskrift 2. oktober 1981 nr. 4736 om fredning for Jakobsholmen, Lilleholmen og Rundholmen naturreservat, Farsund kommune, Vest-Agder kap. VII

III

I forskrift 28. mars 1980 nr. 59 om fredning av Gåseholmen naturreservat, Kristiansand kommune, Vest-Agder gjøres følgende endring:

Overskriften skal være:

Forskrift om fredning av Gåseholmen og Slettholmen naturreservat, Kristiansand kommune, Agder

I kap. IX skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

IV

I forskrift 28. mars 1980 nr. 85 om fredning for Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat, Flekkefjord kommune, Vest-Agder gjøres følgende endring:

I overskriften skal "Vest-Agder" erstattes med "Agder".

I kap. IX skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

I kap X skal nytt punkt 2 lyde:

2. at brukere av fritidsbebyggelsen på Øvre Svinholmen kan ferdes og oppholde seg på Øvre Svinholmen og i sjøen rundt denne holmen etter 15. juli.

I kap. X skal nåværende punkt 2 være punkt 3 og nåværende punkt 3 være punkt 4.

V

I følgende forskrifter skal i overskriften "Søgne kommune" erstattes med "Kristiansand kommune" og "Vest-Agder" erstattes med "Agder", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 63 om fredning for Store Lyngholmen naturreservat, Søgne kommune, Vest-Agder kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 64 om fredning for Herøya naturreservat, Søgne kommune, Vest-Agder kap. IX
3. Forskrift 28. mars 1980 nr. 65 om fredning av Songvaar, Hellersøya og Kubbøya, Søgne kommune, Vest-Agder kap. IX

VI

I følgende forskrifter skal i overskriften "Mandal kommune" erstattes med "Lindesnes kommune" og "Vest-Agder" erstattes med "Agder", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 66 om fredning for Valløy naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 67 om fredning for Søndre Eggvær naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
3. Forskrift 28. mars 1980 nr. 68 om fredning for Kjellingen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
4. Forskrift 28. mars 1980 nr. 69 om fredning for Skjøringen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
5. Forskrift 28. mars 1980 nr. 70 om fredning for Store Vengelsholmen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
6. Forskrift 28. mars 1980 nr. 71 om fredning for Slettingen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
7. Forskrift 28. mars 1980 nr. 72 om fredning for Skotholmen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
8. Forskrift 28. mars 1980 nr. 73 om fredning for Klovholmene naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX
9. Forskrift 28. mars 1980 nr. 74 om fredning for Kjorten naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. IX

10. Forskrift 2. oktober 1981 nr. 4737 om fredning for Bjørnen naturreservat, Mandal kommune, Vest-Agder kap. VII

VII

I følgende forskrifter skal i overskriften "Moland kommune" erstattes med "Arendal kommune" og "Aust-Agder" erstattes med "Agder", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 38 om fredning for Buøyskjæra naturreservat, Moland kommune, Aust-Agder kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 39 om fredning for Rørvikholmene naturreservat, Moland kommune, Aust-Agder kap. IX

VIII

I forskrift 28. mars 1980 nr. 41 om fredning for Seilskjærene naturreservat, Tromøy kommune, Aust-Agder gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Tromøy kommune" erstattes med "Arendal kommune" og "Aust-Agder" erstattes med "Agder".

I kap. IX skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

IX

Denne forskriften trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Forskrift om endringer i forskrifter om verneområder for å utvide perioden for ferdselsforbud i Østfold, Akershus og Oslo mv.

Hjemmel: Fastsatt av Kongen i Statsråd med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 34, 35, 37 og 38

I

I følgende forskrifter skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 15. desember 1978 nr. 22 om fredning av Kavringen naturreservat, Oslo kommune, Oslo IV punkt 4
2. Forskrift 15. desember 1978 nr. 23 om fredning av Nordøstre Askeskjær naturreservat, Frogn kommune, Akershus IV punkt 4
3. Forskrift 15. desember 1978 nr. 24 om fredning av Lille Bjerkøyskjær naturreservat, Asker kommune, Akershus IV punkt 4
4. Forskrift 15. desember 1978 nr. 25 om fredning av Hvalskjæret naturreservat, Asker kommune, Akershus IV punkt 4
5. Forskrift 15. desember 1978 nr. 26 om fredning av Terneholmen naturreservat, Asker kommune, Akershus IV punkt 4
6. Forskrift 15. desember 1978 nr. 27 om fredning av Ulvungene naturreservat, Asker kommune, Akershus IV punkt 4
7. Forskrift 15. desember 1978 nr. 28 om fredning for Ulykkesskjær naturreservat i Asker kommune, Akershus IV punkt 4
8. Forskrift 15. desember 1978 nr. 29 om fredning for naturreservat sør for Furuholmen i Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
9. Forskrift 15. desember 1978 nr. 30 om fredning av Prinseskjær naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
10. Forskrift 15. desember 1978 nr. 31 om fredning for Mellemskjær naturreservat i Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
11. Forskrift 15. desember 1978 nr. 32 om fredning av Terneskjær naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
12. Forskrift 15. desember 1978 nr. 33 om fredning av Svartskjæra naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
13. Forskrift 15. desember 1978 nr. 34 om fredning av Alv naturreservat, Bærum kommune, Akershus kap. IV punkt 4
14. Forskrift 15. desember 1978 nr. 35 om fredning av Sandholmen naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
15. Forskrift 15. desember 1978 nr. 36 om fredning av Ytre Vassholmen naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
16. Forskrift 15. desember 1978 nr. 37 om fredning av Møkkalassene naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 4
17. Forskrift 15. desember 1978 nr. 39 om fredning av Knerten naturreservat, Nesodden kommune, Akershus IV punkt 4
18. Forskrift 15. desember 1978 nr. 41 om fredning av Sundbyholmene naturreservat, Røyken kommune, Buskerud IV punkt 4
19. Forskrift 15. januar 1988 nr. 72 om fredning for Lagmannsholmen naturreservat, Bærum kommune, Akershus IV punkt 6
20. Forskrift 27. juni 2008 nr. 685 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 19 – Bleikøya naturreservat, Oslo kommune, Oslo § 3 nr. 4
21. Forskrift 27. juni 2008 nr. 687 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 21 – Malmøya og Malmøykalven naturreservat, Oslo kommune, Oslo § 3 nr. 5

22. Forskrift 27. juni 2008 nr. 689 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 23 – Kaninøya naturreservat, Oslo kommune, Oslo § 3 nr. 4
23. Forskrift 27. juni 2008 nr. 697 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 31 – Husbergøya naturreservat, Nesodden kommune, Akershus § 3 nr. 5
24. Forskrift 27. juni 2008 nr. 701 om supplerende vern for Oslofjorden, delplan Oslo og Akershus – Vedlegg 35 – Søndre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune, Akershus § 3 nr. 5
25. Forskrift 19. juni 2009 nr. 757 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 49. Fredning av Rogneskjær fuglefredningsområde, Asker kommune, Akershus § 3 nr. 4
26. Forskrift 19. juni 2009 nr. 758 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 50. Fredning av Kråkholmen fuglefredningsområde, Asker kommune, Akershus § 3 nr. 4
27. Forskrift 19. juni 2009 nr. 759 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 51. Fredning av Selskjær fuglefredningsområde, Bærum kommune, Akershus § 3 nr. 4
28. Forskrift 19. juni 2009 nr. 760 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 52. Fredning av Langskjær naturreservat, Bærum kommune, Akershus § 3 nr. 4
29. Forskrift 19. juni 2009 nr. 761 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 53. Vern av Dokkskjæret biotopvernområde, Bærum kommune, Akershus § 3
30. Forskrift 19. juni 2009 nr. 762 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 54. Fredning av Storskjær fuglefredningsområde, Frogn kommune, Akershus § 3 nr. 4
31. Forskrift 19. juni 2009 nr. 763 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 55. Vern av Stakaskjær biotopvernområde, Frogn kommune, Akershus § 3
32. Forskrift 19. juni 2009 nr. 764 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 56. Fredning av Småskjær fuglefredningsområde, Frogn kommune, Akershus § 3 nr. 4
33. Forskrift 19. juni 2009 nr. 765 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 57. Fredning av Kaffeskjær fuglefredningsområde, Oslo kommune, Oslo § 3 nr. 4
34. Forskrift 19. juni 2009 nr. 766 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 58. Fredning av Nakkeskjær biotopvernområde, Oslo kommune, Oslo § 3
35. Forskrift 19. juni 2009 nr. 767 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 59. Vern av Galteskjær biotopvernområde, Oslo kommune, Oslo § 3
36. Forskrift 19. juni 2009 nr. 768 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 60. Fredning av Tuskjær fuglefredningsområde, Ås kommune, Akershus § 3 nr. 4
37. Forskrift 19. juni 2009 nr. 769 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 61. Fredning av Flatskjær fuglefredningsområde, Ås kommune, Akershus § 3 nr. 4
38. Forskrift 19. juni 2009 nr. 770 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 62. Fredning av Nordre Sauholmen fuglefredningsområde, Vestby kommune, Akershus § 3 nr. 4
39. Forskrift 19. juni 2009 nr. 772 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 64. Fredning av Gullholmen naturreservat, Moss kommune, Østfold § 3 nr. 4
40. Forskrift 19. juni 2009 nr. 771 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 63. Fredning av Nordre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune, Akershus § 3 nr. 4
41. Forskrift 19. juni 2009 nr. 776 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 68. Fredning av Gåseskjæra fuglefredningsområde, Fredrikstad kommune, Østfold § 3 nr. 4
42. Forskrift 19. juni 2009 nr. 777 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 69. Fredning av Grindskjær fuglefredningsområde, Fredrikstad kommune, Østfold § 3 nr. 4
43. Forskrift 19. juni 2009 nr. 779 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 71. Fredning av Skomakerskjæra fuglefredningsområde, Hvaler kommune, Østfold § 3 nr. 4
44. Forskrift 19. juni 2009 nr. 780 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 72. Vern av Sauedauen biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
45. Forskrift 19. juni 2009 nr. 781 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 73. Vern av Knubben biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
46. Forskrift 19. juni 2009 nr. 782 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 74. Vern av Gåseskjær biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
47. Forskrift 19. juni 2009 nr. 783 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 75. Vern av Store Møkkalasset biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
48. Forskrift 19. juni 2009 nr. 784 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 76. Fredning av Østre Utengskjær fuglefredningsområde, Hvaler kommune, Østfold § 3 nr. 4

49. Forskrift 19. juni 2009 nr. 785 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 77. Vern av Bjørneskjær biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
50. Forskrift 19. juni 2009 nr. 786 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 78. Vern av Østre Rødskjær biotopvernområde, Hvaler kommune, Østfold § 3
51. Forskrift 19. juni 2009 nr. 787 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 79. Vern av Skorpen biotopvernområde, Sarpsborg kommune, Østfold § 3
52. Forskrift 19. juni 2009 nr. 788 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 80. Vern av Haslau biotopvernområde, Sarpsborg kommune, Østfold § 3
53. Forskrift 19. juni 2009 nr. 789 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 81. Vern av Store Danmarkskjær biotopvernområde, Halden kommune, Østfold § 3
54. Forskrift 19. juni 2009 nr. 790 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 82. Vern av Kuskjæra biotopvernområde, Halden kommune, Østfold § 3
55. Forskrift 19. juni 2009 nr. 792 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 84. Fredning av Søndre Missingen naturreservat, Fredrikstad kommune, Østfold § 3 nr. 4
56. Forskrift 19. juni 2009 nr. 793 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 85. Fredning av Langskjær naturreservat, Fredrikstad kommune, Østfold § 3 nr. 4
57. Forskrift 19. juni 2009 nr. 794 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 86. Fredning av Søndre Sletter naturreservat, Råde kommune, Østfold § 3 nr. 4
58. Forskrift 19. juni 2009 nr. 795 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 87. Fredning av Vesle Sletter naturreservat, Råde kommune, Østfold § 3 nr. 4
59. Forskrift 19. juni 2009 nr. 796 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 88. Fredning av Eggholmen naturreservat, Moss kommune, Østfold § 3 nr. 4
60. Forskrift 16. april 2010 nr. 533 om verneplan for Oslofjorden – delplan Østfold – Kråkerøy-skjærgården naturreservat, Fredrikstad kommune, Østfold § 5 nr. 5
61. Forskrift 16. april 2010 nr. 536 om verneplan for Oslofjorden – delplan Østfold – Skjæløysundet naturreservat, Fredrikstad kommune, Østfold § 5 nr. 3

II

I følgende forskrifter skal i overskriften "Røyken kommune" erstattes med "Asker kommune" og "Buskerud" erstattes med "Akershus", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 15. desember 1978 nr. 40 om fredning av Dyna naturreservat, Røyken kommune, Buskerud IV punkt 4
2. Forskrift 19. juni 2009 nr. 749 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 41. Fredning av Geitungsholmen naturreservat, Røyken kommune, Buskerud § 3 nr. 5
3. Forskrift 19. juni 2009 nr. 750 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 42. Fredning av Høvikskjæra fuglefredningsområde, Røyken kommune, Buskerud § 3 nr. 4
4. Forskrift 19. juni 2009 nr. 751 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 43. Vern av Demmekilskjæra biotopvernområde, Røyken kommune, Buskerud § 3
5. Forskrift 19. juni 2009 nr. 752 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 44. Vern av Hjelpskjæra biotopvernområde, Røyken kommune, Buskerud § 3

III

I følgende forskrifter skal i overskriften "Hurum kommune" erstattes med "Asker kommune" og "Buskerud" erstattes med "Akershus", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 15. desember 1978 nr. 42 om fredning av Storskjær naturreservat, Hurum kommune, Buskerud IV punkt 4
2. Forskrift 15. desember 1978 nr. 43 om fredning av Ertsvikskjær naturreservat, Hurum kommune, Buskerud IV punkt 4

3. Forskrift 19. juni 2009 nr. 753 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 45. Fredning av Vealøs naturreservat, Hurum kommune, Buskerud § 3 nr. 4
4. Forskrift 19. juni 2009 nr. 755 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 47. Fredning av Mølen naturreservat, Hurum kommune, Buskerud § 3 nr. 4
5. Forskrift 19. juni 2009 nr. 756 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 48. Vern av Saltskjær biotopvernområde, Hurum kommune, Buskerud § 3

IV

I følgende forskrifter skal i overskriften "Rygge kommune" erstattes med "Moss kommune", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 19. juni 2009 nr. 774 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 66. Fredning av Taralden fuglefredningsområde, Rygge kommune, Østfold § 3 nr. 4
2. Forskrift 19. juni 2009 nr. 775 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 67. Vern av Steinene biotopvernområde, Rygge kommune, Østfold § 3
3. Forskrift 19. juni 2009 nr. 773 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 65. Fredning av Revlingen naturreservat, Rygge kommune, Østfold § 3 nr. 4
4. Forskrift 19. juni 2009 nr. 791 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 83. Fredning av Eldøya naturreservat, Rygge kommune, Østfold § 3 nr. 4

V

I følgende forskrifter skal i overskriften "Viken" erstattes med "Østfold", og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 19. juni 2009 nr. 778 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 70. Vern av Nordre Fugleskjær biotopvernområde, Fredrikstad kommune, Viken § 3
2. Forskrift 23. juni 2021 nr. 2091 om vern av Teineholmen naturreservat i Fredrikstad kommune, Viken fylke § 5 andre ledd bokstav a

VI

I forskrift 16. april 2010 nr. 559 om verneplan for Oslofjorden - delplan Østfold - Kurefjorden naturreservat, Råde og Rygge kommuner, Østfold gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Rygge" erstattes med "Moss".

I § 5 skal nr. 3 lyde:

Ferdsel er forbudt *i tiden fra og med 15. mars til og med 30. september* til vanns, i gruntområder, på holmer og på fastlandet i Rosnesbukta og Nordre Ovenbukt (jf. skravert område på vernekartet).

I § 6 skal nr. 2 annet punktum lyde:

Slik ferdsel er likevel forbudt mellom Knappholmene i perioden f.o.m. *15. mars* t.o.m. *15. august*.

VII

I forskrift 16. april 2010 nr. 534 om verneplan for Oslofjorden – delplan Østfold – Øra naturreservat, Fredrikstad kommune, Østfold gjøres følgende endringer:

I § 5 skal nr. 4 lyde:

4. Innenfor to områder som på vernekartet er merket A (omkring Hestholmen) og B (Marikovabassenget), er all ferdsel forbudt i periodene *f.o.m. 15. mars t.o.m. 30. september*.

I § 5 skal nr. 5 lyde:

5. Utenfor områdene A og B er det i perioden *f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august* forbudt å gå i land på holmene Tuppa, Gåseskjær, Langholmen, Navnløs, Grønnskjær, Fårenøt, Hasle og øygruppen Møkkalassa.

VIII

I forskrift 26. juni 2009 nr. 883 om vern av Ytre Hvaler nasjonalpark, Hvaler og Fredrikstad kommuner, Viken gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Viken" erstattes med "Østfold"

I § 3 skal nr. 5.5 første ledd lyde:

Av hensyn til hekkende sjøfugl er all ferdsel forbudt i perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august i sone C som er avmerket på vernekartet. Dette gjelder følgende holmer med sjøareal: Skjellholmen, Kobbernaglen, Kvernskjær, Alne, Tangen (del av Tisler), Store Ølbergholmen, deler av Akerøya med Vesleøya, Møren, Heia, deler av Nordre Søster, deler av Søndre Søster (Fredrikstad).

I § 3 skal nr. 5.5 andre ledd lyde:

Av hensyn til kasteplasser for sel er all ferdsel forbudt i perioden f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli i sone D som er avmerket på vernekartet. Dette gjelder følgende holmer med sjøareal: Storeribba, Kuskjær, Flatekollen, Kollen, Skjærsribba, Kolleribba (Hvaler).

§ 3 nr. 5.5 nåværende andre og tredje ledd blir tredje og fjerde ledd.

IX

Denne forskriften trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Forskrift om endringer i forskrifter om verneområder for å utvide perioden for ferdselsforbud i Vestfold og Telemark mv.

Hjemmel: Fastsatt av Kongen i Statsråd med hjemmel i lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) §§ 34, 35, 37 og 38.

I

I forskrift 15. desember 1978 nr. 44 om fredning av Kattholmane naturreservat, Holmestrand kommune, Sande kommune, Vestfold gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Sande kommune" fjernes.

I kap. IV punkt 4 skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

II

I følgende forskrifter skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august":

1. Forskrift 28. mars 1980 nr. 3 om fredning for Furuholmen naturreservat, Porsgrunn kommune, Telemark kap. IX
2. Forskrift 28. mars 1980 nr. 4 om fredning for Vestre Skjæret naturreservat, Porsgrunn kommune, Telemark kap. IX
3. Forskrift 28. mars 1980 nr. 5 om fredning for Lagmannskjær naturreservat, Skien kommune, Telemark kap. IX
4. Forskrift 28. mars 1980 nr. 6 om fredning for Omborsnesholmane naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
5. Forskrift 28. mars 1980 nr. 7 om fredning for Kroghavn naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
6. Forskrift 28. mars 1980 nr. 8 om fredning for Lille Såstein naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
7. Forskrift 28. mars 1980 nr. 9 om fredning for Kråka naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
8. Forskrift 28. mars 1980 nr. 10 om fredning for Lindholmane naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
9. Forskrift 28. mars 1980 nr. 11 om fredning for Selskjæra naturreservat, Bamble kommune, Telemark kap. IX
10. Forskrift 28. mars 1980 nr. 15 om fredning for Torskholmen naturreservat, Kragerø kommune, Telemark kap. IX
11. Forskrift 28. mars 1980 nr. 18 om fredning for Geitholmsundet naturreservat, Kragerø kommune, Telemark kap. IX
12. Forskrift 28. mars 1980 nr. 25 om fredning for Rognholmen naturreservat, Kragerø kommune, Telemark kap. IX
13. Forskrift 28. mars 1980 nr. 28 om fredning for Bukkholmskjæra naturreservat, Kragerø kommune, Telemark kap. IX
14. Forskrift 28. mars 1980 nr. 29 om fredning for Kjeholmskjæra naturreservat, Kragerø kommune, Telemark kap. IX
15. Forskrift 19. juni 2009 nr. 733 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 25. Fredning av Marøyskjæra fuglefredningsområde, Sandefjord kommune, Vestfold § 3 nr. 4

16. Forskrift 19. juni 2009 nr. 734 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 26. Fredning av Lyngholmen fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
17. Forskrift 19. juni 2009 nr. 735 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 27. Fredning av Ertholmen fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
18. Forskrift 19. juni 2009 nr. 736 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 28. Fredning av Bølene fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
19. Forskrift 19. juni 2009 nr. 737 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 29. Vern av Flatholmen biotopvernområde, Larvik kommune, Vestfold § 3
20. Forskrift 19. juni 2009 nr. 739 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 31. Vern av Sundskjæra biotopvernområde, Larvik kommune, Vestfold § 3
21. Forskrift 19. juni 2009 nr. 740 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 32. Vern av Strømsundholmen biotopvernområde, Larvik kommune, Vestfold § 3
22. Forskrift 19. juni 2009 nr. 741 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 33. Fredning av Ferjeholmen fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
23. Forskrift 19. juni 2009 nr. 742 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 34. Fredning av Langholmene fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
24. Forskrift 19. juni 2009 nr. 744 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 36. Fredning av Fugløyrogn naturreservat, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
25. Forskrift 19. juni 2009 nr. 748 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 40. Fredning av Gumserødøya fuglefredningsområde, Larvik kommune, Vestfold § 3 nr. 4
26. Forskrift 23. august 2013 nr. 1029 om vern av Færder nasjonalpark, Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold § 3 punkt 5.2
27. Forskrift 16. desember 2016 nr. 1630 om vern av Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune, Telemark § 7 andre ledd
28. Forskrift 28. mars 1980 nr. 2 og standarbestemmelser i forbindelse med opprettelse av naturreservater for bevaring av hekkplasser for sjøfugl, Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder kap. IX
29. Forskrift 19. juni 2009 nr. 709 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 1. Vern av Flakvarpholmen biotopvernområde, Skien kommune, Telemark § 3
30. Forskrift 19. juni 2009 nr. 710 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 2. Fredning av Volls fjorden indre fuglefredningsområde, Skien kommune, Telemark. § 3 nr. 4
31. Forskrift 19. juni 2009 nr. 711 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 3. Vern av Kisteholmen biotopvernområde, Porsgrunn kommune, Telemark § 3
32. Forskrift 19. juni 2009 nr. 713 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 5. Fredning av Volls fjorden midtre fuglefredningsområde, Bamble kommune, Telemark § 3 nr. 4
33. Forskrift 19. juni 2009 nr. 714 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 6. Fredning av Ringsholmene fuglefredningsområde, Bamble kommune, Telemark fylke. § 3 nr. 4
34. Forskrift 19. juni 2009 nr. 715 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 7. Vern av Brennevinsholmen østre biotopvernområde, Bamble kommune, Telemark § 3
35. Forskrift 19. juni 2009 nr. 717 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 9. Vern av Korset biotopvernområde, Kragerø kommune, Telemark § 3
36. Forskrift 19. juni 2009 nr. 718 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 10. Vern av Båtholmane biotopvernområde, Kragerø kommune, Telemark § 3
37. Forskrift 19. juni 2009 nr. 719 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 11. Vern av Fantholmane-Matløs biotopvernområde, Kragerø kommune, Telemark § 3
38. Forskrift 19. juni 2009 nr. 720 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 12. Vern av Soppekilen biotopvernområde, Kragerø kommune, Telemark § 3
39. Forskrift 19. juni 2009 nr. 722 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 14. Vern av Teineskjær biotopvernområde, Kragerø kommune, Telemark § 3

40. Forskrift 19. juni 2009 nr. 724 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 16. Vern av Bueskjær biotopvernområde, Horten kommune, Vestfold § 3
41. Forskrift 19. juni 2009 nr. 725 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 17. Vern av Østøyskjæret biotopvernområde, Horten kommune, Vestfold § 3
42. Forskrift 19. juni 2009 nr. 726 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 18. Fredning av Vealøs naturreservat, Horten kommune, Vestfold § 3 nr. 4

III

I forskrift 2. oktober 1981 nr. 4746 om fredning for Buvika/Rødskjær naturreservat, Borre (Horten) kommune, Vestfold gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Borre (Horten) kommune" erstattes med "Horten kommune".

Kap VI punkt 2 første punktum skal lyde:

I tiden *fra og med 15. mars til og med 15. august* er ilandstigning på Rødskjær og all ferdsel innenfor en avstand av 50 meter fra skjæret, forbudt av hensyn til hekkende sjøfugl.

IV

I følgende forskrifter skal i overskriften "Nøtterøy kommune" erstattes med "Færder kommune" og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august"

1. I forskrift 15. desember 1978 nr. 61 om fredning av Kvitskjærene naturreservat, Tjøme kommune, Vestfold og forskrift 15. desember 1978 nr. 62 om fredning av Langskjærene naturreservat, Tjøme kommune, Vestfold kap. IV punkt 4
2. Forskrift 19. juni 2009 nr. 727 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 19. Vern av Kausen biotopvernområde, Nøtterøy kommune, Vestfold § 3
3. Forskrift 19. juni 2009 nr. 728 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 20. Vern av Grøtterødskjær biotopvernområde, Nøtterøy kommune, Vestfold § 3.
4. Forskrift 19. juni 2009 nr. 746 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 38. Fredning av Glomsteinskjær fuglefredningsområde, Nøtterøy kommune, Vestfold § 3 nr. 4

V

I forskrift 19. juni 2009 nr. 738 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 30. Vern av Bjønnesholmen biotopvernområde, Larvik kommune, Vestfold gjøres følgende endringer:

I § 3 skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

I § 4 skal ny nr. 3 lyde:

3. At brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli.

VI

I forskrift 19. juni 2009 nr. 712 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 4. Fredning av Eggholmane fuglefredningsområde, Porsgrunn kommune, Telemark gjøres følgende endringer:

I § 3 nr. 4 skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

I § 4 tredje ledd skal ny nr. 7 lyde:

7. At brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli.

VII

I følgende forskrifter skal i overskriften "Tjøme kommune" erstattes med "Færder kommune" og "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august"

1. Forskrift 19. juni 2009 nr. 729 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 21. Vern av Gryteskjær biotopvernområde, Tjøme kommune, Vestfold § 3
2. Forskrift 19. juni 2009 nr. 730 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 22. Vern av Saltbuskjær biotopvernområde, Tjøme kommune, Vestfold § 3
3. Forskrift 19. juni 2009 nr. 731 om Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl. Vedlegg 23. Vern av Torskerumpa biotopvernområde, Tjøme kommune, Vestfold § 3

VIII

I forskrift 19. juni 2009 nr. 745 om Verneplan for Oslofjorden - delplan sjøfugl. Vedlegg 37. Vern av Bekkeskjæret biotopvernområde, Sande kommune, Vestfold gjøres følgende endringer:

I overskriften skal "Sande kommune" erstattes med "Holmestrand kommune".

I § 3 skal "15. april" erstattes med "15. mars" og "15. juli" erstattes med "15. august".

IX

Denne forskriften trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Statsforvalteren i Agder

TILRÅDING OM UTVIDELSE AV
FERDSELSFORBUDET I
SJØFUGLRESERVATENE OG RAET
NASJONALPARKSØNE A I AGDER

DESEMBER 2023

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn	3
Hjemmelsgrunnlag	3
Kunnskapsgrunnlag	4
SEAPOP og nasjonal overvåking	4
Regional-lokal overvåking i Agder	4
Spesifikke oppdrag og rapporter om hekketid og ferdselsforbud	4
Kort om sjøfuglsituasjonen i Agder	5
Sjøfuglenes utfordringer i hekketiden	5
Vurderinger rundt endring av ferdselsforbudet	7
Høring	9
Oppsummering av høringen	19
Statsforvalteren i Agders tilråding	19
Friluftsliv	20
Opprydding av marint avfall	20
Jakt	20
Kulturminner	21
Eiendomsretten og erstatning	21
Økonomi/forvaltning	22
Naturreservatene Øvre og Nedre Svinholmen i Flekkefjord og Gåseholmen i Kristiansand	22
Forslag til endringer i Agder	23
Vedlegg	24

Bakgrunn

Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom tildelingsbrevet for 2023 fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilråding om endring av verneforskriftene. Oppdraget kom som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. Som en del av Skagerrak, var det samtidig naturlig å vurdere tilsvarende endringer langs Agderkysten, hvor både økologi og utfordringer for sjøfuglene har store likhetstrekk.

De fleste sjøfuglreservatene i Agder ble opprettet tidlig på 1980-tallet. Alle verneområdene fra denne tiden innehar mer eller mindre identiske verneforskrifter med standardbestemmelser med små, lokale og spesifikke tilpasninger. Det er også standardiserte unntaksbestemmelser f.eks. for utøvelse av fiske for manntallsførte yrkesfiskere, og for beiting i samsvar med tidligere bruksmåte. Siden har det tilkommet noen få nye verneområder som også inneholder vern av sjøfuglene og deres hekkeområder. Særlig gjelder dette Raet nasjonalpark som har egne soner som tilsvarer sjøfuglreservatene.

Formålet med fredningene er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser. En sentral bestemmelse for å oppnå verneformålet er ferdselsforbudet som forbyr ilandstigning og all ferdsel i reservatene i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli. Der sjøfuglreservatet er en holme i sjøen, er det forbudt å ferdes nærmere en 50 m fra holmen i ferdselsforbudstiden. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres. I Aust-Agder ble det opprettet ett reservat i år 2000: Østre Ertholmen i Lillesand kommune. Her er ferdselsforbudet fra og med 15. april til og med 31. juli.

Dette betyr for Agder sin del at det er innført ferdselsforbud for å hindre forstyrrelser av sjøfugl fra og med 15. april til og med 15. juli i 55 verneområder. I ett verneområde er perioden 15. april til og med 31. juli. Dette gjelder fortrinnsvis naturreservater (sjøfuglreservater), men også noen soner innenfor Raet nasjonalpark. Tilrådingen gjelder totalt disse 56 verneområdene, jf. vedlegg nr. 1.

Hjemmelsgrunnlag

Sjøfuglreservatene ble i sin tid vernet med hjemmel i naturvernloven og siden naturmangfoldloven (nml.). Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene skal ivaretas på lang sikt og at artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområder er kritisk viktige funksjonsområder for sjøfugl.

Begrepet «sjøfuglreservater» er en samlebetegnelse på naturvernområder som har formål å beskytte hekkeplasser, særlig med hensyn på sjøfugl i hekketiden. Sjøfuglreservater omfatter verneområder med ulik vernekategori, som naturreservater, biotopvernområder, og soner innenfor nasjonalparker. Nml. kapittel V omhandler områdevern. § 33 setter mål for områdevernet, herunder at verneområder skal bidra til bevaring av arter og truet natur. § 34 setter rammer for verneforskriftene og 4. ledd sier at innenfor rammen som gjelder for den enkelte vernekategori, kan Kongen i forskriften forby eller regulere ferdsel som i seg selv eller sammen med annen bruk kan motvirke formålet med vernet. § 35 om nasjonalparker sier i 2. ledd at ferdsel kan forbys i avgrensede områder dersom det er nødvendig

for å bevare dyr. § 37 om naturreservater sier i 3. ledd at et naturreservat kan totalfredes mot all ferdsel. § 38 om biotopvernområder sier at det kan fastsettes forbud mot ferdsel som kan påvirke eller forstyrre arten eller dens livsbetingelser.

Nml. § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. Kunnskapen om sjøfuglenes hekketid, behov og bestandsutvikling er god og godt dokumentert både for Norge som helhet og for lokale forhold i Agder. Sjøfuglenes situasjon påvirkes av flere faktorer i tillegg til forstyrrelser, som mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer. Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 og grunnlaget for å vurdere samlet belastning, jf. § 10, har vi vurdert å være tilstrekkelig, og vi viser til eget kapittel om dette under. Vi legger derfor liten vekt på føre-var-prinsippet, jf. § 9 i denne saken. §§ 11 og 12 er ikke aktuelle her.

Kunnskapsgrunnlag

Det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget er omfattende. Statsforvalteren har i dette arbeidet i hovedsak brukt kildene oppsummert under for å fremme et forslag som ble sendt på lokal høring. Lenker til bakgrunnsstoff, rapporter og annet finnes her: www.Statsforvalteren.no/ferdselending

SEAPOP og nasjonal overvåking

Den norske bestanden utgjør 20-25 % av alle sjøfugler som hekker i Europa. Dette betyr at Norge har et betydelig nasjonalt og internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. SEAPOPs overvåking av hekkende sjøfugl viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene på fastlandet siden 2005. Flere av artene har vært i kontinuerlig tilbakegang siden overvåkingen startet for 30-50 år siden.

Regional-lokal overvåking i Agder

I tillegg til SEAPOP og de nasjonale overvåkingene, foregår det utstrakt lokal og regional overvåking langs kysten vår. I Agder har dette foregått siden starten av 1980-tallet. Fylkesmannen ga den gang i oppdrag til Norsk Ornitologisk Forening (nå Birdlife Norge) å overvåke sjøfuglreservatene som var blitt opprettet. Totaltelling, hvor man har forsøkt å kartlegge hele sjøfuglbestanden langs kysten, har også regelmessig blitt gjennomført. Birdlife har rapportert dette arbeidet i årvisse rapporter som dokumenterer tilstanden og bestandsutviklingen til sjøfuglene i fylket.

Spesifikke oppdrag og rapporter om hekketid og ferdselsforbud

Endring av tidspunktene for ferdselsforbudet er ikke et nytt tema i sjøfuglforvaltningen. Statsforvalteren har også tidligere sett på temaet. Allerede på begynnelsen av 2000-tallet kom det faglige begrunnede innspill om behovet for å forlenge perioden med ferdselsforbud. For å sikre et bedre grunnlag for å vurdere anmodningen, ble Birdlife bedt om å utrede forholdet mellom sjøfuglene, deres hekkeperioder og tidsrommet med ferdselsforbud nærmere. Rapporter og erfaringer fra dette arbeidet tas med videre i kunnskapsgrunnlaget for denne tilrådingen. Dette arbeidet ble fulgt opp med en rapport i 2022, som viser utviklingen for hekketidspunkt for de sjøfuglartene vi har tilstrekkelig data på i Skagerrak.

Kort om sjøfuglsituasjonen i Agder

«Sjøfugl» er en samlebetegnelse for fugler med sterk tilknytning til havet, men det finnes ingen presis definisjon, og hva som legges i begrepet vil variere. I verneformålene er fugle- og dyrelivet generelt nevnt, men med særlig vekt på hensynet til «sjøfuglene». Det vil derfor være naturlig å bruke begrepet i videste forstand i denne sammenhengen, og inkludere alle artene som er spesielt knyttet til det marine miljøet og sjøfuglreservatene spesielt.

SEAPOPs samlerapport for de første ti årene oppsummer situasjonen for norsk sjøfugl med at det er krise for mange av artene. Det rapporteres også om nedadgående trender på store deler av nøkkellokalitetene i årsrapportene fra overvåkingen. En del av disse nøkkellokalitetene er fra Agder.

Artssammensetningen av sjøfugl varierer stort langs norskekysten. I Skagerrak mangler mange av artene vi tradisjonelt har funnet i store kolonier og fuglefjell langs Nord-Vestlandet, som kritisk truet lomvi og lunde, eller den sterkt truede krykkja. Artssammensetningen varierer faktisk også noe mellom tidligere Aust- og Vest-Agder. Sjøfuglartene som dominerer i Agder er i hovedsak måker (svartbak, gråmåke, sildemåke, fiskemåke og hettemåke), skarv (storskarv og toppskarv), gjess (grågåås og hvitkinngås), terner (makrellterne) og ender (ærfugl og siland). I tillegg er vaderen tjeld utbredt som hekkefugl. Andre arter opptrer i mindre omfang eller sporadisk, og noen har tidligere hekket her, men er nå utgått. Arter som bør nevnes er gravand, sandlo, teist, havhest og tyvjo.

Lokalavdelinger av Birdlife Norge leverer årsrapporter som oppsummerer resultatene fra siste års overvåking, og setter resultatene i sammenheng for å vise utviklingen i Agder til de ulike artene over tid. Rapportene viser en nedslående negativ trend for noen av artene, men det har også kommet nye arter til som viser vekst og positiv trend. Veksten ser vi særlig hos grågåås, hvitkinngås og storskarv (mellomskarv). Mye av nedgangen finner vi i de store måkekoloniene, og særlig arten sildemåke viser en dramatisk nedgang i tidligere Vest-Agder. De utgjør en stor del av det totale antallet hekkende fugl som er forsvunnet.

Sjøfuglenes utfordringer i hekketiden

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren. Dette skyldes at artene har ulike hekkestrategier. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene tidlig på våren, mens andre ikke er ferdige med å legge egg før langt ute i juni. Mellom artene er det også betydelig variasjon på hvor lang tid ungene trenger for å bli flygedyktige. Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. I tillegg kan hekkeperioden forskyves dersom hekkeområdene blir påvirket av forstyrrelser eller predasjon i rugeperioden, ved at fuglene kan prøve på nytt og legge nye egg. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Ut fra artenes hekkebiologi ser vi særlig grunn til å forlenge tidsperioden for ferdselsforbudet på våren for:

- ærfugl som etablerer seg og legger egg fra begynnelsen av april.

Tilråding – utvidelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservater og nasjonalparker

- gråmåke som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig i mars
- svartbak som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig mars.
- storskarv som etablerer seg på hekkeplassen fra begynnelsen av april.

Ut fra artenes hekkebiologi ser vi særlig grunn til å forlenge tidsperioden for ferdselsforbudet på sommeren for:

- Fiskemåke hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har unger som ikke kan fly i slutten av juli.
- Sildemåke hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Gråmåke hvor en andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Svartbak hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Makrellterne hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Storskarv hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Teist hvor sannsynligvis en andel av ungene ikke har forlatt reiret 15. juli.

Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl på Agder.

Sjøfuglene utsettes for en rekke stressfaktorer gjennom året som påvirker overlevelsen og hekkesuksessen for den enkelte art. Klimaforholdene har vist seg å forklare mye av variasjonen i sjøfuglenes hekkesuksess og overlevelse, og det er knyttet stor bekymring til hvordan de forventede klimaendringene vil påvirke våre viktigste sjøfuglbestander. Andre livshistorietrekk, som tidspunkt for egglegging, ser også ut til å endre seg med klima. Dette kan være et spesielt faresignal med tanke på den stadige oppvarmingen av våre havområder. Havoppvarmingen kan lett fremskynde tidspunktet for når sjøfuglenes næringstilgang er på topp. Dersom andre faktorer begrenser hvor tidlig sjøfuglene klarer å hekke vil dette ha dramatiske effekter på bestandenes hekkesuksess og videre rekruttering.

Forstyrrelser på hekkelokalitet vil være en slik faktor som begrenser sjøfuglenes anledning til å etablere seg i hekkeområdene og gå til hekking når forholdene er optimale. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til egglegging varierer mellom artene. Ærfuglene kan bygge reir og legge egg få dager etter ankomst. Fiskemåker og hettemåker etablerer seg som regel 1-2 uker før egglegging, mens de store måkene kan etablere seg tidligere, fra månedsskiftet februar/mars i våre områder. Hekkesesongen kan deles i ulike perioder etter etableringen: egglegging, ruging, ungeperioden samt dato for når ungene kan fly og forlate kolonien.

Mange arter er forholdsvis sårbare for forstyrrelser også ved etablering og egglegging, spesielt om de blir holdt borte fra reiret slik at andre måker, eller spesielt kråker og ravn, kan spise eggene deres. Det er perioden for klekking som er mest sårbar, og da særlig opp mot overoppvarming av egg og små unger. Videre i hekkesyklusen er sårbarheten til måker og terner primært at unger blir utsatt for predasjon. På land vil ungene normalt flykte og gjemme seg, mens de stoler på kamuflasjen. Hos reirflyktende arter, som ærfugl, er det kun etablering i hekkeområdet, egglegging og rugeperiode som foregår på land. Så snart eggene er klekt, forlater ungene reiret og blir med mor ut på sjøen. Ærfuglkullene er sårbare for forstyrrelser også på vannet, spesielt om mor blir skremt bort fra ungekullet. Ungeoverlevelsen, og kondisjonen til ungene og foreldre i hekkeområdet, er en vesentlig forutsetning for å opprettholde gode sjøfuglbestander.

Hekkeforløpet til de ulike sjøfuglartene er godt dokumentert i litteraturen. For Agder sin del varierer antallet dager artene oppholder seg i reirområdet fra omkring 30 til rundt 80 dager.

Helberg et al. (2023) viser at det skjer forskyvinger i hekketiden for sjøfuglartene. Bare for den siste 10-årsperioden ser man at sjøfuglene hekker tidligere og tidligere. Størst endring fant de for sildemåke og gråmåke, med over seks dagers tidligere hekking over tiårsperioden. I deres sammenligning mellom hekketiden og ferdselsforbudet fant de også relativt store avvik både i forkant og etterkant av ferdselsforbudet. Det vil si at fuglene starter hekkingen før ferdselsforbudet trer i kraft, og at ungene ikke er flygedyktige når ferdselsforbudet er over. Det samme observerer Statsforvalteren gjennom den årlige forvaltningen av sjøfuglreservatene. Særlig gjess og ærfugl går i gang tidlig om våren før ferdselsforbudet, og det er flere arter som ikke har flygedyktige unger når ferdselsforbudet er over. I Agder gjelder det spesielt sildemåka, som hekker betydelig senere enn de andre måkene man finner i koloniene. For noen arter er det også stor spredning i hekketidspunkt. Det kan skyldes forstyrrelser tidlig i hekkeforløpet / predasjon, som gjør at fuglene kan forsøke å legge om (starte på nytt) et annet sted. Dette er med på å forskyve hekkeperioden utover i sesongen.

Vurderinger rundt endring av ferdselsforbudet

Årsakene til nedgangen til sjøfuglene er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Ferdselsforbudet som er satt i flertallet av våre verneområder stammer fra slutten av 70-tallet, tidlig 80-tall. De fleste sjøfuglreservatene ble opprettet da, gjennom verneplan for sjøfugl. Mye har skjedd siden den gang. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og nye rovdyr har kommet til, for å nevne noe. Sett i sammenheng med nedgangen i bestandene til noen kjente sjøfuglarter, er det på sin plass å undersøke om justeringer av ferdselsforbudet kan hjelpe på situasjonen.

Verneområdene er opprettet spesifikt for å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Ferdselsforbudet sammen med forbudet mot å foreta inngrep som kan endre naturgitte forhold (bl.a. byggeforbud) er de viktigste bestemmelsene for å ivareta sjøfuglene og sikre hekkeplassene på lang sikt i reservatene. Allerede ved opprettelsen på 80-tallet, ble det stilt spørsmål om ferdselsforbudet var tilstrekkelig for å skjerme sjøfuglene nok i den sårbare hekketiden. Perioden som den gang ble valgt, var et kompromiss bl.a. mellom datidens friluftslivsinteresser og sjøfuglenes behov. Med naturkrisen og nytt fokus på bevaring av natur, som Norge har forpliktet seg til gjennom Naturavtalen, må vi vurdere disse interessene og behovene på nytt. FNs bærekraftsmål 15, «Livet på

land», utpeker seg som et av bærekraftsmålene hvor Norge skårer dårligst. En bedre sikring av sjøfuglene i hekketiden vil være et lite bidrag i riktig retning for å redusere tap av biologisk mangfold og verne truede arter i tråd med handlingsplanen «Mål med mening» (Meld. St. 40), som Stortinget vedtok 5. april 2022. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Premisset er at sjøfuglreservater med ferdselsforbud har en positiv effekt for sjøfuglene ved at det reduserer antall menneskelige forstyrrelser i hekketiden. Dette er en relativt åpenbar forutsetning, som også er vist i en rekke studier. Når vi først bruker dette virkemiddelet i våre reservater, bør vi samtidig sikre at det gir maksimal effekt. Spesielt når vi ser det i sammenheng med bestandsnedgangen til flere arter. Samlet er det grunnlag for å si at perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfuglene i Agder.

Samtidig som vi registrerer at mange arter har en hekkeperiode som strekker seg ut over tiden med ferdselsforbud, ser vi også at aktiviteten i skjærgården er økende. Nye rekreasjonsformer er kommet til, som ikke eksisterte da verneområdene ble opprettet. Det er en ny situasjon vi må forholde oss til, og den nye kunnskapen tilsier at vi bør gjøre nye vurderinger omkring ferdselsforbudet og dets virkninger. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) har fått gjennomført Båtlivsundersøkelsen 2022. Undersøkelsen gir et representativt bilde av norsk fritidsbåtliv anno 2022. Oppsummeringen av denne nasjonale undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterkt. 26,1 % av norske husstander har en eller flere fritidsbåter. Undersøkelsen estimerer godt over 1 million fritidsbåter i Norge. Det er en økning på ca. 120 000 båter siden 2017, eller en vekst på 40 % på ti år. I Agder alene har vi 74 000 fritidsbåter fordelt på 43 000 husstander. Salget av de mindre båtene er økende, og særlig kajaker og kanoer. Mindre båter gir andre typer opplevelser og muligheter. Hele en av fire sier de benytter båten som transport til «utilgjengelige steder» for å gå i land. Samtidig sier 84,2 % at naturopplevelse oppleves som det viktigste når man er ute og ferdes i fritidsbåt.

Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av skjærgården. Steel, C. (2003) oppgir at i underkant av ca. 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. Mange av disse områdene ligger i tillegg svært eksponert, eller er på en annen måte ugunstige eller lite tilgjengelig for ordinært friluftsliv. Sjøfuglreservatene utgjør derfor en meget liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket.

Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 legger føringer for bærekraftig bruk, og hvordan man skal opptre for å unngå skade på naturmangfoldet. I praksis sier aktsomhetsplikten at det ikke er greit å bevege seg inn i sjøfuglreservatene når fuglene fortsatt hekker, selv om ferdselsforbudet er opphevet. Denne bestemmelsen kan være vanskelig tilgjengelig for folk flest, men mange vil nok ha en ryggmargsrefleks for at det ikke er greit å skremme eller forstyrre hekkende fugl. I forvaltningen brukes denne lovparagrafen aktivt for å ivareta hekkende fugl. Et ferdselsforbud med egen forbudsbestemmelse vil sikre sjøfuglene bedre enn kun forvaltning gjennom aktsomhetsplikten.

Endring av ferdselsforbudet har vært på høring i tre fylker fra indre Oslofjord til Agder. Statsforvalteren i Agder vurderer det som en styrke og forenkling, dersom det innføres ferdselsforbud i samme tidsperiode for hele Skagerrakkysten. Dette bidrar til en mer helhetlig og enklere forvaltning, som er lettere å håndheve i praksis. Vi mener også det bidrar til å gjøre det lettere for dem som ferdes på sjøen å forholde seg til regelverket, når dette samordnes mellom fylkene. Statsforvalteren i Agder mener sjøfuglbehovene som er lagt til grunn i høringen ikke dokumenterer behov for differensiert forvaltning av ferdselsforbudet i dette området.

Høring

Med bakgrunn i ovennevnte momenter, la Statsforvalteren i Agder ut på høring i perioden 15. september – 1. november 2023, forslaget om å utvide tiden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker. Vi ba spesielt om kommentarer til følgende spørsmål:

- Ferdelsforbud i sjøfuglreservater og andre vernesoner hvor formålet er å ivareta sjøfugl. Utvidelse fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til ny periode: f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Høringsforslaget ble annonsert i følgende 3 aviser som dekker Agder bredt: Agderposten, Fedrelandsvennen og Avisen Agder. I tillegg ble det annonsert på Statsforvalterens hjemmeside og spredt på diverse Facebook-sider. Høringsbrev ble sendt ut til grunneierne (152 stk.) og følgende andre høringsinstanser: Risør -, Tvedestrand -, Arendal -, Grimstad -, Lillesand -, Kristiansand -, Lindesnes -, Lyngdal -, Farsund – og Flekkefjord kommuner, Birdlife Norge, Birdlife Agder, Norsk zoologisk forening Sørlandsavdelingen, Aust-Agder turistforening, Lillesand og omegn turistforening, Flekkefjord og oplands turistforening, DNT Sør, NJFF Aust-Agder, Fylkessekretærene NJFF, Kystverket, Kystverket Arendal, Fiskerlaget Sør, Friluftsrådet Sør, Midt-Agder friluftsråd, Agder fylkeskommune, Naturvernforbundet i Agder, - Lindesnes, - Kristiansand, - Arendal og – Lillesand, Forum for natur og friluftsliv Agder, Norges Padleforbund, Norges dykkeforbund, Kongelig Norsk båtforbund, Norges bondelag Agder og Norges bonde- og småbrukarlag.

Statsforvalteren i Agder mottok 26 merknader/innsspill til høringen. Et kort sammendrag av hovedinnholdet i innspillene og Statsforvalterens vurdering av dem følger nedenfor. Alle innkomne innspill følger i sin helhet som vedlegg til vår tilråding til Miljødirektoratet.

Torgrim Rygnestad:

Han støtter fullt opp om høringsforslaget og peker på at samordning av regelverket gjør det lettere å forholde seg til langs hele kysten.

Emma Reisvaag Sunde:

Hun mener ferdselsforbudet er unødvendig, og har observert som nabo til sjøfuglreservat at fuglene ikke bryr seg om båter og folk. Hun ønsker heller andre former for mer dynamisk vern, slik at det enkelt kan oppheves der det ikke er fugler. Hun påpeker at jakt på mink er viktig.

Statsforvalterens kommentar: *Hvordan fuglene reagerer på forstyrrelser varierer fra art til art. I tillegg vil det kunne forekomme forskjellig atferdsmønster innenfor arten på situasjoner ut fra sted og erfaring. Statsforvalteren mener likevel det er godt dokumentert i kunnskapsgrunnlaget generelt negative konsekvenser av forstyrrelser i hekketiden. Vi mener ferdselsforbudet vil virke preventivt og forhindre unødig menneskelig aktivitet på hekkelokalitetene.*

NJFF Vest-Agder:

Regionstyret har ingen innvendinger mot utvidet ferdselsforbud.

Kristiansand kommune (By og stedsutvikling):

By og stedsutvikling er positive til økte livsbetingelser for sjøfugl, men helst ikke på bekostning av friluftslivet. De mener at mange av de 9 sjøfuglreservatene i Kristiansand kommune er viktige for friluftslivet og nevner spesielt Store Lyngholmen, Songvaar og Grønningen. Grønningen og Oksøy er kystleddestinasjoner. De frykter ferdselsforbudet vil begrense bruken, og foreslår at ferdselsforbudet kun utvides i forkant av dagens, fra 15. april til 15. mars. Utvidelse i bakkant frem til 15.08 vil være en stor ulempe for friluftslivet, mener de.

Statsforvalterens kommentar: *Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel.C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksone, vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård. Det samme gjelder i stor grad også i Kristiansand.*

Sjøfuglreservatene har egne unntaksbestemmelser for å sikre drift, tilsyn og vedlikehold av fyrvesenets/Kystverkets anlegg. Disse bestemmelsene ble laget for å ivareta sikkerheten til sjøs gjennom en praktisk og funksjonell drift av bl.a. fyrstasjonene. Teknologisk utvikling har sørget for modernisering, og at vi nå har ubemannede fyr. Farledene har nylig fått oppgradert lykter og annen merking som krever minimalt med vedlikehold. I tillegg til fyrenes navigasjonsmessige verdi er fyrene og sjømerkene ofte spektakulære konstruksjoner med stor symbolverdi, og kan være kulturminner. Framleie og annen bruk av bygningsmassen til Kystverket mener Statsforvalteren må foregå på sjøfuglens premisser utenfor forbudstiden, eller innenfor rammene som er satt i egne unntaksbestemmelser som fortsatt gjelder.

Grunneier Jan Harald Syvertsen:

Han påpeker at han driver som sauebonde, bruker flere reservater som beiteområder, og regner med at ferdselsforbudet ikke får noen innvirkning på beitebruk og skjøtsel. Han ønsker ikke utvidelse i forkant fordi det gagnar mest grågåsa, som er et problem mht. beiting på dyrket mark. Han ser poenget med utvidelse av ferdselsforbudet for ungene som ikke er flygedyktige, men mener folk stort sett uansett unngår reservatene fordi man er vant med at områdene er sjøfuglreservat og fredet. Han ønsker heller at det henstilles gjennom informasjon om at folk holder seg borte fra reservatene. Han mener også at utvidet ferdselsforbud i reservatene vil føre til ytterligere press på de andre øyene/områdene hvor det også hekker fugler. Han mener utvidet ferdselsforbud er bra for sauer på beite, for da får de ro og fred. Han er også bekymret for andre forhold som påvirker sjøfuglene negativt, som mattilgang, forsøpling/oljeutslipp og klimaendringene, og ønsker andre mer drastiske endringer som påvirker sjøfuglene mer enn ferdselsforbudet. Han ser ikke at det er behov for å

samordne regelverket langs kysten, og påpeker at han ønsker egne unntak for grunneierne slik at de kan være på tur på egen eiendom.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden.*

Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele kysten på Agder, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihekkende sjøfugl. Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater, og ferdselsrestriksjoner i denne sammenheng, ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås i Agder. I tillegg tyder overvåkingen fra Vest i Agder på at toppen på bestandsutviklingen i reservatene er nådd, da utviklingen fra 2017 har vært synkende. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet i forkant av dagens, til 15. mars, ikke vil virke nevneverdig bestandsfremmende på grågås.

Denne saken dreier seg kun om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke nærmere inn på det her.

Naturvernforbundet Lillesand:

De støtter forslaget fullt ut, men nevner ikke samordning av regelverket spesielt.

Grunneier Geir Inge Vik:

Han er i utgangspunktet positiv til utvidelse av ferdselsforbudet. Basert på egne erfaringer på Gåseholmen, mener han at utvidelse frem til 15. august er unødvendig lenge. Han ønsker heller at perioden blir fra 15. mars til 31. juli/1. aug. Han foreslår også egne unntak for grunneierne. F.eks. at de kan foreta egne vurderinger på stedet dersom fuglene er flygdyktige/har forlatt hekkeplassen. Dersom det blir tilfelle, kan forbudet godt vare frem til 15. aug.

Statsforvalterens kommentar: *Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt, og ikke av hensyn til enkelte arter. På Gåseholmen har det tidligere hekket en stor koloni fiskemåke og terner. Disse er nå forsvunnet, og i hovedsak hekker nå arter som svartbak, ærfugl og grågås, som gjerne vil være ferdige før 15. august.*

For å begrense ulempen for eierne av eksisterende hytte på Gåseholmen vil vi tilråde et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl

har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Holger Reisvaag m.fl.:

Han forteller om egne erfaringer fra Jakobsholmen naturreservat. Han har observert at fuglene bryr seg lite om folk, men om rovfugl og særlig hubro. Han mener at ferdselsforbudet godt kan utvides, men anbefaler andre tiltak som mer dynamisk vern, midlertidig vern der det trengs. Han foreslår at hubro kan tas ut når bestanden er bærekraftig, til fordel for sjøfuglene.

Statsforvalterens kommentar: *Hvordan fuglene reagerer på forstyrrelser varierer fra art til art. I tillegg vil det kunne forekomme forskjellig atferdsmønster innenfor arten på situasjoner ut fra sted og erfaring. Statsforvalteren mener likevel det er godt dokumentert i kunnskapsgrunnlaget generelt negative konsekvenser av (menneskeskapte) forstyrrelser i hekketiden. Vi mener ferdselsforbudet vil virke preventivt og forhindre unødig menneskelig aktivitet på hekkelokalitetene. Statsforvalteren anser uttak av naturlig tilhørende predatorer, som andre rovfugl i området, som uaktuelt. Det brukes imidlertid store ressurser på å bekjempe fremmede skadelige predatorer som amerikansk mink.*

Vest-Agder Bonde og småbrukarlag:

De har snakket med flere berørte personer og sender et oppsummert sammendrag av samtalene. Mange mener det er litt mye å utvide 4 uker i begge retninger – to uker mener flere er et greit kompromiss. De peker også på at grågåsa er et problem for jordbruksnæringen.

Statsforvalterens kommentar: *Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele kysten på Agder, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihekkende sjøfugl. Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater, og ferdselsrestriksjoner i denne sammenheng, ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås i Agder. I tillegg tyder overvåkingen fra Vest i Agder på at toppen på bestandsutviklingen i reservatene er nådd, da utviklingen fra 2017 har vært synkende. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet i forkant av dagens, til 15. mars, ikke vil virke nevneverdig bestandsfremmende på grågås.*

Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Kunnskapsgrunnlaget viser at det samlet er grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt, og ikke av hensyn til enkelte arter.

Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.

Grunneier Sverre Gunnar Syvertsen:

Han er imot utvidelse utover 15. juli. Slettingen er viktig sauebeite og en fin ferieplass. Han vil som grunneier ha rett til å bruke holmen gjennom året. Han viser til at Slettingen har vært fredet i flere tiår uten at dette har gitt økning i bestanden.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.*

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådighetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder/ferieplass, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.

NJFF Aust-Agder:

De støtter forslaget til Statsforvalteren. Det er behov for mer vern til sjøfuglen i en kritisk periode, skriver de, men nevner ingenting om samordning av regelverk.

Ræet nasjonalparkstyre:

Styret støtter utvidelse i hele den foreslåtte perioden. De spiller også inn flere andre tiltak som aktuelle. Det foreslås bl.a. utvidelse av areal, nye vernesoner/ reservater samt at man bør vurdere å verne rasteområder/furasjeringsområder. De viser også til eksempler fra dansk sjøfuglforvaltning/ dynamisk vern.

Statsforvalterens kommentar: *Denne saken dreier seg kun om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.*

ORF verneområdestyre:

Styret støtter utvidelsen av forbudstiden, men mener det ikke er godt nok begrunnet behov for ferdselsforbud etter 1. august. De anbefaler 15. mars til 31. juli.

Statsforvalterens kommentar: *Det er et solid faglig grunnlag for å kunne si at perioden med ferdselsforbud til 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne, hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Selv om hovedtyngden av sjøfuglungene er flygedyktige 31. juli, viser det seg at en god*

del av ungene ikke er flygedyktige før et godt stykke ut i august for flere arter. Forstyrrelser og predasjon kan også medføre forsinket leggetidspunkt, eller omlegging av kull. Dette medfører også at sårbarheten forskyves tilsvarende utover i sesong. Vi vet også at sjøfuglene er sårbare etter at de er blitt flygedyktige, slik at et ferdselsforbud som strekker seg litt lenger enn «flygedyktighet» vil kunne være positivt for sjøfuglene.

Grunneier Eivind Kaaløy:

Han gir noen egne betraktninger fra Valløy sjøfuglreservat. Svartbaken er en sildemåkepredator og ferdselsforbudet er årsak og tilrettelegger for predasjon. Han mener det er manglende behov for vern. Han mener høringen mangler informasjon om hvilke endringer man ønsker å gjennomføre, og at det er en uforholdsmessig inngripen i eiendomsretten. Vernet tilrettelegger også for turisme og økt besøk/forstyrrelse. Han mener grunneierkompensasjon og erstatning er en forutsetning. Han mener også at det vil være uhensiktsmessig å samordne regler, da det finnes ulike behov for vern på de ulike stedene.

Statsforvalterens kommentar: *Statsforvalteren mener det tydelig kommer frem av høringen at det er utvidelse av ferdselsforbudet man vurderer i denne saken. I tillegg ble det spurt om synspunkter på å samordne ferdselsforbudet fra Svenskegrensen i øst t.o.m. Agder i vest.*

Svartbaken er en kjent predator i fuglekolonier, og derfor er det viktig å unngå menneskelige forstyrrelser som medfører at svartbaken kan predatere på andres unger i sjøfuglkoloniene. En utvidelse av ferdselsforbudet vil kunne medvirke til dette.

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådhetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. For å få erstatning som følge av vern, må man ha lidd et økonomisk tap som følge av vernet. Statsforvalteren mener en utvidelse av ferdselsforbudet med all sannsynlighet ikke medfører saklig grunn til erstatning – det finnes lang historikk/lovanvendelse på dette.

Statsforvalteren mener det er dokumentert i den parallelle høringen (fra Agder til Svenskegrensen) at sjøfuglenes behov i hekketiden i dette området, sammenfaller i stor grad. Vurdert ut fra dette mener Statsforvalteren det vil være forvaltningsmessige fordeler med et samordnet regelverk.

Agder bondelag:

De er imot utvidelse fra 15. april til 15. mars fordi de mener det kun gagnar grågåsa, som er et problem for bøndene på Agder. De mener det blir for enkelt å kjøre en samordning fordi behovene er så ulike langs kysten. Agder har tradisjon for å slippe dyr på beite, og det må kunne fortsette. De mener at dersom det innføres utvidet ferdselsforbud, må det være unntak for grunneiere slik at de kan gå tur på egen eiendom.

Statsforvalterens kommentar: Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele kysten på Agder, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihekkende sjøfugl. Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater, og ferdselsrestriksjoner i denne sammenheng, ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås i Agder. I tillegg tyder overvåkingen fra Vest i Agder på at toppen på bestandsutviklingen i reservatene er nådd, da utviklingen fra 2017 har vært synkende. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet i forkant av dagens, til 15. mars, ikke vil virke nevneverdig bestandsfremmende på grågås.

Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.

Statsforvalteren mener det er dokumentert i den parallelle høringen (fra Agder til Svenskegrensen) at sjøfuglenes behov i hekketiden i dette området, sammenfaller i stor grad. Vurdert ut fra dette mener Statsforvalteren det vil være forvaltningsmessige fordeler med et samordnet regelverk.

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådhetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.

Petter Høge:

Han er innforstått med utvidelsen.

BIRDLIFE VEST-AGDER:

Foreningen støtter forslaget om utvidelse i begge ender fullt ut. De spiller inn at dersom det er aktuelt med andre endringer prioriterer de slik: Viktigste med utvidelse i bakkant til 31. juli, dernest 15. august, så utvidelse i forkant til 1. april og sist 15. mars. De påpeker en observert forskyving av hekketiden utover i sesong i vestre deler av Agder, som ikke er fanget opp i materialet til Helberg et

al. (2023). De påpeker også at sjøfuglen er sårbar selv om den er flyvedyktig, og at ungene er avhengige av foreldrebeskyttelse/unngå forstyrrelser langt etter flygedyktig alder.

RAET GRUNNEIERLAG v/ Åsulv Espeland:

Han skriver at tidsrommet for utvidelse er fornuftig, men har spørsmål om hvor i Raet NP dette gjelder? Han påpeker at grunneierne må varsles og få uttale seg.

Statsforvalterens kommentar: *Det fremkommer av høringen at forslaget gjelder sjøfuglreservatene og nasjonalparker (i Raet NP) for sjøfugl i Agder. Grunneiere i disse områdene har fått tilsendt høringen og mulighet til å uttale seg. I tillegg er høringen annonsert i avis og tilgjengelig på Statsforvalterens nettside.*

KYSTGRUNNEIERLAGET SØR v/ Reidun Eigebekk:

Hun sier grunneierlaget representerer 80 grunneiere langs kysten, og mener det er viktig å lytte til grunneierne. Utover dette lurer hun på hva ferdselsforbudet vil innebære for grunneierne, og at ferdselsforbudet ikke bør gjelde for eierne. Hun mener også det er viktig med husdyr på holmene for å hindre overgroing.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.*

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådighetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.

BIRDLIFE NORGE:

De har laget felles uttalelse til alle fylkene, og støtter forslaget fullt ut. De mener det er helt nødvendig for å opprettholde verneområdenes tiltenkte funksjon. De påpeker at enkelte av verneområdene også har funksjon som myteområder og at fuglene også da har behov for trygge områder for å søke næring. Dette er et argument for utvidet ferdselsforbud, men også for utvidet verneareal. Fuglene mater unger i flere uker etter at de er flyvedyktige. De viser også til at det er interessant og viktig at det er funnet signifikante forskjeller i hekketidspunkt mellom områder med og

uten vern. Birdlife mener også at samordning av regelverket er veldig kjærkomment, og et viktig forvaltningsgrep.

ALVE OG TROMLINGENE GRUNNEIERLAG:

Grunneierlaget støtter utvidelsen når det gjelder sjøfuglreservatene, men mener ferdselsforbudet ikke må være til hinder for beiting og tilsyn med dyra.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.*

KYSTVERKET:

De skriver ikke spesifikt hva de mener om utvidelse, men spesifiserer at det er viktig at det gis egne bestemmelser som sikrer drift og vedlikehold at Kystverkets installasjoner.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egne unntaksbestemmelser for å sikre drift, tilsyn og vedlikehold av fyrvesenets/Kystverkets anlegg. Disse bestemmelsene ble laget for å ivareta sikkerheten til sjøs gjennom en praktisk og funksjonell drift av bl.a. fyrstasjonene. Teknologisk utvikling har sørget for modernisering, og at vi nå har ubemannede fyr. Farledene har nylig fått oppgradert lykter og annen merking som krever minimalt med vedlikehold. I tillegg til fyrenes navigasjonsmessige verdi er fyrene og sjømerkene ofte spektakulære konstruksjoner med stor symbolverdi, og kan være kulturminner. Framleie og annen bruk av bygningsmassen til Kystverket mener Statsforvalteren må foregå på sjøfuglenes premisser utenfor forbudstiden, eller innenfor rammene som er satt i egne unntaksbestemmelser som fortsatt gjelder, eller tilsvarende bestemmelse.*

GRUNNEIERE OG BÅTFOLK I SØGNE v/ Randulf Roaldsnes:

De mener ikke noe om utvidelsen i sin alminnelighet, men vil gjøre oppmerksom på en særlig uheldig konsekvens: En liten badeplass på Kubbøya ved Songvår fyr vil ikke bli tilgjengelig om sommeren. Lokale folk mener dette er kronjuvelen i skjærgården. Det må finnes mulighet for å dispensere for bruk av denne plassen. Mange navn er listet opp som underskrevet.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel og rekreasjon gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.*

AGDER FYLKESKOMMUNE:

Fylkeskommunen peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både

båtfolk og padlere. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli. De mener også at nytt kunnskapsgrunnlag viser at mange sjøfugl hekker i områder uten vern, og at det bør vurderes mer dynamisk vern som flyttes i tråd med fuglenes bruk av områdene.

Statsforvalterens kommentar: På Agderkysten er det i overkant av 460 holmer og skjær som er statlig sikret for allment friluftsliv. Ut av disse er det 9 stk. som helt eller delvis omfattes av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene. Foruten Herøya i Kristiansand og Askerøy-Stangholme i Tvedestrand, er de fleste små, eller relativt små holmer, som er eksponerte og kuperte, med mye fjell og klipper. Vår oppfatning er at det aller meste av disse områdene ikke er spesielt egnet for friluftsliv, og at hensynet til sjøfuglene derfor bør veie tyngst i denne saken. Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag for friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten og akseptabel påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård.

Det er et solid faglig grunnlag for å kunne si at perioden med ferdselsforbud til 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne, hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Selv om hovedtyngden av sjøfuglungene er flygedyktige 31. juli, viser det seg at en god del av ungene ikke er flygedyktige før et godt stykke ut i august for flere arter. Forstyrrelser og predasjon kan også medføre forsinket leggetidspunkt, eller omlegging av kull. Dette medfører også at sårbarheten forskyves tilsvarende utover i sesong. Vi vet også at sjøfuglene er sårbare etter at de er blitt flygedyktige, slik at et ferdselsforbud som strekker seg litt lenger enn «flygedyktighet» vil kunne være positivt for sjøfuglene.

Denne saken dreier seg kun om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

LINDESNES KOMMUNE:

Kommunen er godt kjent med utfordringene til sjøfuglene og er grunnleggende positiv til alle tiltak som kan gjøres for å bedre situasjonen, herunder utvidelse av forbudstiden. Kommunen har 16 verneområder, og er ikke kjent med at de er mye brukt til friluftsliv. Mange er værharde og lite tilgjengelige. De påpeker at Lindesnes kommune er med på et mink- og sjøfuglprosjekt, for å holde kommunen fri for mink i viktige hekkeområder. Ferdelsforbudet må ikke være til hinder for dette arbeidet. Kommunen påpeker også Skjærgårdtjenestens arbeid med skilting i verneområdene. Dette kan være vanskelig å rekke før 15. mars, og det må kunne gis dispensasjon.

Statsforvalterens kommentar: I perioden med ferdselsforbud vil dette forhindre ordinær jakt på mink. Ferdelsforbudet forhindrer likevel ikke forvaltningsmyndigheten fra å iverksette tiltak og skjøtsel, eller innvilge dispensasjon til jakt eller andre tiltak som fremmer verneverdiene i verneområdet, og ikke er i strid med verneformålet. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Opprydding av marint avfall er viktig også i sjøfuglenes hekkeområder, og en forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha stor påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

NORSK FYRFORENING:

De er skeptiske fordi det vanskeliggjør vedlikehold og utleie av mange medlemsfyr. Dette er frivillig arbeid og utleie er mest aktuelt i sommerhalvåret. De minner om at fyrene er kulturminner som må brukes og vedlikeholdes. De har ellers et inntrykk av at fyrene og bruken fungerer godt sammen med sjøfuglene, og ønsker heller mer dynamisk forvaltning. De poengterer at mink er et stort problem flere steder, og ønsker mer jakt igangsatt av vernemyndighetene.

Statsforvalterens kommentar: *Sjøfuglreservatene har egne unntaksbestemmelser for å sikre drift, tilsyn og vedlikehold av fyrvesenets/Kystverkets anlegg. Disse bestemmelsene ble laget for å ivareta sikkerheten til sjøs gjennom en praktisk og funksjonell drift av bl.a. fyrstasjonene. Teknologisk utvikling har sørget for modernisering, og at vi nå har ubemannede fyr. Farledene har nylig fått oppgradert lykter og annen merking som krever minimalt med vedlikehold. I tillegg til fyrenes navigasjonsmessige verdi er fyrene og sjømerkene ofte spektakulære konstruksjoner med stor symbolverdi, og kan være kulturminner. Framleie og annen bruk av bygningsmassen til Kystverket mener Statsforvalteren må foregå på sjøfuglenes premisser utenfor forbudstiden, eller innenfor rammene som er satt i egne unntaksbestemmelser som fortsatt gjelder. Unntaksbestemmelser som er gitt for å sikre drift og vedlikehold av installasjonene til Kystverket, kan ikke uten videre overføres til andre formål/aktører, når installasjonen går ut av drift. Statsforvalteren mener det vil være hensiktsmessig at Miljødirektoratet vurderer om det er grunnlag for samtidig å endre slike (unntaks-)bestemmelser som henger sammen med ferdselsforbudet.*

Oppsummering av høringen

Statsforvalteren i Agder opplever hovedvekten av innspillene til høringen som positive eller nøytrale til utvidelse av ferdselsforbudet. Et fåtall mener utvidelse frem til 31. juli er tilstrekkelig, gjerne med utgangspunkt i ulemper for friluftslivet dersom ferdselsforbudet virker lenger. Et fåtall ønsker heller ikke utvidelse tidlig på året. Dette synes i stor grad å være begrunnet med bekymring for problemer i landbruket knyttet til grågåsutviklingen. Kun 4 innspill er svært negative til utvidelsen. Samordning av regelverket har ikke hatt stort fokus i flertallet av innspillene vi har mottatt.

Statsforvalteren i Agders tilråding

Statsforvalteren i Agder fremla et forslag til utvidet ferdselsforbud i sjøfuglreservater og tilsvarende nasjonalparker, basert på sjøfuglenes behov. Dette mener vi bør være det absolutt førende argumentet i diskusjonen rundt bestemmelsene for verneområder, som er opprettet nettopp for å beskytte sjøfuglene. Med naturkrisen som bakteppe, og nytt fokus på bevaring av natur, er dette også vedtatt i Naturavtalen, som vi må forholde oss til. FNs bærekraftsmål 15, «Livet på land», utpeker seg som et av bærekraftsmålene hvor Norge skårer dårligst. En bedre sikring av sjøfuglene i hekketiden vil

være et lite bidrag i riktig retning for å redusere tap av biologisk mangfold og verne truede arter i tråd med handlingsplanen «Mål med mening» (Meld. St. 40), som Stortinget vedtok 5. april 2022. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Høringen som har vært skal belyse eventuelt ukjente, eller særlig konfliktfylte konsekvenser av forslaget, slik at det kan tas en avgjørelse på et godt kunnskapsgrunnlag, som også beskriver konsekvensene av endringen. Statsforvalterens vurdering er at høringen ikke har avdekket nye, uforutsette konsekvenser av endringsforslaget. Friluftslivet er den interessen som tydeligst blir berørt av forslaget om å forlenge perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Statsforvalteren legger til grunn at eksisterende, relevante unntaksbestemmelser som er gitt i verneforskriftene videreføres. Unntakene som er gitt for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet er derfor hensyntatt i våre vurderinger i tilrådingen. Under følger vår vurdering av konsekvenser for enkelte interesser.

Friluftsliv

På Agderkysten er det i overkant av 460 holmer og skjær som er statlig sikret for allment friluftsliv. Ut av disse er det 9 stk. som helt eller delvis omfattes av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene. Foruten Herøya i Kristiansand, og Askerøy-Stangholme i Tvedestrand, er de fleste små, eller relativt små holmer, som er eksponerte og kuperte, med mye fjell og klipper. Vår oppfatning er at det aller meste av disse områdene ikke er spesielt egnet for friluftsliv, og at hensynet til sjøfuglene derfor bør veies tyngre i denne saken. Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette må bli nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse vi har gjort tyder på at «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten og akseptabel påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård sett opp mot den alvorlige situasjonen for flere av sjøfuglartene.

Opprydding av marint avfall

Opprydding av marint avfall er viktig også i sjøfuglernes hekkeområder, og en forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha særlig påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

Jakt

Den foreslåtte perioden med ferdselsforbud vil berøre jakttida for fem landlevende fuglearter, to gåsearter, rev, mink og sel. For de fleste av disse jaktbare artene er jakta i all hovedsak knyttet til andre områder enn hva sjøfuglreservatene gjelder, og interessekonflikten for disse vurderes til å være svært liten. Det er også jaktforbud i eksisterende forskrifter: *All jakt, fangst og bruk av skytevåpen er forbudt i tidsrommet fra og med 1. mars til og med 1. september*, så jaktmulighetene i

reservatene er allerede svært begrenset. Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbudsperioden. Jakt på sel er kvotebegrenset. Vår vurdering er at det normalt ikke vil være noen stor interessekonflikt med jakt på sel og forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene, og vi har heller ikke mottatt noen innspill på dette.

Kulturminner

Sjøfuglreservatene har egne unntaksbestemmelser for å sikre drift, tilsyn og vedlikehold av fyrvesenets/Kystverkets anlegg. Disse bestemmelsene ble laget for å ivareta sikkerheten til sjøs gjennom en praktisk og funksjonell drift av bl.a. fyrstasjonene. Teknologisk utvikling har sørget for modernisering, og at vi nå har ubemannede fyr. Farledene har nylig fått oppgradert lykter og annen merking som krever minimalt med vedlikehold. I tillegg til fyrenes navigasjonsmessige verdi er fyrene og sjømerkene ofte spektakulære konstruksjoner med stor symbolverdi, og kan være kulturminner. Framleie og annen bruk av bygningsmassen til Kystverket mener Statsforvalteren må foregå på sjøfuglernes premisser utenfor forbudstiden, eller innenfor rammene som er satt i egne unntaksbestemmelser som fortsatt gjelder. Unntaksbestemmelser som er gitt for å sikre drift og vedlikehold av installasjonene til Kystverket, kan ikke uten videre overføres til andre formål/aktører, når installasjonen går ut av drift. Statsforvalteren mener det er naturlig å vurdere dette sammen med ferdselsforbudet, for ferdsel til installasjoner eller bygg som ikke lenger har funksjon utover å være et historisk bygg/anlegg eller kulturminne.

Eiendomsretten og erstatning

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådighetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene. Når det gjelder redusert mulighet for ferdsel gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, mener Statsforvalteren at dette er et hensyn som ikke bør vesentlig vektlegges i forhold til hensynet til sjøfuglernes behov for ro i hekketiden.

I denne saken er det ikke vurdert å verne nye areal, men kun endring av enkelte bestemmelser som regulerer ferdsel. For å få erstatning som følge av vern, må man ha lidd et økonomisk tap som følge av vernet. Statsforvalteren mener at en utvidelse av ferdselsforbudet ikke gir grunnlag for erstatning.

For 2 spesifikke verneområder: Øvre og nedre Svinhomen naturreservat i Flekkefjord og Gåseholmen naturreservat i Kristiansand, ønsker Statsforvalteren å tilråde en unntaksbestemmelse for eiere/brukere av fritidsbolig. Den ene fritidsboligen ligger i sin helhet innenfor verneområdene, og i sonen med ferdselsforbud. Den andre like utenfor. En utvidelse av ferdselsforbudet uten unntak, vil virke urimelig innskrenkende på bruken av disse fritidsboligene, mener Statsforvalteren.

Økonomi/forvaltning

Flere høringsparter har etterlyst mer tilsyn og oppfølging av sjøfuglreservatene. Statsforvalteren vurderer at en utvidelse av ferdselsforbudet vil skape kostnader til forvaltningen og naturoppsyn. Endringen vil medføre kostnader knyttet til skilting/merking og informasjon mv. Det er blitt påpekt i høringen av flere instanser, at en endring bør følges opp med økt naturoppsyn for å sikre at de nye bestemmelsene blir fulgt. Uavhengig av økt bemanning/oppsyn, må det forventes en økning i antall forvaltningsoppgaver som dispensasjonssøknader, ulovlighetsoppfølging med videre. Statsforvalteren har ikke gått nærmere inn på kostnadsoverslag av slike fremtidige utgifter.

Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat i Flekkefjord og Gåseholmen naturreservat i Kristiansand

Gåseholmen er en liten holme med en fritidsbolig mellom Vestre Randøya og Ledholmen i Kristiansand kommune. Den er del av Gåseholmen naturreservat og ferdselsforbudet her dekker hele holmen, og legger stor begrensning på bruk av holmen som feriested. Vi har mottatt høringsinnspill fra eiere, og de skriver at de gjeldende ferdselsforbud til 15. juli er til å leve med, og at de opplever at de hekkende fuglene her forlater området før 15. juli. Overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. For å begrense ulempen for eierne av fritidsboligen på Gåseholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne/brukerne i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Øvre Svinholmen er en veldig liten holme i Stolsfjorden i Flekkefjord kommune. Den er del av Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett inntil verneområdet. Vi har ikke mottatt høringsinnspill fra grunneierne, men en utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder vil være svært inngripende for bruken av fritidsboligen og holmen. Overvåkingen av sjøfuglreservater generelt gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til dagens eller tidligere situasjon. For Øvre og Nedre Svinholmen har vi data som viser at den tidligere fiskemåke og makrellternekolonien forsvant midt på 1990-tallet. De senere årene viser et fåtall hekkende par arter, stort sett på Nedre Svinholmen. For å begrense ulempen for eierne av Øvre Svinholmen, og sikre likebehandling, vil vi foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne/brukerne i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Forslag til endringer i Agder

Statsforvalteren tilrår en utvidelse av ferdselsforbudet i alle Agders sjøfuglreservater og nasjonalparker med verneformål spesifikt mht. sjøfugl og deres hekkeplasser. Dette vil medføre endring av totalt 56 verneforskrifter, jf. vedlegg 1. Vi mener perioden med ferdselsforbud bør dekke tilnærmet hele hekkesesongen for de artene vi her omtaler som «sjøfugl». Statsforvalteren mener det er faglig god dekning for å si at hekkeperioden i Agder strekker seg fra om lag 15. mars til 15. august, og at det i samme periode bør være ferdselsforbud.

Statsforvalteren tilrår også en samordning av regelverket for å tydeliggjøre og forenkle forvaltningen av sjøfuglreservatene i Skagerrak. Dette anbefaler vi ut fra sjøfuglernes sammenfallende økologi og utfordringer i dette området, og vi ser heller ikke at det har kommet innspill som vesentlig tilsier at differensiert forvaltning av ferdselsforbudet er nødvendig langs Agderkysten og i Oslofjorden.

Statsforvalteren i Agder ønsker at bestemmelsen med ferdselsforbud er likelydende for alle verneområdene (i alle fylkene). Samtidig bør bestemmelsen være klar og tydelig på hvilke former for ferdsel den omfatter. Statsforvalteren ser at det i dag finnes flere varianter av ordlyden i ferdselsforbudet i de ulike forskriftene. Vi tilrår derfor at det utformes en ny bestemmelse som også avklarer nærmere hvordan nye former for «ferdsel» som ikke var påtenkt i de gamle forskriftene, skal forstås mht. ferdselsforbudet. Dronebruk og annen aktivitet i luftrommet er eksempler.

I Agder finnes flere eksempler på at sjøfuglreservatene eller nasjonalparker inneholder fyrstasjoner og annen bebyggelse eller installasjoner fra Kystverket (fyrvesenet). Det er knyttet egne bestemmelser i verneforskriften til disse. Statsforvalteren vil oppfordre Miljødirektoratet til å vurdere behovet for samtidig endring, eller tilpassing til ny situasjon for disse, dersom ferdselsforbudet endres. Det gjelder særlig: Songvaar, Hellersøya og Kubbøya naturreservat samt Øksø naturreservat i Kristiansand kommune (pkt. IV).

Til sist vil vi tilråde en unntaksbestemmelse for to spesifikke sjøfuglreservat hvor det finnes eksisterende fritidsbebyggelse innenfor, eller i umiddelbar nærhet til ferdselsforbudet.

For Gåseholmen naturreservat i Kristiansand foreslår vi følgende unntaksbestemmelse:
«Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet på Gåseholmen etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

For Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat i Flekkefjord kommune foreslår vi følgende unntaksbestemmelse: *«Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet på Øvre Svinholmen etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».*

Tilråding – utvidelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner

Vedlegg

Vedlegg nr. 1 – Liste over verneområdene tilrådingen gjelder

Vedlegg nr. 2 – Høringsbrev med mottakerliste

Vedlegg nr. 3 – Mottatte innspill i forbindelse med høringen

Statsforvalteren i Oslo og Viken

TILRÅDING OM UTVIDELSE AV FERDSELSFORBUDET I VERNEOMRÅDER FOR SJØFUGL I ØSTFOLD, AKERSHUS, OSLO OG BUSKERUD

Januar 2024

Innhold

Innhold	2
Forslaget i hovedtrekk	3
Bakgrunn	3
Hjemmelsgrunnlag	4
Kunnskapsgrunnlag	5
Sjøfuglenes utfordringer i hekketida	5
Endring i bestander	6
Endret hekketidspunkt	6
Endret friluftsliv	7
Vurdering.....	8
Høring.....	9
Høringsuttalelser med Statsforvalterens kommentarer	10
Friluftsliv	10
Strandrydding	11
Jakt	12
Fiske.....	13
Bruk av eldre bygninger.....	13
Fyr og andre navigasjonsmerker	14
Endring av vernebestemmelser	15
Informasjon og oppsyn.....	15
Økonomiske og administrative konsekvenser	16
Vedlegg.....	16

Forslaget i hovedtrekk

Statsforvalteren i Oslo og Viken tilrår å forlenge ferdselsforbudet fra og med 15. mars til og med 15. august i alle verneområder på kysten med verneformål å ivareta sjøfuglenes hekkeområder i fylkene Østfold, Akershus, Oslo og Buskerud. Forslaget omfatter endring av datoer i 82 forskrifter. Statsforvalteren mener ferdselsforbudet bør dekke den faktiske hekketida til de sjøfuglartene som hekker i verneområdene. Faggrunnlaget viser at hekkeperioden strekker seg fra omtrent 15. mars og til 15. august og at det bør være ferdselsforbud i samme periode. Høringen viste at det er bred støtte for en slik utvidelse blant de berørte interessentene.

Statsforvalteren tilrår å samordne perioden med ferdselsforbud på hele strekningen svenskegrensen til og med Agder. utfordringene for, og fordelingen av, de hekkende sjøfuglartene langs kysten, tilsier en lik vurdering og behandling i alle de åtte fylkene. Også dette er det støtte for blant høringspartene.

Statsforvalteren viser til at de gjeldende forskrifter har ulike formuleringer av ferdselsforbudet og peker på ulike ferdselsformer som ikke er tillatt. Det vises spesielt til variable bestemmelser om lavtflyging sett i forhold til den økende bruk av droner. Ulike begreper gir ulike tolkninger og har konsekvenser både for forvaltning og informasjonsarbeid. Statsforvalteren ser det som en fordel at bestemmelsene om ferdselsforbud og ferdselsformer gis en lik formulering i alle forskriftene.

Bakgrunn

Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom tildelingsbrevet for 2023 fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilråding om endring av verneforskriftene. Oppdraget kom som en oppfølging av tiltak T28 i Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.

Med virkning fra 1978 ble de første sjøfuglreservatene med ferdselsforbud opprettet. Formålet med dette var i vesentlig grad å beskytte viktige hekkeplasser for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketida. Tidsperioden for ferdselsforbud ble satt fra 15. april til 15. juli. I 2009 ble verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl vedtatt. Dette omfattet opprettelsen av noen nye reservater og samordning av ordlyden i forskriftene. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkeplassene i den kritiske hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen også for disse vernevedtakene. I 2009 ble det vurdert å utvide tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

I et flertall av sjøfuglreservatene gjelder også ferdselsforbudet på sjøen nærmere en 50 meter fra land. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i

forbindelse med yrkesfiske, husdyrbeiting, vedlikehold og drift av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

Begrepet «sjøfuglreservater» er en samlebetegnelse på verneområder med formål å bevare hekkeplasser for sjøfugl spesielt i hekketiden. Sjøfuglreservater omfatter verneområder med ulik vernekategori, som naturreservater, biotopvernområder, og soner innenfor nasjonalpark.

Denne tilrådingen omfatter i hovedsak enkeltholmer med ferdselsforbud på sjøen ut til 50 meter fra land, men inkluderer også 17 verneområder som utgjør deler av øyer hvor resten av øyene har friluftsmål. De store verneområdene Ytre Hvaler Nasjonalpark, Øra naturreservat, Kråkerøyskjærgården naturreservat, Skjæløysundet naturreservat og Kurefjorden Naturreservat har spesifikke formuleringer av ferdselsreguleringen for hekkeholmer innenfor områdene. Det vises til Vedlegg 1 med oversikt over forskriftene med forslag til endring.

Sjøfuglreservatene i Statsforvalterens område utgjør omtrent 2 % av landarealet i skjærgården.

Hjemmelsgrunnlag

Sjøfuglreservatene ble vernet etter naturvernloven og senere med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene skal ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområdene er kritisk viktige funksjonsområder for sjøfugl.

Naturmangfoldloven kapittel V omhandler områdevern. § 33 setter mål for områdevernet, herunder at verneområder skal bidra til bevaring av arter og truet natur. § 34 setter rammer for verneforskriftene og 4. ledd sier at innenfor rammen som gjelder for den enkelte vernekategori, kan Kongen i forskriften forby eller regulere ferdsel som i seg selv eller sammen med annen bruk kan motvirke formålet med vernet. § 35 om nasjonalparker sier i 2. ledd at ferdsel kan forbys i avgrensede områder dersom det er nødvendig for å bevare dyr. § 37 om naturreservater sier i 3. ledd at et naturreservat kan totalfredes mot all ferdsel. § 38 om biotopvernområder sier at det kan fastsettes forbud mot ferdsel som kan påvirke eller forstyrre artene eller dens livsbetingelser.

Naturmangfoldlovens § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. Kunnskapen om sjøfuglenes hekketid, behov og bestandsutvikling er god og godt dokumentert både for Norge som helhet og for lokale forhold i Viken. Sjøfuglenes situasjon påvirkes av flere faktorer, som mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer. Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 og grunnlaget for å vurdere samlet belastning, jf. § 10, er godt og vi viser til eget kapittel om dette. Vi legger derfor liten vekt på føre-var-prinsippet, jf. § 9 i denne saken. §§ 11 og 12 er ikke aktuelle her.

Kunnskapsgrunnlag

Sjøfuglenes utfordringer i hekketida

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren på grunn av artenes ulike trekkmonster, næringstilgang og hekkestrategier.

Hekkeperioden er kritisk for å opprettholde bestandene, og vellykket hekking avhenger av trygge forhold på hekkeplassene. Forstyrrelser av hekkende sjøfugl har en klar negativ effekt på produksjon av unger. Ved forstyrrelser øker faren tap av egg og unger på grunn av predasjon, sult, nedkjøling og overoppheting. En enkelt forstyrrende episode kan medføre betydelig redusert hekkesuksess i en sjøfuglkoloni. Å begrense og fjerne forstyrrelser av hekkende sjøfugl, er derfor av direkte betydning for utvikling i bestandene.

Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne, hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. I tillegg kan hekkeperioden forskyves dersom hekkeområdene blir påvirket av forstyrrelser eller predasjon i rugeperioden, ved at fuglene legger nye egg.

Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Ut fra artenes hekkebiologi er det grunn til å begynne tidsperioden for ferdselsforbudet tidligere på våren for ærfugl, gråmåke, svartbak og storskarv. Av samme grunn er det grunn til forlengelse av tidsperioden for ferdselsforbudet på seinsommeren for fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak, makrellterne, storskarv og teist. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl.

Sjøfuglene utsettes for en rekke stressfaktorer gjennom året som påvirker overlevelsen og hekkesuksessen for den enkelte art. Klimaforholdene har vist seg å forklare mye av variasjonen i sjøfuglenes hekkesuksess og overlevelse, og det er knyttet stor bekymring til hvordan de forventede klimaendringene vil påvirke hekketidspunkt i forhold til hvordan havoppvarming endrer tidspunktet for når sjøfuglenes næringstilgang er på topp. Dersom andre faktorer begrenser hvor tidlig sjøfuglene klarer å hekke vil dette kunne ha dramatiske effekter på bestandenes hekkesuksess og videre rekruttering.

Forstyrrelser på hekkelokalitet vil være en slik faktor som begrenser sjøfuglenes anledning til å etablere seg i hekkeområdene og gå til hekking når forholdene er optimale. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til egglegging varierer mellom artene. Ærfuglene kan bygge reir og legge egg få dager etter ankomst. Fiskemåker og hettemåker etablerer seg som regel 1-2 uker før egglegging, mens de store måkene kan etablere seg tidligere, fra månedsskiftet februar/mars i våre områder. Hekkesesongen kan deles i ulike perioder etter etableringen: egglegging, ruging, ungeperioden samt dato for når ungene kan fly og forlate kolonien.

Mange arter er forholdsvis sårbare for forstyrrelser også ved etablering og egglegging, spesielt om de blir holdt borte fra reiret slik at andre måker, eller spesielt kråker og ravn, kan spise eggene deres. Perioden med klekking og små unger er mest sårbar for overoppheting. Videre i hekkesyklusen er sårbarheten til måker og terner primært at unger blir utsatt for predasjon. På land vil ungene normalt flykte og gjemme seg, mens de stoler på kamuflasjen. Hos reirflyktende arter, som ærfugl, er det kun etablering i hekkeområdet, egglegging og ruging som foregår på land. Så snart eggene er klekt, forlater ungene reiret og blir med mor ut på sjøen. I denne perioden er ærfuglkullene utsatt for reduserte i beitemuligheter og predasjon fra måker på grunn av forstyrrelser. Generelt for alle arter er ungeoverlevelsen og kondisjonen til ungene og foreldrene en vesentlig forutsetning for å opprettholde gode sjøfuglbestander.

Endring i bestander

Det foreligger omfattende kunnskap om sjøfuglbestandenes utvikling og påvirkningsfaktorene.

Den norske bestanden utgjør 20-25 % av alle sjøfugler som hekker i Europa. Dette betyr at Norge har et betydelig nasjonalt og internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. Nasjonale og regionale data fra Seapop's overvåking og kartleggingsprogram for norske sjøfugler viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene i fastlands-Norge siden 2005.

Norsk rødliste for arter gir oversikt over arter som har risiko for å dø ut på nasjonalt nivå i Norge og ble utarbeidet og lansert for første gang i 2010. Siden den gang har det kommet nye utgaver i 2015 og 2021. Oversikten viser at flere av de vanlige sjøfuglartene som hekker, klassifiseres som truet i Norge på grunn av klart synkende bestander. Årsaken til dette er sammensatt, og det dreier seg blant annet om mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer. Synkende bestander er i en situasjon hvor ungetap på grunn av forstyrrelse vil ha større relativ betydning for bestanden enn før.

Regionalt foregår regelmessig overvåking av bestandene i sjøfuglreservatene tilbake fra 70-tallet.

Det er også tilsvarende oppfølging på viktige hekkeholmer utenom verneområdene. Dette materialet viser at de tradisjonelle sjøfuglbestandene har en likeartet negativ utvikling som er påvist nasjonalt.

Endret hekketidspunkt

For å få oppdatert og spesifikk kunnskap om hekketidspunkter og eventuelle endringer, ble Birdlife Norge og NINA engasjert til å analysere upubliserte data fra Oslofjorden og Agder for de vanligste artenes hekkeperioder. Rapporten *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022* (Birdlife-rapport 2023-3), bidro med ny kunnskap som er sentralt i vurderingsgrunnlaget for denne tilrådingen.

Oppdatert kunnskapsgrunnlag viser nå at det skjer forskyvinger i hekketiden for sjøfuglartene. Bare for den siste 10-årsperioden er det påvist at sjøfuglene hekker

tidligere og tidligere. Størst endring er det for sildemåke og gråmåke, med over seks dagers tidligere hekking over tiårsperioden. Ved sammenligning mellom hekketid og nåværende ferdselsforbud framgår at fuglene starter hekkingen før ferdselsforbudet trer i kraft, og at ungene ikke er flygedyktige når ferdselsforbudet er over. Det samme observerer Statsforvalteren gjennom den årlige forvaltningen av sjøfuglreservatene. Særlig grågås og ærfugl går i gang tidlig om våren før ferdselsforbudet, og det er flere arter av måker, terner og skarv som ikke har flygedyktige unger når ferdselsforbudet er over.

Det er også påvist stor spredning i hekketidspunkt hos flere arter. Det kan skyldes forstyrrelser tidlig i hekkeforløpet som fører til hekkingen mislykkes og at fuglene forsøker å legge et nytt kull. Dette er med på å forlenge den totale hekkeperioden. Tidspunkt for hekkestart viser seg også å være forskjellig i områder med og uten ferdselsforbud for enkelte arter.

Artenes hekkebiologi gir derfor grunnlag for å forlenge tidsperioden for ferdselsrestriksjoner både på våren og på ettersommeren. På våren begynner hekkingen for ærfugl, gråmåke, svartbak og storskarv før nåværende ferdselsrestriksjoner begynner. Det legges også vekt på at kunnskapsgrunnlaget viser at artene tilpasser seg tidligere vår med stadig tidligere hekking.

Det er grunnlag for forlengelse av tidsperioden for ferdselsforbud på seinsommeren fordi fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak, makrellterne, storskarv og teist ikke er ferdige med hekkeperioden innenfor nåværende ferdselsforbudstid.

Endret friluftsliv

Menneskelig aktivitet i skjærgården har vært høy gjennom mange år. Den tydelige økning av mengde og bruk av båter og mindre farkoster i en stadig større del av hekketida veier tungt i vurderingene.

På sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av skjærgården. De siste ti årene har det også skjedd tydelige endringer i hvordan mennesker benytter skjærgården. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) har fått gjennomført Båtlivsundersøkelsen 2022. Undersøkelsen gir et representativt bilde av norsk fritidsbåtliv anno 2022. Oppsummeringen av denne nasjonale undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterkt. 26,1 % av norske husstander har en eller flere fritidsbåter. Undersøkelsen estimerer godt over 1 million fritidsbåter i Norge som representerer en økning på 40 % på ti år. Salget av de mindre båtene er økende, og særlig kajaker og kanoer. Mindre båter gir andre typer opplevelser og muligheter. Hele en av fire sier de benytter båten som transport til «utilgjengelige steder» for å gå i land. Samtidig sier 84,2 % at naturopplevelse oppleves som det viktigste når man er ute og ferdes i fritidsbåt.

Samlet sett er det grunnlag for å si at totaleffekten av forstyrrelse er økende. Omfanget og endring i forstyrrelser er lite undersøkt i forbindelse med selve ferdselsforbudet. Det er likevel åpenbart at omfanget av mindre farkoster som brukes mer strandnært og i

grunne områder har fått betydelig større betydning for sjøfuglenes bruk av slike områder til næringssøk og rasteplasser. Det foreligger ingen undersøkelser av omfanget av overtredelser av ferdselsforbudet. Ferdselsforbud knyttet til sjøfuglreservatene vurderes fortsatt som effektivt for å begrense den direkte forstyrrelser fra menneskelig aktivitet.

Vurdering

Årsakene til nedgangen til sjøfuglene er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Ferdselsforbudet som ble innført for sjøfuglreservatene stammer fra slutten av 70-tallet, tidlig 80-tall og hovedbegrunnelsen var å hindre tap av egg og unger som følge av at foreldrefuglene holdt seg borte fra reiret når mennesker oppholdt seg i eller nær hekkkoloniene. Senere har det kommet til ny kunnskap om nye utfordringer for sjøfugl. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og nye rovdyr har kommet til. Sett i sammenheng med nedgangen i bestandene og kunnskap om effekten av det samlede friluftsliv, er det påvist at utvidelse av ferdselsforbudet kan være til nytte for bestandene.

Verneområdene i denne vurderingen er opprettet spesifikt for å ta vare på fuglelivet, de fleste spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Ferdselsforbudet sammen med forbudet mot å foreta inngrep som kan endre naturgitte forhold er de viktigste bestemmelsene for å ivareta sjøfuglene og sikre hekkplassene på lang sikt i reservatene. Allerede ved opprettelsen, ble det stilt spørsmål om ferdselsforbudet var tilstrekkelig for å skjerme sjøfuglene nok i den sårbare hekketiden. Perioden som den gang ble valgt, var et kompromiss bl.a. mellom datidens friluftslivsinteresser og sjøfuglenes behov. Med det dokumenterte tap av arter og nytt fokus på bevaring av natur, som Norge har forpliktet seg til gjennom Naturavtalen, er det godt grunnlag for å vurdere disse interessene og behovene på nytt. FNs bærekraftsmål 15, «Livet på land», utpeker seg som et av bærekraftsmålene hvor Norge skårer dårligst. En bedre sikring av sjøfuglene i hekketiden vil være et lite bidrag i riktig retning for å redusere tap av biologisk mangfold og verne truede arter i tråd med handlingsplanen «Mål med mening» (Meld. St. 40), som Stortinget vedtok 5. april 2022. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Sentralt i vurderingen er at sjøfuglreservater med ferdselsforbud har en positiv effekt for sjøfuglene ved at det reduserer antall menneskelige forstyrrelser i hekketiden. Når dette virkemiddelet brukes i reservatene, bør det samtidig sikres at det gir nødvendig effekt sett i lys av bestandsnedgangen for flere av artene. Samlet er det grunnlag for å si at perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil øke beskyttelsen ved at det dekker det meste av hekkeperioden for sjøfuglene i Viken.

Samtidig som mange arter har en hekkeperiode som strekker seg ut over den nåværende perioden med ferdselsforbud, er aktiviteten i skjærgården er økende. Siden

verneområdene ble opprettet har nye rekreasjonsformer kommet til. Det er en ny situasjon som tilsier nye vurderinger omkring ferdselsforbudet.

Sjøfuglreservatene i Viken utgjør bare ca. 2 % av skjærgårdens øyareal. Mange av disse områdene ligger i tillegg værekspontert med begrenset tilgjengelighet og har få attraktive strender. Sjøfuglreservatene utgjør derfor en liten del av aktuelt bruksareal for fritidsbåtfolket.

Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 legger føringer for bærekraftig bruk, og hvordan man skal opptre for å unngå skade på naturmangfoldet. I praksis sier aktsomhetsplikten at det ikke er greit å bevege seg inn i sjøfuglreservatene når fuglene fortsatt hekker, selv om ferdselsforbudet er opphevet. Selv om folk flest ikke har et ønske om å forstyrre så er bestemmelsen vanskelig i praksis spesielt der de mer aktivt forsvarende artene som terner og hettemåke er fraværende.

Et ferdselsforbud med egen forbudsbestemmelse vil sikre sjøfuglene langt bedre enn selvpålagte begrensninger basert på aktsomhetsplikten.

Endring av ferdselsforbudet ble hørt parallelt av de tre statsforvalterne på strekningen svenskegrensa til Agder. Statsforvalteren vurderer det som en styrke og forenkling, dersom det innføres ferdselsforbud i samme tidsperiode for hele kyststrekningen. Dette bidrar til en mer helhetlig og enklere forvaltning, som er lettere å håndheve i praksis. Det vil også bidra til en forenkling for dem som ferdes på sjøen å forholde seg til regelverk som er likt på hele strekningen. Statsforvalteren mener sjøfuglbehovene i faggrunnet ikke viser behov for differensiert forvaltning av ferdselsforbudet i dette området.

Når perioden med ferdselsforbud fra 15. april til og med 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter, er det grunnlag for å utvide perioden fra 15. mars til og med 15. august for å dekke det meste av hekkeperioden for sjøfugl.

Høring

Et forslag om utvidelse av nåværende ferdselsforbud i sjøfuglreservatene til perioden 15. mars til 15. august ble sendt på høring 19. september med høringsfrist 1. november. Forslaget omfattet holmer i Ytre Hvaler Nasjonalpark og 4 større naturreservater. Det ble spesielt bedt om kommentarer til følgende to spørsmål:

- Utvidelse fra nåværende forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til utvidet periode f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet på hele kyststrekningen svenskegrense til og med Agder.

Høringen ble lagt ut på Statsforvalterens nettside, diverse facebooksider og sendt direkte til følgende høringsinstanser:

32 private grunneiere	Forum for natur og friluftsliv
Drammen kommune	- Buskerud
Asker kommune	- Oslo og Akershus
Bærum kommune	- Østfold
Oslo kommune	Birdlife regionalt
Frogn kommune	- Buskerud
Nesodden kommune	- Oslo og Akershus
Ås kommune	- Østfold
Vestby kommune	Båtforbundet region øst
Moss kommune	Naturvernforbundet regionalt
Råde kommune	- Buskerud
Fredrikstad kommune	- Oslo og Akershus
Sarpsborg kommune	- Østfold
Halden kommune	Norges Jeger og Fiskerforbund
Hvaler kommune	- Akershus
Viken fylkeskommune	- Buskerud
Fiskeridirektoratet	- Østfold
Kystverket	Norges Padleforbund
Norsk Friluftsliv	Småfisker`n
Oslo og Omland Friluftsråd	- Moss/Rygge
Oslofjorden Friluftsråd	- Onsøy/Råde
	Sør Norges Fiskarlag.

Høringsuttalelser med Statsforvalterens kommentarer

Vi mottok høringsuttalelser fra følgende 16 instanser: Grunneier i Eldøya naturreservat, Viken fylkeskommune, Oslo kommune, Moss kommune, Oslofjorden Friluftsråd, Kystverket, Østfold Fiskarlag, Birdlife Norge, Birdlife Oslo og Akershus, Naturvernforbundet Bærum, Naturvernforbundet Follo-Moss, Norges Jeger og Fiskerforbund Østfold, Onsøy Jeger-og Fiskerforening, Hvaler Jeger- og Fiskerforening, Norsk Fyrforening samt Foreningen Heias Venner.

Et tematisk sammendrag av hovedinnholdet i uttalelsene og Statsforvalterens kommentar følger nedenfor. Alle uttalelser følger tilrådingen som vedlegg.

Friluftsliv

Viken fylkeskommune mener konsekvensene for friluftslivet ikke blir spesielt store.

Oslo kommune vurderes de negative effektene for friluftsliv å være moderate. De fleste områdene i denne høringen vurderes som lite attraktive for friluftsliv og verneområdene vurderes ikke å være særlig attraktive for oppanking eller landstigning. Kommunene vurderer de negative effektene for friluftsliv til å være moderate sett i forhold til de positive effektene for sjøfuglene.

Hvaler JFF mener utøvelse av friluftsliv kan bli noe berørt, spesielt for badende, padling og seling i juli og august. Foreningen mener antall attraktive fiskeplasser for anadrom fisk får en begrensning, men vurderer at verdien av en god sjøfuglbestand oppveier denne ulempen.

Statsforvalterens kommentar – Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger ble vurdert nøye før høringen. Det vurderes at interessekonflikten er størst for utvidelsen med en måned i skoleferien i juli og august mens antall fritidsbrukere i skjærgården er på sitt høyeste. Det vises til at det i de forutgående verneprosessene på 70-tallet og i 2009 ble utelatt viktige hekkeholmer av hensyn til friluftsliv, og på 17 større øyer ble det vern med ferdselsforbud bare de delene som var minst attraktive for friluftsliv. Mange av sjøfuglreservatene er lite attraktive og lite tilgjengelige på grunn av dårlige landstigningsforhold og få gode badestrender. De utgjør samlet mindre enn to prosent av arealene i skjærgården. På denne bakgrunn er det Statsforvalterens vurdering at den foreslåtte utvidelsen er av liten betydning for friluftslivet.

Strandrydding

Oslofjorden Friluftsråd mener at det bør ligge inne en mulighet for dispensjon fra ferdselsforbudet for profesjonelle strandryddere som bl.a. Skjærgårdstjenesten, Oslofjordens Friluftsråd og Statens naturoppsyn som rydder sjøfuglkolonier for ilanddrevet marint avfall i mars.

Moss kommune mener at dersom perioden utvides til å gjelde f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil det kunne medføre utfordringer med å rydde marint søppel i verneområdene før ferdselsforbudet trer inn. Skjærgårdstjenesten er avhengige av at snøen har smeltet for å kunne rydde. Kommunen spør om et slikt ryddearbeid falle inn under unntaksbestemmelsen som er å finne under § 4 pkt. 1 i samtlige av forskriftene for de aktuelle verneområdene i Moss kommune? Da som en forvaltningsoppgave som er bestemt av forvaltningsmyndigheten, og som Skjærgårdstjenesten utfører.

Onsøy Jeger og fiskerforening håper det blir mulig for kommuner å lage en dispensasjon for å kunne drive med strandrydding i områder med ferdselsforbud. Denne kan settes med en grense for hvor langt inn på holmer og skjær man kan rydde. Resultatet uten en dispensasjon kan ende med at disse holmer og skjær blir droppet i ryddeplanen. Foreningen mener mye søppel samles i fjæra rundt disse områdene og at interessen blant medlemmene for å drive strandrydding i januar er fraværende.

Statsforvalterens kommentar – Rydding av marint søppel er viktig også i sjøfuglhekkeområder samtidig som det kan forstyrre tidlig hekking. Det at fuglene

hekker tidligere gjenspeiler at våren generelt er tidligere og de praktiske mulighetene for å gjennomføre strandrydding vil også være tidligere. Likevel vil det enkelte år være vanskelig å gjennomføre dette før det foreslåtte ferdselsforbudet inntreffer. Forvaltningsmyndigheten kan etter gjeldende regler gi dispensasjon etter en avveining av behovet for tidlig rydding opp mot pågående hekking i hvert tilfelle.

Jakt

Moss kommune viser til at forskriftene har en unntaksbestemmelse knyttet til jakt, inkludert jakt på sjøfugl og fangst etter viltloven, men den gjelder ikke unntak fra ferdselsforbudet. Kommunen ønsker avklart om et utvidet ferdselsforbud vil kunne påvirke jakt på jaktbare arter.

Onsøy JFF peker på at det er et større problem med predatorer som rev, grevling og mink enn tidligere. Foreningen mener at det må legges til rette for jakt og fangst på predatorer, og ikke hindre jegere fra å jakte på predatorer. Foreningen mener det må åpnes for jakt og fangst av villmink hele året, og at kommunene bør kunne skrive ut dispensasjon for å utøve jakt og fangst, om det oppdages mink i naturreservatene i periodene da ferdselsforbudet gjelder

Foreningen påpeker at jakten på sel foregår fra 2 januar til 30 april, og fra 1 august til 30 september. Ved utvidet ferdselsforbud vil flere holmer og skjær være ulovlige å benytte over lenger tid under seljakten

Hvaler JFF mener utøvelse av jakt ikke vil bli vesentlig berørt av en slik utvidelse av perioden med ferdselsforbud i våre verneområder for sjøfugl.

Østfold Fiskarlag ber om at det i bestemmelsene gis generell åpning for jakt på kystsel av jegere registrert for slik jakt. Jakten på steinkobbe overlapper delvis med foreslått periode med ferdselsforbud på Skagerrakkysten.

Norsk Fyrforening har fått mange tilbakemeldinger fra sine medlemsfyr om at minkbestanden er økende og at minken utgjør en stor trussel mot sjøfuglbestanden i hekkeperioden. Foreningen henstiller til vernemyndighetene å legge opp til økt jakt på mink

Hvaler JFF mener jakttidene på skarv bør utvides på grunn av stor bestand i området som representerer en stor trussel i f. t. fiskebestanden i Oslofjorden

Statsforvalterens kommentar – I perioden da ferdsel er forbudt vil dette forhindre jaktutøvelse. Sjøfugljakt representerer den største jaktlige interessen i kystområdene, men berøres ikke av forslaget på grunn av jaktstart på sjøen på dette kystavsnittet er 10. september. Jakt på land begrenses av utvidet ferdselsforbud for 5 landlevende fuglearter, 2 gåsearter, rev og mink. Ut fra de få dagene jakten må utsettes, artenes forekomst på den årstida og verneområdenes andel av kystområdene vurderes interessekonflikten å være liten.

Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbudsperioden, men kan likevel ikke jaktes i verneområdene mens det er ferdselsforbud. Seljakt er kvotebegrenset og kvoten fylles vanligvis etter få uker. Det vil derfor normalt ikke oppstå interessekonflikt på grunn av den foreslåtte endringen.

Jakttiden for storskarv har jaktstart 10. september fra 2022 i Forskrift om jakt- og fangsttider. Jakttiden for storskarv kommer dermed ikke i konflikt med forslaget om utvidet periode med ferdselsforbud.

Minkbekjempelse følger den nasjonale handlingsplanen mot amerikansk mink med prioritering av innsatsområder og systematisk oppfølging helt inn i hekketida. Mye av feltarbeidet utføres av Statens Naturoppsyn.

Fiske

Hvaler JFF vurderer at utøvelse av fiske etter sjøørret og andre anadrome fiskearter, kan bli noe berørt pga mange verneområder på Hvaler som sammenfaller med gode fiskeplasser fra øyer og skjær. Spesielt gjelder dette tidlig vår. Hvaler JFF gir likevel sin tilslutning til utvidet ferdselsforbud da de anser en bærekraftig sjøfuglbestand på Hvaler som viktigere.

Østfold Fiskarlag ber om at det gis generell adgang for fiske og fangst etter Havressursloven med tilhørende forskrifter og fiske etter anadrome laksefisk med faststående redskaper etter Lov om anadrome laksefisk.

Statsforvalterens kommentar – Utvidet ferdselsforbud vil begrense bruk av sjøfuglreservatene som fiskeplasser for fritidsfiske. Dette gjelder et begrenset antall steder, men kan likevel oppleves negativt lokalt. Det foreligger ikke noen samlet kartlegging av dette spesifikt for den aktuelle tidsperioden. Det generelle unntaket for ferdsel i yrkesfiske etter havressursloven og lov om anadrome laksefisk og innlandsfisk i dagens bestemmelser er ikke foreslått endret og vil bli videreført.

Bruk av eldre bygninger

Norsk Fyrforening mener det er viktig at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på våre medlemsfyr i områdene som omfattes av verneforskriften og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten som kommer allmennheten til gode.

Norsk Fyrforening ber Statsforvalterne ta med i sine vurderinger at fyrene – hvorav mange er fredet av Riksantikvaren – blir ivaretatt for våre etterkommere. Ved en innskjerping av gjeldende forskrift må det fortsatt være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten i hekketiden.

Vi vil også påpeke at flere av fyrstasjonene i dag er en arene for fugletittere – noe som viser at man tar hensyn til fugle- og artslivet med dagens forskrifter.

Norsk Fyrforening er skeptisk til forslaget om å utvide dagens reservater med nye områder da dette kan legge begrensninger på det viktige arbeidet som idag legges ned på fyrstasjonene langs Oslofjorden og på kyststrekningen fra Færder til Hidra. Vi frykter at det kan føre til redusert frivillig innsats for å ta vare på verneverdige fyrstasjoner og fyrlykter, samt bidra til innskrenkinger i friluftslivsaktiviteter i strandsonen.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å gi god informasjon i forkant og sette ut skilt i god tid før hekketiden startet så vil man kunne hindre forstyrrelser av fuglenes etablering av reir eller søk etter en slik plass. Områder som ikke er i bruk av fuglene kan dermed gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Norsk Fyrforening vil også påpeke at miljømyndighetene må ha god dialog med brukerne av områdene der sjøfugl hekker – slik at man i samforståelse kan legge godt til rette for sjøfugl og brukerne.

Foreningen Heias Venner har som mål å ivareta hytta og installasjonene på Heia, holde den tilgjengelig og åpen for allmenheten og utrustet med ved, vann og nødutstyr. Foreningen ser at ferdselsforbud til og med 15. august kan føre til store problemer. Det vil utestenge store deler av dagens brukere som er sommerens båtfolk, fra å kunne oppleve Heia som den unike holmen den er. Foreningen mener at det medfører usikkerhet for interessen for Heia og den kulturhistoriske verdien.

Statsforvalterens kommentar – Fyrene lå der ved etablering av vernet og nødvendig ferdsel ble ivaretatt i verneprosessen med lokal utforming av vernegrenser og generell tillatelse for ferdsel i deler av områder i samarbeid med Kystverket og kulturminnemyndighetene. Denne høringen omfatter kun utvidelsen av tidsperioden for eksisterende ferdselsforbud. Det blir ikke endring av andre bestemmelser.

Vernebestemmelsene er gjort like ut fra behovet for vern og også for forståelse av vernet og hva det innebærer. Det er dermed ikke lagt til rette for dynamisk forvaltning på hver holme ut fra endringer i forekomst av fugl fra år til år. En innføring av denne type dynamisk vern vil kreve helt nye i vernebestemmelser.

Vi kan ikke se at Norsk Fyrforening har medlemsfyr på kysten av Viken. Det foreligger ikke forslag om å innføre ferdselsrestriksjoner i nye områder.

Fyr og andre navigasjonsmerker

Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger, fyrstasjoner m.m. Flere av disse er etablert i områdene som omfattes av høringen. Kystverket understreker at det er svært viktig at det legges til rette for at Kystverket kan gjøre tilsyn, vedlikehold og reparasjoner av navigasjonsinnretningene. Dette er spesielt viktig ved akutte situasjoner som driftsstans. Kystverket ber om at det i vernebestemmelsene gjøres unntak fra ferdselsrestriksjonene og gis en bestemmelse som tillater drift, tilsyn og vedlikehold av navigasjonsinnretninger på sjøfuglreservatene og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette.

Statsforvalterens kommentar: Kystverket har generell tillatelse til ferdsel for drift og vedlikehold i dagens vernebestemmelser. Oppføring av nye anlegg eller betydelige endringer av eksisterende anlegg må gis tillatelse i hvert enkelt tilfelle. Det foreliggende forslag endrer ikke på noe av dette.

Endring av vernebestemmelser

Oslo kommune peker på at det er uheldig med ulike formuleringer om samme forhold i de forskjellige verneforskriftene samtidig som droner var ukjent på vernetidspunktene og bør tas inn fordi bruken er tydelig økende. Kommunen peker på forvaltningsutfordringer i flere verneområder og spesielt i verneforskriften for Nordre Skjælholmen og Søndre Skjælholmen og begrunner et behov for revidering av disse forskriftene og ber om at det blir iverksatt et arbeid med dette.

Statsforvalterens kommentar – Det er klare fordeler med samme begrepsbruk i verneforskriftene for hele kysten. I denne høringen er det lagt vekt på å etablere samme datoer på hele kyststrekningen svenskegrensa til og med Agder. Det er også fordeler ved at samme forbud beskrives på samme måte. Dette krever ulike endringer av forskriftstekstene fordi disse er ulikt utformet. Statsforvalterne ser behov for klargjøring av flere av de ulike tekstvarianter i gjeldende forskrifter i et omfang som vil kreve et eget forarbeid og en egen høring.

Vernebestemmelsene for Nordre og Søndre Skjælholmene har ved flere anledninger vist seg vanskelig både for informasjon og forvaltning. Sjøfuglenes bruk av områdene passer dårlig med nåværende bestemmelser. En endring vil berøre større deler av verneforskriftene og vil kreve et eget forarbeid og høring.

Vernebestemmelsene er noe ulike i sin beskrivelse av forbud mot ulike ferdselsformer. Droneflyging er av nyere dato og er ikke spesifikt nevnt i vernebestemmelsene, men reguleres likt med modellfly. Vi ser at droner har en helt annen bruksmåte og økende bruk som langt overgår modellfly. Samtidig foreligger erfaringer og faggrunnlag som viser droners betydelige skremmeeffekt på fugl. Vi ser også en begynnende utvikling av undervannsdroner. Interessekonflikten i forhold til sjøfugl er potensielt stor. Statsforvalteren ser behov for en samordnet endring av ferdselsforbudsbestemmelsen i verneforskriftene for sjøfuglreservatene som også omfatter slike former for forstyrrende ferdsel.

Informasjon og oppsyn

Oslo kommune mener ferdselsrestriksjoner må følges opp med god skilting og annet informasjonsarbeid samt tilsyn for at bestemmelsene skal få den ønskede effekt. Det pekes spesielt i overgangsperioden etter at endrede restriksjoner er vedtatt. bekjentgjøres tilstrekkelig og

Oslofjorden Friluftsråd er opptatt av at Statens Naturoppsyn får ressurser til å følge opp forbudet i hele Oslofjordområdet for å unngå uthuling av forbudet.

Et klart flertall av høringsinstansene peker på behovet for økt informasjon, merking og oppsyn og peker på at det må tilføres mer ressurser til oppsyn med sjøfuglområdene..

Flere høringsinstanser påpeker behov for sterkere håndheving, økt oppsyn, tydeligere merking

Statsforvalterens kommentar – Det vil bli laget et eget informasjonsopplegg ved innføring av endret ferdselsforbudsperiode. Dette vil omfatte nye underskilt, informasjon i media og på nett. SNO har oppsynsoppgaven og vil bli anmodet om økt oppsynsfrekvens.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om like regler for alle sjøfuglreservater fra svenskegrensa til Agder vil gi fordeler ved at forvaltningen blir enklere og bestemmelsene blir bedre kjent blant brukerne av kystområdene. Statsforvalteren ser likevel grunn til å peke på de store og varierte befolkningsgrupper som bruker kystområdene på mange ulike måter og at det allerede er et eksisterende behov for økt oppsynskapasitet i ferdselsforbudstida. Dette behovet vil øke som en følge av forslaget. Statsforvalteren anmoder om at oppsynet med verneområdene for sjøfugl intensiveres betydelig for å sikre god oppfølging av endringen fra starten av.

Statsforvalteren mener at de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vernet vil være positive på sikt. De viktigste konsekvensene av forslaget ikke lar seg prissette. Men basert på kunnskapsgrunnlaget vi har gjort rede for og de innspillene vi har fått, vurderer vi de negative konsekvensene som lette sammenliknet med fordelene av å sikre sjøfuglenes spesielle behov for lite forstyrrelse i hekketida. Vi mener dette gir en positiv verdi for samfunnet. Forslaget vil samtidig bidra til oppfyllelse av nasjonale og internasjonale forpliktelser om å ivareta naturmangfoldet.

I Statsforvalterens område vil det være behov for å bytte ut ca 500 underskilt med nye datoer. Innkjøp av nye skilt vil kosta ca kr 100.000. Arbeidet med utskifting vil i noen grad kunne gå utover kapasiteten til det årlige vedlikeholdet som Statens Naturoppsyn gjennomfører.

Utvidelse av ferdselsforbudstida må gjøres allment kjent, slik at kunnskapen om dette når brukergruppene i området. Det vil være behov for å informere bredt på flere plattformer både før forbudet innføres og utover i vårperioden i forbindelse med selve endringen. Oppgaven med kunngjøring og informasjon om regelendringer vil i hovedsak kunne løses av forvaltningsmyndighetene innenfor dagens ressursrammer.

Vedlegg

Vedlegg 1 – Liste over verneområdene i tilrådingen med forslag til forskriftsendring

Vedlegg 2 – Høringsbrev med adresseliste

Vedlegg 3 - Høringsuttalsene

TILRÅDING OM FORLENGELSE AV PERIODEN MED FERDSELSFORBUD I SJØFUGLRESERVATENE I VESTFOLD OG TELEMAR

Unge av måkearten svartbak. Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Desember 2023

Innhold

FORSLAG	3
BAKGRUNN OG HJEMMELSGRUNNLAG	3
VURDERING AV PERIODEN MED FERDSSELSFORBUD	4
Faggrunnlag	4
Sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark	4
Historikk og utvikling i sjøfuglbestander	5
Hvorfor er hekkeperioden og å unngå forstyrrelser så viktig?	6
Andre samfunnsinteresser	7
Friluftsliv	7
Jakt.....	8
Opprydding av marint avfall	8
Felles formulering av bestemmelse om ferdselsforbud	8
Bjønnesholmen biotopvernområde og Eggholmane fuglefredningsområde.....	8
Naturmangfoldloven § 7 og FNs bærekraftsmål	9
HØRING	9
Mottatte innspill	9
KONKLUSJON	18
FORVALTNINGSMESSIGE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER.....	18

Vedlegg

1. Oversikt over hvilke verneforskrifter som blir omfattet av tilrådingen, med henvisning til aktuell bestemmelse.
2. Høringsbrev med mottakerliste.
3. Mottatte innspill i forbindelse med høringen.
4. Rapporten «Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-22» (Birdlife Norge Rapport 2023-3)
5. Rapporten «Vurdering av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark» (Birdlife Telemark 2023)
6. Rapporten «Vurdering av hekkeperiode for sjøfugl – Ytre Oslofjord» (Store Færder ornitologiske stasjon 2023)

FORSLAG

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark foreslår å forlenge ferdselsforbudet i alle sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark til å gjelde i perioden fra og med 15. mars til og med 15. august.

For Vestfold og Telemark omfatter forslaget endring av 54 forskrifter for naturvernområder. Av disse er 52 for mindre naturvernområder som er opprettet med formål om å bevare viktige hekkeplasser for sjøfugl. To av forskriftene er for nasjonalparkene Færder og Jomfruland, som har egne bestemmelser for områder som er viktige hekkeplasser for sjøfugl (sone B). Forskriftene, med henvisning til aktuell bestemmelse, er listet opp i vedlegg 1.

Vi anbefaler at perioden med ferdselsforbud blir samordnet i hele Oslofjorden og langs kysten av Agder.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark anbefaler videre at formuleringen av bestemmelsen om ferdselsforbud gjøres likelydende i alle de aktuelle forskriftene. I dagens gjeldende forskrifter brukes ulike formuleringer for regelen om ferdselsforbud, og dette medfører ugunstig variasjon i tolkning og forvaltning. En felles og likelydende bestemmelse må tydelig beskrive hvilken type ferdsel og aktiviteter som ikke er tillatt. Til dette vil vi særlig peke på at gjeldende forskrifter i Vestfold og Telemark generelt er uklare med tanke på bruk av droner og annen aktivitet i luftrommet.

For Bjønnesholmen biotopvernområde og Eggholmane fuglefredningsområde foreslår vi å legge til følgende unntaksbestemmelse under § 4 *Generelle unntak*:

«Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: at brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

BAKGRUNN OG HJEMMELSGRUNNLAG

Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har gjennom tildelingsbrevet for 2023 fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilråding om endring av verneforskriftene. Oppdraget kom som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

I Vestfold og Telemark har verneforskriftene for alle sjøfuglreservatene i dag en regel som sier at i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er ilandstigning og all ferdsel i reservatene forbudt. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

Verneforskriftene for sjøfuglreservatene er i dag hjemlet i naturmangfoldloven. Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområder er kritisk viktige funksjonsområder for sjøfugl.

Begrepet «sjøfuglreservater» er en samlebetegnelse på naturvernområder som har som formål å bevare hekkeplasser for sjøfugl i hekketiden. Sjøfuglreservater omfatter verneområder med ulike vernekategori, som naturreservater, biotopvernområder, og soner innenfor nasjonalparker. Naturmangfoldloven kapittel V omhandler områdevern. § 33 setter mål for områdevernet, herunder at verneområder skal bidra til bevaring av arter og truet natur. § 34 setter rammer for

verneforskriftene og 4. ledd sier at innenfor rammen som gjelder for den enkelte vernekategori, kan Kongen i forskriften forby eller regulere ferdsel som i seg selv eller sammen med annen bruk kan motvirke formålet med vernet. § 35 om nasjonalparker sier i 2. ledd at ferdsel kan forbys i avgrensede områder dersom det er nødvendig for å bevare dyr. § 37 om naturreservater sier i 3. ledd at et naturreservat kan totalfredes mot all ferdsel. § 38 om biotopvernområder sier at det kan fastsettes forbud mot ferdsel som kan påvirke eller forstyrre arten eller dens livsbetingelser.

VURDERING AV PERIODEN MED FERDSLSFORBUD

«Sjøfugl» er en samlebetegnelse for fugler med sterk tilknytning til havet. Av hekkende sjøfugl i Vestfold og Telemark finnes alkefugl, måker, terner og skarver. Fugler som i hovedsak er knyttet til strandsonen regnes normalt ikke som sjøfugler. Ender og gjess vil strengt tatt falle utenfor begrepet sjøfugl, men arten ærfugl er likevel tatt med i vurderingen her. Ærfugl er en andefugl som utelukkende er knyttet til det marine miljøet, og som hekker langs hele kysten av Oslofjorden og Agder. I *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv* er det spesifisert at ærfugl skal være en del av vurderingen av sjøfugl.

I denne saken har vi lagt stor vekt på hekkebiologien for de sjøfuglartene hvor det er klart at sjøfuglreservatene utgjør viktige hekkeområder, det vil si at de er av betydning for bestanden. I tillegg har vi lagt vekt på truede arter av sjøfugl, inkludert ærfugl, som hekker i et betydelig omfang i sjøfuglreservatene. For Vestfold og Telemark vil dette si at vi i hovedsak har lagt vekt på artene ærfugl, hettemåke, fiskemåke, gråmåke, sildemåke, makrellterne, teist og storskarv, og også noe vekt på artene svartbak og toppskarv.

Faggrunnlag

Sjøfugl er en artsgruppe som er relativt godt undersøkt i Norge, og vi kan si at faggrunnlaget er betydelig. Av landsdekkende kilder vil vi nevne SEAPOP som er et omfattende overvåkings- og kartleggingsprogram for norske sjøfugler. *Norsk rødliste for arter* inneholder ekspertvurderinger og gir oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge. Vi har også et godt kunnskapsgrunnlag om de lokale forholdene i Vestfold og Telemark. En særlig viktig del av det lokale kunnskapsgrunnlaget er overvåkingen av hekkende sjøfugl gjennom mange år, utført av Birdlife avdeling Telemark og Store Færder ornitologiske stasjon. I forbindelse med denne lokale overvåkingen er det utarbeidet flere rapporter som beskriver tilstanden og bestandsutviklingen til sjøfuglene. Til årets oppdrag om å vurdere tidsperioden for ferdselsforbudet har statsforvalterne fått tre rapporter: *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022* (Birdlife Norge Rapport 2023-3), *Vurdering av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark* (Birdlife Telemark 2023) og *Vurdering av hekkeperiode for sjøfugl – Ytre Oslofjord* (Store Færder ornitologiske stasjon 2023). Av andre aktuelle rapporter av lokal karakter nevner vi *Sjøfuglenes hekkesyklus i Telemark, Aust-Agder og Vest-Agder; momenter relatert til tidsperioden for ilandstigningsforbud i sjøfuglreservatene* (NOF avd. Aust-Agder 2003).

Sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark

I Vestfold og Telemark er det i dag 53 naturvernområder som er eller innehar sjøfuglreservater. Dette inkluderer sonene for hekkende sjøfugl i Færder og Jomfruland nasjonalparker. De fleste sjøfuglreservater er relativt små med et totalareal (land og sjø) på under 30 dekar, mens enkelte er betydelig større og utgjør mer enn 200 dekar. Det meste av disse arealene utgjør sjøareal rundt hekkeklassene.

Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør omtrent 2 % av landarealet av det vi kan kalle skjærgården. Når det gjelder sjøareal i skjærgården utgjør sjøfuglreservatene under 1 %.

I Miljødirektoratets Naturbase finnes et eget kartlag «Ferdseisforbud» som langs kysten viser utbredelsen av sjøfuglreservatene. Merk at ferdselsforbud som vises innover i landet ikke er aktuelt for denne saken, og at enkelte sjøfuglreservat består av flere deler i kartet.

Historikk og utvikling i sjøfuglbestander

Med virkning fra 1979 (Vestfold) og 1980 (Telemark) ble de første sjøfuglreservatene med ferdselsforbud opprettet i fylkene Vestfold og Telemark. Formålet med dette var i stor grad å beskytte viktige hekkeplasser for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketida. Tidsperioden for ferdselsforbud ble satt fra 15. april til 15. juli. I 2009 ble *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* vedtatt. For Vestfold og Telemark sin del innebar dette opprettelsen av 15 nye sjøfuglreservater i Telemark og 25 i Vestfold. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkeplassene i den kritiske hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen for dette vernevedtaket. I denne vernerunden ble det vurdert å utvide tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

Fra *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* i 2009 og fram til i dag har det skjedd betydelige endringer i bestandsutviklingen til sjøfugl, og kunnskapsgrunnlaget om det lokale fuglelivet har blitt bedre. Utøvelsen av friluftslivet i skjærgården har også endret seg noe i denne perioden.

Norsk rødliste for arter gir oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge, og denne ble for første gang lansert i 2010. Siden den gang har det kommet nye utgaver i 2015 og i 2021. Oversikten viser at flere av sjøfuglartene som hekker i Vestfold og Telemark er regnet som truet, med nedadgående bestandstrend. For enkelte arter er den nedadgående trenden svært tydelig, og bestandsstørrelsen har blitt svært redusert de siste årene. Hettemåke er arten som har hatt den tydeligste negative utviklingen. Den ble i 2010 regnet som nær truet (rødlistekategori NT), men allerede fra 2021 ble den ansett som kritisk truet (CR). Et annet eksempel på en art med negativ bestandsutvikling er ærfugl, som i 2010 ble regnet som livskraftig (LC). Fra 2021 ble ærfugl regnet som sårbar (VU). Andre arter viser en mer stabil bestand, og enkelte arter har en positiv bestandstrend. Eksempel på dette er teist som i 2010 og 2015 regnet som sårbar (VU), og fra 2021 i en bedre kategori, som nær truet (NT).

Vurderingen i *Norsk rødliste for arter* tar for seg utviklingen i hele Norge. Vi har i tillegg et godt kunnskapsgrunnlag om de lokale forholdene, som sier at de nasjonale bestandstrendene i stor grad også beskriver våre lokale forhold. En særlig viktig del av det lokale kunnskapsgrunnlaget er overvåkingen av hekkende sjøfugl gjennom mange år, utført av Birdlife avdeling Telemark og Store Færder ornitologiske stasjon. Overvåkingen viser at situasjonen er alvorlig for flere sjøfuglarter i Vestfold og Telemark, men at det også har kommet nye arter til med vekst i bestandene. Artene fiskemåke, hettemåke og makrellterne har hos oss hatt den mest alvorlige bestandsnedgangen. Etableringen og bestandsvekst er dokumentert for storskarv. De senere årene har toppskarv blitt etablert som hekkefugl her og bestanden av teist har bedret seg.

Sjøfugl er i en alvorlig situasjon globalt, og omtrent 30 % av alle sjøfuglarter i verden er regnet som truet. Norge innehar en svært stor del av alle sjøfugler som hekker i Europa, dvs. 20 – 25 %. Norge har dermed et viktig forvaltningsansvar for sjøfugl. Overvåking av hekkende sjøfugl gjennom prosjektet SEAPOP viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene i Norge siden 2005. Årsaken til dette er sammensatt, og det dreier seg blant annet om mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer.

Hvorfor er hekkeperioden og å unngå forstyrrelser så viktig?

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren. Dette skyldes at artene har ulike hekkestrategier. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene tidlig på våren, mens andre ikke er ferdige med å legge egg før langt ute i juni. Mellom artene er det også betydelig variasjon på hvor lang tid ungene trenger for å bli flygedyktige. Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. I tillegg kan hekkeperioden forskyves dersom hekkeområdene blir påvirket av forstyrrelser eller predasjon i rugeperioden, ved at fuglene kan prøve på nytt og legge nye egg. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Ut fra artenes hekkebiologi ser vi grunn til å forlenge tidsperioden for ferdselsforbudet på våren for:

- ærfugl som etablerer seg og legger egg fra begynnelsen av april.
- gråmåke som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig i mars og som kan begynne å legge egg fra omtrent 10. april.
- svartbak som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig mars.
- storskarv som etablerer seg på hekkeplassen fra begynnelsen av april.
- toppskarv som etablerer seg på hekkeplassen fra begynnelsen av april.

Ut fra artenes hekkebiologi ser vi grunn til å forlenge tidsperioden for ferdselsforbudet på sommeren for:

- Fiskemåke hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har unger som ikke kan fly i slutten av juli.
- Sildemåke hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Gråmåke hvor en andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Svartbak hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Makrellterne hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Storskarv hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Toppskarv hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Teist hvor sannsynligvis en andel av ungene ikke har forlatt reiret 15. juli.

Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl.

Hekkeperioden er kritisk for å opprettholde bestandene, og vellykket hekking avhenger av trygge forhold på hekkeplassene. Forstyrrelser av hekkende sjøfugl har en klar negativ effekt på produksjon av unger, fordi det medfører fare for egg og unger, samt stress for foreldrefuglene. Ved forstyrrelser øker faren for predasjon, sult, nedkjøling og overoppheting. En enkelt forstyrrelse kan medføre betydelig redusert hekkesuksess i en sjøfuglkoloni. Det er derfor viktig at forstyrrelser av hekkende sjøfugl begrenses.

Forstyrrelser i hekkefuglenes etableringsfase vil kunne påvirke fuglenes valg av hekkeplass, forskyve tidspunkt for egglegging og begrense etablering på hekkeplassene. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til de begynner med reirbygging og egglegging varierer mellom artene. Ærfugl kan bygge reir og legge egg få dager etter ankomst. Fiskemåker og hettemåker etablerer seg som regel 1-2 uker før egglegging, mens gråmåke og svartbak kan etablere seg på hekkeplass allerede fra månedsskiftet februar/mars i våre områder.

Menneskelig aktivitet i skjærgården i Vestfold og Telemark har vært høy gjennom mange år. Særlig på sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av skjærgården. De siste ti årene har det også skjedd enkelte endringer i hvordan mennesker benytter skjærgården. Eksempler på dette er at bruk av kajaker og vannscootere har økt kraftig i perioden. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) gjennomfører Båtlivsundersøkelsen. Siste undersøkelse gir et godt bilde av norsk fritidsbåtliv i 2022. Oppsummeringen av denne nasjonale undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterkt. 26 % av norske husstander har en eller flere fritidsbåter. Det blir estimert at det finnes over en million fritidsbåter i Norge, noe som er en økning på omtrent 120 000 båter siden 2017. I fylkene Oslo, Viken, Agder og Vestfold og Telemark finnes over 500 000 fritidsbåter, noe som utgjør nær halvparten av fritidsbåtene i Norge. Antall mindre fritidsbåter, som kajakk og kano, har økt mye de senere årene. Slike mindre båter gir andre muligheter for ferdsel i skjærgården. En stor andel oppgir at fritidsbåtene blir benyttet som transport til «utilgjengelige steder» for å gå i land. I undersøkelsen oppgir mer enn 80 % at naturopplevelse er blant det viktigste ved bruk av fritidsbåt.

Årsakene til bestandsnedgangen hos sjøfuglene er sammensatt, men noe kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Et ferdselsforbud knyttet til sjøfuglreservatene er effektivt for å begrense forstyrrelser som følger av menneskelig aktivitet. Når vi bruker ferdselsforbud som virkemiddel, bør vi sikre at det gir god effekt ved å bruke det i riktig tidsrom og ved håndhevelse av regelverket.

Andre samfunnsinteresser

Friluftslivet er den samfunnsinteressen som tydeligst blir berørt av forslaget om å forlenge perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Det er i denne saken ikke snakk om noen endring i unntakene som er gitt for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet. Foreslått tidsperiode med ferdselsforbud vil heller ikke innebære noen nevneverdige konsekvenser for muligheten til å drive med jakt. Under følger vår vurdering av konsekvenser for enkelte samfunnsinteresser.

Friluftsliv

Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør en liten andel av skjærgården. Det vil si omtrent 2 % av landarealet av det vi kan kalle skjærgården. Når det gjelder sjøareal i skjærgården utgjør sjøfuglreservatene under 1 %. Mange av disse områdene ligger eksponert for vær og sjø og kan sies å være ugunstige eller lite tilgjengelig for ordinært friluftsliv. Enkelte av sjøfuglreservatene brukes i dag av fritidsbåtfolket, i all hovedsak om sommeren etter gjeldende periode med ferdselsforbud.

Vår vurdering er at sjøfuglreservatene utgjør en svært liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket, og en forlengelse av perioden med ferdselsforbud her vil kun medføre en liten begrensning for friluftslivet i skjærgården. I vår avveining av hensynene anser vi den lille ulempen for friluftslivet som akseptabel sett opp mot den alvorlige situasjonen for flere av sjøfuglartene. Av de innspillene vi har fått fra kommunene har forholdet til friluftslivet blitt drøftet, og utfallet har blitt at friluftslivet blir lite berørt eller at konsekvensene for friluftslivet må aksepteres av hensyn til sjøfuglene. Til dette nevner vi også at hensynet til friluftssinteressene ble nøye vurdert under opprettelsen av sjøfuglreservatene.

Jakt

Den foreslåtte perioden med ferdselsforbud vil berøre jakttida for fem landlevende fuglearter, to gåsearter, rev, mink og sel. For de fleste av disse jaktbare artene er jakta i all hovedsak knyttet til andre områder enn skjærgården, og interessekonflikten for jakt på disse vurderes til å være svært liten. Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbudsperioden. Jakt på sel er kvotebegrenset og i vårt område fylles kvoten vanligvis etter kort tid. Vår vurdering er at det normalt ikke vil være noen interessekonflikt med jakt på sel og forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. Det foreslåtte ferdselsforbudet til 15. august strekker seg noen få dager inn i den nåværende og ordinære jakttida for to gåsearter, som begynner 10. august. Jakt på gjess, inkludert grågås, foregår i all hovedsak i tilknytning til jordbruksarealer, og vårt inntrykk er at jakt på gås på holmer og skjær er av et begrenset omfang. I tillegg er jaktstart på sjøen ikke før 10. september. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet til 15. august ikke vil nevneverdig påvirke bestandsregulerende jakt på gås.

Opprydding av marint avfall

Opprydding av marint avfall er viktig også i sjøfuglenes hekkeområder, og en forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

Felles formulering av bestemmelse om ferdselsforbud

I de gjeldende forskriftene for sjøfuglreservatene brukes ulike formuleringer for regelen om «ferdselsforbud». Eksempler er «ilandstigning og all ferdsel forbudt», «forbud mot all ferdsel på land og på sjø» og «forbud mot all ferdsel i fredningsområdet». Til bestemmelsen om perioden med ferdselsforbud er det også i forskriftene en del variasjon på eksempler på aktiviteter som ikke er tillatt, og om lavflyging er tillatt. Denne variasjonen medfører ugunstig og unødvendig variasjon i tolkningen og forvaltningen av regelverket. Droneflyging har blitt et tema de senere årene, men er dette er ikke spesifikt nevnt i vernebestemmelsene. Vi ser at bruk av droner har et betydelig omfang, og samtidig har det blitt høstet erfaringer og blitt utarbeidet faggrunnlag som viser droners potensiale for betydelige forstyrrelser og skremmeeffekt på fugl.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark anbefaler at det gjennom dette arbeidet med perioden for ferdselsforbud samtidig ses på og etableres en felles og likelydende bestemmelse om perioden med ferdselsforbud i alle aktuelle forskrifter. En felles og likelydende bestemmelse må tydelig beskrive hvilken type ferdsel og aktiviteter som ikke er tillatt. Til dette vil vi særlig peke på at gjeldende forskrifter i Vestfold og Telemark generelt er uklare med tanke på bruk av droner og annen aktivitet i luftrommet.

Bjønnesholmen biotopvernområde og Eggholmane fuglefredningsområde

Bjønnesholmen er en liten holme i Viksfjord i Larvik kommune med to fritidsboliger. Biotopvernområdet her dekker betydelige deler av holmen, og ferdselsforbudet legger stor begrensning på bruk av holmen som feriested. Vi har mottatt høringsinnspill fra eiere av begge fritidsboligene, og de skriver at gjeldende ferdselsforbud til 15. juli er til å leve med, og at de opplever at de hekkende fuglene forlater området før 15. juli. På Bjønnesholmen har det gjennom en lang periode i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli.

Eggholmane fuglefredningsområde ligger på en liten holme i Langangsfjorden i Porsgrunn kommune. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett opp mot fuglefredningsområdet. Vi har mottatt høringsinnspill fra grunneierne, og de skriver at gjeldende ferdselsforbud er til å leve med, men at en

utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder vil være svært inngripende for bruken av fritidsboligen og holmen. For Eggholmane fuglefredningsområde spesifikt har vi begrenset med overvåkingsdata.

Overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. For å begrense ulempen for eierne av fritidsboligene på Bjønnesholmen og Eggholmane vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Naturmangfoldloven § 7 og FNs bærekraftsmål

Naturmangfoldlovens § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn ved utøving av offentlig myndighet. Kunnskapen om sjøfuglenes hekketid, behov og bestandsutvikling er god og godt dokumentert både for Norge som helhet og for lokale forhold i Vestfold og Telemark. Sjøfuglenes situasjon påvirkes av flere faktorer, som mattilgang, sykdom, predasjon, forhold på hekkeplassene og klimaendringer. Bestandssituasjonen er alvorlig for flere arter og en rekke sjøfuglarter er oppført som truede i *Norsk rødliste for arter*. Kunnskapsgrunnlaget, jf. § 8 og grunnlaget for å vurdere samlet belastning, jf. § 10, er godt og vi viser til våre vurderinger over om dette. Vi legger derfor liten vekt på føre-var-prinsippet, jf. § 9 i denne saken. §§ 11 og 12 er ikke aktuelle her.

FNs bærekraftsmål «Liv på land» dreier seg om å beskytte økosystemer og å stanse tap av naturmangfold. Til dette er det et delmål å iverksette umiddelbare tiltak for å stanse tap av biologisk mangfold og verne truede arter. En bedre beskyttelse av sjøfuglenes hekkeperiode vil være et bidrag til dette. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Liv i havet» hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

HØRING

Forslag om å forlenge ferdselsforbudet i sjøfuglreservater til å gjelde fra 15. mars til 15. august ble sendt på høring høsten 2023. Høringsperioden var 15. september til 1. november 2023. Høringsbrevet ble sendt til grunneiere, kystkommunene i fylket, Vestfold og Telemark fylkeskommune, Kystverket, Forsvaret, en rekke båt- og seilforeninger, lokale turist- og friluftslivsforeninger, lokale jeger- og fiskerforeninger, lokale naturvernforeninger og enkelte velforeninger og andre bruker- og interesseorganisasjoner. I tillegg ble høringsbrevet sendt til enkelte sentrale bruker- og interesseorganisasjoner. Høringsbrevet med mottakerliste ligger vedlagt. Saken berører hele kysten av Vestfold og Telemark og en rekke brukere og interessenter, og høringen ble kunngjort i de ti mest aktuelle lokalavisene langs kysten av Vestfold og Telemark.

Vi mottok 25 innspill til høringen. Innspillene er samlet i vedlegg 3. En kortversjon av hvert enkelt innspill følger under her. Der hvor det er aktuelt har vi skrevet våre kommentarer.

Mottatte innspill

Holmestrand kommune

Stiller seg positiv til at det jobbes aktivt med tiltak som kan bidra til å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene i Oslofjorden, og at enkelte mindre arealer får et sterkere vern. Samtidig er det

viktig at beslutninger som omhandler ferdselsbegrensninger må vurderes opp mot allmennhetens tilgang til å drive et aktivt friluftsliv. I Holmestrand finnes to sjøfuglreservater, Kattholmane naturreservat og Bekkeskjæret biotopvernområde. Kommunen vurderer det slik at en forlengelse av ferdselsforbudet ikke vil vesentlig forringe eller redusere mulighetene for å drive et aktivt friluftsliv i sjøarealene i kommunen.

Statsforvalterens kommentar: Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør omtrent 2 % av landarealet av det som kan kalles skjærgården. Når det gjelder sjøareal utgjør sjøfuglreservatene under 1 %. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet. Noen av områdene benyttes i dag for friluftsliv, i hovedsak på sommeren. Samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Vestfold og Telemark.

Sandefjord kommune

Slutter seg til de foreslåtte endringene. Det er kun Marøyskjæra fuglefredningsområde som dette gjelder for i Sandefjord. Det er ønskelig for mange å kunne ferdes og oppholde seg i naturområder. Det bør likevel være forståelig for allmennheten at områder skjermes for ferdsel for å bevare naturverdier. God informasjon er en forutsetning.

Statsforvalterens kommentar: Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. God informasjon er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilråding.

Færder kommune

Færder kommune er positiv til en forlengelse av ferdselsforbudet som foreslått. Kommunen understreker betydningen av god informasjon for å sikre kunnskap og forståelse for regelverket. Likeledes viktig at regelverket håndheves, både av hensyn til sjøfuglene og til den alminnelige respekten for ferdselsforbudet. Uttalelsen ble vedtatt av hovedutvalg for plan, teknikk og miljø. Saksframlegget er lagt ved uttalelsen.

Statsforvalterens kommentar: Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilråding.

Færder nasjonalparkstyre

Støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i «sone B»-områder i Færder nasjonalpark. De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått en endring. Det blir nevnt flere hytter, båter, nye ferdselsformer som vannscootere, kajaker, kiting og padlebrett. Viser til rapport fra Birdlife Telemark som beskriver fugleunger som ikke kan fly ved opphør av dagens ferdselsforbud 15. juli. Det er båndtvang i sjøfuglområdene i Færder nasjonalpark hele året. Statens naturoppsyn oppdager likevel en rekke brudd på båndtvangen hvert år. Når ferdselsforbudet oppheves 15. juli øker sannsynligheten for at løse hunder slippes på øyer med fugleunger som ikke kan fly. Utvidelse av ferdselsforbudet vil gi begrensninger på allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. Utvidelse på vårparten vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant av dagens periode med ferdselsforbud. Færder nasjonalparkstyre vurderer at det likevel vil være mange tilgjengelige steder for utøvelse av friluftsliv, og støtter en utvidelse av ferdselsforbudet, i begge

ender. I forbindelse med forlengelse av tidsperioden for ferdselforbudet bør det også vurderes: om areal rundt enkeltområder bør utvides; om det bør etableres en dynamisk forvaltning hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene; om det bør gjennomføres en evaluering av fuglereservatene med sikte på å etablere nye områder med hekkende fugl i dag, og eventuelt oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking; om det bør iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekk og særlig viktige områder for matsøk.

Statsforvalterens kommentar: Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Jomfruland nasjonalparkstyre

Støtter utvidelse av perioden for ferdselforbud i «sone B»-områdene i Jomfruland nasjonalpark. Viser til overvåking av sjøfugl, utført av Jomfruland fuglestasjon, og til rapport fra Birdlife Telemark som beskriver fugleunger som ikke kan fly ved opphør av dagens ferdselforbud 15. juli. De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått en endring. Det blir nevnt flere hytter, båter, nye ferdselformer som vannscootere, kajaker, kiting og padlebrett. Nevner særskilt bruk av kajakk. Det er båndtvang i sjøfuglområdene i Færder NP hele året. Statens naturoppsyn oppdager likevel en rekke brudd på båndtvangen hvert år. Når ferdselforbudet oppheves 15. juli øker sannsynligheten for at løse hunder slippes på øyer med fugleunger som ikke kan fly. Utvidelse av ferdselforbudet vil ha begrensninger på allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. Utvidelse på vårparten vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant. I forbindelse med forlengelse av tidsperioden for ferdselforbudet bør det også vurderes: om areal rundt enkeltområder bør utvides; om det bør etableres en dynamisk forvaltning hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene; om det bør gjennomføres en evaluering av fuglereservatene med sikte på å etablere nye områder med hekkende fugl i dag, og eventuelt oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking; om det bør iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekk og særlig viktige områder for matsøk.

Statsforvalterens kommentar: Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Anders Østby – grunneier Flatholmen biotopvernområde

Vil sterkt bestride forlengelse av ferdselforbudet. Grågås hekker på Flatholmen, og da denne hevder revir er artsmangfoldet ellers tydelig redusert. Grågås gjør stor skade på åkrene i området indre Viksfjord. Hytteeiendommer i området blir plaget av nedskiting. Forlengelse av ferdselforbudet vil gå inn i jakttida på grågås, og gjøre det vanskelig å få til effektiv jakt for å holde bestanden nede. Dersom forlengelse av ferdselforbudet blir gjennomført må Statsforvalteren følge opp med skjøtsel for å styrke artsmangfoldet, som å punktere grågåsas egg.

Statsforvalterens kommentar: Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele kysten av Vestfold og Telemark, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i all hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihykkende sjøfugl. I streng forstand er ikke grågås regnet i kategorien «sjøfugl». Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater og

ferdselsrestriksjoner her ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås i Vestfold og Telemark. Det foreslåtte ferdseisforbudet til 15. august strekker seg kun noen dager inn i den nåværende og ordinære jakttida på grågås som begynner 10. august. Jakt på grågås foregår i all hovedsak i tilknytning til jordbruksarealer, og vårt inntrykk er at jakt på grågås på holmer og skjær er av et begrenset omfang. I tillegg er jaktstart på sjøen ikke før 10. september. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdseisforbudet til 15. august ikke vil nevneverdig påvirke bestandsregulerende jakt på grågås. Ferdseisforbudet legger ikke begrensninger på forvaltningsmyndighetens mulighet til å gjennomføre forvaltningsoppgaver.

Jens Dolva – grunneier Stråholmen

En utvidelse av ferdseisforbudet vil medføre ulemper, som mindre muligheter for løping og roing, men hvis det viser seg at dette er helt nødvendig for å bevare enkelte fuglearter er det en pris som må betales.

Lotte Theodorsen – grunneier Bjønnesholmen.

Fritidsboligen er ikke vinterisolert og er i bruk mai-september. Det er et rikt fugleliv på Bjønnesholmen, og det var akseptabelt å anerkjenne de gjeldende ferdseisrestriksjonene da disse ble innført. Kjenner ikke til forholdene for fugl på øya 15. mars – 15. april fordi hytta da er vinterstengt. Etter 1. juli er det hovedsakelig fiskemåker og hettemåker som er igjen, og måkene forlater øya mellom 10. og 14. juli. Ingen måker stasjonert på øya etter 15. juli. Et utvidet ferdseisforbud fram til 15. august vil gjøre at vi vil miste retten til å ferdes på vår egne private eiendom en stor del av sommeren i en periode uten hekkende fugler. Dette er en periode som er veldig verdifull for oss, og det gjelder spesielt den sydlige delen av øya. Kan ikke se at denne ulempen står i rimelig forhold til det vedtaket ønskes å oppnå. Viser til den Europeiske menneskerettighetskonvensjonen § 1-1. Kan ikke se at enklere saksbehandling (like regler i alle sjøfuglreservatene) er et legitimt formål for forvaltningens vedtak. Ber om at forslag til forlengelse, utover 15. juli, blir trukket tilbake.

Statsforvalterens kommentar: Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdseisforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkelassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkelasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdseisforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. På Bjønnesholmen har det i lang tid i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli. For å begrense ulempen for eierne av landstedene på Bjønnesholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdseisforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Peder Broch-Smith – grunneier Bjønnesholmen.

Sesongåpner landstedet i mars/april. Har fjernet rynkerose på sydlige del av øya, og dette må vedlikeholdes. Fiske- og hettemåkene kommer først i midten av april, og normalt har alle dratt innen 15. juli. Enkelte gråmåker som hekker her trekker også vekk på samme tid. Ber om at forvaltningsmessige fordeler veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten. Basert på egne

observasjoner er det tvilsomt om en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettemåkenes hekking.

Statsforvalterens kommentar: Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. På Bjønnesholmen har det både nå og tidligere i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli. For å begrense ulempen for eierne av landstedene på Bjønnesholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Sigurd Smith - grunneier Bjønnesholmen.

Var som grunneier positiv til innføring av ferdselsforbudet i perioden 15. april til 15. juli. Har utført flere tiltak for å bevare fauna og fuglelivet på holmen, som rydding av søppel, bekjempelse av mink og hengt opp fuglekasser. Sesongåpner landstedet i mars/april. Fiske- og hettemåkene ankommer i midten av april og har normalt forlatt området innen 15. juli. Gråmåke som hekker her trekker normalt også ut av fjorden etter samme tidsmønster. Ber om at forslaget veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten. Det er tvilsomt om en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettemåkenes hekking.

Statsforvalterens kommentar: Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. På Bjønnesholmen har det både nå og tidligere i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli. For å begrense ulempen for eierne av landstedene på Bjønnesholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Nils Petter Rødseth og Cecilie Solum – grunneiere Eggholmane fuglefredningsområde

Fredningsområdet ble opprettet med bakgrunn i hekkende gråmåker på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet. Har ikke observert hekking på mange år. Det er ikke forholdsmessighet mellom en forlengelse av ferdselsforbudet og vår manglende mulighet til å kunne bruke

eiendommen. I nåværende periode 15. april til 15. juli er begrensningen til å leve med. Det ville være svært inngripende om perioden utvides med to måneder. Med forslaget er vi avskåret fra å bevege oss fra den ene til den andre siden av holmen uten bruk av båt. Toppen på holmen er også et utsiktspunkt. Sterkt kritiske til å utvide fredningsperioden. Viser også til opphevelsen av Ropen naturreservat i Kragerø.

Statsforvalterens kommentar: Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. Denne saken dreier seg kun om tidsrom for perioden med ferdseisforbud i sjøfuglreservatene. Vi går derfor ikke inn på opphevelse av vern eller etablering av vern i nye områder her. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det nødvendig med en periode med ferdseisforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til dagens eller tidligere situasjon. For å begrense ulempen for eierne av Eggholmene vil vi foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdseis for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdseisforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Stråholmen vel

Er bekymret for den sterke bestandsnedgangen for en del fuglearter. Det er stor pågang og mange besøkende i perioder på sommeren med godt vær. Peker på flere forhold som kan være negativt for sjøfugl, og nødvendigheten av å innhente mer kunnskap om dette. Støtter forslaget om forlenget ferdseisforbud på premisser om at: forbudet gjøres gjeldende i 10 år, for deretter å evaluere tiltaket; Statens naturoppsyn må kontrollere oftere; informasjon må styrkes; det må gis dispensasjoner for strandrydding og punktering av gåseegg.

Statsforvalterens kommentar: Det er naturlig at det gjøres vurderinger av effekten av endrede regler og andre forvaltningsgrep. Slike vurderinger kan medføre endringer, slik som vi nå gjør og foreslår i denne saken. Vi har imidlertid ikke anledning til å garantere at effekten av reglene vil evalueres etter 10 år, noe som også kan være et kort tidsperspektiv i denne sammenhengen. Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilråding. Regler for dispensasjoner, og adgangen til å gi dispensasjon, er ikke tema i denne saken om perioden for ferdseisforbud. Det kan være at forlengelse av perioden med ferdseisforbud vil medføre noen flere dispensasjonsvurderinger. Ferdseisforbudet legger ikke begrensninger på forvaltningsmyndighetens mulighet til å gjennomføre forvaltningsoppgaver.

Jomfruland hytteeierforening

Stiller seg positive til forslaget. Dette innebærer en viss reduksjon i tilgjengelige turområder på Jomfruland, men det er ikke de mest besøkte delene av øya. Det rike fuglelivet er særdeles verdifullt og en viktig kvalitet ved øya.

Kystverket

Viser til sitt ansvar for navigasjonsinnretninger og ber om bestemmelse for unntak som tillater drift, tilsyn, vedlikehold og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette. Det er viktig at det åpnes opp for at Kystverket kan få tillatelse til oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg, og at dette går frem av bestemmelsene. Ingen merknader til at perioden med ferdselsforbud samordnes langs kysten.

Statsforvalterens kommentar: Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak i verneforskriftene for ferdsel i forbindelse med vedlikehold av anlegg. Denne saken dreier seg kun om tidsperioden for ferdselsforbudet. Andre regler i verneforskriftene og adgangen til byggetiltak og dispensasjoner vil ikke endres som følge av dette.

Forsvarsbygg

Så lenge unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet, har ikke Forsvaret kommentarer til utvidelse av perioden med ferdselsforbud.

Statsforvalterens kommentar: Denne saken om tidsperioden for ferdselsforbud endrer ikke de andre reglene for sjøfuglreservatene. I verneforskriftene er det gitt et generelt unntak for den delen av Forsvarets virksomhet som faller inn under «militær operativ virksomhet», og denne regelen vil ikke endres nå.

Skjærgårdstjenesten Færder Enhet

Opplever at sjøfugl generelt starter hekkingen tidligere. anbefaler utvidelse av ferdselsforbudet på sommersiden fordi det er økt press mot disse områdene, og viser til kano- og kajakkpadling. Sjøfuglreservatene er gjerne mindre holmer som ikke er så attraktive for fritidsbåtfolket. Avbrutt hekking, med påfølgende ny og forsinket hekking er vanlig. Det er svært viktig å bevare de fredede områdene.

Sandefjord motorbåtforening

Støtter forslaget.

Agnes båtforening

Støtter forslaget, selv om det legger begrensninger på muligheter til å benytte skjærgården.

Småfisker'n avd Tønsberg og omegn

Viser til at aktuelle arter har flygedyktige unger i begynnelsen av juli. Mener derfor at fredningstid fram til 15. juli er riktig.

Statsforvalterens kommentar: Det er et solid faglig grunnlag for å kunne si at perioden med ferdselsforbud til 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august.

Norsk Fyrforening

Har forståelse for at det er helt nødvendig å beskytte fuglelivet i våre kystnære områder. Det er viktig at ferdselsforbud ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på sine medlemsfyr. Medlemsfyrene er helt avhengig av utleievirksomheten på fyrstasjonene som ligger i verneområdene, og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten. Norsk fyrforenings medlemmer ivaretar kystkulturminner på vegne av Staten og det er et uttalt ønske fra Stortingets side at fyrene blir gjort tilgjengelige for allmennheten. Ved innskjerping av gjeldende forskrifter må det fortsatt være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten i hekketiden. Mener på denne bakgrunn at verneforskriften ikke bør utvides til perioden 15. mars til 15. august, men at det i stedet legger opp til en dynamisk forvaltning for hvert enkelt verneområde.

Statsforvalterens kommentar: Ut fra oversikten over medlemsfyr på Norsk fyrforenings nettsider, fyr.no, kan vi ikke se at noen av disse står i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

Birdlife avd. Vestfold

Stiller seg positive til forslaget. Det er en kjent sak at ikke alle sjøfuglene er ferdige med hekkesesongen når dagens periode med ferdselsforbud utløper. Det er stadig flere mennesker som ferdes i skjærgården i hekketiden. Det bør følges opp med mer oppsyn med reservatene.

Statsforvalterens kommentar: I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. Vi er enige i at god håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilråding.

Birdlife Telemark

Viser til utfordringer sjøfuglene står i, og at mange av sjøfuglartene er i sterk tilbakegang og vurdert som truet. Sjøfuglbestanden i Telemark har vært nøye overvåket i 50 sammenhengende år. Artssammensetning og antall har endret seg svært mye siden opprettelsen av sjøfuglreservatene i fylket i 1980. Makrellterne, fiskemåke og hettemåke er blant de som har gått mest tilbake. Presset i skjærgården har økt kraftig. Det vises til flere hytter, lengre ferier, større og flere båter, vannscootere og kajakkpadling i grunne farvann. Opphøret av ferdselsforbudet 15. juli gjør at områdene straks blir tatt i bruk til friluftsliv, og mange sjøfugler er da ikke ferdige med hekkingen. Viser her til rapporten «Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark», Birdlife Telemark 2023. Tilgang på beskyttede hekkeplasser er et av de enkleste tiltakene som virker positivt for bestandsutviklingen for de fleste arter. Støtter forslaget om utvidelse av perioden med ferdselsforbud. Anbefaler også at det må satses mer på å ivareta ferdselsforbudet i sjøområdene, at ferdselsforbudet bør utvides til å gjelde ut til 100 m fra land, og at viktige nærings-, oppvekst- og rasteområder for sjøfugl bør kartlegges og de viktigste bør gis bedre vern.

Statsforvalterens kommentar: I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilråding. Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Birdlife Norge

Støtter forslaget slik det foreligger, og mener det er helt nødvendig for å opprettholde verneområdenes tiltenkte funksjon. Samordning av tidspunkt for ferdselsforbud er et kjærkomment og viktig forvaltningsgrep. Tidspunktet for ilandstigningsforbud er i dag ikke oppdatert med fuglenes faktiske behov for beskyttelse. Spesielt er det behov for utvidelse av ferdselsforbudet på sommeren, da presset er størst og konsekvensene mest fatale. Viser til at sjøfuglene er i tilbakegang og at en stor del av hekkebestandene finnes i Norge. Generelt hekker sjøfuglene langs Norskekysten fra midten av mars og til utgangen av august, og hekkingen starter tidligst i sør. Viser til Birdlife-rapporten «Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022». Alle artene vurdert i denne rapporten hekker ut over datointervallet 15. april – 15. juli, og sildemåke nevnes spesielt. Ferdelsforbud er det enkleste tiltaket som kan gjøres for sjøfuglene. Presset på hekkeområder har økt betraktelig med båter, vannsport og utbygging. Det er behov for et utvidet ferdselsforbud, bedre merking av verneområder, nye verneområder med gode nok buffersoner, samt bedre beskyttelse og oppsyn med verneområdene.

Statsforvalterens kommentar: Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilrådning. Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Mølen ornitologiske stasjon

Svartbak, gråmåke og fiskemåke bruker/sitter i hekkekoloniene fra mars måned. Grågås er også til stede fra mars, og noen legger sannsynligvis også egg allerede i mars. Ærfugl på egg er observert fra de første dagene i april. Særlig svartbak oppholder seg i kolonien med unger som ikke kan fly på ettersommeren, også i siste halvdel av juli. I de mest attraktive områdene for næringssøk ved Mølen dukker ferske ungfugler av fiske- og hettemåke opp i siste halvdel av juli. Antallet øker utover siste halvdel av juli. I 2022 ble det også observert fiskemåke med to dununger i slutten av juli, trolig som et resultat av omlegging. Siland med helt ferske ungekull dukker ofte opp på sjøen fra helt i slutten av juli og 5-10 dager inn i august. Flere sjøfuglarter har aktivitet relatert til hekking i sjøfuglkoloniene både før og etter den eksisterende perioden med ferdselsforbud 15. april – 15. juli, og har et behov for å skjermes fra forstyrrelser i en lengre periode. Støtter forslaget om forlengelse av perioden med ferdselsforbud fra 15. mars til 15. august.

Kari Axelsen Diederich

Det er mindre terner nå enn tidligere. Støtter utvidelsen av ferdselsforbudet.

KONKLUSJON

Overvåkingen av sjøfugl i Norge og lokalt i Vestfold og Telemark viser at situasjonen er alvorlig. Flere av sjøfuglartene er i dag oppført som truede i *Norsk rødliste for arter*.

Hekkeperioden er kritisk for å opprettholde bestandene av sjøfugl, og vellykket hekking avhenger av trygge forhold på hekkeplassene. Forstyrrelser av hekkende sjøfugl har en klar negativ effekt på produksjon av unger, fordi det medfører fare for egg og unger, samt stress for foreldrefuglene. Ved forstyrrelser øker faren for predasjon, sult, nedkjøling og overoppheting. En enkelt forstyrrelse kan medføre betydelig redusert hekkesuksess i en sjøfuglkoloni. Det er derfor viktig at forstyrrelser av hekkende sjøfugl begrenses.

Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl.

Sjøfuglreservatene utgjør en svært liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket, og en forlengelse av perioden med ferdselsforbud her vil kun medføre en liten begrensning for friluftslivet i skjærgården. I vår avveining av hensynene anser vi den lille ulempen for friluftslivet som akseptabel sett opp mot den alvorlige situasjonen for flere av sjøfuglartene.

De aktuelle sjøfuglartene hekker i stor grad langs hele kysten av Vestfold og Telemark, og dette tilsier at det passer godt å ha samme tidsperiode for ferdselsrestriksjoner gjennom begge fylkene.

FORVALTNINGSMESSIGE OG ØKONOMISKE KONSEKVENSER

Ved innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud i sjøfuglreservatene blir det nødvendig med et godt informasjonsopplegg for å sørge for at brukere og aktører i skjærgården blir kjent med de nye reglene. Et slikt informasjonsopplegg kan være i form av en informasjonskampanje eller liknende. Vår vurdering er at et slikt opplegg kun er nødvendig i forbindelse med selve innføringen. Statsforvalterne har ellers et årlig informasjonsopplegg knyttet til sjøfuglenes hekkeperiode.

Sjøfuglreservatene er i dag merket med verneskilt og et underskilt som opplyser om ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. I forbindelse med innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud er det nødvendig å skilte alle disse verneområdene på nytt med nye underskilt. Antall slike skilt i Vestfold og Telemark er omtrent 400. Innkjøp av skiltene vil i dag koste om lag 75 000 kr. I tillegg kommer en større kostnad i forbindelse med arbeidet. Dette er en oppgave som antakelig vil kreve ressurser ut over Statens naturoppsyns løpende oppgave med å vedlikeholde verneskilt.

I skjærgården i Vestfold og Telemark er det stor menneskelig aktivitet, og oppsyn og håndhevelse av regelverket er nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. Vi ser generelt behov for oppsyn med etterlevelsen av ferdselsforbudet, og anbefaler at oppsynet styrkes. Oppsyn med sjøfuglreservatene bør gis ekstra fokus de første årene etter innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud, for å sikre at brukere av skjærgården blir kjent med og respekterer reglene.

Forslaget om samkjøring og like regler for alle sjøfuglreservatene i Oslofjorden og langs kysten av Agder vil gi fordeler ved at forvaltningen blir enklere og regelen blir lett å forholde seg til for brukerne av skjærgården.

Etter grunneierliste

Saksbehandler, innvalgstelefon

Geir-André Homme, 37 01 75 38

Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

Klima- og miljødepartementet (KLD) har gitt Statsforvalteren i Agder, Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark i oppdrag å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er flerdelt, men hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, samtidig som det for mange arter er påvist kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. Vi ser også at flere arter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdselsforbud oppheves (16. juli).

Sentrale spørsmål under høringen

Statsforvalteren vil særlig be om synspunkter på:

- Ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre vernesoner hvor formålet er å ivareta sjøfugl. Utvidelse fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til ny periode: f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Høringsuttalelsene bes utføres mest mulig konkret og begrunnes, gjerne med forslag til justeringer. Eventuelle konflikter bør belyses grundig. **Høringsfrist er 1. november 2023**

Høringsbrevet sendes til grunneiere, kommuner, aktuelle organisasjoner og etater. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av forslaget samt andre vurderinger av forslaget. Synspunkter og innspill sendes til Statsforvalteren i Agders postmottak per brev eller som e-post til: sfagpost@statsforvalteren.no. Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark har tilsvarende høring. Statsforvalteren i Agder vil etter høringen vurdere innkomne uttalelser, og på denne bakgrunn utarbeide en tilråding til Miljødirektoratet for videre behandling.

Kunnskapsgrunnlag

Det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget er omfattende. Likevel vil vurderingene rundt ferdselstidene i sjøfuglreservatene aldri kunne bli en «eksakt vitenskap». Statsforvalteren vil i denne høringen forsøke å sammenstille og redegjøre for viktige momenter fra tilgjengelige kilder som omhandler temaet, og kort begrunne endringene i ferdselsforbudet som vi ønsker å høre på. I tillegg til det vi refererer direkte her, vil vi gjøre relevante rapporter og bakgrunnsstoff tilgjengelig for nedlasting digitalt på våre hjemmesider. Lenker til bakgrunnsstoff, rapporter og annet finner du her: www.Statsforvalteren.no/ferdselendring

SEAPOP og nasjonal overvåking

Den norske bestanden utgjør 20-25 % av alle sjøfugler som hekker i Europa. Dette betyr at Norge har et betydelig nasjonalt og internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. SEAPOPs overvåking av hekkende sjøfugl viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene på fastlandet siden 2005. Flere av artene har vært i kontinuerlig tilbakegang siden overvåkingen startet for 30-50 år siden.

Regional-lokal overvåking i Agder

I tillegg til SEAPOP og de nasjonale overvåkingene, foregår det utstrakt lokal og regional overvåking langs kysten vår. I Agder har dette foregått siden starten av 1980-tallet. Fylkesmannen gav den gang i oppdrag til Norsk Ornitologisk Forening (nå Birdlife Norge) å overvåke sjøfuglreservatene som var blitt opprettet. Totaltelling, hvor man har forsøkt å kartlegge hele sjøfuglbestanden langs kysten, har også regelmessig blitt gjennomført. Birdlife har rapportert dette arbeidet i årvisse rapporter som dokumenterer tilstanden og bestandsutviklingen til sjøfuglene i fylket.

Spesifikke oppdrag og rapporter om hekketid og ferdselsforbud

Endring av tidspunktene for ferdselsforbudet er ikke et nytt tema i sjøfuglforvaltningen. Statsforvalteren har også tidligere sett på temaet. Allerede på begynnelsen av 2000-tallet kom det faglige begrunnede innspill om behovet for å forlenge perioden med ferdselsforbud. For å sikre et bedre grunnlag for å vurdere anmodningen, ble Birdlife bedt om å utrede forholdet mellom sjøfuglene, deres hekkeperioder og tidsrommet med ferdselsforbud nærmere. Rapporter og erfaringer fra dette arbeidet tas med videre i kunnskapsgrunnlaget for denne høringen. Dette arbeidet ble fulgt opp med en rapport i 2022, som viser utviklingen for hekketidspunkt for de sjøfuglartene vi har tilstrekkelig data på i Skagerrak.

Beskrivelse av dagens situasjon og regulering i Agder

De fleste sjøfuglreservatene i Agder ble opprettet tidlig på 1980-tallet. Alle verneområdene fra denne tiden innehar mer eller mindre identiske verneforskrifter med standardbestemmelser med små, lokale og spesifikke tilpasninger. Det er også standardiserte unntaksbestemmelser f.eks. for utøvelse av fiske for manntallsførte yrkesfiskere. Siden har det tilkommet noen få nye verneområder som også inneholder vern av sjøfuglene og deres hekkeområder. Særlig gjelder dette Raet nasjonalpark som har egne soner som tilsvarer sjøfuglreservatene.

Formålet med fredningene er å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser. En sentral bestemmelse for å oppnå verneformålet er ferdselsforbudet som forbyr ilandstigning og all ferdsel i reservatene i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli. Der sjøfuglreservatet er en holme i sjøen er det forbudt å ferdes nærmere en 50 m fra holmen i ferdselsforbudstiden. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet

minst mulig skades og forstyrres. I Aust-Agder ble det opprettet ett reservat i år 2000: Østre Ertholmen i Lillesand kommune. Her er ferdselsforbudet fra og med 15. april til og med 31. juli.

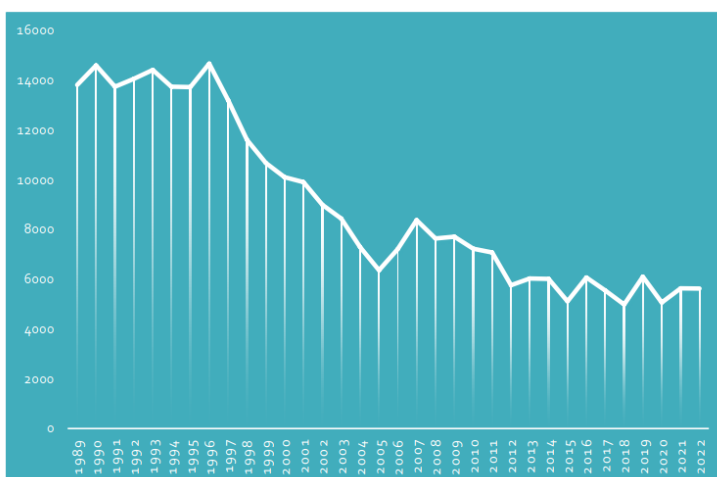
Dette betyr for Agder sin del at det er innført ferdselsforbud for å hindre forstyrrelser av sjøfugl fra og med 15. april til og med 15. juli i 55 verneområder. I ett verneområde er perioden 15. april til og med 31. juli. Dette gjelder fortrinnsvis naturreservater (sjøfuglreservater), men også noen soner innenfor Raet nasjonalpark. Høringen omfatter ferdselsforbudet i disse verneområdene, jf. liste over samtlige reservater og nasjonalpark som vedlegg.

Kort om sjøfuglsituasjonen i Agder

SEAPOPs samlerapport for de første ti årene oppsummer situasjonen for norsk sjøfugl med at det er krise for mange av artene. Det rapporteres også om nedadgående trender på store deler av nøkkellokalitetene i årsrapportene fra overvåkingen. En del av disse nøkkellokalitetene er fra Agder. Artssammensetningen av sjøfugl varierer stort langs norskekysten. I Skagerrak mangler mange av artene vi tradisjonelt har funnet i store kolonier og fuglefjell langs Nord-Vestlandet, som kritisk truede lomvi og lunde, eller den sterkt truede krykkja. Artssammensetningen varierer faktisk også noe mellom tidligere Aust- og Vest-Agder. Sjøfuglartene som dominerer i Agder er i hovedsak måker (svartbak, gråmåke, sildemåke, fiskemåke og hettemåke), skarv (storskarv og toppskarv), gjess (grågås og hvitkinngås), terner (makrellterne) og ender (ærfugl og siland). I tillegg er vaderen tjeld utbredt som hekkefugl. Andre arter opptre i mindre omfang eller sporadisk, og noen har tidligere hekket her, men er nå utgått. Arter som bør nevnes er gravand, sandlo, teist, havhest og tyvjo.

Lokalavdelinger av Birdlife Norge leverer årsrapporter som oppsummerer resultatene fra siste års overvåking, og setter resultatene i sammenheng for å vise utviklingen i Agder til de ulike artene over tid. Rapportene viser en nedslående negativ trend for noen av artene, men det har også kommet nye arter til som viser vekst og positiv trend. Veksten ser vi særlig hos grågås, hvitkinngås og storskarv (mellomskarv). Mye av nedgangen finner vi i de store måkekoloniene, og særlig arten sildemåke viser en dramatisk nedgang i tidligere Vest-Agder. De utgjør en stor del av det totale antallet hekkende fugl som er forsvunnet.

Fig. 1. Totalt antall hekkende sjøfugl i Vest-Agder

Figuren over viser utviklingen til det totale antall sjøfugl som har hekket i Vest-Agders sjøfuglreservater de siste 34 årene. Enhet er antall par.

Sjøfuglenes utfordringer i hekketiden

Sjøfuglene utsettes for en rekke stressfaktorer gjennom året som påvirker overlevelsen og hekkesuksessen for den enkelte art. Klimaforholdene har vist seg å forklare mye av variasjonen i sjøfuglenes hekkesuksess og overlevelse, og det er knyttet stor bekymring til hvordan de forventede klimaendringene vil påvirke våre viktigste sjøfuglbestander. Andre livshistorietrekk, som tidspunkt for egglegging, ser også ut til å endre seg med klima. Dette kan være et spesielt faresignal med tanke på den stadige oppvarmingen av våre havområder. Havoppvarmingen kan lett fremskynde tidspunktet for når sjøfuglenes næringstilgang er på topp. Dersom andre faktorer begrenser hvor tidlig sjøfuglene klarer å hekke vil dette ha dramatiske effekter på bestandenes hekkesuksess og videre rekruttering.

Forstyrrelser på hekkelokalitet vil være en slik faktor som begrenser sjøfuglenes anledning til å etablere seg i hekkeområdene og gå til hekking når forholdene er optimale. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til egglegging varierer mellom artene. Ærfuglene kan bygge reir og legge egg få dager etter ankomst. Fiskemåker og hettemåker etablerer seg som regel 1-2 uker før egglegging, mens de store måkene kan etablere seg tidligere, fra månedsskiftet februar/mars i våre områder. Hekkesesongen kan deles i ulike perioder etter etableringen: egglegging, ruging, ungeperioden samt dato for når ungene kan fly og forlate kolonien.

Mange arter er forholdsvis sårbare for forstyrrelser også ved etablering og egglegging, spesielt om de blir holdt borte fra reiret slik at andre måker, eller spesielt kråker og ravn, kan spise eggene deres. Det er perioden for klekking som er mest sårbar, og da særlig opp mot overoppvarming av egg og små unger. Videre i hekkesyklusen er sårbarheten til måker og terner primært at unger blir utsatt for predasjon. På land vil ungene normalt flykte og gjemme seg, mens de stoler på kamouflasjen. Hos reirflyktende arter, som ærfugl, er det kun etablering i hekkeområdet, egglegging og rugeperiode som foregår på land. Så snart eggene er klekt, forlater ungene reiret og blir med mor ut på sjøen. Ærfuglkullene er sårbare for forstyrrelser også på vannet, spesielt om mor blir skremt bort fra ungekullet. Ungeoverlevelsen, og kondisjonen til ungene og foreldre i hekkeområdet, er en vesentlig forutsetning for å opprettholde gode sjøfuglbestander.

Hekkeforløpet til de ulike sjøfuglartene er godt dokumentert i litteraturen. For Agder sin del varierer antallet dager artene oppholder seg i reiområdet fra omkring 30 til rundt 80 dager.

Forskyvninger i hekketiden for Agder

Helberg et al. (2023) viser at det skjer forskyvninger i hekketiden for sjøfuglartene. Bare for den siste 10-årsperioden ser man at sjøfuglene hekker tidligere og tidligere. Størst endring fant de for sildemåke og gråmåke, med over seks dagers tidligere hekking over tiårsperioden. I deres sammenligning mellom hekketiden og ferdselsforbudet fant de også relativt store avvik både i forkant og etterkant av ferdselsforbudet. Det vil si at fuglene starter hekkingen før ferdselsforbudet trer i kraft, og at ungene ikke er flygedyktige når ferdselsforbudet er over. Det samme observerer Statsforvalteren gjennom den årlige forvaltningen av sjøfuglreservatene. Særlig gjess og ærfugl går i gang tidlig om våren før ferdselsforbudet, og det er flere arter som ikke har flygedyktige unger når ferdselsforbudet er over. I Agder gjelder det spesielt sildemåka, som hekker betydelig senere enn de andre måkene man finner i koloniene. For noen arter er det også stor spredning i hekketidspunkt. Det kan skyldes forstyrrelser tidlig i hekkeforløpet / predasjon, som gjør at fuglene kan forsøke å legge om (starte på nytt) et annet sted. Dette er med på å forskyve hekkeperioden utover i sesongen.

Vurderinger rundt endring av ferdselsforbudet

Årsakene til nedgangen til sjøfuglene er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Ferdseisforbudet som er satt i flertallet av våre verneområder stammer fra slutten av 70-tallet, tidlig 80-tall. De fleste sjøfuglreservatene ble opprettet da, gjennom verneplan for sjøfugl. Mye har skjedd siden den gang. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og nye rovdyr har kommet til, for å nevne noe. Sett i sammenheng med nedgangen i bestandene til noen kjente sjøfuglarter, er det på sin plass å undersøke om justeringer av ferdselsforbudet kan hjelpe på situasjonen.

Hvorfor sjøfuglreservatene ble opprettet kan vi lese direkte fra vernebestemmelsenes formålsparagraf. Verneområdene er opprettet spesifikt for å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Ferdseisforbudet sammen med forbudet mot å foreta inngrep som kan endre naturgitte forhold (bl.a. byggeforbud) er de viktigste bestemmelsene for å ivareta sjøfuglene og sikre hekkeplassene på lang sikt i reservatene. Allerede ved opprettelsen på 80-tallet, ble det stilt spørsmål om ferdselsforbudet var tilstrekkelig for å skjerme sjøfuglene nok i den sårbare hekketiden. Perioden som den gang ble valgt, var et kompromiss bl.a. mellom datidens friluftslivsinteresser og sjøfuglenes behov. Med naturkrisen og nytt fokus på bevaring av natur, som Norge har forpliktet seg til gjennom Naturavtalen, må vi vurdere disse interessene og behovene på nytt. FNs bærekraftsmål 15, «Livet på land», utpeker seg som et av bærekraftsmålene hvor Norge skårer dårligst. En bedre sikring av sjøfuglene i hekketiden vil være et lite bidrag i riktig retning for å redusere tap av biologisk mangfold og verne truede arter i tråd med handlingsplanen «Mål med mening» (Meld. St. 40), som Stortinget vedtok 5. april 2022. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Premisset er at sjøfuglreservater med ferdselsforbud har en positiv effekt for sjøfuglene ved at det reduserer antall menneskelige forstyrrelser i hekketiden. Dette er en relativt åpenbar forutsetning, som også er vist i en rekke studier. Når vi først bruker dette virkemiddelet i våre reservater, bør vi samtidig sikre at det gir maksimal effekt. Spesielt når vi ser det i sammenheng med bestandsnedgangen til flere arter. Samlet er det grunnlag for å si at perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfuglene i Agder.

Samtidig som vi registrerer at mange arter har en hekkeperiode som strekker seg ut over tiden med ferdselsforbud, ser vi også at aktiviteten i skjærgården er økende. Nye rekreasjonsformer er kommet til, som ikke eksisterte da verneområdene ble opprettet. Det er en ny situasjon vi må forholde oss til, og den nye kunnskapen tilsier at vi bør gjøre nye vurderinger omkring ferdselsforbudet og dets virkninger. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) har fått gjennomført Båtlivsundersøkelsen 2022. Undersøkelsen gir et representativt bilde av norsk fritidsbåtliv anno 2022. Oppsummeringen av denne nasjonale undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterkt. 26,1 % av norske husstander har en eller flere fritidsbåter. Undersøkelsen estimerer godt over 1 million fritidsbåter i Norge. Det er en økning på ca. 120 000 båter siden 2017, eller en vekst på 40 % på ti år. I Agder alene har vi 74 000 fritidsbåter fordelt på 43 000 husstander. Salget av de mindre båtene er økende, og særlig kajaker og kanoer. Mindre båter gir andre typer opplevelser og muligheter. Hele en av fire sier de benytter båten som transport til «utilgjengelige steder» for å gå i land. Samtidig sier 84,2 % at naturopplevelse oppleves som det viktigste når man er ute og ferdes i fritidsbåt.

Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av skjærgården. Steel, C. (2003) oppgir at i underkant av ca. 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. Mange av disse områdene ligger i tillegg svært eksponert, eller på en annen måte er ugunstige eller lite tilgjengelig for ordinært friluftsliv. Sjøfuglreservatene utgjør derfor en meget liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket.

Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 legger føringer for bærekraftig bruk, og hvordan man skal opptre for å unngå skade på naturmangfoldet. I praksis sier aktsomhetsplikten at det ikke er greit å bevege seg inn i sjøfuglreservatene når fuglene fortsatt hekker, selv om ferdselsforbudet er opphevet. Denne bestemmelsen kan være vanskelig tilgjengelig for folk flest, men mange vil nok ha en ryggmargsrefleks for at det ikke er greit å skremme eller forstyrre hekkende fugl. I forvaltningen brukes denne lovparagrafen aktivt for å ivareta hekkende fugl. Et ferdselsforbud med egen forbudsbestemmelse vil sikre sjøfuglene bedre enn kun forvaltning gjennom aktsomhetsplikten.

Endring av ferdselsforbudet er på høring i tre fylker fra indre Oslofjord til Agder. Statsforvalteren i Agder vurderer det som en styrke og forenkling, dersom det innføres ferdselsforbud i samme tidsperiode for hele Skagerrakkysten. Dette bidrar til en mer helhetlig og enklere forvaltning, som er lettere å håndheve i praksis. Vi mener også det bidrar til å gjøre det lettere for dem som ferdes på sjøen å forholde seg til regelverket, når dette samordnes mellom fylkene. Statsforvalteren i Agder mener sjøfuglbehovene som er lagt til grunn i høringen ikke dokumenterer behov for differensiert forvaltning av ferdselsforbudet i dette området.

Med bakgrunn i ovennevnte momenter legger Statsforvalteren i Agder spørsmålet om utvidelse av ferdselsforbudet ut på høring.

Med hilsen

Marie Bjelland (e.f.)
faggruppeteleder natur

Geir-André Homme
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Verneområder høringen gjelder
- 2 Grunneierliste

Grunneierliste for sjøfuglreservater og nasjonalparker i Agder

Olav Karsten Vintermyr	Nyhaugveien 11 B	5067	Bergen
Svein Oskar Erlandsen	Myraveien 8	4885	Grimstad
Steinar Eskedal	Jorvardeveien 47	4888	Homborsund
Kristen Holst Kristensen	Sømsveien 151	4870	FEVIK
Hoelfeldt Lund Hanne Cecilie	Myrveien 22 A	1397	NESØYA
Merethe Wichstrøm	Lysaker Brygge 9	1366	LYSAKER
Birgitte Wichstrøm Flinder	Vesteråsveien 38	0382	OSLO
Grethe Askhov Helle	Kjekstadveien 175	4888	HOMBORSUND
Märta Elisabeth Helena Borenius	Grenadierstrasse 2, 76133 Karlsruhe, Tyskland, Kjekstadveien 199	4888	HOMBORSUND
Earl Leonard Kjekstad	Kjekstadveien 195	4888	HOMBORSUND
Per Dan Knutsen	Gunder Danielsens Vei 61	4879	GRIMSTAD
Oddvar Kjekstad	Jacob Neumanns Vei 3 B	1384	ASKER
Gerd Svennevig	Eideveien 109	4888	HOMBORSUND
Kristin Vågsnes	Vågsnesveien 18	4812	KONGSHAVN
Magnhild W Albring	Ytre Vei 222	4905	Tvedestrand
Nils Olaf Albring	6 Hither Way, Welwyn Garden City, Gb - Al8 7Re Hertfs		
Leif Flemming Bakke	Barlindveien 58	3118	TØNSBERG
Asbjørn Nordahl Følling	Hans Nielsen Hauges Gate 23	0481	OSLO
Ragna Følling Elgjo	Kirkeveien 37 A	0368	OSLO
Andreas Nordahl Følling	Vårlivegen 10	9012	TROMSØ
Øystein Nordahl Følling	Disenveien 53	0587	OSLO
Niels Elling Wisth	Nordåsveien 74	1251	Oslo
Ole Nicolai B Marcussen	Øgårdveien 59	1390	Vollen
Susanne Martine Marcussen	Skilsøveien 176	4818	FÆRVIK
Andrea L C F Marcussen	Thereses Gate 31 K	0354	Oslo
Thor Pedersen	Sandsstien 76	4904	Tvedestrand

Petter Høge	Tanumveien 177	1339	VØYENENGA
Frank Olsen	Langholmsundveien 114	4770	HØVÅG
Berit Helene Aarsnes	Haneborg Alle 13	1463	FJELLHAMAR
Ingolf Eskedahl	Skottevigveien 92	4770	Høvåg
Pål Oskar B Solbakken	Ytre Årsnes 36	4770	Høvåg
Jan Vidar Aarsnes	Ytre Årsnes 41	4770	HØVÅG
Torun Aarsnes	Ytre Årsnes 45	4770	HØVÅG
Carl Viggo Axelssen	Kjøita 28	4630	Kristiansand S
Anne-Guri Kvivik	Kvivigveien 18	4770	HØVÅG
Olav Kavli	Kvivigveien 18	4770	HØVÅG
Arne Follerås	Dronning Astrids Gate 5 A	0355	OSLO
Alf Borge Stusvig	Strandveien 15 C	4630	Kristiansand S
Thor Thorsen	Ågerøyveien 18	4770	Høvåg
Thor Anders Stusvig	Bekkestuveien 5 B	1357	Bekkestua
Peter Widmer	Kokkenes 6	4790	LILLESAND
Eline Huitfeldt	Tostrups Gate 21 C	0264	OSLO
Trond Kostøl	Sørstrandveien 133	4076	Vassøy
Petter Leon Kostøl	Gravarstunet 53	4327	SANDNES
Kåre Fredrik R Haneberg	Andabeløy 90 D	4434	Andabeløy
Knut John Sand Bakken	Havnegaten 4	4400	FLEKKEFJORD
Mona Bakken	Freyasdalsveien 52	4631	Kristiansand S
Ståle Bakken	Dalhaugene 32	5153	Bønes
Siw Cornelia T Hunt	Kevin Edwin Hunt, Nordhagen 12	4017	Stavanger
Leikny Abrahamsen	Tunveien 21	4405	Flekkefjord
Hans Edward Hammonds	Opheimsgata 12	4012	Stavanger
Hilde Lise Hammonds	Ringnotveien 6	4085	Hundvåg
Solveig Kristina Hammonds	Tostenhagen 26	4085	Hundvåg
Erik Abrahamsen	Kanehøgda 6	4550	FARSUND
Karl Anton Reisvaag	Vigeveien 179	4550	Farsund
Jan Sekse	Krogen 20	4051	Sola

Karen Helene Reisvaag	Vigeveien 165	4550	Farsund
Holger Reisvaag	Vigeveien 165	4550	Farsund
Eivind Reisvaag Sunde	Vigeveien 180	4550	FARSUND
Emma R Reisvaag Sunde	Vigeveien 180	4550	Farsund
Odd Gunnar Knutsen	Sandskaret 5	4319	SANDNES
Kjell Arne Knutsen	Timoteiveien 9	9516	Alta
Unni Wenche Sande	Goaveien 38	4073	RANDABERG
Oddveig Kristiansen	Stasjonsgata 13	4580	LYNGDAL
Tor Oddvar Knutsen	Messeguttbakken 14	4056	TANANGER
May Britt Seyzeriat	Postboks 5, Tykkåsen 5	4870	FEVIK
Inger Lise Knudsen	Grøndokktunet 9	4580	LYNGDAL
Kjell Ivar Ingebretsen	Hausvikstranda 175	4580	LYNGDAL
Gerd Ræg	Bølia 5	4365	NÆRBØ
Tor Magne Ingebretsen	Batteriveien Sør 31	4580	Lyngdal
Helge Knudsen	Bronemyra 35	4586	Korshamn
Tor Arne Theisen	Korshavn 21	4586	KORSHAMN
Trond Gøran Trydal	Fåmyråsen 9	4640	Søgne
Tine Beate Vatne	Kossevigheia 20	4643	Søgne
Svend Arne Vatne	Øygardsheia 14 B	4643	Søgne
Hanne Agathe Magnussen	Fergefjellet 9	4614	Kristiansand S
Gerd Aslaug Bakke	Øygarden 5 A	4643	SØGNE
Harald Johan Vatne	Øygardsheia 14 A	4643	Søgne
Tor Håkon M Wathne	Hjellestadvarden 6	5259	Hjellestad
Aase Reidunn B Kleiven	Marie Føreids Vei 2	4640	Søgne
Helene Møllenberg	Strandveien 29	4630	KRISTIANSSAND S
Vidar Eftevåg	Eftevågveien 46	4639	KRISTIANSSAND S
Thomas Petter Borøy	Eikeveien 151	4640	SØGNE
Elen Marie Abusdal	Postboks 96	4734	Evje
Steven Clarck Rockefeller	C/O Adv. Walborg W Lohne, Stråveien 1A	4640	Søgne

Valborg H Severinsen	Hølleveien 196 A	4640	Søgne
Jan Didrik Launes	Krækjen 15	5416	STORD
Otto Nodeland	Persheia 63	4515	MANDAL
Tor Nodeland	Nodelandsveien 82	4513	MANDAL
Eivind Kaaløy	Åsveien 83 A	4516	MANDAL
Dag Lauvland	Åsveien 63	4516	Mandal
Marianne Jahnsen	Åsveien 63	4516	MANDAL
Frank Gjertsen	Rødknapplia 21 C	4025	STAVANGER
Knut Yngve Fidjestøl	Fridtjof Nansens Vei 23	4514	Mandal
Tor Arne Brådland	Myraveien 28	4885	GRIMSTAD
Connie Jakobsen Brådland	Myraveien 28	4885	Grimstad
Stein Axel Hjemdahl	Trollehol, Steindalsveien 37	4790	Lillesand
Turid Kirsten Vidskjold	Granliveien 83	3086	Holmestrand
John Gustav Karlsen	Kjerkevågen 8 E	4521	LINDESNES
Arnt Erling Karlsen	Helvik Brygge 18	4560	VANSE
Berit Mona Eriksen	Åviksveien 381	4520	LINDESNES
Torfinn Helge Karlsen	Egsveien 13	4615	KRISTIANSAND S
Gunhild Arna Vea	Spangereidveien 1052	4521	Lindenes
Kenneth Jahn Karlsen	Glattebergan 3	4517	Mandal
Gordon Lervik	Kreklingvegen 32	4365	NÆRBØ
Arna Marit Gjerdal	Skjebstadveien 39	4513	MANDAL
Torhild Vea	Stråndeveien 2	4521	LINDESNES
Ingrid Kristina Berg Skodje	Stettevika 10	6260	SKODJE
Sigrun Homme	Rune Homme, Tjømsveien 224	4520	Lindenes
Rigmor Torfrid Larsen	Lille Opshus 18	4520	Lindenes
Tone Wårøy Møll	Daleveien 416	4517	Mandal
Helge Wårøy	Åviksveien 380	4520	Lindenes
Astri Wårøy	Elsvikveien 9	4520	Lindenes
Terje Salvesen	Tjømsveien 55	4520	LINDESNES

Janet Halvorsen	Åsveien 13	4879	Grimstad
Leif Jenssen	Skjernøyveien 479	4516	MANDAL
Jahn Gustav Farestad	Vesthellinga 38	1526	Moss
Elin Hynne Gabrielsen	Tjunestien 1	4516	Mandal
Sverre Haaland Gabrielsen	Tjunestien 1	4516	Mandal
Jan Viggo Jørgensen	Kongleveien 4	3117	TØNSBERG
Ingrid Ilebekk	Skjernøyveien 474	4516	MANDAL
Terje Jørgensen	Skjernøyveien 473	4516	MANDAL
Rigmor Heidi Tjomsland	Skjernøyveien 473	4516	Mandal
Torhild Berg	Sogneprest Heffermehls Vei 24	4817	HIS
Grete Kristiansen	Skjernøyveien 486	4516	Mandal
Oddbjørg Jakobsen	89, 4552 Farsund, Danefjellveien 12	4550	FARSUND
Per-Henrik S Nilsen	Skeielia 98	5239	Rådal
Kolbjørn Anton Nilsen	H0201, Stallerudveien 95	0693	Oslo
LANDBASERT AKVAKULTUR NORGE AS	Danefjellveien 20	4550	FARSUND

Adresseliste - utvidelse av ferdselsforbud

BIRDLIFE NORGE	Sandgata 30B	7012	TRONDHEIM
NORSK ORNITOLOGISK FORENING AVD. AUST-AGDER	Postboks 249	4802	ARENDAL
NORSK ZOOLOGISK FORENING - SØRLANDSAVDELINGEN	c/o Nils Arnt Nilsen Teglverksveien 30	4632	KRISTIANSAND S
AUST-AGDER TURISTFORENING	Postboks 369	4803	ARENDAL
FLEKKEFJORD OG OPLANDS TURISTFORENING	Postboks 190	4401	FLEKKEFJORD
LILLESAND OG OMEGN TURISTFORENING	Engkjerr 53	4790	LILLESAND
DNT SØR	Gyldenløves gate 2	4611	KRISTIANSAND S
NJFF AUST-AGDER	Åsbieveien 16	4848	ARENDAL
FYLKESSEKRETÆRENE NJFF	c/o Kari Røysland Setesdalsveien 319	4618	KRISTIANSAND S
KYSTVERKET ARENDAL	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
RISØR KOMMUNE	Postboks 158	4952	RISØR
TVEDESTRAND KOMMUNE	Postboks 38	4901	TVEDESTRAND
ARENDAL KOMMUNE	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
GRIMSTAD KOMMUNE	Postboks 123	4891	GRIMSTAD
LILLESAND KOMMUNE	Postboks 23	4791	LILLESAND
KRISTIANSAND KOMMUNE	Postboks 4	4685	NODELAND
LINDESNES KOMMUNE	Nordre Heddeland 26	4534	MARNARDAL
LYNGDAL KOMMUNE	Postboks 353	4577	LYNGDAL
FARSUND KOMMUNE	Postboks 100	4552	FARSUND
FLEKKEFJORD KOMMUNE	Kirkegaten 50	4400	FLEKKEFJORD
FISKERLAGET SØR	Stenersgata 2	0184	OSLO
FRILUFTSRÅDET SØR	Tromøysund brygge Tromøyveien 26B	4841	ARENDAL
LISTER FRILUFTSRÅD	Torvgaten 2	4550	FARSUND
MIDT-AGDER FRILUFTSRÅD KOMMUNALT OPPGAVEFELLESKAP	Postboks 207	4662	KRISTIANSAND S

AGDER FYLKESKOMMUNE FYLKESADMINISTRASJONEN KRISTIANSAND	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
NATURVERNFORBUNDET I AGDER	Postboks 718	4666	KRISTIANSAND S
NATURVERNFORBUNDET I LINDESNES	c/o Rådmund Steinsvåg Nesehaven 1	4513	MANDAL
NATURVERNFORBUNDET I KRISTIANSAND	c/o Erik Gilje Brønnstykket 46	4616	KRISTIANSAND S
NATURVERNFORBUNDET ARENDAL	Postboks 20	4801	ARENDAL
NATURVERNFORBUNDET I LILLESAND	c/o Per Olav Bendixen Øvreberg 15	4790	LILLESAND
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV AGDER	c/o DNT Sør Gyldenløves gate 2	4611	KRISTIANSAND S
NORGES PADLEFORBUND	c/o Norges Idrettsforbund	0840	OSLO
NORGES DYKKEFORBUND	Postboks 5000	0840	OSLO
KONGELIG NORSK BÅTFORBUND	Frydenbergveien 46B	0575	OSLO
NORGES BONDELAG AGDER	e-post		
NORSK BONDE- OG SMÅBRUKARLAG	e-post		

høringsinstansene

Saksbehandler, innvalgstelefon

Åsmund Fjellbakk, 69247107

Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Oslo og Viken, Agder samt Vestfold og Telemark, hører samtidig forslag om utvidelse av nåværende periode med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugl. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

Grunnen til forslaget om å endre denne perioden, er at de fleste sjøfuglartene sliter med å opprettholde bestandene eller det er sett en kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. De samme artene har betydelige deler av hekkeperioden utenom nåværende ferdselsforbudsperiode. Samtidig har omfanget av og typene ferdsel har økt betydelig i områder som er viktige for de aktuelle artene. Sjøfulgbestandene påvirkes også negativt som følge av endringer i næringssituasjon og levevilkår. I lys av dette, og for å begrense den samlede belastningen, ser vi behov for endringer i perioden med ferdselsforbud.

I Oslo og Viken gjelder høringen endring av verneforskriften i 82 reservater og bestemte soner i Ytre Hvaler nasjonalpark.

Statsforvalteren vil særlig be om synspunkter på forslaget om:

- utvidelse av ferdselsforbudet fra dagens forbud, f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli, til perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Høringsuttalelsene bes gitt mest mulig konkret og begrunnet, gjerne med forslag til justeringer. Eventuelle konflikter bør belyses grundig.

Dette høringsbrevet sendes til grunneiere, kommuner, aktuelle organisasjoner og etater. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av forslaget om utvidelse av perioden med ferdselsforbud fra og med 15. mars til og med 15. august. Synspunkter og innspill sendes til Statsforvalteren i Oslo og Vikens postmottak: sfovpost@statsforvalteren.no.

Høringsfristen er 01. november 2023.

E-postadresse:
sfovpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Pb 325
1502 Moss

Besøksadresse:
Moss: Vogts gate 17
Drammen: Dr. Hansteinsgate 9
Oslo: Stensberggata 27

Telefon: 69 24 70 00
www.statsforvalteren.no/ov
Org.nr. 974 761 319

Statsforvalteren i Oslo og Viken vil etter høringen vurdere innkomne uttalelser og på denne bakgrunn utarbeide en tilråding til Miljødirektoratet for videre behandling.

Bakgrunn

Stortinget gjorde følgende vedtak i 2018 (575 (2017-2018)): *“Stortinget ber regjeringen legge fram helhetlig plan for Oslofjorden – med mål om at fjorden skal oppnå god miljøtilstand, restaurere viktige naturverdier, fremme et aktivt friluftsliv og ivareta det biologiske mangfoldet i fjorden”.*

Klima og miljødepartementet la i mars 2021 fram Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden. Planen har bl.a. følgende tiltak T28 «*Gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater og eventuelt gjøre endringer*».

Kommunal- og distriktsdepartementet ga i årets tildelingsbrev i oppdrag til Statsforvalterne i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark samt Agder, å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er flerdelt, men hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, og for mange arter er det påvist kritisk nedgang. Bestandsnedgang gjenspeiles i seneste revisjon av nasjonal rødliste for arter fra 2021, hvor mange sjøfugler ytterligere har fått skjerpet status fra en kategori hvor de allerede var truet. Årsakene til nedgangen er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Ferdelsforbudet som er satt i flertallet av våre verneområder for sjøfugl stammer fra slutten av 70-tallet og tidlig 80-tall. De fleste sjøfuglreservatene ble opprettet, gjennom daværende verneplan for sjøfugl. Mye har skjedd siden den gang. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og nye rovdyr har kommet til, for å nevne noe. Sett i sammenheng med nedgangen i bestandene til noen av våre mest kjære og kjente sjøfuglarter, er det viktig å undersøke om det eksisterende ferdselsforbudet har en utstrekning som sammenfaller med hekketiden.

Verneområder som omfattes av forslaget

Endringsforslaget omfatter 82 verneområder på kysten med ferdselsforbud i hekketida fra 15. april til 15. juli. Fullstendig liste ligger på høringssiden, se: [Statsforvalteren i Oslo og Viken](#)

Tidligere vern av sjøfuglreservater i Oslo og Viken skjedde først med Verneplan Oslofjorden kgl. res. 15.12.1978 da 51 områder ble vernet. De øvrige områdene ble vernet i 2009 etter Utredning for DN, nr.8, 1999; sjøfugl.

Da Ytre Hvaler nasjonalpark ble opprettet i 2009 ble 11 av reservatene ble inkludert. Områdene har siden hatt status som soner med samme ferdselsforbud som tidligere. Følgende områder i nasjonalparken er derfor omfattet av høringen: Skjellholmen, Kobbernaglen, Kvernskjær, Alne, Tangen (del av Tisler), Store Ølbergholmen, deler av Akerøya med Vesleøya, Møren, Heia, deler av Nordre Søster og deler av Søndre Søster.

Sjøfuglreservatene utgjør i underkant av ca. 3 % av skjærgårdens areal av øyer og holmer. Mange av verneområdene ligger eksponert for fremherskende vindretning, eller er på annen måte er ugunstige eller lite attraktive for friluftsliv. I de tidligere verneprosessene ble det gjort avveininger i forhold til

friluftslivet slik at flere holmer og deler av øyer som er mye brukt, ble unntatt fra vernet på grunn av friluftinteressene selv om de hadde betydelige sjøfuglforekomster. Denne høringen endrer ikke på dette.

Sjøfuglbestandene

Norge innehar ca ¼ av alle sjøfugler som hekker i Europa og har derfor også et internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. Overvåking av hekkende sjøfugl viser 30 % tilbakegang i hekkebestandene i Norge siden 2005.

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge, og denne ble for første gang lansert i 2010. Siden den gang har det kommet nye utgaver i 2015 og i 2021. Oversikten viser at flere av sjøfuglartene som hekker i Oslo og Viken er regnet som truet, med nedadgående bestandstrend. For enkelte arter er den nedadgående trenden svært tydelig, og bestandsstørrelsen har blitt svært redusert de siste årene. Hettemåke er arten som har hatt den tydeligste negative utviklingen, hvor den i 2010 ble regnet som nær truet (rødlistekategori NT), men allerede fra 2021 ble ansett som kritisk truet (CR). Et annet eksempel på en art med negativ bestandsutvikling er ærfugl, som i 2010 ble regnet som livskraftig (LC), og nå fra 2021 regnet som sårbar (VU). Andre arter viser en mer stabil bestand, og enkelte arter har en positiv bestandstrend. Eksempel på dette er svartbak som har blitt regnet som livskraftig (LC) gjennom alle de tre utgavene av rødlista. Teist ble i 2010 og 2015 ble regnet som sårbar (VU) og er nå fra 2021 i en bedre kategori, som nær truet (NT).

Vurderingen i Norsk rødliste for arter tar for seg utviklingen i hele Norge. Kunnskapsgrunnlag om de lokale bestandene viser at de nasjonale bestandstrendene i stor grad også gjelder våre lokale forhold.

Tellingene av sjøfugl i Oslo og Viken har foregått systematisk tilbake til 70-tallet fra Birdlife O&A i indre Oslofjord og fra 90-tallet fra Fylkesmannen i Østfold i Ytre Oslofjord. Tellingene viser en kraftig og langvarig tilbakegang for måkefugl og terner, spesielt gråmåke, fiskemåke og hettemåke. Sildemåke har gått tilbake i ytre fjord mens den øker i indre fjord. Makrellterne er nede på et svært lavt nivå i forhold til tidligere og rødnebbterne, som bare hekket i ytre fjord, har blitt nesten helt fraværende. Ærfugl har økt hele perioden i indre fjord, men i ytre fjord har det vært tilbakegang fra midt på nittitallet. Svartbak har omtrent stabil bestand. Av vadefugl så går tjeld noe tilbake mens steinvender ikke er funnet hekkende siden 2010. Storskarv, grågås og hvitkinngås viser en entydig klar økning i hele området.

Endringer i hekkeperiode

På oppdrag fra statsforvalterne utarbeidet Birdlife Norge en rapport om variasjon i hekketidspunkter for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022.

Rapporten beskriver hekkeperiodens forløp for ærfugl, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak og makrellterne. Hovedkonklusjonen er at alle artene har deler av hekkeperiodene utenfor datointervallet for nåværende ferdselsforbud, 15. april til 15. juli.

For sildemåke, gråmåke og svartbak er det påvist signifikante forskjeller i hekketidspunkt mellom områder med og uten ferdselsforbud. Dette viser at ferdselsforbudet også har direkte påvirkning på fuglene.

En viktig del av oppdraget var å undersøke om hekketidspunktene har endret seg. Data om gråmåke, sildemåke og svartbak viser at de går til hekking tidligere og tidligere gjennom tiårsperioden fra 2013-2023, og det er størst endring for sildemåke og gråmåke, med over seks dager tidligere hekking i løpet av ti år. Det foreligger ikke gode nok data til å gjøre tilsvarende analyser for ærfugl, hettemåke, fiskemåke og makrellterne.

Endringer i sjøfuglenes miljø

Klimaet, arealbruk, næringsalter, partikler, miljøgifter, forsøpling og mikroplast påvirker sjøfuglartenes leveområde. Disse forhold har direkte betydning for fuglenes næringssituasjon og levevilkår og er beskrevet i Forslag til helhetlig plan for Oslofjorden. Det vil være et krevende og langsiktig arbeid å få bedret disse forholdene.

Andre arter som høster av sjøfuglenes egg og unger har fått relativt større betydning som bestands-reducerende faktor i takt med at flere vanlige arter som rødrev, grevling, mår og kråkefugl har økt i takt med velstandsutviklingen. Fremmede rovdyrarter er også tydelig tilstede i skjærgårdsområdene. Den samlede predasjon i hekketida er dermed betydelig høyere enn tidligere og har negativ effekt på sjøfuglenes hekkesuksess og bestandsutvikling.

Fra 2020 har fugleinfluenza etablert seg som en epidemisk sykdom hos fugl i Vest-Europa. I 2023 er det påvist høy dødelighet i enkelte kolonier av hettemåke og krykkje. Det er økt sannsynligheten for stor dødelighet i hekkolonier og påfølgende reduksjon i bestander. Smitte spres bl.a. med ferdsel og utvidet ferdselsforbud vil derfor kunne redusere faren for omfattende dødelighet i hekketida.

Folks bruk av skjærgården og fjorden har vært høy og økende gjennom mange år og utviklingen ser ut til å fortsette. Særlig på sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av fjorden. Sterk økning av ulike typer padling øker ferdsel i grunne og strandnære deler av skjærgården. Ifølge Båtlivsundersøkelsen, fritidsbåtlivet i Norge 2023 av Kongelig Norsk Båtforbund er fritidsbåtlivet i både endring og vekst. Dette dokumenteres ved at det nå er flere båter, vannscootere, kanoer og kajakkpadlere. Utviklingen fra første måling i 2011 er at andeler og antall av de mindre båttypene er sterkt økende og bruken av disse endrer ferdselsbildet i kystområdene. Blant annet er det i perioden 2006 – 2022 er delt ut 200 000 våttkort (kompetansebevis etter padleopplæring).

Småbåtregisterets båtstatistikk i 2022 viser at Viken er fylket med flest registrerte båter med i overkant av 120 000 registrerte fritidsbåter under 15 meter. Videre viser statistikken at Oslo med sine 49 757 registrerte båter ligger på toppen over antall registrerte båter etter kommuner. På 5. plass kommer Bærum med sine 20 662 båter, og Asker med sine 16 344 båter ligger på en 6. plass.

Effekter av forstyrrelser på sjøfugl

Generelt er sjøfuglene vare for forstyrrelser i etableringsfasen hvor de er mye tilstede for å vurdere områdets egnethet. En utbredt effekt er at gjentatte forstyrrelser fører til økt flytting og at en del av fuglene kan velge å hekke andre steder. På våren er menneskers aktivitet på fjorden svært væravhengig og skremmeeffekten av plutselig mange mennesker kan være betydelig. Ofte kan det gi redusert hekkesuksess for artene som hekker tidlig. Effekter av forstyrrelser kan ofte forekomme selv om kilden til forstyrrelsen opptrer på lang avstand, og mange fuglearter forsøker da også å hekke i god avstand til menneskelig aktivitet. Enkelte arter kan riktignok hekke i tett bebyggelse, men hekkingen skjer da oftest på avgrensede områder hvor det aldri eller svært sjeldent ferdes mennesker, for eksempel på hustak.

Seinere i hekketida er måker og terner sårbare for forstyrrelser spesielt om de blir holdt borte fra reiret slik at andre måker, kråker og ravn kan ta egg eller unger. Ved klekking vil effekten variere med været i forhold til oppvarming/avkjøling av egg og små unger hvis foreldrene ikke er på reiret. Seint i ungetida er sårbarheten til måker og terner at unger kan flykte ut på vannet, og slik bli eksponert for predasjon fra de store måkeartene.

For ærfugl er det kun etablering i hekkeområdet, egglegging og ruging som foregår på land. Ærfugl ligger kontinuerlig på reiret og forlater dette bare en kort periode på natta for å drikke. Til forskjell fra måker og terner vil skremming av rugende fugl føre til at reiret er ubeskyttet til folk har forlatt området. Dette fører til økt eggtap til kråkefugl og store måker. Kort tid etter klekking drar mor med ungene ut på sjøen. Forstyrrelser av kull på vannet fører ofte til at store måkearter tar unger.

Samlet sett vil omfanget av menneskelige forstyrrelser påvirke gjennom hele hekkeperioden og resultere i nedsatt hekkesuksess.

Vurdering

Samtidig som mange arter har en hekkeperiode som strekker seg ut over tiden med ferdselsforbud, ser vi også at aktiviteten i skjærgården er økende. Nye rekreasjonsformer er kommet til og fører til typer ferdsel som ikke eksisterte da verneområdene ble opprettet. Dette er en ny situasjon som vi må forholde oss til, og den nye kunnskapen tilsier at vi bør gjøre nye vurderinger omkring ferdselsforbudet og dets virkninger.

I lys av den alvorlige bestandssituasjonen for de fleste sjøfuglartene og at forstyrrelser på hekkeplassene påvirker bestandene negativt, foreslår vi at perioden med ferdselsforbud utvides til hele perioden fra og med 15. mars til og med 15. august. Dagens periode med ferdselsforbud fra og med 15. april til og med 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene i mars og begynner å legge egg før 15. april, og for flere arter er en betydelig del av ungene ikke flygedyktige før i august.

Naturmangfoldloven §5 setter som mål at artene skal ivaretas på lang sikt og «så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av». Vi mener sjøfuglens situasjon sett i lys av endringer av påvirkningsfaktorene tilsier at det er i tråd med denne bestemmelsen å utvide ferdselsforbudet slik at det dekker hele hekkeperioden for sjøfugl.

Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 legger føringer for bærekraftig bruk, og hvordan man skal opptre for å unngå skade på naturmangfoldet. I praksis sier aktsomhetsplikten at det ikke er greit å bevege seg inn i sjøfuglreservatene når fuglene fortsatt hekker, selv om ferdselsforbudet er opphevet. Denne bestemmelsen kan være vanskelig tilgjengelig for folk flest, men mange vil nok likevel ha en ryggmargsrefleks for at det ikke er greit å skremme eller forstyrre hekkende fugl. I forvaltningen brukes denne lovparagrafen aktivt for å ivareta hekkende fugl. Utvidelse av det nåværende ferdselsforbudet vil sikre sjøfuglene bedre enn kun forvaltning gjennom aktsomhetsplikten.

Endring av ferdselsforbudet er på høring i tre fylker, fra svenskegrensa til Agder. Statsforvalteren i Oslo og Viken vurderer det som en styrke og forenkling, dersom det innføres ferdselsforbud i samme tidsperiode for hele Skagerrakkysten. Vi mener det bidrar til å gjøre det lettere for dem som ferdes på sjøen å forholde seg til felles bestemmelser for hele området.

Statsforvalteren mener vurderingen følger opp FNs bærekraftsmål «Livet på land» som dreier seg om å beskytte økosystemer og å stanse tap av naturmangfold. Til dette er det et delmål å iverksette umiddelbare tiltak for å stanse tap av biologisk mangfold og verne truede arter. En bedre beskyttelse av sjøfuglens hekkeperiode vil være et bidrag til dette. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmål nr 14 «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Regional harmonisering av regelverket

Forslaget som sendes ut på høring er utarbeidet i nært samarbeid med Statsforvalteren i Agder og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark. Undersøkelser av hekkeperioden for sjøfugl viser en viss variasjon i vårt område. Samtidig oppfatter vi det slik at mange utøver et friluftsliv på tvers av fylkesgrensene og ut fra hensynet til å lage et regelverk som det er enkelt å forholde seg til, foreslår vi en harmonisering slik at det blir samme forbudsperiode i hele det aktuelle området.

Mer detaljert bakgrunnsinformasjon kan finnes på: [Statsforvalteren i Oslo og Viken](#)

Med hilsen

Gunhild Dalaker Tuseth
avdelingsdirektør
Klima- og miljøvernnavdelingen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

ADRESSELISTE:

Høringsinstanser

Drammen kommune
Asker kommune
Bærum kommune
Oslo kommune
Frogn kommune
Nesodden kommune
Ås kommune
Vestby kommune
Moss kommune
Råde kommune
Fredrikstad kommune
Sarpsborg kommune
Halden kommune
Hvaler kommune
Viken fylkeskommune
Norsk Friluftsliv
Birdlife Buskerud
Birdlife Oslo og Akershus
Birdlife Østfold
Båttforbundet Region Øst v/Helge A. Karlsen
Fiskeridirektoratet

adresser

kommunepost@drammen.kommune.no
post@asker.kommune.no
post@baerum.kommune.no
postmottak@bym.oslo.kommune.no
postmottak@frogn.kommune.no
post@nesodden.mommune.no
post@as.kommune.no
post@vestby.kommune.no
post@moss.kommune.no
postmottak@rade.kommune.no
post@fredikstad.kommune.no
postmottak@sarpsborg.kommune.com
postmottak@halden.kommune.no
postmottak@hvbaler.kommune.no
post@viken.no
post@norskfriluftsliv.no
buskerud@birdlife.no
leder@oa.birdlife.no
ostfold@birdlife.no
leder.ost@kbfn.no
postmottak@fiskeridir.no

Forum for natur og friluftsliv – Buskerud
Forum for natur og friluftsliv Oslo og Akershus
Forum for Natur og friluftsliv Østfold
Kystverket
Naturvernforbundet i Buskerud
Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Naturvernforbundet i Østfold
Norges Jeger- og Fiskerforbund Akershus
Norges Jeger- og Fiskerforbund Buskerud
Norges Jeger- og Fiskerforbund Østfold
Norges Padleforbund
Oslo og Omland Friluftsråd
Oslofjorden Friluftsråd,
Småfisker'n Moss/Rygge
Småfisker'n Onsøy/Råde
Sør-Norges Fiskarlag

buskerud@fnf-nett.no
osloogakershus@fnf-nett.no
ostfold@fnf-nett.no
post@kystverket.no
buskerud@naturvernforbundet.no
noa@noa.no
hakon@naturostfold.no
akershus@njff.org
buskerud@njff.no
ostfold@njff.no
post@padleforbundet.no
oof@friluftsrad.no
post@oslofjf.no
carfj@online.no
halvordsen.tb@mail.com
sor-norges@fiskarlaget.no

Grunneiere:

Østre Nesøya Vel,
Tor Andenæs
Bjørn Ivar Berge og Kirkerud Kirsti,
Carl Halvor Aas,
Nora Christine Lund Sørboe,
Østlandske krets, Naturvernforbundet
Håkon og Tone Sundby,
Hans H Oust Heiberg ,
Peder Christian Ektvedt,
Det Norske Veritas AS,
Berit Johanne Gulbrandsen,
Statsbygg,
AS Killingen,
Anita Øiseth Andersen,
Karianne Holm Aune
Edvard Andreas Fosdahl.
Per Olaf Jørgensen
Björg Molteberg og Arne Roger Nilsen,
Trygve Lie,
Åge Gunnar Fredriksen,
Gunnar Holger Eriksen,
Asmund Haare, Singelø gård,
Anne Cecilie Mathisen,
Christin Sibbern
Jon og Marianne Embretsen,
Julie Kristine Tollefsrød,
Petter Johan Dyhre,

Kjeksla 38, 1397 NESØYA
Josefinesgt 22B, 0351 Oslo
Erik Werenskiolds vei 11, 1344 Haslum
Aasgårdsvei 25, 3484 Holmsbu
Jacob Aals gt 32, 0364 Oslo
Grensen 98, 0159 Oslo
Sundbyvn 126A, 3474 Åros
Oust skog , Snarøya, 1330 Fornebu
Jerpefaret 25D, 0788 Oslo
Anthon Walles vei 7B, 1365 Blommenholm
Brinken 35, 0654 Oslo
Biskog Gunnerus' gate 6, 0155 Oslo
Killingen, 0287 Oslo
Enhuusvn 35A, 1679 Kråkerøy
Elinborgvn 8, 1623 Gressvik
Herregårdsvn 30, 1634 Gamle Fredrikstad
Riskestiene 37, 1529 Moss
Eskeviken Gård, 1768 Halden
Liløkkvn 53, 1684 Vesterøy
Dypedalsvn 5, 1684 Vesterøy
Skjelsbu 21, 1684 Vesterøy
Tidemands gate 40, 0260 Oslo
Anne C Mathiesen <acmathiesen@hotmail.com>
zibbern@gmail.com
Grefsrødv 40, 1560 Larkollen
Tollefsrødv 40, 1560 Larkollen
Nesveien 261, 1514 Moss

Tore Tasken,
Anders Oven,
Hans Norman Andre Solberg,
Ivar Erik Tollefsen
Hans E Torillsønn Wettre

Søndre Tasken 1, 1580 Rygge
Grindholmen 4, 1580 Rygge
Bukholmvn 43, 1747 Skjeberg
Grøndalen 4, 1367 Snarøya
L. P. Wettres Vei 20B, 1392 Wettre

«Mottakernavn»

«Adresse»

«Postnr» «Poststed»

«Kontakt»

Saksbehandler, innvalgstelefon

Fred Marius Svendsen, 33371163

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Av hensyn til sjøfuglenes behov for ro i hekkeperioden er det behov for å forlenge perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Dagens regelverk gir et ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. Det er grunnlag for å utvide ferdselsforbudet til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august.

Høringsfrist er 1. november 2023.

Bakgrunn for saken

De aktuelle statsforvalterne har i år fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilrådning om endring av verneforskriftene. Oppdraget kommer som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

I Vestfold og Telemark har verneforskriftene for alle sjøfuglreservatene i dag en regel som sier at i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli er ilandstigning og all ferdsel i reservatene forbudt. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

Sjøfuglreservatene er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområder er kritisk viktige funksjonsområder for sjøfugl.

Historikk og utvikling i sjøfuglbestander

Med virkning fra 1979 (Vestfold) og 1980 (Telemark) ble de første sjøfuglreservatene med ferdselsforbud opprettet i det som i dag er Vestfold og Telemark fylke. Formålet med dette var i stor grad å beskytte viktige hekkeplasser for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketida. Tidsperioden for ferdselsforbud ble satt fra 15. april til 15. juli. I 2009 ble *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* vedtatt. For Vestfold og Telemark sin del innebar dette opprettelsen av 15 nye sjøfuglreservater i Telemark og 25 i Vestfold. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkeplassene i den kritiske

hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen for dette vernevedtaket. I denne vernerunden ble det vurdert å utvide tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

Fra *Verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl* i 2009 og fram til i dag har det skjedd betydelige endringer i bestandsutviklingen til sjøfugl, og kunnskapsgrunnlaget om det lokale fuglelivet har blitt bedre. Utøvelsen av friluftslivet i skjærgården har også endret seg noe i denne perioden.

Norsk rødliste for arter er en oversikt over arter som har risiko for å dø ut i Norge, og denne ble for første gang lansert i 2010. Siden den gang har det kommet nye utgaver i 2015 og i 2021. Oversikten viser at flere av sjøfuglartene som hekker i Vestfold og Telemark er regnet som truet, med nedadgående bestandstrend. For enkelte arter er den nedadgående trenden svært tydelig, og bestandsstørrelsen har blitt svært redusert de siste årene. Hettemåke er arten som har hatt den tydeligste negative utviklingen. Den ble i 2010 regnet som nær truet (rødlistekategori NT), men allerede fra 2021 ble den ansett som kritisk truet (CR). Et annet eksempel på en art med negativ bestandsutvikling er ærfugl, som i 2010 ble regnet som livskraftig (LC). Fra 2021 ble ærfugl regnet som sårbar (VU). Andre arter viser en mer stabil bestand, og enkelte arter har en positiv bestandstrend. Eksempel på dette er teist som i 2010 og 2015 regnet som sårbar (VU), og fra 2021 i en bedre kategori, som nær truet (NT).

Vurderingen i *Norsk rødliste for arter* tar for seg utviklingen i hele Norge. Vi har i tillegg et godt kunnskapsgrunnlag om de lokale forholdene, som sier at de nasjonale bestandstrendene i stor grad også beskriver våre lokale forhold. En særlig viktig del av det lokale kunnskapsgrunnlaget er overvåkingen av hekkende sjøfugl gjennom mange år, utført av Birdlife avdeling Telemark og Store Færder ornitologiske stasjon. Overvåkingen viser at situasjonen er alvorlig for flere sjøfuglarter i Vestfold og Telemark.

Sjøfugl er i en alvorlig situasjon globalt, og omtrent 30 % av alle sjøfuglarter i verden er regnet som truet. Norge innehar en svært stor del av alle sjøfugler som hekker i Europa, dvs. 20 – 25 %. Norge har dermed et viktig forvaltningsansvar for sjøfugl. Overvåking av hekkende sjøfugl gjennom prosjektet SEAPOP viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene i Norge siden 2005. Årsaken til dette er sammensatt, og det dreier seg blant annet om mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer.

Hvorfor er hekkeperioden og å unngå forstyrrelser så viktig?

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren. Dette skyldes at artene har ulike hekkestrategier. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene tidlig på våren, mens andre ikke er ferdige med å legge egg før langt ute i juni. Mellom artene er det også betydelig variasjon på hvor lang tid ungene trenger for å bli flygedyktige. Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Hekkeperioden er kritisk for å opprettholde bestandene, og vellykket hekking avhenger av trygge forhold på hekkeplassene. Forstyrrelser av hekkende sjøfugl har en klar negativ effekt på produksjon av unger, fordi det medfører fare for egg og unger, samt stress for foreldrefuglene. Ved forstyrrelser

øker faren for predasjon, sult, nedkjøling og overoppheting. En enkelt forstyrrelse kan medføre betydelig redusert hekkesuksess i en sjøfuglkoloni. Det er derfor viktig at forstyrrelser av hekkende sjøfugl begrenses.

FNs bærekraftsmål «Livet på land» dreier seg om å beskytte økosystemer og å stanse tap av naturmangfold. Til dette er det et delmål å iverksette umiddelbare tiltak for å stanse tap av biologisk mangfold og verne truede arter. En bedre beskyttelse av sjøfuglenes hekkeperiode vil være et bidrag til dette. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet» hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Menneskelig aktivitet i skjærgården i Vestfold og Telemark har vært høy gjennom mange år. Særlig på sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av skjærgården. De siste ti årene har det også skjedd enkelte endringer i hvordan mennesker benytter skjærgården. Eksempler på dette er at bruk av kajaker og vannscootere har økt kraftig i perioden. Et ferdselsforbud knyttet til sjøfuglreservatene er effektivt for å begrense forstyrrelser som følger av menneskelig aktivitet.

Sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark

I dag er det 88 sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark. Dette inkluderer sonene for hekkende sjøfugl i Færder og Jomfruland nasjonalparker. De fleste er relativt små med et totalareal (land og sjø) på under 30 dekar, mens enkelte er betydelig større og utgjør mer enn 200 dekar. Det meste av disse arealene utgjør sjøareal rundt hekkeplassene.

Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør omtrent 2 % av landarealet av det vi kan kalle skjærgården. Når det gjelder sjøareal i skjærgården utgjør sjøfuglreservatene under 1 %.

På vår nettside har vi lagt ut et kart som viser sjøfuglreservatenes utbredelse. Se lenke under. Merk at ferdselsforbud som vises innover i landet ikke er aktuelt for denne saken, og at enkelte sjøfuglreservat består av flere deler i kartet.

Vi ønsker dine innspill

I lys av den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter, og at forstyrrelser på hekkeplassene påvirker bestandene negativt, ser vi det som aktuelt å forslå at perioden med ferdselsforbud utvides til å gjelde i hele perioden fra 15. mars til 15. august. Det er ønskelig at perioden med ferdselsforbud skal være den samme i alle sjøfuglreservatene i Oslofjorden og langs kysten av Agder. Like regler er praktisk for både forvaltningen og brukerne av skjærgården. For Vestfold og Telemark er fordelingen av hekkende sjøfugl langs kysten slik at den tilsier lik vurdering og behandling gjennom hele fylket.

Dette høringsbrevet sendes til grunneiere, kommuner, aktuelle organisasjoner og etater. Formålet med høringen er å få fram opplysninger om interesser som kan bli berørt av forslag om å utvide perioden med ferdselsforbud fra og med 15. mars til og med 15. august. Synspunkter og innspill sendes til Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks postmottak sfvtpost@statsforvalteren.no.

Vi har ikke nødvendigvis en komplett liste over aktuelle mottakere av dette brevet. Vi ber derfor om at brevet blir sendt videre til foreninger eller andre som kan ha interesse av saken.

Tilsvarende høringsbrev sendes også ut fra Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Agder. Vi vil vurdere høringsuttalelsene i samråd med de andre Statsforvalterne, før vi sender en tilrådning til Miljødirektoratet.

Aktuelle rapporter om sjøfuglenes hekkeperiode, kart som viser hvor sjøfuglreservatene finnes og lenker til aktuelle nettsider ligger på vår hjemmeside statsforvalteren.no/nb/vestfold-og-telemark under «Høringer».

Høringsfristen er 1. november 2023.

Med hilsen

Grethe Helgås (e.f.)
direktør

Fred Marius Svendsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Mottakerliste:

Vestfold og Telemark fylkeskommune	Postboks 2844	3702	SKIEN
Holmestrand kommune	Postboks 312	3081	HOLMESTRAND
Horten kommune	Postboks 10	3191	HORTEN
Tønsberg kommune	Postboks 2410	3104	TØNSBERG
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY
Sandefjord kommune	Postboks 2025	3202	SANDEFJORD
Larvik kommune	Postboks 2020	3255	LARVIK
Porsgrunn kommune	Postboks 128	3901	PORSGRUNN
Skien kommune	Postboks 158	3701	SKIEN
Bamble kommune	Postboks 80	3993	LANGESUND
Kragerø kommune	Postboks 128	3791	KRAGERØ
Forsvarsbygg	Postboks 405 Sentrum	0103	OSLO
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Torgarden	7485	TRONDHEIM
Randi Furuheim	Gunnestadveien 18	3140	Nøtterøy
John Åge Reinskau	Gunnestadveien 18	3140	Nøtterøy
Bernt Freberg	Tenvikveien 11	3140	Nøtterøy
Thorleif Müller	Sanneveien 8	3140	Nøtterøy
Grethe Birgit Røed	Storebuktveien 37	3140	NØTTERØY
Fred Ferdinand Sassebo	Heia 10	0268	Oslo
Tom Trygve Sassebo	Fjellveien 37 F	1458	Fjellstrand
Lorentz Selmer	Tennisveien 12 B	0777	OSLO
Fredrik Hanson	Øvre Dr. Holms Vei 65	3274	Larvik
Johanne Elster Hanson	Aksels Gate 22	3127	Tønsberg
Morten Hanson	Laskenveien 55	3214	SANDEFJORD
Gro Astri Mathiesen Nissen-Lie	Høgda veien 10 C	1397	NESØYA
Anne Marie Schreiner	Greinveien 39 A	3114	TØNSBERG
Per Schreiner	Jonas Dahls Vei 43	0283	OSLO
Anders Østby	Østbyveien 80	3280	Tjodalyng

Peder Broch-Smith	Lysaker Brygge 12	1366	LYSAKER
Espen Smith	Bjerkelundsveien 34 A	1358	Jar
Sigurd Smith	Stovebakken 27	5354	Straume
Torhild Smith Wiker	Nygårdsvegen 83 B	5350	Brattholmen
Lotte Karine Theodorsen	Utgårveien 7 B	1368	Stabekk
Asbjørn Wærvågen	Mølenveien 116	3296	NEVLUNGHAVN
Petter Yran	Aurskoggata 3	0655	OSLO
Øivind Lønnestad Tidemandsen	Bjerkåsen 6	1365	BLOMMENHOLM
Nils Petter Rødseth	Herman Baggers Gate 2	3717	SKIEN
Cecilie Solum	Herman Baggers Gate 2	3717	Skien
Ågot Nora Kleveland	Svanvikvegen 161	3739	Skien
Inga Realfsen	Buerjordet 5	3711	SKIEN
Heidi Djupedal Hamsdokka	Tangarlia 20	3731	SKIEN
Jon Halvor Hamsdokka	Tangarlia 20	3731	Skien
Nini Gjesvik	Markveien 13	1391	VOLLEN
Espen Edwin Wiik	Anton Tschudis Vei 53 B	1344	Haslum
Saskia Marina F Wiik	Anton Tschudis Vei 53 B	1344	Haslum
Martha Marit Rakkestad Halvorsen	Rakkestadveien 23	3967	STATHELLE
Nils Arnulf Rakkestad	Søndre Kjønøyavei 26	3967	Stathelle
Rolf Inge Rakkestad	Gamle Kjønøyavei 21	3967	Stathelle
Grete Asphaug	Vesteråsveien 14 E	0382	Oslo
Claes Olle Peter Eriksen	Lovisenbergveien 93	3770	Kragerø
Marit Elisabeth Eriksen	Lovisenbergveien 93	3770	KRAGERØ
Oddvar Andreassen	Tenvikveien 47	3264	LARVIK
John Einar Frøvik	Litangveien 3	3766	Sannidal
Karianne Bertram	Frøensalléen 9 B	0371	OSLO
Rasmus Bertram	Frøensalléen 9 B	0371	Oslo
Kristine Barbro Andenæs	Jegeråsen 21	1362	Hosle
Kim Bråtømyr	Vognmannsveien 2	3770	KRAGERØ
Marith Thoresen	Bråtømyrveien 2	3780	Skåtøy
Lars Anders Amundsen	Gokstadveien 25	3961	STATHELLE
Morten-Ludvig Amundsen	Grasmyrveien 27	3961	Stathelle
Wenche Amundsen	Krabberødveien 14 A	3960	STATHELLE
Eirinn Johnsen Atanasov	Gulsetvegen 74	3718	SKIEN
Bjørn Kristoffer Dolva	Fridtjof Nansens Gate 5	3722	SKIEN
Jens Bjørge Dolva	Gransvea 30	1391	Vollen
Kirsti Margrethe Dolva	Sørengkaia 132	0194	Oslo
Solrun Dolva	Sandekra 12	1396	Billingstad
Marit Johnsen Dypedal	Mårveien 26	3160	Stokke
Elisabeth Flaathen	Hyggeveien 11 C	1178	OSLO
Liv Dolva Grimnes	Barbros Gate 51	4550	Farsund
Amund Haldorsen	Solvangvegen 9	3944	PORSGRUNN
Espen Johannessen	Edvard Munchs Vei 5 E	3770	KRAGERØ
Torgeir Johannessen	Storgata 13	3770	KRAGERØ
Ivar Johnsen	Nedre Kortaveg 4	2834	RAUFOSS
Mari Kiil	Lenmann Fliflets Veg 6 A	2615	LILLEHAMMER
Thorstein Kiil	Skomakersvingen 13	3295	HELGROA
Tonje Halvorsen Kiil	Kjølebrøndsveien 1161	3766	SANNIDAL
Andreas Kjelstad	Skagesundvegen 14	9010	TROMSØ
Kristin Loe Kjelstad	Nordsetervegen 38	2615	Lillehammer

Anne Røstad	Ostadalsveien 79	0753	OSLO
Jon Viggo Dolva Sagedal	Greverudveien 18	1395	Hvalstad
Berna Edle Skjønstad	Mobakken 27	3732	Skien
Randi Birgitte Svånå	Oberst Angells Vei 15	0787	Oslo
Marit Werenskiold	Fjordveien 63 C	1363	HØVIK
Bo Werenskiold Wikstrøm	Gardeveien 21	0369	Oslo
Liv Kathrine Vedeler Gulliksen	Risalléen 40	0776	OSLO
Nicolai Hytten	Ridder Flemmings Vei 36	1397	NESØYA
Sejersted Bødtker Carl Frederik	Setra Vei 16 B	0786	OSLO
Karin Thoner Eriksen	Gressvikveien 45 B	1621	GRESSVIK
FREDENSBORG 1994 AS	Stensberggata 27	0170	OSLO
RINGNES HOLDING AS	Kirkegata 10	0153	OSLO
IS NORPOLEFIN ANS	Rønningen	3960	STATHELLE
VOLD & NENSET BRUG AS	c/o Treschow-Fritzøe AS Sanden 1	3264	LARVIK
VESTFOLD FYLKESMUSEUM	Farmannsveien 30	3111	TØNSBERG
STAMHUSET JARLSBERG	Jarlsberg Hovedgård Jarlsberggata 14	3125	TØNSBERG
Per Svae	Lagmannsgatan 24 A, S-595 52 Mjølby, Sverige		
FISKERIDIREKTORATET	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN
BIRDLIFE NORGE	Sandgata 30B	7012	TRONDHEIM
BIRDLIFE NORGE AVDELING TELEMARK	Gamle Siljanveg 28	3719	SKIEN
BIRDLIFE NORGE AVDELING VESTFOLD	Postboks 162	3201	SANDEFJORD
KYSTVERKET	Postboks 1502	6025	ÅLESUND
NORSK MARITIMT MUSEUM	Postboks 720 Skøyen	0214	OSLO
NATURVERNFORBUNDET I GRENLAND	c/o Anne Mjelva Storgata 177A	3915	PORSGRUNN
NATURVERNFORBUNDET I HORTEN	c/o Dag Nordbotten Kristoffersen Edvard Munchs gate 21B	3179	ÅSGÅRDSTRAND
NATURVERNFORBUNDET I KRAGERØ	Storgata 9	3770	KRAGERØ
NATURVERNFORBUNDET I LARVIK	c/o Anders Faugstad Mæland Tagtvedtveien 8	3258	LARVIK
NATURVERNFORBUNDET I SANDEFJORD	c/o Tore Nysæther Tulipanveien 4	3228	SANDEFJORD
NATURVERNFORBUNDET I TELEMARK	c/o Helge Granlund Kåsafeltet 4	3692	SAULAND
NATURVERNFORBUNDET I TØNSBERG OG FÆRDER	Kjærlighetsstien 7	3112	TØNSBERG
NATURVERNFORBUNDET I VESTFOLD	c/o Christopher C. Prydz Gallaher Vestvangveien 25	3212	SANDEFJORD
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I TELEMARK	Postboks 3089	3707	SKIEN
FORUM FOR NATUR OG FRILUFTSLIV I VESTFOLD	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
GRENLAND FRILUFTSRÅD	Postboks 158	3701	SKIEN

OSLOFJORDENS FRILUFTSRÅD LARVIK OG OMEGNS TURISTFORENING	Vaterlandsveien 23 Storgata 25	3470 3256	SLEMMESTAD LARVIK
HOLMESTRAND OG OMEGN TURISTFORENING	c/o Bjørn Roar Eriksen Barlinveien 5B	3084	HOLMESTRAND
DNT HORTEN	Postboks 148	3191	HORTEN
DNT TØNSBERG OG OMEGN	Nedre Langgate 36	3126	TØNSBERG
DNT VESTFOLD	Idrettens Hus Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
DNT TELEMAR	Postboks 3089	3707	SKIEN
BAMBLE TURLAG	c/o Tor Suhrke Lokes vei 3	3961	STATHELLE
KRAGERØ TURLAG	c/o Frode Steffensen Sjådamveien 28B	3772	KRAGERØ
SKIEN TURLAG	Postboks 3089	3707	SKIEN
PORSGRUNN OG OMEGNS TURISTFORENING	Postboks 19	3901	PORSGRUNN
NORGES PADLEFORBUND	c/o Norges Idrettsforbund	0840	OSLO
TØNSBERG KAJAKK KLUBB	Nordbyen 36	3111	TØNSBERG
HAVPADLERNE FÆRDER	c/o Knut Kjelsås Bugården syd 13	3133	DUKEN
SANDEFJORD KAJAKKLUBB	c/o Åse Svensson Gjennestadveien 380	3160	STOKKE
LARVIK PADLEKLUBB	c/o Ann-Kristin Aanstad Nordliveien 22	3271	LARVIK
EIDANGER IDRETTSLAG	Postboks 8	3996	PORSGRUNN
GRENLAND HAVPADLEKLUBB	Snarvegen 1	3925	PORSGRUNN
NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND AVD TELEMAR	Stasjonsvegen 17	3800	BØ I TELEMAR
NORGES JEGER- OG FISKERFORBUND AVD VESTFOLD	Rådhusgaten 27A	3290	STAVERN
EIDANGER JEGER OG FISKERLAG	c/o Rune Lauritzen Siriusvegen 128	3942	PORSGRUNN
TELEMAR JEGER OG FISKERFORENING	c/o Rising Regnskap AS Risingvegen 2	3716	SKIEN
SKIEN JEGER OG FISKERFORENING	Postboks 333	3701	SKIEN
PORSGRUNN JEGER OG FISKERFORENING	Postboks 98	3901	PORSGRUNN
BORRE JEGER- OG FISKERLAG	Postboks 1093 Bekkajordet	3194	HORTEN
SANDE JEGER OG FISKERFORENING	c/o Geir Larsen Bergkrystallen 13	3076	SANDE I VESTFOLD
ØSTRE SANDE JEGER OG FISKERFORENING	Postboks 245	3071	SANDE I VESTFOLD
SANDEFJORD JEGER- OG FISKERFORENING	Postboks 380	3201	SANDEFJORD
TØNSBERG OG OMEGNS JEGER- OG FISKERFORENING	Steinklossveien 4	3124	TØNSBERG
VESTSKOGEN VILT OG FISKEVERNFORENING	c/o Runar Larsen Dalsrudåsen 12	3073	SANDE I VESTFOLD
MØLEN ORNITOLOGISKE STASJON Sør-Øst politidistrikt Jomfruland nasjonalpark	c/o Tom Karlsen Kamper Bas 6A epostmottak epost	3228	SANDEFJORD

Færder nasjonalpark	Epost		
Bamble Jeger- og Fiskerlag	Epost		
Sannidal JFF	Epost		
Levangsheia JFF	Epost		
Brunlanes JFF	Epost		
Holmestrand SPSFJ	Epost		
Larvik og omegns JFL	Epost		
Nøtterøy Jegerlag	Epost		
Stokke JFL	Epost		
Tjølling JFF	Epost		
Småfiskern v/Tom Erling Sollie	Epost		
Småfiskern Tønsberg og omegn	Epost		
Småfiskern Sandefjord og omegn	Epost		
Skjærgårdstjenesten Vestfold	Epost		
LARVIK HAVN KF	Postboks 246	3251	LARVIK
KRAGERØ HAVNEVESEN KF	Postboks 158	3791	KRAGERØ
GRENLAND HAVN IKS	Strømtangvegen 39	3950	BREVIK
TØNSBERG HAVNEVESEN	Postboks 2410	3104	TØNSBERG
HORTEN HAVNEVESEN	Postboks 10	3187	HORTEN
HOLMESTRAND HAVNEVESEN	Postboks 312	3081	HOLMESTRAND
SANDEFJORD HAVNEVESEN	Postboks 2025	3202	SANDEFJORD
KRAGERØ MARITIME LEIRSKOLE	Postboks 128	3791	KRAGERØ
KRUGE LEIRSKOLE AS	Skagenstien 17	3148	HVASSER
JOMFRULAND	c/o Ola Haave Stenfeltskogen 15	1405	LANGHUS
HYTTEIERFORENING			
JOMFRULAND VEL	Jomfruland	3781	JOMFRULAND
STRÅHOLMEN VEL	c/o Torgeir Johannessen Storgata 13	3770	KRAGERØ
NORGES BONDELAG AVD	Gjennestadtunet 85	3160	STOKKE
VESTFOLD BONDELAG			
NORGES BONDELAG	Postboks 9354 Grønland	0135	OSLO
NORSK BONDE- OG	Akersgata 41	0158	OSLO
SMÅBRUKARLAG			
NORGES SEILFORBUND	Ullevål Stadion	0840	OSLO
KONGELIG NORSK BÅTFORBUND	Frydenbergveien 46B	0575	OSLO
BJERKØYA BÅTFORENING	Postboks 75	3071	SANDE I VESTFOLD
GYLTESØ BÅTFORENING	Floraveien 17	3060	SVELVIK
SANDE & HAVNA BÅTFORENING	postboks 28	3071	SANDE I VESTFOLD
HOLM BRYGGE AS	Holmsåsveien 17	3072	SANDE I VESTFOLD
HOLMESTRAND BÅTFORENING	Postboks 130	3081	HOLMESTRAND
SOLVIKEN BÅTFORENING	Postboks 1041	3194	HORTEN
BÅTFORENINGEN PLUGGEN	Postboks 1082	3194	HORTEN
HORTEN MOTORBÅT FORENING	c/o Per-Reidar Nilsen Rustadgata 67	3187	HORTEN
STEINSNESHAVN BÅTFORENING	Postboks 269	3191	HORTEN
HORTEN SEILFORENING	Strandveien 42	3186	HORTEN
ÅSGÅRDSTRAND SEILFORENING	Postboks 65	3179	ÅSGÅRDSTRAND

STEINBRYGGA BÅTHAVN	Postboks 11	3199	BORRE
ÅSGÅRDSTRAND BÅTFORENING	Postboks 16	3179	ÅSGÅRDSTRAND
BLIKSEKILEN BÅTFORENING	Bliksekilveien 26	3153	TOLVSRØD
VALLØ BÅTFORENING	Valløveien 145	3150	TOLVSRØD
NORDRE NES SMÅBÅTHAVN AL	Erleveien 1	3124	TØNSBERG
KALVETANGEN MARINA AS	Kalvetangveien 87	3132	HUSØYSUND
HUSØY BÅTFORENING	epost		
TEIE BÅTFORENING	Postboks 89 Teie	3106	NØTTERØY
KALDNES BRYGGE BÅTFORENING	c/o Rune Tveiten Rambergveien 23B	3115	TØNSBERG
NØTTERØ BÅTFORENING	c/o Per Magnus Henriksen Verftsveien 6	3115	TØNSBERG
SMIDSRØD BÅTFORENING	c/o Thor Wiggo Arnesen Liljeveien 11	3154	TOLVSRØD
TØNSBERG BÅTFORENING	Ollebukta 16	3126	TØNSBERG
KNARBERG BÅTFORENING	Postboks 83	3133	DUKEN
ARÅS BÅTFORENING	Arås brygge 8	3138	SKALLESTAD
MELDOMVIK BÅTHAVN SA	Postboks 96	3161	STOKKE
BOGEN BÅTHAVN SA	c/o Otto Holm Hvålsveien 1C	3160	STOKKE
TENVIK BÅTFORENING	Tenvikveien 342	3140	NØTTERØY
KJØPMANNSKJÆR BÅTFORENING	Postboks 5	3143	KJØPMANNSKJÆR
KRÅKERE BÅTFORENING	c/o Jon Martin Barth Olsen Briskebakken 3	3145	TJØME
BUERSTAD BÅTFORENING	c/o Sven Oscar Kristiansen Buerstadveien 18	3135	TORØD
MÅGERØ MARINA BÅTFORENING	Mågerøveien 171	3145	TJØME
ENGØ BÅTFORENING	Engeveien 56	3233	SANDEFJORD
YORK BÅTFORENING	Postboks 1605 Kilen	3206	SANDEFJORD
HOLTANE VEL- OG BÅTFORENING	c/o Rita Bekken Flekkenveien 89	3145	TJØME
RISBRUA BÅTFORENING	c/o Steinar Erlingsen Tjønnåsveien 2	3148	HVASSER
SOLLØKKA BÅTFORENING	Solløkkasletta 3	3233	SANDEFJORD
LAHELLEFJORDEN BÅTFORENING	Lahelleveien 75	3218	SANDEFJORD
MEFJORDEN BÅTFORENING	c/o Tor Johan Bergli Vargveien 17	3235	SANDEFJORD
FRAMNÆS BÅTHAVN AS	Postboks 2010	3202	SANDEFJORD
FJELLVIK BÅTFORENING	Postboks 1537	3206	SANDEFJORD
ORMESTAD MOTORBÅTFORENING	Skuteveien 18B	3219	SANDEFJORD
SANDEFJORD MOTORBÅTFORENING	Vesterøyveien 9	3235	SANDEFJORD
ULABRAND BÅTFORENING	Postboks 363	3201	SANDEFJORD
THORØYA BÅTHAVN AS	Thorøyaveien 14	3209	SANDEFJORD
KJERRINGVIK VEL OG BÅTHAVNFORENING	Kjerringvik	3280	TJODALYNG
BJØNNESSTRANDA BÅTHAVN	Bjønnesaasen 40	3280	TJODALYNG
HØLEN BÅTHAVN	Postboks 1020	3253	LARVIK
AGNES BÅTFORENING	co/Jan Petter Trøen Tveteneveien 76	3265	LARVIK
GUSLANDRØNNINGEN BÅTFORENING	c/o Jørn Hansen Hagagrenda 19	3294	STAVERN

HELGEROA BÅTFORENING	Postboks 13	3297	HELGEROA
LARVIK BÅTFORENING	Hospitalstredet 15	3263	LARVIK
NEVLUNGHAVN BÅTFORENING	c/o Jørn Evert Jacobsen Blombakken 9	3296	NEVLUNGHAVN
STAVERN BÅTFORENING	Postboks 104	3291	STAVERN
VIKSFJORD BÅTFORENING	Postboks 12	3281	TJODALYNG
FLATSTRAND BÅTHAVN SA	Postboks 1211 Torstrand	3254	LARVIK
LANGANGEN MOTORBÅT FORENING	c/o Stig Axel Olsen Mørjevegen 182	3947	LANGANGEN
SKJELSVIK BÅTFORENING	c/o Niri Wårås Tormod Gjestlands veg 16	3936	PORSGRUNN
HEISTADTANGEN BÅTFORENING	c/o Jan Erik Haugen Heistadtangen 29	3941	PORSGRUNN
BREVIK BÅTFORENING	v/Karl Thomas Høegh Zoarbakken 24	3950	BREVIK
SANDØYA BÅTFORENING		3950	BREVIK
HERØYA MOTORBÅTFORENING	Postboks 23	3903	PORSGRUNN
COCHEPLASSEN BÅTFORENING	c/o Børre Bamble Martha Cochs vei 85	3962	STATHELLE
STATHELLE OG OMEGN BÅTFORENING	Strandgata 42	3960	STATHELLE
LANGESUND MOTORBÅTFORENING	Postboks 89	3993	LANGESUND
HEGNAS MARINA	Valleveien 1011	3967	STATHELLE
KRAGERØ SEILFORENING	Postboks 148	3791	KRAGERØ
BREVIK SEILFORENING	Postboks 189	3901	PORSGRUNN
LARVIK SEILFORENING	Postboks 236	3251	LARVIK
SANDEFJORD SEILFORENING	Postboks 373	3201	SANDEFJORD
FÆRDER SEILFORENING	Postboks 112	3165	TJØME
TØNSBERG SEILFORENING	Postboks 73 Teie	3106	NØTTERØY
HOLMESTRAND SEILFORENING	Weidemanns gate 15	3080	HOLMESTRAND
HORTEN ROKLUBB	Bromsveien 8	3183	HORTEN

Fra: Torgrim Hallvardson Rygnestad[thsr1951@gmail.com]

Sendt: 16.09.2023 09:02:18

Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]

Tittel: Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

---

HØRINGSUTTALELSE:

Dette lyder som musikk i mine ører at Statsforvalteren ønsker å forlenge ferdselsforbudet der det er hekkende fugl. Dette har vært savna i mange mange år da folk ikke klarer å følge vedtatte lover og regler og man ser som oftest at det ferdes folk i freda soner gjennom hele våren og sommeren.

Å utvide ferdselsforbudet med 1 måned i hver ende er helt riktig å gjøre nå som sjøfuglbestanden på Sørlandskysten er sterkt redusert og til tider utrydningstruet.

At det blir samme ferdselsforbud i alle fylkene mellom Oslo og Agder er også veien å gå - da blir det adskillig lettere å forholde seg til når man vet det er samme tidssone langs hele kysten.

Med hilsen

Torgrim

Torgrim Hallvardson Rygnestad
Box 186 Bogstadveien
NO-0323 Oslo
NORWAY

92620298

Fra: Emma Remine Reisvaag Sunde[emma.remine@gmail.com]
Sendt: 26.09.2023 12:14:40
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksone for sjøfugl - Agder

---

Kommentar til Høring omg utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservat

Jeg er nærmeste nabo til tre fredede holmer. Bor i Vigegeien 180.
Vi har ikke observert at måkene som hekker farer opp eller blir stesstet av båter eller kajaker eller folk nær holmene. 50-meters-regelen opprettholdes jo ofte ikke av forbigående/båtfolk/båtturister, rett og slett fordi de ikke er klar over regelen. Men det virker ikke å ha betydning for fuglene. De ligger like rolig på reirene uansett. Jeg kan derfor ikke forstå at utvidelse av vernetiden får noen som helst praktisk betydning, både fordi folks nærvær ikke forstyrrer fuglene OG fordi folk (andre enn oss som bor akkurat her) ikke vil være klar over den utvidede fredningstiden.

Fuglene ser forøvrig ut til å sette pris på om vi kaster fiskeslo eller annet spiselig ut til dem i bukta. Jo mer vi gjør det, jo mer sirkler de rundt. Jo mer vi benytter oss av brygge og båthus, jo mer er måkene i nærheten. Jeg mener derfor at fredningen i praksis ikke har betydning. Bestanden der er mye mye mindre enn for noen år siden. Men den er mye mye større på andre steder, for eksempel i industriområdene i Farsund (altså der det er høy aktivitet og mye folk). Fredningen på holmene i vårt område ser ikke ut til å ha betydning. Jeg mener at slike fredninger, hvor det ikke er betydelig bestand lengre, bør oppheves. Det kan heller opprettes andre steder hvor det faktisk er store "reservater"/fuglebestander. Fredningsområdene bør altså justeres mer dynamisk, de bør gjøres revurderinger minst hvert 5-10 år. Man bør flytte fredningen etter fuglene. For man klarer ikke overbevise fuglene om hvor de skal være - det bestemmer de selv.

Forøvrig: Fortsatt jakt på villmink er viktig. Siste par måneder har jeg sett 4 mink (4 forskjellige - 3 i følge og senere en enslig) i denne bukta. Selv skyter jeg ikke, men min far som også bor i bukta, skyter villmink hvis anledning.

--

Mvh
Emma Remine Reisvaag Sunde
TLF 91315246

Fra: NJFF Vestagder[vestagder@njff.no]

Sendt: 11.10.2023 14:12:41

Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]

Tittel: Hørings - Utvidelse av perioden for ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

---

Saken ble behandlet i regionstyremøte 10. oktober.

Konklusjon:

Med bakgrunn i at mange av sjøfuglartene har hatt sterk tilbakegang har regionstyret ingen innvendinger mot utvidet ferdselsforbud i sjøfuglreservatene.

Med vennlig hilsen

Kari Røysland

Regionsekretær
NJFF Vest-Agder

(+47) 48151914
vestagder@njff.no
njff.no

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Vår ref.:
2023023563-2
(Bes oppgitt ved henvendelse)
Deres ref.:
2023/8454
Dato:
11.10.2023

Uttalelse til høring - utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

Viser til mottatte høring om utvidelse av ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker i Agder. Forslaget omfatter 55 verneområder på Agderkysten.

Høringen innebærer forslag til utvidelse av ferdselsforbudet fra dagens periode fra 15.04 – 15.07 til 15.03 – 15.08. Utvidelsen innebærer 1 måned i forkant og 1 måned i etterkant av sommersesongen, dvs. samlet utvidelse på 2 mnd som i sum innebærer ferdselsforbud på 5 måneder i sommerhalvåret mot dagens 3 måneder.

Forslag til utvidelsen er begrunnet i nedgang i hekkebestanden for sjøfugl og den forstyrrelse ferdsel i naturreservatene i foreslåtte periode innebærer.

Dagens ferdselsforbud er et kompromiss mellom friluftsjøfuglinteresser og sjøfuglernes behov for ro.

I høringsbrevet opplyses det at sjøfuglreservatene ligger svært eksponert eller på annen måte er ugunstig eller lite tilgjengelig for ordinært friluftsliv og at sjøfuglreservatene derfor utgjør en liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket.

Dette er nok ikke tilfelle i Kristiansandskjærgården hvor vi har 9 sjøfuglreservater:

1. Herøya naturreservat
2. Songvaar, Hellersøya og Kubbøya naturreservat
3. Terneholmen og Grønning naturreservat
4. Gåseholmen og Slettholm naturreservat
5. Brattholmene naturreservat
6. Oksø naturreservat
7. Store Lyngholmen naturreservat
8. Skjede naturreservat
9. Revsund naturreservat

De fleste av disse områdene ligger i eller i tilknytning til viktige friluftsområder i skjærgården. Flere av områdene er svært viktige friluftsområder med flotte svaberg og skjellsandbukter. Eksempler på dette er Store Lyngholmen, Songvaar og

Grønningen. Grønningen og Oksøy er også viktige kystledestinasjoner hvor ferdselsforbudet begrenser bruken.

Dette er områder som er verdifulle for blant annet båtliv, badeliv, kajakkpadling og fritidsfiske.

I tillegg til ferdselsforbudet på land er det også et belte rundt områdene 50 meter fra land hvor det er ferdselsforbud.

Kristiansand kommune er selvsagt positive til økte livsbetingelser for sjøfugl. Som det fremgår av høringsbrevet så er etablering og forvaltning av sjøfuglreservater et kompromiss mellom friluftsjøfuglinteresser og sjøfuglernes behov for ro. En utvidelse av ferdselsbegrensning til frem til 15.08 vil imidlertid være til stor ulempe for friluftsjøfuglinteressene.

Vi foreslår derfor at ferdselsbegrensningene bare utvides i forkant og ikke i etterkant av dagens begrensning. Dvs. at det blir ferdselsbegrensning i perioden 15.03 – 15.07, et tidsrom på 4 måneder mot dagens 3 måneder. Da vil områdene kunne benyttes til friluftsliv i sommerens siste uker.

Med hilsen

Ragnar Evensen
Byutviklingsdirektør

Aase M Hørsdal
Parksjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og gyldig uten underskrift

Høringsutalelse i forbindelse med utvidelse av ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Agder

Innledningsvis vil jeg påpeke at jeg som grunneier ikke har fått tilsendt brev fra statsforvalter før jeg etterlyste det. Jeg fikk tilfeldigvis greie på at det pågår en høring. Jeg vet at det er mange grunneiere som ikke aner at denne høringen om utvidelse pågår. Disse må få beskjed og høringsfristen utsettes.

Jeg driver som sauebonde på Ytre Farestad i Lindesnes kommune, og eier i sameie med andre grunneiere **Slettingen, Skjøringen og Store Vengelsholmen**. Jeg benytter disse holmene til sommerbeite for sau, ca periode 15.05 til ca 01.10. Dette beitet er en viktig del av de totale beiteområdene jeg benytter. Jeg regner med at en eventuell utvidelse av ferdselsforbudet ikke vil få noen innvirkning på beitebruk og skjøtsel. Sau og fugl har levd problemfritt sammen på disse holmene i hundrevis av år.

Utvidelse fra 15.04 til 15.03. En ny art som er kommet til i de senere år er grågås, og så vidt jeg har registrert er det kun den som begynner hekkingen i midten av mars. De har etterhvert blitt veldig mange og er blitt ett problem i forhold til beiting på dyrket mark. De trenger absolutt ikke mere beskyttelse enn det de allerede har. De unngår å bli jaktet på, for når jakta åpner 10.08 er de så godt som forsvunnet fra vårt område. Det er veldig lite folk på holmene rundt her i mars måned, så det kan uansett ikke være noe problem i forhold til hekking og klargjøring for hekking av andre arter.

Utvidelse fra 15.07 til 15.08 ser jeg at det kan ha ett poeng i forhold til at ikke alle er flyvedyktige 15.07. Størstedelen av måkene er det, men ikke alle. Registrerer at når folk ikke er vant til å være i sjøfuglreservatene tidligere på sommeren er det ikke mye trafikk der selv etter 15.07. Det går vel an å henstille igjennom diverse informasjonskanaler om at folk unngår å oppholde seg i fuglreservatene også etter at fredningstiden er over? Med å utvide ferdselsforbudet blir belastningen på de andre holmene desto større, og de har også hekkende fugl. Ett annet moment er at fredning helt til 15.08 vil komme i konflikt med jakt som starter 10.08. En positiv effekt vil være at sauene får beite i fred og ro.

De siste årene har det vært mye død fugl i sjøfuglreservatene, tror ikke vi kan skyldes på ferdsel, men heller for lite mat i havet og fugleinfluensa. En viktig grunn til at de store sildemåkekoloniene som var på Slettingen og Store Vengelsholmen tidligere er forsvunnet er vel tilgangen på mat i havet? Naturen forandrer seg, før de store sildemåkekoloniene ble etablert i vårt område var det f.eks på Slettinga en stor bestand av Fiskemåke, (eller småmåke som folket her kalte de tidligere)

Skjøringa, Store Vengelsholmen og Slettinga er ganske store holmer på til sammen i overkant av 400 mål. Vi er alle interesserte i å ta vare på sjøfuglbestanden, hva som er den beste måten å ivareta sjøfuglene på er det vel ingen som har fasiten på. Men jeg mener det blir litt for enkelt å tro at vi redder sjøfuglene med ett utvidet ferdselsforbud. Mattilgangen i havet er en viktig faktor. Den kan gjøres noe med gjennom forvaltning av fiskeresursene. Videre er forsøpling/oljeutslipp i havet også ett problem som kan gjøres noe med.

Dere skriver at klimaendringene også er en trussel for sjøfuglene. Det er jeg helt enig i, men for det meste blir tiltak for å redusere klimaendringene omtalt i flotte festtaler, uten at det skjer noe mere. En utvidelse av ferdselsforbudet kommer ikke til å redde sjøfuglbestanden, det blir symbolpolitikk. Noe vi som nasjon kan vise til i alle våre flotte avtaler med andre land. Jeg synes heller vi skal tenke større, å prøve og gjøre noe med de tingene som virkelig betyr noe for sjøfuglene og resten av livet i havet.

Statsforvalteren har gjort en god jobb med bekjempelse av mink. Det hjelper for sjøfuglene.

Hvis det går mot utvidelse av ferdselsforbudet må det være ett unntak for oss som grunneiere, slik at vi har tillatelse til å gå i land og være på tur på egen eiendom. Det er store deler av holmene som det går an å være uten å forstyrre fuglelivet. Det vet vi hvor er. At det ikke skal være tillatt å oppholde seg på egen eiendom 5 måneder i året er helt uaktseptabelt. Dette er en del av vår utmark, og jeg ber dere om å reflektere over hvilken skogeier som ville synes det er greit at han ikke kan gå/oppholde seg i skogen sin 5 måneder i året? På de holmene vi eier er det de 7 månedene det er tillatt å gå i land sjeldent mulig på grunn av dårlig vær.

Statsforvalteren ber også om kommentarer på spørsmålet om samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerak for å forenkle regelverket. Til dette vil jeg kommentere at det er svært stor forskjell på mengden mennesker som bruker skjærgården i Osloområdet og i Lindesnes kommune, slik at sjøfuglreservatene blir utsatt for ulik belastning. Dette er derfor ikke en god saklig begrunnelse for at fredningsperioden skal være lik.

Jeg kan heller ikke se at det er veldig krevende å informere om ferdselsforbudet, selv om det har ulik varighet.

Jeg vil også kommentere at Statsforvalter bruker begrepene naturreservat om sjøfuglreservatene. Jeg vet ikke hva andre sjøfuglreservat er fredet som, men Skjøringen, Store Vengelsholmen og Slettingen er ikke naturreservat, men sjøfuglreservat. Ser i høringsbrev side 5 at statsforvalter skriver; Verneområdene er opprettet spesifikt for å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Dette synes jeg er en korrekt framstilling av formålet med vernet og i henhold til den kongelige resolusjonen. Men på side 2 står det at formålet med fredningen er å bevare livsmiljø for plante og dyrelivet i området, særlig ut fra sjøfuglene og deres hekkeplasser. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres. Hvis plante og dyrelivet også er fredet tror jeg det må lages en ny kongelig resolusjon.

Oppsummering: Jeg vil at bestemmelsene i den kongelige resolusjonen videreføres som i dag. Skjøringa, Store Vengelsholmen og Slettinga er private eiendommer med ferdselsforbud i 3 måneder. Hvis ferdselsforbudet skal utvides utover fredningsvedtaket fra 1980 må det lages unntak fra ferdselsforbudet for grunneiere. Sauebeite, skjøtsel og tilsyn med dyrene skal fortsette som i dag.

Med vennlig hilsen

Jan Harald Syvertsen, Skjernøyveien 536, 4516 Mandal

Gårdsnummer 23, bruksnummer 2 og 13

Fra: Naturvernforbundet i Lillesand[lillesand@naturvernforbundet.no]

Sendt: 14.10.2023 08:56:54

Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]

Kopi: Ånund Etestad[anund.ettestad@lillesand.kommune.no];

Tittel: Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoneer for sjøfugl - Agder

---

Naturvernforbundet i Lillesand støtter fullt ut forslaget om å utvide perioden.

Forslaget er et viktig og nødvendig grep for å prøve å beskytte sjøfuglbestanden på Agder.

Vi har dessverre sett flere brudd på dagens regelverk. Det mest graverende har vært direkte ødeleggelse av hele kolonier. Sammen med Birdlife har vi politianmeldt disse som miljøkriminalitet.

I tillegg ønsker vi å påpeke en annen stor trussel mot sjøfuglbestanden langs hele kysten. Minken utgjør en slik trussel. Vi er i ferd med å etablere et samarbeid med flere aktører i Lillesand, med sikte på å utrydde minken i skjærgården. Erfaringene fra denne type samarbeid i Lindesnesregionen er svært gode.

Naturvernforbundet i Lillesand

Per Bendixen

Fra: Geir Inge Vik[geiringe@snarkjop.no]
Sendt: 15.10.2023 12:25:47
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: e.tonnessen@hotmail.com[e.tonnessen@hotmail.com];
Tittel: Høring-utvidelse ferdselsforbud sjøfuglreservat/nasjonalpark

---

Fra: Geir Inge Vik <geiringe@snarkjop.no>
Dato: 15. oktober 2023 kl. 11:47:37 CEST
Til: sfagpost@statsforvalter.no
Kopi: Elisabeth Tønnessen Vik <e.tonnessen@hotmail.com>
Emne: Høring-utvidelse ferdselsforbud sjøfuglreservat/nasjonalpark

Hei!

Viser til brev videresendt fra forrige eier (Per-Henrik s Nilsen) av Gåseholmen 1, 4639 Kristiansand. Gnr 92, Bnr 54 vedrørende utvidelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservater, hvor vi ble bedt om eventuelle forslag til justeringer.

Vi stiller oss i utgangspunktet positivt til forslaget hva gjelder start ny periode fra 15 april til nå 15 mars, med tanke på klimaendringer og tidligere og tidligere start på våren.

Vedrørende ferdselsforbudets opphør utvidet fra 15.juli t.o.m 15.august mener vi at dere i dette tilfellet tar for godt i.

Våre erfaringer/observasjoner fra vår første sesong på Gåseholmen viste seg da jeg tok en rolig runde rundt på øya 17. juli for å se om det fortsatt var fugleliv på holmen, det viste seg fortsatt å være et måkepar med to unger på andre siden av holmen, så jeg fikk rask beskjed av dem om å fjerne meg noe jeg selvsagt gjorde. Usikker om de var flyvedyktige. 4 dager senere (21/7) var dette siste måkeparert «forlatt» øya og ungene fløy rundt fra holme til sjø og rundt omkring. Etter dette var det ekstremt stille på holmen, med mer fugleliv på Lund enn på Gåseholmen 1.

Vi mener derfor at det i denne omgang bør holde med nytt ferdselsforbud i perioden f.o.m 15. mars t.o.m 1.august.

I utgangspunktet kan dere for vår del gjerne merke de nye skiltene med 15/3-15/8, så fremt vi som grunneiere ikke blir bøtelagt for å bevege oss rundt med fiskestangen eller søppelposen etter 1.august eller dagens ferdselsforbud tid 15/7, Dette når vi utifra egne observasjoner vet at fuglene har blitt flyvedyktige og «forlatt» holmen for sesongen. Vi er like opptatt et rikt sjøfugl liv som dere

Håper dere tar dette innspillet med i den videre behandlingen.

Mvh Geir Inge Vik

Kjøpmann for
Snarkjøp Gruppen AS
Tlf: 90032443
E-post: geiringe@snarkjop.no

Historikk: Jakobsholmen fuglefredningsområde.

Da jeg vokste opp var der ingen måker som hekket på disse holmene. I 1968 var det et fiskemåkepar som prøvde seg. Vi var derfor veldig på vakt; jaget turister, skjøt villmink og sørget for rikelig med fiskeslo.

Neste år kom det noen til, men vi oppdaget at de store måkene, helst svartbak, forsynte seg av de mindre. Derfor regulerte vi bestanden litt, og etter få år var der over tusen fugler. Vi tellet disse ved at vi tok bilder etter å ha løsnet et skudd. Så tellet vi på bildet. Vi hadde en minkfarm med tilhørende forkjøkken, og derfor hadde vi god tilgang til avfall som måkene kunne ha glede av. Særlig innmat fra sei var fin kost.

Hele året skjøt vi villmink.

Det var klart for oss at måkene var ikke redd for oss. De la redene sine nærmere og nærmere.

Fylkesmannen oppdaget måkebestanden og fredet området, og fra da av gikk bestanden nedover. Vi fikk tillatelse til å hogge skogen som var kommet opp på holmene, men det hjalp ikke. Først forsvant hettemåkene, så sildemåkene og deretter minket det brått. I tillegg ble minkfarmen nedlagt.

På ett eller annet tidspunkt begynte måkene å forlate ungene i skumringen. Fugletellerne fra Lista påsto at det var fordi der var lite mat å skaffe i fjorden.

Da det til slutt bare var et svartbak-kull, et gråmåkekull, og tre fiskemåkekull igjen oppdaget vi at hubroen kom innom området om kveldene.

Da gikk det et lys opp for oss.

Hubroen i Agnefjellet litt lenger inne i fjorden ble nemlig skutt i 1965 av en som hadde lite til overs for rovfugler.

Det forklarer at måkene fikk anledning til å ta seg opp i området.

Og det forklarer nedgangen. Hubroen var kommet tilbake, og av den grunn forlot måkene området. Hele tiden har jeg skutt villmink, og har hatt tillatelse til å gå i land på holmene i det ærendet.

Mine erfaringer er da at:

- Fuglene bryr seg lite om kajaker eller andre båter kommer innenfor de femti meterne.
- Fuglene har aldri skydd reirene, selv om jeg har skutt minken like ved disse.
- Reirene legges gjerne nærmere til bebyggelsen.
- Det har hendt at noen egg drepes av kulde når helikoptre farer fram og tilbake til Langøy i hekketiden.
-

Anbefalinger for dette reservatet:

- Det betyr lite å utvide fredningstiden, men det gjør ikke noe for oss som bor her om så gjøres.
- Fjern litt av det båndlagte området på landet innenfor.

Generelle anbefalinger:

- Ikke vær så bundet til eksisterende områder; opprett nye midlertidig fredningsområder når det oppdages store populasjoner andre steder.
- Kartlegg endringer av bestanden i lys av hubrobestanden, og rovfugl for øvrig.
- Når hubrobestanden er bærekraftig bør det vurderes å ta ut noen av disse til fordel for måkene.
- Vurder å frede områder i tilknytning til industriområdene i Lundvågen. Der er det mye måker nå.

Hilsen Holger Reisvaag og Karen Helene Reisvaag, og nabo Karl Anton Reisvaag, 211023

Høring

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i Agder

Vest-Agder Bonde og Småbrukarlag har i den siste tiden vært i kontakt med flere berørte personer i forbindelse med dette. Vi sender derfor et kort oppsummert sammendrag av disse samtalene.

1.Ferdselsforbud!

I lys av landbruksnæringa og de dyreeierne som bruker Øyene i skjærgården som beite, er der flere ulike syn på Dette spørsmålet om utvidelse. Dagens ordning er bra nok sier flere , mens andre mener det er mattilgangen i sjøen som kan være årsak til nedgang av sjøfugl, som for eksempel sildemåka som forsvant med silda. Det blir også poengtert at de øyene som ved en kongelig resolusjon på 80 tallet ble utpekt til fuglereservat fortsatt skal være det og ikke nasjonalpark.

2. Utvidelse!

Å utvide forbudet med 4 uker på våren og 4 uker på høsten er det flere som mener er litt i overkant. Å utvide med det halve kan de fleste gå med på som et kompromi. Det bør uansett gjøres i tett dialog med beitebrukerne og grunneierne. Det er vel bare grågåsa som kommer så tidlig, og den er et stort problem for beitebrukerne da den beiter ned øyene før den fortsetter innover land i slåttemarka

3.Samordning!

En samordning av ferdselsforbudet langs hele kysten høres flott ut, men hvor stor likhet er det med tanke på beitebruk av for eksempel sau fra Oslo til Agder. Flere av øyene utenfor Mandal\Stjernøya blir skjøtslet med sauebeiting fra aktive sauebønder. Har resten av kysten den samme bruken og nytten, spør en av brukerne.... Dyr blir sluppet ut på øyene på beite ca 20 Mai og går der til omtrent 1 Oktober

Kort oppsummert dette, men meningene er delte om nytteverdien.

MVH Kurt Stanley Olsen Leder Vest-Agder Bonde og Småbrukarlag

Fra: sverre gunnar syvertsen[sgsyvertsen@live.no]
Sendt: 24.10.2023 18:52:28
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Tittel: sak 2023-8454m Høring -Svar fra grunneier 23-28

Hei .Som en av grunneierne av Slettingen er jeg imot å forlenge ut over 15.juli. Vi bruker Slettingen som sauebeite ved behov og ellers som den fineste ferieplassen for oss. Ved fint sommervær kan små og store bade i sjø eller dabber og sole seg over flere dager i telt eller på dagsturer. På vestsiden er der heller ikke noen hekkende fugler. Nå har dette forbudet vart i flere 10 år uten antydning til oppgang i bestanden av sjøfugl. Før samlet vi i tillegg måkeegg og bestanden var mye større allikevel men da var der mat til dem. Tobis -sildyngel-rødkamm etc. Gåsa ser ut til å overta mange holmer med sin glupskhet og store bæsje, De har egg fra ca 1.april så de vil da -sammen med sel og skarv-bli enda sterkere ved å begynne 15 april. Som grunneier vil jeg beholde retten til å bruke Slettingen året i gjennom sammen med dyr og fugler. Mvh Sverre Gunnar Syvertsen

Statsforvalteren i Agder

Vår ref: OAS

Deres ref: 2023/8454

Arendal den: 26.09.2023

Høring – utviding av periode med ferdsel forbod i sjøfuglreservat og nasjonalparker for sjøfugl- Agder.

Saka er handsama av styret i NJFF-Aust-Agder på styremøte 17.10.2023. Lokallag med kystlinje i Agder har fått høve til å sei sine synspunkt i denne saka. Dette er Risør JFF, Tvedestrand JFF, Arendal JFF, Grimstad JFF og Lillesand- og Birkenes JFF.

NJFF-Aust-Agder støttar forslaget frå Statsforvaltaren i Agder. Grunnen til dette er behovet for meir vern for sjøfuglen i ein kritisk periode for sjøfuglen.

Vennlig hilsen
Norges Jeger- og Fiskerforbund Aust-Agder.

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 78 45
fmavpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/raet>

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504
4804 ARENDAL

Saksbehandler Jenny Marie Gulbrandsen

Vår ref. 2023/1036-0 432.3

Deres ref.

Dato 24.10.2023

Uttalelse fra Raet NP - utvidelse av perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoneer i Agder

Vedtatt fra Raet nasjonalparkstyre:

Raet nasjonalparkstyre gir forvalter i oppdrag å skrive en uttalelse til høring om endret forskrift for sjøfuglreservater.

Holdepunkter i uttalelsen skal være:

- Utvidet tidsrom fra 15.3-15.8 støttes
- Utvidelse av radius/areal bør vurderes der det er praktisk mulig.
- Dynamisk kunnskapsbasert forvaltning der man kan flytte vern i tråd med hekkefuglenes bruk av områder. Mobile skilt er et godt alternativ.
- Opprettelse av nye reservater/Sone A der det er stabil bruk av hekkeområder
- Vurdere tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekket og områder for matsøk
- Sikre at digitale kart over faste sjøfulgsoner (eventuelt flukturerende) gjøres lett tilgjengelig for allmennheten.

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

Begrunnelse

Sjøfuglbestanden i Raet nasjonalpark, Søm landskapsvernområde og kysten for øvrig har store utfordringer. Det er flere komplekse årsaker til dette som også statsforvalteren viser til i sin utsendelse. De mest kritiske årsakene som er identifisert i våre områder er:

- Økt ferdsel på land og sjø langs kysten
- Økt ferdsel i fellesferien (væravhengig)
- Økt bruk av skjærgården vår, høst og vinter (mindre væravhengig)
- Økt nedbygging i strandsonen
- Marin forsøpling
- Fremmede rovvilt – mink
- Klimaendringer (tidligere hekketid)
- Mattilgang (fisk, bløtdyr)

Raet nasjonalpark var i 2019 med på et prosjekt «Nye veje for det blå friluftsliv» [Nye veje til det blå friluftsliv, 2021 \(nasjonalparkstyre.no\)](#) i samarbeid med Kosterhavet NP (SE) og Skjoldungerens land NP (DK) der det blant annet ble vurdert avbøtende tiltak for å redusere forstyrrelser på sjøfugl. Århus universitet gjorde en sammenligning av ulike forstyrrelser på sjøfugl og har laget denne listen:

Forstyrrelsesniveau (effekt)

- Jetski/vandscooter (9)
- Speedbåd (9)
- Kitesurfing (8)
- Windsurfing (7)
- Motorbåd (5)
- Løse hunde (5)
- Sejlbåd (4)
- Fuglekigger (4)
- Robåd (3)
- SUP (3)
- Kajak/kano (3)
- Ridetur (2)
- Gåtur (2)

BESKRIVELSE AF FORSTYRRELSER

Den direkte effekt af friluftslivs forstyrrelser af dyrelivet beskrives med tre begreber:

- Forstyrrelsesafstand - afstanden til forstyrrelsen, hvor adfærd hos arten ændres af forstyrrelsen.
- Forstyrrelsesintensitet - fald i artens udnyttelsesgrad (adfærd og tid) af levested, som følge af forstyrrelsen.
- Flugtafstand – afstanden til forstyrrelsen, hvor arten søger væk.

Det ble vurdert og testet ut ulike typer tiltak, og i Danmark har de svært gode erfaringer med dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å sette ut skilt i god tid før hekketiden oppstart har man hindret forstyrrelser ved fuglenes etablering eller reirplass

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark

---

søk. Ubrukte områder blir gjort tilgjengelige for allmennheten. Skiltene fjernes først ved avsluttet hekking.

De har også hatt god dialog med ulike grupperinger og firmaer som driver med for eksempel windsurfing og kiting om kanalisering, rasteplasser og sonering. På denne måten ivaretar de både trekkfugl, mytetid og standfugl gjennom året.

Sjøfuglenes utfordringer er komplekse, og styret mener at en økning i tirdrom for ferdselsforbud er et godt tiltak – men langt fra tilstrekkelig for å bidra til å få levedyktige bestander av sjøfugl i kystområdene.

En økning i antall soner/reservater, en økning av areal for ferdselsforbud der dette er praktisk mulig og en beskyttelse av rasteområder under trekk, matsøkområder, myteområder og viktige områder for standfugl på vinteren er alle tiltak som vi mener kan bidra til å bedre tilstanden.

I tillegg bør soner for sjøfugl ses i kombinasjon med marine fredningsområder med forbud mot fiske/ høsting. Uttak av mink må opprettholdes og helst intensiveres. Raet nasjonalpark har iverksatt uttakk av mink i regi av SNO siden 2019, og har tiltro til at dette har bidratt til økt reprodutiv suksess lokalt de siste årene. Arbeidet er krevende og foreløpig basert på stor grad av ildsjeler som stiller opp i samarbeid med forvaltningen.

Som både «Nye veje for det blå friluftsliv» og en rekke forskningsrapporter viser til, så er grensen for økt stress, beredskap og fluktadferd hos fugl ofte betydelig mer enn 50 meter. Enkelte arter har økt stressnivå på flere km avstand særlig i ellers uforstyrrede områder, og artene langs vår kyst er nok habituert til en del ferdsel. Type ferdsel kan imidlertid ha avgjørende betydning for fuglenes reaksjon jf tabell ovenfor. Vi mener derfor det bør vurderes å utvide denne radiusen. For noen områder kan dette bli utfordrende mtp ferdsel, men mange hekkeområder ligger omringet av store frie vannmasser der det er gode muligheter for å passere i 100 eller 200 meters radius. En endring i verneforskrifter/sonering bør inkludere en økning i radius/ areal der dette er praktisk mulig.

Raet nasjonalpark mener at forvaltningsleddet må gjennomføre omfattende og helhetlige tiltak for å ivareta sjøfugl gjennom hele året, og at dette med fordel kan være dynamisk i tråd med fuglenes biologi.

Til slutt vil vi vektlegge behovet for enkelt og oppdatert info til allmennheten om soner. Det finnes allerede aktuelle tjenester som ivaretar dette for verneområder (eks digitize the planet og outdooractive.com).

Det er en stor svakhet og feilkilde at for eksempel sonkart ikke fremgår av google maps, maps (apple), norgeskart.no, ut.no og andre karttjenester som benyttes av fiskere og friluftslivutøvere. Uten informasjon kan man heller ikke forvente at gjester i verneområdene og langs kysten kan utvise hensyn til dyrelivet. Dette har vært påpekt av både verneområdestyrene og Statens naturoppsyn ved gjentatte anledninger.

Jenny Marie Gulbrandsen
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

**Nasjonalparkstyret
for Raet nasjonalpark**

Kopi til:

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Vestfold og

Telemark

Statsforvalteren i Rogaland

Statsforvaltaren i Vestland

Miljødirektoratet

Postboks 325

Postboks 2076

Postboks 59 Sentrum

Statens hus, Njøsavegen

2

Postboks 5672

Torgarden

1502 MOSS

3103 TØNSBERG

4001 STAVANGER

6863 LEIKANGER

7485 TRONDHEIM

**Verneområdestyret for
Oksøy-Ryvingen og
Flekkefjord
landskapsvernområder**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Fløyveien 14
Arendal

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 37 01 75 64
fmavpost@statsforvalteren.no
<https://www.nasjonalparkstyre.no/oksoy-ryvingen>

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504
4804 ARENDAL

Saksbehandler Ronny Skansen

Vår ref. 2023/9601-3 432.2

Deres ref.

Dato 27.10.2023

Melding om vedtak - Høringsuttalelse - Okøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder - høring - utvidelse av perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner i Agder

Vedlagt ligger styresak 29/23 som ble behandlet i verneområdestyret i møte datert 23.10.2023.

Med hilsen

Ronny Skansen
verneområdeforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

1 Saksframlegg med vedtak

Arkivsaksnummer: 2023/9601-0

Saksbehandler: Ronny Skansen

Dato: 17.10.2023

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret ORF	29/23	23.10.2023

Høringsuttalelse - Utvidelse av perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservater

Innstilling fra forvalter

Verneområdestyret støtter de faglige anbefalingene om utvidelse av perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservatene, til å gjelde fra 15. mars til og med 15. august.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Verneområdestyret ORF - 23.10.2023

Behandling

I forkant av denne saken orienterte Birdlife/Høgskolen i Østfold ved Morten Hellberg om bestandssituasjonen for sjøfuglene og ulike temaer opp mot eventuell utvidelse av ferdselforbudstiden. Det var spesielt vekt på de områdene som verneområdestyret har forvaltningsansvaret for.

Vernområdestyret støtter de faglige vurderinger i presentasjonen og saken. Styret mener imidlertid det ikke er faglig sterkt nok begrunnet behovet for utvidelse av ferdselforbudstiden etter 31. juli.

Vedtak

Enstemmig vedtatt:

Verneområdestyret støtter de faglige anbefalingene om utvidelse av perioden med ferdselforbud i sjøfuglreservatene, til å gjelde fra 15. mars til og med 31. juli.

Dokumenter i saken

Vedlegg:

- 1 Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for s.pdf
- 2 Verneområder høringen gjelder.pdf
- 3 Adresseliste.pdf

Saksopplysninger

Klima- og miljødepartementet (KLD) har gitt Statsforvalteren i Agder, Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark i oppdrag å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

Bakgrunnen for oppdraget er flerdelt, men hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, samtidig som det for mange arter er påvist kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. Vi ser også at flere arter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdselsforbud oppheves (16. juli).

Statsforvalteren vil særlig be om synspunkter på:

- Ferdelsforbud i sjøfuglreservater og andre vernesoner hvor formålet er å ivareta sjøfugl. Utvidelse fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til ny periode: f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Høringsuttalelsene bes utføres mest mulig konkret og begrunnes, gjerne med forslag til justeringer. Eventuelle konflikter bør belyses grundig. **Høringsfrist er 1. november 2023**

Verneområdestyret har forvaltningsansvaret for Skjøringen, Slettingen, Store Vengelsholmen, Søndre Eggvær, Kjellingen, Valløy, Herøya, Songvaar Hellersøya og Kubbøy, Store Lyngholmen og Oksø naturreservater med tilhørende verneforskrifter dette gjelder for.

Mer bakgrunnstoff i saken finnes på Statsforvalteren i Agders nettside: [Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for sjøfugl - Agder | Statsforvalteren i Agder](#)

Vurdering

Den norske bestanden utgjør 20-25 % av alle sjøfugler som hekker i Europa. Dette betyr at Norge har et betydelig nasjonalt og internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. SEAPOPs overvåking av hekkende sjøfugl viser en 30 % tilbakegang i hekkebestandene på fastlandet siden 2005. Flere av artene har vært i kontinuerlig tilbakegang siden overvåkingen startet for 30-50 år siden.

Det har vært gjennomført omfattende arbeid med overvåking av sjøfuglene i Agder i mange år, gjennom SEAPOP, nasjonal overvåking og Birdlife (tidligere Norsk ornitologisk forening). Verneområdestyret har mottatt årlige rapporter om bestansutviklingen.

De fleste sjøfuglreservatene i Agder ble opprettet tidlig på 1980-tallet. Alle verneområdene fra denne tiden innehar mer eller mindre identiske verneforskrifter med standardbestemmelser med små, lokale og spesifikke tilpasninger. Dette gjelder også de 10 sjøfuglreservatene som verneområdestyret har forvaltningsansvaret for.

Endring av tidspunktene for ferdselsforbudet er ikke et nytt tema i sjøfuglforvaltningen. Statsforvalteren har tidligere hatt oppdrag med dette temaet. Allerede på begynnelsen av 2000-tallet kom det faglige begrunnede innspill om behovet for å forlenge perioden med ferdselsforbud. For å sikre et bedre grunnlag for å vurdere anmodningen, ble Birdlife bedt om å utrede forholdet mellom sjøfuglene, deres hekkeperioder og tidsrommet med ferdselsforbud nærmere. Rapporter og erfaringer fra dette arbeidet er tatt med videre i kunnskapsgrunnlaget for denne høringen.

Som Statsforvalteren skriver så er formålet med fredningene å bevare livsmiljøet for plante- og dyrelivet i området, særlig ut fra hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser. En sentral bestemmelse for å oppnå verneformålet er ferdselsforbudet som forbyr ilandstigning og all ferdsel i reservatene i tiden fra og med 15. april til og med 15. juli. Der sjøfuglreservatet er en holme i sjøen er det forbudt å ferdes nærmere en 50 m fra holmen i ferdselsforbudstiden. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres.

Rapportene som er utarbeidet viser en nedslående negativ trend for noen av sjøfuglene, men det har også kommet nye arter til som viser vekst og positiv trend. Veksten ser vi særlig hos grågås, hvitkinngås og storskarv (mellomskarv). Mye av nedgangen finner vi i de store måkekoloniene, og særlig arten sildemåke viser en dramatisk nedgang i tidligere Vest-Agder. De utgjør en stor del av det totale antallet hekkende fugl som er forsvunnet.

Sjøfuglene utsettes for en rekke stressfaktorer gjennom året som påvirker overlevelsen og hekkesuksessen for den enkelte art. Klimaforholdene har vist seg å forklare mye av variasjonen i sjøfuglenes hekkesuksess og overlevelse, og det er knyttet stor bekymring til hvordan de forventede klimaendringene vil påvirke våre viktigste sjøfuglbestander. Forstyrrelser på hekkelokalitet vil være en slik faktor som begrenser sjøfuglenes anledning til å etablere seg i hekkeområdene og gå til hekking når forholdene er optimale. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til egglegging varierer mellom artene.

Mange arter er forholdsvis sårbare for forstyrrelser også ved etablering og egglegging, spesielt om de blir holdt borte fra reiret slik at andre måker, eller spesielt kråker og ravn, kan spise eggene deres. Det er perioden for klekking som er mest sårbar, og da særlig opp mot overoppvarming av egg og små unger. Videre i hekkesyklusen er sårbarheten til måker og terner primært at unger blir utsatt for predasjon. For Agder sin del varierer antallet dager artene oppholder seg i reirområdet fra omkring 30 til rundt 80 dager.

Helberg et al. (2023) viser at det skjer forskyvinger i hekketiden for sjøfuglartene. Bare for den siste 10-årsperioden ser man at sjøfuglene hekker tidligere og tidligere. Størst endring fant de for sildemåke og gråmåke, med over seks dagers tidligere hekking over tiårsperioden. I deres sammenligning mellom hekketiden og ferdselsforbudet fant de også relativt store avvik både i forkant og etterkant av ferdselsforbudet. Det vil si at fuglene starter hekkingen før ferdselsforbudet trer i kraft, og at ungene ikke er flygedyktige når ferdselsforbudet er over. Det er flere arter som ikke har flygedyktige unger når ferdselsforbudet er over. I Agder gjelder det spesielt sildemåke, som hekker betydelig senere

enn de andre måkene man finner i koloniene. For noen arter er det også stor spredning i hekketidspunkt. Det kan skyldes forstyrrelser tidlig i hekkeforløpet / predasjon, som gjør at fuglene kan forsøke å legge om (starte på nytt) et annet sted. Dette er med på å forskyve hekkeperioden utover i sesongen.

Årsakene til nedgangen til sjøfuglene er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser i hekketiden. Ferdelsforbudet som er satt i flertallet av våre verneområder stammer fra slutten av 70-tallet, tidlig 80-tall. De fleste sjøfuglreservatene ble opprettet da, gjennom verneplan for sjøfugl. Mye har skjedd siden den gang. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og nye rovdyr har kommet til, for å nevne noe.

Sjøfuglreservatene som verneområdestyret har forvaltningsansvar ble opprettet for å ta vare på fuglelivet, spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Ferdelsforbudet sammen med forbudet mot å foreta inngrep som kan endre naturgitte forhold (bl.a. byggeforbud) er de viktigste bestemmelsene for å ivareta sjøfuglene og sikre hekkeplassene på lang sikt i reservatene.

Forskning har visst at sjøfuglreservater med ferdelsforbud har en positiv effekt for sjøfuglene ved at det reduserer antall menneskelige forstyrrelser i hekketiden. Når en først bruker et sånt virkemiddel i våre reservater, vil det være av stor betydning at det gir best mulig effekt. En utvidelse av ferdelsforbud tiden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil være innenfor det meste av hekkeperioden for sjøfuglene i Agder.

Den endrede og økte bruken av skjærgården har naturlig nok ført til større belastninger og forstyrrelser for sjøfuglene. Å visse hensyn nå fremover vil være viktig, på grunn av den store bestandsnedgangen hos flere arter. Isolert sett vil kanskje en utvidet ferdselforbudtid vil kunne være en viss ulempe for fritidsbruken av disse 10 sjøfuglreservatene, men hensynet til sjøfuglene og det ble vernet for bør absolutt veie tyngst. Som det fremgår av Statsforvalterens utredning utgjør disse områdene utgjør bare en marginal del av områder for fritidsbruk.

På bakgrunn av de faglige uredningene som er utført, vil verneområdeforvalter sterkt anbefale for verneområdestyret at en støtter de faglige anbefalingene om utvidede ferdelsforbudsperiode fra 15. mars til og med 15. august. Dette gjøres for å bedre forholdene for sjøfuglarter som har hatt sterk bestandsnedgang de siste årene. Dette er arter som verneområdestyret har et nasjonalt og internasjonalt ansvar for å ivareta.

Statsforvalteren i Agder

v/ Geir Andre` Homme

Høringsuttalelse i forbindelse med utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i Agder.

Mitt navn er Eivind Kaaløy og jeg er grunneier i Valløy, som ble vernet som sjøfuglreservat i 1980.

Innledningsvis følger punktvis høringsinnsigelser som videre er drøftet i avsnittene under:

- Svartbaken som sildemåkepredator, og ferdselsforbudets tilrettelegging for slik predasjon.
- Manglende behov for vern.
- Manglende informasjon om øvrige endringer.
- Uforholdsmessig inngripen i eiendomsretten.
- Erstatning.

For det første framgår det lite av høringskrivet om hvilke arter som er grunnlaget for vern. Det er vanskelig, nær til umulig, i denne sammenhengen å diskutere sjøfugl som kollektiv.

Bakgrunnen for vernet i 1980, var at Valløy var en sildemåkekoloni. Siden vernet i 1980 har antall hekkende sildemåker årlig blitt redusert. Noe løpende tellinger kan bekrefte. Dette kan nok ha ulike forklaringer, men jeg tror det er en vesentlig forklaring som er helt uteglemt i deres beskrivelse.

På tidspunktet for opprettelsen av vernet i 1980 var utbredelsen av svartbak kun lokalisert på små holmer som ikke var egnet eller enkelt tilgjengelig for båtfolk. I vårt nærområde var dette Stolen (like nord for Østre Herholmen), samt den sør vestlige delen av Kålholmen. Svartbaken er å regne for en rovfugl i en sildemåke sammenheng. I dag fins det hekkende svartbak på hele Valløy. Etter min oppfatning har etablering av svartbak på Valløy en naturlig sammenheng med at nåværende ferdselsforbud gir den fred i hekkingen, og fred til løpende predasjon av både egg og unger av sildemåker.

Min påstand er derfor at ytterligere utvidelse av ferdselsforbudet ikke vil avhjelpe hekkende sildemåker, snarere tvert om.

Min påstand er også at bakgrunnen for vernet av Valløy ikke lenger er til stede, av den enkle grunn at det knapt finnes hekkende sildemåker igjen. I tillegg hjelper vernet etableringen av svartbak som en sildemåkepredator.

Vernet av Valløy er, ettersom jeg har oppfattet, administrativt underlagt Oksøy-Ryvingen Landskapsvernområde. Denne organisasjonen, som det for et par år siden var snakk om å omgjøre til nasjonalpark, har siden opprettelsen hatt som målsetning å bevare landskapet, men også hatt en besøks- turist strategi. Jeg føler det er noe motstridende at samme organisasjon skal, både legge til rette for turisme, og samtidig båndlegge privat eiendom for å unngå det samme.

Jeg mener også det fremstår utydelig av høringskrivet, hva som konkret skal endres. Det er laget 2 punkter under avsnittet under «sentrale spørsmål». Dette gjelder utvidelse av ferdselsforbud, og samkjøring av regler for verneområdene.

Verneforskriftene er ulik for de ulike reservatene, og dersom disse skal samkjøres vil det nødvendigvis bli endringer også i andre forhold enn ferdselsforbudet. Jeg kan ikke finne noe sted dette står konkret omtalt, og jeg har derfor ikke blitt gitt mulighet til å uttale meg om øvrige endringer. Som grunneier forbeholder jeg retten til dette, om det skulle blir aktuelt for Valløy.

I tillegg mener jeg det vil være uhensiktsmessig å samkjøre regler da det vil finnes ulike behov for vern på de ulike stedene. Dette vil etter mitt syn også være en uforholdsmessig inngripen i grunneierretten, når eneste begrunnelse skal være å samkjøre regler. Dette vil jo innebære at det mest restriktive vernet skal sette premisset for vernet av alle reservatene.

Høringskrivet inneholder heller ingenting om erstatning for grunneiere. En utvidelse vil/kan påvirke grunneiers rett til utøvelse av grunneiers rettigheter. Herunder jakt, beiterett, samt næringsmessig friluftsliv, og naturopplevelser. Jeg mener grunneierkompensasjon er en forutsetning. Jeg ber om ytterligere informasjon om hvordan endring i vernet skal kompenseres.

Mvh

Eivind Kaaløy

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504
4804 ARENDAL
Norge

Vår saksbehandler
Ingunn Kile

Vår dato
25.10.2023
Deres dato

Vår referanse
20/00411-50
Deres referanse

Utvidelse av periode med ferdselsforbud i sjøfuglreservat i Agder

Uttale fra fylkestyret i Agder Bondelag

Klima- og miljødepartementet (KLD) har gitt statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark i oppdrag å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

Bakgrunn

Bakgrunnen for oppdraget er flerdelt, men hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, samtidig som det for mange arter er påvist kritisk nedgang i bestandstørrelsen. Vi ser også at flere arter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdselsforbud oppheves (16. juli).

Sentrale spørsmål under høringen

Statsforvalteren vil særlig be om synspunkter på:

- Ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre vernesoner hvor formålet er å ivareta sjøfugl. Utvidelse fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til ny periode: f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Agder Bondelag mener det er for enkelt å kjøre en samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak slik at regelverket blir likt. Belastningen på de ulike områdene er enormt forskjellig, det samme er bruken av øyene. Agderkommunene langs kysten har lang tradisjon for å slippe beitedyr på øyene. Et ferdselsforbud setter pr i dag ikke begrensninger for utøvelse av denne type drift – og må heller ikke gjøre det i fremtiden. Tilsyn med dyrene må det ikke være noen begrensninger på.

Hvis det går mot utvidelse av ferdselsforbudet må det være ett unntak for grunneiere, slik at de har tillatelse til å gå i land og være på tur på egen eiendom. En innskrenkelse av ferdeslretten fra 15. mars t.o.m. 15. august vil i realiteten bety at de nesten ikke kan benytte seg av disse områdene – resten av året er områdene utilgjengelige pga værforhold.

Det burde ikke være mer krevende å informere om ferdselsforbudet, selv om det har ulik varighet. Alle som ferdes langs kysten har plikt til å sette seg inn i hvor det er begrensninger på ferdsel og det er de vant med å sjekke opp.

Bondelagets Servicekontor AS

Norges Bondelag

Postadresse: Gyldenløvesgate 2 A, 4611 KRISTIANSAND, Tlf: 38 07 19 71
Besøksadresse: Gyldenløvesgate 2 A, 4611 Kristiansand
Bankkonto: 8101.05. 91392, **Org.nr.:** 985063001 MVA
agder@bondelaget.no, <http://www.bondelaget.no/agder>

Bankkonto: 8101.05.12891
Org.nr: 939678670

En utvidelse av ferdselsforbudet fra 15. april til 15. mars vil i vårt område kun ha betydning for grågås da den arten er den eneste som begynner hekkingen så tidlig. Grågåsa har vokst stort i antall og utgjør pr i dag et stort problem for bøndene på Agder ved beiting på dyrket mark. Agder bondelag vil at bestemmelsene videreføres som i dag. Hvis ikke må det lages unntak fra ferdselsforbudet for grunneiere.

Det er viktig at sauebeite, skjøtsel og tilsyn med dyrene skal fortsette som i dag. Denne drifta er med på å opprettholde kulturlandskapet i skjærgården og er viktig for å hindre gjengroing av areal.

Med vennlig hilsen

Elektronisk godkjent, uten underskrift

Knut Erik Ulltveit
Fylkesleder

Ingunn Kile

From: Petter Høge[pehoege@gmail.com]

Sent: 28.10.2023 13:15:59

To: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]

Subject: Ref Brev av 15.09.23 deres Ref 202378454 - Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksenter for sjøfugl - Agder

Jeg er innforstått med at ferdselsforbudet utvides fra 15 april til 15 mars og 15 juli til 15 august. Forøvrig har jeg blitt kontaktet av ornitologisk forening Agder om nødvendighet av å holde vegetasjonen nede, slik at dette forblir et godt sjøfugl reservat.(og ikke en kråkekoloni).

Dette er maktpåliggende for at Lille Halsholmen VR00001343 skal forbli et godt sjøfugl reservat.

Jeg nevner dette da jeg i sommer ble oppringt av Agder politi om at jeg var anmeldt for å holde vegetasjonen nede slik jeg var bedt om.

Jeg avventer et klarerende svar på ovennevnte .

Med vennlig hilsen
Petter Høge

Sendt fra min iPad

Statsforvalteren i Agder

Deres ref. 2023/8454

Høringsuttalelse – Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl – Agder

BirdLife Vest-Agder har inngående kjennskap til sjøfuglbestandenes utvikling, status og trusselbilde i tidligere Vest-Agder fylke. Dette kunnskapsgrunnlaget er blant annet basert på våre medlemmers erfaringer med oppsyn og overvåking helt tilbake til da sjøfuglreservatene ble opprettet i 1980, samt deltakelse i en lang rekke prosjekter rettet mot sjøfugl både i og utenfor reservatene.

Vi vil slå fast at varigheten av dagens ferdselsforbud i høyeste grad er et reelt problem også i vårt område. Særlig stort er problemet i perioden etter at dagens ferdselsforbud går ut den 15. juli. **Vi støtter derfor forslaget om å utvide ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene til tidsrommet fra 15. mars til 15. august.** Dersom forslaget om å utvide perioden med ferdselsforbud mot formodning skulle bli innskrenket så vil vi anbefale følgende prioritering (viktigst først):

1. Utvidelse frem til 31. juli.
2. Utvidelse frem til 15. august.
3. Utvidelse fra 1. april.
4. Utvidelse fra 15. mars

Dette begrunner vi med at det generelt er lite menneskelig aktivitet på sjøen før 15. april, og at de som er på sjøen i dette tidsrommet sjelden går i land i sjøfuglreservatene. Dertil kommer at det før 1. april kun er grågåsa som er i gang med egglegging og ruging. Arter som storskarv, svartbak, tjeld o.a. er i stor grad etablert på hekkeplassen allerede i mars og har nok så vidt begynt reirbyggingen, men de er ikke i gang med egglegging før et stykke ut i april. Av den grunn er de ikke veldig sårbare om noen skulle ta seg en liten tur på land på hekkeplassen. Langvarig eller hyppig forstyrrelse kan dog medføre at fuglene avbryter etableringen eller blir forsinket i hekkesyklusen.

Etter dagens utløp av ferdselsforbudet den 15. juli er situasjonen en helt annen. Menneskelig aktivitet og ferdsel på sjøen i Agder er særdeles høy, og det er i stor grad ilandstigning på øyer og holmer for soling, bading grilling o.l.

Det er et paradoks at samfunnet beskytter sjøfuglene i reservatene gjennom store deler av hekkesesongen, men når de endelig har hatt en vellykket hekkesesong og det er mengder av store unger og/eller nettopp flyvedyktige ungfugl i kolonien så er det fullstendig opp til den enkelte publikummer om de klarer å se problemet og dernest om de ønsker å ta nødvendig hensyn. De store ungene tåler på dette tidspunktet gjerne både kulde og varme, det største problemet er derfor indirekte dødelighet ved at ungene spres over store områder og gjerne ut på sjøen hvor det er mye større fare for predasjon. Om forstyrrelsen varer lenge, vil de voksne også ha store problemer med å samle kullet før mørkets frembrudd, og de ungene som har flyktet lengst vekk finner aldri tilbake til de voksnes beskyttelse og føring. Kunnskapen og observasjonsevnen til den jevne publikummer er dessverre lav, så det kan forekomme stor dødelighet uten at de som er årsak til forstyrrelsen får med seg hva som skjer.

Det er trist å oppleve at store deler av årsproduksjonen i en koloni kan gå tapt etter en god hekkesesong kun på grunn av en dags forstyrrelse helt på tampen av sesongen. Mange av oss som har jobbet med sjøfugl lenge har dessverre opplevd dette. Tanken har da slått oss at vi med et ferdselsforbud som avsluttes altfor tidlig har gjort sjøfuglene en «bjørnetjeneste»: Kanskje hadde vært bedre om fuglene ikke hadde blitt «lurt av ferdselsforbudet» til å hekke på denne lokaliteten.

I all hovedsak kjenner vi oss igjen i og støtter den situasjonsbeskrivelsen og de betraktningene som er beskrevet i selve høringsdokumentet, samt de rapportene/dokumentene som utgjør grunnlaget for høringen. Vil imidlertid tilføye at lokal erfaring fra området vest for Lindesnes avviker noe fra rapporten «Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022». (Datagrunnlaget fra rapporten er kun fra området øst for Lindesnes.) Med unntak av grågåsa, der tidligere jaktstart nok er en vel så sannsynlig årsak, så ser vi få tegn på at andre arter har fremskyndet hekkingen og hekker tidligere enn før i disse områdene lengst vest i Agder. Tvert imot er det for mange arter motsatt: Hekkingen starter senere enn før og i tillegg det er større spredning i hekketidspunkt enn tidligere. Dette gjelder flere arter, men for ærfuglen (som SEAPOP overvåkes på Rauna og Lista) har vi for eksempel erfart at gjennomsnittlig klekketidspunkt er forskjøvet opptil 14 dager (!) senere enn på 1990- tallet, og mens hekkingen tidligere var nokså synkron er det nå stor spredning i når kullene klekkes ut. En mulig forklaring er at hunnene er i dårligere kondisjon etter vinteren og trenger lengre tid på å bygge opp nok reserver til å kunne gjennomføre den krevende rugeperioden. Sein og usynkron klekking skaper videre større problemer både med predasjon og menneskelig forstyrrelse. Også for en art for sildemåke ser vi større variasjon i hekketidspunkt, og da ofte i form av senere hekking. Dette setter vi i sammenheng med mer ustabil næringstilgang, det tar da lengre tid for måkene bestemmer seg for om de skal gå i gang med hekking eller ikke. Mye kan tyde på at hekketidspunkt for diverse sjøfuglarter vest for Lindesnes samsvarer mer med Rogaland, hvor ferdselsforbudet i dag går frem til 31. juli.

Vi vil også legge til at det ikke er slik at unger av måker (og andre sjøfugl) er utenfor den kritiske fasen straks de har blitt flygedyktige, slik lett kan få forståelsen av i grunnlaget for høringen. Både de voksne fuglene og ungene holder seg som regel i kolonien en god stund etter at ungene er flygedyktige og de aller fleste artene er helt avhengige av å bli matet, og ikke minst beskyttet, av foreldrene også en god stund etter at de har blitt flygedyktige. Ungene har rett og slett ikke lært hvilke predatorer de må passe seg for og de er ofte ikke manøvreringsdyktige nok til å unnsnippe, så de blir enkle bytter for f.eks. svartbaken. Dårlig næringstilgang kan forlenge denne sårbarhetsperioden. Fra SEAPOP arbeidet på Rauna ser vi f.eks. at tapstallene hos sildemåkeunger på grunn av predasjon faktisk er minst like store i de første par ukene etter at ungene er flygedyktige som i ukene før. Dette betyr at skadevirkningene av en menneskelig forstyrrelse i en sjøfuglkoloni ikke nødvendigvis blir mindre selv om nesten alle ungene har blitt flygedyktige. Dette mener vi er et godt argument for å utvide ferdselsforbudet godt utover den datoen der majoriteten av ungene er flygedyktige.

Det er en kompleks årsakssammenheng til den kritiske situasjonen som mange av sjøfuglbestandene er i, og dessverre ingen enkel «quick-fix». Utvidelse av ferdselsforbudet er etter vårt syn et enkelt gjennomførbart tiltak og et viktig steg på veien mot å forsøke å snu den negative utviklingen som vi har registrert og dokumentert. Sjøfuglreservatene utgjør en forsvinnende liten del av vår kyst og skjærgård, så en ørliten innskrenking i den frie ferdselen som råder over 99,9 % av Norge må publikum tåle. Tross alt er de fleste som bruker sjøen og skjærgården der for å oppleve naturen og sjøfuglenes fortsatte tilstedeværelse i naturen er fremdeles en viktig del av den totale naturopplevelsen for mange.

Knut Olsen – Sjøfuglgruppa BirdLife Vest-Agder

Tor Egil Høgsås - Leder BirdLife Vest-Agder

From: Aasulv Espeland[aasulv.e@online.no]
Sent: 31.10.2023 13:33:01
To: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Subject: Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for sjøfugl - Agder
Høringsuttalelse fra Raet Grunneierlag Tromøy

Raet Grunneierlag Tromøy er gjort kjent med brev av 15.09.2023 fra Statsforvalteren i Agder.

Utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbud synes fornuftig.

I første avsnitt i brevet er omtalt "... endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål ...", (andre verneområder er understreket av meg).

I vedlagte opplisting av verneområder er nevnt "Raet", verneform "nasjonalpark". Dette er jo i utgangspunktet et relativt stort område, også på land. Med ferdsel forstås mer enn ilandstigning går vi ut fra. Ut i fra vårt ståsted som grunneiere i nasjonalparken og tilstøtende arealer, vurderes det som nødvendig at den enkelte grunneier på forhånd varsles om ferdselsforbud og kan komme med synspunkter på dette. Det kan jo ikke være slik at et enkeltområde innenfor nasjonalparken plutselig skal kunne rammes av ferdselsforbud. Det kan komme i konflikt med og hindre utøvelse av tiltak som i utgangspunktet er "lovlige" og/eller er avtalt.

Med vennlig hilsen
Raet Grunneierlag Tromøy

Åsulv Espeland
Kontaktperson

Statsforvalteren i Agder
v/Geir-Andre` Homme

Høringsuttalelse i forbindelse med utvidelse av periode med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for sjøfugl i Agder.

Kystgrunneierlaget Sør representerer 80 grunneiere langs kysten i Agder.

Det finnes ulike behov for vern på de ulike holmene langs kysten.

Det er viktig å lytte til hver enkelt grunneier som eier holmene. De kjenner sjøfuglene og holmene best.

Hva vil et utvidet ferdselsforbud innebære for grunneierne? En utvidelse kan påvirke grunneiers rett til utøvelse av grunneiers rettigheter, herunder beiterett, friluftsliv og naturopplevelser.

Ferdselsforbudet bør ikke gjelde for eieren av holmen, eierens rettigheter som nevnt ovenfor bør tas hensyn til.

Vil utvidet ferdselsforbud medføre noen endringer i dagens bruk? Vil beiteretten mm endres? Viktig å fortsette med husdyr på holmene som skaper kulturbeite. Viktig med kulturbeite fremfor overgroing, både for mennesker, fugler og dyr.

For Kystgrunneierlaget Sør

Reidun Eigebrekk

Leder

Statsforvalterne i Agder
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		20230482	Martin Eggen	31.10.2023

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i fylkene langs Skagerrak og Oslofjorden - høringsvar fra BirdLife Norge

Statsforvalterne vurderer å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

BirdLife Norge er en naturvernorganisasjon med sterkt faglig forankring, og vår spesialitet er kunnskap om fugler og deres levevis. Vi har 13 500 medlemmer over hele landet. Utgangspunktet for vårt arbeid er nasjonale og internasjonale miljømål, og vi representerer allmenne verdier tilknyttet forvaltningen av felles naturarv. BirdLife Norge takker for anledningen til å svare på høringene, og har laget et felles høringsvar til Statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark. Vi viser også til høringsvar fra våre fylkesavdelinger.

Ferdselsforbudet i områder der sjøfugler skal ha fortrinnsrett og sikres en vellykket hekking, gjelder i dag f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli. Statsforvalterne foreslår at dette endres til f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august, og at ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak. En slik samordning er veldig kjærkomment, og et viktig forvaltningsgrep.

BirdLife Norge støtter forslagene som de foreligger, og mener de er helt nødvendige for å opprettholde verneområdenes tiltenkte funksjon. Tidspunktet for ilandstigningsforbud er i dag ofte ikke oppdatert og i tråd med fuglenes faktiske behov for beskyttelse. Spesielt er det behov for utvidelse av ferdselsforbudet på sommeren, da presset fra forstyrrelser er størst og konsekvensene oftest mest fatale.

Kjerneargumentasjon:

Sjøfuglene er i tilbakegang, og trenger mer og bedre vern.

Blant våre viktigste artsgrupper både i diversitet og antall finner vi sjøfuglene. 54 fuglearter i Norge regnes som sjøfugler, og sjøfugler er blant naturverdiene med størst internasjonal betydning Norge forvalter. Flere av artene har minst 25 prosent av sine hekkebestander i Norge, og derfor er de såkalte ansvarsarter. Toppskarv, siland, fiskemåke (sårbar, VU), sildemåke, svartbak og teist (nær truet, NT) er aktuelle norske ansvarsarter knyttet til denne høringen. 34 av sjøfuglartene står på Rødlista for arter (2021). I regionene høringen dekker finnes det også sjøfugler i sterk tilbakegang, og det er naturlig å spesielt trekke frem hettemåke (kritisk truet, CR) og makrellterne (sterkt truet, EN). Fiskemåke og tyvjo

er også forsvunnet fra mange verneområder, og er nå regnet som truede arter nasjonalt. Begge artene er oppført som sårbar (VU) på rødlista.

Ferdselsforbudet må gjelde hele hekkesesongen

Sjøfugler starter hekkesesongen allerede på ettervinteren ved å kle seg i praktdraktene sine, pynte på reir og styrke pardannelsen. Havørna starter faktisk med reirbyggingen sent høsten i forveien. Generelt hekker sjøfuglene langs Norskekysten fra midten av mars til utgangen av august, og hekkingen starter tidligst i sør. I hele denne perioden vil det være muligheter for negative effekter på egg og unger forårsaket av menneskelige forstyrrelser.

Sjøfuglreservat og kyststrøk brukes også av sjøfugler etter endt hekking. Spesielt har enkelte av områdene funksjon som myteområder. Mytingen gjør at en rekke sjøfugler som gjess, ender, dykker og lom mister eller har redusert flyveevne en lengre periode, vanligvis 4-5 uker. På denne tiden av året er de avhengige av gode og trygge steder å søke næring. Flere av sjøfuglartene mater også unger i flere uker etter at de er flyvedyktige, både i og utenfor verneområdene. Dette er argumenter både for utvidet verneareal og ikke minst forlenget ferdselsforbud.

I BirdLife Norge-rapporten *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022*¹ beskrives variasjon i hekketidspunkt for til sammen syv arter sjøfugler, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak og makrellterne. Forfatterne av rapporten fant at alle artene hekker utenfor datointervallet for ferdselsforbud både utenfor og innenfor områder med ferdselsforbud 15. april til 15. juli. I Vest-Agder kan langt over halvparten av sildemåkeungene ikke fly når ferdselsforbudet går ut, og liknende resultater ser vi også for gråmåke, svartbak og makrellterne. BirdLife Telemark og Jomfruland fuglestasjon bemerker i sin rapport *Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark* at siland ofte hekker sent og er utsatt for forstyrrelser i hekketiden, og at truede arter som fiskemåke, hekkemåke og makrellterne også ofte har sene kull.

Vel så interessant er rapportens funn av signifikante forskjeller i hekketidspunkt mellom områder med og uten ferdselsforbud, først og fremst for sildemåke, gråmåke og svartbak. Hekkingen der det ikke er ferdselsforbud blir oftere utsatt og forskyvet, trolig også med dårlige hekkesuksess. Sildemåke, gråmåke og svartbak går tidligere til hekking enn tidligere. Gjennom tiårsperioden fra 2013-2023 finner vi en størst endring for sildemåke og gråmåke, med over seks dager tidligere hekking over tiårsperioden. Bildet er imidlertid sammensatt, og vi viser her til høringssvaret til BirdLife Norge avd. Vest-Agder, som har registrert at ærfugl i deres områder nå hekker *senere* enn tidligere. Kondisjon og helse er blant faktorene som påvirker fuglers hekkesesong, også mellom år. Langtidstrendene for ærfugl, hettemåke, fiskemåke og makrellterne er usikre for mange områder, men det er et faktum at også sjøfuglene hekker utenfor gjeldene ferdselsforbud.

Sjøfugler og andre fugler er utsatt av predasjon fra andre arter, og forstyrrelser er mange steder en medvirkende årsak til høy predasjon. Tette måke- og ternekolonier er en attraktiv hekkeplass for ulike arter gjess, ender og vadefugler, som nyter godt av de andre artene sitt felles forsvar mot inntrengere.

¹ Helberg, M., Molværsmyr, S. & Ranke, P. S. 2023. Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022. BirdLife Norge-rapport 2023-3. 24 s.

Ilandstigning i slike områder vil medføre at store mengder ikke-flygedyktige unger blir spredt ut av kolonien, og i noen tilfeller skremt på havet, der de er svært sårbare for predasjon. Forstyrrelser i slike kolonier fører stedvis til at hekkesesongen til store deler av kolonien blir spolert.

Avslutning

Klima og fuglebestander er i endring, og det er behov for et tidligere ferdselsforbud enn tilfellet er i dag. At ferdselsforbudet tradisjonelt har vært opphevet 15. juli har vært et kompromiss med friluftsjakter. Her vil vi fremheve at ferdselsforbudet er det enkleste positive tiltaket vi kan gjøre for sjøfuglene.

Presset på naturen er også i endring. Båter blir større og raskere, aktiviteter knyttet til lek og vannsport mer allsidig og det er bygd ut et betydelig antall fritidsboliger langs den aktuelle kyststrekningen. Presset på hekkeområder både i og utenfor sjøfuglreservat har økt betraktelig. Det er derfor behov for utvidet ferdselsforbud, bedre merking av verneområder, nye verneområder med gode nok buffersoner og inkludering av områder for næringssøk, samt bedre beskyttelse og oppsyn med verneområdene. Sjøfuglreservatene må være fristeder i et landskap med stadig flere mennesker og aktiviteter.

For BirdLife Norge

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

KOPI:

Miljødirektoratet

Klima- og miljødepartementet

Alve og Tromlingene grunneierlag

Høring – Utvidelse av verneperiode for sjøfuglreservater og andre verneområder.

Viser til mottatt høringsnotat fra Statsforvalteren i Agder via annen institusjon.

Grunneierlagets syn på høringsnotatet:

Grunneierlaget støtter utvidelsen av dagens forbud hva gjelder sjøfuglreservatene, men savner info om nevnte sjøfugl som har skiftet hekkelokalitet lengre inn i landet fra kysten. Dette bør utredes og tas med i en helhetsvurdering.

Vedrørende «andre verneområder»:

Her mener grunneierlaget høringsnotatet er alt for uklart hva gjelder hvilke områder som er tiltenkt omtalte omfattende vern innenfor RAET-nasjonalpark. Høringen er ufullstendig med hensyn på hvilke nasjonalparker innenfor RNP som det siktes til og det blir derfor vanskelig å gi innspill til dette. Her mener grunneierlaget det burde vært gjort et bedre forarbeid.

Det er uklart i høringsnotatet om utvidelsen av vernets periode med ferdselsforbud skal gjelde både dagens sjøfuglreservater og andre verneområder slik det foreslås for hele Skagerakkysten.

Den 24 oktober 2023 mottok grunneierlaget et utarbeidet høringsnotat fra forvalter i RNP – J.M.G. Forvalter støtter utvidelsen av hekketiden, men i utredningen oppfatter grunneierlaget en større fleksibilitet med hensyn på soneinndelinger av nye områder, skilting og tidsbegrense vernet etter sjøfuglenes behov. Dette støtter grunneierlaget.

Vedrørende ferdselsforbud i andre vernesoner:

Alve og Tromlingene grunneierlag deltar nå aktivt i restaureringen/skjøtselen på Tromlingene (RNP). Etter hvert som områdene på øya åpner seg, vil flere grunneiere igjen ta i bruk beiteområdene der ute. Dette er også et krav fra Direktoratet for økonomisk støtte til oppryddingen.

Grunneierlaget er opptatt av at et eventuelt ferdselsforbud i forbindelse med sjøfuglvern ikke vil hindre grunneierne tilsyn med dyr, vannhull og beiteforhold i hele beitesesongen på hele øya.

Alve og Tromlingene grunneierlag ser fram til et konstruktivt samarbeid med forvalter RNP og Statsforvalteren i Agder.

Alve 31.10.2023

Mvh.

Per Holt

Leder grunneierlaget

Sten Halftan Madsen

styremedlem

KYSTVERKET

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Deres ref
2023/8454

Vår ref
2023/4171-6

Arkiv nr

Saksbehandler
Aase Kristin Eikenæs
Marthinsen

Dato
01.11.2023

Høringsuttalelse - utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

Viser til brev av 15.09.2023 vedrørende ovennevnte.

Klima- og miljødepartementet har gitt statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark i oppdrag å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Oppdraget kommer som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

Hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, samtidig som det for mange arter er påvist kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. Det vises også til at flere arter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdselsforbud oppheves (16. juli).

I Agder omfatter forslaget 56 sjøfuglreservater, samt noen soner innenfor Raet nasjonalpark (Blysteinskjær, Askerøy-Stangholmen, Flatskjæra samt holme vest for Langbåen i Tvedestrand, Flatskjæra, Indre Halvorsholmen, Skurvene og deler av Lille og Store Torungen i Arendal og Spærholmene i Grimstad).

Kystverkets rolle

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket arbeider for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for fremkommelighet og effektive havner.

Kystverket er sektormyndighet etter havne- og farvannsloven. Havne- og farvannsloven har som formål å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv.

Kystverkets innspill

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinnretninger av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger, fyrstasjoner m.m. Flere av disse er etablert i områdene som omfattes av høringen. Ettersom det er et nasjonalt krav om at Kystverkets anlegg skal ha en oppetid på 99,8% - hvilket betyr at en lykt eller lanterne skal lyse i 99,8% av nattemørkets timer – er det svært viktig at det legges til rette for at Kystverket kan gjøre tilsyn, vedlikehold og reparasjoner av navigasjonsinnretningene. Dette er spesielt viktig ved akutte situasjoner.

Kystverket ber om at det i vernebestemmelsene gjøres unntak fra ferdselsrestriksjonene og gis en bestemmelse som tillater drift, tilsyn og vedlikehold av navigasjonsinnretninger på sjøfuglreservatene og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette.

Flere steder langs kysten er Kystverket i gang med fornying og oppgradering av navigasjonsinnretningene. Tiltakene vil gi bedre fremkommelighet i farvannet ved nattseilas og dårlig vær, samt økt sjøsikkerhet for mindre skip, fiskefartøy og fritidsbåter. Etter at tiltakene er iverksatt forventes behovet for drift og vedlikehold i området å avta. Det er derfor viktig at det åpnes opp for at Kystverket kan få tillatelse til oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg innenfor avgrensningen til verneområdene med tilhørende motorisert ferdsel, og at dette går frem av bestemmelsene.

Kystverket har ingen vesentlige merknader til at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Agder, Telemark, Vestfold, Viken og Oslo.

Med hilsen

Ruben Alseth
fungerende avdelingsleder

Aase Kristin Eikenæs Marthinsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Til statsforvalteren
Ved Geir Erik Homme

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl

En høringsuttalelse fra grunneiere og båtfolk i Søgne

Kristiansand 1. november 2023

Det vurderes å utvide perioden med ilandstigningsforbud i sjøfuglreservater langs kysten ved å endre sluttdatoen fra 15. juli til 15. august. Vi vil ikke mene noe om nytten av endringen i sin alminnelighet, men vil gjøre oppmerksom på en særlig uheldig konsekvens som handler om den ytterste delen av naturperlen *Kubbøya* like ved *Songvår fyr*.

Båtfolket og hyttefolk i Søgne er godt kjent med at denne ytterste delen av *Kubbøya* består av mer eller mindre rent fjell rundt en naturlig, grunn liten bukt og en tilhørende liten vanndam. Dammen har alltid friskt vann fordi den overskylles med vann fra havet når det blåser fra vest, men den varmes opp av sola slik at vannet alltid holder et par grader høyere temperatur enn sjøen. Den lille bukta er så smal og grunn at bare småbåter kommer inn. Derfor brukes det stort sett bare av lokale båtfolk. Se fotomontasje nedenfor.

Mange som har ferdes i Søgne-skjærgården i et langt liv, mener dette området er kronjuvelen i denne skjærgården, mens det for andre er en ukjent, uoppdaget skatt. Uansett vil det aldri bli mye brukt fordi det er så værutsatt. I praksis er det bare tilgjengelig noen ytterst få solskinnsdager når det enten er vindstille eller blåser litt fra øst. Selv har vi mer enn 100 års kulturhistorie å fortelle om slike dager, med et utall av minner, fotografier av barn som har lært å svømme i dammen osv. osv. Det ville være svært trist og simpelthen et kulturhistorisk tap om all bruk blir hindret for all fremtid slik endring av sluttdatoen til 15. august vil medføre. Dette er Søgne lille «Besseggen» eller «Svolvær-geit». Den må selvsagt vernes og hegnes om, men den *må* kunne brukes de ytterst få dagene været tillater det, og det dessuten også er svært vanskelig å se at dette vil ramme sjøfuglbestanden.

Ilandstigningsforbudet frem til 15. juli som kom for noen tiår siden, fungerer godt fordi det ikke rammer høysesongen for båtliv og bading. Hvis forbudet forlenges til 15. august, hindres i praksis all bruk av området. Det virker som et lite målrettet tiltak. Området er stort sett bare fjell og det er knapt noe sjøfugl der. Slik har det alltid vært, både før og etter dagens ilandstigningsforbud. Det må være mulig å finne en eller annen dispensasjonsordning som gjør at dette lille området sør på *Kubbøya* fortsatt kan være tilgjengelig, slik en f.eks. har gjort med å gi visse dispensasjoner for adkomsten til *Songvaar fyr*.

Vennlig hilsen:

Randulf Roaldsnes, Mary Sørensen, Josefine Sødal, Pål Jakob Sødal, Thea Sødal, Steinar Hopland, Ingrid Sødal, Roy Mosvold, Tina Mosvold, Tinius Mosvold, Ann Charlott Carlsen, Randi Mosvold, Åse Sødal, Rune Sødal, Cathrine Carlsen, Marthe Monen, Jorunn Sødal, Sigbjørn Sødal, Bjørgulf Sødal, Martin Rogan, Nils Harald Sødal, Guro Ødegaard, Preben Falkum, Hanna Rogan, Tone Marta Sødal, Hanne Birgitte Sødal Tveito, Jan Bjarne Sødal, Tormod Sødal, Per Ove Sødal, Geir Sødal, Finn Eigil Sødal, Svein Arne Sødal, Leif Otto Sødal, Øystein Sødal, Randi Roaldsnes, Arne Sødal, Hildegunn Sødal, Håkon Rune Sødal, Marianne Misje, Ingeborg Misje Bergem, Ragnar Bergem, Oddvar Tveito, Hans-Christian Vadseth, Andreas Sødal, Vegard Sødal, Kathrine Sødal, Ragnhild Misje, Halvard Misje, Gro Sødal, Helje Kringlebotten Sødal, Jens Kaspar Strømme, Grethe Løyte Sødal, Tor Halvor Løyte, Linda Antonsen Sødal, Torbjørg Solberg Sødal, Margrete Sødal Riiser, Tor Fredrik Roaldsnes, Erlend Roaldsnes, Line Quale, Sunniva Roaldseth, Thoralf Riiser, Åge Nilsen, Truls Raastad, Anya Sødal, Emil Kreunen, Bram Kreunen, Anne Katrine Nylund Kreunen, Tobias Kreunen, Ingunn Sødal, Torbjørg Nylund Nilsen, Gjermund Sødal, Ellen Sødal, Andreas Marstad, Torun Heier Sødal, Torstein Sødal, Maria Arredondo

STATSFORVALTEREN I AGDER
Postboks 504
4804 ARENDAL

Dato: 02.11.2023
Vår referanse: 23/21624-3
Deres referanse:
Saksbehandler: Ingvild Paulsen

Innspill til høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl - Agder

Viser til utsending av dokumenter lagt til høring 15.09.23 der det foreslås en utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i Agder.

I denne uttalelsen vil vi vektlegge friluftslivsperspektivet som fylkeskommunen har ansvar for, blant annet som delegert myndighet for forvaltning av statlig sikrede friluftslivsområder. Statlig sikrede friluftsområder er områder som staten har bidratt til å sikre for allmenhetens bruk, og de skal forvaltes slik at de ivaretas til dette formålet. Viktige natur-, kultur, og landskapsverdier skal tas hensyn til.

Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder, og helt konkret omfattes 9 områder der det er statlige sikrede friluftslivsområder som har ferdselsforbud. I tillegg er det områder som er viktige besøksmål, som ikke er sikret. Store Torungen med kystledhytte er et eksempel (Selve bygningene og areal for tilkomst og brygge er ikke omfattet av forbudet).

Dette er alle områder som har vært omfattet av ilandstigningsforbud tidligere, men ved en økning av perioden frem til 15. august vil dette uten tvil påvirke friluftsliv i større grad. Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde har mange områder med statlig sikra friluftslivsområder og mange områder med ferdselsforbud. Disse områdene grenser til hverandre og det er flere eksempler på at en øy er litt av begge deler. For eksempel Songvår. Mange steder vil det være tilgjengelige områder uten restriksjoner som vil kunne brukes til friluftsliv. I praksis vil et ilandstigningsforbud mange steder kanalisere og konsentrere ferdsel til omkringliggende områder, kanskje med mer hekkende sjøfugl enn i reservatene.

Kunnskapsgrunnlaget viser at hovedtendensen er at mange sjøfuglarter hekker tidligere enn før. Vi støtter derfor forslaget om å fremskynde ilandstigningsforbudet til 15. mars. Dette er en tid på året med lite aktivitet i skjærgården. Samtidig er det vist at mange fugleunger ikke er flyvedyktig når dagens ilandstigningsforbud oppheves 15. juli. For enkelte arter er mer enn halvparten av ungene ikke flyvedyktig på dette tidspunktet, og fylkeskommunen er derfor enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig så vurderer vi Agderskjærgården som et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og flere av de berørte områdene er

Besøksadresse:
Tordenskjolds gate 65, 4614
KRISTIANSAND S

Postadresse:
Postboks 788 Stoa, 4809 Arendal

Telefon:
+47 38 05 00 00

E-post:
postmottak@agderfk.no

Org.nr.:
921 707 134

Nettsted:
www.agderfk.no

populære besøksmål for både båtfolk og padlere. Vi mener derfor at det bør settes en dato som både bedrer oppvekstmulighetene for sjøfugl, og som fremdeles gir båtfolket anledning til å besøke de samme områdene i slutten av sommerferien. Det fremlagte kunnskapsgrunnlaget sier ikke noe om i hvilken grad større og mindre forstyrrelser vil ha effekt på fugleungenes overlevelse mot slutten av hekketida. Vi mener derfor at det ikke er tilstrekkelig grunnlag for å si at det vil ha vesentlig positiv effekt på overlevelsen å utvide ilandstigningsforbudet helt til 15. august. Med bakgrunn i dette så mener vi at ilandstigningsforbudet bør utvides til 31. juli, men ikke lenger. Ved valg av denne datoen vil en vesentlig større andel av fugleungene være flyvedyktige før ilandstigningsforbudet oppheves, samtidig som at flere fugleunger har blitt bedre rustet til å overleve resten av hekketida

En utvidelse av ferdselsforbudet vil kreve økt formidling, ikke bare om ferdselsforbudet konkret, men også om hensynsfull adferd i områder med hekkende sjøfugl generelt.

Avgrensningen av verneområdene er ikke oppdatert til kunnskapsgrunnlaget, med det resultatet at mange sjøfugl ikke hekker i områder med vern. Agder fylkeskommune vil oppfordre forvaltningen til å arbeide for en dynamisk kunnskapsbasert forvaltning der man kan flytte vern i tråd med hekkfuglens bruk av områder. Dette er mulig gjort i dagens teknologiske samfunn. Dette vil kreve en innsats, men gevinsten vil være en større forståelse for at hekkende sjøfugl må hensyntas der de er. Innsats på feltet med kommunikasjon og formidling vil være forebyggende med hensyn til konflikt mellom sjøfugl friluftsliv i skjærgården, uavhengig om fuglen hekker innenfor et reservat eller ikke.

Statlig sikrede friluftslivsområder med ilandstigningsforbud i Agder:

1. Stangholmen, Risør
2. Flatskjæra, Tvedestrand
3. Askerøy, Tvedestrand
4. Stangholmen Tvedestrand
5. Lille og Store Måkeholmen, Grimstad
6. Lyngholmen Lillesand (skogerøy og Lyngholmen naturreservat)
7. Ledholmen friluft, Kristiansand
8. Herøya, Kristiansand
9. Holmer sørvest for Underøy, Lindesnes

Med hilsen

Ingvild Paulsen
Rådgiver
Bærekraftig utvikling

Brevet er godkjent elektronisk.

Statsforvalteren i Agder
Postboks 504
4804 ARENDAL

Kvalitet og utvikling

Dato: 03.11.2023
Vår ref.: 22/00190-177
Deres ref.:
Saksbehandler: Lars Berg Holtan
Telefon:

Lindesnes kommune - uttalelse til høring av forslag til utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i Agder

Bakgrunn:

Statsforvalteren i Agder skal på bakgrunn av oppdrag fra Klima- og miljødepartementet vurdere behovet for å endre på periodene for ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Saken er sendt på høring 15.09.23, med frist for uttalelse 01.11.23. Vårt svar kommer to dager på overtid, men vi håper det likevel vurderes. Statsforvalteren ønsker særlig synspunkter på:

- Ferdelsforbud i sjøfuglreservater og andre vernesoner hvor formålet er å ivareta sjøfugl. Utvidelse fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til ny periode: f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- Samordning av ferdselsforbudet langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Vår vurdering:

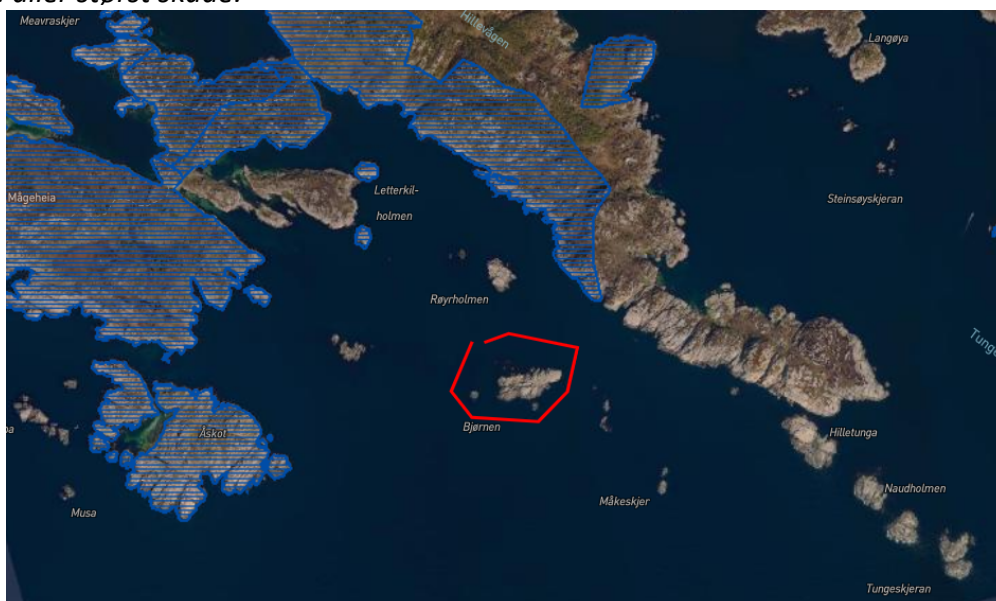
I Lindesnes kommune har vi 16 sjøfuglreservater som omfattes av høringen. Kommunen er godt kjent med utfordringene til sjøfuglbestandene og er grunnleggende positiv til alle tiltak som kan gjøres for å forsøke å forbedre situasjonen, herunder en utvidelse av ferdselsforbudet. Kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for høringen er omfattende og solid, og kommunen støtter en utvidelse av ferdselsforbudet til ny periode 15.mars – 15.august. Kommunen er ikke kjent med, eller har inntrykk av, at sjøfuglreservatene våre benyttes i særlig stor grad til friluftsliv. Enkelte av sjøfuglreservatene ligger i tillegg relativt værhardt til langt uti/ytterst i skjærgården og er vanskelig å komme seg i land på, dog med noen unntak. Men vi har i hele kommunens skjærgård gode tilrettelagte friluftsområder med brygger, toaletter mm som heller besøkes av sjøfarende. Det sagt, vi holder ikke områdene under kontinuerlig oppsyn, så vi kan gå glipp av ferdsel i sjøfuglreservatene, men hovedinntrykket er at det er lite ferdsel. Derfor vil en utvidelse av ferdselsforbudet ha liten til ingen negativ konsekvens for utøvelsen av friluftslivet i kommunen, men en mulig stor positiv effekt for sjøfuglene.

Vi har likevel noen konkrete innspill og diskusjonstemaer vi ønsker at Statsforvalteren tar med seg i det videre arbeidet:

Bekjempelse av mink:

6 av sjøfuglreservatene våre ligger innenfor Oksøy-Ryvingen landskapsvernområde i østre del av kommunen, mens 10 ligger lengre vest mellom Mannefjorden og Lindesneshalvøya. Innenfor landskapsvernområdet gjør SNO en meget god og helt nødvendig jobb med å holde minkbestanden nede, mens utenfor landskapsvernområdet finnes det lite til ingen ressurser hos staten til å gjøre samme innsats. Naturvernforbundet, Birdlife, Lindesnes JFF og Lindesnes kommune har derfor starta «Mink- og sjøfuglprosjektet» der målet er at vi skal klare å holde sjøfuglenes hekkeplasser i vestre del av kommunen fri for mink, både i og utenfor sjøfuglreservatene. Vi har skaffa oss grunneierrtillatelser til jakt og fellefangst i store deler av skjærgården og vi har knytta til oss kompetente frivillige jegere som både jakter og røkter feller, i mange tilfeller rykker de også ekspedit ut på tips om observert mink. Vi jobber helhetlig med å lage minkfrie soner og følger opp med jakt/fangst i buffersonene for å hindre rekolonisering. Det er særdeles viktig for sjøfuglene at minkbestanden holdes nede i buffersonene og utryddes i de viktigste hekkeområdene for sjøfugl, herunder sjøfuglreservatene. Den aller viktigste runden med hund og hagle skjer tett opptil hekketida og det er derfor usedvanlig viktig at ikke ferdselsforbudet er til hinder for den frivillige innsatsen vi har stabla på beina i prosjektet. Det hjelper fint lite å hindre menneskelig forstyrrelser i hekkesesongen for sjøfuglene dersom konsekvensen er at minken kan herje fritt. Vi ber derfor Statsforvalteren om at det gis mulighet for å godkjenne at kompetente og opplærte jegere og røktere av feller tilknytta Mink- og sjøfuglprosjektet kan gå i land for en siste sjekk av holmer og dersom vi mottar tips om observert mink i sjøfuglreservat, også innenfor tidsrommet med ferdselsforbud. I prosjektgruppa sitter Morten Hellberg fra Birdlife som har GPS-koordinater på omtrent hvert eneste reir i hele skjærgården, så vi har fullstendig oversikt over hvilke arter som hekker hvor. For å gi et eksempel: I dag har Minkprosjektet tillatelse til jakt- og fellefangst i alle statlig sikrede friluftsområder på Hille, samt private eiendommer utover Hillebunga. Når jegerne sporer mink hender det minken hopper på sjøen og flytter seg mellom øyene. Dersom vi ikke får anledning å gå i land på Bjørnen vil sjøfuglreservatet bli minkens fristed inn mot hekketida til sjøfuglene, stikk i strid med målet om ivaretagelse av sjøfuglbestandene.

Vi har tillatelse innenfor alle blå områder, samt hele Hillebunga nordøst for Bjørnen, Røyrholmen i nord og Letterkilholmen i nordvest. Da må vi også ha muligheten å følge minken inn der den kan gjøre aller størst skade:

Ferdseil for nødvendig vedlikehold og skjøtsel:

Skjærgårdstjenesten har som en oppgave å kontrollere skiltene til sjøfuglreservatene før hekkesesongen. Vi forutsetter at dette ikke påvirkes, da det kan være vanskelig å rekke å gjennomføre innen ny dato 15.mars.

I noen av sjøfuglreservatene er det helårs beitedyr. Vi forutsetter at driften og nødvendig ferdsel ifm dette ikke påvirkes.

Skotholmen:

En detalj, men Skotholmen naturreservat ligger midt i indre led for skipstrafikk i vestre utløp av Skjernøysund, merket led er mellom Skotholmen og Skotholmbåen, med andre ord går all trafikk mindre enn 35 meter fra Skotholmen. Det kan være med å uthule respekten for ferdselsforbudet alle andre steder at vi ved Skotholmen har et forbud vi ikke følger opp, så det kan være lurt å fjerne 50-metersgrensa ut i sjø akkurat her for mer forståelse og respekt når vi følger opp brudd på forbudet andre steder.

Ved henvendelse angående saken vennligst referer til saksnr.: 22/00190

Med hilsen

Lars Berg Holtan

Brevet er elektronisk godkjent og har ingen signatur

Norsk Fyrforening

Øvre Slottsgate 2B

0157 Oslo

e-post: info@fyr.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Agder

Oslo, 1. november 2023

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Agder, Viken, Vestfold og Telemark

Norsk Fyrforening viser til Klima- og miljødepartementets oppdrag til Statsforvalterne i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark og Agder om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder samt vurdering av å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

Norsk Fyrforening har forståelse for at det er helt nødvendig å beskytte fuglelivet i våre kystnære områder, og at det på den bakgrunn kan være fornuftig å se på hvordan man best kan ivareta behovet for ferdselsforbud eller andre restriksjoner.

Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på våre medlemsfyr i områdene som omfattes av verneforskriften.

Våre medlemsfyr er helt avhengig av utleievirksomheten på fyrstasjonene som ligger i verneområdene, og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten som kommer allmennheten til gode.

Sommerperioden er det tidsrommet i året da fyrene kan drive med utleie og ta imot besøkene på fyrstasjonene. Det er Norsk Fyrforenings klare inntrykk at det i dag er et godt forhold mellom miljømyndighetene og det enkelte fyr – om hvordan man kan ivareta hensynet til sjøfuglene og hensynet til drift av fyret.

Norsk Fyrforening er opptatt av klima og miljø, og våre medlemsfyr legger stor vekt på å ta hensyn til dette ved sin drift.

Vi tillater oss å minne om at Norsk Fyrforenings medlemmer ivaretar kystkulturminner på vegne av Staten, og at det er et uttalt ønske fra Stortingets side at fyrene blir gjort tilgjengelig for allmennheten. Vi ser at økt interesse fra allmenheten kan påvirke livet i reservatene/nasjonalparkene, men vi mener likevel at virksomheten på fyrstasjonene som drives av det frivillige må kunne drives som i dag – og at man ved hvert enkelt fyr ivaretar hensynet til sjøfuglenes hekketid og tiden etter klekking.

Norsk Fyrforening ber Statsforvalterne ta med i sine vurderinger at fyrene – hvorav mange er fredet av Riksantikvaren – blir ivaretatt for våre etterkommere. Ved en innskjerping av gjeldende forskrift må det fortsatt være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten i hekketiden.

Vi vil også påpeke at flere av fyrstasjonene i dag er en arene for fugletittere – noe som viser at man tar hensyn til fugle- og artslivet med dagens forskrifter.

Norsk Fyrforening er skeptisk til forslaget om å utvide dagens reservater med nye områder da dette kan legge begrensninger på det viktige arbeidet som idag legges ned på fyrstasjonene langs Oslofjorden og på kyststrekningen fra Færder til Hidra. Vi frykter at det kan føre til redusert frivillig innsats for å ta vare på verneverdige fyrstasjoner og fyrlykter, samt bidra til innskrenkninger i friluftslivsaktiviteter i strandsonen.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å gi god informasjon i forkant og sette ut skilt i god tid før hekketiden startet så vil man kunne hindre forstyrrelser av fuglenes etablering av reir eller søk etter en slik plass.

Områder som ikke er i bruk av fuglene kan dermed gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Norsk Fyrforening vil også påpeke at miljømyndighetene må ha god dialog med brukerne av områdene der sjøfugl hekker – slik at man i samforståelse kan legge godt til rette for sjøfugl og brukerne.

Norsk Fyrforening har fått mange tilbakemeldinger fra våre medlemsfyr om at minkbestanden er økende og at minken utgjør en stor trussel mot sjøfuglbestanden i hekkeperioden. Vi vil derfor ta til orde for at vernemyndighetene legger opp til økt jakt på mink.

Norsk Fyrforening mener på denne bakgrunn at verneforskriften ikke utvides til perioden 15. mars – 15. august, men at man isteden legger opp til en dynamisk forvaltning for hvert enkelt verneområde.

Norsk Fyrforening ønsker å være med i den videre prosessen om nye vernebestemmelser og stiller gjerne opp til møter med Statsforvalterne.

Med glødende fyrhilsen

Sven Gj. Gjeruldsen
Styreleder

Henriette Marie Skjæveland
Daglig leder

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN
Postboks 325
1502 MOSS

Vår ref.: 594442/2023 - 2023/50891
Deres ref.: 2023/31640
Dato: 09.10.2023

Høringsuttalelse - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Vi viser til brev datert 19. september 2023 om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Viken fylke.

Forslaget går ut på en utvidelse av ferdselsforbudet i fuglefredningsområdene langs kysten fra dagens, f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli, til perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august. Alle forskriftene i samordnes langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Bakgrunnen for forslaget om å endre denne perioden, er at de fleste sjøfuglartene sliter med å opprettholde bestandene eller det er sett en kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. Og de samme artene har betydelige deler av hekkeperioden utenom nåværende ferdselsforbudsperiode. Samtidig har omfanget av, og typene ferdsel, økt betydelig i områder som er viktige for de aktuelle artene. Sjøfulgbestandene påvirkes også negativt som følge av endringer i næringssituasjon og levevilkår. I lys av dette, og for å begrense den samlede belastningen, er behov for endringer i perioden med ferdselsforbud.

I Oslo og Viken gjelder høringen endring av verneforskriften i 82 reservater og bestemte soner i Ytre Hvaler nasjonalpark.

Fylkeskommunen anser at dette er en viktig del av oppfølgingen av Oslofjordplanen.

Vi kan heller ikke se at konsekvensene for friluftslivet blir spesielt store. Det er en liten del av friluftslivsområdene langs kysten som er omfattet av disse restriksjonene, og båtfolket er allerede kjent med plasseringen av disse. Det er derimot svært viktig at eventuelle nye regler og nye tidsperioder blir kommunisert til båtfolket på informasjonsplattformer som når målgruppen.

Viken fylkeskommune har ingen kommentarer til det utsendte forslaget.

Vennlig hilsen

Elin Tangen Skeide

Pål Erik Jensen

PLAN Miljøavdeling

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG
Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 4, 0185 OSLO
Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no
Internett: www.viken.no
Org.nr.: 921693230

Dokumentet er elektronisk godkjent

Avdelingsleder

Spesialrådgiver

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 Moss

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
22/9646 - 355

Saksbehandler:
Kjell Isaksen

Dato: 03.11.2023

Høringsuttalelse – Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Bymiljøetaten i Oslo kommune gir her uttalelse til høring om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken, mottatt fra Statsforvalteren i Oslo og Viken 19.09.2023. Bymiljøetaten uttaler seg som fagetat i Oslo kommune for biologisk mangfold, natur- og viltforvaltning og friluftsliv.

Statsforvalteren i Oslo og Viken foreslår å utvide ferdselsforbudet i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugl i Oslo og Viken. Endringen er fra dagens forbud f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli, til perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august. Statsforvalteren legger vekt på viktigheten av at det skal være enhetlige regler for alle de aktuelle verneområdene, slik at sjøfuglene får et godt vern samtidig som det blir enkelt å forholde seg til bestemmelsene. Forslaget er koordinert med Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Agder, slik at de samme reglene vil gjelde for alle sjøfuglreservatene fra svenskegrensen til og med Agder.

Forslaget omfatter hele eller deler av sju verneområder i Oslo kommune samt tre verneområder i Nesodden kommune der Oslo kommune er grunneier.

Bleikøya naturreservat (ferdselsforbud bare på Bleikøyalven)
Kaninøya (Selskjær) naturreservat
Kavringen naturreservat
Kaffeskjær dyrefredningsområde
Nakkeskjær biotopvern etter viltloven
Galteskjær biotopvern etter viltloven
Malmøya og Malmøykalven naturreservat (ferdselsforbud bare på Malmøyskjær og Hertugskjær)
Husbergøya naturreservat (Nesodden, ferdselsforbud bare på Husbergkalven)

Oslo kommune
Bymiljøetaten
Natur og forurensning

Besøksadresse:
Postadresse:
Postboks 636 Løren, 0507 OSLO

Telefon: 23482030
postmottak@bym.oslo.kommune.no
Org. nr.: 996922766
oslo.kommune.no

Søndre Skjælholmen naturreservat (Nesodden, vernet omfatter bare sørlig 1/3)
 Nordre Skjælholmen naturreservat (Nesodden)

Bakgrunnen for forslaget

Statsforvalteren oppgir at bakgrunnen for forslaget om å endre perioden med ferdselsforbud, er at de fleste sjøfuglartene sliter med å opprettholde bestandene eller det er sett en kritisk nedgang i bestandsstørrelsen (jf. Artsdatabankens *Norsk rødliste for arter 2021*). Årsakene til nedgangen er sammensatt, men en del kan tilskrives forstyrrelser fra mennesker i hekketida. En del av artene har betydelige deler av hekkeperioden utenom nåværende ferdselsforbudsperiode. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider. Samtidig har omfanget av og typene ferdsel økt betydelig i områder som er viktige for de aktuelle artene. Ferdselsforbudet som er satt i de fleste verneområdene for sjøfugl stammer fra slutten av 1970-tallet og tidlig på 1980-tallet.

Sjøfuglbestandene påvirkes også negativt som følge av endringer i næringssituasjon og øvrige levevilkår. I lys av dette, og for å begrense den samlede belastningen, ser de tre statsforvalterne behov for endringer i perioden med ferdselsforbud. En gjennomgang av og eventuelt å gjøre endringer i disse ferdselsreguleringene er et av tiltakene i *Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden*, som ble lagt fram av Klima- og miljødepartementet i 2021. De foreslåtte endringene innebærer at verneforskriftene for alle de aktuelle verneområdene må endres.

Vurdering fra Oslo kommune

Bruken av kyst- og sjøarealene i Oslo og ellers i Indre Oslofjord har økt betydelig siden sjøfuglreservatene ble vernet. Dette legger et press på sjøfuglbestandene i vårt område, der en rekke arter har hatt/har negativ bestandsutvikling. Årsaken til den negative utviklingen er sammensatt og ikke fullt ut avdekket, men det er likevel åpenbart at forstyrrelse fra mennesker er en negativ faktor i vårt område. En utvidelse av perioden med ferdselsforbud vil bidra til å redusere denne forstyrrelsen. Forstyrrelse i sjøfuglreservatene er en av få kjente negative påvirkningsfaktorer som det er forholdsvis enkelt å forsøke å gjøre noe med.

De foreslåtte endringene vil i varierende grad ha noe effekt på friluftsliv og annen bruk i de aktuelle reservatene. Ingen av områdene med ferdselsrestriksjoner i Oslo kommune vurderes å være spesielt attraktive for friluftsliv på land. Endringen vil i hovedsak berøre ferdsel i verne-sonen på sjøen, som med noen unntak omfatter en sone på 50 m fra land. De fleste reservatene er ikke attraktive for oppankring/fortøyning. Nærhet til skjær og øyer (og fugle- og dyrelivet der) gir økt naturopplevelse for de som ferdes på sjøen, kanskje særlig kajakkpadlere. Ved å padle nærme land vil disse også i en del tilfeller være mindre utsatt for vind og bølger. Nordre og Søndre Skjælholmen (i Nesodden) er mer attraktive for båtfolk som ankrer opp/fortøyer og går i land enn reservatene i Oslo. Dette inkluderer kajakkpadlere.

Samlet sett vurderes de negative effektene for friluftsliv å være moderate, sett i forhold til de positive effektene for sjøfuglene.

Enkelte av reservatene, primært Kavringen og Nordre og Søndre Skjælholmen, er også relativt ofte benyttet som liggeplass for steinkobbe og havert (dette vil gjelde også i mange andre sjøfuglreservater i Oslofjorden/Skagerrak). Disse selene vil nyte godt av forlenget ferdselsforbud, i en periode da det er mye forstyrrelse fra menneskelig ferdsel på fjorden.

Gressholmen-Rambergøya naturreservat er ikke inkludert i høringen. Bruk av robåt, kano, seilbrett eller tilsvarende framkomstmiddel er i dag ikke tillatt i bukta mellom Gressholmen og Rambergøya i perioden 1. april–15. juli. Området skiller seg fra sjøfuglkoloniene siden det ikke hekker mye fugl i denne bukta, men det er et mye brukt raste- og fødesøksområde der forstyrrelser av fugler er negativt. For å gi fuglene bedre beskyttelse mot forstyrrelser, og for å gjøre reglene enhetlige og enkle å forholde deg til, bør forbudsperioden utvides også for dette reservatet. Området benyttes av rastende fugler (bl.a. vadefugler) under høsttrekket, og det kunne vært ønskelig med en enda lengre forbudsperiode utover høsten.

Behov for klargjøringer i verneforskriftene

Droner slik vi kjenner dem i dag fantes ikke på den tiden verneforskriftene for sjøfuglreservatene ble utarbeidet og vedtatt. Bruken av droner, inkludert til hobbyformål, har økt kraftig de siste årene, og det er grunn til å tro at denne utviklingen vil fortsette. Verneforskriftene har varierende formuleringer når det gjelder forbud mot motorferdsel. Enkelte nevner forbud mot bruk av modellfly, mens andre kun har en formulering ala «Motorferdsel, herunder start og landing av luftfartøy, er forbudt» (Nordre Skjælholmen, vernet i 2009). Det er behov for at det tydeliggjøres i verneforskriftene at det ikke er tillatt å bruke droner, med en angivelse av minste tillatte høyde (300 m er brukt som en standard for forbud mot motorisert ferdsel). Det varierer i hvilken grad sjøfugler blir forstyrret av droner. Det kreves kunnskap og ferdigheter for å fly på en måte som forårsaker minst mulig forstyrrelse. Bruk av droner er et nyttig verktøy i overvåking av og forskning på sjøfugler, men slik bruk i reservater bør kreve dispensasjon fra vernebestemmelsene.

Vernebestemmelsene inkluderer ofte en formulering som «forbud mot all ferdsel på land og på sjø». Det er ut fra dette noe uklart om det er tillatt å svømme i reservatet, da det vil kunne hevdes at man svømmer i sjøen, ikke på sjøen. Svømming vil være mindre forstyrrende for fuglene enn bruk av båt, men vil likevel forårsake en forstyrrelse – særlig om det svømmes nær land. Det bør klargjøres i bestemmelsene at ferdselsforbudet også omfatter svømming.

Behov for informasjon om og håndhevelse av ferdselsforbud

Gode bestemmelser om ferdselsrestriksjoner i sjøfuglreservater er bra, men dette hjelper lite dersom bestemmelsene ikke er kjent eller i liten grad blir etterlevd. Det er behov for god skilting og annet informasjonsarbeid samt oppsyn for at endringene skal få den ønskede effekt. Dette gjelder særlig i en overgangsperiode etter at de endrede restriksjonene er vedtatt. Bymiljøetaten ønsker å bidra i dette arbeidet.

Vi vil benytte anledningen til å peke på tre sjøfuglreservater med særlige utfordringer i Oslo (se vedlegg for kart og mer informasjon):

Oslo kommune
Bymiljøetaten
Natur og forurensning

Besøksadresse:
 Postadresse:
 Postboks 636 Løren, 0507 OSLO

Telefon: 23482030
postmottak@bym.oslo.kommune.no
 Org. nr.: 996922766
 oslo.kommune.no

Nakkeskjær er den viktigste kolonien for makrellterne i Oslo, og skjæret benyttes i varierende grad også av hettemåke (156 par i 2021). Disse artene er rødlistet som henholdsvis *Sterkt truet* og *Kritisk truet*. Forstyrrelser i hekkeperioden vil kunne ha svært negativ effekt på artenes hekkeresultat. Reservatet omfatter en sone i sjøen, der det er ferdselsforbud. Skjæret ligger bare 40–50 m fra ei badestrand på Nakkholmen (se kart i vedlegg). Det er grunn til å anta at det skjer mange brudd på ferdselsforbudet i løpet av hekkesesongen, inkludert at folk i noen tilfeller svømmer over til og går i land på Nakkeskjær. Det er behov for forbedret informasjon om og oppmerking av sonen med ferdselsforbud (utsetting av bøyer i vannet). Det er også behov for at verneforskriften er tydelig på at det ikke er tillatt å svømme i reservatet.

I *Kaffeskjær* fuglefredningsområde er det ferdselsforbud i hekketida. Midlertidig oppankring/fortøyning av fartøyer er tillatt, men det er ikke spesifisert hva «midlertidig» innebærer. Skjæret har i lengre tid blitt benyttet som fast fortøyningssted for båter som blir liggende over flere år. I bestemmelsene er det ikke gjort unntak fra ferdselsforbudet for ferdsel i forbindelse med tilsyn og vedlikehold av fortøyde båter. Det er uvisst i hvilken grad ferdselsforbudet overholdes, men ferdsel ut til og opphold i de fortøyde båtene er helt klart en potensiell kilde til forstyrrelser gjennom hekketida. Det synes åpenbart at dagens situasjon ikke er i overenstemmelse med verneforskriften og at den er negativ for sjøfuglene som forsøker å hekke på øya. Av hensyn til fuglene burde unntaket for midlertidig oppankring/fortøyning av fartøyer i reservatet tas ut av verneforskriften.

I *Kaninøya (Selskjær)* naturreservat er det ferdselsforbud i en sone på 50 m fra øya, og det er forbud mot opplag av båter og oppføring av varige eller midlertidige innretninger. Likevel er det flytebrygger med fortøyde fritidsbåter inne i reservatet/ferdselsforbudssonen. Flytebryggenes plassering fører åpenbart til hyppige brudd på ferdselsforbudet som gjelder i dag. Flytebryggene i reservatet bør fjernes, og det bør settes ut bøyer i sjøen som klargjør sonen med ferdselsforbud.

Inkonsekvente vernebestemmelser bør endres (Skjælholmene)

Det er i høringsbrevet fra Statsforvalteren lagt vekt på at det er viktig å få enhetlige regler for alle sjøfuglreservatene, og i høringen foreslås det av denne grunn samme periode for ferdselsforbud for reservatene fra svenskegrensa til og med Agder.

Vernebestemmelsene for Søndre Skjælholmen og Nordre Skjælholmen skiller seg både fra de som gjelder for øvrige sjøfuglreservater, og de er også forskjellig fra hverandre.

I *Søndre Skjælholmen naturreservat* er det i dag forbud mot motorferdsel på sjø i hekketida, og det er forbud mot motorferdsel hele året på land. Det er imidlertid ikke noe forbud mot øvrig ferdsel, verken på land eller sjø. Vi er ikke kjent med andre sjøfuglreservater i Oslofjorden uten forbud mot ferdsel på land i hekkeperioden. Øya er en av de største og viktigste sjøfuglkoloniene i indre deler av Oslofjorden, og det gjeldende vernet gir fuglene svært lite beskyttelse mot forstyrrelser. Uten et sterkere reelt vern for sjøfuglene, kan det stilles spørsmålsteget ved om det er riktig å omtale reservatet som et sjøfuglreservat. I tillegg er bare den sørlige 1/3 av øya vernet – det hekker mange sjøfugler også på den nordlige delen. Av hensyn til fuglene bør vern av

hele øya vurderes (ev. med unntak av området ved brygga i nordvest), og det bør være ferdselsforbud på land og sjø etter samme mønster som i andre sjøfuglreservater.

I *Nordre Skjælholmen naturreservat* er det i dag forbud mot all ferdsel på land i hekketida, men reservatet omfatter ikke sjøareal, og det er følgelig ikke noe forbud mot ferdsel i båt tett opp til land. Så vidt vi kan se er det ingen andre sjøfuglreservater innenfor Drøbak som ikke omfatter sjøareal (stort sett en sone på 50 m fra land). Også denne øya er en av de største og viktigste sjøfuglkoloniene i indre deler av Oslofjorden. For å beskytte sjøfuglene mot forstyrrelser bør vernet utvides til å omfatte sjøareal 50 m fra land, og det bør være forbud mot all ferdsel i hekketida også her, slik det er i de andre reservatene.

Avgrensingen og bestemmelsene for disse to verneområdene, som ligger like ved hverandre, er inkonsekvente og svært vanskelige å forstå og huske. Forskjellene gjør det vanskelig for folk å forholde seg til reglene, det er svært krevende å håndheve og informere om vernet, og det gir ikke de hekkende sjøfuglene et godt vern mot forstyrrelser.

Det ble lagt avgjørende vekt på hensynet til friluftinteressene ved utforming av vernet av de to Skjælholmene i 2008 og 2009. Nedgangen i og det økte presset på sjøfuglbestandene, blant annet fra økt ferdsel på fjorden, er godt belyst i høringsbrevet fra Statsforvalteren. Ut fra dette bør hensynet til sjøfuglene veie tyngre i dag enn for 15 år siden. Statsforvalteren bør vurdere å endre vernet av de to øyene, i en egen prosess med separat høring.

Konklusjon

Oslo kommune støtter den foreslåtte utvidelsen av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. Det er positivt og nødvendig at den samme endringen gjøres videre sør- og vestover langs kysten, slik at regelverket blir enkelt å forholde seg til for båtfolk og andre brukere av områdene.

Vennlig hilsen

Signe Irene Nyhuus
divisjonsdirektør

Terje Laskemoen
avdelingssjef

Vedlegg
Vedlegg høring ferdselsrestriksjoner_Oslo kommune

Kopi til
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Nesodden kommune

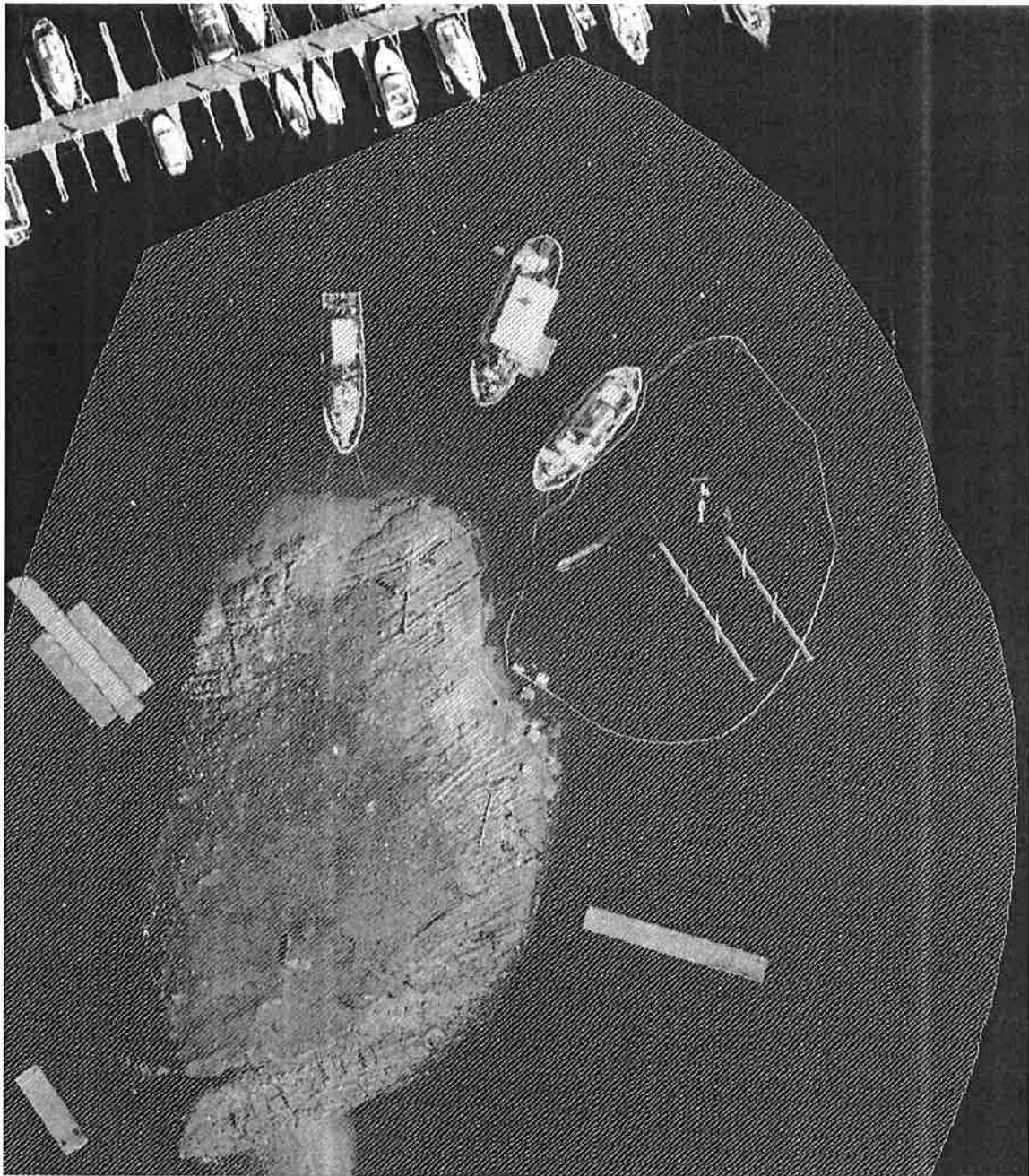

Sjøfuglreservater i/ved Oslo med behov for ekstra tiltak for å redusere ferdsel/forstyrrelser

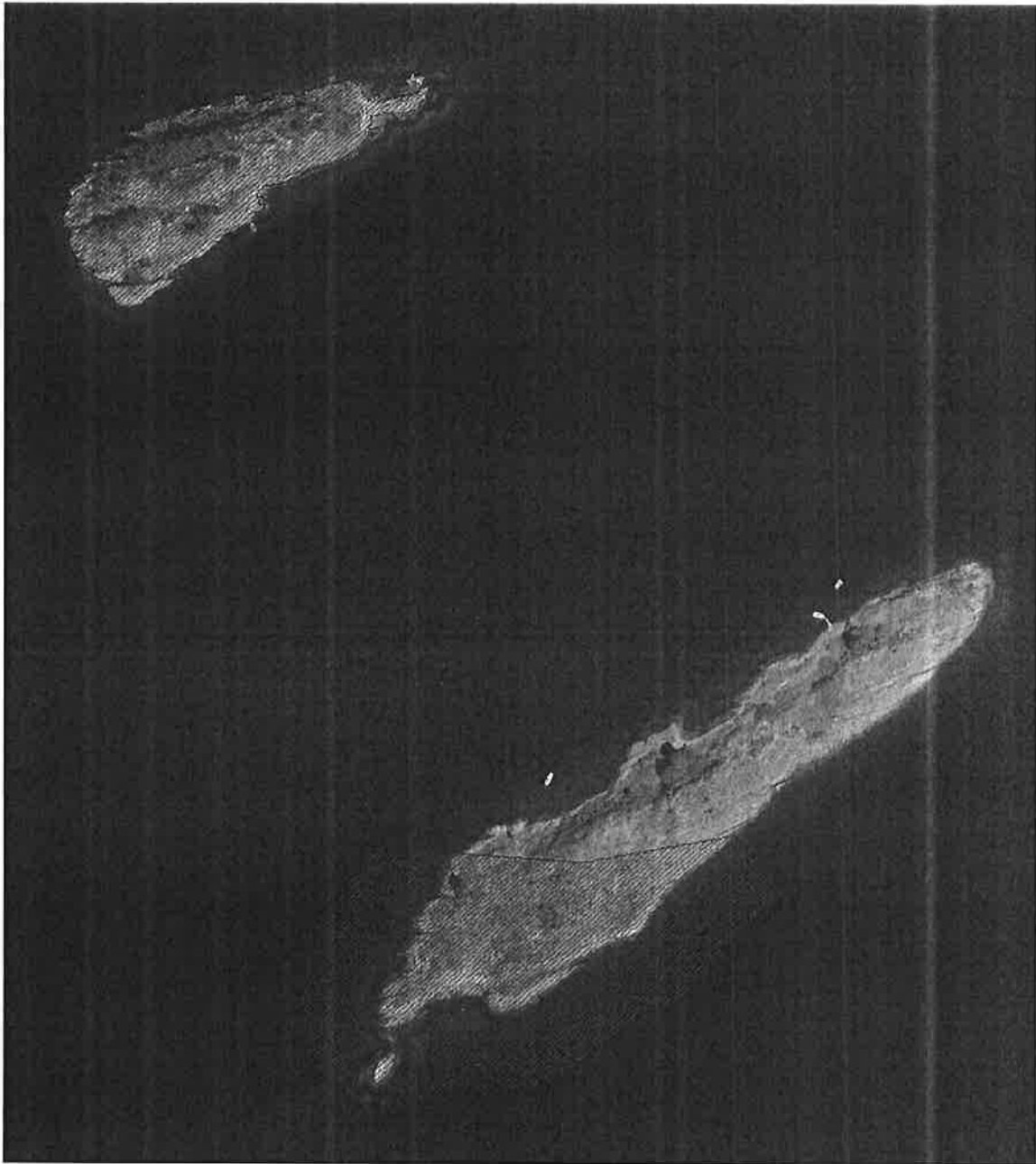
Nakkeskjær med sone for ferdselsforbud til venstre, og Nakkholmen med Nakkholmen naturreservat (uten ferdselsrestriksjoner) til høyre. Badestranden på Nakkholmen ligger svært nær sonen med ferdselsforbud i hekketiden. Det er grunn til å anta at det skjer mange brudd på ferdselsforbudet i løpet av hekkesesongen, inkludert at folk i noen tilfeller svømmer over til og går i land på Nakkeskjær. Det er behov for forbedret informasjon om og oppmerking av sonen med ferdselsforbud (utsetting av bøyer i vannet). Det er også behov for at verneforskriften er tydelig på at det ikke er tillatt å svømme i reservatet (dagens bestemmelse forbyr all ferdsel på land og på sjø i verneområdet, men det vil kunne hevdes at man svømmer i sjøen, ikke på sjøen).

Kaffeskjær (nordre del) fotografert 06.05.2023, med ferdselsforbudssonen vist i lilla. Bildet viser båter som ligger fortøyd i land på skjæret, inne i ferdselsforbudssonen i perioden med ferdselsforbud. De hvite prikkene på land er et stort antall hekkende hettemåker. En større båt som var fortøyd i skjæret sank like før hekkeperioden, og det er lagt ut lenser rundt denne (det ble ikke påvist utslipp av drivstoff). I samråd med Statsforvalteren ble heving og fjerning av båten utsatt til etter hekketiden av hensyn til de hekkende fuglene i reservatet (båten er nå fjernet). Fortøyde båter og flytebrygger i reservatet bør fjernes, og det bør settes ut bøyer i sjøen som klargjør sonen med ferdselsforbud.

Kaninøya (Selskjær) naturreservat (fotografert i mai 2023), med ferdselsforbudssone i rødt. Det er flytebrygger med fortøyde båter inne i ferdselsforbudssonen, og det er et større antall båter som må krysse gjennom denne sonen for å komme til/fra sjøen. Reservatet er en av de viktigste sjøfugl-koloniene i Oslo. Flytebryggene i reservatet bør fjernes, og det bør settes ut bøyer i sjøen som klargjør sonen med ferdselsforbud.

Nordre Skjælholmen og Søndre Skjælholmen naturreservater (i Nesodden kommune med Oslo kommune som grunneier) har inkonsekvente avgrensinger og bestemmelser, noe som både skiller dem fra hverandre og fra de aller fleste (om ikke alle) andre sjøfuglreservater i indre deler av Oslofjorden. Dette gjør informasjon om og håndhevelse av bestemmelsene vanskelig. I tillegg fører det til mer forstyrrelse for fuglene enn om avgrensing og bestemmelser hadde fulgt det vanlige mønsteret for sjøfuglreservater (vern av både land og sjø og forbud mot all ferdsel i hele reservatet)

På Nordre Skjælholmen er det i dag forbud mot all ferdsel på land i hekketida, men reservatet omfatter ikke sjøareal og det er følgelig ikke forbud mot ferdsel på sjøen nær øya.

Søndre Skjælholmen naturreservat omfatter bare den sørlige 1/3 av øya (det hekker mange fugler også på den nordlige delen). Det er forbud mot motorferdsel på sjø i reservatet i hekketida (og på land hele året), men det er ikke noe forbud mot øvrig ferdsel, verken på land eller sjø.

Fra: NJFF Østfold[ostfold@njff.no]
Sendt: 01.11.2023 17:44:02
Til: Postmottak SFOV[sfovpost@statsforvalteren.no]
Kopi: Fjellbakk, Åsmund[asmund.fjellbakk@statsforvalteren.no];
Tittel: Deres ref. 2023/31640

Hei,

Styret i NJFF Østfold behandlet saken i går 31.10. (møtet skulle vært 30.10. men lot seg ikke gjennomføre pga. værforholdene) og fattet følgende vedtak:

Vedtak: NJFF Østfold støtter Statsforvalterens forslag. Vi sender samtidig over innspillene vi har mottatt fra våre lokalforeninger t.o.

Se vedlegg for innspillene fra lokalforeningene.

Med vennlig hilsen

Ole-Håkon Heier

Regionsekretær
NJFF Østfold

(+47) 69222006
ostfold@njff.no
njff.no

Fra: espeeli <espeeli@online.no>

Sendt: fredag 13. oktober 2023 18:29

Til: Markus Nagele <epost@majoren.no>; NJFF Østfold <ostfold@njff.no>

Kopi: styret@hvalerjff.no

Emne: SV: Høring - utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Hei Ole-Håkon og Markus Nagele

Vedrørende Høring - utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken.

Innspill fra Hvaler- jeger og Fiskerforening(HJFF).

Utøvelse av jakt vil etter det vi kan se ikke bli vesentlig berørt av en slik utvidelse av perioden med ferdselsforbud

i våre verneområder for sjøfugl.

Utøvelse av fiske, sjøørret og andre anadrome fiskearter, kan bli noe berørt da vi har mange verneområder på Hvaler som

sammenfaller med gode fiskeplasser fra øyer og skjær. Spesielt gjelder dette tidlig vår.

Utøvelse av friluftsliv kan bli noe berørt, spesielt for badende, padling og seling i juli og august.

Oppsummert

HJFF gir sin tilslutning til utvidet ferdselsforbud i våre verneområder for sjøfugl da vi ønsker en bærekraftig sjøfugl bestand

i våre områder her på Hvaler som da er viktigere for oss enn overnevnte faktorer.

Samtidig bør man utvide jakttidene på skarv i området, som det er blitt svært mange av, da denne bestanden er en stor trussel i f. t. fiskebestanden i Oslofjorden.

Mvh

Espen E. Linderud

Leder i HJFF

Sendt fra E-post for Windows

Fra: NJFF Østfold

Sendt: torsdag 21. september 2023 kl. 18:12

Emne: Høring - utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Til lokalforeninger, kopi regionstyret.

Se vedlegg.

Se også denne siden, her ligger blant annet fullstendig liste over områdene:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/oslo-og-viken/horinger/2023/11/utvidelse-av-perioden-med-ferdselsforbud-i-sjofuglreservater-og-nasionalparksoner-for-sjofugl/>

Eventuelle innspill som ønskes sendt fra regionlaget må være undertegnede i hende **senest i løpet av 15.10.**

Regionstyret behandler saken på sitt styremøte i slutten av oktober.

Med vennlig hilsen

Ole-Håkon Heier

Regionsekretær
NJFF Østfold

(+47) 69222006
ostfold@njff.no
njff.no

ONSØY
JEGER & FISKERFORENING
Stiftet 12.03.79

Postboks 7, 1625 MANSTAD
Bankgiro: 1121.37.81725
Hjemmeside: <http://www.njff.no/ostfold/onsoy>
Org.nr: 993 787 922
E-post: bw-abrah@online.no

**Brev sendes foreningens adresse,
Ikke privatpersoner!**

lørdag, 7. oktober 2023

Til NJFF Østfold
V/ Regionsekretær
Ole-Håkon Heier

Svar angående «Høring vedrørende utvidet ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl»

Vi i Onsøy jeger & Fiskerforening er i utgangspunktet for at ferdselsforbudet utvides som beskrevet, da hele Oslofjorden er under press for tiden.

Men som lokallag må vi også se helheten av det hele, da dette kan berøre mange.
Og ber derav styret ta med seg noen tanker inn i behandlingen:

Måkearter (som nå er rødlistet)

En stor del av Måkene i vår skjærgård forlater holmer og skjær til fordel for mer urbane strøk.

De oppsøker mennesker i mer eller mindre grad, rett og slett for det at næringstilgangen i fjorden er elendig.

Spørsmål: Vil det da ha noen effekt med utvidet ferdselsforbud?

Mange av sjøfuglene våre er trekkfugler og dukker ikke opp før i april.

Grågåsa er den som kommer tidligst og er på plass i første halvdel av mars.

Og denne arten er i hvert fall ikke rødlistet ☺

Det kommer frem i rapporten fra Bird Life Norge at hekkesesongen starter 6 dager tidligere en for 40/50 år siden.

Det pekes i høringsdokumentet på at vi har et større problem med predatorer som Rev, Grevling og Mink en tidligere.

Da mener vi at kommunene må legge til rette for jakt og fangst på predatorer, og ikke hindre jegere fra å jakte på predatorer.

Her må kommunene kunne skrive ut dispensasjon for denne jaktformen.

Vi mener det må åpnes for jakt og fangst av villmink hele året.

Og at kommunene bør kunne skrive ut dispensasjon for å utøve jakt og fangst, om det oppdages mink i naturreservatene.

Også i periodene, da ferdselsforbudet gjelder.

Vi må også ha med oss Seljakten i tankene.

Jakten på Sel foregår fra 2 januar til 30 april, og fra 1 august til 30 september.

Ved utvidet ferdselsforbud vil flere holmer og skjær være ulovlige å benytte over lenger tid under seljakten.

Strandrydding.

Vi håper det blir mulig for kommuner å lage en dispensasjon for å kunne drive med strandrydding i områder med ferdselsforbud.

Denne kan settes med en grense for hvor langt inn på holmer og skjær man kan rydde.

Resultatet uten en dispensasjon kan ende med at disse holmer og skjær blir droppet i ryddeplanen.

Og vi vet hvor mye søppel som samles i fjæra rundt disse områdene.

Ingen i vår forening vil drive med strandrydding i januar ☺

Konklusjon:

Onsøy Jeger & Fiskerforening er for utvidet ferdselsforbud i naturreservatene.

Men ønsker også å holde øynene åpne for at våre interesser blir mer og mer presset vekk.

Både jakt, fiske, fangst og friluftsliv blir mer og mer satt til side i samfunnet, og da må vi være våkne.

Vi får aldri tilbake, det vi gir i fra oss.

Styret

Onsøy Jeger & Fiskerforening

Naturvernforbundet
Follo-Moss

Statsforvalteren i Oslo og Viken
sfovpost@statsforvalteren.no

Moss 22. oktober 2023

Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Naturvernforbundet Follo-Moss støtter forslaget til Statsforvalteren i Oslo og Viken vedrørende utvidelse av nåværende periode med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugl. En regional harmonisering av regelverket for hele Oslofjorden er et viktig grep.

I forlengelsen av et vedtak om utvidelse av ferdselsforbudet må man gå bredt ut med informasjon om endringen til alle befolkningsgrupper. Det være seg i verneområdene, pressen og sosiale medier. Vi forutsetter at det bevilges ekstra midler til kontrolltiltak for håndheving av nye regler. Naturvernforbundet Follo-Moss synes generelt at informasjonen om skadeeffekten av ulike typer båtkjøring og spesielt padling i strandnære deler av skjærgården er lite kjent. Effekten av forstyrrelser på sjøfugl i hekketiden må kommuniseres ut bedre.

Selv om det ikke er aktuelt å revidere omfanget av verneområder nå, er det etter vårt syn et tankekors at de fleste ferdselsforbud er satt i verneområdene for sjøfugl på slutten av 70-tallet og tidlig 80-tallet og at de ikke er revidert siden. Med den alvorlige bestandssituasjonen vi har i dag for sjøfugl, trenger vi mer vern og flere tiltak. Vi synes det er på tide å innse at i konflikten mellom fritidsinteresser og sjøfugl, må alle tiltak for sjøfugl favoriseres. Det er på tide vi innser at i områder det er menneskelig aktivitet, der bodde det noen andre arter fra før av!

Mvh

Naturvernforbundet Follo-Moss
Kristian Vahl Østbye
leder

Til Statsforvalteren i Oslo og Viken
v. Åsmund Fjellbak
Ref. nr. 2023/31640

Bekkestua 15.10.2023

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl i Oslo og Viken

Statsforvalteren ber om synspunkter på forslag om å utvide ferdselsforbudet i sjøfugl-koloniene i Oslo og Viken, samt samordne disse langs skagerrakkysten. I dag er ferdselsforbudet 15.4 – 15.7. SFOV foreslår å utvide med én måned i hver retning; 15.3.-15.8.

Vi støtter forslaget om å utvide ferdselsforbudet fra 15. mars til 15. april. Når det gjelder utvidelse etter 15. juli, mener vi det er tilstrekkelig med en utvidelse til 31. juli.

Selv om mange overholder ferdselsforbudet, så ser vi at sjøfuglkolonier er truet av menneskelig ferdsel. Hovedsakelig er det kajakkpadlere som absolutt skal innenfor nærgrensen evt gå i land på holmer og skjær, samt, spesielt tror vi, hobbyfiskere som blir stående lenge inne på holmen med fiskestang i en viktig tid for fuglene. Sommerstid er det solbadere. Å utvide ferdselsforbudet i begge retninger vil være et godt instrument for å sikre overlevelsen av mange arter i fjorden.

Utvidelse av fredningstiden i retning vinteren er viktig for tidlighekkende arter. Selv om eggleggingen for disse sjelden er før i april så ser vi at fuglene etablerer seg på holmene straks etter ankomst om våren. Det er viktig for fuglene å være ute i god tid for å sikre seg, og holde av, areal til eget revir. Dette gjelder særlig arter som hettemåke, gråmåke, svartbak og tjeld som frekventerer hekkeplassene allerede fra ultimo mars og primo april for egglegging medio april. Grågås ruger allerede i de siste marsdagene. På denne tid av året er det kun de nevnte hobbyfiskerne som ferdes i skjærgården. Et ilandstigningsforbud tror vi vil være ukontroversielt og f.o.m 15.3. vil svært gunstig for de nevnte artene.

Vi ser at hettemåkene forlater koloniene akkurat i tide til dagens ilandstigningsforbud 15.7. Men en forlengelse av fredningsperioden utover sensommeren kan være viktig for senthekkende arter som f.eks makrellterne, sildemåke og siland. Selv om rugingen da er over så ser vi unger av stormåker i koloniene til litt ut i august. Makrellternene er borte fra kolonien ultimo juli. Siland, og omlagte stokkandkull, kommer med ungekullene medio juli. I tillegg vil det kunne ha positiv betydning for arter eller individer som har omlagte kull etter å ha mislyktes i første forsøk og som derfor er litt «forsinket» i hekketiden. For bestanden i Oslofjorden tror vi at et forbud ut juli måned burde holde dvs t.o.m 31.7.

Det er, selvsagt, best om sjøfuglreservatene har samme fredningstid langs hele skagerrakkysten så om det blir resultatet så bør vi også ha det i Oslofjorden.

Mvh Kari Balke Øiseth
(leder)

Morten Bergan
(styremedlem)

Naturvernforbundet i Bærum

Web: <https://naturvernforbundet.no/osloogakershus/lokallag/baerum/>

E-post: baerum@naturvernforbundet.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken
Postboks 325
1502 MOSS
sfovpost@statsforvalteren.no
asmund.fjellbakk@statsforvalteren.no

Telefon + 47-48 17 07 85
Org.nr. 975 615 308 MVA
E-post leder@oa.birdlife.no
Internett oa.birdlife.no

Deres ref.

2023/31640

Deres kontaktperson

Åsmund Fjellbakk

Vår ref.

sak/668

Vår kontaktperson

Håkan Billing

Dato

01.11.2023

Uttalelse til forslag om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i Oslo og Viken

BirdLife Oslo og Akershus viser til oppslag på Statsforvalterens nettsider om høring av forslag til å utvide ferdselsforbudsperioden i sjøfuglreservat og kystnasjonalparker. Dessverre har vi ikke mottatt dette forslaget, og ber SFOV sørge for at vi tas inn igjen på høringslista i saker som gjelder Oslo og Akershus.

Innledning

Vi stiller oss fullt ut bak Statsforvalterens beskrivelse av den dramatiske nedgangen for mange arter av sjøfugl, blant annet makrellterne, hettemåke og fiskemåke. Våre årlige tellinger av sjøfuglbestandene i indre Oslofjord, som vi utfører på oppdrag fra SFOV, dokumenterer dette særs godt. Alle konkrete tiltak som kan bidra til at sjøfugl kan øke i antall, har vår uforbeholdne støtte.

Om forslaget til utvidet periode med ferdselsforbud

Statsforvalterens forslag om å utvide perioden med ferdselsforbud fra 15.04.–15.07. til 15.03.–15.08. virker fornuftig. Hettemåke, som ankommer Norge tidlig, og fiskemåke, som til dels overvintre (i likhet med noen få individer av hettemåke), starter å søke etter aktuelle hekkeplasser før 15.04. Terner, som ankommer seint på hekkeplass, har fortsatt små unger etter 15.07. Det må være en forutsetning med likt ferdselsforbud i alle de aktuelle fylkene, altså at forbudsperioden samordnes. Det gjør det enklere for publikum å forholde seg til endrete verneforskrifter og øker muligheten for at de blir overholdt.

Det som er et økende problem i sjøfuglreservater (og kystbaserte nasjonalparker) er økt ferdsel med båt, herunder også kajakk og kano. Antall båter i indre Oslofjord har økt, og kajakkpadling har blitt en svært populær aktivitet. For at utvidet ferdselsforbud skal fungere og ha ønsket effekt, er det særs viktig med omfattende og god informasjon. Ulike medier og virkemidler må tas i bruk. Informasjon på statlige og kommunale nettsider er viktig, på samme måte som innlegg og oppslag på sosiale medier som Facebook, Instagram, Snapchat, X og TikTok. Det bør også sørges for å optimalisere informasjonen om ferdselsforbud for høyere rangering i Google-søk. Det er samtidig nyttig å informere på nettsidene til båtforeninger, kajakk- og seilklubber osv.

Det kanskje aller viktigste er å sørge for god skilting i de aktuelle verneområdene. Dagens anonyme og små skilt som opplyser om at man er ved et reservat, er både lite informative og vanskelig å oppdage før man allerede er for nær. Sjøfuglarter som er i ferd med å etablere seg (pardannelse og funn av reirplass) er vare for forstyrrelser, og det er nok med ett besøk av en kajakk eller båt som går for nær før terner og måker gir opp hekking. Skiltene må altså være store, og de må gi litt informasjon om bakgrunnen for sjøfuglreservat/vern samt tydelig tekst om perioden med ferdselsforbud.

Vennlig fuglehilsen

Håkan Billing
leder

Jan Olav Nybo (sign.)
naturvernkontakt

Statsforvalterne i Agder
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		20230482	Martin Eggen	31.10.2023

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i fylkene langs Skagerrak og Oslofjorden - høringsvar fra BirdLife Norge

Statsforvalterne vurderer å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

BirdLife Norge er en naturvernorganisasjon med sterkt faglig forankring, og vår spesialitet er kunnskap om fugler og deres levevis. Vi har 13 500 medlemmer over hele landet. Utgangspunktet for vårt arbeid er nasjonale og internasjonale miljømål, og vi representerer allmenne verdier tilknyttet forvaltningen av felles naturarv. BirdLife Norge takker for anledningen til å svare på høringene, og har laget et felles høringsvar til Statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark. Vi viser også til høringsvar fra våre fylkesavdelinger.

Ferdselsforbudet i områder der sjøfugler skal ha fortrinnsrett og sikres en vellykket hekking, gjelder i dag f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli. Statsforvalterne foreslår at dette endres til f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august, og at ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak. En slik samordning er veldig kjærkomment, og et viktig forvaltningsgrep.

BirdLife Norge støtter forslagene som de foreligger, og mener de er helt nødvendige for å opprettholde verneområdenes tiltenkte funksjon. Tidspunktet for ilandstigningsforbud er i dag ofte ikke oppdatert og i tråd med fuglenes faktiske behov for beskyttelse. Spesielt er det behov for utvidelse av ferdselsforbudet på sommeren, da presset fra forstyrrelser er størst og konsekvensene oftest mest fatale.

Kjerneargumentasjon:

Sjøfuglene er i tilbakegang, og trenger mer og bedre vern.

Blant våre viktigste artsgrupper både i diversitet og antall finner vi sjøfuglene. 54 fuglearter i Norge regnes som sjøfugler, og sjøfugler er blant naturverdiene med størst internasjonal betydning Norge forvalter. Flere av artene har minst 25 prosent av sine hekkebestander i Norge, og derfor er de såkalte ansvarsarter. Toppskarv, siland, fiskemåke (sårbar, VU), sildemåke, svartbak og teist (nær truet, NT) er aktuelle norske ansvarsarter knyttet til denne høringen. 34 av sjøfuglartene står på Rødlista for arter (2021). I regionene høringen dekker finnes det også sjøfugler i sterk tilbakegang, og det er naturlig å spesielt trekke frem hettemåke (kritisk truet, CR) og makrellterne (sterkt truet, EN). Fiskemåke og tyvjo

er også forsvunnet fra mange verneområder, og er nå regnet som truede arter nasjonalt. Begge artene er oppført som sårbar (VU) på rødlista.

Ferdselsforbudet må gjelde hele hekkesesongen

Sjøfugler starter hekkesesongen allerede på ettervinteren ved å kle seg i praktdraktene sine, pynte på reir og styrke pardannelsen. Havørna starter faktisk med reirbyggingen sent høsten i forveien. Generelt hekker sjøfuglene langs Norskekysten fra midten av mars til utgangen av august, og hekkingen starter tidligst i sør. I hele denne perioden vil det være muligheter for negative effekter på egg og unger forårsaket av menneskelige forstyrrelser.

Sjøfuglreservat og kyststrøk brukes også av sjøfugler etter endt hekking. Spesielt har enkelte av områdene funksjon som myteområder. Mytingen gjør at en rekke sjøfugler som gjess, ender, dykker og lom mister eller har redusert flyveevne en lengre periode, vanligvis 4-5 uker. På denne tiden av året er de avhengige av gode og trygge steder å søke næring. Flere av sjøfuglartene mater også unger i flere uker etter at de er flyvedyktige, både i og utenfor verneområdene. Dette er argumenter både for utvidet verneareal og ikke minst forlenget ferdselsforbud.

I BirdLife Norge-rapporten *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022*¹ beskrives variasjon i hekketidspunkt for til sammen syv arter sjøfugler, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak og makrellterne. Forfatterne av rapporten fant at alle artene hekker utenfor datointervallet for ferdselsforbud både utenfor og innenfor områder med ferdselsforbud 15. april til 15. juli. I Vest-Agder kan langt over halvparten av sildemåkeungene ikke fly når ferdselsforbudet går ut, og liknende resultater ser vi også for gråmåke, svartbak og makrellterne. BirdLife Telemark og Jomfruland fuglestasjon bemerker i sin rapport *Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark* at siland ofte hekker sent og er utsatt for forstyrrelser i hekketiden, og at truede arter som fiskemåke, hekkemåke og makrellterne også ofte har sene kull.

Vel så interessant er rapportens funn av signifikante forskjeller i hekketidspunkt mellom områder med og uten ferdselsforbud, først og fremst for sildemåke, gråmåke og svartbak. Hekkingen der det ikke er ferdselsforbud blir oftere utsatt og forskyvet, trolig også med dårlige hekkesuksess. Sildemåke, gråmåke og svartbak går tidligere til hekking enn tidligere. Gjennom tiårsperioden fra 2013-2023 finner vi en størst endring for sildemåke og gråmåke, med over seks dager tidligere hekking over tiårsperioden. Bildet er imidlertid sammensatt, og vi viser her til høringssvaret til BirdLife Norge avd. Vest-Agder, som har registrert at ærfugl i deres områder nå hekker *senere* enn tidligere. Kondisjon og helse er blant faktorene som påvirker fuglers hekkesesong, også mellom år. Langtidstrendene for ærfugl, hettemåke, fiskemåke og makrellterne er usikre for mange områder, men det er et faktum at også sjøfuglene hekker utenfor gjeldene ferdselsforbud.

Sjøfugler og andre fugler er utsatt av predasjon fra andre arter, og forstyrrelser er mange steder en medvirkende årsak til høy predasjon. Tette måke- og ternekolonier er en attraktiv hekkeplass for ulike arter gjess, ender og vadefugler, som nyter godt av de andre artene sitt felles forsvar mot inntrengere.

¹ Helberg, M., Molværsmyr, S. & Ranke, P. S. 2023. Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022. BirdLife Norge-rapport 2023-3. 24 s.

Ilandstigning i slike områder vil medføre at store mengder ikke-flygedyktige unger blir spredt ut av kolonien, og i noen tilfeller skremt på havet, der de er svært sårbare for predasjon. Forstyrrelser i slike kolonier fører stedvis til at hekkesesongen til store deler av kolonien blir spolert.

Avslutning

Klima og fuglebestander er i endring, og det er behov for et tidligere ferdselsforbud enn tilfellet er i dag. At ferdselsforbudet tradisjonelt har vært opphevet 15. juli har vært et kompromiss med friluftsjøinteresser. Her vil vi fremheve at ferdselsforbudet er det enkleste positive tiltaket vi kan gjøre for sjøfuglene.

Presset på naturen er også i endring. Båter blir større og raskere, aktiviteter knyttet til lek og vannsport mer allsidig og det er bygd ut et betydelig antall fritidsboliger langs den aktuelle kyststrekningen. Presset på hekkeområder både i og utenfor sjøfuglreservat har økt betraktelig. Det er derfor behov for utvidet ferdselsforbud, bedre merking av verneområder, nye verneområder med gode nok buffersoner og inkludering av områder for næringssøk, samt bedre beskyttelse og oppsyn med verneområdene. Sjøfuglreservatene må være fristeder i et landskap med stadig flere mennesker og aktiviteter.

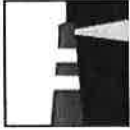
For BirdLife Norge

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

KOPI:
Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet

Norsk Fyrforening

Øvre Slottsgate 2B

0157 Oslo

e-post: info@fyr.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Agder

Oslo, 1. november 2023

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Agder, Viken, Vestfold og Telemark

Norsk Fyrforening viser til Klima- og miljødepartementets oppdrag til Statsforvalterne i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark og Agder om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder samt vurdering av å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

Norsk Fyrforening har forståelse for at det er helt nødvendig å beskytte fuglelivet i våre kystnære områder, og at det på den bakgrunn kan være fornuftig å se på hvordan man best kan ivareta behovet for ferdselsforbud eller andre restriksjoner.

Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på våre medlemsfyr i områdene som omfattes av verneforskriften.

Våre medlemsfyr er helt avhengig av utleievirksomheten på fyrstasjonene som ligger i verneområdene, og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten som kommer allmennheten til gode.

Sommerperioden er det tidsrommet i året da fyrene kan drive med utleie og ta imot besøkene på fyrstasjonene. Det er Norsk Fyrforenings klare inntrykk at det i dag er et godt forhold mellom miljømyndighetene og det enkelte fyr – om hvordan man kan ivareta hensynet til sjøfuglene og hensynet til drift av fyret.

Norsk Fyrforening er opptatt av klima og miljø, og våre medlemsfyr legger stor vekt på å ta hensyn til dette ved sin drift.

Vi tillater oss å minne om at Norsk Fyrforenings medlemmer ivaretar kystkulturminner på vegne av Staten, og at det er et uttalt ønske fra Stortingets side at fyrene blir gjort tilgjengelig for allmennheten. Vi ser at økt interesse fra allmenheten kan påvirke livet i reservatene/nasjonalparkene, men vi mener likevel at virksomheten på fyrstasjonene som drives av det frivillige må kunne drives som i dag – og at man ved hvert enkelt fyr ivaretar hensynet til sjøfuglenes hekketid og tiden etter klekking.

Norsk Fyrforening ber Statsforvalterne ta med i sine vurderinger at fyrene – hvorav mange er fredet av Riksantikvaren – blir ivaretatt for våre etterkommere. Ved en innskjerping av gjeldende forskrift må det fortsatt være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten i hekketiden.

Vi vil også påpeke at flere av fyrstasjonene i dag er en arene for fugletittere – noe som viser at man tar hensyn til fugle- og artslivet med dagens forskrifter.

Norsk Fyrforening er skeptisk til forslaget om å utvide dagens reservater med nye områder da dette kan legge begrensninger på det viktige arbeidet som idag legges ned på fyrstasjonene langs Oslofjorden og på kyststrekningen fra Færder til Hidra. Vi frykter at det kan føre til redusert frivillig innsats for å ta vare på verneverdige fyrstasjoner og fyrlykter, samt bidra til innskrenkninger i friluftslivsaktiviteter i strandsonen.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å gi god informasjon i forkant og sette ut skilt i god tid før hekketiden startet så vil man kunne hindre forstyrrelser av fuglenes etablering av reir eller søk etter en slik plass.

Områder som ikke er i bruk av fuglene kan dermed gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Norsk Fyrforening vil også påpeke at miljømyndighetene må ha god dialog med brukerne av områdene der sjøfugl hekker – slik at man i samforståelse kan legge godt til rette for sjøfugl og brukerne.

Norsk Fyrforening har fått mange tilbakemeldinger fra våre medlemsfyr om at minkbestanden er økende og at minken utgjør en stor trussel mot sjøfuglbestanden i hekkeperioden. Vi vil derfor ta til orde for at vernemyndighetene legger opp til økt jakt på mink.

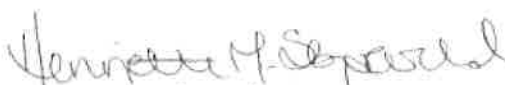
Norsk Fyrforening mener på denne bakgrunn at verneforskriften ikke utvides til perioden 15. mars – 15. august, men at man isteden legger opp til en dynamisk forvaltning for hvert enkelt verneområde.

Norsk Fyrforening ønsker å være med i den videre prosessen om nye vernebestemmelser og stiller gjerne opp til møter med Statsforvalterne.

Med glødende fyrhilsen

Sven Gj. Gjeruldsen
Styreleder

Henriette Marie Skjæveland
Daglig leder

Statsforvalteren I Oslo Og Viken
Postboks 325
1502 MOSS

Fjellbakk, Åsmund

Deres ref.: 2023/31640

Vår ref.: 21/3278-117- MAGR

Dato: 31.10.2023

Høring - Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Frist: 01.11.2023

Moss kommune har blitt bedt om å uttale seg i forbindelse med utvidelse av perioden med ferdselsforbud for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken innen 01.11.2023. Følgende verneområder i Moss vil bli berørt; Eldøya naturreservat, Steinene vilt- biotopvernområde, Gullholmen naturreservat, Taralden fuglefredningsområde, Eggholmen naturreservat og Revlingen naturreservat.

Statsforvalteren ber særlig om synspunkter på forslaget om:

- *utvidelse av ferdselsforbudet fra dagens forbud, f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli, til perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august*
- *at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).*

Høringsuttalelsene bes gitt mest mulig konkret og begrunnet, gjerne med forslag til justeringer. Eventuelle konflikter bør belyses grundig.

Dette er en felles tilbakemelding fra Avdeling landbruk, Avdeling drift park og friluft og Avdeling natur, klima og bymiljø.

Innspill fra Moss kommune

Kommunen er positiv til at perioden med ferdselsforbud utvides, men vi har noen spørsmål til forslaget vi gjerne vil løfte.

1. Dersom perioden utvides til å gjelde f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil det kunne medføre utfordringer med å rydde marint søppel i verneområdene før ferdselsforbudet trer inn den 15. april. Dette er en jobb Skjærgårdstjenesten utfører hvert år før fuglene kommer, og de er avhengige av at snøen har smeltet for å kunne rydde. Vil et slikt ryddearbeid falle inn under unntaksbestemmelsen som er å finne under § 4 pkt. 1 i samtlige av forskriftene for de aktuelle verneområdene i Moss kommune? Da som en forvaltningsoppgave som er bestemt av forvaltningsmyndigheten, og som Skjærgårdstjenesten utfører. Her er et eksempel på bestemmelsen:

«Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i politi-, brannvern-, ambulanse-, oljevern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.»

2. Forskriftene har en unntaksbestemmelse knyttet til jakt, inkludert jakt på sjøfugl og fangst etter viltloven, men den gjelder ikke unntak fra ferdselsforbudet. Vil et utvidet ferdselsforbud kunne påvirke jakt på jaktbare arter?

Med hilsen

Dette dokumentet er elektronisk godkjent av

Mari Frydenlund Grimstad
Rådgiver
Natur, klima og bymiljø

Kopi til:
Cecilie Kildahl
Frida Skovdahl Hovland
Harald Urstad
Jørgen Thorvaldsen

Foreningen Heias venner
v/ Tormod Heyerdal Nyquist

Bekkevika 13
1684 Vesterøy

Utgårdskilen 9.september 2023

Til
Statsforvalteren i Oslo og Viken
v/ Åsmund Fjellbakk

Ad høring: Utvidelse av perioden med ferdselsforbud.

Heia, Norges sydøstligste holme, ligger flere nautiske mil fra Hvalers andre holmer og øyer. Heia har en helt unik historie helt fra 1800-tallet med bosetting av fiskere, eneboer i mange år, Redningsselskapet første landbaserte stasjon fra 1897, dramatiske forlis og redningsaksjoner og ikke minst grensestrid med Sverige.

Heia er i dag innenfor Ytre Hvaler nasjonalpark. Den er umatrikulert statsgrunn. Derfor er redningshytta som RS fikk bygget og åpnet i 1941, ikke å finne på kartverket. Heias Venner ble etablert tidlig på 1990-tallet og har som mål å ivareta hytta og installasjonene på Heia, holde den tilgjengelig og åpen for allmenheten og utrustet med ved, vann og nødutstyr. Vippefyret er også en del av vernet. Like viktig for oss er informasjon om og interesse for Heia hos allmenheten. Medlemskap gir oss økonomisk grunnlag for vedlikehold og større nødvendige utbedringsarbeider.

I høringsnotatet blir vi bedt om å høre på foreslåtte datoer 15. mars – 15. august. Dette for å ivareta sjøfugl i kritiske perioder.

Heias Venner ser at stadig tidligere hekkinger er et argument for 15.mars, og vi kan nok klare å foreta nødvendig ettersyn, etterfylling og vedlikehold før 15. mars. 15. august som sluttdato kan imidlertid føre til store problemer. Det vil utestenge store deler av dagens brukere, sommerens båtfolk, fra å kunne oppleve Heia som den unike holmen den er. Hva skjer da med interessen for Heia og den kulturhistoriske verdien?

Heias venner ønsker startdato 15. mars, men sluttdato 15. juli som før for denne helt spesielle holmen helt ytterst i havgapet.

Heias Venner ønsker også å verne hekkebestander av sjøfuglene våre. Derfor foreslår vi en felles befaring på Heia så snart som mulig etter 15. juli 2024 sammen med statsforvalter og nasjonalparken. På den måten kan vi få felles forståelse for vernegrnlaget på Heia.

Dersom vedtak i høringen må være gjort før nevnte dato, ber vi om mulighet for å søke dispensasjon for Heia.

Et ønske i høringsnotatet er å få sammenfallende verneperiode for hele området for høringen. Dersom utvidelsen blir vedtatt, må de nye bestemmelsene implementeres med grundig informasjon.

En endret sluttdato for denne spesiell holmen vil vi annonsere på våre nettsider med vekt på at dette gjelder kun for Heia. De som eventuelt ikke får med seg dette, vil måtte forholde seg til 15. august uten at dette har negativ innvirkning på Heia som verneområde.

Vi brenner for Heia, og vi har vist det gjennom mer enn 40 års innsats. At Heia også har en spesiell plass i lokalbefolkningen viste siste året med ny tekking av taket. Hvaler Handverk og Hvaler Tak og Membran gjorde jobben med 4 mann i arbeid en hel dag. Da vi kom i land, fikk jeg følgende gladmelding: Dette er en gave til Heias Venner!

Sånt inspirere til videre innsats. Hjelp oss å ivareta Heia!

Med hilsen

Heias Venner

Styret

Statsforvalteren i Oslo og Viken
v/sfovpost@statsforvalteren.no

Deres ref.: 2023/31640

01.11.2023

Høring utvidelse av ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken. Kommentarer

Det vises til høring om utvidelse av ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken.

Av Statsforvalterens brev framgår det at de fleste sjøfuglartene sliter med å opprettholde bestandene eller det er sett en kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. De samme artene har betydelige deler av hekkeperioden utenom nåværende ferdselsforbudsperiode. Samtidig har omfanget av og typene ferdsel økt betydelig i områder som er viktige for de aktuelle artene. Sjøfulgbestandene påvirkes også negativt som følge av endringer i næringssituasjon og levevilkår. I lys av dette, og for å begrense den samlede belastningen, ser statsforvalteren behov for endringer i perioden med ferdselsforbud. Forslag er å endre ferdselsforbudet til 15. mars – 15. august fra dagens ferdselsforbud 15. april - 15. juli.

Oslofjordens Friluftsråd (OF) kjenner til at flere sjøfuglarter sliter i Oslofjordområdet. Vi erfarer at hos arter som hettemåke, makrellterne og sildemåke er ofte ikke ungene flyvedyktige før ut i august. Det kan være flere årsaker til dette. Vi har selv erfart at flere sjøfugler inkl. de rødlistede artene makrellterne og hettemåke forsøker seg på omlegging om de mislykkes i første forsøk. Noe som skjer ofte. Årsaker kan være forstyrrelser på hekkeplass og minkpredasjon. Makrellterne har ifølge Artsdatabanken hatt en nedgang på ca 80% i perioden 1986-2013 og hettemåkebestanden har også gått kraftig tilbake. Samtidig erfarer vi at flere arter som en konsekvens av klimaendringer og med en tidligere vår har begynt å hekke tidligere. Noen fugler er allerede i gang med hekking i mars.

Adresse: Vaterlandsveien 23 65512	Telefon: 67 55 49 90	E-post: post@oslofjf.no	Bankkonto: 8450 13
3470 Slemmestad	Nettside: oslofjorden.org	Org.nummer: 971 454 415	

OF støtter derfor opp om forslaget til endring. Vi anser det også som viktig at det blir samme forbud for hele Oslofjordområdet, ellers kan det bli uoversiktlig og vanskelig for besøkende å orientere seg.

Vi nevner at det bør ligge inne en mulighet for dispensjon fra ferdselsforbudet for profesjonelle strandryddere som bl.a. Skjærgårstjenesten, Oslofjordens Friluftsråd og Statens naturoppsyn som rydder sjøfugkolonier for ilandddrevet marint avtall i mars måned. Et arbeid for å hindre at sjøfuglene bl.a. surrer seg inn i garnrester på hekkeplassene. Dette er i fall noe som statsforvalteren må vurderer i det enkelte tilfelle.

Vi er ellers opptatt av at Statens naturoppsyn må få økte ressurser til å følge opp forbudet i hele Oslofjordområdet. Skjer ikke dette frykter vi at et nytt og utvidet forbud fort kan uthules. Videre er arbeidet med å ta ut mink viktig og et arbeid som bør styrkes. OF har selv erfart at bl.a. makrellterne- og hettemåkekolonier ved våre kystledhytter i Oslofjorden har blitt utsatt for massive minkangrep.

**Med hilsen
Oslofjordens Friluftsråd**

Kjetil Johannessen
avdelingsleder plan og friområde

Liv-Marit Hansen
avdelingsleder natur og miljø

Godkjent og sendt digitalt

Kopi:

Viken fylkeskommune Vestfold og Telemark fylkeskommune
FNF Akershus, Buskerud og Vestfold

KYSTVERKET

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Postboks 325
1502 MOSS

Deres ref
2023/31640

Vår ref
2023/4218-6

Arkiv nr

Saksbehandler
Tanya Boye Worsley

Dato
01.11.2023

Uttalelse til forslag om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i verneområder for sjøfugl langs kysten i Oslo og Viken

Vi viser til brev av 19.09.2023 vedrørende ovennevnte.

Statsforvalterne i Oslo og Viken, Agder samt Vestfold og Telemark, har sendt på høring et forslag om utvidelse av nåværende periode med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugl. Prosessen skal eventuelt lede til en tilråding om endring av verneforskriftene for disse verneområdene.

I Oslo og Viken gjelder høringen endring av verneforskriften i 82 reservater og bestemte soner i Ytre Hvaler nasjonalpark. Det bes særlig om synspunkter på forslaget om:

- utvidelse av ferdselsforbudet fra dagens forbud, f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli, til perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august.
- at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak, for å forenkle regelverket (Oslo-Viken, Vestfold-Telemark samt Agder).

Kystverkets rolle

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket arbeider for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for fremkommelighet og effektive havner.

Kystverket er sektormyndighet etter havne- og farvannsloven. Havne- og farvannsloven har som formål å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv.

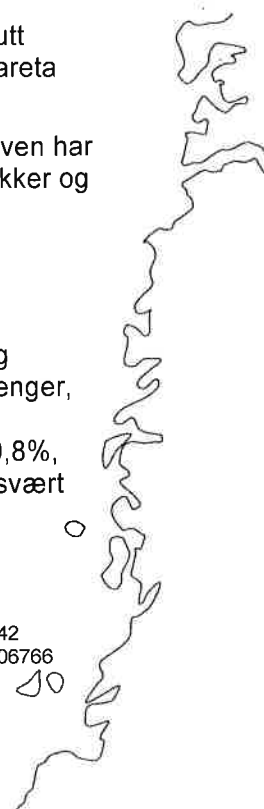
Kystverkets innspill

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinnretninger av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger, fyrstasjoner m.m. Flere av disse er etablert i områdene som omfattes av høringen. Ettersom det er et nasjonalt krav om at Kystverkets anlegg skal ha en oppetid på 99,8%, hvilket betyr at en lykt eller lanterne skal lyse i 99,8% av nattemørkets timer, er det svært

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

viktig at det legges til rette for at Kystverket kan gjøre tilsyn, vedlikehold og reparasjoner av navigasjonsinnretningene. Dette er spesielt viktig ved akutte situasjoner som driftsstans.

Kystverket ber om at det i vernebestemmelsene gjøres unntak fra ferdselsrestriksjonene og gis en bestemmelse som tillater drift, tilsyn og vedlikehold av navigasjonsinnretninger på sjøfuglreservatene og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette.

Flere steder langs kysten er Kystverket i gang med fornying og oppgradering av navigasjonsinnretningene. Tiltakene vil gi bedre fremkommelighet i farvannet ved nattseilas og dårlig vær, samt økt sjøsikkerhet for mindre skip, fiskefartøy og fritidsbåter. Etter at tiltakene er iverksatt forventes behovet for drift og vedlikehold i området å avta. Det er derfor viktig at det åpnes opp for at Kystverket kan få tillatelse til oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg innenfor avgrensningen til verneområdene med tilhørende motorisert ferdsel, og at dette går frem av bestemmelsene.

Kystverket har ingen vesentlige merknader til at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Agder, Telemark, Vestfold, Viken og Oslo.

Med hilsen

Ruben Alseth
fungerende avdelingsleder

Tanya Boye Worsley
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Statsforvalteren I Vestfold Og Telemark
Postboks 2076
3103 Tønsberg

Saksbehandler: *Espen Kristoffer Jenssen*
Tlf. dir.: 908 56 254
Deres ref.: Vår ref.: 23/62409

30.10.2023

Høringsuttalelse - Forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Det vises til høringsbrevet «Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark», datert 15.09.2023.

I lys av den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter er Holmestrand kommune positiv til at det jobbes aktivt med tiltak som kan bidra til å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene i Oslofjorden. Det er samtidig viktig at beslutninger som omhandler ferdselsbegrensninger også vurderes opp mot allmennhetens tilgang til å drive et aktivt friluftsliv i Oslofjorden.

I høringsbrevet fremgår det at forstyrrelser på hekkeplasser påvirker sjøfuglbestandene negativt og at Statsforvalteren i Vestfold og Telemark derfor foreslår at perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene utvides. I dagens regelverk er det i sjøfuglreservater et generelt ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. Statsforvalteren foreslår nå en generell utvidelse av ferdselsforbudet til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august.

For Holmestrand kommune finnes det to områder som berøres av forslaget om utvidelse av ferdselsforbudet. Dette gjelder sjøfuglreservatene:

- Bekkeskjæret biotopvernområde
- Kattholmane naturreservat

Kattholmane naturreservat

Kattholmane naturreservat ligger rett nord for Framnes/Smørstein i Holmestrand. Reservatet dekker et areal på ca. 37 dekar som omfatter søndre og nordre Kattholmen og de tilstøtende sjøområder innenfor en avstand av ca. 50 m fra land. Kattholmane har i lang tid (siden 1978) hatt status som reservat. Landarealene består av to relativt små og kupert holmer som ikke er kjent for å være et spesielt mye brukt friluftsmål. Området kan imidlertid være et mål for isfiske på vinterstid, og noe f.eks. seiling og fiske kan forekomme rundt holmene på sommeren. En utvidelse av ferdselsforbudet vil slik sett kunne gi noe økte begrensninger for f.eks. fiske og seiling i direkte nærhet til holmene på sommeren, men da innenfor et begrenset område på ca. 50 meter fra land og innenfor en begrenset utvidet periode. Dette er endringer som ikke vesentlig forringer eller reduserer mulighetene for å drive et aktivt friluftsliv i sjøarealene rundt Holmestrand.

Bilde 1: Til vestre Kattholmane, foto: SNO. Til høyre: Geografisk lokalisering av sjøfuglreservatene i Holmestrand kommune.

Bekkeskjæret naturreservat

Biotopvernområdet Bekkeskjæret ble opprettet i 2009 for å beskytte et viktig hekkeområde for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketiden. Området ligger utenfor Bekkestranda i Sande. Reservatet er på om lag 17 dekar, hvorav landarealet med skjær utgjør i underkant at 1 dekar. Skjæret er i seg selv ikke kjent for å være et viktig friluftsområde, men det ligger i tilknytning til det mye brukte friluftsområdet Bekkestranda. Bekkestranda er et svært viktig friluftsområde med bl.a. strand, badende gjester, båtliv og båtbygge. En forlengelse av ferdselsforbudet innenfor naturreservatet, særlig på sommeren, vil kunne medføre noe økte begrensninger for friluftslivet. For eksempel vil tilgangen til å drive ulike former for båtliv, vannsport, dykking og lignende, som naturlig vil kunne forekomme som følge av plasseringen nær Bekkestrand, kunne bli noe redusert i området direkte rundt skjæret. Området er imidlertid allerede i dag underlagt ferdselsbegrensninger, og endringen vil i hovedsak påvirke ferdselen én sommermåned innenfor et begrenset område på rundt 50-75 meter fra hovedskjæret. De nye restriksjonene vil heller ikke direkte berøre det viktige friluftsområdet Bekkestranda. Endringen vurderes samlet sett ikke til å vesentlig forringe eller redusere mulighetene for å drive et aktivt friluftsliv i sjøarealene rundt Sande og Sandebukta.

Bilde 2: Til vestre Bekkeskjæret, foto: Bjørnar Olsen. Til høyre: Geografisk lokalisering av sjøfuglreservatene i Holmestrand kommune.

Oppsummering

En utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder på Bekkeskjæret og Kattholmane vurderes ikke å vesentlig forringe eller redusere mulighetene for å drive et aktivt friluftsliv i sjøarealene i Holmestrand

kommune. I lys av den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter er Holmestrand kommune positiv til at enkelte mindre arealer som er i en særstilling viktige for sjøfugl får et noe sterkere vern og at man på den måten bidrar til å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene i Oslofjorden.

Saken ble behandlet i Hovedutvalg for regulering, kommunalteknikk og miljø 25.10.2023

https://holmestrand.kommune.no/innsyn.aspx?response=journalpost_detaljer&journalpostid=2021185014&scripturi=/innsyn.aspx&skin=infolink&Mid1=300&pf=mote

Med hilsen

Espen Kristoffer Jenssen
Klima- og miljørådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger ikke signatur

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

01.11.2023

Seksjon/avdeling
Enhet overordnet
planlegging og miljø

Deres referanse
164319a3-f5c1-
4dc9-a1d7-
fd0c22d29980

Vår referanse
23/993- 64

Saksbehandler
Pål Abrahamsen

pal.breien.abrahamsen@sandefjord.kommune.no

Høring - sjøfuglreservater - vurdering av tidspunkt for ferdselsrestriksjoner - Oslofjorden og Agder - Frist: 01.11.2023

Sandefjord kommune slutter seg til de foreslåtte endringene.

For Sandefjord kommune er det kun Marøyskjæra som er listet opp. Vi er usikre på hvorfor Hemskilen naturreservat og fuglefredningsområde ikke er med på lista?

For utøvelse av friluftsliv, trengs natur og friluftsområder. Bevaring av naturverdier inkludert gode vilkår for sjøfugl gir et godt grunnlag for utøvelse av friluftsliv. Det er selvsagt ønskelig for mange å kunne ferdes og oppholde seg i naturområder. Det bør likevel være forståelig for allmennheten at områder skjermes for ferdsel for å bevare naturverdier. God informasjon om er en forutsetning.

Med hilsen

Pål Abrahamsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark - Høringsuttalelse fra Færder kommune

Vi viser til Statsforvalterens brev 15.09.2023, samt telefonsamtale og e-post 02.10.2023 der Færder kommune ble gitt utsatt frist for høringsuttalelse.

Hovedutvalg for plan, teknikk og miljø i Færder kommune vedtok 15.11.2023 (sak PTM-027/23) følgende uttalelse:

«Færder kommune viser til brev 15.09.2023 vedrørende høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

Færder kommune er positiv til en forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark som foreslått.

Kommunen vil samtidig understreke betydningen av god informasjon for å sikre kunnskap om og forståelse for regelverket. Likeledes er det viktig at regelverket håndheves, både av hensyn til sjøfuglbestandene på det enkelte reservat og til den alminnelige respekten for ferdselsforbudet.

Saksfremlegget vedlegges til orientering.»

Med hilsen

Andreas Mæland
virksomhetsleder

Ronny Meyer
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Vedlegg:

Høring - Forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Saksbehandler Eirik Johansen Dobbedal

Vår ref. 2023/9651-0 432.3

Deres ref.

Dato 21.11.2023

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Vi viser til utsendt høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark (ref. 2023/8569). Jomfruland nasjonalparkstyre har vurdert høringen i styremøte 20.11.2023 og fattet følgende vedtak:

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i sone B-områdene i Jomfruland nasjonalpark og øvrige sjøfuglområder i Vestfold og Telemark fra 15.4.-15.7. til 15.3.-15.8. I forbindelse med utvidelse av tidsrom for ferdselsforbudet bør Miljødirektoratet også vurdere om:

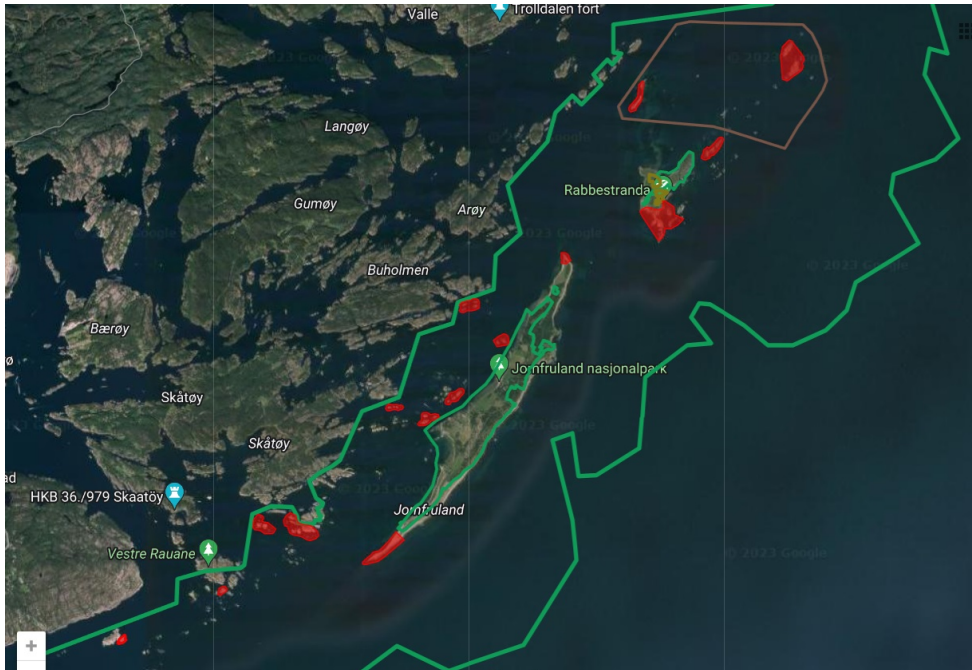
- *radius/ areal rundt enkeltområder bør utvides.*
- *det bør etableres en dynamisk og kunnskapsbasert forvaltning av sjøfuglområdene, hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene.*
- *det bør gjennomføres en evaluering av nåværende fuglereservater med sikte på å etablere nye områder som benyttes av hekkende fugl i dag og ev. oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking.*
- *det skal iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekket og områder særlig viktige for matsøk.*

Nasjonalparkstyrets vedtak, samt forvalters vurdering i saken oversendes Statsforvalteren i Vestfold og Telemark som styrets uttalelse til høringen

Nasjonalparkforvalters vurdering

Jomfruland nasjonalpark har 15 sone B-områder med ferdselsforbud fra 15. april til 15. juli. To sentrale sjøfuglområder ligger også innenfor sonen med totalt jaktforbud. Områdene er fordelt i hele verneområdet og er fra sør til nord:

Fengesholmen
Vestre Rauane
Tviskjær
Østre Rauane
Skadden
Hattholmane
Stangskjæra
Gjesskjæra
Bever skjæra
Stutsholmane
Kråka
Sørstrand
Rauholmane
Danmark og Dynga
Stråholmstein

Sone B-områdene er en videreføring av fuglereservatene eksisterte før nasjonalparken ble opprettet. Ferdsel og fredningsbestemmelser for disse områdene er hjemlet i verneforskriften for Jomfruland nasjonalpark. I tillegg til gjeldende ferdselsforbud i perioden 15/4-15/7 er det forbudt å campe, sette opp telt og kamuflasjeinnretninger for fotografering i sone B. Forbudet mot telt og kamuflasjeinnretninger gjelder hele året.

Utvikling i sjøfuglbestanden

Jomfruland fuglestasjon har drevet systematisk overvåkning av sjøfugl i 49 år. Tallmaterialet gir en svært god innsikt i utviklingstrekk i sjøfuglbestanden i våre områder. Tallmaterialet sammenfaller også i stor grad med andre fylker langs skagerakkysten og den svenske vestkysten (Bergstrøm 2023b). Rune Bergstrøm har på oppdrag fra Jomfruland nasjonalparkstyret sammenfattet katleggingsdata for sjøfugl på Telemarkskysten i perioden 1974-2023. Nasjonalparkforvalter har i forbindelse med høringen fått tilsendt foreløpig rapport med tall i perioden 1974-2022. Sentrale funn blir kort gjengitt her:

Følgende arter har en stabil bestandsutvikling:

- Knoppsvane
- Kanadagås
- Gravand
- Stokkand

Jomfruland nasjonalparkstyre

- Siland
- Sandlo
- Sildemåke

Følgende arter har en **økende** bestandsutvikling:

- Storskarv/mellomskarv
- Toppskarv
- Grågås
- Hvitkinngås
- Toppand

Følgende arter har **svak nedgang**:

- Ærfugl
- Tjeld
- Rødstilk

Følgende arter har **sterk nedgang**:

- Hettmåke
- Fiskemåke
- Makrellterne

I tillegg er det verdt å kommentere at:

- vadefuglen steinvender er helt forsvunnet som hekkende art i våre områder siden 2004. Nedgang i makrellternebestanden ses i sammenheng med steinvenderes bortfall (Bergstrøm 2023b).
- makrellterna ble i 2022 registrert 3 hekkende par i de aktuelle kartleggingsområdene.
- fiskemåka har trolig flyttet sine noe av sin hekkeaktivitet innover til bygniger i mer urbane strøk.
- teistbestand er i klar vekst. Tilrettelegging med kunstige hekkedasser kan ha hjulpet.

Sjøfuglenes bestandsutvikling kan trolig ikke føres tilbake til en enkelt årsak, men et samlet belastning knyttet til endret og svekket mattingang, predasjon, menneskelige forstyrrelser og endringer i miljøet. Klimaendringer som medfører at noen arter går ut som hekkearter i våre områder, kan også innebære at nye arter dukker opp, samtidig som eksterne værphenomen fra år til år vil kunne påvirke hekkeperioden.

De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått et hamskifte. Det har kommet flere hytter, flere båter og nye ferdselsformer har blitt mer populære (eks. vannscootere, kajaker, kiting, padlebrett).

Båtene har blitt flere og raskere, samtidig som ikke-motoriserte padleaktiviteter som kajakk og SUP-brett at mennesker oppsøker områder som tidligere var utilgjengelige for motorbåter. Selv om padlere er ikke-motoriserte, ligger man ofte tettere på land og kan bidra til økt forstyrrelse av fugl på reir. Gjennom både økt og ny bruk av skjærgården, opplever sjøfuglene forstyrrelser i tidligere «frisoner» som bidrar til økt press i hekkeperioden.

Omfanget av sjøfugljakt fra kajakk er ikke kartlagt i våre områder, men jakt fra kajakk kan medføre at fuglene i større grad oppfatter kajaker som fare resten av året og øker sin fluktavstand.

Birdlife Telemark/Jomfruland fuglestasjon v/ Rune Bergstrøm (Bergstrøm 2023a) har på oppdrag fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark kommet med en vurdering av perioden for ferdselsforbudet i Telemark. I forbindelse med vurderingen er det innhentet tall fra artsobservasjoner og feltarbeid umiddelbart etter at ferdselsforbudet opphørte sommeren 2023 som viser forekomst av ikke-flyvedyktige unger rundt datoen ferdselsforbudet opphører og senere.

Rapporten viser at det ved opphør av ferdselsforbudet (15.juli) var ikke-flyvedyktige unger i reservatene og skjærgården ellers. Data bygger på observasjoner av egg/unger og pullus (unger med dundekt kropp).

Funn som viser sen hekking er påvist for gråmåke, svartbak, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, tjeld, sandlo, gravand, siland, og ærfugl.

Det er også påvist ikke flyvedyktige unger for fiskemåke og makrellterne helt i slutten av juli. Data fra kartleggingen viser at flere fuglearter ligger på reir og har ikke-flyvedyktige unger i slutten av juli og starten av august. Fugler som hekker sent vil derfor utsettes for økt stress i konflikt med fritidsbruk på sen-sommeren.

Brudd på båndtvang og løse hunder

Det er båndtvang for hunder i Jomfruland nasjonalpark hele året, dette gjelder også fuglefredningsområdene utenfor ferdselsforbudet. Til tross for dette oppdager og påpeker Statens naturoppsyn hvert år en rekke brudd på båndtvangen (pers.med.). Manglende kunnskap er en av forklaringene på at hunder slippes fri på holmer og øyer i nasjonalparken. «Frislipp» av hunder er trolig et større problem på holmene i nasjonalparken enn på Stangnes/Jomfruland, siden hundene «ikke kommer så langt» på en holme. Hundeeiere føler en økt, relativ kontroll, ved å slippe hundene fri på holmene i nasjonalparken. Når ferdselsforbudet oppheves den 15. juli, øker sannsynligheten for og risikoen ved, at løse hunder slippes på øyer med hekkende fugl og ikke-flyvedyktige fugler.

Med utvidelse av ferdselsforbudet i forkant og etterkant av dagens forbud, reduseres sannsynligheten for ilandstigning og løse hunder i områder med sent hekkende fugl, selv om det er helårs båndtvang i verneområdet. Dette taler for utvidelse til hele forslagsperioden fra 15. mars til 15. august.

Særlig om utvidelse fra 15/4 til 15/3

Rapporten (Bergstrøm 2023a) fokuserer på perioden etter 15. juli. Årsaken til dette er at en forlengelse i etterkant av 15. juli har større konfliktpotensial overfor andre brukerinteresser, enn forlengelse i forkant av 15. april.

Utvidelse av ferdselsforbudet fra 15/7 til 15/8 vil føre til at en rekke populære utfartsområder i skjærgården og nasjonalparken forblir utilgjengelige frem til slutten av skolen sommerferie. En utvidelse i forkant av 15. april vil ha mindre konsekvens, da færre ferdes i skjærgården på denne tiden.

Samtidig viser tall (Bergstrøm 2023b) at arter som grågås og hvitkinngås i økende grad legger seg tidlig på reir. Erfaringer fra viltnemda i Kragerø kommune (pers. med.) i forbindelse med skadefellingstiltak (eggpunktering) viser at tidlig reiretablering og hekking varierer fra år til år, avhengig av temperatur på sen-vinteren og våren.

Større sesongvariasjoner som følge av klimaendringer kan tenkes å øve press på hekkeperioden, og det vurderes som en fordel at fredningsperioden tar hensyn til og legger til rette for dyrene kan tilpasse seg variasjonene. Milde vintre/varm vår kan utløse tidlig reiretablering og hekking, samtidig som ekstreme værphenomen kan medføre at hekkeperioden avbrytes og må starte på nytt.

Med lavt konfliktpotensial mener forvalter det derfor være mange fordeler ved å utvide ferdelsesforbudstiden fra 15. april til 15. mars, slik at fuglereservatene er disponible som uforstyrrede områder for fugl i et større tidsrom.

Hensynet til friluftsliv

Utvidelse av ferdelsesforbudet vil ha begrensninger på allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. En fremskyndelse av ferdelsesforbudet (fra 15. april til 15. mars) vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant (fra 15. juli til 15. august). Perioden midt på sommeren sammenfaller med skolens sommerferie og et tidsrom hvor svært mange benytter skjærgården og nasjonalparken til rekreasjonsformål.

Jomfruland nasjonalpark er opprettet for å ta vare på et større naturområde uten tyngre fysiske inngrep med særlig vern om dyre- og planteliv. Jf. § 5 er alt dyreliv vernet mot unødvendig forstyrrelse og skade.

Adgangen til friluftsutøvelse er hjemlet i verneforskriften § 1 femte ledd, som sier at allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom et naturvennlig og enkelt friluftsliv. Forvaltningsmyndigheten legger i denne vurderingen til grunn at friluftsutøvelsen ikke skal skje på bekostning av vernet om plante- og dyrelivet.

Selv om en utvidelse av ferdelsesforbudet vil innskrenke allmennhetens adgang til å drive friluftsliv i enkelte områder, kan et tidsrom som harmoniserer med skolens sommerferie gjøre det lettere for besøkende å foholde seg og etterleve forbudet.

Jf. verneforskriften § 7 skal allmennhetens ferdsel i nasjonalparken ikke skje på bekostning av dyre- og planteliv. Med utgangspunkt i dette mener forvalter at det i mindre grad skal legges vekt på ev. begrensninger en utvidelse av ferdelsesforbudet vil ha på allmennhetens adgang til nasjonalparken.

Noen av de gamle hekkeområdene er ikke lenger i bruk og områder som ikke er fuglefredningsområder benyttes som hekkeområder for en rekke arter. For å øke forståelsen og respekten for ferdelsesforbudet bør en utvidelse av tidsrommet for ferdelsesforbudet følges opp med en revisjon av nåværende og potensielle fredningsområder. Innenfor og utenfor Jomfruland nasjonalpark er det områder som bør vurderes som aktuelle.

Videre bør Miljødirektoratet drøfte muligheten for en mer dynamisk forvaltning av hekkeområdene, hvor man i større grad kan ta hensyn til variasjoner fra år til år.

Tilnærmingen vil kreve mer ressurser mht. informasjon, skilting og merking, men kan bidra til et mer treffsikkert vern av hekkende sjøfugl. En aktiv forvaltning, hvor allmennheten ser relevansen med og resultatene av ferdelsesforbudet, kan bidra til økt forståelse for vernet ved utvidelse av forbudstiden til 15.mars til 15. august.

Forholdet til verneforskriften

Ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene er hjemlet i naturmangfoldloven § 5, mens sjøfuglområdene i Jomfruland nasjonalpark (sone B) er hjemlet i verneforskriften § 7 annet ledd. Endring av tidsrommet for ferdselsforbudet utløser behov for endring av verneforskriften for at tidsrommet skal gjelde i nasjonalparken. Forvaltningsmyndigheten forutsetter at Miljødirektoratet gjennomfører nødvendige prosesser for å endre verneforskriften, slik at det blir samme ferdselsregler i og utenfor nasjonalparken.

Samlet vurdering

Overvåkningsdata for sjøfugl (Bergstrøm 2023b) viser en kraftig nedgang for en rekke sjøfuglarter langs kysten. Rapporten peker samtidig på økning for enkelte fuglearter som trolig er «klimavinnere». Årsaken til bestandsreduksjonen kan nok ikke føres tilbake til en bestemt årsak, men må ses i lys av samlet belastning gjennom mattilgang, predasjon, klimaendringer og menneskelig påvirkning. Kartlegging av hekkedata langs Telemarkskysten (Bergstrøm 2023a) viser samtidig at dagens ferdselsforbud opphevs for tidlig, hvor flere arter fortsatt hekker eller har ikke-flyvedyktige unger. Opphør av ferdselsforbudet kan oppleves som et «frislipp» av en rekke holmer og dete obserververes hvert år at folk går i land få dager før forbudet opphører med begrunnelsen «det er snart lov uansett». Et ferdselsforbud som i større grad sammenfaller med skolens sommerferie vil være enklere å forholde seg til og etterleve, samtidig som perioden gir rom for at fuglene kan tilpasse seg variasjoner som påvirker hekketiden fra år til år.

Data fra Bergstrøm (2023a) viser tydelig at opphøret i ferdselsforbudet er for tidlig og bør forlenges til 15. august. På samme måte bør perioden utvides en måned i forkant av gjeldende periode, fra 15. april til 15. mars, for å ta høyde for eventuelle årsvariasjoner og tidlig hekking.

Referanser:

(Bergstrøm 2023a): Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark, v/ Rune Bergstrøm

(Bergstrøm 2023b): Overvåkning av sjøfugl på Telemarkskysten, 1974-2022, Jomfruland fuglestasjon, Rune Bergstrøm og Rune Solvang (utkast)

Med hilsen

Eirik Johansen Dobbedal
nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2023/12257

Deres ref.

Dato 16/11/2023

Færder nasjonalparkstyret viser til «Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark»

Bakgrunn for saken

De aktuelle statsforvalterne har i år fått oppdrag fra Klima- og miljødepartementet om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilrådning om endring av verneforskriftene. Oppdraget kommer som en oppfølging av **tiltak T28 i Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.**

I Vestfold og Telemark har verneforskriftene for alle sjøfuglreservatene i dag en regel som sier at i tiden frå og med 15. april til og med 15. juli er ilandstigning og all ferdsel i reservatene forbudt. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

Hovedendringen er en justering av ferdselsforbudstiden med oppstart den 15. mars i stedet for 15. april, samt justering av avslutning fra 15. juli til 15. august. Det vil si at forbudstiden økes fra 3 til 5 måneder og omfatter hele skolens sommerferie.

Statsforvalteren skal samle opp innspill og videresende til Miljødirektoratet.

Høringsuttalelse fra Færder nasjonalparkstyret

Færder nasjonalparkstyret støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i sone B-områdene i Færder nasjonalpark og øvrige sjøfuglområder i Vestfold og Telemark fra 15.4.-15.7. til 15.3.-15.8

Vurdering

Forskrift om vern av Færder nasjonalpark.

Formålet med Færder nasjonalpark:

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på:

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*

- Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I sone A er formålet å ta vare på naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemark, slåtteeenger, tørrenger og strandenger.

I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og deres livsmiljø.

I sone C er formålet å ta vare på et område med særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde og som er egenartet i form av stor variasjon i naturtyper herunder tangvoller, strandesumper, strandenger, dammer, karplanter, beitemarkssopp og insekter

§ 3, pkt 3 Dyrelivet:

3.1 Dyrelivet, herunder hi, reier, hekke- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødig forstyrrelse.

3.2 Bestemmelsene i § 3, pkt. 3.1 er ikke til hinder for jakt, fangst, og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.

Det samme gjelder sanking av skjell til eget bruk.

3.3 Hunder skal holdes i bånd hele året i sone B. I de øvrige delene av nasjonalparken skal hunder holde i bånd i perioden 1. april til 15. oktober.

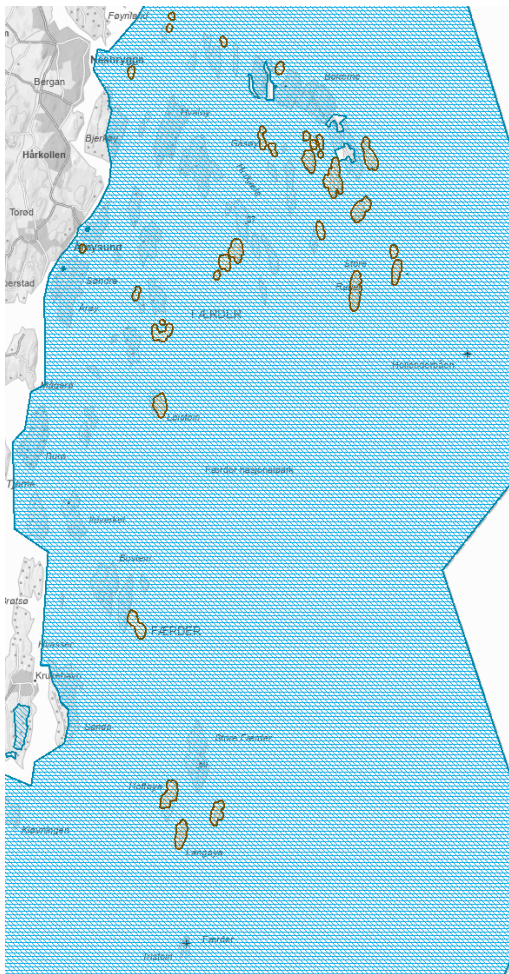
§ 3, pkt. 5 Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel. All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Forbud mot ferdsel. I sone B er det i tiden frå og med 15. april til og med 15. juli forbod mot all ferdsel på land og på sjø nærmere enn 50 meter frå land. Dette omfatter også surfebrett, seilbrett, kiting, paraglider og lignende samt dykkeaktivitet.

Forbudet gjelder ikkje for:

- a. Ferdsel på land ved bruk av landfester i forbindelse med yrkesfiske
- b. Ferdsel på land i forbindelse med drift og vedlikehold av Kystverkets anlegg
- c. Fortøyning av fritidsbåter på Lille Rauer ved hjelp av akterfeste på østsiden av bukta i vest, når værforholdene gjør dette nødvendig

Områder med brun kant er sjøfuglområder i Færder nasjonalpark

Utvikling av sjøfuglbestanden

Store Færder Ornitologiske stasjon har drevet systematisk overvåking og sjøfugltelling i over 50 år. Tallmaterialet fra Store Færder Ornitologiske stasjon, og også fra Jomfruland fuglestasjon gir en svært god innsikt i utviklingstrekk i sjøfuglbestanden i våre områder. Overvåkingen fra disse fuglestasjonene viser at situasjonen er alvorlig for flere sjøfuglarter i Vestfold og Telemark.

I sitt høringsbrev viser statsforvalteren til at det fra «Verneplan i Oslofjorden – delplan sjøfugl i 2009» og fram til dag har skjedd betydelige endringer i bestandsutviklingen til sjøfugl, og kunnskapsgrunnlaget om det lokale fuglelivet har blitt bedre.

Videre viser statsforvalteren til «Norsk rødliste for arter» som tar for seg utviklingen i hele Norge.

Sjøfuglenes bestandsutvikling kan trolig ikke føres tilbake til en enkelt årsak, men en samlet belastning knyttet til endret og svekket mattingang, predasjon, menneskelige forstyrrelser og endringer i miljøet. Klimaendringer som medfører at noen arter går ut som hekkearter i våre områder, kan også innebære at nye arter dukker opp, samtidig som ekstreme værphenomen fra år til år vil kunne påvirke hekkeperioden.

Utøvelsen av friluftslivet i skjærgården har også endret seg i denne perioden, noe også Færder nasjonalparkstyre og Skjærgårdstjenesten kan bekrefte.

De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått en endring. Det har kommet flere hytter, flere båter, og nye ferdselsformer har blitt mer populære (eks. vannscootere, kajaker, kiting, padlebrett). Båtene har blitt flere og raskere, samtidig som ikke-motoriserte padleaktiviteter som kajakk og SUP-brett fører til at mennesker oppsøker områder som tidligere var utilgjengelige for motorbåter. Selv om padlere er ikke-motoriserte, ligger man ofte tettere på land og kan bidra til økt forstyrrelse av fugl på reir. Gjennom både økt og ny bruk av skjærgården, opplever sjøfuglene forstyrrelser i tidligere «frisoner» som bidrar til økt press i hekkeperioden.

Omfanget av sjøfugljakt fra kajakk er ikke kartlagt i våre områder, men økt bruk av kajakk i perioden utenfor

hekkesesongen, kan bidra til forstyrrelse i en periode hvor sjøfugl trenger hvile, restaurering, og matsøk før hekkesesong på våren. I tillegg kan jakt fra kajakk kan medføre at fuglene i større grad oppfatter kajaker som fare resten av året og øker sin fluktavstand.

Birdlife Telemark/Jomfruland fuglestasjon v/ Rune Bergstrøm (Bergstrøm 2023a) har på oppdrag fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark kommet med en vurdering av perioden for ferdselsforbudet i Telemark. I forbindelse med vurderingen er det innhentet tall fra artsobservasjoner og feltarbeid umiddelbart etter at ferdselsforbudet opphørte sommeren 2023 som viser forekomst av ikke-flyvedyktige unger rundt datoen ferdselsforbudet opphører og senere.

Rapporten viser at det ved opphør av ferdselsforbudet (15.juli) var ikke-flyvedyktige unger i reservatene og skjærgården ellers. Data bygger på observasjoner av egg/unger og pullus (unger med dundekt kropp).

Funn som viser sen hekking er påvist for gråmåke, svartbak, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, tjeld, sandlo, gravand, siland, og ærfugl.

Det er også påvist ikke flyvedyktige unger for fiskemåke og makrellterne helt i slutten av juli.

Data fra kartleggingen viser at flere fuglearter ligger på reir og har ikke-flyvedyktige unger i slutten av juli og starten av august. Fugler som hekker sent vil derfor utsettes for økt stress i konflikt med fritidsbruk på sensommeren.

En rekke arter, som blant annet grågås og hvitkinngås legger seg tidlig på reir. Større sesongvariasjoner som følge av klimaendringene kan tenkes å øve press på hekkeperioden, og det vurderes som en fordel at fredningsperioden tar hensyn til og legger til rette for at arter kan tilpasse seg variasjonene.

Brudd på båndtvang og løse hunder

Det er båndtvang for hunder i sjøfuglområdene i Færder nasjonalpark hele året. Til tross for dette oppdager og påpeker Statens naturoppsyn hvert år en rekke brudd på båndtvangen (pers.med.). Manglende kunnskap er en av forklaringene på at hunder slippes fri på holmer og øyer i nasjonalparken. «Hundeiere føler en økt, relativ kontroll, ved å slippe hundene fri på holmene i nasjonalparken. Når ferdselsforbudet oppheves den 15. juli, øker sannsynligheten for og risikoen ved, at løse hunder slippes på øyer med hekkende fugl og ikke-flyvedyktige fugler.

Med utvidelse av ferdselsforbudet i forkant og etterkant av dagens forbud, reduseres sannsynligheten for ilandstigning og løse hunder i områder med sent hekkende fugl, selv om det er helårs sjøfuglområdene. Dette taler for utvidelse til hele forslagsperioden fra 15. mars til 15. august.

Hensynet til friluftsliv

Utvidelse av ferdselsforbudet vil ha begrensninger på allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. En fremskyndelse av ferdselsforbudet (fra 15. april til 15. mars) vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant (fra 15. juli til 15. august). Perioden midt på sommeren sammenfaller med skolens sommerferie og et tidsrom hvor svært mange benytter skjærgården og nasjonalparken til rekreasjonsformål.

Færder nasjonalpark er opprettet for å ta vare på et større naturområde uten tyngre fysiske inngrep med særlig vern om dyre- og planteliv. Jf. § 3, pkt. 3 er alt dyreliv vernet mot unødvendig forstyrrelse og skade. Adgangen til friluftsliv er hjemlet i verneforskriften § 1 tredje ledd, som sier at allmennheten skal gis anledning til opplevelse i naturen gjennom et naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging. Forvaltningsmyndigheten legger i denne vurderingen til grunn at friluftsliv utøvelsen ikke skal skje på bekostning av vernet om plante- og dyrelivet.

Selv om en utvidelse av ferdselsforbudet vil innskrenke allmennhetens adgang til å drive friluftsliv i enkelte områder, kan et tidsrom som harmoniserer med skolens sommerferie gjøre det lettere for besøkende å forholde seg og etterleve forbudet.

Tilbakemeldinger fra Store Færder Ornitologiske stasjon og rapport fra Birdlife Telemark/Jomfruland fuglestasjon v/Rune Bergstrøm, viser at det er forekomster av ikke-flyvedyktige unger rundt datoen dagens ferdselsforbud opphører.

Færder nasjonalparkstyre vurderer at det fortsatt er mange tilgjengelige steder for utøvelse av friluftsliv, og støtter en utvidelse i begge retninger.

- . I forbindelse med utvidelse av tidsrom for ferdselsforbudet bør Miljødirektoratet også vurdere om:
- radius/ areal rundt enkeltområder bør utvides.
  - det bør etableres en dynamisk og kunnskapsbasert forvaltning av sjøfuglområdene, hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene.
  - å gjennomføre en evaluering av nåværende fuglereservater med sikte på å etablere nye områder som benyttes av hekkende fugl i dag og ev. oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking.
  - det skal iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekket og områder særlig viktige for matsøk.

Med hilsen

Runar Andre Larsen
Styreleder Færder nasjonalpark

Anne Sjømæling
Nasjonalparkforvalter Færder nasjonalpark

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Fra: Anders Østby[anders.56.ostby@gmail.com]
Sendt: 18.10.2023 14:35:36
Til: Postmottak
SFVT;anders.56.ostby@gmail.com[sfvtpost@statsforvalteren.no;anders.56.ostby@gmail.com]
Tittel: Høring om forlengelse av ferdselsforbud.

Hei!

Anders Østby
Østbyveien 80
3280 Tjodalyng
Grunneier Flatholmen 1037/1 Larvik kommune

Høring angående forlengelse av ferdselsforbud.

Jeg vil sterk bestride en forlengelse av ferdselsforbudet!

Jeg er redd en slik forlengelse vil virke mot sin hensikt. Grågåsa har etablert hekking på bare **Flatholmen** og som dere vet hevder grågåsa revir. Dette er en liten holme på 8 daa. Artsmangfoldet er tydelig redusert! Tidligere hekket det fiskemåker, hettemåker, tjeld, terner og ærfulg på Flatholmen, men lite å se til de artene nå. bli

Grågåsa gjør stor skade på åkrene i området, indre Viksfjord. Vår familie driver jordbruk og hver vår og sommer beiter grågåsa på kornåkrene fra oppspiring og gjennom hele vekstsesongen. Det er bare et smalt sund over til våre og naboens jorder fra Flatholmen. Derfor blir disse åkrene ekstra utsatt for skade.

Hytteeiendommer i området er også plaget av nedskiting av gressbakker og badeplasser. I følge FHI kan dette også medføre smittefare...

Et forlenget ferdselsforbud vil gå lang inn i jakttida på grågåsa og gjøre det vanskelig å få til effektiv jakt som er nødvendig for å prøve og holde bestanden nede.

Hvis en slik forlengelse blir gjennomført må Statsforvalteren følge opp med skjøtsel for å styrke artsmangfoldet som å punktere egg for å få vekk grågåsa.

Hvis ikke finnes det ikke lenger noen god begrunnelse for ferdselsforbudet!

Anders Østby
Grunneier 1037/1

Fra: Jens Dolva[jensbdolva@gmail.com]
Sendt: 22.10.2023 13:55:54
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Høring - Utvidet ferdselsforbud

Til den det måtte vedkomme

Hei, jeg er en senior og grunneier på Stråholmen og jeg har feriert på øya alle sommere i mitt liv. De siste ti år har deler av øya og skjærgården utenfor vært utilgjengelig i perioden 15.april til 15 juli på grunn av ferdselsforbud. Dette har vi respektert og hatt forståelse for selv om det stopper noen aktiviteter som vi gjerne gjør om sommeren. Jeg har vært spesielt glad i å løpe rundt øya i standsonen og ro i småbåt rundt øyene på utsiden, Dette har jeg kunnet gjøre i slutten av ferieperioden fra 15 juli da ferdselsforbudedet opphører. Med en utvidelse av perioden for ferdselsforbud fram til 15 august vil sommeren være over før vi kan ferdes hvor vi ønsker på øya og i skjærgården. En utvidelse av ferdselsforbudet vil bli medføre ulemper, men hvis det viser seg at dette er helt nødvendig for å bevare enkelte fuglearter er det vel en pris som må betales.

Vennlig hilsen
Jens Bjørge Dolva

Sendt fra [E-post](#) for Windows

LOTTE THEODORSEN
Utgarveien 7B,
NO-1368 STABEKK
Mob +47 908 46966
E-mail: l-theo@online.no

Stabekk, 29.10.2023

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Grev Wedels gate 1
3111 TØNSBERG

Høringsuttalelse: forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Deres referanse: 2023/8569

Det henvises til høringsnotat vedrørende utvidelse av ferdselsforbud fra 15. mars – 15. august.

Vårt syn på saken

Som eier av landsted på Bjønnesholmen i Larvik kommune, er vi opptatt av å ta vare på naturen og dyrelivet på vår eiendom, men også å utøve vår eiendomsrett. Hytta er ikke vinterisolert og er følgelig bare i bruk mai – september. På Bjønnesholmen er det et rikt fugleliv. Vi har alltid forholdt oss til at vi i store deler av sesongen har måttet vise hensyn på deler av eiendommen. Det var således akseptabelt for oss å anerkjenne ferdselsrestriksjonene 15. mars til 15. juli da disse ble innført.

Beskrivelsen fremkommer av Miljødirektoratets faktaark;

*Lenke: Naturbase faktaark Miljøstatus Kart – Sjekk miljøtilstanden på kart
(miljodirektoratet.no)*

Bjønnesholmen: Naturlig kvalitet: Hekkeplass for sjøfugl, spesielt hettemåke og fiskemåke.

Perioden 15.03 – 15.04

Vi kan ikke uttale oss om antall fugler som etablerer seg på denne øya mellom 15. mars og 15. april, for dette er en periode vi har vinterstengt. Vi vet derfor ikke om det virkelig er noen av de aktuelle artene som hekker her allerede før 15. april. Etter hva vi har hørt fra andre er det ikke kommet fugler hit så tidlig.

Perioden 15.07 - 15.08

Det er riktignok også noen ærfugl og siland som hekker på øya, men disse forlater øya lenge før denne tiden. Etter 1. juli er det hovedsakelig fiskemåker og hettemåker som er igjen. Måkene forlater imidlertid øya mellom 10. og 14. juli. Dette varierer forbausende lite fra år til år, men er litt avhengig av egg-tap som følge av angrep fra større måkefugler tidligere på sommeren og dermed måkenes behov for å legge nye egg.

Det er ingen måker stasjonert på denne øya etter 15. juli. De forlater øya ganske samlet, og vi observere hvordan de samler seg på vannet noen dager før dette skjer.

Vårt syn på foreslåtte vedtaket

Vi mener på bakgrunn av det ovenstående at et utvidet ferdselsforbud helt frem til 15. august vil gjøre at vi vil miste retten til å ferdes på vår egen private eiendom en stor del av sommeren i en

periode uten hekkende fugler. Dette er en periode som er veldig verdifull for oss for å nyte spesielt hele den sydlige delen av øya.

Vi kan ikke se at denne ulempen og inngripen i vår eiendomsrett står i rimelig forhold til det vedtaket ønsker å oppnå, jf. EMK P1-1. Vi kan videre ikke se at enklere saksbehandling ved å innføre samsvarende ferdselsforbud på alle områdene i fjorden, er et legitimt formål for forvaltningens vedtak. Ulempen for oss står til slutt ikke i rimelig forhold til den ulempe det måtte være for forvaltningen å måtte tilpasse dato for ferdselsforbudet til de artene som faktisk hekker på hvert spesifikke område.

Jeg ber med dette om at forslag til forlengelse, utover 15. juli, blir trukket tilbake.

Med vennlig hilsen

LOTTE THEODORSEN

Utgårveien 7B,
NO-1368 STABEKK

Fra: Peder Broch-Smith[pebro@danskebank.no]
Sendt: 29.10.2023 13:20:01
Til: Postmottak SFVT[svftpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Deres ref. 2023/8569

Kjære Fred Marius Svendsen eller den det ellers måtte angå,

Det vises til Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark, med deres referanse 2023/8569, og oppfordringen om å melde inn berørte interesser, herunder synspunkter og innspill til følgende endringsinnhold:

- Eksisterende ferdselsforbud: 15. april – 15. juli
- Ferdelsforbud som foreslås: 15. mars – 15. august

Bakteppet for endringsforslaget er den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter, og begrunnelsen er slik jeg leser teksten i hovedsak todelt:

1. Hensynet til hekkeperioden («forstyrrelser på hekkeplassene påvirker bestandene negativt»)
2. Praktiske hensyn («ønskelig at perioden med ferdselsforbud skal være den samme i alle ... praktisk for både forvaltningen og...»)

Jeg er eier av en ideell fjerdedel i et sameie av ett av de to landstedene på [Bjønnesholmen \(faktaark\)](#) og ønsker med dette å fremme mine synspunkter som interessant i kraft av rollen som grunneier.

Jeg har tilbragt hver eneste sommer på holmen siden jeg ble født i 1970 og er svært glad i stedet og dets fugleliv. Jeg kjenner sesongvariasjonene ganske godt og savner lyden av måkeskrik når jeg ikke hører den. Likeledes liker jeg å høre lyden i hekkesesongen; for meg har den en avslappende effekt og er en viktig del av min opplevelse av stedet. Dette utgjør en del av grunnen til at jeg hvert år gleder meg veldig, hele vinteren igjennom, til å sesongåpne. Som regel skjer det i mars/april (før 15. april (!)) på min/vår del av eiendommen. Vi gjør det når vi synes det er forsvarlig å åpne vanntilførselen fra fastlandet. Noe av det første jeg da gjør er å rusle ned til «sydstranda» for å se om *rosa rugosa*-krattet skulle ha klart å gjenoppstå. Jeg brukte all fritid, fra 15. juli til 15. september to somre noen år tilbake, på å fjerne dette enorme krattet. Skulle jeg oppleve nye skudd, ønsker jeg naturligvis å ta dem så fort som mulig før jobben blir stor igjen.

Når vi åpner stedet, enkelte år så tidlig som ultimo mars, er det erfaringsmessig ingen fiske- eller hettemåker på holmen; de kommer først midt i april. Dette sammenfaller godt med eksisterende ferdselsforbud som vi etterlever samvittighetsfullt den fritiden vi er der. Jeg opplever også at eksisterende ferdselsforbud er svært treffsikkert mht. sluttdatoen. Normalt har alle fiske- og hettemåkene migrert innen 15. juli. Hvis det i det hele tatt er måker igjen i tilknytning til Bjønnesholmen etter 15. juli, tyder alt på at de ikke da er knyttet til redene sine lenger. De større måkefuglene - vi har normalt noen gråmåker som liker å hekke på holmen på grunn av mattilfanget - trekker også normalt ut i fjorden etter samme tidsmønster.

Når det gjelder de praktiske hensynene (2) det ble referert til innledningsvis, har jeg ikke noen sterke synspunkter, men ber om at forslaget og eventuelle positive

forvaltningsmessige fordeler veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten.

Når det gjelder hensynet til hekkeperioden (1), vil jeg anføre at vi som eiere og brukere med stor selvfølgelighet og glede tar hensyn til fauna også utenom eksisterende ferdelsesforbud. Dessuten synes jeg, basert på egne observasjoner som beskrevet ovenfor, at det er tvilsomt om en utvidelse av ferdelsesforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettemåkenes hekking.

Med vennlig hilsen,
Peder Broch-Smith
+47 99008008

Danske Bank – Foretaksregisteret NO 977 074 010 MVA Danske Bank A/S - Ervervs- og Selskabsstyrelsen CVR-nr. 6112628 – København

Vi gjør oppmerksom på at denne e-postmeldingen kan inneholde fortrolig informasjon. Hvis De ved en feil mottar e-posten, ber vi Dem vennligst informere avsender om feilen gjennom å bruke svarfunksjonen. Samtidig ber vi Dem slette e-postmeldingen i Deres datasystem uten å videresende eller kopiere den. Selv om e-posten og alle vedlegg, etter vår overbevisning, er fri for virus og andre feil som kan påvirke datamaskinen eller IT-systemet der den mottas og leses, åpnes den på mottakerens egen risiko. Vi påtar oss ikke ansvar for tap eller skade som er oppstått i forbindelse med åpning eller bruk av e-postmeldingen.

Please note that this message may contain confidential information. If you have received this message by mistake, please inform the sender of the mistake by sending a reply, then delete the message from your system without making, distributing or retaining any copies of it. Although we believe that the message and any attachments are free from viruses and other errors that might affect the computer or IT system where it is received and read, the recipient opens the message at his or her own risk. We assume no responsibility for any loss or damage arising from the receipt or use of this message.

Fra: Ingrid Smith[jissmith95@gmail.com]
Sendt: 31.10.2023 21:07:41
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Deres Ref 2023/8569

Kjære Fred Marius Svendsen eller den det ellers måtte angå,

Det vises til Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark, med deres referanse 2023/8569, og oppfordringen om å melde inn berørte interesser, herunder synspunkter og innspill til følgende endringsinnhold:

- Eksisterende ferdselsforbud: 15. april – 15. juli
- Ferdselsforbud som foreslås: 15. mars – 15. august

Bakteppet for endringsforslaget er den alvorlige situasjonen for flere sjøfuglarter, og begrunnelsen er slik jeg leser teksten i hovedsak todelt:

1. Hensynet til hekkeperioden («forstyrrelser på hekkeplassene påvirker bestandene negativt»)
2. Praktiske hensyn («ønskelig at perioden med ferdselsforbud skal være den samme i alle ... praktisk for både forvaltningen og...»)

Jeg er eier av en ideell fjerdedel i et sameie av ett av de to landstedene på [Bjønnesholmen \(faktaark\)](#) og ønsker med dette å fremme mine synspunkter som interessent i kraft av rollen som grunneier.

Som grunneiere var vi positive da det eksisterende ferdselsforbudet (15/4 til 15/7) ble innført for en del år siden. Årsaken til dette var at vi som grunneiere i alle år har vært svært nøye med å påse at vi ikke forstyrrer alle hekkende fugler i den perioden dette pågår. Stedet ble kjøpt av mine besteforeldre på Mor-siden i 1941. Jeg er blitt fostret opp med at vi skal forvalte stedet på en ansvarsfull måte med stor respekt for fauna og fugleliv. Vi ble i tidlig alder opplært til at det var forbudt(!) å bevege oss på sydlige og nordlige deler av Holmen under hekkeperioden. Disse områdene sammenfaller i stor grad med det eksisterende ferdselsforbudet. Videre har vi videreført og utført flere tiltak for å bevare fauna og fuglelivet på Bjønnesholmen. Her kan nevnes:

1. Hver vår og høst har vi plukket og samlet sammen søppel og plast som har drevet i land på Bjønnesholmen. Dette hindrer mikroplast på Holmen vår og reduserer konsekvenser for fuglelivet. I gjennomsnitt kan man anslå at det samles flere søppelsekker både vår og høst.
2. I samarbeide med lokale Viksfjord fastboende har vi bidratt til å redusere bestand av omstreifene mink på Bjønnesholmen. Minken har tidligere tatt for seg av hekkende måker. De årene det var mye mink i fjorden, kunne vi tydelig observere at det var vesentlig mindre hekkende sjøfugl i Viksfjord - også på Bjønnesholmen.

3. For å sikre en variert bestand av fugler på Bjønnesholmen har vi hengt opp en rekke fuglekasser i nærheten av bygningsmassen på Holmen. Dette har resultert i et rikt fugleliv utover fiske-, hette- og gråmåker.

4. Stor respekt for eksisterende ferdselsforbud (15/4 til 15/7) som i praksis har vært håndhevet siden Bjønnesholmen ble ervervet av familien for mer enn 80 år siden.

Jeg har tilbragt hver eneste sommer på holmen siden jeg ble født i 1963 og er svært glad i stedet og dets fugleliv. Jeg kjenner sesongvariasjonene ganske godt og savner lyden av måkeskrik når jeg ikke hører den. Likeledes liker jeg å høre lyden i hekkesesongen; for meg har den en avslappende effekt og er en viktig del av min opplevelse av stedet. Dette utgjør en del av grunnen til at jeg hvert år gleder meg veldig, hele vinteren igjennom, til å sesongåpne. Som regel skjer det i mars/april (før 15. april (!)) på min/vår del av eiendommen. Vi gjør det når vi synes det er forsvarlig å åpne vanntilførselen fra fastlandet.

Når vi åpner stedet, enkelte år så tidlig som ultimo mars, er det erfaringsmessig ingen fiske- eller hettmåker på holmen; de kommer først midt i april. Dette sammenfaller godt med eksisterende ferdselsforbud som vi etterlever samvittighetsfullt den fritiden vi er der. Jeg opplever også at eksisterende ferdselsforbud er svært treffsikkert mht. sluttdatoen. Normalt har alle fiske- og hettmåkene migrert innen 15. juli. Hvis det i det hele tatt er måker igjen i tilknytning til Bjønnesholmen etter 15. juli, tyder alt på at de ikke da er knyttet til redene sine lenger. De større måkefuglene - vi har normalt noen gråmåker som liker å hekke på holmen på grunn av mattilfanget - trekker også normalt ut i fjorden etter samme tidsmønster.

Når det gjelder de praktiske hensynene (2) det ble referert til innledningsvis, har jeg ikke noen sterke synspunkter, men ber om at forslaget og eventuelle positive forvaltningsmessige fordeler veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten.

Når det gjelder hensynet til hekkeperioden (1), vil jeg anføre at vi som eiere og brukere med stor selvfølghet og glede tar hensyn til fauna også utenom eksisterende ferdselsforbud. Dessuten synes jeg, basert på egne observasjoner som beskrevet ovenfor, at det er tvilsomt om en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettmåkenes hekking.

Vi er fortsatt positive til det eksisterende ferdselsforbudet (15/4 til 15/7) og vil selvsagt fortsette med å forvalte den verdifulle faunaen og fuglelivet på Bjønnesholmen. Den foreslåtte utvidelsen synes ikke medføre vesentlige forbedrede forhold for fuglelivet på Bjønnesholmen som foreslått i ref.

Med vennlig hilsen,

Sigurd Smith

+47 926 59970

3111 Tønsberg

Svar – høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Vi viser til deres saksreferanse 2023/8569 "**høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark**".

Vi er grunneiere av Eggholmene 1, Gnr.22/Bnr.244, i Langangsfjorden i Porsgrunn kommune. Fuglefredningsområdet dekker et totalareal på ca. 4 daa, landareal.

Vår hytte ligger rett på nedsiden, ca. 20 meter, fra fredningsområdet. Grensene for fuglefredningsområdet framgår av kart i målestokk 1:4 000, datert Miljøverndepartementet juni 2009.

Fredningsområdet ble opprettet i 2009 med bakgrunn i observasjoner av hekkende gråmåker på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet, på arealet som i dag er fuglereservat. Området som ble fredet gjelder holmens øverste platå. Vi har ikke observert hekking på mange år.

Det er etter vår mening ikke en forholdsmessighet mellom en forlengelse av ferdselsforbudet og vår manglende mulighet til å kunne bruke eiendommen, og ha tilgang til toppen. Ulempen vår som grunneiere og det å ivareta vern av hekkende sjøfugl blir ikke vektet på en balansert måte.

I nåværende fredningsperiode, fra 15. april til 15. juli, er begrensningen til å leve med.

Det vil være svært inngripende om perioden utvides med 2 måneder. Det vil begrense vår bruk av holmen ytterligere. Vi har hytte på en liten holmegruppe, og med dette forslaget, er vi avskåret fra å bevege oss fra den ene til den andre siden av holmen uten bruk av båt. Toppen på holmen er også et utsiktspunkt.

Forlengelse av ferdselsforbudet, fra medio mars til medio august, forringer vår fritidseiendom, og spesielt mht begrenset bruk i sommerferiemånedene juli/august.

Vi er opptatt av å leve i sameksistens med sjøfuglene og ivareta et naturmangfold. Det kan likevel ikke være slik at hensyn til ro i hekkeperioden, hvor det de siste årene ikke er observert hekkende fugl, i en så stor grad skal begrense vår bruk av eiendommen. Vi er av den grunn sterkt kritisk til å utvide fredningsperioden

Vi viser til sak på Ropen i Kragerø hvor det ble fattet vedtak om opphevelse av eksisterende sjøfuglreservat. Se rapport nr. 2 – 2005, ISBN nr 82-7395-172-3, fra Fylkesmannen i Østfold, område miljøvern, pkt 10.7.

"Ett sjøfuglreservat foreslås opphevet; Ropen i Kragerø i Telemark.

Reservatet har ikke lenger sin opprinnelige funksjon i forhold til fugleliv. Det har vært registrert svake bestands-tall gjennom flere år selv om Ropen er en relativt stor holme. I tillegg har reservatet hyttebebyggelse."

Vi har forståelse for at sjøfuglbestanden må ivaretas, men mener at et sjøfuglreservat på en liten holme med hyttebebyggelse er lite egnet for dette formål. Noe som også ble påpekt av tidligere fylkesmann og som er relevant i vårt tilfelle.

Med vennlig hilsen

Nils Petter Rødseth og Cecilie Solum

Fra Stråholmen vel

Til Statsforvalteren

sfvtpost@statsforvalteren.no

Helgeroa 30.10.2023

Høringsuttalelse - forlenget ferdselsforbud i sjøfuglområder i Oslofjorden.

Stråholmen vel er bekymret for den sterke bestands nedgangen for en del fuglearter, hvorav noen hekker på Stråholmen og på de tilstøtende holmer. Vi opplever stor pågang og mange besøkende i perioder på sommeren når været er varmt og godt. Holmer og nære strandområder blir invadert av besøkende som skal bade og sole seg. Et økende båtliv med høye hastigheter, medfører også et økt stressnivå for mange sjøfugler. Nå tror vi at det også er en rekke andre forhold enn ferdsel som har en negativ konsekvens for bestandsutviklingen. Sviktende næringstilgang og miljøgifter er ofte en viktig årsak. Blåskjellenes forsvinning etter år 2000 og manglende småsild og brisling i Oslofjorden, er eksempler. Summen av de negative faktorer kan ha større betydning for bestandsutviklingen enn det ferdsel i sjøfuglreservatene representerer. Kunnskapen om disse negative påvirkningene er i dag mangelfulle, og det synes nødvendig å forske mer, spesielt på rødlistede arter og hva det er som er avgjørende for deres reproduksjon og levevis. Utvidet ferdselsforbud har negative følger for ferdselen og opplevelsen av urørt natur og et godt friluftsliv. I påvente av mer kunnskap, kan forlenget ferdselsforbud fra 15. mars til 15. august gjøres midlertidig, f.eks. for 10 år.

Vi vil oppsummere vår uttalelse slik:

Stråholmen vel støtter forslaget om forlenget ferdselsforbud i sjøfuglområdene på Stråholmen på følgende premisser:

1. Forbudet gjøres gjeldene i 10 år, for deretter å evaluere tiltaket. Samtidig må det gjøres mer forskning på hvilke faktorer som er avgjørende for den reduserte bestandsutviklingen, spesielt rød- list artene.
2. Statens naturoppsyn må foreta oftere kontroller, spesielt i perioder hvor det er varmt og rolig vær, hvor båtfolket ofte går i land på de vernede sjøfuglområdene.
3. Informasjonen må styrkes, både ved fysiske skilt, kart og på digitale plattformer.
4. Det må gis kortvarige dispensasjoner for strandrydding og punktering av gåseeegg når det er en del av forvaltningen.

Med vennlig hilsen

Christin Thorsen
Leder Stråholmen vel

Torstein Kiil
Leder av skjøtselsgruppa på Stråholmen

Bjørn Kristoffer Dolva
Medlem av Stråholmen vel

Fra: Ola Haave[ola.haave@gmail.com]

Sendt: 16.10.2023 19:15:16

Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]

Tittel: Høringssvar: Forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

---

Jomfruland hytteeierforening (JHF) viser til høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

JHF ser at en forlengelse kan innebære en viss reduksjon i tilgjengelige turområder i sommerferieperioden. Vi er imidlertid av den klare oppfatning at det rike fuglelivet på Jomfruland er særdeles verdifullt og en viktig kvalitet ved øya. Det er samtidig ikke de mest besøkte delene av øya som berøres av ferdselsforbudet. JHF stiller seg derfor positive til den foreslåtte forlengelsen av ferdselsforbudet til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august.

På vegne av Jomfruland hytteeierforening

Ola Haave/styreleder
(970 26 871)

KYSTVERKET

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG
TELEMARK
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Deres ref
2023/8569

Vår ref
2023/4172-5

Arkiv nr

Saksbehandler
Aase Kristin Eikenæs
Marthinsen

Dato
01.11.2023

Høringsuttalelse - sjøfuglreservater - vurdering av tidspunkt for ferdelsrestriksjoner - Oslofjorden og Agder

Klima- og miljødepartementet har gitt statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken samt Vestfold og Telemark i oppdrag å vurdere behovet for å endre på periodene med ferdelsforbud i sjøfuglreservater og andre verneområder med formål spesielt for ivaretagelse av sjøfugler. Oppdraget kommer som en oppfølging av tiltak T28 i *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*.

Hovedårsaken er at flere sjøfuglarter sliter med å opprettholde bestandene, samtidig som det for mange arter er påvist kritisk nedgang i bestandsstørrelsen. Det vises også til at flere arter ikke har flyvedyktige unger når dagens ferdelsforbud oppheves (16. juli).

I Vestfold og Telemark omfatter forslaget 88 sjøfuglreservater inkludert sonene for hekkende sjøfugl i Færder og Jomfruland nasjonalparker.

Kystverkets rolle

Kystverket er en nasjonal etat for kystforvaltning, sjøsikkerhet og beredskap mot akutt forurensning. Kystverket arbeider for en effektiv og sikker sjøtransport gjennom å ivareta transportnæringens behov for fremkommelighet og effektive havner.

Kystverket er sektormyndighet etter havne- og farvannsloven. Havne- og farvannsloven har som formål å fremme sjøtransport som transportform og legge til rette for effektiv, sikker og miljøvennlig drift av havn og bruk av farvann, samtidig som det skal tas hensyn til et konkurransedyktig næringsliv.

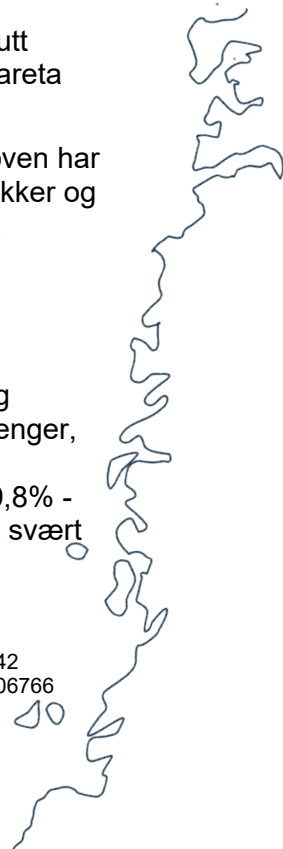
Kystverkets innspill

For å sikre trygg og sikker ferdsel i farvannet er navigasjonsinnretninger av vesentlig betydning. Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger, fyrstasjoner m.m. Flere av disse er etablert i områdene som omfattes av høringen. Ettersom det er et nasjonalt krav om at Kystverkets anlegg skal ha en oppetid på 99,8% - hvilket betyr at en lykt eller lanterne skal lyse i 99,8% av nattemørkets timer – er det svært

Sentral postadresse: Kystverket, postboks 1502,
6025 ÅLESUND

Telefon: 07847
E-post: post@kystverket.no
Internett: <https://kystverket.no>

Org.Nr.: 874783242
Bankgiro: 7694 05 06766

viktig at det legges til rette for at Kystverket kan gjøre tilsyn, vedlikehold og reparasjoner av navigasjonsinnretningene. Dette er spesielt viktig ved akutte situasjoner.

Kystverket ber om at det i vernebestemmelsene gjøres unntak fra ferdselsrestriksjonene og gis en bestemmelse som tillater drift, tilsyn og vedlikehold av navigasjonsinnretninger på sjøfuglreservatene og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette.

Flere steder langs kysten er Kystverket i gang med fornying og oppgradering av navigasjonsinnretningene. Tiltakene vil gi bedre fremkommelighet i farvannet ved nattseilas og dårlig vær, samt økt sjøsikkerhet for mindre skip, fiskefartøy og fritidsbåter. Etter at tiltakene er iverksatt forventes behovet for drift og vedlikehold i området å avta. Det er derfor viktig at det åpnes opp for at Kystverket kan få tillatelse til oppføring av nye anlegg, flytting av anlegg og tilbygg til eksisterende anlegg innenfor avgrensningen til verneområdene med tilhørende motorisert ferdsel, og at dette går frem av bestemmelsene.

Kystverket har ingen vesentlige merknader til at perioden med ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Agder, Telemark, Vestfold, Viken og Oslo.

Med hilsen

Ruben Alseth
Fungerende avdelingsleder

Aase Kristin Eikenæs Marthinsen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Til
Statsforvalteren i Vestfold og
Telemark

Vår saksbehandler
Une Sand

Vår dato
01.11.2023

Vår referanse
2020/102-66/315

Tidligere dato

Tidligere referanse
2023/8569

Svar på høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Vi viser til høring av forslag om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

Forsvarsbygg gir hørings svar i denne typen saker med det utgangspunkt å ivareta Forsvarets arealbruksinteresser.

Vi registrerer at de generelle unntakene fra ferdselsbestemmelsene inkluderer hensynet til militær operativ virksomhet og anser at Forsvarets virksomhet er ivaretatt i det generelle unntaket. Så lenge dette fortsatt gjelder har vi ikke kommentarer til utvidelsen av perioden for ferdselsforbudet.

Bjørn Bergesen

Leder arealplan

Eiendomsforvaltning

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og derfor ikke signert.

Kopi til:

Forsvarsstaben

Postboks 800, Postmottak

2617

LILLEHAMMER

Postadresse
Postboks 405 Sentrum
0103 Oslo
Norge

Fakturaadresse
Fakturasenteret
Postboks 4394
2308 Hamar

Tlf: + 47 468 70 400
post@forsvarsbygg.no
www.forsvarsbygg.no

Org.nr. 975 950 662

Fra: Ove Christoffersen[ove.christoffersen@havnoy.no]

Sendt: 30.09.2023 18:56:48

Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]

Tittel: Utvidet ferdselsforbud i naturreservat.

Hei.

Jeg vil med dette få komme med et lite innspill i forbindelse med høring om utvidet ferdselsforbud i naturreservatene for sjøfugl.

1. Jeg registrerer at sjøfugl generelt starter med hekkingen tidligere, da klimaendringene de senere år har gitt mildere vintre.
2. Jeg vil også anbefale et utvidet ferdselsforbud for avslutning av ferdselsforbudsperioden grunnet økt press mot disse områdene. Det er lagt opp til, og vi registrerer økt aktivitet med kano og kajakk padling. Dette er ubetinget positivt, men øker aktiviteten knyttet opp mot naturreservatene. Disse farkostene beveger seg tett oppunder land og øyer innenfor 50 meter av land. Ferdselsforbudet gjelder innenfor 50 meter av land, men dette kan ikke leses av ovennevnte og respekteres derfor ikke av brukerne.
3. Det er ikke uvanlig at avbrutt hekking, av en eller annen årsak, fører til ny og forsinket hekking. Sjøfugl generelt er under sterkt press med en betydelig nedgang og viktigheten av å bevare de få fredede områdene de har til rådighet er svært viktig. Naturreservatene for sjøfugl er gjerne mindre holmer som ligger utsatt til og ikke fullt så attraktive for fritidsbåtfolket.

Med vennlig hilsen.

Ove Christoffersen

Skjærgårdstjenesten Færder Enhet

Mågerøveien 171

3145 Tjøme

Mob: 99163454

Sandefjord Motorbåtforening
Vesterøyveien 9
3235 Sandefjord

Sandefjord, den 17. okt. 2023

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
v/ fred.marius.svensen@statsforvalteren.no.

Ref. nr. 2023/8569

I styremøte i Sandefjord Motorbåtforening den 3. oktober 2023 besluttet styret følgende:

Sandefjord Motorbåtforening støtter forslaget om å utvide ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august. Utover dette har vi ingen kommentarer eller innspill.

Med vennlig hilsen
Sandefjord Motorbåtforening

Arne Larsen
Kasserer

Fra: Jan Petter Trøen[janptr@online.no]
Sendt: 18.10.2023 16:52:27
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Høring ref.2023/8569

Hei

Sak : Høring om forlengelse av ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Vestfold og Telemark

Våre kommentarer :

1. Vi støtter dette forslaget, selv om det legger større begrensninger på våre muligheter for å benytte skjærgården slik vi ønsker. Å ta vare på livsmangfoldet rundt oss blir en mer og mer presserende oppgave etter hvert som vi påvirker og underlegger oss naturen i større og større grad. Dette tiltaket kan neppe kompensere fullt ut for de negative endringer som følge av økt båttrafikk, økt næringstilførsel elver og bekker, økte temperaturer osv. Men det er et tiltak i riktig retning.

2. Fra ett av våre medlemmer : Topp, fred alt untatt skarv !!

mvh
Agnes Båtforening
Jan Petter Trøen
Tveteneveien 76
N-3265 Larvik
Telf. 47-33181700
Mobil. 47-90179085
Email : janptr@online.no

**Småfisker'n
Avdeling Tønsberg og omegn**

11.10.23

SVAR PÅ HØRINGSBREV:

Småfisker'n avd Tønsberg foreslår

fredningstid i hekkeområder i tiden 15.3. – 15.7.

Begrunnelse: Gås, tjeld, svartbak, gråmåke og ærfugl legger egg fra mars til midt i april, rugetiden er ca 26 dager. Ungene forlater så redet til beiteområder i nærheten.

Artene småmåke, hettemåke, terne og sandlo legger egg i mai måned og ungene er flyvedyktige i slutten av juni og begynnelsen av juli.

Vi mener derfor at fredningstid frem til 15.7. er riktig.

Mvh styret i Småfisker'n avd Tønsberg

Norsk Fyrforening

Øvre Slottsgate 2B

0157 Oslo

e-post: info@fyr.no

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Agder

Oslo, 1. november 2023

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Agder, Viken, Vestfold og Telemark

Norsk Fyrforening viser til Klima- og miljødepartementets oppdrag til Statsforvalterne i Oslo og Viken, Vestfold og Telemark og Agder om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder samt vurdering av å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparksoner for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

Norsk Fyrforening har forståelse for at det er helt nødvendig å beskytte fuglelivet i våre kystnære områder, og at det på den bakgrunn kan være fornuftig å se på hvordan man best kan ivareta behovet for ferdselsforbud eller andre restriksjoner.

Det er etter Norsk Fyrforenings mening viktig at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på våre medlemsfyr i områdene som omfattes av verneforskriften.

Våre medlemsfyr er helt avhengig av utleievirksomheten på fyrstasjonene som ligger i verneområdene, og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten som kommer allmennheten til gode.

Sommerperioden er det tidsrommet i året da fyrene kan drive med utleie og ta imot besøkene på fyrstasjonene. Det er Norsk Fyrforenings klare inntrykk at det i dag er et godt forhold mellom miljømyndighetene og det enkelte fyr – om hvordan man kan ivareta hensynet til sjøfuglene og hensynet til drift av fyret.

Norsk Fyrforening er opptatt av klima og miljø, og våre medlemsfyr legger stor vekt på å ta hensyn til dette ved sin drift.

Vi tillater oss å minne om at Norsk Fyrforenings medlemmer ivaretar kystkulturminner på vegne av Staten, og at det er et uttalt ønske fra Stortingets side at fyrene blir gjort tilgjengelig for allmennheten. Vi ser at økt interesse fra allmenheten kan påvirke livet i reservatene/nasjonalparkene, men vi mener likevel at virksomheten på fyrstasjonene som drives av det frivillige må kunne drives som i dag – og at man ved hvert enkelt fyr ivaretar hensynet til sjøfuglenes hekketid og tiden etter klekking.

Norsk Fyrforening ber Statsforvalterne ta med i sine vurderinger at fyrene – hvorav mange er fredet av Riksantikvaren – blir ivaretatt for våre etterkommere. Ved en innskjerping av gjeldende forskrift må det fortsatt være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten i hekketiden.

Vi vil også påpeke at flere av fyrstasjonene i dag er en arene for fugletittere – noe som viser at man tar hensyn til fugle- og artslivet med dagens forskrifter.

Norsk Fyrforening er skeptisk til forslaget om å utvide dagens reservater med nye områder da dette kan legge begrensninger på det viktige arbeidet som idag legges ned på fyrstasjonene langs Oslofjorden og på kyststrekningen fra Færder til Hidra. Vi frykter at det kan føre til redusert frivillig innsats for å ta vare på verneverdige fyrstasjoner og fyrlykter, samt bidra til innskrenkninger i friluftslivsaktiviteter i strandsonen.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å gi god informasjon i forkant og sette ut skilt i god tid før hekketiden startet så vil man kunne hindre forstyrrelser av fuglenes etablering av reir eller søk etter en slik plass.

Områder som ikke er i bruk av fuglene kan dermed gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Norsk Fyrforening vil også påpeke at miljømyndighetene må ha god dialog med brukerne av områdene der sjøfugl hekker – slik at man i samforståelse kan legge godt til rette for sjøfugl og brukerne.

Norsk Fyrforening har fått mange tilbakemeldinger fra våre medlemsfyr om at minkbestanden er økende og at minken utgjør en stor trussel mot sjøfuglbestanden i hekkeperioden. Vi vil derfor ta til orde for at vernemyndighetene legger opp til økt jakt på mink.

Norsk Fyrforening mener på denne bakgrunn at verneforskriften ikke utvides til perioden 15. mars – 15. august, men at man isteden legger opp til en dynamisk forvaltning for hvert enkelt verneområde.

Norsk Fyrforening ønsker å være med i den videre prosessen om nye vernebestemmelser og stiller gjerne opp til møter med Statsforvalterne.

Med glødende fyrhilsen

Sven Gj. Gjeruldsen
Styreleder

Henriette Marie Skjæveland
Daglig leder

Deres ref. 2023/8569

Dato 12.10.2023

Referanse 2023/8569

Høring om forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

Dette forslaget stiller BirdLife Vestfold seg positive til. Det er en kjent sak at ikke alle sjøfuglene er ferdig med hekkesesongen 15. juni. En forlengelse til 15. august er derfor helt på sin plass. Det blir stadig flere og flere mennesker som bruker sjøen til rekreasjon om sommeren. Båtene blir flere og raskere, og mange av de som ferdes i skjærgården i hekketiden har liten forståelse for at det er fugler og annet liv i skjærgården som de må ta hensyn til.

Dette bør også følges opp med mer oppsyn med reservatene i hele perioden hvor ilandstigningsforbudet gjelder.

For BirdLife Vestfold
Finn Hauge
leder

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Postboks 2076
3103 Tønsberg

FRA: BIRDLIFE NORGE AVDELING TELEMARKE

DERES REF.:
2023/8569

VÅR REF.:

DATO:
01.10.2023

Uttalelse til SAK 2023/8569 - Høring - Forlengelse av ferdselsforbud i sjøfuglreservatene – fra Birdlife Norge avdeling Telemark

Vi viser til høring datert 15.09.2023 med vedlegg, publisert av Statsforvalteren i Vestfold og Telemark.

Birdlife Norge avdeling Telemark (heretter kalt Birdlife Telemark) har som hensikt å ivareta fuglevern og ser med dette helhetlig på økosystemene som fuglene er så avhengige av.

Bakgrunn

Høringen gjelder forslag om å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene i fylket. Dagens regelverk gir et ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. Forslaget innebærer å utvide ferdselsforbudet til å gjelde i perioden 15. mars til 15. august.

En liknende vurdering gjøres av aktuelle statsforvaltere rundt Oslofjorden og Agder, på oppdrag fra KLD.

Som nevnt i høring har sjøfuglene behov for ro i hekkeperioden, og det er med grunnlag i dette det utvidede ferdselsforbudet foreslås.

Vi har på denne bakgrunn vurdert forslaget ut fra et helhetlig økoystemperspektiv, og lagt særlig vekt på hvordan dette vil ramme fugle- og dyrelivet.

BirdLife Telemarks vurdering

I alt 54 sjøfuglarter lever i norske kyst- og havområder. Hele 32 av dem er oppført på den norske rødlista fra 2021, hvorav 24 hekker i fylket. I tillegg kommer andre arter med nær tilknytning til kysten.

88 sjøfuglreservater i Telemark vil bli berørt av endringen. Sjøfuglreservatene er vernet med hjemmel i naturmangfoldloven. Denne loven har i § 5 et forvaltningsmål som sier at artene skal ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. I dette målet er også ivaretagelse av artenes funksjonsområder inkludert. Hekkeområder er kritisk viktige funksjonsområder for alle fugler, inkl. sjøfugl.

Sjøfuglene og hele skjærgården utsettes for et stadig økende trykk fra mange ulike faktorer. Mange av sjøfuglartene som hekker her er i sterk tilbakegang og er vurdert som truet på rødlista. Årsakene til nedgangen er sammensatte og komplekse, men tilgang på beskyttede hekkeplasser er et av de enkleste tiltakene som virker positivt for bestandsutviklingen for de fleste arter.

Sjøfuglbestanden i Telemark har vært nøye overvåket i 50 sammenhengende år. Artssammensetning og antall har endret seg svært mye siden opprettelsen av sjøfuglreservatene i fylket i 1980. Mange arter har gått kraftig tilbake i antall og står nå på både norsk og internasjonal rødliste. Andre arter har etablert seg som nye hekkearter og forekommer nå ganske vanlig. Steinvender har forsvunnet helt som hekkefugl. Denne arten hekker helst i større ternekolonier, noe som nå nesten ikke forekommer i Telemark. Nettopp makrellterne og de to små måkeartene, fiskemåke og hettemåke, er blant de som har gått mest tilbake.

Flere hytter samt flere og lengre ferier gjør at presset i skjærgården har økt kraftig. I tillegg har båtene blitt større, raskere og flere, og aktiviteter som vannscooter, kajakkpadling mm. forgår til dels i grunne farvann som ikke motorbåter bruker. Alt dette gir samlet en økt forstyrrelse av sjøfuglene i hekketida og den sårbare oppvekstperioden for ungene. Dette gjelder også i grunne farvann som ofte ikke er med i fredningen, men som er særlig viktige som oppvekstområder for ikke flyvedyktige fugleunger.

Opphøret av ferdselsforbudet den 15. juli gjør at områdene straks blir tatt i bruk til fortøyning av båter over natt, bading, soling, fiske mm. Mange sjøfugler er da ikke ferdig med hekkingen (som vises av innsamlet data). Reservatene benyttes i tillegg til hekking også mye som en beskyttet hvileplass for mytende ærfugl og grågjess og som skjermede beiteområder for en rekke sjøfugl med unger. Mange arter med flyvedyktige unger mater ungene i flere uker etter at de har forlatt reirene. Ofte vil dette fortsatt foregå i eller i umiddelbar nærhet av reservatene.

Detaljert beskrivelse av de ulike sjøfuglenes utvikling i fylket er gitt i rapporten «Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark» fra Birdlife Telemark/Jomfruland Fuglestasjon v/ Rune Bergstrøm samt nettartikkel publisert på nettsidene til BirdLife Norge den 11.09.2023.

Konklusjon

BirdLife Telemark støtter forslaget fra statsforvalter om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene og er meget fornøyd med at disse områdene får styrket vern.

BirdLife Telemark anbefaler at også følgende tiltak vurderes:

1. Det må satses mer på å ivareta ferdselsforbudet også i sjøområdene ved verneområdene
2. Ferdelsforbudet bør utvides til å gjelde ut til 100 m fra land
3. Viktige nærings-, oppvekst- og rasteområder for sjøfugl bør kartlegges og de viktigste bør gis bedre vern

På vegne av styret i BirdLife Telemark

Torjus Haukvik

Charlotte Hallerud

Nestleder

Naturvernkontakt

Statsforvalterne i Agder
Statsforvalteren i Oslo og Viken
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		20230482	Martin Eggen	31.10.2023

Utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl i fylkene langs Skagerrak og Oslofjorden - høringsvar fra BirdLife Norge

Statsforvalterne vurderer å utvide perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater og nasjonalparker for sjøfugl, med endringer av verneforskriftene som et mulig utfall.

BirdLife Norge er en naturvernorganisasjon med sterkt faglig forankring, og vår spesialitet er kunnskap om fugler og deres levevis. Vi har 13 500 medlemmer over hele landet. Utgangspunktet for vårt arbeid er nasjonale og internasjonale miljømål, og vi representerer allmenne verdier tilknyttet forvaltningen av felles naturarv. BirdLife Norge takker for anledningen til å svare på høringene, og har laget et felles høringsvar til Statsforvalterne i Agder, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark. Vi viser også til høringsvar fra våre fylkesavdelinger.

Ferdselsforbudet i områder der sjøfugler skal ha fortrinnsrett og sikres en vellykket hekking, gjelder i dag f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli. Statsforvalterne foreslår at dette endres til f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august, og at ferdselsforbudet samordnes langs kysten i Skagerrak. En slik samordning er veldig kjærkomment, og et viktig forvaltningsgrep.

BirdLife Norge støtter forslagene som de foreligger, og mener de er helt nødvendige for å opprettholde verneområdenes tiltenkte funksjon. Tidspunktet for ilandstigningsforbud er i dag ofte ikke oppdatert og i tråd med fuglenes faktiske behov for beskyttelse. Spesielt er det behov for utvidelse av ferdselsforbudet på sommeren, da presset fra forstyrrelser er størst og konsekvensene oftest mest fatale.

Kjerneargumentasjon:

Sjøfuglene er i tilbakegang, og trenger mer og bedre vern.

Blant våre viktigste artsgrupper både i diversitet og antall finner vi sjøfuglene. 54 fuglearter i Norge regnes som sjøfugler, og sjøfugler er blant naturverdiene med størst internasjonal betydning Norge forvalter. Flere av artene har minst 25 prosent av sine hekkebestander i Norge, og derfor er de såkalte ansvarsarter. Toppskarv, siland, fiskemåke (sårbar, VU), sildemåke, svartbak og teist (nær truet, NT) er aktuelle norske ansvarsarter knyttet til denne høringen. 34 av sjøfuglartene står på Rødlista for arter (2021). I regionene høringen dekker finnes det også sjøfugler i sterk tilbakegang, og det er naturlig å spesielt trekke frem hettemåke (kritisk truet, CR) og makrellterne (sterkt truet, EN). Fiskemåke og tyvjo

er også forsvunnet fra mange verneområder, og er nå regnet som truede arter nasjonalt. Begge artene er oppført som sårbar (VU) på rødlista.

Ferdselsforbudet må gjelde hele hekkesesongen

Sjøfugler starter hekkesesongen allerede på ettervinteren ved å kle seg i praktdraktene sine, pynte på reir og styrke pardannelsen. Havørna starter faktisk med reirbyggingen sent høsten i forveien. Generelt hekker sjøfuglene langs Norskekysten fra midten av mars til utgangen av august, og hekkingen starter tidligst i sør. I hele denne perioden vil det være muligheter for negative effekter på egg og unger forårsaket av menneskelige forstyrrelser.

Sjøfuglreservat og kyststrøk brukes også av sjøfugler etter endt hekking. Spesielt har enkelte av områdene funksjon som myteområder. Mytingen gjør at en rekke sjøfugler som gjess, ender, dykker og lom mister eller har redusert flyveevne en lengre periode, vanligvis 4-5 uker. På denne tiden av året er de avhengige av gode og trygge steder å søke næring. Flere av sjøfuglartene mater også unger i flere uker etter at de er flyvedyktige, både i og utenfor verneområdene. Dette er argumenter både for utvidet verneareal og ikke minst forlenget ferdselsforbud.

I BirdLife Norge-rapporten *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022*¹ beskrives variasjon i hekketidspunkt for til sammen syv arter sjøfugler, ærfugl, hettemåke, fiskemåke, sildemåke, gråmåke, svartbak og makrellterne. Forfatterne av rapporten fant at alle artene hekker utenfor datointervallet for ferdselsforbud både utenfor og innenfor områder med ferdselsforbud 15. april til 15. juli. I Vest-Agder kan langt over halvparten av sildemåkeungene ikke fly når ferdselsforbudet går ut, og liknende resultater ser vi også for gråmåke, svartbak og makrellterne. BirdLife Telemark og Jomfruland fuglestasjon bemerker i sin rapport *Vurderinger av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark* at siland ofte hekker sent og er utsatt for forstyrrelser i hekketiden, og at truede arter som fiskemåke, hekkemåke og makrellterne også ofte har sene kull.

Vel så interessant er rapportens funn av signifikante forskjeller i hekketidspunkt mellom områder med og uten ferdselsforbud, først og fremst for sildemåke, gråmåke og svartbak. Hekkingen der det ikke er ferdselsforbud blir oftere utsatt og forskyvet, trolig også med dårlige hekkesuksess. Sildemåke, gråmåke og svartbak går tidligere til hekking enn tidligere. Gjennom tiårsperioden fra 2013-2023 finner vi en størst endring for sildemåke og gråmåke, med over seks dager tidligere hekking over tiårsperioden. Bildet er imidlertid sammensatt, og vi viser her til høringssvaret til BirdLife Norge avd. Vest-Agder, som har registrert at ærfugl i deres områder nå hekker *senere* enn tidligere. Kondisjon og helse er blant faktorene som påvirker fuglers hekkesesong, også mellom år. Langtidstrendene for ærfugl, hettemåke, fiskemåke og makrellterne er usikre for mange områder, men det er et faktum at også sjøfuglene hekker utenfor gjeldene ferdselsforbud.

Sjøfugler og andre fugler er utsatt av predasjon fra andre arter, og forstyrrelser er mange steder en medvirkende årsak til høy predasjon. Tette måke- og ternekolonier er en attraktiv hekkeplass for ulike arter gjess, ender og vadefugler, som nyter godt av de andre artene sitt felles forsvar mot inntrengere.

¹ Helberg, M., Molværsmyr, S. & Ranke, P. S. 2023. Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra Svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022. BirdLife Norge-rapport 2023-3. 24 s.

lilandstigning i slike områder vil medføre at store mengder ikke-flygedyktige unger blir spredt ut av kolonien, og i noen tilfeller skremt på havet, der de er svært sårbare for predasjon. Forstyrrelser i slike kolonier fører stedvis til at hekkesesongen til store deler av kolonien blir spolert.

Avslutning

Klima og fuglebestander er i endring, og det er behov for et tidligere ferdselsforbud enn tilfellet er i dag. At ferdselsforbudet tradisjonelt har vært opphevet 15. juli har vært et kompromiss med friluftsjøinteresser. Her vil vi fremheve at ferdselsforbudet er det enkleste positive tiltaket vi kan gjøre for sjøfuglene.

Presset på naturen er også i endring. Båter blir større og raskere, aktiviteter knyttet til lek og vannsport mer allsidig og det er bygd ut et betydelig antall fritidsboliger langs den aktuelle kyststrekningen. Presset på hekkeområder både i og utenfor sjøfuglreservat har økt betraktelig. Det er derfor behov for utvidet ferdselsforbud, bedre merking av verneområder, nye verneområder med gode nok buffersoner og inkludering av områder for næringssøk, samt bedre beskyttelse og oppsyn med verneområdene. Sjøfuglreservatene må være fristeder i et landskap med stadig flere mennesker og aktiviteter.

For BirdLife Norge

Kjetil Aa. Solbakken

Kjetil Aa. Solbakken, generalsekretær

KOPI:

Miljødirektoratet

Klima- og miljødepartementet

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Postboks 2076

3103 Tønsberg

sfvtpost@statsforvalteren.no

Høringssvar fra Mølen ornitologiske stasjon om forlengelse av ferdseisforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark

Vi viser til høringsbrev av 15. september 2023 fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark om forlengelse av ferdseisforbudet i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark.

Mølen ornitologiske stasjon har observasjoner over flere tiår av sjøfugl i områdene rundt Mølen, fra periodene i og rundt det eksisterende ferdseisforbudet. Stasjonen har gjort noen vurderinger rundt forekomsten av hekkende sjøfugl, og da særlig utenfor tidene med ferdseisforbud.

Mølen ornitologiske stasjon har registrert at svartbak, gråmåke og fiskemåke bruker/sitter i hekkoloniene fra mars måned, som for eksempel i Fugløyrogn naturreservat. Grågås er også til stede i reservatet fra mars, og noen legger sannsynligvis også egg allerede i mars. Ærfugl på egg er observert fra de første dagene i april.

På ettersommeren oppholder særlig svartbak med ennå ikke flyvedyktige unger seg i kolonien også i siste halvdel av juli. I de mest attraktive områdene for næringssøk ved Mølen dukker ferske ungfugler av fiskemåke og hettemåke opp årlig i siste halvdel av juli, ofte fortsatt sammen med foreldrefugler. Det antas at dette er fugler som nettopp har forlatt kolonier i andre deler av fjordsystemet og forflyttet seg til attraktive næringsområder. Antallet årsunger øker utover siste halvdel av juli. På en nærliggende lokalitet ble det i 2022 også observert fiskemåke med to dununger i slutten av juli, trolig et resultat av omlegging av egg etter en mislykket hekking.

Siland med helt ferske ungekull (små dununger) dukker ofte opp på sjøen fra helt i slutten av juli og 5-10 dager inn i august.

Ut fra bl.a. disse observasjonene har flere sjøfuglarter aktivitet relatert til hekking i sjøfuglkoloniene både før og etter den eksisterende perioden med ferdseisforbud 15. april til 15. juli, og et behov for å skjermes fra forstyrrelser i en lengre periode.

Start på periode med begrensning av ferdsel fra 15. mars vil samsvare bedre med start av egglegging og ruging for artene som hekker tidlig.

Utvidelse av periode med begrensning av ferdsel til 15. august vil dekke bedre den tiden sjøfugl oppholder seg i koloniene for å fullføre hekking. I denne enden av hekkesesongen vil

noen arter ikke ha fullført hekking innenfor den eksisterende perioden med ferdselsforbud, eller være sent ute pga. omlegging av kull. For disse fuglene er det viktig med ferdselsbegrensning inn i august.

Mølen ornitologiske stasjon støtter statsforvalternes forslag til forlengelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark til perioden fra 15. mars til 15. august.

Vennlig hilsen

Mølen ornitologiske stasjon

Tom Karlsen

Stasjonsleder

Fra: Kari Axelsen Diederich[axediede@online.no]
Sendt: 17.09.2023 14:02:30
Til: Postmottak SFVT[sfvtpost@statsforvalteren.no]
Tittel: Utvidelse av ferdselsforbud i skjærgården

Hei.

Enig i utvidelse av ferdeselsforbudet i skjærgården for å skjerme hekkingen.
(Som barn var det "farlig" å svømme fra skjær til skjær p.g.a. ternene. Nå er det årtier siden jeg så en terne i samme området.)

Vi er avhengige av naturen/fugl/fisk/dyr/insekter etc.- Men trenger de menneskene???

Mvh
Kari Axelsen Diederich
Helgerødveien 336
3145 Tjøme

Miljødirektoratets tilråkning til Klima- og miljødepartementet om endring av ferdselsforbudsperioden i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder

Oktober 2024

Innhold

1. Forslag.....	4
2. Bakgrunn	4
3. Kunnskapsgrunnlag	5
4. Saksbehandling.....	9
5. Høring	9
6. Generelle merknader til endringsforslagene	11
7. Merknader til det enkelte området.....	19
7.1 Verneområder uten spesifikke merknader	19
7.2 Merknader til spesifikke verneområder	21
7.2.1 Nasjonalparker.....	21
Raet nasjonalpark, Arendal, Grimstad og Tvedestrand kommuner	21
Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune	22
Færder nasjonalpark, Færder og Tønsberg kommuner	24
Ytre Hvaler nasjonalpark, Hvaler og Fredrikstad kommuner	26
7.2.2 Agder	27
Naturreservatene forvaltet av Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, Kristiansand og Lindesnes kommuner	27
Øvrige naturreservater i Lindesnes kommune.....	30
Fire naturreservater i Kristiansand kommune	32
Gåseholmen og Slettholmen naturreservat, Kristiansand kommune.....	33
Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat, Flekkefjord kommune.....	35
Jakobsholmen, Lilleholmen og Rundholmen naturreservat, Farsund kommune.....	36
Skogerøy-Lyngholmen naturreservat, Lillesand kommune.....	37
Stangholmen naturreservat, Risør kommune	38
Store Måkholmen naturreservat, Grimstad kommune	39
Lille Halsholmen naturreservat, Tvedestrand kommune.....	40
7.2.3 Akershus.....	40
Husbergøya naturreservat, Nesodden kommune	40
Nordre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune	41
Søndre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune	42
7.2.4 Oslo.....	43
Verneområdene i Oslo kommune	43
7.2.5 Telemark	45

Eggholmane dyrefredningsområde, Porsgrunn kommune	45
7.2.6 Vestfold	47
Åtte mindre verneområder i Færder kommune.....	47
Verneområdene i Holmestrand kommune	48
Marøyskjæra fuglefredningsområde, Sandefjord kommune	48
Flatholmen biotopvernområde, Larvik kommune	49
Bjønnesholmen biotopvernområde, Larvik kommune	50
7.2.7 Østfold	53
Verneområdene i Moss kommune	53
8. Miljødirektoratets vurdering	54
9. Miljødirektoratet tilrår	59
Kilder:	60
Vedlegg.....	60

1. Forslag

Miljødirektoratet tilrår endring av ferdselsforbudsperioden i 190 verneforskrifter i sjøfuglreservater i Østfold, Akershus, Oslo, Buskerud, Vestfold, Telemark og Agder fylker til å gjelde i perioden fra og med 15. mars til og med 15. august, og med dette oppnå en samordnet periode for hele Skagerakkysten.

Totalt omfatter tilrådingen endring av 190 verneforskrifter for naturvernområder i seks fylker:

- 56 verneområder i Agder, totalt 8,09 km² med ferdselsforbud.
- 42 verneområder i Akershus, totalt 1,21 km² med ferdselsforbud.
- 7 verneområder i Oslo, totalt 0,16 km² med ferdselsforbud.
- 29 verneområder i Telemark, totalt 2,63 km² med ferdselsforbud.
- 25 verneområder i Vestfold, totalt 4,86 km² med ferdselsforbud.
- 31 verneområder i Østfold, totalt 9,80 km² med ferdselsforbud.

Liste over alle verneområdene finnes i vedlegg 1.

2. Bakgrunn

Miljøet i Oslofjorden er truet. Torskebestanden er på et historisk lavt nivå. Ærfugl dør, Tareskogen og ålegrasengene blir mindre. Miljøgifter gjør at vi ikke bør spise fisk og skalldyr fra deler av fjorden. Marin forurensning og mikroplast er et alvorlig problem.

I 2021 la regjeringen frem en tiltaksplan for å ta vare på Oslofjorden: *Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv*. Flere tiltak i planen gikk ut på å ta vare på sjøfuglene i Oslofjorden, blant annet å gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater og eventuelt gjøre endringer.

Begrepet «sjøfuglreservater» er en samlebetegnelse på verneområder med formål å bevare hekkeplasser for sjøfugl spesielt i hekketiden. Sjøfuglreservater omfatter verneområder med ulike vernekategori, som naturreservater, biotopvernområder, og soner innenfor nasjonalpark.

Med virkning fra 1978 ble de første sjøfuglreservatene med ferdselsforbud opprettet. Formålet med dette var i vesentlig grad å beskytte viktige hekkeplasser for sjøfugl mot forstyrrelser i hekketida. Tidsperioden for ferdselsforbud ble satt fra 15. april til 15. juli. I 2009 ble verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl vedtatt. Dette omfattet opprettelsen av noen nye reservater og samordning av ordlyden i forskriftene. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkelassene i den kritiske hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen også for disse vernevedtakene. I 2009 ble det vurdert å utvide

tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

I et flertall av sjøfuglreservatene gjelder også ferdselsforbudet på sjøen nærmere en 50 meter fra land. I resten av året skal ferdselen foregå slik at plante- og dyrelivet minst mulig skades og forstyrres. Der hvor det har vært aktuelt er det gitt unntak for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, husdyrbeiting, vedlikehold og drift av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet.

3. Kunnskapsgrunnlag

Bestandsnedgang

Det er ikke bare i Oslofjorden at sjøfuglbestandene sliter. Over hele Europa er sjøfuglbestandene i tilbakegang, og Norge huser over 20 prosent av all sjøfugl som hekker i Europa. Dette betyr at Norge har et betydelig nasjonalt og internasjonalt forvaltningsansvar for sjøfugl. Blant annet har vi mer enn 25 prosent av den europeiske bestanden av storskarv, fiskemåke, sildemåke og svartbak, som alle hekker langs Skagerakkysten. Av 54 sjøfuglarter som lever i norske kyst- og havområder er hele 32 av dem er oppført på den norske rødlista fra 2021. Oversikten viser at flere av de vanlige sjøfuglartene som hekker langs Skagerakkysten klassifiseres som truet i Norge på grunn av klart synkende bestander. Data fra Seapops overvåking viser at bare i løpet av tiårsperioden 2005–2015 forsvant 30 prosent av sjøfuglene på det norske fastlandet.

Grunnen til nedgangen i sjøfuglbestandene er sammensatt, og det dreier seg blant annet om mattilgang, sykdom, predasjon og klimaendringer. Synkende bestander er i en situasjon hvor ungetap på grunn av forstyrrelser vil ha større relativ betydning for bestanden enn før.

Vurderingene i rødlista tar for seg utviklingen i hele Norge. Vi har i tillegg et godt kunnskapsgrunnlag om de lokale forholdene i alle fylkene, gjennom lokal overvåking av hekkende sjøfugl gjennomført av BirdLife Norge og den ornitologiske stasjonen på Færder. De lokale overvåkingene tilsier at de nasjonale trendene gjenspeiles langs hele Skagerakkysten. Overvåkingen viser at situasjonen er alvorlig for flere sjøfuglarter langs Skagerakkysten, og spesielt fiskemåke, hettemåke og makrellterne har hatt den mest alvorlige bestandsnedgangen.

Endret hekkeperiode

I forbindelse med oppdraget om å gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater har det blitt utarbeidet flere nye fagrapporter: *Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022* (Birdlife Norge Rapport 2023-3), *Vurdering av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark* (Birdlife Telemark 2023) og *Vurdering av hekkeperiode for sjøfugl – Ytre Oslofjord* (Store Færder ornitologiske stasjon 2023).

Hekkeperioden for sjøfugl strekker seg totalt sett over en stor del av våren og sommeren. Dette skyldes at artene har ulike hekkestrategier. Noen arter etablerer seg på hekkeplassene tidlig på våren, mens andre ikke er ferdige med å legge egg før langt ute i juni. Mellom artene er det også betydelig variasjon på hvor lang tid ungene trenger for å bli flygedyktige. Ærfugl etablerer seg på hekkeplassene fra begynnelsen av april og de store måkene gråmåke og svartbak allerede fra tidlig i mars. Andre arter er trekkfugler og ankommer landet senere på våren. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Tidsperiode for hekking kan også variere noe fra år til år på grunn av vær- og næringsforhold. I tillegg kan hekkeperioden forskyves dersom hekkeområdene blir påvirket av forstyrrelser eller predasjon i rugeperioden, ved at fuglene kan prøve på nytt og legge nye egg. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter.

Følgende arters hekkebiologi starter før dagens ferdselsforbudsperiode:

- Ærfugl som etablerer seg og legger egg fra begynnelsen av april.
- Gråmåke som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig i mars og som kan begynne å legge egg fra omtrent 10. april.
- Svartbak som etablerer seg på hekkeplassen fra tidlig mars.
- Storskarv som etablerer seg på hekkeplassen fra begynnelsen av april.
- Toppskarv som etablerer seg på hekkeplassen fra begynnelsen av april.

Følgende arters hekkebiologi strekker seg utover dagens ferdselsforbudsperiode:

- Fiskemåke hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har unger som ikke kan fly i slutten av juli.
- Sildemåke hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Gråmåke hvor en andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Svartbak hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.

- Makrellterne hvor en betydelig andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som kan ha unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Storskarv hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Toppskarv hvor en stor andel av ungene ikke er flygedyktige 15. juli, og som normalt har noen unger som ikke kan fly i begynnelsen av august.
- Teist hvor sannsynligvis en andel av ungene ikke har forlatt reiret 15. juli. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl.

Dette oppdaterte kunnskapsgrunnlaget viser nå at det skjer forskyvinger i hekketiden for sjøfuglartene. Bare for den siste tiårsperioden er det påvist at sjøfuglene hekker tidligere og tidligere. Størst endring er det for sildemåke og gråmåke, med over seks dager tidligere hekking over tiårsperioden. Ved sammenligning mellom hekketid og nåværende ferdselsforbud framgår at fuglene starter hekkingen før ferdselsforbudet trer i kraft, og at ungene for alle arter ikke er flygedyktige når ferdselsforbudet er over. Det samme observerer Statsforvalteren gjennom den årlige forvaltningen av sjøfuglreservatene.

Sjøfuglene utsettes for en rekke stressfaktorer gjennom året som påvirker overlevelsen og hekkesuksessen for den enkelte art. Klimaforholdene har vist seg å forklare mye av variasjonen i sjøfuglenes hekkesuksess og overlevelse, og det er knyttet stor bekymring til hvordan de forventede klimaendringene vil påvirke hekketidspunkt i forhold til hvordan havoppvarming endrer tidspunktet for når sjøfuglenes næringstilgang er på topp. Dersom andre faktorer i tillegg begrenser hvor tidlig sjøfuglene klarer å hekke vil dette kunne ha dramatiske effekter på bestandenes hekkesuksess og videre rekruttering.

Forstyrrelser på hekkelokalitet vil være en slik faktor som begrenser sjøfuglenes anledning til å etablere seg i hekkeområdene og gå til hekking når forholdene er optimale. Antall dager fra fuglene ankommer hekkeområdet til egglegging varierer mellom artene. Ærfuglene kan bygge reir og legge egg få dager etter ankomst. Fiskemåker og hettemåker etablerer seg som regel 1-2 uker før egglegging, mens de store måkene kan etablere seg tidligere, fra månedsskiftet februar/mars langs Skagerakkysten. Hekkesesongen kan deles i ulike perioder etter etableringen: egglegging, ruging, ungeperioden samt dato for når ungene kan fly og forlate kolonien.

Effekten av forstyrrelser

En samlerapport fra NINA (Lorentsen & Follestad 2014) om effekter av forstyrrelser på kolonihekkende sjøfugler viser at menneskelig forstyrrelse av hekkende sjøfugler kan være negativt for mange arter. De vanligste resultatene av menneskelig forstyrrelse er at fuglene slutter å hekke i de mest forstyrrede områdene, at hekkesuksessen reduseres, at ungeveksten reduseres eller at energiforbruket til de voksne fuglene øker. Dette kan på sikt få negative følger for bestandsutviklingen hos artene som blir utsatt for menneskelig forstyrrelser. Studien til NINA viser at effektene av forstyrrelsene kan gi utslag selv om menneskene er på lang avstand.

Hekketiden er en sårbar tid for sjøfuglene og studiene fra NINA viser at de voksne fuglene ofte forlater reiret når mennesker nærmer seg. På varme dager kan dette føre til at egg eller unger blir overopphetet, mens de på kalde dager kan fryse i hjel. I tillegg er egg og unger utsatt for predasjon når foreldrene er borte. Når de voksne fuglene til stadighet må forlate reiret bruker de mer energi og i verste fall er de nødt til å prioritere egen overlevelse fremfor egg eller unger, og skyr reiret dersom de forstyrres for ofte over tid. Selv om noen arter, f.eks. ærfugl, tilsynelatende ikke reagerer på menneskelig ferdsel i nærheten av reiret er det vist at fuglenes puls øker opp mot fire ganger normalen og de skiller ut store mengder stresshormoner.

Endret friluftsliv

Menneskelig aktivitet i skjærgården har vært høy gjennom mange år. Den tydelige økning av mengde og bruk av båter og mindre farkoster i en stadig større del av hekketida veier tungt i vurderingene.

På sommeren og på fine vårdager er det svært mange brukere av skjærgården. De siste ti årene har det også skjedd tydelige endringer i hvordan mennesker benytter skjærgården. Kongelig Norsk Båtforbund (KNBF) har fått gjennomført Båtlivsundersøkelsen 2022. Undersøkelsen gir et representativt bilde av norsk fritidsbåtliv anno 2022. Oppsummeringen av denne nasjonale undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterkt. 26,1 % av norske husstander har en eller flere fritidsbåter. Undersøkelsen estimerer godt over 1 million fritidsbåter i Norge som representerer en økning på 40 % på ti år. Salget av de mindre båtene er økende, og særlig kajaker og kanoer. Mindre båter gir andre typer opplevelser og muligheter. Hele en av fire sier de benytter båten som transport til «utilgjengelige steder» for å gå i land. Samtidig sier 84,2 % at naturopplevelse oppleves som det viktigste når man er ute og ferdes i fritidsbåt.

Samlet sett er det grunnlag for å si at totaleffekten av forstyrrelse er økende. Omfanget og endring i forstyrrelser er lite undersøkt i forbindelse med selve ferdselsforbudet. Det er likevel åpenbart at omfanget av mindre farkoster som brukes mer strandnært og i

grunne områder har fått betydelig større betydning for sjøfuglenes bruk av slike områder til næringssøk og rasteplasser. Det foreligger ingen undersøkelser av omfanget av overtredelser av ferdselsforbudet. Ferdselsforbud knyttet til sjøfuglreservatene vurderes fortsatt som effektivt for å begrense den direkte forstyrrelser fra menneskelig aktivitet.

4. Saksbehandling

Tiltaksplanen for Oslofjorden består av syv innsatsområder, og under innsatsområdet *Ivareta sårbare arter, utvalgte naturtyper og kulturminner* la regjeringen frem tiltaket *Gjennomgå ferdselsreguleringene i eksisterende sjøfuglreservater og eventuelt gjøre endringer*, tiltak 28.

Som en oppfølging av tiltaksplanen fikk Miljødirektoratet følgende oppdrag av Klima- og miljødepartementet i 2021: *Oversende tilråkning om endringer i perioden med ferdselsforbud for verneområder i Oslofjorden, jf. Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden T28*. Etter dialog med departementet ble det gitt aksept for at oppdraget ble utvidet til også å gjelde for sjøfuglreservatene i Agder fylke, og på den måten få synkronisert perioden for hele Skagerakkysten. På grunn av saksbehandlingstid har oppdraget blitt utsatt i flere omganger, for å få gjennomført kunnskapsinnhenting, fylkesvise høringer og tilråkninger fra Statsforvalterne.

I tildelingsbrevet for 2023 fikk Statsforvalteren i Oslo og Viken, Statsforvalteren i Vestfold og Telemark og Statsforvalteren i Agder oppdrag om å vurdere behovet for å endre perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservater i Oslofjorden og Agder, og eventuelt gi tilråkning om endring av verneforskriftene.

Statsforvalterne la forslag om endret ferdselsforbudsperiode ut på høring i perioden 15. september til 1. november 2023. Høringen ble lagt ut 15. september og sendt til flere hundre interessenter.

Statsforvalterne har vurdert de innkomne innspillene og leverte tilråkning til om endring i ferdselsforbudsperioden i til sammen 190 verneforskrifter til Miljødirektoratet i desember 2023 og januar 2024. Statsforvalternes tilråkninger er vedlagt Miljødirektoratets tilråkning, se vedlegg 5, 6 og 7.

5. Høring

Høringsforslaget innebærer utvidelse av nåværende ferdselsforbudsperiode f.o.m. 15. april t.o.m. 15. juli til utvidet periode f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august i totalt 190 verneforskrifter i seks fylker.

Høringen er annonsert i lokale og regionale aviser og på Statsforvalternes nettsider. I tillegg er verneforslaget sendt på høring til følgende parter:

Grunneiere, kommunene langs Skagerakkysten, fylkeskommunene, Kystverket, Forsvaret, Fiskeridirektoratet, Norges bondelag, Norges bonde- og småbrukarlag, en rekke lokale båt- og seilforeninger, kajakkklubber, havnevesen, turist- og friluftslivsforeninger, jeger- og fiskerforeninger, naturvernforeninger og enkelte velforeninger og andre bruker- og interesseorganisasjoner. De tre høringsbrevene med mottakerlister ligger vedlagt, se vedlegg 8, 9 og 10.

Høringene mottok 59 innspill. En del av høringsinnspillene var generelle om regelverket og hensyn, mens andre gikk direkte på enkeltforskrifter. Korte sammendrag av hovedinnholdet i innspillene og vår vurdering av dem følger i de to neste kapitlene. Alle innkomne innspill følger i sin helhet som vedlegg til vår tilrådning, se vedlegg 11, 12 og 13.

Vi har mottatt høringsinnspill fra følgende parter:

- Agder fylkeskommune
- Viken fylkeskommune
- Kommuner:
  - o Moss kommune
  - o Bymiljøetaten i Oslo kommune
  - o Holmestrand kommune
  - o Færder kommune
  - o Sandefjord kommune
  - o Kristiansand kommune
  - o Lindesnes kommune
- Jomfruland nasjonalparkstyre
- Færder nasjonalparkstyre
- Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark
- Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder
- Oslofjordens friluftsråd
- Kystverket
- Forsvarsbygg
- Skjærgårdstjenesten Færder Enhet
- Norsk fyrforening
- NJFF Vest-Agder
- NJFF Aust-Agder
- NJFF Østfold
- Naturvernforbundet i Lillesand
- Naturvernforbundet i Follo-Moss
- Naturvernforbundet Bærum
- BirdLife Norge

- BirdLife Norge avd. Vest-Agder
- BirdLife Norge avd. Oslo og Akershus
- BirdLife Norge avd. Vestfold
- BirdLife Norge avd. Telemark
- Mølen ornitologiske stasjon
- Vest-Agder Bonde og Småbrukarlag
- Agder Bondelag
- Østfold Fiskerlag
- Småfisker'n avd. Tønsberg og omegn
- Raet Grunneierlag Tromøy
- Kystgrunneierlaget Sør
- Alve og Tromlingene grunneierlag
- Jomfruland hytteeierforening
- Sandefjord Motorbåtforening
- Agnes Båtforening
- Foreningen Heias Venner
- Stråholmens vel
- 16 privatpersoner/grunneiere
- Samlet uttalelse fra "grunneiere og båtfolk fra Søgne"

6. Generelle merknader til endringsforslagene

Et tematisk sammendrag av hovedinnholdet av generelle merknader til endringsforslagene følger i dette kapittelet. Gjennomgang av høringsinnspill knyttet til spesifikke forskrifter følger i kapittel 7.

Tidspunktet for ferdselsforbudet

Fem av høringsinnspillene er positive til utvidelse av perioden med ferdselsforbud, men i et mindre omfang enn foreslått i høringsdokumentene. To av disse gjelder enkeltforskrifter i Kristiansand kommune og verneområdene der Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen er forvaltningsmyndighet, og kommenteres under disse forskriftene i kapittel 7. Ingen høringsinnspill foreslår annet starttidspunkt enn 15.3. Agder fylkeskommune, Naturvernforbundet i Bærum og Småfisker'n avdeling Tønsberg og omegn, samt enkelte grunneiere er uenige i når ferdselsforbudet bør slutte. Agder fylkeskommune mener at ferdselsforbudet bør ende 31.7 av hensyn til friluftsliv, Naturvernforbundet i Bærum mener det er tilstrekkelig med en utvidelse til 31.7 for å dekke hekkesesongen for fuglene i Oslofjorden. Småfisker'n avdeling Tønsberg og omegn mener det ikke er behov for utvidelse utover dagens periode til 15.7. Vest-Agder Bonde og Småbrukarlag mener at fire uker forlengelse i begge ender er litt i overkant, men mener å utvide med det halv kan være et godt kompromiss.

Det har kommet inn få høringsinnspill direkte knyttet til spørsmålet om samordning av ferdselsforbudsperioden langs hele Skagerakkysten, kun en grunneier er uenig og mener at det vil være u hensiktsmessig å samordne regler, da det finnes ulike behov for vern på de ulike stedene.

Statsforvalternes kommentar:

Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Kunnskapsgrunnlaget viser at det samlet er grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkel plasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt, og ikke av hensyn til enkelte arter.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8.

Hensynet til friluftsliv

Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune mener at ferdselsforbudet bør slutte tidligere enn foreslått i høringsdokumentene av hensyn til friluftslivet. Agder fylkeskommune peker på at det er flere statlig sikrede friluftslivsområder langs kysten som også er viktige sjøfuglområder. De viser til at noen av disse områdene har ferdselsforbud og samtidig er populære besøksmål for både båtfolk og padlere. De vurderer Agderskjærgården til å være et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien.

Også flere andre høringsinnspill tar opp temaet friluftsliv, men vurderer de negative effektene for friluftsliv til moderate sett i forhold til de positive effektene for sjøfuglene ved forlenget ferdselsforbudsperiode, og støtter forslaget om utvidet ferdselsforbudsperiode.

Statsforvalternes kommentar:

Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger ble vurdert nøye før høringen. Det vurderes at interessekonflikten er størst for utvidelsen med en måned i skoleferien i juli og august mens antall fritidsbrukere i skjærgården er på sitt høyeste. Det vises til at det i de forutgående verneprosessene på 70-tallet og i 2009 ble utelatt viktige hekkeholmer av hensyn til friluftsliv, og på flere større øyer ble det vern med ferdselsforbud bare de delene som var minst attraktive for friluftsliv. Dagens sjøfuglreservater utgjør samlet mindre enn tre

prosent av arealene i skjærgården. Mange av sjøfuglreservatene er lite attraktive og lite tilgjengelige på grunn av dårlige landstigningsforhold og få gode badestrender, og har dermed begrenset verdi for friluftslivet. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8.

Landbruk

Alve og Tromlingene grunneierlag støtter utvidelsen, men mener ferdselsforbudet ikke må være til hinder for beiting og tilsyn med dyr på beite. Det samme mener Agder bondelag, Kystgrunneierlaget og to privatpersoner. Agder bondelag, Vest-Agder Bonde og Småbrukarlag og en grunneier mener også at et tidligere ferdselsforbud kun vil favorisere grågåsa som hekker tidlig, og er et problem for bøndene.

Statsforvalternes kommentar:

Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele Skagerakkysten, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihekkende sjøfugl. Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater, og ferdselsrestriksjoner i denne sammenheng, ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet i forkant av dagens, til 15. mars, ikke vil virke nevneverdig bestandsfremmende på grågås.

Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8.

Jakt

Moss kommune viser til at forskriftene har en unntaksbestemmelse knyttet til jakt, inkludert jakt på sjøfugl og fangst etter viltloven, men den gjelder ikke unntak fra

ferdselsforbudet. Kommunen ønsker avklart om et utvidet ferdselsforbud vil kunne påvirke jakt. Onsøy JFF, via NJFF Østfold, påpeker at jakten på sel foregår fra 2. januar til 30. april, og fra 1. august til 30. september. Ved utvidet ferdselsforbud vil flere holmer og skjær være ulovlige å benytte over lenger tid under seljakten. Hvaler JFF, via NJFF Østfold, mener utøvelse av jakt ikke vil bli vesentlig berørt av en slik utvidelse av perioden med ferdselsforbud i våre verneområder for sjøfugl. Østfold Fiskarlag ber om at det i bestemmelsene gis generell åpning for jakt på kystsel siden jakten på steinkobbe overlapper delvis med foreslått periode med ferdselsforbud.

Flere høringsinnspill, blant annet Lindesnes kommune, Onsøy JFF, Norsk Fyrforening og flere privatpersoner, peker på mink som en trussel mot sjøfuglene og nevner jakt på mink som et viktig tiltak for å ta vare på sjøfuglbestandene, og mener at det må legges til rette for jakt og fangst på predatorer, og ikke hindre jegere fra å jakte på predatorer.

Statsforvalternes kommentar:

I perioden da ferdsel er forbudt vil dette forhindre jaktutøvelse. Sjøfugljakt representerer den største jaktinteressen i kystområdene, men berøres ikke av forslaget på grunn av jaktstart på sjøen på dette kystavsnittet er 10. september. Jakt på land begrenses av utvidet ferdselsforbud for fem landlevende fuglearter, to gåsearter, rev og mink. Ut fra de få dagene jakten må utsettes, artenes forekomst på den årstida og verneområdenes andel av kystområdene vurderes interessekonflikten å være liten. Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbuds-perioden, men kan likevel ikke jaktes i verneområdene mens det er ferdselsforbud. Seljakt er kvotebegrenset og kvoten fylles vanligvis etter få uker. Det vil derfor normalt ikke oppstå interessekonflikt på grunn av den foreslåtte endringen.

Minkbekjempelse følger den nasjonale handlingsplanen mot amerikansk mink med prioritering av innsatsområder og systematisk oppfølging helt inn i hekketida. Mye av feltarbeidet utføres av Statens Naturoppsyn.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8.

Fiske

Hvaler JFF, via NJFF Østfold, vurderer at utøvelse av fiske etter sjøørret og andre anadrom laksefisk, kan bli noe berørt fordi mange verneområder sammenfaller med gode fiskeplasser fra øyer og skjær. Spesielt gjelder dette tidlig vår. Hvaler JFF gir likevel sin tilslutning til utvidet ferdselsforbud da de anser en bærekraftig sjøfuglbestand som viktigere. Østfold Fiskarlag ber om at det gis generell adgang for fiske og fangst etter

Havressursloven med tilhørende forskrifter og fiske etter anadrom laksefisk med faststående redskaper etter Lov om anadrom laksefisk.

Statsforvalterens kommentar:

Utvidet ferdselsforbud vil begrense bruk av sjøfuglreservatene som fiskeplasser for fritidsfiske. Dette gjelder et begrenset antall steder, men kan likevel oppleves negativt lokalt. Det foreligger ikke noen samlet kartlegging av dette spesifikt for den aktuelle tidsperioden. Det generelle unntaket for ferdsel i yrkesfiske etter Havressursloven og Lov om anadrome laksefisk og innlandsfisk i dagens bestemmelser er ikke foreslått endret og vil bli videreført.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8.

Strandrydding

Oslofjorden Friluftsråd mener at det bør ligge inne en mulighet for dispensjon fra ferdselsforbudet for profesjonelle strandryddere som bl.a. Skjærgårdstjenesten, Oslofjordens Friluftsråd og Statens naturoppsyn som rydder sjøfuglkolonier for ilanddrevet marint avfall i mars. Onsøy Jeger og fiskerforening og Stråholmen vel håper også det blir mulig for kommuner å lage en dispensasjon for å kunne drive med strandrydding i områder med ferdselsforbud. Moss kommune mener at dersom perioden utvides til å gjelde f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil det kunne medføre utfordringer med å rydde marint søppel i verneområdene før ferdselsforbudet trer inn.

Statsforvalterens kommentar:

Opprydding av marint avfall er viktig også i sjøfuglenes hekkeområder, samtidig som det kan forstyrre tidlig hekking. Det at fuglene hekker tidligere gjenspeiler at våren generelt er tidligere og de praktiske mulighetene for å gjennomføre strandrydding vil også være tidligere. Likevel vil det enkelte år være vanskelig å gjennomføre dette før det foreslåtte ferdselsforbudet inntreffer. En forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

Bruk, vedlikehold og tilsyn av eksisterende bygg

Kystverket har et overordnet ansvar for fyrlykter, overetter, staker, jernstenger, fyrstasjoner m.m. Flere av disse er etablert i områdene som omfattes av høringen. Kystverket understreker at det er svært viktig at det legges til rette for at Kystverket kan gjøre tilsyn, vedlikehold og reparasjoner av navigasjonsinnretningene, spesielt ved akutte situasjoner som driftsstans. Kystverket ber om at det i vernebestemmelsene

gjøres unntak fra ferdselsrestriksjonene og gis en bestemmelse som tillater drift, tilsyn og vedlikehold av navigasjonsinnretninger i sjøfuglreservatene og nødvendig motorisert ferdsel i forbindelse med dette.

Norsk Fyrforening mener det er viktig at ferdselsforbud eller andre restriksjoner ikke er til hinder for den frivillige aktivitet med dugnader som legges ned på våre medlemsfyr i områdene som omfattes av verneforskriften og vil derfor påpeke at en eventuell utvidelse av tidsrommet for ferdselsforbudet kan være til hinder for den virksomheten som kommer allmennheten til gode. De presiserer at det fortsatt må være åpent for normal drift, vedlikehold og utleie av fyrstasjoner i vernesoner – slik at fyrstasjonene er tilgjengelig for allmennheten – også i hekketiden.

Statsforvalterens kommentar:

Sjøfuglreservatene har egne unntaksbestemmelser for å sikre drift, tilsyn og vedlikehold av fyrvesenets/Kystverkets anlegg. Disse bestemmelsene ble laget for å ivareta sikkerheten til sjøs gjennom en praktisk og funksjonell drift av bl.a. fyrstasjonene. Teknologisk utvikling har sørget for modernisering, og at vi nå har ubemannede fyr. Farledene har nylig fått oppgradert lykter og annen merking som krever minimalt med vedlikehold. I tillegg til fyrenes navigasjonsmessige verdi er fyrene og sjømerkene ofte spektakulære konstruksjoner med stor symbolverdi, og kan være kulturminner. Framleie og annen bruk av bygningsmassen til Kystverket mener Statsforvalteren må foregå på sjøfuglenes premisser utenfor forbudstiden, eller innenfor rammene som er satt i egne unntaksbestemmelser som fortsatt gjelder. Unntaksbestemmelser som er gitt for å sikre drift og vedlikehold av installasjonene til Kystverket, kan ikke uten videre overføres til andre formål/aktører, når installasjonen går ut av drift. Statsforvalteren mener det vil være hensiktsmessig at Miljødirektoratet vurderer om det er grunnlag for samtidig å endre slike (unntaks-)bestemmelser som henger sammen med ferdselsforbudet.

Miljødirektoratets kommentarer:

Unntaksbestemmelsene er gitt for å sikre drift og vedlikehold av installasjonene til Kystverket. Dette gjelder der Kystverket har bruk og rettigheter. På disse installasjonene kan andre gjennomføre det samme på vegne av Kystverket. Dersom det ikke er Kystverket som er eier av installasjonene må drift og vedlikehold skje i tråd med øvrige bestemmelser. Endring av andre bestemmelser enn ferdselsforbudsperioden har ikke vært på høring og vil som følge av dette ikke bli endret.

Grunneierrrett

Flere grunneiere, inkludert Kystgrunneierlaget Sør, og Agder bondelag mener at dersom det innføres utvidet ferdselsforbud, må det være unntak for grunneiere slik at de kan gå tur på egen eiendom.

Statsforvalterens kommentar:

Grunnloven verner om privat eiendomsrett på overordnet nivå. Grunnlovens § 105 sier: «Fordrer statens tarv at noen må avgi sin rørlige eller urørlige eiendom til offentlig bruk, så bør han eller hun ha full erstatning av statskassen.» Dersom det offentlige trenger privat grunn til for eksempel utvidelse av en vei, kan dette bare gjøres mot erstatning til grunneieren. Grunnloven beskytter ikke eieren mot rådhetsbegrensninger. Slike kan innføres gjennom ordinær lovgivning. Byggeforbudet i strandsonen er eksempel på innskrenkning i eiendomsretten som eieren må akseptere uten å ha krav på erstatning fra det offentlige. Etter naturmangfoldloven kan det bestemmes at områder skal være fredet når dette ansees ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner, eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart. Sjøfuglreservatene og nasjonalparkene er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og henviser i tillegg til Naturmangfoldlovens § 50 om erstatningsbestemmelser: "En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk."

Informasjon og oppsyn

En rekke av høringsinstansene peker på behovet for økt informasjon, merking og oppsyn dersom det blir endringer i ferdselsforbudsperioden, og peker på at det må tilføres mer ressurser til oppsyn med sjøfuglområdene. Flere høringsinstanser påpeker behov for sterkere håndheving, økt oppsyn og tydeligere merking. Blant annet mener Oslo kommune at ferdselsrestriksjoner må følges opp med god skilting og annet informasjonsarbeid og tilsyn for at bestemmelsene skal få ønsket effekt.

Statsforvalterens kommentar:

Det vil bli laget et eget informasjonsopplegg ved innføring av endret ferdselsforbudsperiode. Dette vil omfatte nye underskilt, informasjon i media og på nett. SNO har oppsynsoppgaven og vil bli anmodet om økt oppsynsfrekvens.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og vil bidra med informasjonsarbeidet fra nasjonalt hold.

Dynamisk vern

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark mener at forvaltningsleddet må gjennomføre omfattende og helhetlige tiltak for å ivareta sjøfugl gjennom hele året, og at dette med fordel kan være dynamisk i tråd med fuglenes biologi. De viser til at de i Danmark har de svært gode erfaringer med dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å sette ut skilt i god tid før hekketiden oppstart har man hindret forstyrrelser ved fuglenes etablering eller reirplass. Ubrukte områder blir gjort tilgjengelige for allmennheten. Skiltene fjernes først ved avsluttet hekking.

Jomfruland nasjonalparkstyre og Færder nasjonalparkstyre ber om en vurdering av om det bør etableres en dynamisk og kunnskapsbasert forvaltning av sjøfuglområdene, hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene.

Agder fylkeskommune oppfordrer forvaltningen til å arbeide for en dynamisk, kunnskapsbasert forvaltning der man kan flytte vern i tråd med hekkefuglenes bruk av områder. Dette er muliggjort i dagens teknologiske samfunn. Dette vil kreve en innsats, men gevinsten vil være en større forståelse for at hekkende sjøfugl må hensyntas der de er.

Norsk Fyrforening har tro på en dynamisk forvaltning som følger fuglenes biologi fremfor kalenderen. Ved å gi god informasjon i forkant og sette ut skilt i god tid før hekketiden startet så vil man kunne hindre forstyrrelser av fuglenes etablering av reir eller søk etter en slik plass. Områder som ikke er i bruk av fuglene kan dermed gjøres tilgjengelige for allmennheten.

Statsforvalternes kommentar:

Vernebestemmelsene er gjort like ut fra behovet for vern og også for forståelse av vernet og hva det innebærer. Det er dermed ikke lagt til rette for dynamisk forvaltning på hver holme ut fra endringer i forekomst av fugl fra år til år. En innføring av denne type dynamisk vern vil kreve helt nye i vernebestemmelser.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8. I tråd med miljømål 1.2 skal et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner. I dette ligger det en langsiktighet og vern må sees som en viktig form for langsiktig bevaring som tar vare på arters livsmiljø. Det vil alltid være variasjon i hvor stor grad arealer blir bruk av mobile arter. Årsakene til dette kan være mange, både menneskelige og naturlige. Det er likevel viktig å opprettholde verneområdene som et vern mot f.eks. nedbygging og annen forringelse av livsmiljøet.

Følgende høringsparter var utelukkende positive eller hadde ingen merknader til utvidelsen av ferdselsforbudsperioden:

Viken fylkeskommune, Bymiljøetaten i Oslo kommune, Lindesnes kommune, Moss kommune, Holmestrand kommune, Sandefjord kommune, Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark, Jomfruland nasjonalparkstyre, Færder nasjonalparkstyre, Oslofjordens Friluftsråd, Forsvarsbygg, NJFF Vest-Agder, NJFF Aust-Agder, NJFF Østfold, Naturvernforbundet i Lillesand, Naturvernforbundet i Follo-Moss, BirdLife Norge, BirdLife Norge avd. Vest-Agder, BirdLife Norge avd. Oslo og Akershus, BirdLife Norge avd. Vestfold, BirdLife Norge avd. Telemark, Mølen ornitologiske stasjon, Raet Grunneierlag Tromøy, Alve og Tromlingene grunneierlag, Skjærgårdstjenesten Færder Enhet, Sandefjord Motorbåtforening, Agnes Båtforening og 3 privatpersoner/grunneiere.

Følgende høringsparter var generelt negative til utvidelse av ferdselsforbudsperioden:

Agder Bondelag, Norsk Fyrforening, Småfisker'n avd Tønsberg og 5 grunneiere.

7. Merknader til det enkelte området

7.1 Verneområder uten spesifikke merknader

Det kom ikke inn spesifikke merknader til noen av de følgende 121 verneområdene:

Agder:

Breivigskjæret naturreservat	Risøya naturreservat
Buøyskjæra naturreservat	Rivingen naturreservat
Hellesunds-Grønningen naturreservat	Ruholmen naturreservat
Helløyholmen naturreservat	Rødholman naturreservat
Kongsholmen naturreservat	Rørvikholmene naturreservat
Lille Lestholmen naturreservat	Seilskjærene naturreservat
Lille-Danmark naturreservat	Skydskjær naturreservat
Lyngholmen naturreservat	Stakketoskjæret naturreservat
Malmen naturreservat	Storskjæret naturreservat
Mannskjæret naturreservat	Sundholmen naturreservat
Markøy naturreservat	Terneholmen naturreservat
Rauna naturreservat	Østre Ertholmen naturreservat

Akershus:

Alv naturreservat	Ytre Vassholmen naturreservat
Demmekilskjæra biotopvernområde	Nordøstre Askeskjær naturreservat

Dokkskjæret biotopvernområde
 Dyna naturreservat
 Ertsvikskjær naturreservat
 Flatskjær dyrefredningsområde
 Geitungsholmen naturreservat
 Hjelpskjæra biotopvernområde
 Hvalskjæret naturreservat
 Høvikskjæra fuglefredningsområde
 Knerten naturreservat
 Kråkholmen fuglefredningsområde
 Lagmannsholmen naturreservat
 Langskjær naturreservat
 Lille Bjerkøyskjær naturreservat
 Mellemskjær naturreservat
 Møkkalassene naturreservat
 Mølen naturreservat
 Naturreservat sør for Furuholmen
 naturreservat
 Nordre Sauholmen fuglefredningsområde

Telemark:

Brennevinholmen østre biotopvernområde
 Bukkholmskjæra naturreservat
 Båtholmane biotopvernområde
 Fantholmane-Matløs biotopvernområde
 Flakvarpholmen biotopvernområde
 Furuholmen naturreservat
 Geitholmsundet naturreservat
 Kisteholmen biotopvernområde
 Kjeholmskjæra naturreservat
 Korset biotopvernområde
 Krogshavn naturreservat
 Kråka naturreservat
 Lagmannskjær naturreservat

Vestfold:

Bueskjær biotopvernområde
 Buvika/Rødskjær naturreservat
 Bølene fuglefredningsområde
 Ertholmen fuglefredningsområde
 Ferjeholmen fuglefredningsområde

Prinseskjær naturreservat
 Rogneskjær dyrefredningsområde
 Saltskjær biotopvernområde
 Sandholmen naturreservat
 Selskjær fuglefredningsområde
 Småskjær dyrefredningsområde
 Stakaskjær biotopvernområde
 Storskjær fuglefredningsområde
 Storskjær naturreservat
 Sundbyholmene naturreservat
 Svartskjæra naturreservat
 Terneholmen naturreservat
 Terneskjær naturreservat
 Tuskjær fuglefredningsområde
 Ulvungene naturreservat
 Ulykkesskjær naturreservat

 Vealøs naturreservat

Lille Såstein naturreservat
 Lindholmane naturreservat
 Omborsnesholmane naturreservat
 Ringsholmane fuglefredningsområde
 Rognholmen naturreservat
 Selskjæra naturreservat
 Soppekilen biotopvernområde
 Teineskjær biotopvernområde
 Torskholmen naturreservat
 Vestre Skjæret naturreservat
 Volls fjorden indre fuglefredningsområde
 Volls fjorden midtre fuglefredningsområde

Langholmene fuglefredningsområde
 Lyngholmen fuglefredningsområde
 Strømsundholmen biotopvernområde
 Sundskjæra biotopvernområde
 Vealøs naturreservat

Fugløyrogn naturreservat
Gumserøddøya fuglefredningsområde

Østøyskjæret biotopvernområde

Østfold:

Bjørneskjær biotopvernområde
Grindskjær dyrefredningsområde
Gåseskjær biotopvernområde
Gåseskjæra dyrefredningsområde
Haslau biotopvernområde
Knubben biotopvernområde
Kuskjæra biotopvernområde
Kråkerøyskjærgården naturreservat
Kurefjorden naturreservat
Langskjær naturreservat
Nordre Fugleskjær biotopvernområde
Saudeauen biotopvernområde

Skjæløysundet naturreservat
Skomakerskjæra dyrefredningsområde
Skorpen biotopvernområde
Store Danmarkskjær biotopvernområde
Store Møkkalasset biotopvernområde
Søndre Missingen naturreservat
Søndre Sletter naturreservat
Teineholmen naturreservat
Vesle Sletter naturreservat
Øra naturreservat
Østre Rødskjær biotopvernområde
Østre Utengskjær dyrefredningsområde

Statsforvalternes tilrådning:

Statsforvalterne tilrår å utvide ferdselsforbudet for de listede 121 verneområdene til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å endre ferdselsforbudsperioden i verneområdene til å gjelde fra 15. mars til 15. august.

Se generelle kommentarer i kapittel 6 og vurderinger i kapittel 8, og konkrete bestemmelser i endringsforskriftene i vedlegg 2, 3 og 4.

7.2 Merknader til spesifikke verneområder

7.2.1 Nasjonalparker

Raet nasjonalpark, Arendal, Grimstad og Tvedestrand kommuner

Det har kommet inn tre høringsuttalelser til endringsforslaget.

Nasjonalparkstyret for Raet nasjonalpark støtter utvidelse i hele den foreslåtte perioden. De spiller også inn flere andre tiltak som kan være aktuelle for å ta vare på sjøfuglene i Raet. Det foreslås bl.a. utvidelse av areal, nye vernesoner, samt at man bør vurdere å

verne rasteområder/furasjeringsområder. De viser også til eksempler fra dansk sjøfuglforvaltning med dynamisk vern.

Raet grunneierlag v/Åsulv Espeland skriver at tidsrommet for utvidelse er fornuftig, men har spørsmål om hvor i Raet nasjonalpark dette gjelder? Han påpeker at grunneierne må varsles og få uttale seg.

Alve og Tromlingene grunneierlag støtter utvidelsen når det gjelder sjøfuglreservatene, men mener ferdselsforbudet ikke må være til hinder for beiting og tilsyn med dyra.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Denne saken dreier seg kun om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Det fremkommer av høringen at forslaget gjelder sjøfuglreservatene og nasjonalparksoner (i Raet nasjonalpark) for sjøfugl i Agder. Grunneiere i disse områdene har fått tilsendt høringen og mulighet til å uttale seg. I tillegg er høringen annonsert i avis og tilgjengelig på Statsforvalterens nettside.

Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone A i Raet nasjonalpark med unntak av Tromlingene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone A i Raet nasjonalpark med unntak av Tromlingene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Jomfruland nasjonalpark, Kragerø kommune

Det har kommet inn fire høringsuttalelser til endringsforslaget.

Jomfruland nasjonalparkstyre støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i «sone B»-områdene i Jomfruland nasjonalpark. De viser til Jomfruland fuglestasjons overvåking av sjøfugl, og til rapport fra Birdlife Telemark som beskriver fugleunger som ikke kan fly ved opphør av dagens ferdselsforbud 15. juli. De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått en endring. Det blir nevnt flere hytter, båter, nye ferdselsformer som vannscootere, kajaker, kiting og padlebrett. Det er båndtvang i sjøfuglområdene i nasjonalparken hele året. Statens naturoppsyn oppdager likevel en rekke brudd på båndtvangen hvert år. Når ferdselsforbudet oppheves 15. juli øker sannsynligheten for at løse hunder slippes på øyer med fugleunger som ikke kan fly. Utvidelse av ferdselsforbudet vil ha begrensninger på allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. Utvidelse på vårparten vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant. I forbindelse med forlengelse av tidsperioden for ferdselsforbudet bør det også vurderes: om areal rundt enkeltområder bør utvides; om det bør etableres en dynamisk forvaltning hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene; om det bør gjennomføres en evaluering av fuglereservatene med sikte på å etablere nye områder med hekkende fugl i dag, og eventuelt oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking; om det bør iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekk og særlig viktige områder for matsøk.

Stråholmen vel er bekymret for den sterke bestandsnedgangen for en del fuglearter. Det er stor pågang og mange besøkende i perioder på sommeren med godt vær. Peker på flere forhold som kan være negativt for sjøfugl, og nødvendigheten av å innhente mer kunnskap om dette. Støtter forslaget om forlenget ferdselsforbud på premisser om at: forbudet gjøres gjeldende i 10 år, for deretter å evaluere tiltaket; Statens naturoppsyn må kontrollere oftere; informasjon må styrkes; det må gis dispensasjoner for strandrydding og punktering av gåseegg.

Jomfruland hytteeierforening stiller seg positive til forslaget. Dette innebærer en viss reduksjon i tilgjengelige turområder på Jomfruland, men det er ikke de mest besøkte delene av øya. Det rike fuglelivet er særdeles verdifullt og en viktig kvalitet ved øya.

Jens Dolva (grunneier på Stråholmen) mener en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre ulemper, som mindre muligheter for løping og roing, men hvis det viser seg at dette er helt nødvendig for å bevare enkelte fuglearter er det en pris som må betales.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Det er naturlig at det gjøres vurderinger av effekten av endrede regler og andre forvaltningsgrep. Slike vurderinger kan medføre endringer, slik som vi nå gjør og foreslår i denne saken. Vi har imidlertid ikke anledning til å garantere at effekten av reglene vil evalueres etter 10 år, noe som også kan være et kort tidsperspektiv i denne sammenhengen. Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilrådning. Regler for dispensasjoner, og adgangen til å gi dispensasjon, er ikke tema i denne saken om perioden for ferdselsforbud. Det kan være at forlengelse av perioden med ferdselsforbud vil medføre noen flere dispensasjonsvurderinger. Ferdselsforbudet legger ikke begrensninger på forvaltningsmyndighetens mulighet til å gjennomføre forvaltningsoppgaver.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone B i Jomfruland nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone B i Jomfruland nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Færder nasjonalpark, Færder og Tønsberg kommuner

Det har kommet inn to høringsuttalelser til endringsforslaget.

Færder nasjonalparkstyre støtter utvidelse av perioden for ferdselsforbud i «sone B»-områder i Færder nasjonalpark. De siste 30 årene har fritidsbruken av skjærgården gjennomgått en endring. Det blir nevnt flere hytter, båter, nye ferdselsformer som vannscootere, kajaker, kiting og padlebrett. Viser til rapport fra Birdlife Telemark som beskriver fugleunger som ikke kan fly ved opphør av dagens ferdselsforbud 15. juli. Det er båndtvang i sjøfuglområdene i Færder nasjonalpark hele året. Statens naturoppsyn oppdager likevel en rekke brudd på båndtvangen hvert år. Når ferdselsforbudet oppheves 15. juli øker sannsynligheten for at løse hunder slippes på øyer med fugleunger som ikke kan fly. Utvidelse av ferdselsforbudet vil gi begrensninger på

allmennhetens adgang til å utøve friluftsliv. Utvidelse på vårparten vil trolig ha mindre betydning for generelt friluftsliv enn utvidelse i etterkant av dagens periode med ferdselsforbud. Færder nasjonalparkstyre vurderer at det likevel vil være mange tilgjengelige steder for utøvelse av friluftsliv, og støtter en utvidelse av ferdselsforbudet, i begge ender. I forbindelse med forlengelse av tidsperioden for ferdselsforbudet bør det også vurderes: om areal rundt enkeltområder bør utvides; om det bør etableres en dynamisk forvaltning hvor man etablerer fuglereservater i tråd med hekkefuglenes bruk av områdene; om det bør gjennomføres en evaluering av fuglereservatene med sikte på å etablere nye områder med hekkende fugl i dag, og eventuelt oppheving av områder som ikke lenger benyttes til hekking; om det bør iverksettes tiltak for å beskytte rasteområder under vår- og høsttrekk og særlig viktige områder for matsøk.

Færder kommune er positiv til en forlengelse av ferdselsforbudet som foreslått. Kommunen understreker betydningen av god informasjon for å sikre kunnskap og forståelse for regelverket. Likeledes viktig at regelverket håndheves, både av hensyn til sjøfuglene og til den alminnelige respekten for ferdselsforbudet. Uttalelsen ble vedtatt av hovedutvalg for plan, teknikk og miljø. Saksframlegget er lagt ved uttalelsen.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Denne saken dreier seg om tidsrom for perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Av hensyn til sjøfuglene er det flere tiltak som kan bedre på situasjonen, men vi går ikke inn på det her.

Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene, og vi påpeker dette i vår tilrådning.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone B i Færder nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone B i Færder nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Ytre Hvaler nasjonalpark, Hvaler og Fredrikstad kommuner

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Foreningen Heias Venner har som mål å ivareta hytta og installasjonene på Heia, holde den tilgjengelig og åpen for allmenheten og utrustet med ved, vann og nødutstyr. Foreningen ser at ferdselsforbud til og med 15. august kan føre til store problemer. Det vil utestenge store deler av dagens brukere som er sommerens båtfolk, fra å kunne oppleve Heia som den unike holmen den er. Foreningen mener at det medfører usikkerhet for interessen for Heia og den kulturhistoriske verdien. Heia Venner ønsker startdato 15. mars, men sluttdato 15. juli som tidligere, eventuelt et unntak eller mulighet til å søke om dispensasjon fra ferdselsforbudet.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Fyrene lå der ved etablering av vernet og nødvendig ferdsel ble ivaretatt i verneprosessen med lokal utforming av vernegrenser og generell tillatelse for ferdsel i deler av områder i samarbeid med Kystverket og kulturminnemyndighetene. Denne høringen omfatter kun utvidelsen av tidsperioden for eksisterende ferdselsforbud. Det blir ikke endring av andre bestemmelser.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilråding:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone C i Ytre Hvaler nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets kommentar:

Det har verdi å opprettholde installasjonene på Heia som nødby, slik at de kan benyttes ved nødstilfeller. Vi mener likevel at allmenn bruk av hytta vil føre til mye ferdsel ellers i en periode med sårbart fugleliv. Etter ferdselsperioden vil den fortsatt kunne benyttes til allmenn bruk og overnatting, og ivare ta den kulturhistoriske verdien.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår å utvide ferdselsforbudet i sone C i Ytre Hvaler nasjonalpark fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

7.2.2 Agder

Naturreservatene forvaltet av Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, Kristiansand og Lindesnes kommuner

Det har kommet inn syv høringsuttalelser til endringsforslaget til de følgende ti verneområdene forvaltet av Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder:

- Herøya naturreservat, Kristiansand kommune
- Kjellingen naturreservat, Lindesnes kommune
- Oksø naturreservat, Kristiansand kommune
- Skjøringen naturreservat, Lindesnes kommune
- Slettingen naturreservat, Lindesnes kommune
- Songvaar, Hellersøya og Kubbøya naturreservat, Kristiansand kommune
- Store Lyngholmen naturreservat, Kristiansand kommune
- Store Vengelsholmen naturreservat, Lindesnes kommune
- Søndre Eggvær naturreservat, Lindesnes kommune
- Valløy naturreservat, Lindesnes kommune

Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder støtter de faglige anbefalingene om utvidelse av perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene, men mener det ikke er godt nok begrunnet behov for ferdselsforbud etter 1. august. De anbefaler 15. mars til 31. juli.

Kristiansand kommune er positive til økte livsbetingelser for sjøfugl, men helst ikke på bekostning av friluftslivet. De mener at mange av de 9 sjøfuglreservatene i Kristiansand kommune er viktige for friluftslivet og nevner spesielt Store Lyngholmen, Songvaar og Grønningen. Grønningen og Oksøy er kystledestinasjoner. De frykter ferdselsforbudet vil begrense bruken, og foreslår at ferdselsforbudet kun utvides i forkant av dagens, fra 15. april til 15. mars. Utvidelse i bakkant frem til 15. august vil være en stor ulempe for friluftslivet, mener de.

Lindesnes kommune er godt kjent med utfordringene til sjøfuglene og er grunnleggende positiv til alle tiltak som kan gjøres for å bedre situasjonen, og støtter en utvidelse av ferdselsforbudet til ny periode 15.mars – 15.august. Kommunen har 6 verneområder forvaltet av Verneområdestyret for Oksøy-Ryvingen og Flekkefjord landskapsvernområder, og er ikke kjent med at de er mye brukt til friluftsliv. Mange er værharde og lite tilgjengelige. De påpeker at Lindesnes kommune er med på et mink- og sjøfuglprosjekt, for å holde kommunen fri for mink i viktige hekkeområder. Ferdelsforbudet må ikke være til hinder for dette arbeidet. Kommunen påpeker også

Skjærgårdtjenestens arbeid med skilting i verneområdene. Dette kan være vanskelig å rekke før 15. mars, og det må kunne gis dispensasjon.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder, blant annet Herøya naturreservat. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både båtfolk og padlere. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli. De mener også at nytt kunnskapsgrunnlag viser at mange sjøfugl hekker i områder uten vern, og at det bør vurderes mer dynamisk vern som flyttes i tråd med fuglenes bruk av områdene.

Grunneiere og båtfolk i Søgne v/ Randulf Roaldsnes mener ikke noe om utvidelsen i sin alminnelighet, men vil gjøre oppmerksom på en særlig uheldig konsekvens: En liten badeplass på Kubbøya ved Songvår fyr i Songvaar, Hellersøya og Kubbøya naturreservat vil ikke bli tilgjengelig om sommeren. Lokale folk mener dette er kronjuvelen i skjærgården. De mener det må finnes mulighet for å dispensere for bruk av denne plassen.

Jan Harald Syvertsen (grunneier i Skjøringen, Store Vengelshomen og Slettingen naturreservater) driver som sauebonde, og bruker reservatene som beiteområder. Han vil at bestemmelsene i den naturreservatene videreføres som i dag. Hvis ferdselsforbudet skal utvides utover fredningsvedtaket fra 1980 må det lages unntak fra ferdselsforbudet for grunneiere. Sauebeite, skjøtsel og tilsyn med dyrene skal fortsette som i dag.

Sverre Gunnar Syvertsen (grunneier i Slettingen naturreservat) er imot utvidelse utover 15. juli. Slettingen er viktig sauebeite og en fin ferieplass. Han vil som grunneier ha rett til å bruke holmen gjennom året.

Eivind Kaaløy (grunneier i Valløy naturreservat) gir noen egne betraktninger om utviklingen i Valløy naturreservat med endret artssammensetning og færre hekkende sjøfugler. Han mener det er manglende behov for vern. Han mener høringen mangler informasjon om hvilke endringer man ønsker å gjennomføre, og at det er en uforholdsmessig inngripen i eiendomsretten. Han mener grunneierkompensasjon og erstatning er en forutsetning. Han mener også at det vil være uhensiktsmessig å samordne regler, da det finnes ulike behov for vern på de ulike stedene.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Det er et solid faglig grunnlag for å kunne si at perioden med ferdselsforbud til 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne, hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Selv om hovedtyngden av sjøfuglungene er flygedyktige 31. juli, viser det seg at en god del av ungene ikke er flygedyktige før et godt stykke ut i august for flere arter. Forstyrrelser og predasjon kan også medføre forsinket leggetidspunkt, eller omlegging av kull. Dette medfører også at sårbarheten forskyves tilsvarende utover i sesong. Vi vet også at sjøfuglene er sårbare etter at de er blitt flygedyktige, slik at et ferdselsforbud som strekker seg litt lenger enn «flygedyktighet» vil kunne være positivt for sjøfuglene. Statsforvalteren mener det er dokumentert i den parallelle høringen (fra Agder til Svenskegrensen) at sjøfuglenes behov i hekketiden i dette området, sammenfaller i stor grad. Vurdert ut fra dette mener Statsforvalteren det vil være forvaltningsmessige fordeler med et samordnet regelverk.

På Agderkysten er det i overkant av 460 holmer og skjær som er statlig sikret for allment friluftsliv. Ut av disse er det 9 stk. som helt eller delvis omfattes av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene. Foruten Herøya i Kristiansand og Askerøy-Stangholme i Tvedestrand, er de fleste små, eller relativt små holmer, som er eksponerte og kuperte, med mye fjell og klipper. Vår oppfatning er at det aller meste av disse områdene ikke er spesielt egnet for friluftsliv, og at hensynet til sjøfuglene derfor bør veie tyngst i denne saken. Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel.C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård.

Sjøfuglreservatene og nasjonalparken er opprettet med hjemmel i naturvernlovgivningen for å ta vare på sjøfuglene, og Statsforvalteren mener en noe redusert mulighet for ferdsel og rekreasjon gjennom deler av året for bruk av sjøfuglreservater til turområder, ikke bør vesentlig vektlegges i denne saken.

I perioden med ferdselsforbud vil dette forhindre ordinær jakt på mink. Ferdelsforbudet forhindrer likevel ikke forvaltningsmyndigheten fra å iverksette tiltak og skjøtsel, eller innvilge dispensasjon til jakt eller andre tiltak som fremmer verneverdiene i verneområdet, og ikke er i strid med verneformålet. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Opprydding av marint avfall er viktig også i sjøfuglenes hekkeområder, og en forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha stor påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

Sjøfuglreservatene har egen unntaksbestemmelse som ivaretar beiting i samsvar med tidligere bruksmåte og nødvendig ferdsel i denne forbindelse. Statsforvalteren legger til grunn at bestemmelsen, eller tilsvarende, videreføres i utvidelsestiden, og mener at dette sikrer at utvidelsen får små og akseptable konsekvenser for landbruksnæringen.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de ti naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de ti naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Øvrige naturreservater i Lindesnes kommune

Det har kommet inn to høringsuttalelser til endringsforslaget til de følgende ti naturreservatene i Lindesnes kommune som forvaltes av Statsforvalteren i Agder:

- Agneskjæret naturreservat
- Bjørnen naturreservat
- Guleholmane naturreservat
- Hummerholmen naturreservat
- Kjorten naturreservat
- Klovholmene naturreservat
- Olavskjæran naturreservat
- Skotholmen naturreservat

- Småskjæran naturreservat
- Udvåre naturreservat

Lindesnes kommune er godt kjent med utfordringene til sjøfuglene og er grunnleggende positiv til alle tiltak som kan gjøres for å bedre situasjonen, og støtter en utvidelse av ferdselsforbudet til ny periode 15.mars – 15.august. Kommunen har 10 verneområder forvaltet av Statsforvalteren, og er ikke kjent med at de er mye brukt til friluftsliv. Mange er værharde og lite tilgjengelige.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder, blant annet Hummerholmen naturreservat. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

På Agderkysten er det i overkant av 460 holmer og skjær som er statlig sikret for allment friluftsliv. Ut av disse er det 9 stk. som helt eller delvis omfattes av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene. Foruten Herøya i Kristiansand og Askerøy-Stangholme i Tvedestrand, er de fleste små, eller relativt små holmer, som er eksponerte og kuperte, med mye fjell og klipper. Vår oppfatning er at det aller meste av disse områdene ikke er spesielt egnet for friluftsliv, og at hensynet til sjøfuglene derfor bør veie tyngst i denne saken. Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert.

Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel.C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de ti naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de ti naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Fire naturreservater i Kristiansand kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget til de følgende fire naturreservatene i Kristiansand kommune som forvaltes av Statsforvalteren i Agder:

- Brattholmene naturreservat
- Revsund naturreservat
- Skjede naturreservat
- Terneholmen og Grønningen naturreservat

Kristiansand kommune er positive til økte livsbetingelser for sjøfugl, men helst ikke på bekostning av friluftslivet. De mener at mange av de 9 sjøfuglreservatene i Kristiansand kommune er viktige for friluftslivet og nevner spesielt Store Lyngholmen, Songvaar og Grønningen. Grønningen og Oksøy er kystledestinasjoner. De frykter ferdselsforbudet vil begrense bruken, og foreslår at ferdselsforbudet kun utvides i forkant av dagens, fra 15. april til 15. mars. Utvidelse i bakkant frem til 15. august vil være en stor ulempe for friluftslivet, mener de.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel.C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård. Det samme gjelder i stor grad også i Kristiansand.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de fire naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de fire naturreservatene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Gåseholmen naturreservat, Kristiansand kommune

Gåseholmen er en liten holme med en fritidsbolig mellom Vestre Randøya og Ledholmen i Kristiansand kommune. Den er del av Gåseholmen naturreservat og ferdselsforbudet her dekker hele holmen, og legger stor begrensning på bruk av holmen som feriested. Vi har mottatt høringsinnspill fra eiere, og de skriver at de gjeldende ferdselsforbud til 15. juli er til å leve med, og at de opplever at de hekkende fuglene her forlater området før 15. juli. Overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter. For å begrense ulempen for eierne av fritidsboligen på Gåseholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne/brukerne i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Det har kommet inn tre høringsuttalelser til endringsforslaget.

Kristiansand kommune er positive til økte livsbetingelser for sjøfugl, men helst ikke på bekostning av friluftslivet. De mener at mange av de 9 sjøfuglreservatene i Kristiansand kommune er viktige for friluftslivet. De frykter ferdselsforbudet vil begrense bruken, og foreslår at ferdselsforbudet kun utvides i forkant av dagens, fra 15. april til 15. mars. Utvidelse i bakkant frem til 15. august vil være en stor ulempe for friluftslivet, mener de.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både båtfolk og padlere, blant annet Ledholmen friluft som

ligger i Gåseholmen og Slettholmen naturreservat. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli.

Geir Inge Vik (grunneier) er i utgangspunktet positiv til utvidelse av ferdselsforbudet. Basert på egne erfaringer på Gåseholmen, mener han at utvidelse frem til 15. august er unødvendig lenge. Han ønsker heller at perioden blir fra 15. mars til 31. juli/1. aug. Han foreslår også egne unntak for grunneierne. F.eks. at de kan foreta egne vurderinger på stedet dersom fuglene er flygedyktige/har forlatt hekkeplassen. Dersom det blir tilfelle, kan forbudet godt vare frem til 15. aug.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel.C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag til friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård.

Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt, og ikke av hensyn til enkelte arter. På Gåseholmen har det tidligere hekket en stor koloni fiskemåke og terner. Disse er nå forsvunnet, og i hovedsak hekker nå arter som svartbak, ærfugl og grågås, som gjerne vil være ferdige før 15. august.

For å begrense ulempen for eierne av eksisterende hytte på Gåseholmen vil vi tilråde et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare

dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Statsforvalteren tilrår følgende unntaksbestemmelse unntaksbestemmelse:

«Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet på Gåseholmen etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

Miljødirektoratets kommentar:

Det finnes allerede en unntaksbestemmelse i verneforskriftens bestemmelse IV som gjør at vernebestemmelsene ikke er til hinder for bruk og vedlikehold av hytte på Gåseholmen, og nødvendig ferdsel i denne forbindelse.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6, vurderingen i kap. 8 og kommentaren om allerede eksisterende unntak for bruk av hytte på Gåseholmen. Miljødirektoratet tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat, Flekkefjord kommune

Øvre Svinholmen er en veldig liten holme i Stolsfjorden i Flekkefjord kommune. Den er del av Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett inntil verneområdet. Vi har ikke mottatt høringsinnspill fra grunneierne, men en utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder vil være svært inngripende for bruken av fritidsboligen og holmen. Overvåkingen av sjøfuglreservater generelt gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til dagens eller tidligere situasjon. For Øvre og Nedre Svinholmen har vi data som viser at den tidligere fiskemåke og makrellternekolonien forsvant midt på 1990-tallet. De senere årene viser et fåtall hekkende par arter, stort sett på Nedre Svinholmen. For å begrense ulempen for eierne av Øvre Svinholmen, og sikre likebehandling, vil vi foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for eierne/brukerne i

sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Det har ikke kommet inn noen høringsuttalelser til endringsforslaget.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Statsforvalteren tilrår følgende unntaksbestemmelse:

«Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet på Øvre Svineholmen etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

Miljødirektoratets kommentar:

Det er viktig at eventuelle unntaksbestemmelser er enkle å forholde seg til for brukerne. De må ikke levne tvil om noe er forbudt eller ikke og ikke legge opp til at man skal gjøre skjønnsmessige vurderinger, f.eks. av om sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet. Dette vil gjøre bestemmelsene enklere for brukeren og enklere for oppsynet å kontrollere.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratet tilrår følgende unntaksbestemmelse i kap. X:

«Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på Øvre Svinholmen kan ferdes og oppholde seg på Øvre Svinholmen og i sjøen rundt denne holmen etter 15. juli.»

Jakobsholmen, Lilleholmen og Rundholmen naturreservat, Farsund kommune

Det har kommet inn to høringsuttalelser til endringsforslaget.

Holger Reisvaag bor i nærheten av reservatet forteller om egne erfaringer fra Jakobsholmen der han har observert at fuglene bryr seg lite om folk, men om rovfugl og særlig hubro. Han mener det betyr lite å utvide fredningstiden, men det gjør ikke noe for

lokalbefolkningen om så gjøres. Han anbefaler heller andre tiltak som mer dynamisk vern, midlertidig vern der det trengs og uttak av hubro.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Hvordan fuglene reagerer på forstyrrelser varierer fra art til art. I tillegg vil det kunne forekomme forskjellig atferdsmønster innenfor arten på situasjoner ut fra sted og erfaring. Statsforvalteren mener likevel det er godt dokumentert i kunnskapsgrunnlaget generelt negative konsekvenser av (menneskeskapte) forstyrrelser i hekketiden. Vi mener ferdselsforbudet vil virke preventivt og forhindre unødig menneskelig aktivitet på hekkelokalitetene. Statsforvalteren anser uttak av naturlig tilhørende predatorer, som andre rovfugl i området, som uaktuelt. Det brukes imidlertid store ressurser på å bekjempe fremmede skadelig predatorer som amerikansk mink.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Skogerøy-Lyngholmen naturreservat, Lillesand kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både båtfolk og padlere, blant annet Lyngholmen Lillesand som ligger i Skogerøy-Lyngholmen naturreservat. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

På Agderkysten er det i overkant av 460 holmer og skjær som er statlig sikret for allment friluftsliv. Ut av disse er det 9 stk. som helt eller delvis omfattes av ferdselsforbudet i

sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene. Foruten Herøya i Kristiansand og Askerøy-Stangholme i Tvedestrand, er de fleste små, eller relativt små holmer, som er eksponerte og kuperte, med mye fjell og klipper. Vår oppfatning er at det aller meste av disse områdene ikke er spesielt egnet for friluftsliv, og at hensynet til sjøfuglene derfor bør veie tyngst i denne saken. Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Agder utgjør bare en veldig liten del av det som kan kalles skjærgården. Steel C. (2003) oppgir at i underkant av 3 % av skjærgårdens øyareal i Agder er sjøfuglreservat. En enkel GIS-analyse tyder på «landområdene» med ferdselsforbud utgjør en enda mindre andel av kystlandskapet. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet pga. blant annet sin beliggenhet og/eller topografi. Noen av områdene benyttes i dag for friluftsliv, i hovedsak på sommeren, men samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene, vil ha en liten og akseptabel påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Agders skjærgård.

Det er et solid faglig grunnlag for å kunne si at perioden med ferdselsforbud til 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter. Eksempler på dette er sildemåke og makrellterne, hvor en betydelig del av ungene ikke er flygedyktige før i månedsskiftet juli/august. Selv om hovedtyngden av sjøfuglungene er flygedyktige 31. juli, viser det seg at en god del av ungene ikke er flygedyktige før et godt stykke ut i august for flere arter. Forstyrrelser og predasjon kan også medføre forsinket leggetidspunkt, eller omlegging av kull. Dette medfører også at sårbarheten forskyves tilsvarende utover i sesong. Vi vet også at sjøfuglene er sårbare etter at de er blitt flygedyktige, slik at et ferdselsforbud som strekker seg litt lenger enn «flygedyktighet» vil kunne være positivt for sjøfuglene.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Stangholmen naturreservat, Risør kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både båtfolk og padlere, blant annet Stangholmen som ligger i Stangholmen naturreservat. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Se kommentar på Skogerøy-Lyngholmen naturreservat.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Store Måkeholmen naturreservat, Grimstad kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Agder fylkeskommune peker på at Agder har mange sikrede friluftslivsområder langs kysten som også omfatter viktige sjøfuglområder. De viser til at noen slike områder har både ferdselsforbud og omkringliggende områder uten, og at noen av disse områdene er populære besøksmål for både båtfolk og padlere, blant annet Lille og Store Måkeholmen som ligger i Store Måkeholmen naturreservat. Fylkeskommunen er enig i at det er gode grunner for å utvide dato for ilandstigningsforbudet noe. Samtidig vurderer de at Agderskjærgården er et nasjonalt viktig friluftslivsområde, og at båtfolket bør gis anledning til å besøke disse områdene i slutten av sommerferien. Med bakgrunn i det mener de at ferdselsforbudet bør settes fra 15. mars til 31. juli.

Statsforvalteren i Agders kommentar:

Se kommentar på Skogerøy-Lyngholmen naturreservat.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Lille Halsholmen naturreservat, Tvedestrand kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Petter Høge er innforstått med utvidelsen.

Statsforvalteren i Agders tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

7.2.3 Akershus

Husbergøya naturreservat, Nesodden kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Oslo kommune er grunneier i naturreservatet og støtter den foreslåtte utvidelsen av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. De mener det er positivt og nødvendig at den samme endringen gjøres videre sør- og vestover langs kysten, slik at regelverket blir enkelt å forholde seg til for båtfolk og andre brukere av områdene. De vurderer de negative effektene for friluftsliv å være moderate. Kommunene vurderer de negative effektene for friluftsliv til å være moderate sett i forhold til de positive effektene for sjøfuglene og mener ferdselsrestriksjoner må følges opp med god skilting og annet

informasjonsarbeid samt tilsyn for at bestemmelsene skal få den ønskede effekt. Det pekes spesielt på overgangsperioden etter at endrede restriksjoner er vedtatt.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Det vil bli laget et eget informasjonsopplegg ved innføring av endret ferdselsforbudsperiode. Dette vil omfatte nye underskilt, informasjon i media og på nett. SNO har oppsynsoppgaven og vil bli anmodet om økt oppsynsfrekvens.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Nordre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Oslo kommune er grunneier i naturreservatet og støtter den foreslåtte utvidelsen av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. De vurderer de negative effektene for friluftsliv å være moderate. De mener det er positivt og nødvendig at den samme endringen gjøres videre sør- og vestover langs kysten, slik at regelverket blir enkelt å forholde seg til for båtfolk og andre brukere av områdene. Kommunen viser til at Nordre Skjærholmen og Søndre Skjærholmen naturreservater skiller seg fra andre sjøfuglreservater og at man gjennom egen prosess og høring burde endre disse verneforskriftene.

I Nordre Skjærholmen naturreservat er det forbud mot all ferdsel på land i hekketiden, men naturreservatet omfatter ikke sjøareal, og det er følgelig ikke noe forbud mot ferdsel i båt eller annet tett opp til land. De viser til at det ikke er noen andre sjøfuglreservater i indre Oslofjord som ikke har vernet sjøarealet rundt. De mener det ble lagt avgjørende vekt på hensynet til friluftslivet i verneprosessen, men at hensynet til sjøfuglene burde veie tyngre nå, med nedgang i sjøfuglbestandene og økt press.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Vernebestemmelsene for Nordre og Søndre Skjælholmene har ved flere anledninger vist seg vanskelig både for informasjon og forvaltning. Sjøfuglenes bruk av områdene passer dårlig med nåværende bestemmelser. En endring vil berøre større deler av verneforskriftene og vil kreve et eget forarbeid og høring.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets kommentar:

Endringene som er hørt er kun endring i perioden med ferdselsforbud. Derfor er det kun dette som kan endres i denne omgang. Men vi registrerer at det er forvaltningsutfordringer og uheldig for hekkende sjøfugl med ferdsel i sjøen tett opp mot Nordre Skjærholmen naturreservat.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Søndre Skjælholmen naturreservat, Nesodden kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Oslo kommune er grunneier i naturreservatet og støtter den foreslåtte utvidelsen av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. De vurderer de negative effektene for friluftsliv å være moderate. De mener det er positivt og nødvendig at den samme endringen gjøres videre sør- og vestover langs kysten, slik at regelverket blir enkelt å forholde seg til for båtfolk og andre brukere av områdene. Kommunen viser til at Nordre Skjærholmen og Søndre Skjærholmen naturreservater skiller seg fra andre sjøfuglreservater og at man gjennom egen prosess og høring burde endre disse verneforskriftene.

I Søndre Skjærholmen naturreservat er det forbud motorferdsel på sjø i hekketiden og på land hele året. Det er imidlertid ikke noe forbud mot øvrig ferdsel, verken på land eller i sjø. Oslo kommune er ikke kjent med andre sjøfuglreservater i Oslofjorden uten ferdselsforbud og stiller spørsmålsteget ved det reelle vernet av en av de største og viktigste sjøfuglkoloniene i indre Oslofjord. Det er også et ønske om å utvide vernet til å gjelde større deler av øya.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Vernebestemmelsene for Nordre og Søndre Skjælholmene har ved flere anledninger vist seg vanskelig både for informasjon og forvaltning. Sjøfuglenes bruk av områdene passer dårlig med nåværende bestemmelser. En endring vil berøre større deler av verneforskriftene og vil kreve et eget forarbeid og høring.

Miljødirektoratets kommentar:

Endringene som er hørt er kun endring i perioden med ferdselsforbud. Derfor er det kun dette som kan endres i denne omgang. Men vi registrerer utfordringene med forvaltningen av Søndre Skjærholmen naturreservat, og at de ikke tilstrekkelig tar vare på hekkende sjøfugl i verneområdet.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

7.2.4 Oslo

Verneområdene i Oslo kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget til de følgende syv verneområdene i Oslo kommune:

- Bleikøya naturreservat
- Galteskjær biotopvernområde
- Kaffeskjær dyrefredningsområde
- Kaninøya naturreservat
- Kavringen naturreservat
- Malmøya og Malmøykalven naturreservat
- Nakkeskjær biotopvernområde

Oslo kommune støtter den foreslåtte utvidelsen av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. De mener det er positivt og nødvendig at den samme endringen gjøres videre sør- og vestover langs kysten, slik at regelverket blir enkelt å forholde seg

til for båtfolk og andre brukere av områdene. De vurderer de negative effektene for friluftsliv å være moderate. De fleste områdene i denne høringen vurderes som lite attraktive for friluftsliv og verneområdene vurderes ikke å være særlig attraktive for oppankring eller landstigning. Kommunene vurderer de negative effektene for friluftsliv til å være moderate sett i forhold til de positive effektene for sjøfuglene. Oslo kommune peker også på at det er behov for klargjøring av regelverket i verneforskriftene blant annet knyttet til droner og hva som går som "ferdsel på sjø". Oslo kommune mener ferdselsrestriksjoner må følges opp med god skilting og annet informasjonsarbeid samt tilsyn for at bestemmelsene skal få den ønskede effekt. Det pekes spesielt i overgangsperioden etter at endrede restriksjoner er vedtatt.

De viser også til noen av verneområdene i Oslo som har behov for forvaltningsmessige grep for å unngå brudd på ferdselsforbudsbestemmelsene, blant annet Nakkeskjær og Kaffeskjær. For Kaffeskjær dyrefredningsområde foreslår kommunen også å fjerne unntak for midlertidig oppankring/fortøyning av fartøyer da dette kan skape situasjoner der ferdselsforbudet brytes.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Det er klare fordeler med samme begrepsbruk i verneforskriftene for hele kysten. I denne høringen er det lagt vekt på å etablere samme datoer på hele kyststrekningen svenskegrensa til og med Agder. Det er også fordeler ved at samme forbud beskrives på samme måte. Dette krever ulike endringer av forskriftstekstene fordi disse er ulikt utformet. Statsforvalterne ser behov for klargjøring av flere av de ulike tekstvarianter i gjeldende forskrifter i et omfang som vil kreve et eget forarbeid og en egen høring.

Vernebestemmelsene er noe ulike i sin beskrivelse av forbud mot ulike ferdselsformer. Droneflyging er av nyere dato og er ikke spesifikt nevnt i vernebestemmelsene, men reguleres likt med modellfly. Vi ser at droner har en helt annen bruksmåte og økende bruk som langt overgår modellfly. Samtidig foreligger erfaringer og faggrunnlag som viser droners betydelige skremmeeffekt på fugl. Vi ser også en begynnende utvikling av undervannsdroner. Interessekonflikten i forhold til sjøfugl er potensielt stor. Statsforvalteren ser behov for en samordnet endring av ferdselsforbudsbestemmelsen i verneforskriftene for sjøfuglreservatene som også omfatter slike former for forstyrrende ferdsel.

Det vil bli laget et eget informasjonsopplegg ved innføring av endret ferdselsforbudsperiode. Dette vil omfatte nye underskilt, informasjon i media og på nett. SNO har oppsynsoppgaven og vil bli anmodet om økt oppsynsfrekvens.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets kommentar:

Miljødirektoratet støtter Statsforvalterenes vurderinger. Vi nevner i tillegg at bruk av drone er forbudt i verneområder der droner eller "modellfly" er forbudt i verneforskrift. I tillegg er dyrelivet fredet mot unødig forstyrrelse i de aller fleste verneområdene. En endring av verneforskriften for å få inn droneforbud i alle forskrifter vil kreve egen høring. Hva gjelder "ferdsel på sjø" inkluderer dette også svømming i sjø.

Det er ikke anledning til å fjerne unntaksbestemmelser som ikke har vært på høring

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

7.2.5 Telemark

Eggholmane dyrefredningsområde, Porsgrunn kommune

Eggholmane fuglefredningsområde ligger på en liten holme i Langangsfjorden i Porsgrunn kommune. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett opp mot fuglefredningsområdet. Fredningsområdet ble opprettet med bakgrunn i hekkende gråmåker på slutten av 1980-tallet og begynnelsen av 1990-tallet. For Eggholmane fuglefredningsområde spesifikt finnes begrenset med overvåkingsdata, men grunneierne hevder at de ikke har observert hekking på mange år.

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Nils Petter Rødseth og Cecilie Solum (grunneiere) er sterkt kritiske til å utvide fredningsperioden. I nåværende periode 15. april til 15. juli føler de at begrensningen er til å leve med. Det ville være svært inngripende om perioden utvides med to måneder. Det er ikke forholdsmessighet mellom en forlengelse av ferdselsforbudet og deres manglende mulighet til å kunne bruke eiendommen. De har ikke observert hekking på mange år.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til dagens eller tidligere situasjon. For å begrense ulempen for eierne av fritidsboligene på Eggholmane vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilråding:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Statsforvalteren tilrår å legge til følgende unntaksbestemmelse under § 4 *Generelle unntak*:

«Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: at brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

Miljødirektoratets kommentar:

Det er viktig at eventuelle unntaksbestemmelser er enkle å forholde seg til for brukerne. De må ikke levne tvil om noe er forbudt eller ikke og ikke legge opp til at man skal gjøre skjønnsmessige vurderinger, f.eks. av om sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet. Dette vil gjøre bestemmelsene enklere for brukeren og enklere for oppsynet å kontrollere.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratet tilrår å legge til følgende unntaksbestemmelse under § 4 *Generelle unntak*:

«Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: At brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli.»

7.2.6 Vestfold

Åtte mindre verneområder i Færder kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget til de følgende åtte mindre verneområdene i Færder kommune (se Færder nasjonalpark i kap. 7.2.1):

- Glomsteinskjær fuglefredningsområde
- Gryteskjær biotopvernområde
- Grøtterødskjær biotopvernområde
- Kausen biotopvernområde
- Kvitskjærene naturreservat
- Langskjærene naturreservat
- Saltbuskjær biotopvernområde
- Torskerumpa biotopvernområde

Færder kommune er positiv til en forlengelse av ferdselsforbudet som foreslått. Kommunen understreker betydningen av god informasjon for å sikre kunnskap og forståelse for regelverket. Likeledes viktig at regelverket håndheves, både av hensyn til sjøfuglene og til den alminnelige respekten for ferdselsforbudet.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. I vår skjærgård, hvor det er stor menneskelig aktivitet, er oppsyn og håndhevelse av regelverket nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. God informasjon og håndhevelse av regelverket er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de åtte verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de åtte verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Verneområdene i Holmestrand kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget til de følgende to naturreservatene i Holmestrand kommune:

- Bekkeskjæret biotopvernområde
- Kattholmane naturreservat

Holmestrand kommune stiller seg positiv til at det jobbes aktivt med tiltak som kan bidra til å bedre situasjonen for sjøfuglbestandene i Oslofjorden, og at enkelte mindre arealer får et sterkere vern. Samtidig er det viktig at beslutninger som omhandler ferdselsbegrensninger må vurderes opp mot allmennhetens tilgang til å drive et aktivt friluftsliv. Kommunen vurderer at en forlengelse av ferdselsforbudet i de to verneområdene ikke vil vesentlig forringe eller redusere mulighetene for å drive et aktivt friluftsliv i sjøarealene i kommunen.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Friluftsliv og allmennhetens tilgang til natur er viktige hensyn, og tiltak som innebærer begrensninger på dette blir nøye vurdert. Sjøfuglreservatene i Vestfold og Telemark utgjør omtrent 2 % av landarealet av det som kan kalles skjærgården. Når det gjelder sjøareal utgjør sjøfuglreservatene under 1 %. I tillegg har mange av sjøfuglreservatene begrenset verdi for friluftslivet. Noen av områdene benyttes i dag for friluftsliv, i hovedsak på sommeren. Samlet sett vurderer vi at forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene vil ha en liten påvirkning på allmennhetens mulighet for friluftsliv i Vestfold og Telemark.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de to verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de to verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Marøyskjæra fuglefredningsområde, Sandefjord kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Sandefjord kommune slutter seg til de foreslåtte endringene. De er usikre på hvorfor Hemskilen naturreservat og fuglefredningsområde ikke er med på lista. De synes det er ønskelig for mange å kunne ferdes og oppholde seg i naturområder, men at det likevel bør være forståelig for allmennheten at områder skjermes for ferdsel for å bevare naturverdier. God informasjon er en forutsetning.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Informasjon er nødvendig for å skape forståelse for regelverket og for å gjøre det mulig å etterleve. God informasjon er en viktig del av forvaltningen av sjøfuglreservatene.

Miljødirektoratets kommentar:

I Hemskilen naturreservat med tilhørende fuglefredningsområde er det ikke ferdselsforbud og derfor er ikke verneområdene med i denne prosessen da vi nå kun vurderer endring i eksisterende ferdselsforbudsområder, ikke opprettelse av nye områder med ferdselsforbud.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet i de to verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet i de to verneområdene fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Flatholmen biotopvernområde, Larvik kommune

Det har kommet inn én høringsuttalelse til endringsforslaget.

Anders Østby (grunneier) bestrider sterkt forlengelse av ferdselsforbudet. Grågås hekker på Flatholmen, og da denne hevder revir er artsmangfoldet ellers tydelig redusert. Grågås gjør stor skade på åkrene i området indre Viksfjord. Hytteeiendommer i området blir plaget av nedskiting. Forlengelse av ferdselsforbudet vil gå inn i jakttida på grågås, og gjøre det vanskelig å få til effektiv jakt for å holde bestanden nede. Dersom forlengelse av ferdselsforbudet blir gjennomført må Statsforvalteren følge opp med skjøtsel for å styrke artsmangfoldet, som å punktere grågåsas egg.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Utviklingen i bestanden av grågås har medført, og medfører, utfordringer for jordbruket. Grågås hekker ganske jevnt fordelt langs hele kysten av Vestfold og Telemark, og enkelte steder i innlandet. Det vil si at de hekker både utenfor og inne i sjøfuglreservatene, og vi har ikke informasjon som tilsier at sjøfuglreservatene er av særlig betydning for grågåsas bestandsutvikling. Sjøfuglreservatene utgjør kun en liten del av skjærgården, og er i all hovedsak opprettet for å bevare viktige hekkeplasser for kolonihekkende sjøfugl. I streng forstand er ikke grågås regnet i kategorien «sjøfugl». Vår vurdering er at forvaltning av sjøfuglreservater og ferdselsrestriksjoner her ikke har noen nevneverdig påvirkning på bestanden av grågås i Vestfold og Telemark. Det foreslåtte ferdselsforbudet til 15. august strekker seg kun noen dager inn i den nåværende og ordinære jakttida på grågås som begynner 10. august. Jakt på grågås foregår i all hovedsak i tilknytning til jordbruksarealer, og vårt inntrykk er at jakt på grågås på holmer og skjær er av et begrenset omfang. I tillegg er jaktstart på sjøen ikke før 10. september. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet til 15. august ikke vil nevneverdig påvirke bestandsregulerende jakt på grågås. Ferdselsforbudet legger ikke begrensninger på forvaltningsmyndighetens mulighet til å gjennomføre forvaltningsoppgaver.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilråding:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Bjønnesholmen biotopvernområde, Larvik kommune

Bjønnesholmen er en liten holme i Viksfjord i Larvik kommune med to fritidsboliger. Biotopvernområdet her dekker betydelige deler av holmen, og ferdselsforbudet legger stor begrensning på bruk av holmen som feriested. På Bjønnesholmen har det gjennom en lang periode i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli.

Det har kommet inn tre høringsuttalelser til endringsforslaget.

Lotte Theodorsen (grunneier) mener et utvidet ferdselsforbud fram til 15. august vil gjøre at de vil miste retten til å ferdes på egen privat eiendom en stor del av sommeren i

en periode uten hekkende fugler. De har en fritidsbolig som ikke er vinterisolert og er i bruk mai-september. Det er et rikt fugleliv på Bjønnesholmen, og det var akseptabelt å anerkjenne de gjeldende ferdselsrestriksjonene da disse ble innført. De kjenner ikke til forholdene for fugl på øya 15. mars – 15. april fordi hytta da er vinterstengt. Etter 1. juli er det hovedsakelig fiskemåker og hettemåker som er igjen, og måkene forlater øya mellom 10. og 14. juli. Ingen måker er stasjonert på øya etter 15. juli. Dette er en periode som er veldig verdifull for grunneierne, og det gjelder spesielt den sydlige delen av øya. De kan ikke se at denne ulempen står i rimelig forhold til det vedtaket ønsker å oppnå. De ber om at forslag til forlengelse, utover 15. juli, blir trukket tilbake.

Peder Broch-Smith (grunneier) ber om at forvaltningsmessige fordeler veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten. Basert på grunneiers observasjoner kommer fiske- og hettemåkene først i midten av april, og normalt har alle dratt innen 15. juli. Enkelte gråmåker som hekker her trekker også vekk på samme tid. Basert på grunneiers observasjoner er det tvilsomt om en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettemåkenes hekking.

Sigurd Smith (grunneier) var positiv til innføring av ferdselsforbudet i perioden 15. april til 15. juli. Han har utført flere tiltak for å bevare fuglelivet på holmen, som rydding av søppel, bekjempelse av mink og hengt opp fuglekasser. De sesongåpner landstedet i mars/april. Basert på grunneiers observasjoner ankommer fiske- og hettemåkene i midten av april og har normalt forlatt området innen 15. juli. Gråmåke som hekker her trekker normalt også ut av fjorden etter samme tidsmønster. Han ber om at forslaget veies nøye opp mot hensynet til eiendomsretten. Basert på grunneiers observasjoner er det tvilsomt om en utvidelse av ferdselsforbudet vil medføre nevneverdig eller forholdsmessig gagn for fiske- og hettemåkenes hekking.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks kommentar:

Vi har mottatt høringsinnspill fra eiere av begge fritidsboligene, og de skriver at gjeldende ferdselsforbud til 15. juli er til å leve med, og at de opplever at de hekkende fuglene forlater området før 15. juli.

Hekkeperioden for sjøfugl varierer fra art til art. Samlet er det grunnlag for å si at perioden fra 15. mars til 15. august dekker det meste av hekkeperioden for sjøfugl som gruppe. Dagens periode med ferdselsforbud 15. april til 15. juli dekker ikke hele hekkeperioden for flere arter. Selv om enkelte sjøfuglreservater har hatt kolonier av samme art gjennom mange år, viser overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor

nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til enkelte arter.

På Bjønnesholmen har det i lang tid i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli. For å begrense ulempen for eierne av landstedene på Bjønnesholmen vil vi derfor foreslå et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene i sjøfuglreservatet etter 15. juli, men bare dersom hekkende sjøfugl har forlatt området. For allmennheten foreslår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemarks tilråding:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Statsforvalteren tilrår å legge til følgende unntaksbestemmelse under § 4 *Generelle unntak*:

«Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: at brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli i de tilfellene hvor sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet i området».

Miljødirektoratets kommentar:

Det er viktig at eventuelle unntaksbestemmelser er enkle å forholde seg til for brukerne. De må ikke levne tvil om noe er forbudt eller ikke og ikke legge opp til at man skal gjøre skjønnsmessige vurderinger, f.eks. av om sjøfuglene har avsluttet sin hekkeaktivitet. Dette vil gjøre bestemmelsene enklere for brukeren og enklere for oppsynet å kontrollere.

Miljødirektoratets tilråding:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilråding og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratet tilrår å legge til følgende unntaksbestemmelse under § 4 *Generelle unntak*:

«Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: At brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli.»

7.2.7 Østfold

Verneområdene i Moss kommune

Det har kommet inn to høringsuttalelser til endringsforslaget til de følgende seks verneområdene i Moss kommune:

- Agneskjæret naturreservat
- Eggholmen naturreservat
- Eldøya naturreservat
- Gullholmen naturreservat
- Revlingen naturreservat
- Steinene biotopvernområde
- Taralden fuglefredningsområde

Moss kommune er positive til at perioden med ferdselsforbud utvides, men har spørsmål knyttet til at ferdselsforbudsperioden vil medføre utfordringer knyttet til strandrydding før 15. april og jakt.

Anne Cecilie Mathiesen (grunneier) synes det høres helt riktig ut med utvidet ferdselsforbud.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens kommentar:

Rydding av marint søppel er viktig også i sjøfuglhekkeområder samtidig som det kan forstyrre tidlig hekking. Det at fuglene hekker tidligere gjenspeiler at våren generelt er tidligere og de praktiske mulighetene for å gjennomføre strandrydding vil også være tidligere. Likevel vil det enkelte år være vanskelig å gjennomføre dette før det foreslåtte ferdselsforbudet inntreffer. Forvaltningsmyndigheten kan etter gjeldende regler gi dispensasjon etter en avveining av behovet for tidlig rydding opp mot pågående hekking i hvert tilfelle.

I perioden da ferdsel er forbudt vil dette forhindre jaktutøvelse. Sjøfugljakt representerer den største jaktinteressen i kystområdene, men berøres ikke av forslaget på grunn av jaktstart på sjøen på dette kystavsnittet er 10. september. Jakt på land begrenses av utvidet ferdselsforbud for fem landlevende fuglearter, to gåsearter, rev og mink. Ut fra de få dagene jakten må utsettes, artenes forekomst på den årstida og verneområdenes andel av kystområdene vurderes interessekonflikten å være liten. Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbuds-perioden, men kan likevel ikke jaktes i verneområdene mens det er ferdselsforbud. Seljakt er kvotebegrenset og kvoten fylles vanligvis etter få uker. Det vil derfor normalt ikke oppstå interessekonflikt på grunn av den foreslåtte endringen.

Miljødirektoratets kommentar:

Vi støtter Statsforvalternes vurdering og viser for øvrig til vår vurdering i kapittel 8. Vi ønsker å legge i tillegg til at forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon til strandrydding etter gjeldene regelverk og ferdselsforbudet er ikke til hinder for gjennomføring av skjøtsel- og forvaltningsoppgave, herunder strandrydding, som er bestemt av forvaltningsmyndigheten.

I tillegg til de listede verneområdene som Moss har nevnt i sitt høringsinnspill vil endringen også gjelde enkelte soner i Kurefjorden naturreservat.

Statsforvalteren i Oslo og Vikens tilrådning:

Statsforvalteren tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

Miljødirektoratets tilrådning:

Miljødirektoratet viser for øvrig til de generelle kommentarene i kap. 6 og vurderingen i kap. 8 og slutter seg til Statsforvalterens tilrådning og tilrår å utvide ferdselsforbudet fra gjelde fra og med 15. april til og med 15. juli til å gjelde i nytt tidsrom fra og med 15. mars til og med 15. august.

8. Miljødirektoratets vurdering

Årsaken til den negative utviklingen for sjøfuglene er sammensatt og ikke fullt ut avdekket, men det er likevel åpenbart at forstyrrelser fra mennesker i hekketiden er en negativ faktor. En utvidelse av perioden med ferdselsforbud vil bidra til å redusere denne forstyrrelsen. Forstyrrelser er en negativ påvirkningsfaktor som kan reguleres gjennom ferdselsbestemmelsene.

Ferdselsforbudet som ble innført for sjøfuglreservatene stammer fra slutten av 70-tallet, tidlig 80-tall og hovedbegrunnelsen var å hindre tap av egg og unger som følge av at foreldrefuglene holdt seg borte fra reiret når mennesker oppholdt seg i eller nær hekkekoloniene. Senere har det kommet til ny kunnskap om nye utfordringer for sjøfugl. Klimaendringer har ført til forskyvinger i hekketider, bruken av skjærgården har endret seg dramatisk og mink har blitt et stort problem. Sett i sammenheng med nedgangen i bestandene og kunnskap om effekten av det samlede friluftsliv, er det påvist at utvidelse av ferdselsforbudet kan være til nytte for bestandene.

Verneområdene i denne vurderingen er opprettet spesifikt for å ta vare på fuglelivet, de fleste spesielt med hensyn på sjøfuglene og deres hekkeplasser. Ferdelsforbudet

sammen med forbudet mot å foreta inngrep som kan endre naturgitte forhold er de viktigste bestemmelsene for å ivareta sjøfuglene og sikre hekkeplassene på lang sikt i reservatene. Allerede ved opprettelsen av verneområdene på 80-tallet, ble det stilt spørsmål om ferdselsforbudet var tilstrekkelig for å skjerme sjøfuglene nok i den sårbare hekketiden. Perioden som den gang ble valgt, var et kompromiss bl.a. mellom datidens friluftslivsinteresser og sjøfuglenes behov.

I 2009 ble verneplan for Oslofjorden – delplan sjøfugl vedtatt. Dette omfattet opprettelsen av noen nye reservater og samordning av ordlyden i forskriftene. Behov for å unngå forstyrrelser på hekkeplassene i den kritiske hekkeperioden var en stor del av begrunnelsen også for disse vernevedtakene. I 2009 ble det vurdert å utvide tidsperioden for ferdselsforbud til 31. juli. Resultatet ble at sluttdatoen 15. juli ble videreført etter en avveining på bakgrunn av hekkebiologi, hensynet til friluftsliv og praktiske hensyn.

Med den dokumenterte bestandsnedgangen for mange arter, tap av arter og nytt fokus på bevaring av natur, er det godt grunnlag for å vurdere disse interessene og behovene på nytt. Norge har forpliktet seg til ivaretagelse av natur gjennom Naturavtalen. FNs bærekraftsmål 15, «Livet på land», utpeker seg som et av bærekraftsmålene hvor Norge skårer dårligst. En bedre sikring av sjøfuglene i hekketiden vil være et lite bidrag i riktig retning for å redusere tap av biologisk mangfold og verne truede arter i tråd med handlingsplanen «Mål med mening» (Meld. St. 40), som Stortinget vedtok 5. april 2022. Temaet sjøfugl berører også bærekraftsmålet «Livet i havet», hvor det er et delmål å forvalte og beskytte økosystemene i havet og langs kysten på en bærekraftig måte.

Sentralt i vurderingen er at sjøfuglreservater med ferdselsforbud har en positiv effekt for sjøfuglene ved at det reduserer antall menneskelige forstyrrelser i hekketiden. Vi forventer at dette vil ha en positiv effekt på hekkesuksess til aktuelle arter. Ferdselsforbud er det sterkeste virkemiddelet vi har, og når dette virkemiddelet brukes i reservatene, bør det sikres at det gir maksimal effekt. Spesielt når vi ser det i lys av bestandsnedgangen for flere av artene. Samlet er det grunnlag for å si at perioden f.o.m. 15. mars t.o.m. 15. august vil øke beskyttelsen ved at det dekker det meste av hekkeperioden for sjøfuglene langs Skagerakkysten.

Samtidig som mange arter har en hekkeperiode som strekker seg ut over den nåværende perioden med ferdselsforbud, har aktiviteten i skjærgården økt betraktelig siden sjøfuglreservatene ble vernet. Siden verneområdene ble opprettet har nye rekreasjonsformer kommet til, blant annet har bruken av kajaker og vannskutere økt kraftig. Det er en ny situasjon som tilsier nye vurderinger omkring ferdselsforbudet.

Aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 legger føringer for bærekraftig bruk, og hvordan man skal opptre for å unngå skade på naturmangfoldet. I praksis sier aktsomhetsplikten at det ikke er greit å bevege seg inn i sjøfuglreservatene når fuglene fortsatt hekker, selv om ferdselsforbudet er opphevet. Selv om folk flest ikke har et ønske om å forstyrre så er bestemmelsen vanskelig i praksis spesielt der de mer aktivt forsvarende artene som terner og hettemåke er fraværende.

Et ferdselsforbud med egen forbudsbestemmelse vil sikre sjøfuglene langt bedre enn selvpålagte begrensninger basert på aktsomhetsplikten.

Endring av ferdselsforbudet ble hørt parallelt av de tre statsforvalterne på strekningen fra svenskegrensen til og med Agder. Både Statsforvalterne og Miljødirektoratet vurderer det som en styrke og forenkling, dersom det innføres ferdselsforbud i samme tidsperiode for hele kyststrekningen. Dette bidrar til en mer helhetlig og enklere forvaltning, som er lettere å håndheve i praksis. Det vil også bidra til en forenkling for dem som ferdes på sjøen å forholde seg til regelverk som er likt på hele strekningen. Statsforvalterne og Miljødirektoratet mener sjøfuglbehovene i faggrunnet ikke viser behov for differensiert forvaltning av ferdselsforbudet i dette området.

Når perioden med ferdselsforbud fra 15. april til og med 15. juli ikke dekker hele hekkeperioden for flere arter (jf. kapittel 3 Kunnskapsgrunnlag), er det grunnlag for å utvide perioden fra 15. mars til og med 15. august for å dekke hekkeperioden for sjøfugl.

Friluftslivet er den samfunnsinteressen som tydeligst blir berørt av forslaget om å forlenge perioden med ferdselsforbud i sjøfuglreservatene. Det er i denne saken ikke snakk om noen endring i unntakene som er gitt for ferdsel i forbindelse med yrkesfiske, beiting og vedlikehold av anlegg, samt i forbindelse med oppsyn, redningsaksjoner og tilsvarende virksomhet. Foreslått tidsperiode med ferdselsforbud vil heller ikke innebære noen nevneverdige konsekvenser for muligheten til å drive med jakt. Under følger vår vurdering av konsekvenser for enkelte samfunnsinteresser.

Friluftsliv og båtliv

Båtlivsundersøkelsen 2022, utført av Kongelig Norsk Båtforbund gir et representativt bilde av norsk fritidsbåtliv anno 2022. Oppsummeringen av undersøkelsen viser at båtlivet i Norge står svært sterk og estimerer godt over én million fritidsbåter i Norge, en økning på over 40% på ti år. I de aktuelle fylkene for endringen antar man det vi finner over halvparten av disse båtene. Salget av mindre båter er økende, dette gjelder særlig kajaker og kanoer som inngår i datasettet. Hele en av fire sier de benytter båten som transport til "utilgjengelige steder" for å gå i land.

Sjøfuglreservatene langs Skagerakkysten utgjør bare ca. 2 % av skjærgårdens øyareal. Mange av disse områdene ligger i tillegg værekspontert med begrenset tilgjengelighet og har få attraktive strender. Sjøfuglreservatene utgjør derfor en liten del av aktuelt bruksareal for fritidsbåtfolket. Vår vurdering er at sjøfuglreservatene utgjør en svært liten del av tilgjengelig areal for fritidsbåtfolket, og en forlengelse av perioden med ferdselsforbud her vil kun medføre en liten begrensning for friluftslivet og båtlivet i skjærgården. I vår avveining av hensynene anser vi denne lille ulempen som akseptabel sett opp mot den alvorlige situasjonen for flere av sjøfuglartene.

Jakt

Den foreslåtte perioden med ferdselsforbud vil berøre jakttiden for fem landlevende fuglearter, to gåsearter, rev, mink og sel. For de fleste av disse jaktbare artene er jakta i all hovedsak knyttet til andre områder enn skjærgården, og interessekonflikten for jakt på disse vurderes til å være svært liten. Sel har jakttid både i begynnelsen og i slutten av den foreslåtte ferdselsforbudsperioden. Jakt på sel er kvotebegrenset og kvoten fylles vanligvis etter kort tid. Vår vurdering er at det normalt ikke vil være noen interessekonflikt med jakt på sel og forlengelse av ferdselsforbudet i sjøfuglreservatene. Det foreslåtte ferdselsforbudet til 15. august strekker seg noen få dager inn i den nåværende og ordinære jakttiden for to gåsearter, som begynner 10. august. Jakt på gjess, inkludert grågås, foregår i all hovedsak i tilknytning til jordbruksarealer, og vårt inntrykk er at jakt på gås på holmer og skjær er av et begrenset omfang. I tillegg er jaktstart på sjøen ikke før 10. september. Basert på dette mener vi at en forlengelse av ferdselsforbudet til 15. august ikke vil nevneverdig påvirke bestandsregulerende jakt på gås.

Opprydding av marint avfall

Opprydding av marint avfall i sjøfuglernes hekkeområder er viktig, og en forlengelse av ferdselsforbudet vil legge noe begrensning på det frivillige oppryddingsarbeidet. Forlengelse av ferdselsforbudet vil ikke ha påvirkning på opprydding i forvaltningsøyemed, og det vil være anledning for å gi dispensasjon til slike tiltak etter en konkret vurdering.

Vurdering av unntak i enkeltforskrifter

Bjønnesholmen er en liten holme i Viksfjord i Larvik kommune med to fritidsboliger. Bjønnesholmen biotopvernområde dekker betydelige deler av holmen, og ferdselsforbudet legger stor begrensning på bruk av holmen som feriested. Vi har mottatt høringsinnspill fra eiere av begge fritidsboligene, og de skriver at gjeldende ferdselsforbud til 15. juli er til å leve med, og at de opplever at de hekkende fuglene

forlater området før 15. juli. På Bjønnesholmen har det gjennom en lang periode i hovedsak hekket arter som i stor grad er ferdig med hekkingen til 15. juli.

Eggholmane fuglefredningsområde ligger på en liten holme i Langangsfjorden i Porsgrunn kommune. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett opp mot fuglefredningsområdet. Vi har mottatt høringsinnspill fra grunneierne, og de skriver at gjeldende ferdselsforbud er til å leve med, men at en utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder vil være svært inngripende for bruken av fritidsboligen og holmen. For Eggholmane fuglefredningsområde spesifikt finnes det begrenset med overvåkingsdata.

Øvre Svinholmen er en veldig liten holme i Stolsfjorden i Flekkefjord kommune. Den er del av Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat. Grunneierne her har en fritidsbolig som ligger tett inntil verneområdet. Vi har ikke mottatt høringsinnspill fra grunneierne, men en utvidelse av ferdselsforbudet med to måneder vil være svært inngripende for bruken av fritidsboligen og holmen. For Øvre og Nedre Svinholmen har vi data som viser at den tidligere fiskemåke og makrellternekolonien forsvant midt på 1990-tallet. De senere årene viser et fåtall hekkende par arter, stort sett på Nedre Svinholmen.

Overvåkingen av sjøfuglreservater gjennom flere tiår viser at sjøfuglenes bruk av hekkeplassene vanligvis ikke er stabil, men er generelt i endring. Både antall hekkende fugl og hvilke arter som hekker endrer seg over tid. For en langsiktig bevaring og forvaltning av sjøfuglenes hekkeplasser er det derfor nødvendig med en periode med ferdselsforbud som omfatter sjøfugl generelt og ikke av hensyn til dagens eller tidligere situasjon. For å begrense ulempen for eierne av fritidsboligene på Bjønnesholmen, Eggholmane og Øvre Svinholmen, og sikre likebehandling, tilrår vi derfor et unntak som innebærer lovlig ferdsel for brukerne av fritidsboligene disse tre verneområdene etter 15. juli. For allmennheten tilrår vi at perioden med ferdselsforbudet vil være som for de andre sjøfuglreservatene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Ved innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud i sjøfuglreservatene blir det nødvendig med et godt informasjonsopplegg for å sikre at brukere og aktører i skjærgården blir kjent med de nye reglene. Et slikt informasjonsopplegg kan være i form av en informasjonskampanje eller liknende. Vår vurdering er at et slikt opplegg kun er nødvendig i forbindelse med selve innføringen. Miljødirektoratet og Statsforvalterne har ellers et årlig informasjonsopplegg knyttet til sjøfuglenes hekkeperiode.

Sjøfuglreservatene er i dag merket med verneskilt og et underskilt som opplyser om ferdselsforbud i perioden 15. april til 15. juli. I forbindelse med innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud er det nødvendig å skilte alle disse verneområdene på

nytt med nye underskilt. Antall slike skilt i de seks fylkene er omtrent 1 300. Innkjøp av skiltene vil i dag koste om lag 250 000 kr. I tillegg kommer en større kostnad i forbindelse med arbeidet. Dette er en oppgave som vil kreve ressurser ut over Statens naturoppsyns løpende oppgave med å vedlikeholde verneskilt.

I skjærgården i langs Skagerakkysten er det stor menneskelig aktivitet, og oppsyn og håndhevelse av regelverket er nødvendig for å begrense forstyrrelser av sjøfuglene i hekketiden. Vi ser generelt behov for oppsyn med etterlevelsen av ferdselsforbudet, og anbefaler at oppsynet styrkes. Oppsyn med sjøfuglreservatene bør gis ekstra fokus de første årene etter innføring av ny tidsperiode for ferdselsforbud, for å sikre at brukere av skjærgården blir kjent med og respekterer reglene.

9. Miljødirektoratet tilråder

Miljødirektoratet tilråder en utvidelse av tidspunktet med ferdselsforbud i alle sjøfuglreservatene og nasjonalparksonene langs Skagerakkysten som har slikt ferdselsforbud og verneformål spesifikt mht. sjøfugl og deres hekkeplasser. Dette vil medføre endring av totalt 190 verneforskrifter, jf. vedlegg 1. Miljødirektoratet mener det er god faglig dekning for å si at hekkesesongen langs Skagerakkysten strekker seg fra om lag 15. mars til 15. august, og at det i samme periode bør være ferdselsforbudsperioden.

Vi tilråder videre en unntaksbestemmelse for tre spesifikke sjøfuglreservat hvor det finnes eksisterende fritidsbebyggelse innenfor, eller i umiddelbar nærhet til ferdselsforbudet:

For Bjønnesholmen biotopvernområde i Larvik kommune foreslår vi følgende unntaksbestemmelse: «Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: at brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli».

For Eggholmane fuglefredningsområde i Porsgrunn kommune foreslår vi følgende unntaksbestemmelse: «Bestemmelsene i § 3 er ikke til hinder for: at brukere av fritidsbebyggelse på holmen kan ferdes og oppholde seg i verneområdet etter 15. juli».

For Øvre og Nedre Svinholmen naturreservat i Flekkefjord kommune foreslår vi følgende unntaksbestemmelse: «Bestemmelsene i pkt. IX er ikke til hinder for at brukere av fritidsbebyggelsen på Øvre Svineholmen kan ferdes og oppholde seg i på Øvre Svineholmen og i sjøen rundt holmen etter 15. juli».

Kilder

- Lorentsen, S.-H. & Follestad, A. 2014. Effekter av forstyrrelse på kolonihekkende fugl og effekter av avbøtende tiltak – en litteraturstudie. – NINA Rapport 1033. 37 s.
- Variasjon i hekketidspunkt for ærfugl, måker og terner fra svenskegrensen til og med Agder i perioden 2013-2022 (Birdlife Norge Rapport 2023-3)
- Vurdering av perioden for ferdselsforbudet i verneområder for sjøfugl i Telemark (Birdlife Telemark 2023)
- Vurdering av hekkeperiode for sjøfugl – Ytre Oslofjord (Store Færder ornitologiske stasjon 2023)
- Artsdatabanken: Norsk rødliste for arter 2021
- Båtlivsundersøkelsen 2023 – fritidsbåtlivet i Norge. Region: Sørøst

Vedlegg

Vedlegg 1: Liste over verneområdene

Vedlegg 2: Endringsforskrift for verneområdene i Agder

Vedlegg 3: Endringsforskrift for verneområdene i Akershus, Oslo og Østfold

Vedlegg 4: Endringsforskrift for verneområdene i Vestfold og Telemark

Vedlegg 5: Tilrådning fra Statsforvalteren i Agder

Vedlegg 6: Tilrådning fra Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vedlegg 7: Tilrådning fra Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vedlegg 8: Høringsbrev m/ mottakerliste Statsforvalteren i Agder

Vedlegg 9: Høringsbrev m/ mottakerliste Statsforvalteren i Oslo og Viken

Vedlegg 10: Høringsbrev m/ mottakerliste Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Vedlegg 11: Mottatte høringsinnspill fra Agder

Vedlegg 12: Mottatte høringsinnspill fra Akershus, Oslo og Østfold

Vedlegg 13: Mottatte høringsinnspill fra Vestfold og Telemark

Norske Fibre AS
Sørkedalsveien 6
0369 Oslo

Trondheim, 29.10.20244

Deres ref.:
Rasmus T. Vik

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/3848

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vedtak i klagesak om undervanns fiberoptisk ledning i Færder nasjonalpark

Vi viser til klagen på Færder nasjonalparkstyre sitt vedtak 19.09.2023. Klagesaken ble oversendt fra nasjonalparkstyret 01.12.2023. Miljødirektoratet beklager lang saksbehandlingstid.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Færder nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på søknad om legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé.

Naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ gir ikke grunnlag for dispensasjon til legging av undervanns fiberoptisk ledning i Færder nasjonalpark.

Vilkåret i naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ om at tiltaket er "nødvendig" vurderes ikke å være oppfylt for omsøkt trase gjennom nasjonalparken.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Norske Fibre AS sendte den 19.04.2023 søknad om legging av fiberkabel gjennom Færder nasjonalpark.

I søknaden vises det til at Norske Fibre er en nøytral tilbyder av mørk fiber som iht. NOU 2015:13 "*Digital sårbarhet – sikkert samfunn — Beskytte enkeltmennesker og samfunn i en digitalisert verden*" er vurdert som kritisk infrastruktur. Fra tidligere har Norske Fibre bygget ut en undervanns optisk sjøkabel mellom Bergen og Trondheim, og basert på anbefalingene i NOU 2015:13 og Nasjonal Kommunikasjonsmyndighet (NKOM) sine anbefalinger i 2022-rapporten "*Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030*" er det utarbeidet detaljerte planer for videre utbygging av fibernettnettet fra Bergen til Oslo.

Det vises i søknaden til at mørk fiber, den underliggende råvaren for å transportere data mellom destinasjoner som f.eks. mobil-signaler og internett, er å regne som kritisk infrastruktur, da den er absolutt nødvendig for å sikre vesentlige samfunnsinteresser og nasjonal sikkerhet. I lys av den stadig økende bruken og avhengigheten av internett og mobilsignaler de siste årene, er det blitt mer og mer viktig med redundante og separate føringsveier for å sikre best mulige oppetider på det norske fibernettnettet.

Norske Fibre viser til at NKOM nå stiller strengere krav til redundante føringsveier og separate linjer inn til viktige knutepunkter i Norge. Legging av en ny fibertrase, uavhengig fra eksisterende føringsveier, mellom Bergen og Oslo, vil gjøre at nettverksstrukturen på dette strekket blir svært mye sikrere mot evt. nedetider. Dette har både sikkerhetsmessig betydning for landets største aktører, og andre kunder i ledningen, men også stor betydning for nasjonal sikkerhet med tanke på oppetider på Norges fibernettnett. Dette gjelder både for kunder av aktørene, samt kritiske offentlige aktører/instanser (Forsvaret, Forskning, helsevesenet, nødnettet, m.m.). Videre vises til at den andre aktøren som skal legge fiberkabel i området planlegger å legge denne i den smale traseen mellom Ytre Hvaler nasjonalpark og Færder nasjonalpark. Bunndata viser at det er en bratt grop akkurat på det smaleste punktet, noe som vil føre til at det ikke lar seg gjøre å legge to kabler med nok avstand imellom. NKOM stiller krav til at slike føringsveier skal holdes separat, noe som ikke vil la seg gjøre dersom begge kablene skal ligge mellom nasjonalparkene.

Planlagt ledning er av typen Minisub SA 192 som har en diameter på 27 mm inkludert armering, og en vekt i vann på 1,3 kg pr. meter. For minst mulig påvirkning på sjøbunnen er kabelen tenkt lagt rett på sjøbunnen, ikke nedspylt. Det er kun planlagt at kabelen skal spyles ned der denne er i konflikt med fiskeriinteresser i form av aktive redskap.

Færder nasjonalparkstyre ba i brev 13.06.2023 om ytterligere opplysninger til søknaden. Nasjonalparkstyret ba om en nærmere redegjørelse for nasjonal strategi for fiberkabel i Oslofjorden. Videre ba nasjonalparkstyret om en nærmere redegjørelse for hvorfor det ikke lar seg gjøre å legge fiberkabel utenfor nasjonalparken. I tillegg ba styret om en nærmere beskrivelse av hvor kabel skal legges på sjøbunn og hvor den er tenkt spylt ned, og en redegjørelse for eventuell forurensning i forbindelse med tiltaket, og tiltakets påvirkning på miljøet.

Norske Fibre har i tilleggsinformasjon til søknaden 28.06.2023 redegjort for nasjonal strategi for fiberutbygging med utgangspunkt i samfunnets økte avhengighet av IKT, som også gjør samfunnet mer sårbart for svikt og angrep på grunn av utilstrekkelig IKT-sikkerhet. Det vises til NOU 2015:13 som definerer sårbarhet som *"et uttrykk for de problemer et system får med å fungere når det utsettes for en uønsket hendelse, samt de problemer systemet får med å gjenoppta sin virksomhet etter at hendelsen er inntruffet"*. Utredningen omtaler blant annet utilsiktede hendelser og viser til at en av de sju strategiske prioriteringene i Nasjonal strategi for informasjonssikkerhet som ble lansert i 2012, var å "styrke IKT-infrastrukturen". I utredningen konstateres viktigheten av ekomnett og tjenester, hvorav mørk fiber (den kritiske infrastrukturen) er den underliggende faktoren. Det redegjøres videre for NKOM-rapport *"Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030"* og Meld. St. 28 (2020-2021) – Vår felles digitale grunnmur.

Norske Fibre redegjør videre for behovet for utbygging i Oslofjorden, og hvorfor omsøkt trasé er den optimale løsningen, og vurderinger av mulig trasé utenfor nasjonalparken. I området mellom Færder nasjonalpark og Ytre Hvaler nasjonalpark er en korridor med bredde på 200 meter, hvor helningen på sjøbunnen går fra 30 til 100 meter. Ved legging av sjøkabel legges denne på det dypeste punktet langs traseen, fordi den på sikt vil kunne skli ned langs bratte helninger, og i verste fall henge i frispenn. I denne korridoren har også annen leverandør planlagt kabel, som går mot land ved Moss, mens omsøkt kabel skal gå mot land ved Horten. For å oppnå fremføringsdiversitet er det viktig at fibertraseer som leverer transmisjonsnett holdes fysisk adskilte, sånn at det ved uhell eller skade ikke skal bli bortfall av flere kabler samtidig. Det vil derfor ikke la seg gjøre å legge mer enn en fiberkabel mellom nasjonalparkene. Dette er bakgrunnen for ønsket trasé. Det vises videre til det økonomiske aspektet, og at en "omvei" vil føre til store ekstrakostnader. Videre redegjøres det for prosessen med legging av kabel, og nedspyling av denne, og for vurderinger gjort ved valg av trasé. Det vises til at tiltaket ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, og at utbyggingen i tillegg faller innenfor alternativene "dersom sikkerhetshensyn eller vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig", jf. NKOM-rapportens målbilder.

I brev av 18.07.2023 har nasjonalparkstyret bedt om en mer detaljert beskrivelse av nøyaktig trasé og naturverdiene rundt denne.

I brev av 25.08.2023 har Norske Fibre lagt ved detaljert kartutsnitt for omsøkte trasé. I tillegg er det vist til at materialene i kablene ikke er av forurensende materialer, og inneholder ikke substanser som kan skade miljøet eller være ødeleggende for faunaen i sjøen. Med sin tynne og runde form dekker kabelen et svært lite areal av sjøbunn og i myke bunnmasser vil den etter kort tid synke ned i massene og bli tildekket av naturen selv. På steder med hardere bunn vil rur og andre organismer feste seg til kabelen og over tid gi kabelen er overdekning samtidig, som tilgroingen fester den til bunnen og holder den på plass. Bruk av bunnkart og legging med ROV sikrer også at kabelen vil få en optimal rute hvor den følger bunnprofilen med et jevnt bunnstrekk over hele trasélengden. Leggemetoden gjør at man unngår heng og spenn og tyngden av kabelen vil holde den stabilt på sjøbunn. En sjøkabel, som ligger stabilt og uten bevegelse på sjøbunn vurderes å ikke gi negativ påvirkning på hummerbestanden eller påføre sårbar natur skader. Så langt søker kjenner til er det ingen dokumentasjon på at sjøkabler er ødeleggende for miljøet eller for fremveksten av flora og fauna på sjøbunn.

Vedtaket fra nasjonalparkstyret

Færder nasjonalparkstyre avslo søknaden i møte 19.09.2023. Styrets vurdering var at vilkårene for å gi dispensasjon etter verneforskriften ikke var til stede, da tiltaket vurderes å stride mot verneformålet og kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Nasjonalparkstyret viser til formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark, og at etter verneforskriften § 3 skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, og at området er vernet mot inngrep av enhver art.

Styret viser til at nasjonalparken omfatter et stort mangfold av naturtyper og miljøforhold som gir grunnlag for en rik og mangfoldig flora og fauna, både på grunt og dypt vann. Med sin plassering i det sentrale Skagerak og nord for Kattegat, er nasjonalparken influert av både utstrømmende

vann med lavere saltholdighet fra Østersjøen og av saltere vann fra kyststrømmen. Den hydrografiske variabiliteten er stor i området. Færder nasjonalpark ligger nær Ytre Hvaler nasjonalpark, men skiller seg fra Ytre Hvaler på flere områder, blant annet at området omfatter flere marine kystvannstyper, og har også en mer beskyttet skjærgård og dermed en stor utbredelse av grunne, beskyttede naturtyper, med både bløt bunn (sand/mudder) og hard bunn (fjell og stein). Det er satt forvaltningsmål i forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark, blant annet at viktige marine naturkvaliteter, dvs. naturtyper habitater, økologiske prosesser og arter, skal bevares.

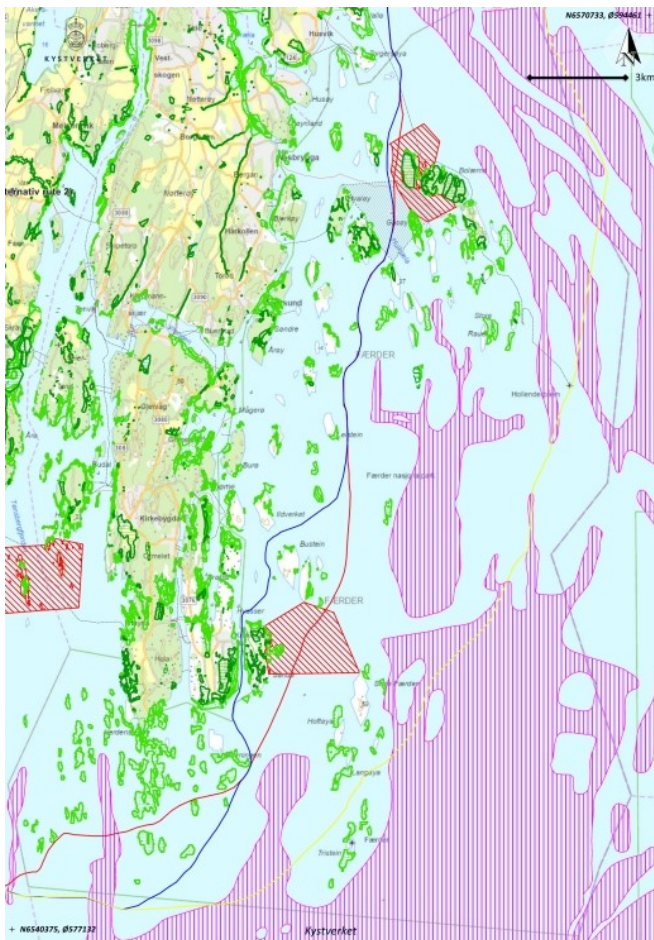
Bløtbunnsområdene er under press fra mange kanter. Områdene er utsatt for påvirkninger som klimaendringer og overgjørdsling av kystområder, og i tillegg også utsatt for mer lokale inngrep og tiltak. Utfordringene for ålegrassenger er de samme som for bløtbunnsområdene, og er dermed utsatt, mens de representerer naturområder av stor marinbiologisk verdi, både som gyte- og oppvekstområde for fisk og skjulested for andre marine organismer, og også for fugl. I nasjonalparken finnes også flere forekomster av skjellsand, noen registrert ved felt, og noen modellert. Denne naturtypen er utsatt for uttak siden naturtypen er ikke-fornybar ressurs, men også utsatt for andre utfordringer av ulike typer av fysiske inngrep, og spesielt mudring. I den nordøstre delen av nasjonalparken er det registrert dypområder med bløtbunn. Organismesamfunnene på bløtbunn er generelt artsrike.

Nasjonalparkstyret vurderer tiltaket til å stride mot verneformålet og å påvirke verneverdier nevneverdig. Vurderingene av å legge fiberkabel vurderes også sammen med andre effekter på naturmangfoldet. Tiltaket vurderes som omfattende, da traseen skal gå gjennom hele nasjonalparken. Det er dermed ikke usannsynlig at traseen vil gå over uberørt sjøbunn. Traseen er tenkt ført gjennom to områder med hummerfredning, og nært til andre naturtyper som skjellsand, tareforekomster og blåbunnsområder. Hummerfredningsområdene sin funksjon er å legge til rette for økt hummerbestand, uten påvirkning av menneskelig aktivitet. Alt naturmangfold er vernet, ikke utelukkende sårbare eller truede arter. Videre vises det til at det er mulig å legge traseen utenfor nasjonalparken, selv om dette er mer kostbart, jf. naturmangfoldloven § 12. Styret viser til at nødvendighetskriteriet i naturmangfoldloven § 48 ikke er oppfylt. Videre er føre-var prinsippet tillagt stor vekt i vurderingen, og at nasjonalparken er utsatt for press fra mange områder, og samlet belastning er derfor også vektlagt.

Nasjonalparkstyret konkluderer med at legging av fiberkabel i sjø gjennom hele nasjonalparken, er i strid med verneformålet og vil kunne påvirke verneverdiene mer enn nevneverdig. Nasjonalparkstyret kan heller ikke se at det er dokumentert vesentlige nasjonale samfunnsinteresser før føring av fiberkabel gjennom hele Færder nasjonalpark.

Klagers argumenter

Vedtaket er påklaget 12.10.2023. Klagen viser til at det fremgår av avslaget at tiltaket er i strid med verneformålet og at vil kunne påvirke verneverdiene. Det foreslås to nye traseer som unngår alle naturtyper etter DN's håndbok, samt arter av nasjonal forvaltningsinteresse etc. Traseene er planlagt ut ifra Naturbase for å unngå registrerte arter. Opprinnelig søkt trasé (rød linje på vedlagte kart) strakk seg over 32,3 km av nasjonalparken, de to nye forslagene har noe kortere strekk innenfor nasjonalparkens grenser.

Oversikt over omsøkt trase (rød linje) og alternative traseer (blå og gul linje)

Traséforslag 1 (blå linje) er lagt utenfor nasjonalparken frem til den har krysset to fiskefelt som det er nødvendig å spyle seg ned gjennom for å unngå konflikt med tråleaktivitet. Traseen går så nordover gjennom nasjonalparken, men ut av nasjonalparken ved Tjøme, og strekker seg innaskjærs et stykke på 2-3 km før den så går ut i nasjonalparken igjen. Dette gjør at traseen ikke lenger er i konflikt med hummerfredningsområde sør. Videre går traseen relativt likt som tidligere omsøkt trasé, men den går nå vest for det nordlige hummerfredningsområdet som er omtalt i avslagsbrevet. Traseen går således ikke lenger i konflikt med hummerfredningsområdene, og den vil heller ikke ha behov for å bli spylt ned innenfor nasjonalparkens grenser, slik som det er påpekt i avslaget at ikke tillates. Ved at kablen ikke spyles ned vil tiltaket være svært mye mindre inngripende, i tillegg til at bunnsedimenter vil tildekke kablen naturlig med tid. Dette forslaget strekker seg over 27,3 km av nasjonalparkens areal. Dette innebærer en nedskjæring på 5 km, som tilsvarer ca. 15,4% kortere strekk.

Traséforslag 2 (gul linje) går lenger ut i nasjonalparken. Denne går på tvers av nasjonalparken for å få korteste rute diagonalt over området. Traseen går store deler i "Fiskefelter for aktive redskap", og vil således måtte spyles ned i sjøbunnen i de områdene der det er konflikt mellom trasé og trålefelt. Av avslaget fremgår at nedspyling av traseen ikke tillates inne i nasjonalparken da dette innebærer mudring. Når det gjelder selve nedspylingsprosessen, så gjennomføres dette med spesialutstyr som gjør at oppdrift av bunnsedimenter er minimal. Grøften som dannes av

spyleverktøyet er 26 cm bred, og lukker seg innen svært kort tid, og vil ikke skade geologiske formasjoner under vann ettersom den kun bruker høytrykksvann for å spyle en grøft i mykere bunnsedimenter. Det vil således ikke være synlig at tiltaket er gjennomført. Dette forslaget strekker seg over 26 km av nasjonalparkens areal. Dette innebærer en nedskjæring på 5 km, som tilsvarer ca. 19,5% kortere strekk. Med bakgrunn i at kabelen som er søkt lagt er 2,7 cm i ytre diameter er det her også snakk om en kabel av svært beskjeden størrelse. Sett i forhold til tråledørene på en fiskebåt med aktivt redskap, så er fiberkabelen på størrelse med en sytråd. Klagen mener det er underlig at legging av denne typen kabel anses som et svært inngripende tiltak i naturen. En fiberkabel av denne typen vil ikke medføre noen form for termisk energi, varme, magnetiske felt eller forurensing.

Klager ber om at det gjøres en ny vurdering basert på de to nye forslagene som er oversendt. Det vises til opprinnelig søknad, hvor det fremgår at traseen en del av en stor fiber-ringstruktur for transportnett som skal styrke de norske nettene. Den er også svært viktig for å knytte sammen de største datasentrene i Norge. Norge er et svært ettertraktet sted for datasenterlokasjoner blant internasjonale kunder, men dette vil ikke fungere uten gode "motorveier" for fiberinfrastruktur for å binde de forskjellige lokasjonene sammen.

Nasjonalparkstyrets vurdering av klagen

Færder nasjonalparkstyre viser i sin forberedende klagebehandling til at i nasjonalparken er alt naturmangfold vernet, ikke utelukkende sårbare eller truede arter. Det er heller ikke slik at hele sjøbunnen i Færder nasjonalpark er kartlagt, og eventuell uberørt sjøbunn er også verdifull.

Styret viser til at det er mye aktivitet på sjøbunnen (tråling, fiskeaktivitet), ikke er et argument for å tillate mer aktivitet. Tråling er en lovlig aktivitet regulert av havressursloven. Når det gjelder de to alternative traseer som klager viser til, går begge fortsatt gjennom store deler av nasjonalparken.

Traséforslag 1 er påpekt fra klager å gå utenfor hummerfredningsområdene. Styret mener dette ikke er avgjørende for å gi en tillatelse. Traseen går fortsatt gjennom sårbare bløtbunnsområder og områder som er under press. Selv om denne traseen ikke vil ha behov for å bli spylt ned, er det styrets vurdering at det fortsatt er usikkert hvordan legging av fiberkabel vil påvirke verneverdiene.

Traséforslag 2 går i sin helhet gjennom nasjonalparken. Traseen går store deler i "fiskefelter for aktive redskap" og kabelen må således spyles ned i de områdene der det er konflikt mellom traseen og trålefelt. Klager viser til at nedspyling av kabel gjennomføres med spesialutstyr og at oppdrift av bunnsedimenter er minimal. Styret vurderer tiltaket som omfattende, og viser til at det vil berøre store deler av nasjonalparken. Styret mener nedspyling vil medføre en oppvirvling av sedimenter og en forstyrrelse av bunnen, selv om påvirkningen kan være kortvarig.

Færder nasjonalparkstyre viser til at det ikke er kommet nye momenter ut over at det foreslås to nye traseer som begge går gjennom store deler av Færder nasjonalpark. Det er ikke usannsynlig at traseen vil gå over urørt sjøbunn, og mulige truede og sårbare arter som ikke er påvist. Det ble nylig påvist et truet habitat og urørt sjøbunn i den sørøstre del av nasjonalparken. Det er usikkert

hvordan legging av fiberkabel vil kunne påvirke verneverdiene. Traseen vil ha en forstyrrende effekt på bunnforholdene, da store deler tenkes spylt ned. I tilleggsopplysninger til søknaden vises det til at det er mulig å legge traseen rundt Færder nasjonalpark. Styret mener vilkårene for å gi dispensasjon ikke er oppfylt, og opprettholdt avslaget i møte 30.11.2023. Saken oversendes til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Problemstillingen i saken er om det skal gis dispensasjon fra verneforskriften for Færder nasjonalpark for legging av undervanns fiberoptisk ledning. I klagen er det foreslått to alternative traseer til opprinnelig omsøkt trasé. Alle tre traseer går gjennom nasjonalparken i varierende lengde.

Reglene som gjelder for dette verneområdet

Færder nasjonalpark ble vernet ved kgl.res. 23.08.2013, og dekker et areal på ca. 340 km² hvorav ca. 15 km² er landareal.

Formålet med vernet er etter verneforskriften § 1 å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet er videre å ta vare på:

- Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- en lite påvirket kystskog på Vestre Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters.

Det følger av verneforskriften § 3 at i nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Det følger av § 3 at området er vernet mot inngrep av enhver art, og at vegetasjonen på land og i sjø er vernet mot skade og ødeleggelse.

Verneforskriften har ikke unntaksbestemmelser som åpner for at det kan gis tillatelse til legging av sjøkabel i nasjonalparken, og søknaden må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48.

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at denne bestemmelsen ikke kan brukes for å utvide den rammen som er gitt i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. For at en dispensasjon skal kunne gis må vilkårene i bestemmelsen være oppfylt.

De miljørettsprinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 er retningslinjer for alle avgjørelser som påvirker naturmangfold.

Nærmere om tiltaket og alternative traseer

Utgangspunktet ved utbygging av fibernett i Norge er basert på målbilder knyttet til robusthet og redundans i transmisjonsnettene. Målbildene er definert av Nkom med utgangspunkt i Nasjonal strategi for sikker og robust ekominfrastruktur. De fire målbildene er robuste transmisjonsnett i hele landet, kommersielle mobiloperatører benytter samlet sett flere autonome transmisjonsnett, husstander og virksomheter har tilbud om minst to uavhengige bredbåndstilknytninger, og Norge har et godt tilbud av høykapasitets forbindelser mot flere land og fra alle landsdeler.

Robuste transmisjonsnett i hele landet beskriver en tilstand med et godt tilbud av transmisjonstjenester med høy tilgjengelighet i hele landet. Dette innebærer at det enkelte transmisjonsnettet har god redundans, er teknisk og driftsmessig uavhengig av andre transmisjonsnett (autonomt), og benytter fysiske traseer som i stor grad er adskilt fra andre transmisjonsnett.

Det vises til at det er viktig at fibertraseer som leverer transmisjonsnett holdes fysisk adskilte, med bakgrunn i at det ved et uhell eller skade ikke skal bli bortfall av flere kabler samtidig. Dette er begrunnelsen for at det etter søkers vurdering ikke er vil la seg gjøre å legge mer enn en fibertrasé mellom nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler. Traseene som er omsøkt i opprinnelig søknad, og traseene som er tatt inn som alternativer i klagen, går derfor alle gjennom Færder nasjonalpark.

Det opplyses at kabelen på deler av strekningen planlegges å spyles ned, mens på andre deler av strekningen vil kabelen kunne legges direkte på sjøbunnen ved hjelp av ROV for å sikre mest mulig skånsom nedleggelse av kabelen. Bakgrunnen for at kabelen ikke er planlagt spylt ned gjennom hele nasjonalparken er at nedspyling ville gjort tiltaket mer inngripende. Det er kun i områder der kabelen havner i konflikt med det aktive fiskefeltet i den sør-vestlige delen av nasjonalparken at kabelen ønskes spylt ned, for å gjøre den overtrålbare. Det resterende strekket gjennom nasjonalparken er kabelen tenkt lagt rett på sjøbunnen for å begrense skadeområdet av tiltaket, samt å unngå at tiltaket blir så inngripende som ved eventuell nedspyling hele veien.

Det er opplyst at omveien rundt Færder nasjonalpark fører til at traseen blir ca. 20 kilometer lengre, hvorav traseen må spyles ned i sin helhet. Dette vil igjen medføre en svært mye høyere kostnad for prosjektet (oppimot 10 millioner i ekstrakostnader), samtidig som robustheten svekkes gjennom brutt diversitet. Samtidig vil også dataene som går gjennom kabelen måtte bevege seg 20 km ekstra, som igjen svekker hastigheten på transportnettet.

Er vilkårene for å gi dispensasjon oppfylt?

For at det skal kunne gis dispensasjon må vilkårene i naturmangfoldloven § 48 være oppfylt. Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 første alternativ er at tiltaket ikke strider mot verneformålet og ikke har nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 andre alternativ er at sikkerhetshensyn gjør det nødvendig. En dispensasjon vil bare være nødvendig der det ikke er mulig å ivareta sikkerhetshensynet på en måte som ikke påvirker verneområdet.

Vilkårene etter naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ er at vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Det er bare *vesentlige* samfunnsinteresser som kan gi grunnlag for dispensasjon. Dispensasjonsadgangen er dermed en sikkerhetsventil for situasjoner av stor samfunnsmessig betydning. Dispensasjon er bare aktuelt der det er snakk om tiltak av nasjonal interesse. En dispensasjon vil bare være nødvendig der det ikke er mulig å ivareta samfunnsinteressen på en måte som ikke påvirker verneområdet.

Færder nasjonalparkstyre har vurdert at det omsøkte tiltaket er i strid med verneformålet og vil påvirke verneverdiene i nasjonalparken.

Styret har basert vedtaket på kunnskap om tiltaket og mulig påvirkning på naturverdiene hentet fra redegjørelse fra søker, og generell kunnskap om verneverdiene i nasjonalparken, jf. naturmangfoldloven § 8. Styret har vurdert tiltaket som omfattende, og ettersom traseen skal gå gjennom store deler av nasjonalparken er det vurdert som sannsynlig at tiltaket vil gå over uberørt sjøbunn. Opprinnelig omsøkt trasé berører områder med hummerfredning, og nært til andre naturtyper som skjellsand, tareforekomster og blåbunnsområder. Styret har lagt til grunn at tiltaket kan påvirke verneverdiene nevneverdig, og viser til at alt naturmangfold er vernet, ikke bare sårbare og truede arter. Styret har videre lagt vekt på samlet belastning i nasjonalparken, jf. naturmangfoldloven § 10.

Deler av kabelen er planlagt spylt ned. I tidligere sak om legging av fiberkabel i Ytre Hvaler nasjonalpark, Miljødirektoratets vedtak 23.11.2023, ble det lagt til grunn kunnskap fra gjennomført konsekvensutredning. Det ble der vist til det ikke er kjente effekter ved å ha en slik fiberkabel liggende nedgravd i sjøbunnen, og at tiltaket mest sannsynlig derfor først og fremst har konsekvenser i anleggsfasen, dvs. som følge av nedspyling. Det ble der lagt til grunn: "*Det foreligger ikke et fullstendig kunnskapsgrunnlag om hvilke effekter legging av sjøkabler har på sjøbunnen og tilhørende naturmangfold. Det er sannsynlig at arter som befinner seg i grøfta også vil finne seg i områdene på siden av grøfta som nedspyles og grøftarealet vil sannsynligvis rekoloniseres etter noe tid. Det er usikkerhet hvor lang tid dette vil ta og det vil bero på annen påvirkning. For strekningen på 1,3 km som skal legges i områder hvor tråling ikke foregår, vil legging av sjøkabelen midlertidig kunne forringe mer uberørte og upåvirkede områder. Det er som vist til over sannsynlig at disse negative effektene er midlertidige og at områdene vil få tilbake sitt naturlige naturmangfold.*"

Miljødirektoratet legger til grunn det samme kunnskapsgrunnlaget som nasjonalparkstyret når det gjelder vurdering av tiltakets mulige påvirkning på verneverdiene i Færder nasjonalpark. Alle de aktuelle traseene berører nasjonalparken over et lengre strekke, den opprinnelig omsøkte traseen 32,3 km, og de alternative traseene 27,3 km og 26 km. Dispensasjon etter

naturmangfoldloven § 48 første alternativ forutsetter at tiltaket ikke påvirker verneverdiene nevneverdig. Dette innebærer at dispensasjon bare kan gis for bagatellmessige eller forbigående forstyrrelser. Så lenge legging av sjøkabelen vil kunne gi skade på fauna og forrige sjøbunnen over en lang strekning i nasjonalparken, er dette vilkåret ikke oppfylt.

Vi er derfor enig med nasjonalparkstyret i at vilkårene for å gi dispensasjon etter første alternativ i § 48 ikke er oppfylt fordi tiltaket vil kunne påvirke verneverdiene.

Selv om tiltaket påvirker verneverdiene i nasjonalparken kan det gis tillatelse dersom det er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser jf. naturmangfoldloven § 48 tredje alternativ. Med vesentlig samfunnsinteresse menes tungtveiende hensyn av nasjonal betydning. Eksempler på dette er viktige kommunikasjonsanlegg som flyplasser, jernbaner eller større samferdselsprosjekter. Saker som har stor lokal eller regional betydning er ikke tilstrekkelig som grunnlag for dispensasjon etter denne bestemmelsen. Nødvendighetskravet er ikke oppfylt dersom det lar seg gjøre å ivareta samfunnsinteressen på annen måte.

I klagesaken fra Ytre Hvaler nasjonalpark ble det vurdert at den aktuelle fiberkabelen var å anse som en vesentlig samfunnsinteresse. I denne saken var det innhentet uttalelse fra Nkom, som generelt viste til at fibernetene utgjør en viktig del av grunnmuren i vårt digitale samfunn, men uttalte seg ikke om betydningen av legging av fiberkabel på den konkrete strekningen. Nkom viste til at utbygging av nye fibertraseer, herunder sjøfibertraseer langs kysten, bidrar til ytterligere forsterkning og fremføringsdiversitet mellom regionene Østlandet, Sørlandet og Vestlandet, og samsvarer med målbildet i Nkoms rapport Robuste transmisjonsnett for Norge mot 2030. Etter Nkoms syn må viktigheten av en fiberkabel vurderes konkret i det enkelte tilfellet og bero på i hvilken grad den bidrar til økt robusthet i nettene, hvem som skal ta den i bruk og for hvilke formål og i hvilken grad den bidrar til økt redundans og diversitet.

Miljødirektoratet legger derfor til grunn at legging av fiberkabel *kan* være en vesentlig samfunnsinteresse, men at dette må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Rapporten "Fremtidens digitale Norge – Nasjonal digitaliseringsstrategi 2024-2030" omtaler styrket sikkerhet og beredskap i den digitale grunnmuren. Rapporten viser til en målsetting frem mot 2030 om at den digitale grunnmuren må bli mer robust, og med videreutvikling og styrking av redundansen og diversiteten, som kan være relevant i en vurdering av vesentlig samfunnsinteresse.

I sin søknad har Norske Fibre vist til at utbyggingen av fiberkabelen mellom Bergen og Oslo er en del av en ringstruktur, hvorav det også planlegges en landtrasé mellom Oslo og Trondheim. Ringstrukturen bygges ut for å oppnå styrket robusthet gjennom bedre redundans og diversitet. Norske Fibre sin fiberring vil, når ferdigstilt, knytte sammen alle de viktigste tettstedene, knutepunktene (+ utenlandtilkoblinger) og datasentrene langs kysten fra Trondheim til Oslo, samt opp gjennom Østerdalen. Det vises til at dette er blant målbildene som er definert av Nkom. Videre påpekes viktigheten av å bygge ut separate føringsveier inn mot de største tettstedene i Norge, som den underliggende faktoren for at det er viktig med denne utbyggingen inn i Oslofjorden.

Nasjonalparkstyret har ikke vurdert om den konkrete fiberkabelen er en vesentlig samfunnsinteresse, men har lagt til grunn at nødvendighetsvilkåret i § 48 ikke er oppfylt.

For å kunne gi dispensasjon etter alternativet om vesentlig samfunnsinteresse må det være nødvendig å gjennomføre tiltaket i nasjonalparken. Med dette menes at interessen ikke kan ivaretas på annen måte, for eksempel at det ikke finnes alternativ lokalisering. Nasjonalparkstyret har lagt til grunn at nødvendighetskriteriet i § 48 ikke er oppfylt.

I tilleggsinformasjonen oversendt fra søker vises det til at transportnettene utgjør en kritisk infrastruktur i ekosektoren. En del av infrastrukturen til de store aktørene går per i dag i felles traseer, noe som kan være en faktor som svekker robustheten i nettet. Ringstrukturer gir en ekstra grad av robusthet og redundans. Dersom ringen brytes, vil trafikken kunne rutes om motsatt vei. Aktørene i markedet leier gjerne fiber av hverandre, og kabler legges i samme grøft. Dette kan igjen føre til svikt hos flere leverandører samtidig noe som er sårbart.

Når det gjelder muligheten til å legge traseen utenfor nasjonalparken, viser søker til den smale korridoren mellom nasjonalparkene Færder og Ytre Hvaler, og at det ikke lar seg gjøre å legge mer enn en fibertrasé mellom disse nasjonalparkene.

Miljødirektoratet legger til grunn at unntak fra verneforskriften kan være "nødvendig" selv om det er en teoretisk mulighet for å legge tiltaket utenfor verneområdet. Dette er også lagt til grunn av Borgarting lagmannsrett i dom om etablering av en kraftlinje gjennom Sør-dalen naturreservat (LB-2014-40408). I dommen uttaler lagmannsretten: *"Lagmannsretten peker på at en kraftlinje tilnærmet alltid kan legges utenfor/rundt et naturreservat. Imidlertid må det kunne tenkes tilfeller der "vesentlige samfunnsinteresser" er så sterke at verneinteressene må vike, og at nødvendighetsvilkåret 15 vil være oppfylt. Sentralt i vurderingen må likevel være å se om det foreligger alternative traséer. Vilråene for dispensasjon vil sjelden være oppfylt der det foreligger en åpenbar alternativ trasé utenfor reservatet. Kan en alternativ trasé utenfor verneområdet etableres innen rimelig tid og til ikke uforholdsmessige kostnader vil vilråene for dispensasjon, slik lagmannsretten ser det, ikke være oppfylt ... Dette må skje gjennom en konkret helhetsvurdering i hvert enkelt tilfelle."*

I vurderingen av om unntak fra verneforskriften er nødvendig må det derfor gjøres en konkret vurdering av om det finnes reelle alternative traseer, som enten ikke berører nasjonalparken, eller berører nasjonalparken i mindre grad. I vurderingen av om alternative traseer er reelle må det både tas hensyn til om alternativet oppfyller den aktuelle samfunnsinteressen, og om alternativet kan velges uten at det medfører uforholdsmessige merkostnader.

Konklusjon

Miljødirektoratet støtter vurderingen fra Færder nasjonalparkstyre om at legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé kan påvirke verneverdiene nevneverdig, og at det derfor ikke er grunnlag for dispensasjon til tiltaket etter naturmangfoldloven § 48 første ledd første alternativ.

Miljødirektoratet støtter videre vurderingen om at den omsøkte traseen ikke oppfyller nødvendighetsvilkåret i naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ. Miljødirektoratet

finner derfor ikke grunnlag for å overprøve nasjonalparkstyrets vedtak om avslag på søknad i om legging av undervanns fiberoptisk ledning i omsøkt trasé.

Miljødirektoratet legger imidlertid til grunn at naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ *kan* gi hjemmel for dispensasjon for legging av fiberkabel gjennom nasjonalparken. Dette forutsetter at den konkrete kabelen vurderes å være en vesentlig samfunnsinteresse, og at legging av fiberkabel gjennom nasjonalparken er nødvendig.

Dersom det godtgjøres at den omsøkte fiberkabelen er en vesentlig samfunnsinteresse etter naturmangfoldloven § 48 første ledd tredje alternativ, må det vurderes om det finnes reelle alternative traseer enten utenfor nasjonalparken eller som berører nasjonalparken i mindre grad enn de fremlagte alternativene.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seksjonsleder

Alle Statsforvaltere og verneområdestyrer

Trondheim, 07.11.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/8934

Saksbehandler:
Vibeke Husby

Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder - 2025

Statsforvalteren kan i år innen 15. november sende inn et anslått totalbeløp for tiltaksmidler for 2025 (midler til naturrestaurering ikke inkludert) og på grunnlag av dette bli tildelt 25% av totalbeløpet allerede i tildelingsbrevet før jul. Elektronisk søknadssenter (ESS) skal som vanlig benyttes for å melde inn behov for midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, og frist for innmelding i ESS er 10. januar 2025. Innmelding av behov for SNO-ressurs skal bygge på planleggingsmøter mellom forvaltningsmyndighet for verneområdene og SNO lokalt.

Post 1420.31 – Tiltak i verneområder og naturrestaurering Nytt – statsforvaltere kan melde inn estimert totalbeløp innen 15. november 2024

Med referanse til oppfølging etter vårkonferansen for miljøverndirektørene og e-post fra Miljødirektoratet til embetene av 1. oktober, følger her informasjon om prøveordning for tidlig del-tildeling av tiltaksmidler. Prøveordningen gjelder kun for statsforvaltere og kommuner med delegert forvaltningsmyndighet. Ordningen gjelder ikke for restaureringstiltak over samme budsjettpost – her gjelder innmelding av behov for midler som før. Nasjonalpark- og verneområdestyrene skal melde inn og får behandlet sine behov for tiltaksmidler på samme måte som tidligere år.

For at statsforvalterne skal kunne starte opp forberedelser og tiltak som kan/bør ha oppstart tidlig på året i 2025, ønsker vi å tildele 25 % av innmeldt totalbehov allerede den 20. desember 2024, i tildelingsbrevet til statsforvalterne for 2025. Alle tiltak skal være i tråd med postformålet og strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Vi ber om at statsforvalterne innen 15. november sender inn et realistisk anslag for totalbeløp for tiltaksmidler i 2025 – midler til naturrestaurering ikke inkludert. Anslaget sendes på e-post til post@miljodir.no og med kopi til vibeke.husby@miljodir.no

Nasjonalpark- og verneområdestyrene har i flere år meldt inn behov for midler til tiltak i ESS, på samme vis som statsforvalterne. De har på bakgrunn av innmeldingen fått en rammetildeling, med mulighet til å disponere midlene mellom innmeldte tiltak som er innenfor postformålet til kap./post 1420.31 i statsbudsjettet og er i tråd med strategien for bruk av midler til tiltak i verneområder. Vi legger nå opp til liknende prosedyre for statsforvalterne.

En ramme vil bli tildelt i februar 2025, på bakgrunn av hvilke tiltak som er godkjent/har fått status som OK i ESS. Dette vil gi en smidigere ordning for statsforvalterne og samtidig effektivisere arbeidet i direktoratet. Det vil ikke lenger være behov for å melde inn behov for omdisponering av tiltaksmidler, så lenge midlene benyttes på tiltak med status OK i ESS. Rapportering i ESS skal skje på slutten av året, på samme måte som før. Dette fordi vi trenger en nasjonal oversikt over bruken av tiltaksmidlene, med behov for å kunne ta ut nasjonale rapporter fra ESS til ulike formål. Naturoppdrag vil om ikke så lenge kunne gi ytterligere forenkling og effektivisering av oppgavene knyttet til både innmelding av behov for midler til tiltak og rapportering.

Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Statsforvalteren har ansvar for å kontakte kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for mindre verneområder for å registrere behov for tiltaksmidler. Innmeldte behov skal samordnes og prioriteres av Statsforvalteren i dialog med kommunene og inngå i den samlede prioriterte innmeldingen. Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet skal inviteres til planleggingsmøtene hos Statsforvalteren.

De miljørettslige prinsippene

De miljørettslige prinsippene (§§ 8 til 12) i naturmangfoldlovens kapittel II skal legges til grunn ved myndighetsutøvelse som berører naturmangfold. For at det skal komme frem tydeligere hvilke vurderinger som er gjort forut for søknader om midler til tiltak, skal forvaltningsmyndighetene synliggjøre vurderingene av miljørettsprinsippene ved innmelding av behov for midler til tiltak som kan berøre naturmangfold. Når en beslutning har utelukkende positiv effekt for naturmangfold, er det ikke nødvendig å bruke prinsippene. Vi ber om at det gis en kort oppsummering av vurderingen i merknadsfeltet ved utfylling av skjema i elektronisk søknadssenter og at eventuell utfyllende beskrivelse av vurderingene legges ved som vedlegg til tiltaket. Vurderingen etter prinsippene skal være forholdsmessig til tiltakets omfang og påvirkning på naturmangfoldet. I henhold til KLD sin veileder om naturmangfoldloven kapittel II, er det ikke nødvendig å henvise til hvert enkelt prinsipp, men vi ønsker at det kommer frem hvilke vurderinger som er gjort. Veilederen ligger på regjeringens nettsider [her](#) og Miljødirektoratets veiledning om miljørettsprinsippene finnes [her](#).

Naturrestaurering

Posten kan benyttes til å restaurere forringet natur i økosystemer som våtmark, skog, fjell, kulturlandskap, åpent lavland, elver og innsjøer og marine naturtyper langs kysten, både innenfor og utenfor verneområdene. Restaurering er nødvendig for å stoppe tapet av naturmangfold og under dette virkninger av klimaendringene. Midlene skal benyttes til å gjennomføre restaureringstiltak, blant annet med grunnlag i *Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)*. Statsforvalteren i Oslo og Viken og Statsforvalteren i Innlandet kan bistå med faglige råd knyttet til restaurering av myr. Det kan meldes inn behov for midler fra post 1420.21 til styrket kapasitet hos Statsforvalterne knyttet til oppgaver på naturrestaurering. Vi gjør oppmerksom på at midlene til å styrke kapasiteten er begrenset.

Behov for midler til hogst av fremmede treslag i verneområder som er av et visst omfang, meldes inn i skjemaet for *Naturrestaurering* i ESS. Hvis tiltaket har mer karakter av skjøtsel, meldes det inn i skjemaet for *Tiltak i verneområder*.

Tiltak i verneområder

Målet for bruken av midler til tiltak i verneområder er at naturtilstanden opprettholdes og bedres. Miljødirektoratet legger *Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder* til grunn for tildeling av midler, se vedlegg 1. Prioriteringene i strategien skal også følges ved innmelding av tiltak. Det kan meldes inn behov for tiltak i alle typer av verneområder, inkl. marine verneområder og andre verneområder i sjø.

Alle innmeldte tiltak skal i tillegg til verneformålet være i tråd med godkjent forvaltnings- eller skjøtelsesplan, besøksstrategi eller andre relevante styringsdokumenter. Tiltaksplaner i FPNV (forvaltningsplan på nett) er koblet til søknadsskjema i ESS. Disse tiltaksplanene åpnes i ESS, og FPNV-tiltak velges direkte inn i søknadsskjemaet.

Det kan tildeles midler til kartlegginger og andre nødvendige utredninger som er direkte knyttet til tiltak.

Pågående skjøtselstiltak

Statsforvalteren kan for 2025 søke om en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke for pågående skjøtselstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom behovet skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Tiltak der SNO er økonomisk ansvarlig, meldes inn som enkelttiltak i ESS, og ikke som del av en ramme.

Fremmede arter

For bekjempelse av mink, rynkerose og stillehavsøsters er det utarbeidet handlingsplaner (DN-rapport 5-2011, DN-rapport 2013-1 og Rapport M-588, 2016). Prioriteringer gitt i handlingsplanene skal følges ved innmelding av behov for midler til

slike tiltak, og metodene som er gjengitt i planene skal benyttes. Ved minkbekjempelse kan fellingsinstruksen kun tas i bruk av tjenesteytere som har kontrakt med SNO.

Informasjonstiltak

Alle informasjonstiltak som iverksettes skal være i henhold til [merkevaren Norges nasjonalparker](#) og være forankret i en besøksstrategi. For verneområder forvaltet av verneområdestyrer og for verneområder med status som Ramsarområde, skal besøksstrategier sendes til Miljødirektoratet for faglig godkjenning. Alle henvendelser knyttet til informasjonstiltak rettes til merkevare@miljodir.no.

Områder som har eller tåler mye besøk, områder som har særlig sårbare naturverdier (med behov for kanalisering av ferdsel), samt bynære områder skal prioriteres ved utarbeidelse av besøksstrategier. Behov for midler til informasjonstiltak i slike prioriterte områder meldes inn via ESS. Statsforvalteren må samordne og gjøre en prioritering av forslag til informasjonstiltak fra kommuner med delegert forvaltningsmyndighet.

Statsforvalteren kan for 2025 melde inn behov for en ramme på inntil kr. 500 000 per fylke til informasjonstiltak (ved senere endringer i fylkesinndeling tar vi forbehold om endret fordeling). Dersom Statsforvalterens behov skulle overstige tildelt ramme, må overskytende tiltak spesifiseres som egne tiltak i ESS. Informasjonstiltak som SNO skal være økonomisk ansvarlig for, meldes inn som enkelttiltak i ESS.

Verneskilt og skiltstenger

Totalt behov for antall verneskilt, underskilt og skiltstenger meldes inn sammen med de andre tiltakene i ESS. Det skal benyttes en egen linje for skilt og en annen for stenger. Antall og type skilt/stenger oppgis i merknadsfeltet.

Retningslinjene for bruk av verneskilt finner du her:

https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/alle-tema/verneomrader/retningslinjer-for-bruk-av-verneskilt_mdir_mai_2021.pdf

Vi har tidligere hatt en avtale for leveranse av verneskilt, underskilt og skiltstenger, men den har gått ut. Vi skal i gang med anskaffelse av ny avtale. Inntil videre er det fortsatt mulig å bestille hos Reklameservice AS: <https://miljodir.reklameservice.no/>. Bestillingsløsningen krever innlogging, og passordet er *miljodirektoratet*.

Innmeldinger av andre behov

Driftsmidler til verneområdestyrer

Verneområdestyrene skal melde inn behov for driftsmidler over post 1420.21 i ESS. Nærmere informasjon om hva det kan søkes om finnes i veiledningen til søknadsskjemaet i ESS under "Bestillingsdialog", "Behovsinnmelding statsforvalteren".

Midler til driftsoppgaver i verneområdene kan *ikke* dekkes over post 1420.31, men kan omsøkes under post 1420.21.

Forvaltningsplaner og bevaringsmål

Forvaltningsplaner skal utarbeides i det nettbaserte FPNV-systemet. Behov for midler til forvaltningsplaner skal meldes inn i ESS, i skjemaet *Behovsinnmelding statsforvalteren*.

Vi trenger å vite hva som er effekten av tiltak som settes inn, og det er derfor viktig med effektmåling av tiltak. Vi oppfordrer derfor forvaltningsmyndigheten til å etablere bevaringsmål i Naturoppdrag.

Ferdselstellere

Vi har frem til nå hatt et opplegg for ferdselstellere i verneområder der Miljødirektoratet besitter tellere, som fordeles til forvaltningsmyndighetene basert på behovsinnmelding. SNO lokalt har bistått med oppsetting og drift, samt ajourføring av databasen.

Erfaringene med dagens opplegg for ferdselstellere viser imidlertid at SNO bruker uforholdsmessig mye tid på oppfølging av tellere, og det er behov for å redusere SNO-bidraget grunnet begrensede ressurser. Dette betyr at forvaltningsmyndighetene kan forvente mindre SNO-bistand til tellere i felt. Vi er i ferd med å avklare opplegg for 2025, og vil komme med informasjon når dette er avklart.

For 2025 meldes behov for Miljødirektoratets elektroniske ferdselstellere inn i ESS som før. Det skal meldes inn både behov for å kunne beholde tellere som allerede er i bruk og behov for nye tellere. I kostnadsfeltet skrives kr. 1. Det er ikke ønskelig at forvaltningsmyndighetene kjøper inn tellere selv ved bruk av tiltaksmidler.

Marint søppel

Det fins en egen tilskuddspost for tilskudd til tiltak mot marin forsøpling (post 1420.71). Statsforvalteren kan oppfordre frivillige og ideelle organisasjoner og stiftelser, private bedrifter, selvstendige kommunale og interkommunale selskaper og samarbeidsorganer til å søke midler fra denne posten for å få til et samarbeid om rydding innenfor de kystnære verneområdene. Opprydding av avfall langs elver, vann og innsjøer er også omfattet av ordningen. Behov for midler til mindre tiltak knyttet til rydding av marint søppel i verneområder kan meldes inn i ESS, i skjemaet *Tiltak i verneområder*.

Planlegging av verneområdearbeidet

Det er viktig å sikre god dialog og forutsigbarhet i verneområdearbeidet med hensyn til prioritering av oppsynsinnsats, gjennomføring av oppdrag og oppfølging av bevaringsmål som SNO har ansvar for. Forvaltningsmyndigheten og naturoppsynet skal

bruke Naturoppdrag, både i planlegging og gjennomføring av oppdrag i verneområdene.

Hovedpunkter i samhandlingen (se også tabell under):

- I tillegg til å bruke Naturoppdrag aktivt gjennom året, skal de årlige planleggingsmøtene omhandle verneområdearbeidet og være en arena for samhandling om utfordringer og prioriteringer kommende år
- Planleggingsmøtene mellom SNO og forvaltningsmyndighetene skal gjennomføres mellom 15. november og 15. desember. På forhånd bør det ha vært gjennomført formøter mellom saksbehandler hos forvaltningsmyndigheten og lokalt SNO hvor man går mer detaljert gjennom rapportering og nye fremtidige oppdrag
- Forslag til oppdrag for kommende år skal legges inn av forvaltningsmyndigheten i Naturoppdrag senest 1 uke før planleggingsmøtet. Forvaltningsmyndigheten kan også legge inn oppdrag ved behov gjennom året
- Alle oppdrag som er utført inneværende år skal være godt og tilstrekkelig dokumentert i Naturoppdrag av utføreren senest en uke før planleggingsmøtet. Dette gjelder også tiltak knyttet til Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025) og eventuelle andre oppgaver knyttet til restaurering av natur
- Endelig frist for innlegging av oppdrag for kommende år, er 10. januar.
- Ved innlegging av oppdrag i Naturoppdrag hvor SNO settes som ansvarlig, skal det som utfører settes inn navnet på *Naturoppsyn* som er oppgitt i Naturoppdrag. Alle verneområdene skal ha et SNO-navn som *Naturoppsyn*. Hvis det ikke ligger inne Naturoppsyn, lar en utfører stå tom
- SNO vil etter 10. januar ta endelig stilling til om oppdraget kan tas eller skal avvises. Hvis oppdraget tas, blir det vurdert om utfører skal endres eller ikke. Eventuell endring gjøres av SNO lokalt som del av egen planlegging
- Endelig frist for avklaring av oppdrag, settes til 15. mars, men det skal tilstrebes å ha dette klart så tidlig som mulig
- Forvaltningsmyndighetene har hovedansvar for behov og oppdrag, mens SNO bruker observasjon, med eller uten krav til oppfølging, samt installasjon for å registrere det som oppdages/registreres i felt. Forvaltningsmyndigheten må deretter vurdere om det skal genereres behov eller oppdrag utfra SNO sine innlagte observasjoner og installasjoner.

SNO er selv ansvarlig for å planlegge og prioritere og er økonomisk ansvarlig ved gjennomføring av egne tilsyns- og kontrolloppgaver. Det er allikevel viktig at forvaltningsmyndigheten drøfter tilsynsbehov med SNO og kommer med innspill til prioriteringer av tilsynsvirksomheten for kommende år. Det jobbes med å få på plass en egen funksjon i Naturoppdrag, hvor forvaltningsmyndigheten i samråd med SNO må legge inn ønsket tilsynsfrekvens for alle verneområder. I dag har mange embeter en egen plan for dette, og inntil den nye funksjonen i Naturoppdrag blir tilgjengelig, må

denne planen brukes. Ordinært tilsyn i verneområdene skal ikke legges som oppdrag i Naturoppdrag.

Oppdrag knyttet til registrering og skjøtsel av kulturminner må avklares med regional kulturminnemyndighet før de eventuelt legges inn som oppdrag til SNO.

Tabelloversikt over viktige frister og gjøremål.

Hva skal gjøres?	Hvem gjør det?	Når skal det gjøres?	Kommentar.
Formøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	Senest en uke før planleggingsmøtet	Gjennomgang av gjennomførte og kommende oppdrag. Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett forslag til kommende års oppdrag i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest en uke før planleggingsmøtet	
Dokumenter alle oppdrag utført inneværende år i Naturoppdrag	Utfører	Senest en uke før planleggingsmøtet	Også tiltak knyttet til "Plan for restaurering av våtmark i Norge (2021-2025)" og andre naturrestaureringsoppgaver. Om utfører ikke har tilgang til Naturoppdrag skal ansvarlig dokumentere oppdraget
Planleggingsmøter	Forvaltningsmyndighet og lokalt SNO	15. november til 15. desember	Forvaltningsmyndighet arrangerer
Opprett alle oppdrag for kommende år i Naturoppdrag	Forvaltningsmyndighet	Senest 10. januar	Oppdrag til SNO skal være knyttet til en utfører
Siste frist for å avvise oppdrag i Naturoppdrag	Lokalt SNO	Senest 15. mars	Avviste oppdrag skal ha " <i>Ingen utfører</i> ". Godtatte oppdrag skal ha riktig <i>Utfører</i>

Elektronisk søknadssenter (ESS)

Elektronisk søknadssenter (ESS) vil være klart for innmeldinger i skjemaene *Midler til tiltak i verneområder* og *Midler til naturrestaurering* fra og med 20. november 2024.

Behov for tiltaksmidler skal meldes inn med netto beløp, det vil si uten merverdiavgift. Den regnskapsmessige håndteringen ved bokføring av merverdiavgift, omtales i Rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Det ligger to ulike skjemaer i ESS for innmelding av behov for midler til tiltak på post 1420.31 – ett for *Midler til tiltak i verneområder* og ett for *Midler til naturrestaurering*. Alle tiltak skal kostnadsberegnes og gis unik prioritering i ett av skjemaene.

Det må være klart hvem som skal være økonomisk ansvarlig for de ulike tiltakene når de legges inn i ESS. Ethvert tiltak som meldes inn skal kun ha én økonomisk ansvarlig.

Tiltaksmidlene vil bli tildelt i hovedtildelingen i februar 2025. Dersom det skulle bli behov for supplerende tildelinger senere på året, meldes behov inn på e-post til:

Vibeke Husby vibeke.husby@miljodir.no for verneområder forvaltet av Statsforvalteren og av kommuner med delegert forvaltningsmyndighet

Ingrid Moe Dahl ingrid.moe.dahl@miljodir.no for verneområder forvaltet av verneområdestyrer.

Frist for forvaltningsmyndigheten for å melde inn behov for midler i ESS og behov for SNO-ressurs (som utfører) i Naturoppdrag, er **10. januar 2025**.

Elektronisk søknadssenter <https://soknadssenter.miljodirektoratet.no/>
Naturoppdrag: <https://naturoppdrag.miljodirektoratet.no/>

Rapportering

Rapporteringen av mer-/mindreforbruk skal skje i forbindelse med rapport pr. 31. aug. 2025, økonomirapportering pr 1. november og endelig årsrapport pr. 31. des. 2025. Samtidig med endelig årsrapportering skal det også rapporteres i ESS på enkelttiltak finansiert over post 1420.31. Manglende rapportering kan få konsekvenser for senere tildelinger.

Planlagte tiltak som ikke blir realisert, rapporteres fortløpende til Miljødirektoratet, se mailadresser over. Det kan da frigjøres tiltaksmidler som kan komme andre verneområder til gode.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Ivar Myklebust

avdelingsdirektør
Land- og friluftslivavdelingen

Morten Kjørstad

avdelingsdirektør
Statens naturoppsyn

Vedlegg:
Strategi for bruk av tiltaksmidler 2020-2025

Kopi til: Kommuner med delegert forvaltningsmyndighet for verneområder

Fra: Kristin Sundal[kristin.sundal@miljodir.no]

Sendt: 08.11.2024 10:03:56

Til: Postmottak SFOS;Postmottak SFIN;Postmottak SFVT;Postmottak SFAG;Postmottak SFRO;Postmottak SFVL;Postmottak SFMR;Postmottak SFTL;Postmottak SFNO;Postmottak SFTF;Tuseth, Gunhild Dalaker;Elstrand, Haavard;Helgås, Grethe;Løvdal, Ingunn;Bendixen, Marit Sundsvik;Kvingedal, Kjell;Madsøy, Frank;Fjellvær, Line Lund;Knutsen, Oddlaug Ellen;Helgason, Lisa Bjørnsdatter;Skansen, Ronny;Gulbrandsen, Jenny Marie;Odden, Alf;Haug, Jørn Trygve;Grevrusten, Stein Magne;Stokkenes, Aina-Elise Bolstad;Valan, Sindre Kolstad;Sveen, Kari;Ullring, Ulf;Liebe, Morten;Granli, Stein Egil;Sørлие, Kristine;Rødstøl, Mari Melbø;Stensby, Trond;Skarsaune, Ingvild;Nystuen, Hilde;Berge, Eirin;Sem, Gunhild Kirsti;Svendsgard, Bernhard;Nystad, Ingvild Hansen;Wika, Jannike Elise;Kvalshaug, Ole-Jakob;Aarstrand, Bjørnar;Moldestad, Torbjørn;Buttingsrud, Trond Erik;Jaren, Hege;Olsen, Monika;Borud, Dag Evert;Skjemstad, Oddrun;Stine Emilie Alfonsdatter Nøding;Benonisen, Rune;Storm, Nina Andrea;Olsen, Sunniva;Vistnes, Ingunn Ims;Salmila, Karoline;Østereng, Geir;Solbakke, Jørgen Eira;Baardvik, Bjørn Morten;Kollstrøm, Rolf;Birkeland, Ingve;Tødås, Tore;Thyrum, Kirsten;Bull, Hans;Nisja, Eli Grete;sara.kristiane.kjergard.eide@statsforvalteren.no;Slettom, Lars;Berger, Marit Sophie;Henriksen, Linda Forbregd;Nøstvold, Lina;Moen, Hege Sæther;Sjømæling, Anne;Herregården, Kristian Kvaalen;Dobbedal, Eirik Johansen;Haavik, Astrid Bakke;Snøtun, Trygve;Hauge, Tor Arne;Sveen, Kari;Nedrelo, Eldrid;Nornes, Anbjørg;Vallestad, Jorunn;Maria Alarcon Underdal;Røyrvik, Alf Erik;Aasland, Øistein;anne.gerd.nysveen@ullensvang.kommune.no;trine.lise.slatsveen@nore-og-uvdal.kommune.no;bjornhelge.bjornsen@tinn.kommune.no[sfospost@statsforvalteren.no;sfinpост@statsforvalteren.no;sfvtpost@statsforvalteren.no;sfagpost@statsforvalteren.no;sfropost@statsforvalteren.no;sfvlpost@statsforvalteren.no;sfmrpost@statsforvalteren.no;sftlpost@statsforvalteren.no;sfnopost@statsforvalteren.no;sftfpost@statsforvalteren.no;gunhild.tuseth@statsforvalteren.no;haavard.elstrand@statsforvalteren.no;grethe.helgas@statsforvalteren.no;ingunn.lovdal@statsforvalteren.no;marit.bendixen@statsforvalteren.no;kjell.kvingedal@statsforvalteren.no;frank.madsoy@statsforvalteren.no;line.fjellvar@statsforvalteren.no;oddlaug.knutsen@statsforvalteren.no;lisa.helgason@statsforvalteren.no;ronny.skansen@statsforvalteren.no;jenny.gulbrandsen@statsforvalteren.no;alf.odden@statsforvalteren.no;jorn.haug@statsforvalteren.no;stein.grevrusten@statsforvalteren.no;aina-elise.bolstad.stokkenes@statsforvalteren.no;sindre.valan@statsforvalteren.no;kari.sveen@statsforvalteren.no;ulf.ullring@statsforvalteren.no;morten.liebe@statsforvalteren.no;stein.granli@statsforvalteren.no;kristine.sorlie@statsforvalteren.no;mari.rodstol@statsforvalteren.no;trond.stensby@statsforvalteren.no;ingvild.skarsaune@statsforvalteren.no;hilde.nystuen@statsforvalteren.no;eirin.berge@statsforvalteren.no;gunhild.sem@statsforvalteren.no;bernhard.svendsgard@statsforvalteren.no;ingvild.hansen.nystad@statsforvalteren.no;jannike.wika@statsforvalteren.no;ole-jakob.kvalshaug@statsforvalteren.no;bjornar.aarstrand@statsforvalteren.no;torbjorn.moldestad@statsforvalteren.no;trond.erik.buttingsrud@statsforvalteren.no;hege.jaren@statsforvalteren.no;monika.olsen@statsforvalteren.no;dag.evert.borud@statsforvalteren.no;oddrun.skjemstad@statsforvalteren.no;stine.noding@statsforvalteren.no;rune.benonisen@statsforvalteren.no;nina.storm@statsforvalteren.no;sunniva.olsen@statsforvalteren.no;ingunn.vistnes@statsforvalteren.no;karoline.salmila@statsforvalteren.no;geir.ostereng@statsf

orvalteren.no;jorgen.solbakke@statsforvalteren.no;bjorn.baardvik@statsforvalteren.no;rolf.kollstrom@statsforvalteren.no;ingve.birkeland@statsforvalteren.no;tore.todas@statsforvalteren.no;kirsten.thyrum@statsforvalteren.no;hans.bull@statsforvalteren.no;eli.nisja@statsforvalteren.no;sara.kristiane.kjergard.eide@statsforvalteren.no;lars.slettom@statsforvalteren.no;marit.berger@statsforvalteren.no;Linda.Forbregd@statsforvalteren.no;lina.nostvold@statsforvalteren.no;hege.moen@statsforvalteren.no;anne.sjomaling@statsforvalteren.no;kristian.herregarden@statsforvalteren.no;Eirik.Dobbedal@statsforvalteren.no;astrid.haavik@statsforvalteren.no;trygve.snotun@statsforvalteren.no;tor.arne.hauge@statsforvalteren.no;kari.sveen@statsforvalteren.no;eldrid.nedrelo@statsforvalteren.no;anbjorg.nornes@statsforvalteren.no;jorunn.vallestad@statsforvalteren.no;maria.underdal@statsforvalteren.no;alf.erik.royrvik@statsforvalteren.no;oistein.aasland@statsforvalteren.no;anne.gerd.nysveen@ullensvang.kommune.no;trine.lise.slatsveen@nore-og-uvdal.kommune.no;bjornhelge.bjornsen@tinn.kommune.no]

Kopi: Høylandet Kommune[postmottak@hoylandet.kommune.no]; Inderøy Kommune[postmottak@inderoy.kommune.no]; Indre Østfold kommune[post@io.kommune.no]; post@karmoy.kommune.no [post@karmoy.kommune.no]; postmottak@kristiansand.kommune.no [postmottak@kristiansand.kommune.no]; post@kvinnherad.kommune.no [post@kvinnherad.kommune.no]; Lom kommune[post@lom.kommune.no]; postmottak@luster.kommune.no [postmottak@luster.kommune.no]; Postmottak Lyngen kommune[post@lyngen.kommune.no]; Namsskogan Kommune[postmottak@namsskogan.kommune.no]; Nærøysund Kommune[post@naroy.sund.kommune.no]; Orkland Kommune[postmottak@orkland.kommune.no]; Os kommune[postmottak@os.kommune.no]; Postmottak Rauma kommune[post@rauma.kommune.no]; Rindal Kommune[post@rindal.kommune.no]; Ringebu kommune[post@ringebu.kommune.no]; Røros kommune[postmottak@roros.kommune.no]; Røyrvik Kommune[postmottak@royrvik.kommune.no]; post@sirdal.kommune.no [post@sirdal.kommune.no]; Postmottak@stavanger.kommune.no [Postmottak@stavanger.kommune.no]; post@stord.kommune.no [post@stord.kommune.no]; postmottak@suldal.kommune.no [postmottak@suldal.kommune.no]; Postmottak Sunndal kommune[post@sunndal.kommune.no]; postmottak@sunnfjord.kommune.no [postmottak@sunnfjord.kommune.no]; postmottak@tinn.kommune.no [postmottak@tinn.kommune.no]; postmottak@tokke.kommune.no [postmottak@tokke.kommune.no]; Tolga kommune[postmottak@tolga.kommune.no]; Postmottak Tromsø kommune[postmottak@tromso.kommune.no]; Tydal kommune[postmottak@tydal.kommune.no]; Tynset kommune[postmottak@tynset.kommune.no]; postmottak@ulvik.kommune.no [postmottak@ulvik.kommune.no]; Postmottak Vanylven kommune[postmottak@vanylven.kommune.no]; post@vik.kommune.no [post@vik.kommune.no]; Vågå kommune[postmottak@vaga.kommune.no]; Vestby kommune[post@vestby.kommune.no]; Postmottak Vardø kommune[postmottak@vardo.kommune.no];

Tittel: Rammer og opplegg for statsforvalterne og verneområdestyrene - midler til tiltak i verneområder og naturrestaurering, samt SNO-ressurser i verneområder - 2025

Vår ref.: 2024/8934

Vedlagt følger brev fra Miljødirektoratet. Brevet sendes elektronisk uten underskrift og skal betraktes som et originalt dokument. Papirdokument vil ikke bli ettersendt.

Vi ber om at offisielle svar og henvendelser til Miljødirektoratet gjøres til post@miljodir.no

Hilsen
Kristin Sundal
konsulent, Land og friluftsliv

mobil: 913 62 087

<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljodirektoratet-oxb.no%2F&data=05%7C02%7Csfvtpost%40statsforvalteren.no%7C0a21a132d64743b53fc008dcffd38905%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638666534359218273%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCI sIlAiOiJXaW4zMtIsIkFOIjoiTWVpbCIsIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=rKFtKY6tCFY9lue6Lz0h6mieaD5vQIDILT2ISzmjzDE%3D&reserved=0> |
<https://eur03.safelinks.protection.outlook.com/?url=http%3A%2F%2Fwww.xn--miljostatus-3cb.no%2F&data=05%7C02%7Csfvtpost%40statsforvalteren.no%7C0a21a132d64743b53fc008dcffd38905%7C8a6fa58e51534bfa9a8b573d985a4186%7C0%7C0%7C638666534359240619%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJFbXB0eU1hcGkiOnRydWUsIlYiOiIwLjAuMDAwMCI sIlAiOiJXaW4zMtIsIkFOIjoiTWVpbCIsIldUIjoyfQ%3D%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=vGgLvH62ViUH8r1rZtgnaDXJ5%2B67It6mSdHauIQDg%3D&reserved=0>
Sentralbord: 73 58 05 00

Strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder, 2020-2025

Innledning

Regjeringen vil bevare et representativt utvalg av norsk natur for kommende generasjoner, og en god forvaltning av verneområder er viktig for å kunne nå dette målet. Regjeringen ferdigstilte i 2019 Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene, og ett av tiltakene i planen er å oppdatere strategi for bruk av midler til tiltak i verneområder innen 2021. Ifølge tildelingsbrevet til Miljødirektoratet for 2019 skal "Styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene og oppfølging av handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene" prioriteres. Tiltaksmidlene fordeles på bakgrunn av dagens trusselbilde og har som formål å ivareta, samt forbedre tilstanden i verneområdene. Midlene prioriteres derfor til tiltak som virker avbøtende på negative påvirkningsfaktorer der verneverdiene er truet.

Klimaendringene kan forventes å gi økt stress for mange av artene og naturtypene i verneområdene og kan gi endringer i sammensetningen av arter. For å minimere de negative effektene av klimaendringer på verneverdiene, må andre negative påvirkninger begrenses mest mulig. Eksempler på dette er gjengroing, forstyrrelser og forurensning. I tillegg bør forvaltningen av verneområder nå ta ekstra hensyn til klimaeffekter i planlegging av tiltak. Skjøtselstiltak, som fjerning av fremmede arter, må for eksempel antas å øke i omfang som følge av klimaendringene, og planlegging av tilretteleggingstiltak som etablering av stier og broer, må ta høyde for økte nedbørsmengder med påfølgende flom- og rasfare.

Tiltaksposten – Statsbudsjettets kap./post 1420.31

Det overordnede målet for forvaltning av verneområder er å ivareta verneformålet og verneverdiene i det enkelte verneområde. Postbeskrivelsen for post 1420.31 Tiltak i verneområde, gir viktige formelle rammer for hvordan tiltaksmidlene skal disponeres. Størrelsen på tiltaksposten avsettes i hvert års statsbudsjett og har i de siste årene økt. I statsbudsjettet for 2019 (Prop.1S (2018-2019) står følgende:

"Midlane går til tiltak som er naudsynte for å ta vare på verneverdiene, inkludert utgreiingar som er naudsynte før tiltak, informasjonstiltak og skjøtels- og tilretteleggingstiltak. Tilretteleggingstiltaka omfattar opparbeiding av stigar, klopping og merking for å betre tilgjenge i verneområda og samstundes styre ferdsla i og rundt sårbar natur i verneområda. Midlane nyttast òg til informasjonstiltak i alle typar av verneområde i samband med ny merkevarer for Noregs nasjonalparker og til utarbeiding av besøksstrategiar for nasjonalparker og andre verneområde med store besøkstal eller særskilde utfordringar. Alle tiltak skal vere i tråd med godkjent forvaltings-/skjøtelsplan for verneområda og andre relevante styringsdokument."

Posten for tiltaksmidler er en statlig investeringspost for forvaltningsmyndighetenes prioriterte tiltak i verneområder. Midlene skal derfor kun benyttes til tiltak i forvaltningsmyndighetens egen regi, ev. til kjøp av tjenester for gjennomføring av tiltakene. Midlene kan ikke benyttes som tilskudd til andre aktører. Drift og vedlikehold av infrastruktur (veier, toaletter, parkeringsplasser o.l.) utenfor verneområdene finansieres ikke over tiltaksmidlene.

For å kunne ivareta verneverdiene innenfor verneområder, vil det av og til være nødvendig å gjennomføre tiltak også utenfor verneområdene. Dette betinger samarbeid og avtale med grunneiere. Et eksempel på et slikt tiltak er når uttak av fremmede arter innenfor og utenfor vernegrensene må sees i sammenheng for at tiltaket skal få optimal effekt.

For å oppnå en god forvaltning av verneområder, kan det være nødvendig med generelle naturkartlegginger, sårbarhetsvurderinger, brukerundersøkelser, utarbeidelse av forvaltnings- og skjøtelsplaner, overvåking og

utarbeidelse av nettsider o.a. Slike tiltak finansieres ikke over kap./post 1420.31, men over andre budsjettposter.

Forutsetning for tildeling av midler

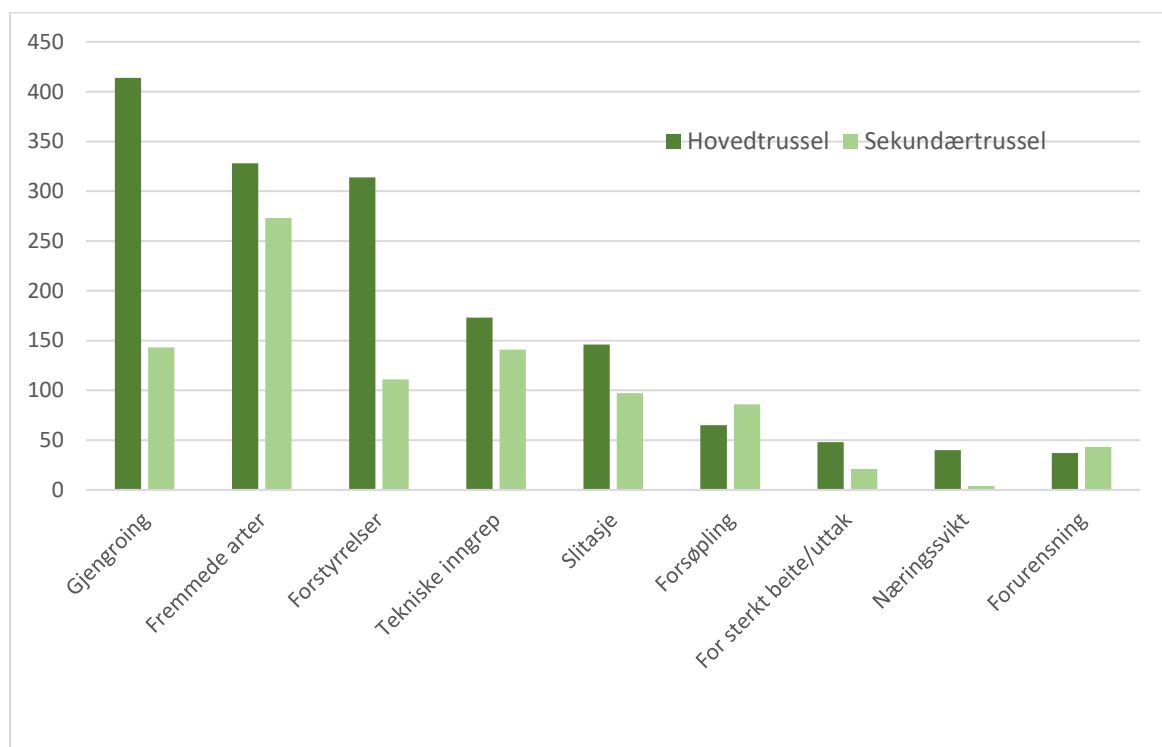
Tiltak skal være forankret i en skjøtts- eller forvaltningsplan, en besøksstrategi for området eller andre relevante styringsdokumenter.

I forkant av innmeldingen må formaliteter rundt tiltaket være avklart, som planavklaringer og innhenting av nødvendige tillatelser for gjennomføring av tiltaket. I tillegg må eierforhold og tilsyns-/drift- og vedlikeholdsavtaler være avklart.

I Handlingsplan for styrket forvaltning av verneområdene er det presisert at "For større installasjoner som fugletårn mv. er det krav om en betydelig samfinansiering fra andre for å kunne prioritere tiltaket. Videre må eierforholdet og vedlikeholdsansvaret avklares på forhånd."

Prioriteringer ved bruk av midler til tiltak i verneområder

Klima – og miljødepartementet har bedt om en styrket ivaretagelse av verneverdiene i verneområdene. Bedring av tilstanden i verneområder, slik at antall truede verneområder reduseres, vil derfor ha fokus. De største negative påvirkningsfaktorene er gjengroing, fremmede arter, forstyrrelse av dyrelivet, tekniske inngrep og slitasje på vegetasjon, figur 1.

Figur 1. Trusselfaktorer i verneområder pr 31.12.2017

Ved fordeling av midler til skjøtsel og besøksforvaltning, skal tiltakene som gir størst positiv effekt på tilstanden og som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer prioriteres.

Etablerte skjøtselstiltak i naturtyper som krever kontinuerlig skjøtsel for å opprettholde god tilstand (løpende

skjøtsel), skal prioriteres høyere enn nye, større prosjekter. Det finnes likevel tilfeller der strakstiltak bør prioriteres. Dette gjelder f.eks. der det oppdages nye forekomster av fremmede arter med stort spredningspotensiale og der trua arter eller naturtyper står i fare for å gå tapt. Et annet eksempel kan være sikkerhetstiltak knyttet til besøksforvaltningen.

I verneområder der verneformålet trues av manglende skjøtselstiltak, og der det er behov for oppstart av tiltak umiddelbart, vil slike tiltak prioriteres foran besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet. Tiltak for å styrke besøksforvaltningen kan eventuelt gå parallelt med nødvendige skjøtselstiltak.

Et delmål med budsjettposten er å tilrettelegge for de besøkende med informasjon i tråd med merkevaren Norges nasjonalparker. I enkelte verneområder er det ikke ønskelig med økt ferdsel av hensyn til verneverdiene. I slike områder er likevel god, oppdatert informasjon i tråd med merkevaren viktig.

Målet med forvaltningen av verneområdene er å redusere truslene mot verneverdiene og å ønske folk velkommen inn for gode naturopplevelser.

Strategien vår for å nå dette målet, vil være å prioritere tiltak som innretter seg mot en bedret tilstand i verneområdene. Dette vil være tiltak som innrettes mot trusselfaktorene for de aktuelle områdene, og slike tiltak kan være både skjøtselstiltak og tilretteleggingstiltak. For å sikre en god opplevelse for besøkende, vil vi følge opp tiltak som er fremmet i besøksstrategier, og inkludert er bruk av merkevaren Norges nasjonalparker.

Prioriteringer ved bruk av tiltaksmidler:

1. Tiltak som direkte bidrar til å motvirke negative påvirkningsfaktorer knyttet til trusselbildet. Ramsar-områder og truede naturtyper prioriteres høyest blant disse tiltakene
2. Løpende skjøtselstiltak
3. Vedlikehold av eksisterende tilrettelegging
4. Bruk av merkevaren Norges nasjonalparker i verneområder med høyt besøkstrykk
5. Bruk av merkevaren i øvrige verneområder
6. Besøksforvaltningstiltak som ikke er direkte knyttet til trusselbildet (slik som fugletårn mm.)

Finansiering av større tilretteleggingstiltak

Midler til opprettelse av installasjoner som informasjonspunkt, toalettbygg og parkeringsplasser i tilknytning til verneområder, må være forankret i en godkjent besøksstrategi for å kunne bli prioritert. Tiltaksmidler kan brukes til (primært å delfinansiere) gjennomføring av denne typen tilrettelegging, og søknader til slike anlegg skal være godt begrunnet med bl.a. informasjon om besøkstall og eksisterende bruk av området.

Tilrettelegging etter universell utforming i verneområder

Universell utforming av stier innebærer krav til dekke, terrengutforming og bredde som vanskeliggjør denne typen tiltak i verneområder. I verneforskriftene er det et generelt forbud mot tyngre tekniske inngrep, og de har som den klare hovedregel ikke dispensasjonsbestemmelser som hjemler universell tilrettelegging i verneområdet. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen i nml. § 48 første ledd, første alternativ, vil sjelden kunne anvendes da universell utforming medfører terrenginngrep som strider mot verneformålet og påvirker verneverdiene. Hvorvidt et omsøkt tiltak er i konflikt med forskriften må vurderes i det enkelte tilfellet.

Utenfor verneområdet, i tilknytning til innfallsporter eller startpunkt, kan det i enkelte tilfeller være aktuelt å etablere tilretteleggingstiltak med universell utforming. Også utenfor verneområder bør forvaltningsmyndighet være bevisst på inngrep som påføres terrenget og gjøre en vurdering av om behovet står i forhold til kostnader og inngrep.

På denne bakgrunnen vil det være høy terskel for tildeling av midler utover det som kan defineres som "enkel tilrettelegging" i verneområder.

Kulturminner i verneområder

Kulturminner er en del av verneformålet i de aller fleste nasjonalparker og i enkelte andre verneområder. Ansvar for oppfølging og ivaretagelse av kulturminner ligger hos kulturminnemyndighetene. Det er egne poster på statsbudsjettet for forvaltning av kulturminner, og tiltaksmidler prioriteres vanligvis ikke til dette formålet. Skjøtsel av enkelte kulturminner, slik som steingjerder, gravrøyser og fangstsystemer, kan likevel vurderes prioritert for samfinansiering med kulturminnemyndigheten. Eksempler på tiltak som *ikke* finansieres av tiltaksmidler eller driftsmidler er vedlikehold av bygninger i verneområder. Ansvar for finansiering av vedlikehold og drift av bygninger ligger hos eier.

Færder kommune
Postboks 250
3163 NØTTERØY

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2024/12847-0

Dykkar ref.

Dato 20.11.2024

Færder nasjonalpark skjøtsel lønnetrær Mellom Bolæren

Vi viser til oversendt informasjon av 04.11.24 om tilstandsrapport for tre lønnetrær Jensesund, Mellom Bolæren. Forvaltningen er enig i vurderingen om at disse trærne utgjør en fare for kulturmiljøet på Nordre Jensesund, samt at de kan være til fare for friluftsliv, da trærne kan falle ned over toalettet som er til allmen bruk.

Det følger av verneformålet og vernebestemmelsene at tiltak skal bidra til å fremme det biologiske mangfold. Det er derfor viktig for nasjonalparken å ha både stående og liggende død ved.

Store trær skal ikke felles med mindre det er definert som skjøtselstiltak i skjøtelsplan. Stående eller liggende døde trær skal normalt heller ikke fjernes, og ryddingen skal skje på en skånsom måte, og rødlistede arter skal ikke ryddes, og felling av større trær skal normalt ikke foregå i hekketiden.

Området er registrert som skogsmark, lågurtskog, hvorav frisk rik edelløvskog (NT) med lind og hassel utgjør omtrent 40% av lokaliteten, og hvor hule lind forekommer. Det er ikke registrert rødlistede arter i området.

Forvaltningen ber om at skjøtselstiltaket gjennomføres med følgende vilkår:

- Det første treet (1) kuttes ned til en stående stamme på 2 m.
- Det andre treet (2) felles til å beholde en stamme på tre meter.
- Det tredje (3) treet lener seg mot bygningen og kan felles i sin helhet.

- De øvrige trærne (4) kan bestå. Eventuelt brukbart trevirke kan hogges opp til ved, og hogstavfall fjernes og brennes i fjæresonen.
- En større del av nedskjært stamme legges på stein/inntil fjellet i bakkant, slik at forråtnelsen går sakte og blir et tilholdssted for arter som trives i liggende døende ved.
- Det kan benyttes lift til gjennomføring av tiltaket. Hogsten må utføres på en skånsom måte, og eventuell reiskap må ikke sette kjørespor.
- Forvaltningen ønsker bildedokumentasjon etter gjennomført tiltak.

Forvaltningen vurderer at Færder kommune/Mellom Bolærens venner har god forståelse for vernebestemmelsene, da de i mange år har utført skjøtselstiltak for forvaltningen.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

**Færder
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Besøksadresse
Grev Wedels gate 1
3111 Tønsberg

Kontakt
Sentralbord: +47 33 37 10 00
Direkte: +47 33371177
svftpost@statsforvalteren.no
<https://nasjonalparkstyre.no/ferder>

Svein Konstali

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2024/12678-0 432.3

Dykkar ref.

Dato 20.11.2024

Henvendelse - Færder nasjonalpark - kostnadseffektive tiltak på Verdens ende / tiltaksplanen i besøksstrategien

Vi viser til svar fra styreleder i Færder nasjonalpark Tom Mello ang. din forslag til tiltak.

Det er kun tiltaket med gangbru aver til Sandholmen som er innenfor grensene til Færder nasjonalpark. Færder nasjonalparkstyre vil begynne arbeidet med å revidere Besøksstrategien og tiltaksliste i 2025. Innspillet tas med i videre arbeid.

Dine øvrige forslag til tiltak har styreleder sendt videre til Færder kommune v/kommunedirektøren.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

ST 27/2024 Delegerte saker

Sanda Planteskole

Saksbehandlar Anne Sjømæling

Vår ref. 2024/10300-0 432.3

Dykkar ref.

Dato 17.09.2024

Delegert vedtak

Delegasjonssak	
----------------	--

Tillatelse - Færder nasjonalpark - Bolæren - organisert ferdse

Vedtaket

Forvalter gir Sanda Planteskole tillatelse til organisert ferdse på Bolærene øyene med kvalifisert guide, under henvisning til verneforskriftens § 3, punkt 5.3.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Vedtaket er gyldig t.o.m. 30.09.24
- Guiding og ferdse skal i hovedsak skje på oppmerkede stier og eksisterende veier
- Guiden forutsettes å ha kunnskap om naturverdiene og at ferdse skjer i Færder nasjonalpark, det forutsettes at fugle-, dyre- og plantelivet hensyntas
- Det gis tillatelse til inntil 60 personer

Dokumenter i saken

Søknad frå Sanda Planteskole AS 12.09.24

Søknaden

Utdrag frå søknaden:

Søknad om organisert ferdse Færder nasjonalpark

- *Antall deltakere: 50 – 60 personer*
- *Tidspunkt og tidsrom for aktiviteten: 18.09.2024 kl. 13-15.*
- *Hva slags form for ferdse (kajakk, løping, svømming osv.) og kort beskrivelse av gjennomføringen av aktiviteten: Guidet tur med formann i Tønsberg botaniske forening, Tore Gjelsås*
- *Kart med inntegnet reiserute og eventuelt overnattingssted i nasjonalparken*

- Ingen overnatting

Søknaden er vurdert i samsvar med

Verneforskriften for Færder nasjonalpark, § 1, verneformål og § 3, punkt 5.3, Organisert ferdsel.

Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i mindre saker som ikke har prinsipiell betydning. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag):

- Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser
- Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø
- Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder
- Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren
- En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning
- Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Verneforskriftens § 3, punkt 5 omhandler ferdsel, og punkt 5.3: Organisert ferdsel. Retningslinjer er gitt i forvaltningsplanen, kapittel 3.6 Friluftsliv og ferdsel.

Søknaden skal vurderes i forhold til vernebestemmelsene for Færder nasjonalpark, hvor § 5.3, organisert ferdsel og § 1 verneformålet gir viktige føringer.

Aktivitetene faller inn under begrepet «organisert ferdsel» i verneforskriftens § 3, pkt. 5.3: *«Bestemmelsene i denne forskrift, med unntak av § 3 pkt. 5.2 er ikke til hinder for organisert turvirksomhet så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende. Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5»*

Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte ferdselen og faren for skade på naturmiljøet. Følgende typer av organisert ferdsel krever alltid tillatelse:

*Grupper og arrangementer med minst 50 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen, bortsett fra hvis antallet blir over 90 deltagere (tre skoleklasser).

- Grupper og arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr. år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.
- Teltleire med minst 10 telt.

Grunnlaget for avgjørelsen knyttes i tillegg til naturmangfoldlovens §§ 8-12, som skal legges til grunn som retningslinjer for utøvig av offentlig myndighet.

Vurdering

Sanda Planteskole AS arrangerer på vegne av Plantinor – en ikke-kommersiell samvirke, som har som formål å synliggjøre norsk planteskoleproduksjon og tilhørende unike kvaliteter. Målsettingen er at planter fra norske planteskoler skal være et naturlig førstevalg.

De har fått formann i Tønsberg botaniske forening, Tore Gjelsås til å guide på Bolærene-øyene.

Begge Bolærene-øyene har unike naturkvaliteter og en rekke sjeldne arter. Øyene har imidlertid god infrastruktur, og tåler besøk, forutsatt at infrastruktur benyttes til rundtur. Fleire kulturminner og stier er godt skiltet og merket.

Det forutsettes at en gruppe av slik størrelse forholder seg til infrastruktur og mindre sårbare områder.

Faren for presedens som kan skade naturverdiene vurderes som liten.

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som tilfredsstillende for vurdering av påvirkning på naturverdiene. I henhold til søknaden er guiden kjent med naturverdiene, og vil benytte merkede stier/infrastruktur på sine turer.

§ 9 Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnet vurderes som tilfredsstillende og føre-varprinsippet er vurdert.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning. Samlet belastning med guiding og uorganisert ferdsel har økt etter hvert som øya tilgjengeliggjøres. Samlet belastning vurderes å være akseptabel, men en tillatelse som omsøkt vil gi føringer for etterfølgende søknader i andre deler av nasjonalparken, og må derfor hensyntas.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse. Det forventes liten eller ingen miljøforringelse etter denne søknad, da ferdsel forutsettes å skje på oppmerkede stier og veier.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Ansees ivaretatt ved skånsom ferdsel på stier og veier.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold Færder kommune	Stadionveien 5 Postboks 250	3214 3163	SANDEFJORD NØTTERØY

TØNSBERG FORSVARSFORENING
Kalvetangveien 56
3132 HUSØYSUND

Saksbehandler Anne Sjømæling

Vår ref. 2024/9931-0 432.3

Dykkar ref.

Dato 17.09.2024

Delegert vedtak

Delegasjonssak

Tillatelse - Færder nasjonalpark - Østre Bolærne - RANDI stasjon - tetting av lekkasje

Vedtak

Nasjonalparkforvaltningen gir Tønsberg Forsvarsforening tillatelse til nødvendig tiltak for tetting av lekkasje. Tillatelse gis i henhold til verneforskriftens § 3, pkt. 4 kulturminner, pkt. 4.2: *Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel.*

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Kjøring skal foregå på eksisterende infrastruktur
- Fremmed masser må være knust masse uten organisk materiale
- Eventuelle rester av gammel sement e.l. må fjernes og deponeres på etablert/godkjent søppeldeponi
- Graving skal skje med hånd
- Topplaget med vegetasjon fjernes forsiktig og legges tilbake etter tetting
- Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente evt. andre tillatelser

Dokumenter i saken

Søknad fra Tønsberg forvarsforening 06.09.24

Tilleggsopplysninger fra Tønsberg forsvarsforening (bilder) 06.09.24

Søknaden

Udrag:

Søknad om vedlikehold av RANDI stasjon, Østre Bolærne.

Vi har i sommer oppdaget at det er en lekkasje i taket på vår RANDI stasjon. Dette er en lekkasje som har vært der i noen tid og som har utviklet seg videre i sommer. Vi må nå gå til det skritt å få tettet denne lekkasjen omgående, slik at anlegget innvendig med sitt elektroniske utstyr ikke blir ødelagt.

RANDI stasjonen (Ildleder stasjon) ble i sin tid et av de anleggene som ble anbefalt vernet av Forsvaret og som går under Den kalde krigens kulturminner. Anlegget er i dag i verneprosess hos Riksantikvaren.

Tetting av lekkasjen vil foregå på følgende måte. Vi prøver i første omgang å gjøre dette manuelt uten bruk av gravemaskin. Fjerner stein og grus i et område på ca 1,5 x 1,5 m. Skal ca. 20 til 30 cm ned i bakken. Legger på ny maskingrus. Deretter ny membran og fyller tilbake med maskingrus og tidligere fjernet stein. Dette vil deretter gro naturlig igjen slik det var opprinnelig. Håper da at lekkasjen blir stoppet.

Vi trenger til dette arbeidet en stor sekk med standard maskingrus. Og vi vil benytte vår ATV til transport av grusen. For ordens skyld nevnes at det er grusvei helt frem til denne stasjonen og det vil ikke bli kjørt utenfor denne vei.

Arbeidet blir i sin helhet utført av mannskaper fra Tønsberg Forsvarsforening iht den vedlikeholds avtalen vi har med Færder kommune vedr, dette anlegget.

Håper vi får anledning til å starte dette arbeidet så raskt som mulig.

Søknaden er vurdert i samsvar med

Verneforskriften for Færder nasjonalpark § 3, pkt. 4.2: Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad *gi tillatelse til: Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel.*

Nasjonalparkforvalter har fullmakt til å gi tillatelser i samsvar med verneforskriften i mindre saker som ikke har prinsipiell betydning. Denne myndigheten er delegert fra Nasjonalparkstyret.

Verneforskrift og verneformål

Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er uten tyngre naturinngrep.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag):

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, **herunder kulturminnene på land og i sjø***
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større taeskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfurskog, rik sumpskog og edelløvsskog, strandenger og strandsumper på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *En lite påvirket kystskog på Vestree Bolæren, som viser en stor grad av variasjon i utforming og artssammensetning*
- *Leveområder for flere truede arter herunder kammarimjelle, kjempestarr og flatøsters*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

I henhold til naturmangfoldlovens § 7 skal de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Vurdering

Bevaring av kulturminner er en del av formålet for Færder nasjonalpark. Verneforskriften § 3, pkt. 1.1-1.3 angir rammene for tiltak i nasjonalparken.

Tiltakshaver skriver (utdrag): Tetting av lekkasjen vil foregå på følgende måte. Vi prøver i første omgang å gjøre dette manuelt uten bruk av gravemaskin. Fjerner stein og grus i et område på ca 1,5 x 1,5 m. Skal ca. 20 til 30 cm ned i bakken. Legger på ny maskingrus. Deretter ny membran og fyller tilbake med maskingrus og tidligere fjernet stein. Og videre Vi trenger til dette arbeidet en stor sekk med standard maskingrus. Og vi vil benytte vår ATV til transport av grusen. For ordens skyld nevnes at det er grusvei helt frem til denne stasjonen og det vil ikke bli kjørt utenfor denne vei.

Dette vedlikeholdet skiller seg fra vanlig vedlikehold på bygninger, i og med at tiltaket berører området rundt RANDI stasjon, både med graving og påføring av masser. Stasjonen RANDI vurderes som et kulturminne, og forvaltningen vurderer derfor at § 3, pkt. 4.2 kommer tiltak anvendelse:

Verneforskriften for Færder nasjonalpark § 3, pkt. 4.2: *Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi tillatelse til: Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel.*

Forvaltningsmyndigheten forutsetter at eventuelle andre tillatelser er innhentet.

Figur 1 – Tiltak vist i kart

Smal grusvei

Natur i verneområder

2 av 3

☆ Natur i verneområder

Hovedtypebeskrivelse: Løs sterkt endret fastmark
Kartleggingsenhet beskrivelse: sterkt endrede fastmarker med dekke av sand eller grus
Kartleggingsenhet kode: NA_T35-C-2
Andel: 4
Naturvernområde ID: VV00003084

Geonorge Faktaark Produktark

[Legg til i resultater](#) | [Vis flere detaljer](#)

Området er beskrevet i naturbase som «Løs, sterkt endret fastmark», med hoveddtype eng-liknende sterkt endret fastmark. Det er registrert fremmedarten hvitsteinskløver (SE) rett nord for tiltaksområdet. Hvitsteinskløver har svært stor risiko (SE) for spredning og økologisk effekt. Det er viktig at ikke masser forflyttes slik at denne arten øker.

Det er ingen rødlisteregistreringer som kommer i konflikt med omsøkt tiltak.

Tiltaket vurderes som nødvendig for å ivareta kulturminnet. Det er imidlertid svært viktig at nye masser ikke er tilført organisk materiale i form av frø. Ofte finnes fremmede arter i kantsonen til pukkverk.

Grus som skal benyttes må være av type knust stein, og helst nylig tatt ut fra pukkverk, eller vært lagret slik at ikke frø fra uønskede arter har mulighet til å etablere seg.

Gjennomføring

Grus og stein fjernes fra et område på 1,5 x 1,5 m. Vegetasjonsdekket fjernes forsiktig før graving for å legges tilbake etter tetting. Graving vil skje med håndkraft.

Knust stein (maskingrus) fylles på i oppgravd område, og det legges på en membran. Det fylles på med fortrinnsvis tidligere fjernet stein, deretter legges toppdekket tilbake.

Tiltaket må utføres skånsomt og graving begrenses til absolutt nødvendig.

Figur 2 Illustrasjon av RANDI stasjon

Tiltaket krever ikke dispensasjon etter § 3, pkt. 6 forbud mot motorferdsel, tiltaket vurderes å komme inn under § 3, punkt 6.3 d: *Motorferdsel på veier i sone A og C som er godkjent for dette i forvaltningsplanen, er tillatt. (Ref. vedlegg 5: Skiltinfolplan, temakart brukerinteressser og tabelloversikt friluftslivstiltak).*

Naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapen om området og tiltakets påvirkning vurderes godt nok. Tiltaket er av svært begrenset omfang og på gitte vilkår. Arten hvitsteinskløver (SE) er registrert nord for området, og arten ramsløk (NT) er registrert sydvest for tiltaket, men i god avstand.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Kunnskapsgrunnlaget ansees ivaretatt, og føre-var-prinsippet kommer i liten grad til anvendelse.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Tiltaket er svært begrenset i omfang – og knyttet til RANDI stasjon, og vurderes å være lite forstyrrende eller ødeleggende for økosystemene. Omkringliggende områder er ikkje de mest sårbare. Transport vil foregå på eksisterende grusveier. Det foreligger ikkje søknad om andre tiltak knyttet til dette spesifikke området, og den samlede belastning vurderes derfor som liten. Aktivitet knyttet til tiltaket vil benytte eksisterende infrastruktur.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforingelse skal bæres av tiltakshaver. Tiltaket vurderes ikkje å forringe naturverdiene. I den grad det blir påviselige kjørespor plikter tiltakshaver å utbedre disse.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Tiltakshaver skal ikkje benytte motorisert graver eller tyngre kjøretøyer. Graving skal utføres ved hånd. Kjøring skal foregå på eksisterende grusveier.

Konklusjon

Det vurderes at tiltaket kan gjennomføres med gitte vilkår.

Nasjonalparkforvaltningen forutsetter at det har vært dialog med kulturminnemyndighetene og grunneier og at evt. andre nødvendige tillatelser er innhentet.

Klage

Vedtaket kan klages inn for Miljødirektoratet av partene i saken eller andre som har rettslig klageinteresse med ein frist på 3 uker jf. forvaltningsloven § 28. En eventuell klage skal rettes til Miljødirektoratet, men sendes til Færder nasjonalparkstyre.

Med hilsen

Anne Sjømæling
nasjonalparkforvalter

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark	Postboks 2076	3103	TØNSBERG
Vestfold fylkeskommune	Postboks 1213 Trudvang	3105	TØNSBERG
Forum for Natur og Friluftsliv i Vestfold	Stadionveien 5	3214	SANDEFJORD
Færder kommune	Postboks 250	3163	NØTTERØY

Arkivsaksnr: 2024/5405-0

Saksbehandler: Anne Sjømæling

Dato: 21.11.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	28/2024	28.11.2024

Regnskap 2024

Forslag til vedtak

Styret tok saken til orientering. Styret vurderer at tiltakene som er gjennomført og omprioriteringer av tiltaksmidler ligger innenfor budsjettvedtaket 14.03.23.

Bakgrunn

Fullstendig regnskapsrapport over tiltak i verneområdet (post 31 Miljødirektoratet), restaureringstiltak i verneområder (post 31 Miljødirektoratet) og driftsmidler nasjonalparkstyre (post 21 Miljødirektoratet) ligger vedlagt.

ØKONOMIOVERSIKT 2024

M1947

Navn på tiltak i verneområde (post 31)	Status	Omsøkt	Innvilget (SNO)	Øk. Ansvar	PRIORITET 2024	Kommentar	REGNSKAP pr 21.11.24	PROGNOSE 2024
Bekjempelse av mink	OK	40,000	40,000	SNO		Videreføring		
Ferdselstaller Moutmarka			0	SNO				
Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren	Annet	100,000	0	F *	60,000	Opprinnelig planlagt forbedring av uteareal. Foreslår å avvente. Enkle grep for utvikling av utstilling foreslås	15,000	107,048
Skilting på områder med utvidet tilrettelegging		50,000	0	F	50,000	Det er ingen store planer i 2024, men det oppstår alltid behov for noe utskifting, samt nye behov. Nytt skilt i mal: adferdsregler - Bør utarbeides	69,948	85,718
Trådløse gjerder i Moutmarka		25,000	0	F	5,000	Digitalt gjerde, NoFence på sau. Mindre nykjøp i 2024 - post kan reduseres		14,117
Skjøtsel i Moutmarka		100,000	0	F	98,000	Flere tiltak i gang i Moutmarka, og behov for ytterligere skjøtsel. Samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd	109,600	109,600
Slått og rydding på Bolærene		150,000	0	F	145,000	Årlig skjøtselssoppfølging. Post økt fra 2023 da det er ønske om mer målrettet beiting som tiltak/trådløst gjerde	145,000	145,000
Fjerning av rynkerose på utvalgte øyer og omr	OK	65,000	65,000	SNO		Videreføring av tiltak, etter prioriteringsplan	9,000	9,000
Steinkloss, slått av eng	OK	25,000	25,000	SNO		Videreføring av tiltak, i henhold til skjøtelsplan		
Restaurering av gjengrodd slåttemark	OK	20,000	20,000	SNO		Videreføring av påbegynt restaurering	9,000	9,000
Åpne gjengrodd arealer Masseløy		50,000	0	F	45,000	Masseløy er referert til som pri 1 øy for skjøtsel. Tiltak påbegynt før NP etablert (gjennom UKL). Fortsatt gjennomføres tiltak finansiert av UKL. FNP ønsker mer målrettet beiting, og bruk av NoFence.	46,695	46,695

Navn på tiltak i verneområde (post 31)	Status	Omsøkt	Innvilget (SNO)	Øk. Ansvar	PRIORITET 2024	Kommentar	REGNSKAP pr 21.11.24	PROGNOSE 2024
Evaluering av skjøtselstiltak	Utenfor post-formål	50,000	0	F	50,000	Forespørsel til Mdir hvorfor utenfor postformål. Er helt nødvendig for å sikre en forsvarlig og god skjøtsel, og sikre at tiltak som er utført over tid bidrar i riktig retning. Foreslår derfor at styret likvel prioriterer dette tiltaket.	55,000	55,000
Fjerne berberis og annet på utvalgte øyer		20,000	0	F	15,000	Mdir har gjennomført NiN basiskartlegging av store deler av FNP. Gjennomgående forslag til tiltak er fjerning av berberis mfl.		18,000
Oppfølging av fremmede arter etter hogst		20,000	0	F	15,000	Årlig oppfølging m/rapport utføres av SNO. Så langt ikke vært behov for tiltak	0	0
Tilbakeføring av strandtorn til Færder nasjonalp		20,000	0	F	20,000	Svært sårbar art i etableringsfase. Grunneier viktig samarbeidspartner for regelmessig tilsyn.	35,000	35,000
Store Færder rydde rundt kulturminne		12,000	0	F	12,000	Tiltak for skjøtsel rundt ruiner og holde sti åpen. Ikke ønskelig med større tiltak på denne øya.	15,000	15,000
Skjøtsel av sandtimotei		50,000	0	F	35,000	Eneste forekomst i landet. Behov for midler til enkle skjøtselstiltak	7,200	7,200
Nødvendig kartlegging for marin restaurering	Utenfor post-formål	1,000,000	0	F		Mdir: Utenfor postformål på tiltaksmidler. Men vi vil gjerne ha en dialog rundt dette behovet/prosjektet så vi kan se om søknaden eventuelt kan legges til for en vurdering på "midler til naturrestaurering" ved senere supplerende tildelinger.	0	0

Navn på tiltak i verneområde (post 31)	Status	Omsøkt	Innvilget (SNO)	Øk. Ansvar	PRIORITET 2024	Kommentar	REGNSKAP pr 21.11.24	PROGNOSE 2024
Restaurere dammer/beitemyr Skjælva	OK	250,000	0	F	50,000	Vi har flyttet søknaden fra naturrestaurering til vurdering på tiltaksmidler og denne posten kan dekke dette tiltaket om styret prioriterer det. Vanskelig å prioritere et så stort tiltak uten ekstra midler. Flyttet pga. står i forvaltningsplan som foreslått tiltak. Vil vurdere kostnadsbildet. Samarbeid med SNO		85,500
Tillegg - Hogst av gran Ildverket - ferdigstille prosj							20,000	20,000
NY: Fortøyningsbolter nasjonalpark								20,000
Samlet pott	OK	1,797,000						0
Herav til lokalt SNO		150,000					0	0
Restaurering Skjælva (Mdir flyttet fra restaurering)		250,000			300,000	Mottatt i supplerende tildeling april 2024	0	0
Mdir tatt ut - marin kartlegging - utenfor postformål		1,000,000					0	
Samlet omsøkte tiltak til prioritering for FNP styre		897,000	600,000	Innvilget	600,000	Prioritert budsjettmøte mars	536,443	781,878
					900,000	Innvilget & supplerende tildeling 2024		118,122

Navn på tiltak i verneområde (post 31)	Status	Omsøkt	Innvilget (SNO)	Øk. Ansvar	PRIORITET 2024	Kommentar	REGNSKAP pr 21.11.24	PROGNOSE 2024
Post 31 - restaureringstiltak								
Navn								
Ildverket, fjerning av plantet gran	OK	75,000	75,000	SNO	75000	Videreføring av tiltak, igangsatt etter opprettelse av FNP. Slutføres i 2024. Evaluering og kartlegging rapport i 2023.	75,000	75,000
Hogst av plantet gran på Mellom Bolæren	OK	100,000	100,000	F *	100000	Videreføring av tiltak. Utføres av MB Venner, følges opp av lokalt SNO.	100,000	100,000
Restaurere dammer/beitemyr Skjælva	Annet	250,000	0	F	overført tiltakspost tabell over	Godt tiltak, men dette bærer mer preg av et skjøtselstiltak som må gjentas. Overføres til skjema for tildeling av midler til tiltak i verneområder.		
Innvilget:								
Lokalt SNO			75,000		75,000	Gjennomført		
Færder nasjonalparkstyre			100,000		100,000	Gjennomført		

Driftsmidler Færder nasjonalparkstyre	M1909	375,000		
	0	Budsjett	Regnskap	Prognose
	2024	21/11/24	2024	
Styrehonorar, reise	175,000	76,570	130,577	
Møter	45,000	47,702	69,027	
Driftsoppgaver (båt, infopkt, nettsider m)	75,000	43,085	88,085	
Kompetanseheving	25,000	0		
Kjøp av tjenester	25,000	27,461	58,461	
Styresamling Ytre Hvaler/Koster	20,000	13,666	13,666	
Bekledning	10,000	7,164	15,164	
	375,000	215,649	374,980	

Prioriterte oppgaver

- 1.Skjøtsel i henhold til tiltaksliste
- 2.Nye nettsider
- 3.Deltagelse forskningsprosjekter, særlig fokus marine
- 4.Samarbeid Besøkscenter Færder NP

Kommentar
Prosjekter i gang, utebenker, ny/forbedret utstilling og aktivitet, og ny oppdatering av hørespill
Kjøp av bilder i forbindelse med oppgradering av nye nettsider, samt en rekke informasjonsskilt
Oppgradering av utstyr
Skjøtselsprosjekter i Moutmarka, videreføring av tiltak
Videreføring av tiltak, slått og rydding på MB og rydding på ØB
SNO tilleggsbevilgning for transport. Ferdigstille rynkerosebehandling Tjeldskjær
SNO tilleggsbevilgning for transport. Slått av eng Vestre Bustein og strandeng Østre Bolæren
Det er stort behov for beitedyr for å understøtte manuell skjøtsel. Beiting i 2024 med både storfe og sau, og bruk av elektronisk gjerde

Kommentar
Skjøtsel pågått i mange år, og skjøtelsesplan er fra før NP ble opprettet. Nødvendig kartlegging for tiltak, inkludert evaluering av utførte tiltak. Mottok bevilgning i supplerende tildeling i april. Midler ble omprioritert til andre tiltak
Samarbeidsprosjekt med SF for å fjerne fremmedarten Fjæreknapp på utvalgte øyer
Ingen behov for skjøtsel i 2024. Området er befart av SNO
Strandtorn på Søndre Årøy fikk tilsyn også i 2024. Men viste seg å ikke være levedyktig. Et forprosjekt for reetablering av strandtorn på ny lokasjon er igangsatt
Ruiner og stier ryddes av frivillig gjeng etter avtale med forvaltningsmyndighet
Det ble kun foretatt enkel skjøtsel/tilsyn av sandtimotei i 2024. Behov for utvidet skjøtsel i 2025
Utenfor postformål

Kommentar
<p>Omfanget av tiltaket ble nedskalert etter befaring og vurdering.</p> <p>Forvaltningsmyndighet er selv tiltakshaver, med lokal SNO som prosjektleder.</p> <p>Prosjektet gjennomføres i vinter. Her fikk vi penger på supplerende tildeling</p>
<p>Tilleggsbevilgning i henhold til restaureringsprosjekt hvor SNO stod ansvarlig.</p> <p>Prosjektet ferdigstilles med</p>
<p>Prøveprosjekt for oppsetting av bolter med NP logo - utviklet i Raet NP. Prøves ut på Ildverket</p>
<p>Ubrukte midler 2024, i hovedsak fordi tiltaket restaurering av Skjælva ble nedskalert. Noe ompostering til andre prosjekter</p>

Kommentar

utført
utført
overført tiltakspost

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	29/2024	28.11.2024

Færder nasjonalpark - skilting langs vei

Forslag til vedtak

Færder nasjonalparkstyre ønsker at det etableres en prosjektgruppe for «skilting til nasjonalparkkommune, nasjonalpark og besøkssenter» langs hovedvei. Tiltaket er for nasjonalparkstyret hjemlet i tiltaksplan i Besøksstrategien for Færder nasjonalpark. Gruppen bør ha bred sammensetning. Gruppen skal utarbeide en plan for finansiering og gjennomføring, og en skiltplan for godkjenning hos Statens Vegvesen. Skiltplan skal i tillegg godkjennes av Miljødirektoratet (merkevare).

- Nasjonalparkstyret ønsker å prioritere arbeidet med skilting langs vei til nasjonalparken, og ber forvalter om å opprette en skiltgruppe og gjennomføre arbeidet med å utarbeide finansierings- og framdriftsplan for en skiltplan.
- Finansierings- og framdriftsplan legges fram for nasjonalparkstyrets budsjettmøte februar/mars 2025.
- Skiltplanen skal godkjennes av Statens Vegvesen og Miljødirektoratet.
- Prosjektet ønskes gjennomført i sin helhet i 2025 under forutsetning av finansiering.

Bakgrunn

I Besøksstrategien for Færder nasjonalpark (2017-(2024)-2027), i kapittel 5, tiltaksplan, under strategien «Informasjon» - har nasjonalparkstyret følgende punkt « Bidra til utarbeidelse av skiltplan fra hovedvei til Færder nasjonalpark/Besøkssenter Færder nasjonalpark».

I revidert tiltaksplan (vedtatt av nasjonalparkstyret 30.11.23) har punktet fått nr. I20 med en kommentar om at det bør skiltes med Nasjonalpark inn mot Moutmarka.

I 2015 ble det etablert et besøksenter på Verdens ende: Besøksenter Færder nasjonalpark, som har fått autorisasjon fra Miljødirektoratet som et autorisert besøksenter nasjonalpark, og dermed tillatelse til bruk av logo.

Færder kommune er autorisert som nasjonalparkkommune av Miljødirektoratet og er med i organisasjonen Norges nasjonalparkkommuner.

I 2019 hadde Færder nasjonalpark et skiltprosjekt sammen med Færder kommune, hvor det ble satt opp informasjonsskilter på 1-2 store rasteplasser langs E-18, på Kjøpmannskjær, ved Gjervåg, på Hvasser og på Østre Bolæren. Det ble satt opp 2 skilt på hvert sted – ett om Færder nasjonalpark hvor Færder nasjonalpark var avsender, og ett om stedet/Færder kommune med Færder kommune som avsender.

Vurdering

Det er ingen skilt fra E18 inn mot nasjonalparken/besøksenteret/ nasjonalparkkommunen. Det er heller ikke skiltet i Tønsberg eller på veien utover Nøtterøy mot Tjøme.

Designmanualen til Norges nasjonalparken beskriver mulig skilting langs vei, godkjent av Vegdirektoratet (bestemmelser for bruk av utforming er i i Vegdirektoratets skiltnormal N300).

Eksempler på skilting nedenfor:

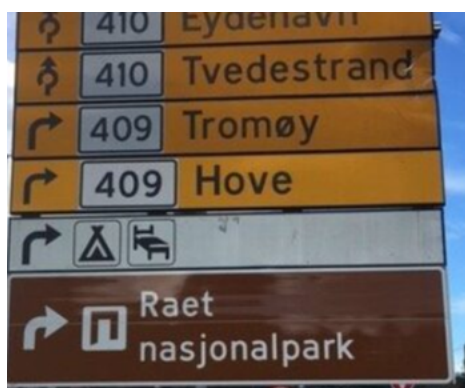

Fig. 1 Skilt til Raet nasjonalpark

Fig. 2 Avstandsskilt til Øvre Pasvik nasjonalpark

Miljødirektoratet skriver følgende på sine nettsider:

«Skilting langs veg bør inngå i den helhetlige skiltplanen for verneområdet, besøksenteret og nasjonalparkkommunen/-landsbyen. Skiltplanen må være koblet til verneområdets besøksstrategi og øvrig informasjon fra aktørene som bruker merkevaren. Ideelt sett bør alle disse aktørene ha en overordnet felles plan for skilting og informasjon.» Videre:

«Skilting langs offentlig veg er strengt regulert, og skiltmyndighetene har ansvar for at skiltingen skal være i samsvar med gjeldende bestemmelser i [N300 \(Trafikkskilt\)](#). Det er derfor viktig at aktørene som benytter merkevaren og ønsker skilting har dialog med skiltmyndighetene ved planlegging av skilting.»

Reklameskilt

Skilt om nasjonalparkkommune ansees som reklameskilt og det står følgende:

«Skilting med reklameskilt følger ikke vegvesenets skiltnormal, håndbok N300, og er ikke forankret i skiltforskriften. Reklameskilting og skilting etter skiltforskriften må derfor ikke forveksles.

For merkeverens aktører kan reklameskilt benyttes for å markere innfarten til nasjonalparklandsby eller -kommune.»

Fig. 3 Vinje nasjonalparkkommune

Fig. 4 Hvaler nasjonalparkkommune

Skilting til Besøkssenter står ikke spesifikt nevnt i veilederen, men vil sannsynligvis være aktuelt å skilte til. Det kan være at man kan benytte skiltet «virksomhetsvisning». Dette må nærmere utredes.

Fig. 5 Eksempel på virksomhetsvisning

Veien videre

Færder nasjonalparkstyre har et ønske om å skilte inn til nasjonalparken – og forvalter vurderer at det er to aktuelle steder.

Dagens «Friluftsområde» («Grepansvingen, fig. 1) og av kjøring til «Moutmarka» («og Mostrand camping, fig. 8), samt at det kan være aktuelt med et mindre skilt etter innkjøring Moutmarka friområde/Mostranda.

Fig. 6 Skilting til Moutmarka v/ Grepansvingen (FNP høyre side av vei)

Fig. 7 Skilting til camping v/Grepansvingen (camping venstre side av vei)

Fig. 8 Avkjøring til Mostrand camping og til Færder nasjonalpark

Nasjonalparkstyret er kjent med at Færder nasjonalparkkommune har et ønske om å tydeliggjøre at de er en nasjonalparkkommune. Det antas at det i denne sammenheng også er interessant å skilte til Besøkssenter Færder nasjonalpark.

Færder nasjonalparkstyre ønsker at det tas initiativ til å igangsette arbeidet med skiltplan.

Nasjonalparkstyret kan velge å prioritere arbeidet og selv ta initiativ, eller oppfordre Færder kommune til videre initiativ, dvs. opprette, lede, gjennomføre.

Finansiering, organisering og framdrift

Færder kommune er i en stram økonomisk situasjon. Det er lite trolig at Færder kommune kan sette av midler til å finansiere et skilt-prosjekt, for omgående igangsetting og gjennomføring.

Det foreslås at Færder nasjonalparkstyre søker om midler via ordinær søknadspost for 2025, og at FNP tar ansvaret for å lede gruppen. Det forutsettes at omfanget av skilting begrenses til skilting fra Tønsberg og ut til Besøkssenter Færder nasjonalpark.

En detaljert finansiering- og framdriftsplan kan legges fram for Færder nasjonalparkstyre til budsjettprioriteringsmøte februar/mars 2025. Det bør i denne sammenheng også vurderes behov for ekstern konsulent for å utarbeide en skiltplan i henhold til Statens Vegvesen sine krav. Skiltplanen bør også godkjennes av Miljødirektoratet, for å imøtekomme kravene i Designmanualen for Norges nasjonalparker. Nasjonalparkstyret ønsker at prosjektet skal gjennomføres i løpet av 2025, og om mulig, i løpet av første halvdel av 2025.

Prosjektgruppen bør ha bred sammensetning, og aktuelle deltakere kan være: Færder kommune, Besøkssenter Færder nasjonalpark, Vestfold fylkeskommune, Tønsberg kommune og Oslofjordens Friluftsråd i tillegg til Færder nasjonalpark.

Gjennomføring av et slikt skiltprosjekt kan organiseres på to måter:

1. Nasjonalparkstyret tar ansvaret for igangsetting og ledelse av prosjektet og søker nødvendig finansiering via tiltaksmidler.

Eller

2. Nasjonalparkstyret sender en henvendelse til Færder kommune og ber de ta ansvaret for igangsetting og gjennomføring av prosjektet.

Færder kommune er i en stram økonomisk situasjon, og det vurderes som lite trolig at Færder kommune kan sette av midler til gjennomføring av et slikt prosjekt.

Vestfold fylkeskommune vil også være en sentral aktør i denne type skilt-prosjekt.

Konklusjon

Færder nasjonalparkstyre ønsker at det etableres en prosjektgruppe for «skilting til nasjonalparkkommune, nasjonalpark og besøkscenter». Tiltaket er for nasjonalparkstyret hjemlet i tiltaksplan i Besøksstrategien for Færder nasjonalpark. Gruppen bør ha bred sammensetning. Gruppen skal utarbeide en skiltplan for godkjenning hos Statens Vegvesen og en plan for finansiering og gjennomføring av skilting. Skiltplan skal i tillegg godkjennes av Miljødirektoratet (merkevare).

Nasjonalparkstyret ønsker å prioritere arbeidet med skilting langs vei til nasjonalparken, og ber forvalter om å opprette en skiltgruppe og gjennomføre arbeidet med å utarbeide en finansierings- og framdriftsplan for en skiltplan og gjennomføring av skilting. Planen skal godkjennes hos Statens Vegvesen og Miljødirektoratet. Prosjektet gjennomføres i 2025, dersom finansiering går i orden.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	30/2024	28.11.2024

Budsjettutkast 2025

Forslag til vedtak

Budsjettutkastet godkjennes med de endringer som framkom i møtet. Forvalter bes gå videre med søknadsprosessen mot Miljødirektoratet. Forvalter kan gjøre mindre endringer dersom forutsetningene endres eller legges til nye tiltak dersom uforutsette behov skulle oppstå.

Bakgrunn

I forslaget til budsjett ligger videreføring av skjøtseltiltak og forslag til nye tiltak.

Post 31 – Tiltak i verneområder
Videreføring av SNO tiltak:
Bekjempelse av mink
Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer
Slått av eng, Steinkloss, V.Bustein, Gåsøy, Ø.Bolæren
Oppfølging av fremmede arter etter hogst

Tiltakene har en samlet sum på Kr 170.000 (i tillegg kr 25.000 og kr 35000 under nye prosjekter)

Videreføring av følgende tiltak:
Informasjonspunkt på Østre Bolæren
Skilting på områder med utvidet tilrettelegging
Trådløse gjerder i Moutmarka
Skjøtsel i Moutmarka
Slått og rydding på Bolærne
Åpne gjengrodde arealer Masseløy
Store Færder rydde rundt kulturminne

Tiltakene har en samlet sum på kr 510.000

Forslag til nye tiltak:

- Rapport: Vurdering av metode og resultat fjerning av rynkerose. Nødvendig vurdering før nye tiltak settes inn. Metoden som er benyttet er kjemisk behandling. Rynkerose fjernes i henhold til Miljødirektoratets handlingsplan, og det er viktig at ressursene benyttes på best mulig måte.

Kr 75.000

- Fristille eik på Mellom Bolæren (SNO, vinterarbeid) Kr 25.000
- Restaurering av marine naturtyper (fjerne tapte teiner & fiskeredska). Dette er en ny søknadspost og første gang det er mulig å søke midler til marine tiltak. Vi vet at det er mye teiner og fiskeredskap i fjorden, og å fjerne disse vil bidra til restaurering av naturtyper og habitater. Mulig samarbeidspartner er Skjærgårdstjenesten
Kr 500.000
- Rydde marin forsøpling på utvalgte, vanskelig tilgjengelige øyer. Skjærgårdstjenesten har i flere år ryddet systematisk. Eventuelle midler kan brukes til særlig sårbare områder eller vanskelig tilgjengelige områder.
Kr 50.000
- Fortøyningsbolter med NP logo. Raet nasjonalpark har utviklet en prototyp på bolter med NP logo i topp, samtidig har de også kartlagt alle eksisterende bolter, og gjort en vurdering på fjerning/bytting og områder med behov for nye bolter. De øvrige marine nasjonalparkene er også interessert i prosjektet. På sikt vil det kunne være enklere å få oversikt over ulovligheter, som boring og oppsetting av egne bolter.
Kr 75.000
- Fjerning av fremmede arter, skjøtsel av Sandtimotei V. Bustein. Ansvarlig er SNO
Kr 35.000

Sum nye prosjekter kr 835.000

Samlet søknadsum tiltak i verneområder 1.515.000

Post 31 – restaureringstiltak

Her foreslås å videreføre pågående restaureringsprosjekt med uttak av plantet gran på Mellom Bolæren.
Kr 100.000

Samlet søknadsum restaureringstiltak kr 100.000

Driftsmidler til styret

Her foreslås en ny søknadspott: Revidering av forvaltningsplan og besøkstrategi. Arbeidet igangsettes i 2025.
Kr 50.000

Driftsmidler til styret, inklusive driftsoppgaver (som husleie på Østre Bolæren mm.)
I 2024 ble det bevilget 375.000. Vi ser at noen driftsoppgaver har økt, og foreslår å søke om kr 395.000 for 2025

Samlet sum driftsmidler til styret 445.000.

Sum totalt søknad for 2025

Tiltaksmidler ordinære	kr 1.515.000
Tiltaksmidler restaurering	kr 100.000
Driftsmidler til styret	kr 445.000

Detaljert budsjett ligger vedlagt.

BUDSJETTUTKAST 2025

M1947

Færder nasjonalparkstyre

Post nr	Navn på tiltak i verneområde (post 31)	BUDSJETT 2025	Øk. Ansvar	REGNSK 2024
1	Bekjempelse av mink	40,000	SNO	40,000
2	Ferdsestøtter Moutmarka	1	SNO	1
3	Infopunkt hovedinnfallsport Østre Bolæren	100,000	F *	60,000
4	Skilting på områder med utvidet tilrettelegging	70,000	F	50,000
5	Trådløse gjerder i Moutmarka	5,000	F	5,000
6	Skjøtsel i Moutmarka	100,000	F	98,000
7	Slått og rydding på Bolærene	160,000	F	145,000
8	Fjerning av fremmede arter på utvalgte øyer	80,000	SNO	75,000
9	Slått av eng, Steinkloss, Gåsøy, Østre Bolæren, Bustein	45,000	SNO	55,000
10	Åpne gjengrodd arealer Masseløy	60,000	F	45,000
11	Vurdering av metode og resultat fjerning av rynkerose. Nødvendig for vurdering av nye tiltak. Rynkerose fjernes i henhold til Miljødirektoratets handlingsplan, og det vurderes viktig at ressursene utnyttes på best mulig måte	75,000	F	
12	Fristille eik Mellom Bolæren	25,000	SNO	
13	Oppfølging av fremmede arter etter hogst	5,000	SNO	0
14	Tilbakeføring av strandtorn til Færder nasjonalp	75,000	F	35,000

Post nr	Navn på tiltak i verneområde (post 31)	BUDSJETT 2025	Øk. Ansvar	REGNSK 2024
15	Store Færder rydde rundt kulturminne	15,000	F	15,000
16	Fjerning av fremmede arter, skjøtsel sandtimote	35,000	SNO	
17	Restaurering av marine naturtyper (fjerne tapte teiner & fiskeredskap)	500,000	F	
18	Rydde marin forsøpling på utvalgte øyer	50,000	F	50,000
19	Bolter med NP logo til Besøksstrategi øyer	75,000		20,000
	Samlet pott	1,285,000		
	Lokalt SNO	230,001	170,001	
	Sum søknad	1,515,001		653,000
				798,333

* Forvaltningsmyndighet (Færder nasjonalparkstyre)

Restaurering, prosjekt M1980

Navn	Omsøkt	Øk. Ansvar	PRIORITET 2024
Hogst av plantet gran på Mellom Bolæren	100,000	F *	100000

Forvaltningsplan og besøksstrategi

Navn	søknad
------	--------

Post nr	Navn på tiltak i verneområde (post 31)	BUDSJETT 2025	Øk. Ansvar	REGNSK 2024
	Revidering av forvaltningsplan og besøksstrategi	50,000		

Driftsmidler Færder nasjonalparkstyre	375,000	
	Regnskap	
	2,024	2025
Styrehonorar, reise	130,709	150,000
Møter	65,292	70,000
Driftsoppgaver (båt, infopkt, nettsider mm)	80,085	80,000
Kompetanseheving		15,000
Kjøp av tjenester	51,634	50,000
Styresamling Ytre Hvaler/Koster	13,666	20,000
Bekledning	32,843	10,000
	374,229	395,000

Forslag til vedtak:

Budsjettutkast godkjennes med de endringer som framkom i møtet. Forvalter bes gå videre med søknadsprosessen. Forvalter kan gjøre mindre endringer dersom forutsetninger endres eller legge til nye tiltak dersom uforutsette behov oppstår.

Tiltak i verneområder

Kommentar
Tiltaket er videreføring. Tiltak for å fjerne stor trussel mot sjøfuglbestand. Økt hekking av teist viser at tiltak lykkes.
Behov for oppgradering av utstilling. Nye lydfiler, samt ny plakate om livet på øyene, samt mindre justeringer
Mulig prosjekt om veiskilting og innkjøp av disse til innfartsposter. Samt oppstår alltid noe behov i løpet av året.
Digitalt gjerde, ny-innkjøp. Innkjøpt noe utstyr i 2024 - mindre behov i 2025
Flere tiltak i gang i Moutmarka, og behov for ytterligere skjøtsel. Samarbeid med Oslofjordens Friluftsråd
Årlig skjøtsel på Mellom-Bolæren. Nytt av året er kjøp av beitetjenester. Posten foreslås derfor økt noe for 2025.
Videreføring av tiltak, etter prioriteringsplan
Videreføring av tiltak, i henhold til skjøtelsplan
Masseløy er referert til som pri 1 øy for skjøtsel. Tiltak finansiert av UKL. FNP ønsker mer målrettet beiting, og bruk av NoFence., samt økt skjøtelsinnsats
SNO jobber etter avtalt liste med fjerning av rynkerose, som er en fremmed, uønsket art vurdert med høy risiko for spredning og påvirkning på naturverdier. Det er brukt samme metode på alle øyene. Det er ønskelig med en vurdering av metode, ressursbruk og evt. videre anbefaling. Det er fortsatt en lang liste over større bestander som bør tas.
Eika er verdifull art. Det er behov for fristilling av eiker i et begrenset område på M. Bolæren. Eika er sårbar, og det er ønskelig at SNO utfører arbeidet. Bør gjøres vintertid, tidlig godkjenning.
Årlig oppfølging m/rapport utføres av SNO. Så langt ikke vært behov for tiltak. Vurdere og rapportere behov for fristilling av eiketrær 2025
Første forsøk med reetablering lykkes ikke. Tredje året fant man ingen planter. Det ble laget et forslag til gjennomføring i 2024 - med en ny lokasjon. Frø er mottatt fra Stråholmen. Fagekspert har sagt ja til prosjekt

Kommentar
Tiltak for skjøtsel rundt ruiner og holde sti åpen. Ikke ønskelig med større tiltak på denne øya.
Eneste forekomst i landet. Behov for midler til enkle skjøtselstiltak
Ny søknadspost. Vi ønsker å bidra til rydding av tapt fiskeredskap og teiner. Både for å hindre spøkelsesfiske, men og for å restaurere marine områder og habitater. Det vurderes å være mye tapt redskap i FNP
Enkelte områder er sårbare og vanskelig tilgjengelig. Forvaltningen ønsker at arbeidet skal utføres av Skjærgårdstjenesten i tett samarbeid med forvaltningen
Et prøveprosjekt gjennomført i 2024 med fortøyningsbolter med NP logo utviklet av Raet NP. Det er ønskelig å kartlegge og gjennomføre utskiftingl/sette opp nye på øyene i Besøksstrategien for FNP
Noen poster er avsluttet i 2024.
Samlet pott benyttet i 2024

Kommentar
Videreføring av tiltak. Utføres av MB Venner, følges opp av lokalt SNO.

Kommentar

Kommentar

Besøksstrategi 2019-2024 er videreført av nasjonalparkstyret i påvente av revidering av forvaltningsplan 2017-2027. Arbeidet er tenkt startet opp i 2025 med medvirkningsprosesser og gjennomgang av forvaltningsplan for revidering. Revidering og eventuell høring i 2026.

ligger i møter/reise for 2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	31/2024	28.11.2024

Innspill nullfiske i Færder nasjonalpark

Forslag til vedtak

- Færder nasjonalparkstyre viser til at den alvorlige situasjon i Oslofjorden er godt dokumentert, så tiltak må iverksettes raskt for å bedre den økologiske tilstand. Dette gjelder også ytterligere regulering av fisket.
- Færder nasjonalparkstyre støtter opprettelse av nullfiskeområder i Færder nasjonalpark, samtidig som det ses nærmere på om konsekvensene av å stanse fisket kan minimere og fordeles så jevnt som mulig på alle som tråler i området i dag. For eksempel ved å la båter under 11 meter få fortsette å fiske innenfor grunnlinjen mens de større båtene må fiske utenfor.

Bakgrunn

Fiskeridirektoratet oversendte 21.06.24 «faglige råd om nye tiltak innen fiskeri i Oslofjorden» til Nærings- og fiskeridepartementet.

Nærings- og fiskeridepartementet ga i 2024 Fiskeridirektoratet følgende oppdrag: «*i samarbeid med Miljødirektoratet levere faglige råd om nye tiltak innen fiskeri i Oslofjorden, for å bygge opp fiskebestandene og et velfungerende økosystem. Rådene skal inkludere vurderinger av både yrkesfiske og fritidsfiske. Rådene skal bygge på tilgjengelig kunnskap, men direktoratene vurderer behovet for innhenting av eventuell ny kunnskap.*»

Styremedlem Runar A. Larsen har meldt inn følgende sak til behandling i styret for Færder nasjonalpark: «Nullfiske i Færder nasjonalpark».

Innmeldt sak fra: Runar Andre Larsen 05.11.2024: Nullfiske i Færder nasjonalpark

Innledning

Færder Nasjonalparkstyre og Nasjonalparkforvalter har siden etablering av Færder nasjonalpark i 2013 vært opptatt av «vern gjennom bruk» og har hele tiden arbeidet for å få fram kunnskap om god forvaltning av marine områdene. I dette arbeidet, er det søkt samarbeide med de fremste forskningsmiljø på området i Norge. Dette arbeidet har resultert i:

- 2014: Innledet samarbeide med Havforskningsinstituttet
- 2017: Krafttak for kysttorsken (2017-2020)
- 2018: Frisk Oslofjord 1 og 2 (2018-2024)
- 2021: Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord
- 2022: Færder nasjonalparkstyre er positive til et pilotprosjekt i Færder nasjonalpark
- 2024: Faglige råd om nye tiltak innen fiskeri i Oslofjorden – Fiskeridirektoratet
- 2024: Støtte vedtak i Færder kommunestyret om at «nullfiske» i nasjonalparken utredes.

Faglige råd om nye tiltak innen fiskeri i Oslofjorden.

Nærings- og fiskeridepartementet ga i 2024 Fiskeridirektoratet følgende oppdrag: «i samarbeid med Miljødirektoratet levere faglige råd om nye tiltak innen fiskeri i Oslofjorden, for å bygge opp fiskebestanden og et velfungerende økosystem. Råden skal bygge på tilgjengelig kunnskap, med direktoratet vurdere behovet for innhenting av eventuell ny kunnskap»

Faglige rådene som legger frem, er ment som et grunnlag for beslutninger om hvilke tiltak som ønskes utredet videre med sikte på å sendes ut på høring.

Oslofjorden er det eneste fjordområde i Norge hvor tilstanden er så dårlig at Fiskeridirektoratet mener at tiltak med nullfiskeområde kan være relevant å vurdere. Områder der alt fiske stanses, og her spesielt tråling, er også det eneste tiltaket som legger til rette for en bedring i tilstanden til bunnøkosystemet fordi deler av det ikke lengre vil fiskes med trål.

Erfaring fra tidligere innførte marine verneområder er godt dokumentert. Verneområder med totalt forbud mot fiske gir mer fisk, større biomasse, og større forekomst av stor og eldre fisk. Effekten av vern på de marine økosystemene er vist å være avhengig av utformingen, størrelse og oppfølging. Færder Nasjonalpark 340km² totalt og område der fisket forslås stanses er 218km²

Datagrunnlaget gir et generelt bilde at mindre fartøy, for eksempel under 11 meter fisker lengre inn i fjorden enn de som er større. Det er også et generelt bilde at også fartøy over 11 meter tar betydelige fangster i områder som også brukes av fartøy under 11 meter. Basert på dette datagrunnlaget er det naturlig å forslå at det ses nærmere på om konsekvensene av å stanse fisket i de tre områdene kan minimere og fordeles så jevnt som mulig på alle som tåler i området i dag, for eksempel ved å la de under 11 meter få fortsette å fiske innenfor grunnlinjen mens de større må fiske utenfor.

Fiskeridirektoratet antar at en slik tilnærming også vil lede til at tyngre trålredskap ikke lengre brukes innover i Oslofjorden. Det kan også antas at dette bedrer tilstanden for bunnøkosystemet. En slik vurdering kan utføres dersom det er ønskelig å gå videre med forslaget om å stanse fiske i disse tre områdene.

Færder kommune har utredet «nullfiske» i nasjonalparken, og Kommunedirektørens innstilling er:

1. Situasjonen i Oslofjorden er nå så alvorlig at tiltak må iverksettes raskt for å bedre den økologiske tilstanden. Dette gjelder også ytterligere reguleringer av fisket. Færder kommune viser til faglige råd fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, og ber Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet raskt å følge opp rådene med forslag til ytterligere reguleringer av fisket i Oslofjorden.
2. Færder kommune vil allerede nå uttrykke støtte både til tiltak for bedre artsselektivitet i fisket i Oslofjorden (Fiskeridirektoratets alternativ 2) og nullfiskeområde i Færder nasjonalpark (Fiskeridirektoratets alternativ 3/Miljødirektoratets alternativ 2).

Dokumentasjon som følger behandling i Færder kommune, gir en god oversikt over fangst totalt og fangst av dypvannsreker for fiskefartøyer registret i Færder kommune fordelt på fartøylengde grupper og antall.

I 2023 var den samlede fangstmengden 336 tonn. Dypvannsreke utgjorde 87% (ca. 292 tonn). Samlet verdi var kr. 19.427.000. Dypvannsreke utgjorde 87% (ca. kr. 16.900.000)

Fordeling av fangst dypvannsreker:

Fartøylengde	< 11 meter	11-14,99 meter	15-20,99 meter
Tonn	156	88	48
Verdi 1000kr	8.577	4.910	3.441
Antall fartøy	15	3	1

Det foreligger ikke data for hvor mye som fiskes i Færder nasjonalpark, men det er antydning at 60/70% av fiske fra båter <11 meter fanges i nasjonalparken. Det gir et volum på 94 til 109 tonn, og en verdi på 5 til 6 millioner kroner, fordelt på 15 båter (19 hovedyrke og 6 biyrke totalt registrert i Færder kommune).

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalparkstyre har ansvaret for forvaltning av Færder nasjonalpark.

Konklusjon

Fiskeridirektoratets faglige råd mener det kan være naturlig å foreslå at det ses nærmere på om konsekvensene av å stanse fisket i de tre områdene kan minimeres og fordeles så jevnt som mulig på alle som tråler i området i dag, for eksempel ved å la de under 11 meter få fortsette å fiske innenfor grunnlinjen mens de større må fiske utenfor.

Forslag til vedtak:

- Den alvorlige situasjon i Oslofjorden er godt dokumentert, så tiltak må iverksettes raskt for å bedre den økologiske tilstand. Dette gjelder også ytterligere regulering av fisket.
- Færder nasjonalparkstyre støtter opprettelse av nullfiskeområder i Færder nasjonalpark, samtidig som det ses nærmere på om konsekvensene av å stanse fisket kan minimere og fordeles så jevnt som mulig på alle som tråler i området i dag. For eksempel ved å la båter under 11 meter få fortsette å fiske innenfor grunnlinjen mens de større båtene må fiske utenfor.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	32/2024	28.11.2024

Uttalelse grensejustering Færder nasjonalpark

Forslag til vedtak

Ad. Forslag til grensejustering Østre Bolæren – Pkt. 201-205 og 222-225

Færder nasjonalparkstyre anbefaler ikke grensejustering på veien på Østre Bolæren, ref. kartpunktene 201-205 og 222-225. Styret vurderer at veien fortsatt bør ligge inne i nasjonalparken grunnet nye opplysninger om naturverdiene rundt veien. Styret har ingen kommentar til forslagene om endring på Vestre Bolæren. Saken oversendes til Statsforvalteren for videre saksgang.

Bakgrunn

Under grensemerkingen av Færder nasjonalpark ble det gjort noen forslag til endringer fra vedtatt vernegrense. Basert på grensemerkingen sendte Fylkesmannen i 2019 inn forslag til Miljødirektoratet om å endre vernegrensen. I samme brev ble det sendt inn forslag til nytt vernekart. Saken har ligget lenge hos Miljødirektoratet, og i februar i år (2024) har fikk Statsforvalteren (tidl fylkesmannen) et brev tilbake om dette. Brevet ligger som vedlegg i saken.

Statsforvalteren skriver i en epost til Færder nasjonalparkstyre:

I brevet skriver Miljødirektoratet at de aksepterer de fleste av endringene som ble foreslått i 2019. Miljødirektoratet aksepterer imidlertid ikke de foreslåtte endringene på to steder. Dette gjelder:

- Den foreslåtte endringen ved Vestre Bolæren mellom grensepunktene 10 og v6. Miljødirektoratet mener at grensen her bør gå som den gjør i dag.*
- Den foreslåtte endringen på Østre Bolæren knyttet til veien fra Kommandantboligen og nordover, dvs. omtrent grensepunktene 201-205 og 222-225. Her signaliserer direktoratet at de kunne ha akseptert at veien ble tatt ut av nasjonalparken, men bare med en bredde på omtrent 2 meter på hver side av veien.*

Miljødirektoratet ber oss om å lage et nytt forslag til vernekart, og gjennomføre en høring før vi sender nytt forslag tilbake til dem.

Før vi går videre med saken hadde det vært nyttig å få et innspill fra nasjonalpark-forvaltningen om dette. Tenker særlig på løsningen langs veien på Østre Bolæren. Bør grensen her gå slik den er i dag (vei ligger inne i nasjonalparken) eller bør vi gjøre et nytt forsøk på å skjære veien ut av nasjonalparken?

Vedlagt er også kart som viser hvilke endringer som ble foreslått i 2019. Foreslått vernegrense er markert med grønt og eksisterende vernegrense vises med lilla linje.

Grunnlag

På Miljødirektoratets sider beskrives *Forvaltningsmyndighetens ansvar*. Forvaltningsmyndighet for et verneområde er alltid delegert til en av disse fire aktørene:

- statsforvalteren
- nasjonalpark- eller verneområdestyre
- kommunen
- sysselmeisteren på Svalbard

På listen over forvaltningsmyndighetens primære ansvarsoppgaver finnes også punktet

* Grensemerking.

Følgende kan leses:

Forvaltningsmyndigheten skal sørge for å gjennomføre grensemerking. Det vil si en merking og innmåling av grensepunkter i terrenget. Grensemerking skal normalt bestilles hos jordskifteretten. Arbeidet skal utføres i tråd med veileder:

- [Opprettelse av verneområder etter naturmangfoldloven \(M-481\)](#) Kap. 5.5 om Merking av vernegrenser.

Når et nasjonalpark-, verneområdestyre eller en kommune er forvaltningsmyndighet, må grensemerking alltid skje i samråd og dialog med aktuell statsforvalter. Da avtales det hvem som tar hovedansvar for å følge opp de nødvendige oppgavene i arbeidsprosessen, som er å:

- bestille grensemerking
- ha dialog og samhandling med dem som utfører grensemerking
- kontrollere at stedfesta data fra grensemerking er i tråd med vedtatt grense

Grensepunkter som er innmålt i terrenget (teiggrensepunkt) definerer den digitale avgrensning til verneområdet. Statsforvalter skal levere resultatet fra merkingen til Naturbase.

Under «spesielle oppgaver for statsforvalteren» står det at statsforvalteren har følgende spesielle oppgaver knyttet til verneområder (utdrag):

- ***Gjennomføre prosesser som gjelder forskriftsendringer og grenseendringer for gjeldende verneområder og sende tilråding til Miljødirektoratet.***

Grensejusteringen som Miljødirektoratet viser til på Vestre Bolæren mellom pkt. 10 og 6, er grensen i sjø mot skjærene på utsiden. Miljødirektoratet skriver følgende i sitt brev (utdrag):

Grensejusteringen var ønsket fra kommunen ut fra friluftinteressene. Småholmene nærmest grensen er ikke lenger en del av sjøfuglreservat. Småholmene ble i verneprosessen for nasjonalparken trukket ut slik at det kun er Jenseskjær lenger nordøst som ble tatt med videre. Begrunnelsen for dette skyldes at holmene ikke lenger var i bruk av sjøfugl, og heller ikke ble vurdert viktige for sjøfugl i et lengre perspektiv. Ved grensegangen ble derfor ikke sjøfuglinteressene eller andre vernetinteresser vurdert å være til hinder for grensejusteringen.

Det ble videre vektlagt at grensejusteringen ga mulighet for en tydeligere vernegrense ved at grensebolter kunne settes på land. I verneplanen tilrådde Statsforvalteren at de to holmene sør for Jenseskjær med omkringliggende sjøareal tas ut av nasjonalparken av hensyn til friluftinteressene.

Direktoratet støttet ikke denne grenseendringen, og holmene med omkringliggende sjøareal ble liggende inne i nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå å flytte grensen fra sjøarealet vest for

holmene slik at grensa går i sjøkanten på vestsiden av den ene holmen med begrunnelse at det blir en tydeligere vernegrense når boltene kan settes ned på land. Miljødirektoratet vil peke på at det skal være vektige grunner for å endre på vernegrensen. Å ta ut vernet areal av nasjonalparken for å få bedre tilgjengelighet for merking er etter vår vurdering ikke en viktig grunn for å endre vernegrensen. Vi støtter etter dette ikke forslaget til grenseendring for pkt. 11-v6.

Figur 1- Vestre Bolæren 11-v6

Grønn linje = forslag
vernegrense

Lilla linje = gjeldende
vernegrense

Figur 2 Østre Bolæren – Pkt. 201-205 og 222-225

Sjelden stor
bestand av
truet bendelløk
(NT) Ref:
Kristina
Bjureke,
naturhistorisk
museum

Området med sirkel viser området som ble foreslått tatt ut av nasjonalparken (grønn linje). Det ble foreslått fra Statsforvalteren at et inngrepsbelte på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. **Det er dette forslag til endring som Miljødirektoratet ikke godtar.**

Miljødirektoratet skriver følgende i sitt brev (utdrag):

Veiforbindelsen mellom de regulerte områdene i nord og syd ble innlemmet i ved etableringen av nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ba som grunneier ved grensegangen om at veier og arealer med infrastruktur mellom de regulerte områdene ble holdt utenom nasjonalparken. Forespørselen ble forelagt Miljødirektoratet, som i brev av 2. april 2014 (ref: 2014/3754) gav sin tilslutning til at veigrunnen med en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien ble holdt utenom nasjonalparken.

*Ved grensegangen ble det klarlagt at **et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene er preget av inngrep, uten påviselige verneverdier**. Statsforvalteren fant det derfor som hensiktsmessig at dette inngrepsbeltet på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. Dette gir muligheter for motorisert ferdsel mellom reguleringsområdene, og sikrer adkomst og vedlikehold av infrastruktur uten dispensasjonsbehandling. Statsforvalteren er klar over at dette omfatter arealer utover hva direktoratet åpnet for i sitt brev, men grundig vurdering av arealverdier og hensiktsmessighet var avgjørende for Statsforvalterens konklusjon. Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes. **Vi (Miljødirektoratet) vil peke på at det er mulig å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og vurderer at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en viktig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken. Vi vil understreke at vi ikke ønsker en mer omfattende grensejustering enn det som er nødvendig for å holde vegen utenfor nasjonalparken. Vi opprettholder derfor vårt standpunkt jf. brev 2. april 2014 om at en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien holdes utenfor nasjonalparken. Vi vil derfor ikke gå inn for at ytterligere areal tas ut av nasjonalparken.***

Endringer i kunnskapsgrunnlaget

Det vises til i brevet at det i grensegangen ble klarlagt et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene som var preget av inngrep, uten påviselige verneverdier.

Siden 2019 er det blitt gjennomført flere kartlegginger og befaringer knyttet til artsmangfold på Østre Bolæren.

I en befaring med Naturhistorisk Museum og Norsk genressurssenter, juni 2021, ble det oppdaget en større bestand av bendelløk tett på veikanten. Bendelløk er definert som **nær truet** (NT) på rødlisten til Artsdatabanken.

Kristina Bjureke, naturhistorisk museum, (botaniker og universitetslektor)
Bendelløk, ØB

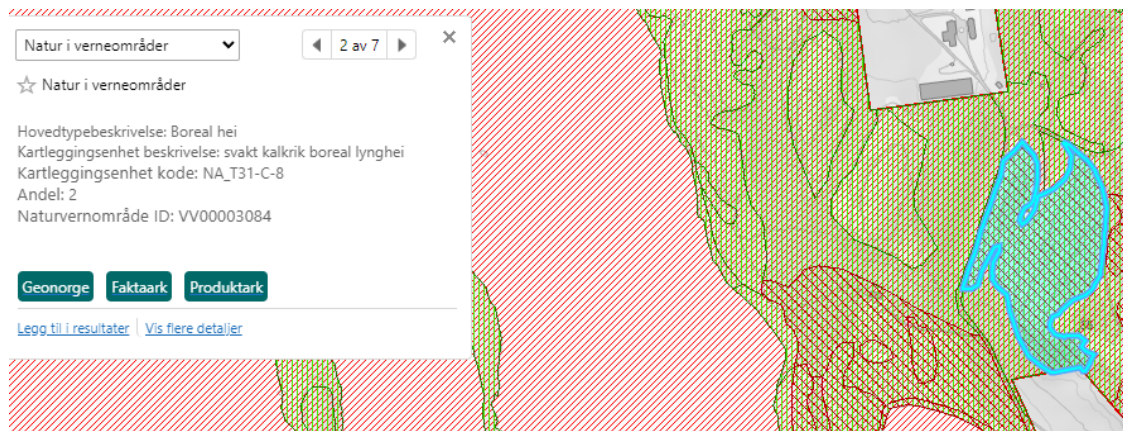
Foto: A. Sjømæling

Figur 3

Miljødirektoratet fikk gjennomført en NIN kartlegging i Færder nasjonalpark i 2022-2024. Natur i Norge (NIN) er samfunnets felles verktøykasse for å beskrive natur på en sammenlignbar

måte. Et felles begrepsapparat for naturvariasjon på alle skalaer som kan tilpasses mange formål (kilde: Artsdatabanken).

NIN kartlegging av område vest for veien (rødt skravert) er vurdert til den truede naturtypen semi-naturlig-eng (VU/sårbar), og veien vest-øst, syd for veien (blått omriss) beskriver den rødlistede naturtypen kalkfattig boreal lynghei (VU/sårbar).

Figur 4 - Området med blå kant er Boreal hei (VU) / svakt kalkrik boreal lynghei. Området med rød skrivering er semi-naturlig-eng (VU)

Det er forvalters vurdering at det stadig tilføres ny kunnskap om artsmangfoldet på Østre Bolæren, som bekrefter at det er mye verdifull natur på Østre Bolæren.

Miljødirektoratet skriver videre i sitt brev at Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes.

Forvalter vil peke på at Færder nasjonalparkstyre har mulighet å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og er enig i at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en viktig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken.

Dersom veien tas ut av nasjonalparken, vil det være Færder kommune sitt ansvar å ivareta viktige og sjeldne naturtyper og arter ved fremtidig vedlikehold/bruk av veien.

Likevel vurderes det en økt risiko for at verdifulle arter ved uhell kan forsvinne eller ødelegges ved vedlikehold av veien, dersom arealet tas ut av nasjonalparken.

Det er forvalters vurdering at arbeidet med å gi flerårig dispensasjon til kjøring ikke medfører større arbeidsbelastning. Aktuelle aktører i dag vil være Færder kommune, samt Tønsberg forsvarsforening.

Konklusjon

På grunn av ny informasjon om naturverdiene tett på veien, anbefaler Færder nasjonalparkstyre at veien fortsetter å ligge i Færder nasjonalpark, og at det ikke gjøres grensejustering knyttet til veien, ref. punkt 201-205 og 222-225 på kart. Færder nasjonalparkstyre har ingen kommentarer til endringene på Vestre Bolæren. Vedtaket oversendes til Statsforvalteren for videre saksgang.

Fra: Svendsen, Fred Marius
Sendt: torsdag 22. februar 2024 13:39
Til: Sjømæling, Anne
Emne: Endring av vernegrensen for Færder nasjonalpark
Vedlegg: Kart med sammenlikning av grenser - Færder nasjonalpark.pdf; Brev fra Miljødirektoratet om grensemerking og forskriftsendring - Færder nasjonalpark.pdf

Hei,

Under grensemerkingen av Færder nasjonalpark ble det gjort noen endringer fra vernegrensen som er vedtatt. Basert på grensemerkingen sendte Fylkesmannen i 2019 inn forslag til Miljødirektoratet om å endre vernegrensen. I samme brev ble det sendt inn forslag til nytt vernekart. Saken har ligget lenge hos Miljødirektoratet, og i februar i år har vi fått tilbake et brev om dette (vedlagt).

I brevet skriver Miljødirektoratet at de aksepterer de fleste av endringene som ble foreslått i 2019. Miljødirektoratet aksepterer imidlertid ikke de foreslåtte endringene på to steder. Dette gjelder:

- Den foreslåtte endringen ved Vestre Bolæren mellom grensepunktene 10 og v6. Miljødirektoratet mener at grensen her bør gå som den gjør i dag.
- Den foreslåtte endringen på Østre Bolæren knyttet til veien fra Kommandantboligen og nordover, dvs. omtrent grensepunktene 201-205 og 222-225. Her signaliserer direktoratet at de kunne ha akseptert at veien ble tatt ut av nasjonalparken, men bare med en bredde på omtrent 2 meter på hver side av veien.

Miljødirektoratet ber oss om å lage et nytt forslag til vernekart, og gjennomføre en høring før vi sender nytt forslag tilbake til dem.

Før vi går videre med saken hadde det vært nyttig å få et innspill fra nasjonalpark-forvaltningen om dette. Tenker særlig på løsningen langs veien på Østre Bolæren. Bør grensen her gå slik den er i dag (vei ligger inne i nasjonalparken) eller bør vi gjøre et nytt forsøk på å skjære veien ut av nasjonalparken?

Vedlagt er også kart som viser hvilke endringer som ble foreslått i 2019. Foreslått vernegrense er markert med grønt og eksisterende vernegrense vises med lilla linje.

Det er bare å gi beskjed om noe er uklart eller om dere ønsker mer informasjon!

Med vennlig hilsen

Fred Marius Svendsen
seniorrådgiver

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Telefon: 33 37 11 63

E-post: fred.marius.svendsen@statsforvalteren.no

Web: www.statsforvalteren.no/vt

STATSFORVALTEREN I VESTFOLD OG TELEMAR
Postboks 2076
3103 TØNSBERG

Trondheim, 08.02.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2014/12327

Saksbehandler:
Marte Eliasson

Grensejustering Færder nasjonalpark, Færder kommune, Vestfold og Telemark

Det vises til Statsforvalterens brev 21. februar 2019 vedrørende endring av vernegrensen etter grensemerking av Færder nasjonalpark i Færder kommune, Vestfold. Det vises videre til tidligere korrespondanse, herunder våre brev av 24. februar 2014 og 2. april 2014. Vi beklager lang saksbehandlingstid.

Bakgrunn for saken

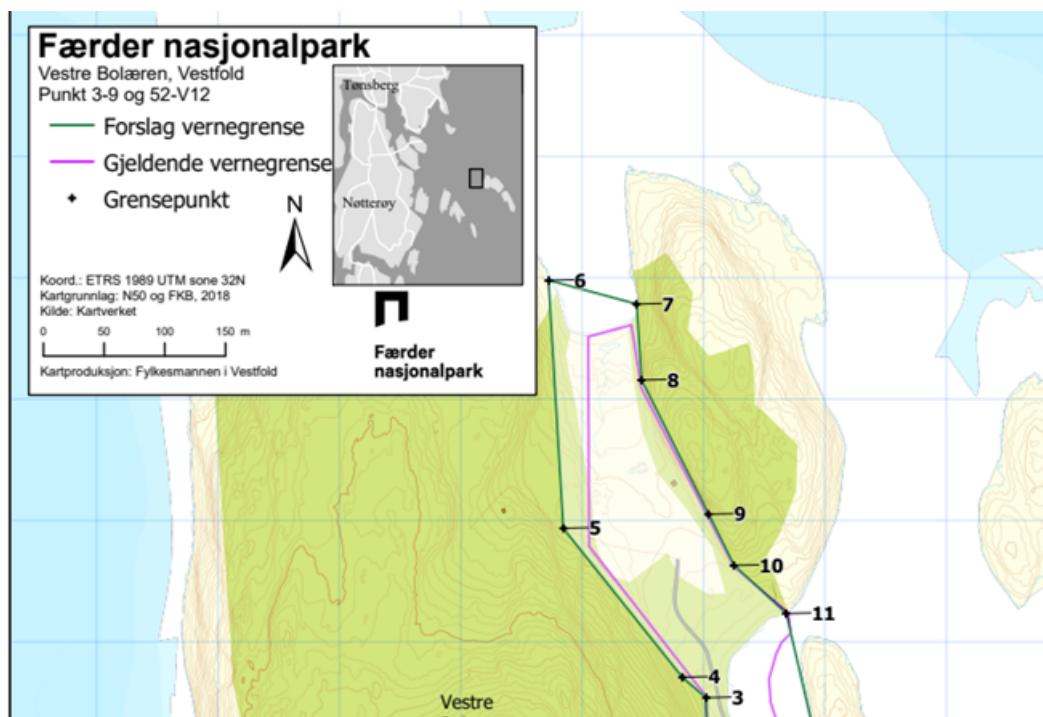
Færder nasjonalpark ble opprettet ved kgl.res. 23 august 2013. Grensemerking av nasjonalparken ble gjennomført av Vestfold jordskifterett, og rettsbok ble forkynt 31. mai 2016.

I jordskiftekartet fra grensemerkingen er det noen forskjeller i vernegrensen sammenliknet med gjeldende vernekart. I brev av 21. februar 2019 er disse forskjellene beskrevet og begrunnet. De er i tillegg vist i kartvedlegg.

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark tilrår at vernegrensen endres i samsvar med jordskiftekartets grenser på tolv områder. (Lilla strek er eksisterende vernegrense. Grønn strek er forslag til ny vernegrense).

Delområde Vestre Bolæren

[Pkt. 3-9 på kart](#)

Kalvenga på Vestre Bolæren ble holdt utenfor da nasjonalparken ble etablert. Det har senere vist seg at litt av Kalvenga og stranden i nord likevel ble liggende inne i nasjonalparken. Avgrensningen vurderes å være lite hensiktsmessig og statsforvalteren tilrår derfor i tråd med kommunes ønske en grenseforskyvning på opptil 30 meter. Statsforvalteren kan ikke se at dette berører verneverdiene i noen vesentlig grad, men bidrar til en hensiktsmessig arrondering av et kommunalt friområde.

Kalvenga er nevnt i verneplanen, der flere høringsparter ønsker at området tas ut. Statsforvalteren tilrådte at Kalveenga ble tatt ut av nasjonalparken. I det endelige vernevedtaket er bare deler av Kalvenga og stranda grenset ut av nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå at grensene justeres for å få en mer hensiktsmessig arrondering av det kommunale friluftsområdet, slik at hele Kalvenga tas ut av nasjonalparken. Vi støtter Statsforvalterens vurdering.

Pkt. 11-v6 på kart

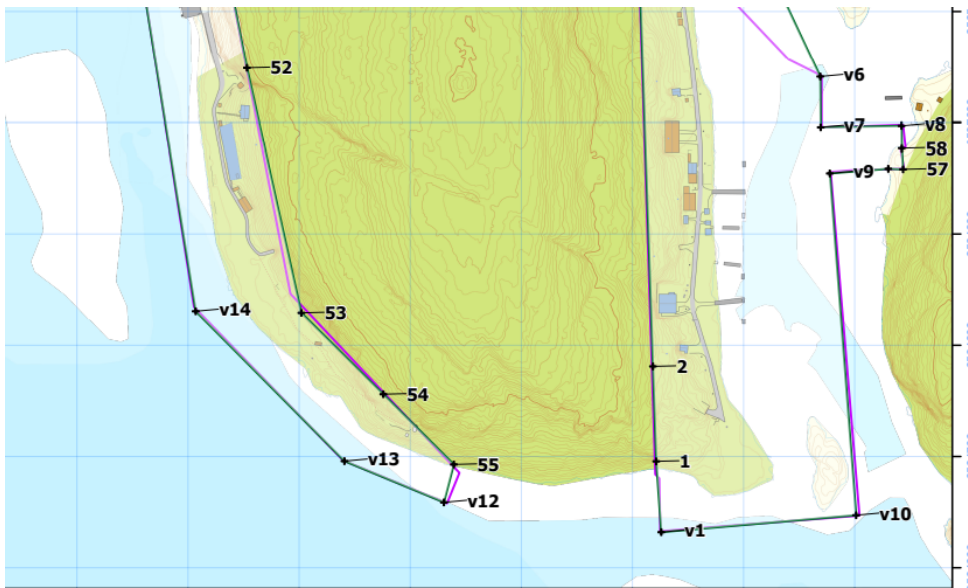
Grensejusteringen var ønsket fra kommunen ut fra friluftinteressene. Småholmene nærmest grensen er ikke lenger en del av sjøfuglreservat. Småholmene ble i verneprosessen for nasjonalparken trukket ut slik at det kun er Jenseskjær lenger nordøst som ble tatt med videre. Begrunnelsen for dette skyldes at holmene ikke lenger var i bruk av sjøfugl, og heller ikke ble vurdert viktige for sjøfugl i et lengre perspektiv. Ved grensegangen ble derfor ikke sjøfuglinteressene eller andre vernetinteresser vurdert å være til hinder for grensejusteringen. Det ble videre vektlagt at grensejusteringen ga mulighet for en tydeligere vernegrense ved at grensebolter kunne settes på land.

I verneplanen tilrådte Statsforvalteren at de to holmene sør for Jenseskjær med omkringliggende sjøareal tas ut av nasjonalparken av hensyn til friluftinteressene. Direktoratet støttet ikke denne grenseendringen, og holmene med omkringliggende sjøareal ble liggende inne i nasjonalparken. Statsforvalter ønsker nå å flytte grensen fra sjøarealet vest for holmene slik at grensa går i sjøkanten på vestsiden av den ene holmen med begrunnelse at det blir en tydeligere vernegrense når boltene kan settes ned på land.

Miljødirektoratet vil peke på at det skal være vektige grunner for å endre på vernegrensen. Å ta ut vernet areal av nasjonalparken for å få bedre tilgjengelighet for merking er etter vår vurdering ikke en viktig grunn for å endre vernegrensen. Vi støtter etter dette ikke forslaget til grenseendring for pkt. 11-v6.

Pkt. 52- v12 på kart

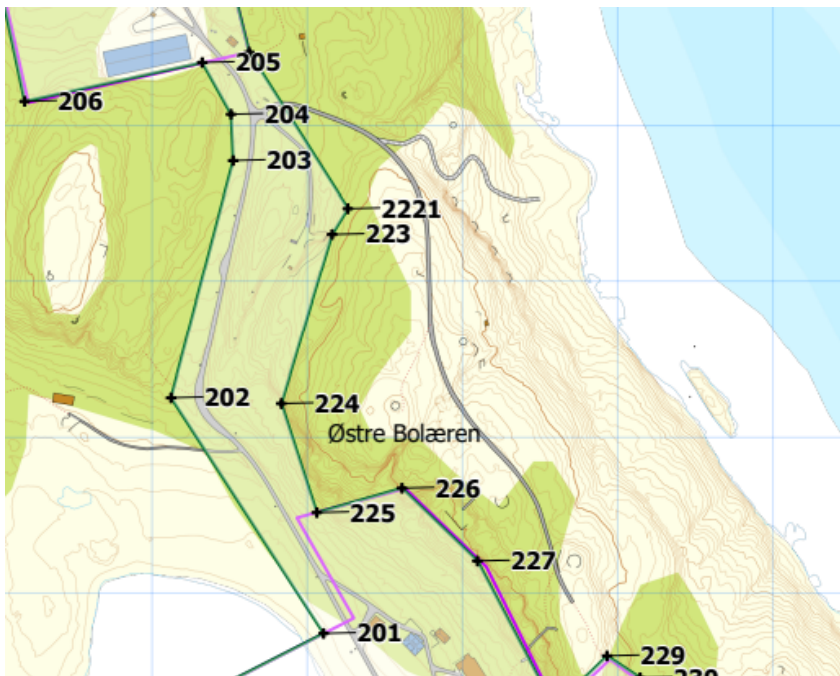

Her ble det gjennomført en mindre grensejustering som følge av at grensepunktene 53 og 55 ble plassert på mer hensiktsmessige steder. Grensejusteringen har ingen konsekvenser for verneverdiene. Miljødirektoratet er enige i justeringene, og støtter forslaget fra Statsforvalteren.

Delområde Østre Bolæren

Pkt. 201-205 og 222-225 på kart

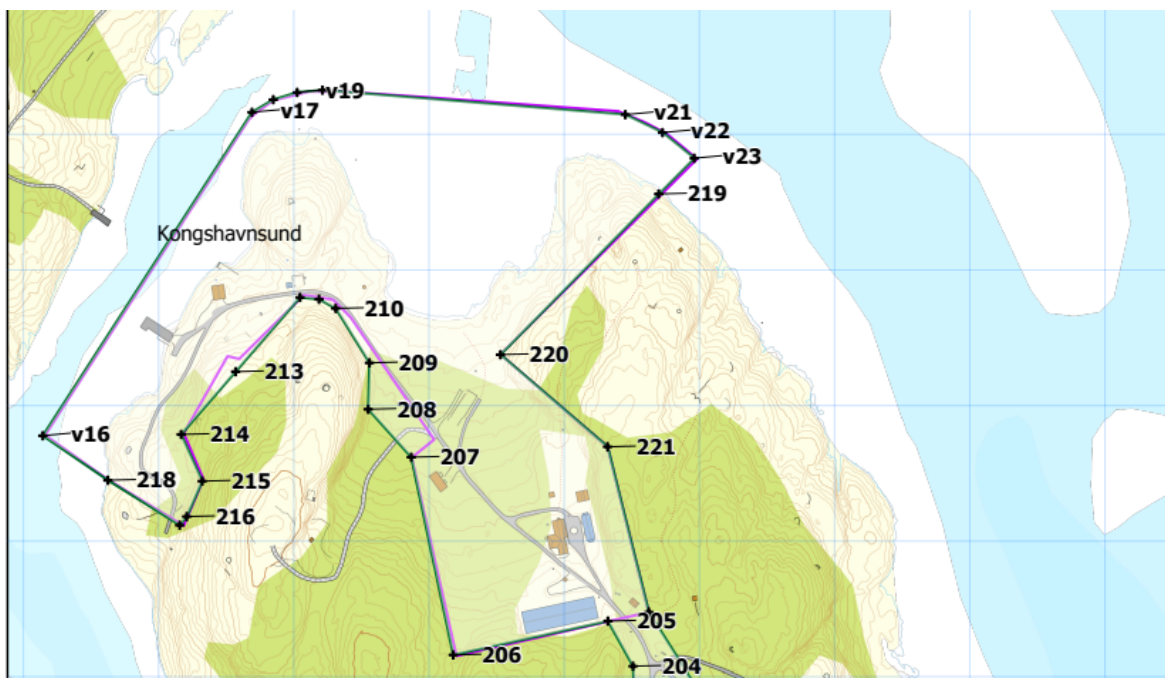
Veiforbindelsen mellom de regulerte områdene i nord og syd ble innlemmet i ved etableringen av nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ba som grunneier ved grensegangen om at veier og arealer med infrastruktur mellom de regulerte områdene ble holdt utenom nasjonalparken. Forespørselen ble

forelagt Miljødirektoratet, som i brev av 2. april 2014 (ref: 2014/3754) gav sin tilslutning til at veigrunnen med en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien ble holdt utenom nasjonalparken.

Ved grensegangen ble det klarlagt at et belte med veier og infrastruktur mellom de to reguleringsområdene er preget av inngrep, uten påviselige verneverdier. Statsforvalteren fant det derfor som hensiktsmessig at dette inngrepsbeltet på opptil 70 meters bredde ble holdt utenfor nasjonalparken. Dette gir muligheter for motorisert ferdsel mellom reguleringsområdene, og sikrer adkomst og vedlikehold av infrastruktur uten dispensasjonsbehandling. Statsforvalteren er klar over at dette omfatter arealer utover hva direktoratet åpnet for i sitt brev, men grundig vurdering av arealverdier og hensiktsmessighet var avgjørende for Statsforvalterens konklusjon.

Statsforvalteren har pekt på at en endring som foreslått vil være positivt som følge av at motorisert ferdsel i forbindelse med adkomst og vedlikehold av infrastruktur sikres uten at det må omsøkes. Vi vil peke på at det er mulig å gi flerårige tillatelser til slik motorferdsel, og vurderer at argumentet om å slippe søknadsbehandling ikke er en viktig grunn for å ta ut areal av nasjonalparken. Vi vil understreke at vi ikke ønsker en mer omfattende grensejustering enn det som er nødvendig for å holde vegen utenfor nasjonalparken. Vi opprettholder derfor vårt standpunkt jf. brev 2. april 2014 om at en kantsone på ca. 2 meter på hver side av veien holdes utenfor nasjonalparken. Vi vil derfor ikke gå inn for at ytterligere areal tas ut av nasjonalparken.

Pkt. 207- 214 på kart

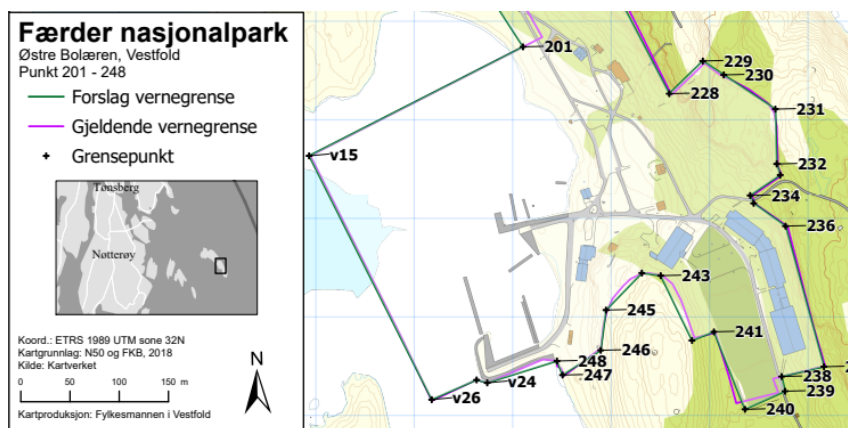

Også mellom disse punktene har fylkeskommunen bedt om grensejustering slik at veigrunn og transformator med infrastruktur i bakken blir liggende utenfor nasjonalparken. Direktoratet har i sitt brev av 2.april 2014 uttalt at det ikke er ønskelig å justere grensen mer enn nødvendig for å holde selve veien utenfor nasjonalparken. Ved grensegangen ble det imidlertid klarlagt at kabler lå utenfor veibanen, slik at det også her var hensiktsmessig å holde et bredere belte utenfor verneområdet enn selve veigrunnen. Statsforvalteren så derfor grunnlaget for å imøtekomme fylkeskommunens henstilling, og ba om at vernegrensen ble trukket inn til fjellfoten og derfra i rett linje til pkt. 207. Fra pkt. 212 til pkt. 214 ble det også foretatt en mindre justering av arronderingsmessige hensyn. Ingen av endringene vurderes å påvirke verneverdiene i noen vesentlig grad.

Vi går på bakgrunn av det ovennevnte inn for grenseendring, og mener dette er en mindre justering av grensen som er uten betydning for verneverdiene.

Pkt. 238 – v24

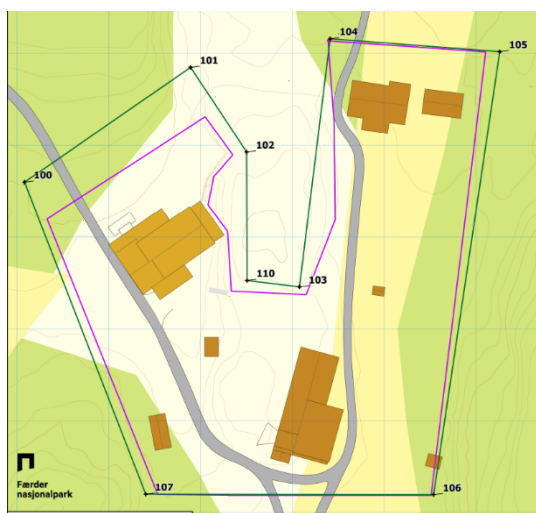
Her er det gjort mindre endringer som følge av hensiktsmessig nedsetting av grensebolter og rettstrekk mellom disse.

Vi ser at dette er hensiktsmessige endringer, og går inn for en grenseendring som foreslått.

Delområde Nordre Årøy

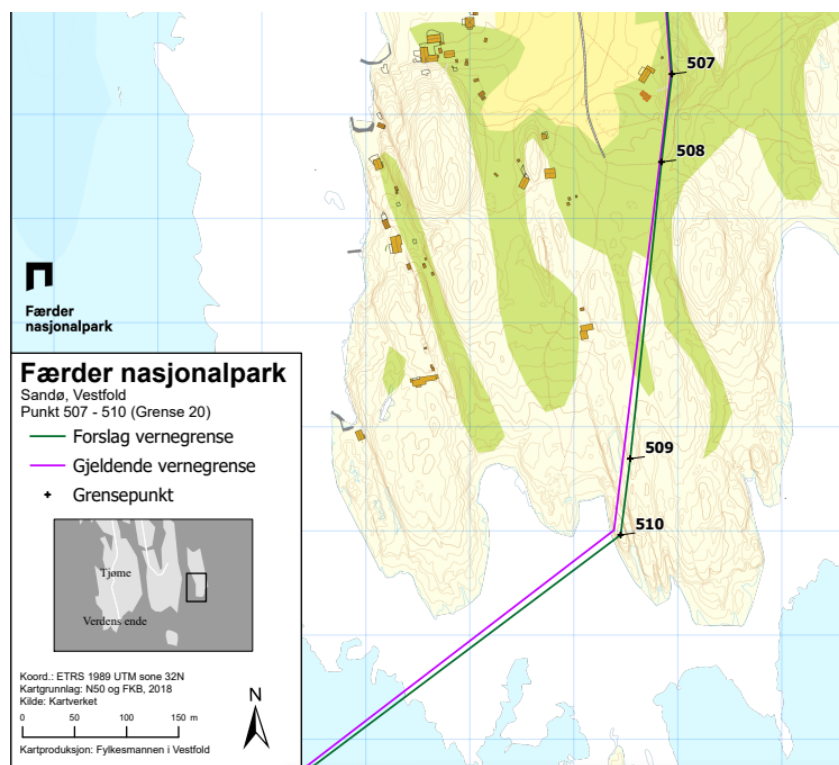
Pkt. 100-107 på kart

Etter anmodning fra grunneier og befaring med Miljødirektoratet, er grensen mot gårdstun og hage endret, slik at mer av opparbeidet grunn er holdt utenom nasjonalparken. Miljødirektoratet har sluttet seg til disse endringene i befaring.

Delområde Sandø

Pkt. 507 -510 på kart

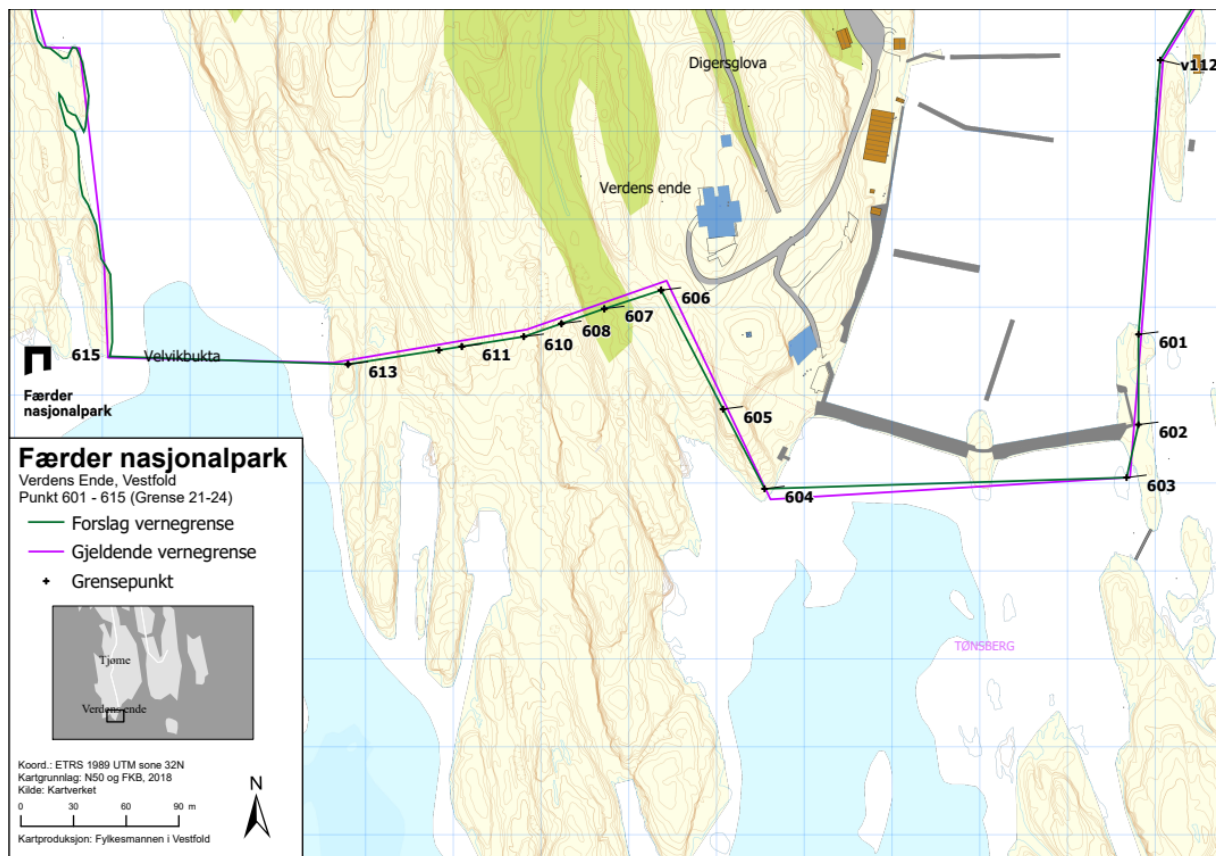

Her er grensen forskjøvet 10 meter østover ved pkt. 510 for å oppnå en bedre og mer stabil plassering av grensebolten i fjell. Endringen har ingen betydning for verneverdiene.

Vi støtter forslaget da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Delområde Verdens Ende

Pkt. 601-603 og pkt. 603-615

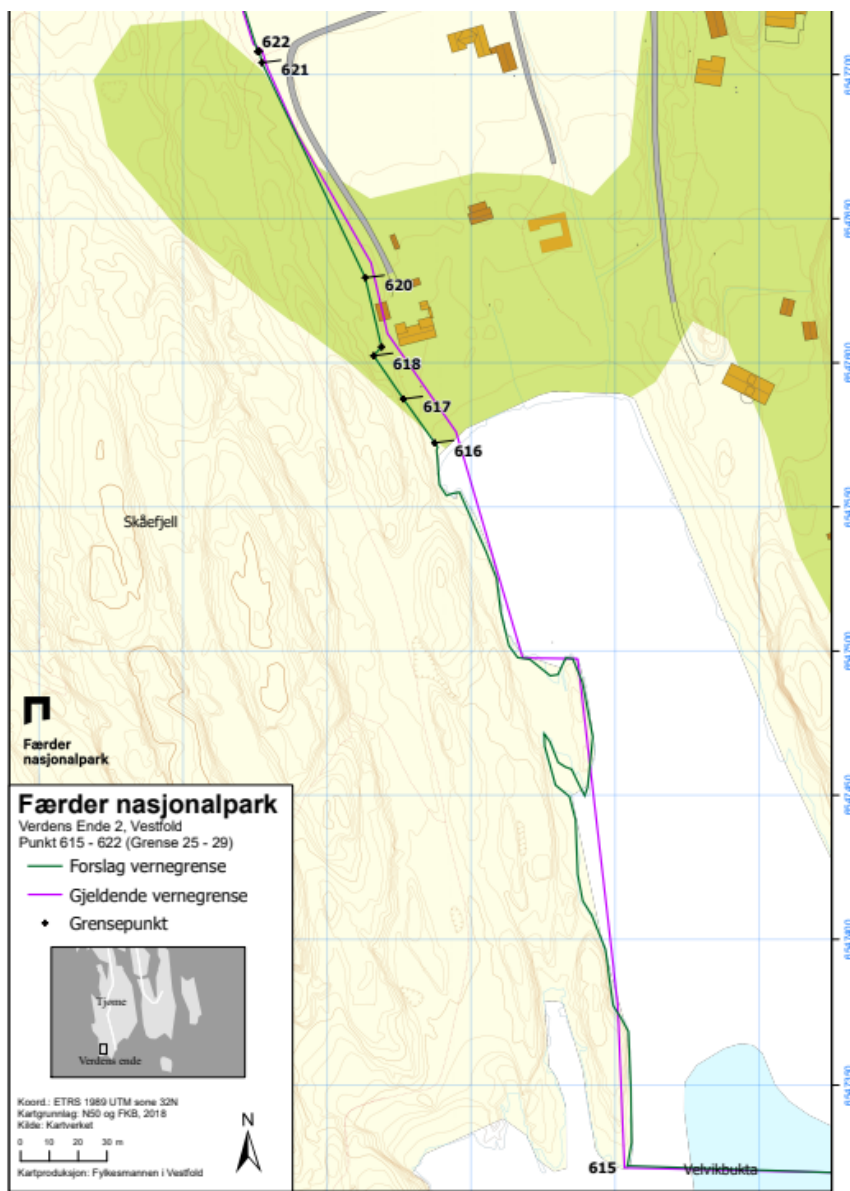
Pkt. 602 er skjøvet noe østover slik at moloen i sin helhet blir liggende utenfor verneområdet.

Pkt. 604 er trukket noe inn for å oppnå en bedre plassering av grensebolten opp fra strandlinjen. Knekkpunkt ved pkt. 606 er flyttet slik at det samsvarer med grensepunkt for eiendomsgrenser. Punktene er videre satt slik at de samsvarer med eiendomsgrense for gnr./bnr. 242/28 og 242/27. Pkt. 615 er flyttet for å oppnå en bedre plassering av grensebolten. Endringene er hensiktsmessig og påvirker ikke verneverdiene.

Miljødirektoratet støtter de nevnte justeringene da dette er en mindre justeringer av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

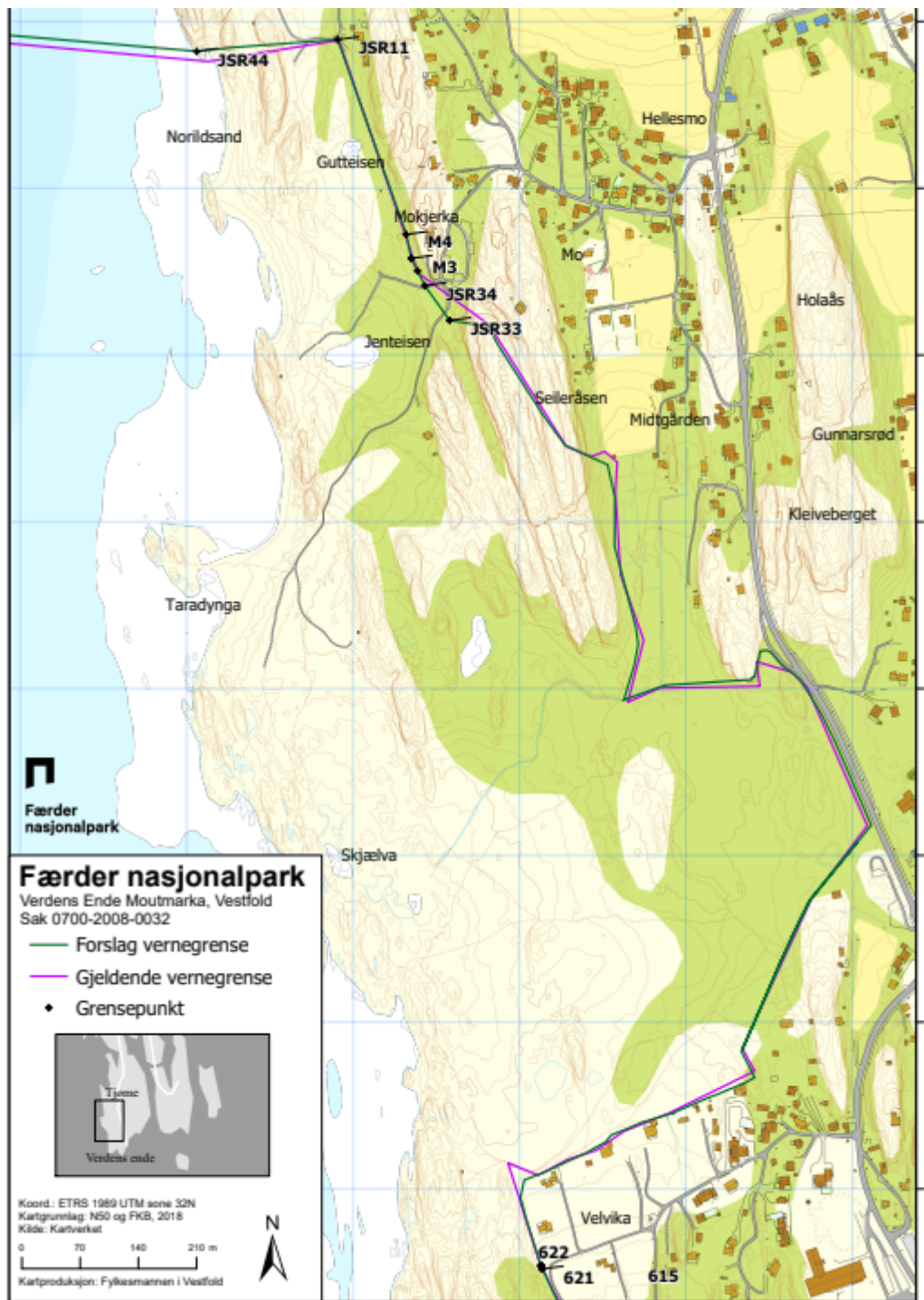
Pkt. 615- 616 og pkt. 616-622

Her er grensen endret slik at den nå følger strandlinje ved middels høy vannstand, og slik at den samsvarer med eiendomsgrenser. Dette er hensiktsmessig og påvirker ikke verneverdiene.

Vi støtter grenseendringene da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Delområde Moutmarka

Tidligere Moutmarka naturreservat ble innlemmet i Færder nasjonalpark i 2013, og gjeldende vernegrenser for naturreservatet ble lagt til grunn. Det ble imidlertid foretatt grensegang av naturreservatet i 2008, ref. Vestfold jordskifterett sak 0700-2008-0032, men vernegrensen ble ikke endret i etterkant. Dette tas derfor opp nå for å få en helhetlig justering av vernegrensene i Færder nasjonalpark. Til grunn legges grensegangen fra 2008, men for en mindre del av grensen er det foretatt en grenseendring i 2016 etter anmodning fra Statsforvalteren. Denne endringen legges derfor til grunn.

Miljødirektoratet støtter grenseendring da dette er en mindre justering av grensa, som er uten betydning for verneverdiene.

Oppsummering

Vi samtykker etter dette til at følgende forslag til grensejustering i Færder nasjonalpark kan sendes på høring:

- delområde Vestre Bolæren pkt. 3- 9, og pkt. 52- v12
- delområde Østre Bolæren pkt. 207-214
- delområde Nordre Årøy pkt. 100-107
- delområde Sandø pkt. 507-510
- Verdens Ende pkt. 601-603, pkt. 603-615, pkt. 615-616 og pkt.616-622.
- Moutmarka

Vi ber om at Statsforvalteren etter gjennomført høring sender sin tilrådning til Miljødirektoratet, sammen med nytt vernekart for nasjonalparken. Vi ber i tillegg om at Statsforvalteren legger til informasjon om totalt areal som er foreslått tatt ut av nasjonalparken i høringsdokumentet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Marte Eliasson
seniorrådgiver

Kopi til:

Færder nasjonalparkstyre	Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, Pb. 2076	3103	TØNSBERG
FÆRDER KOMMUNE	Postboks 250	3163	NØTTERØY

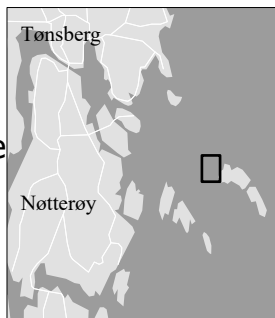

Færder nasjonalpark

Vestre Bolæren, Vestfold

Punkt 3-9 og 52-V12

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- + Grensepunkt

Færder
nasjonalpark

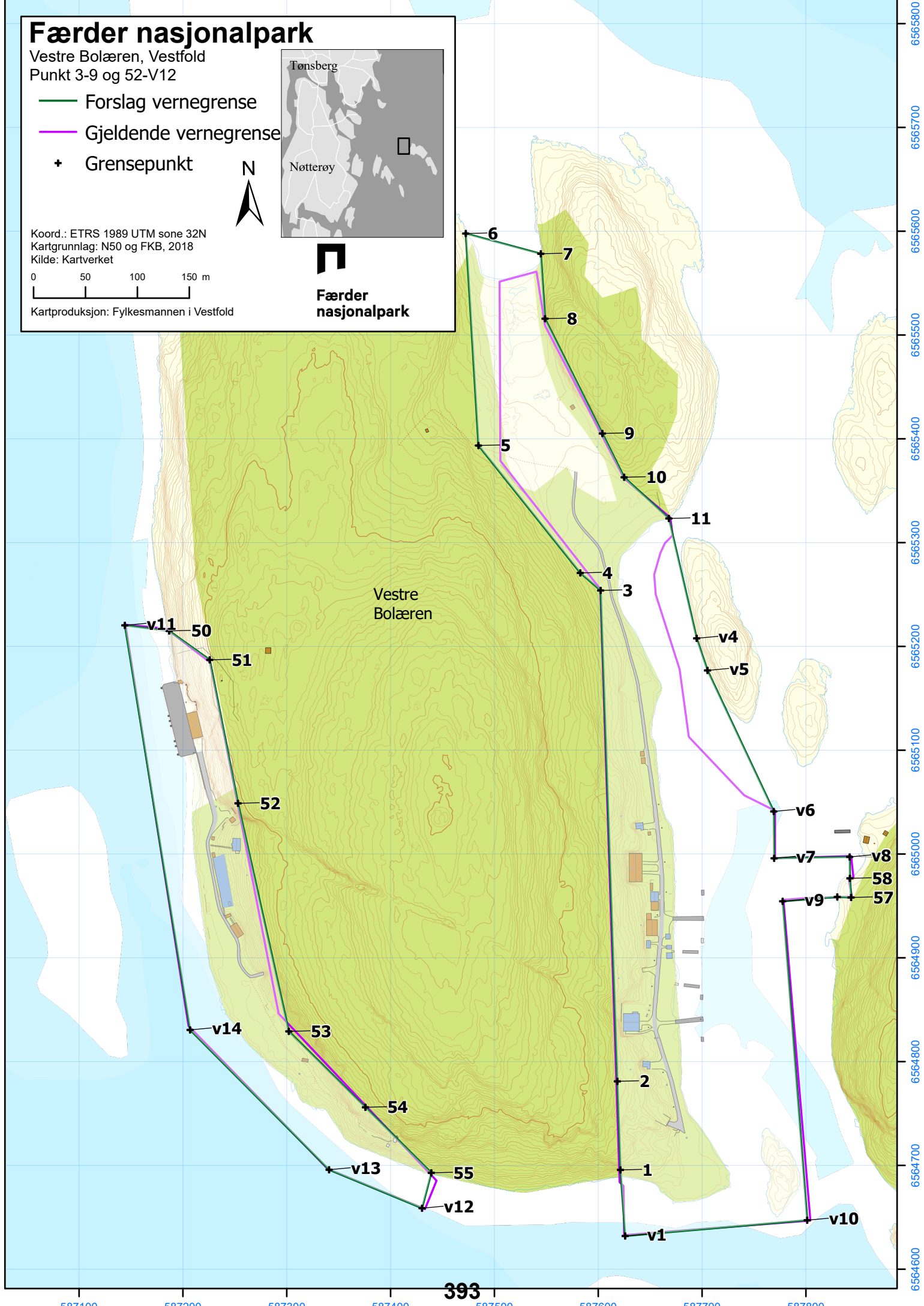
Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N

Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018

Kilde: Kartverket

0 50 100 150 m

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

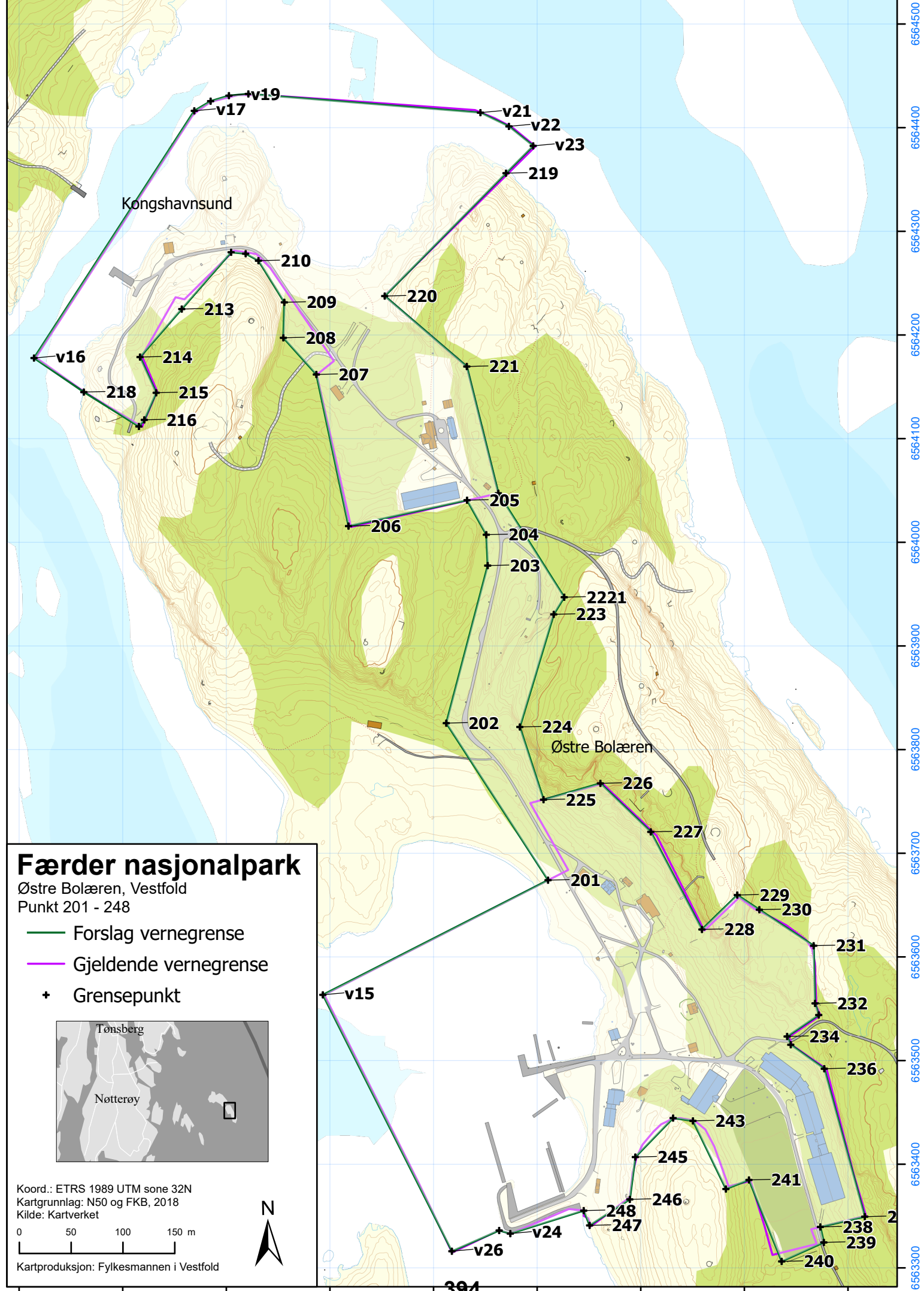

Vestre
Bolæren

393

587100 587200 587300 587400 587500 587600 587700 587800

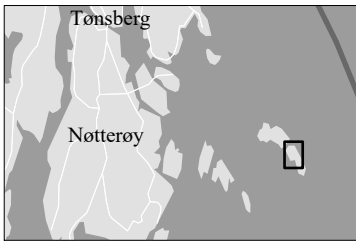
6564600 6564700 6564800 6564900 6565000 6565100 6565200 6565300 6565400 6565500 6565600 6565700 6565800

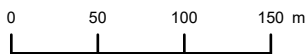
Færder nasjonalpark

Østre Bolæren, Vestfold
 Punkt 201 - 248

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- +** Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
 Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
 Kilde: Kartverket

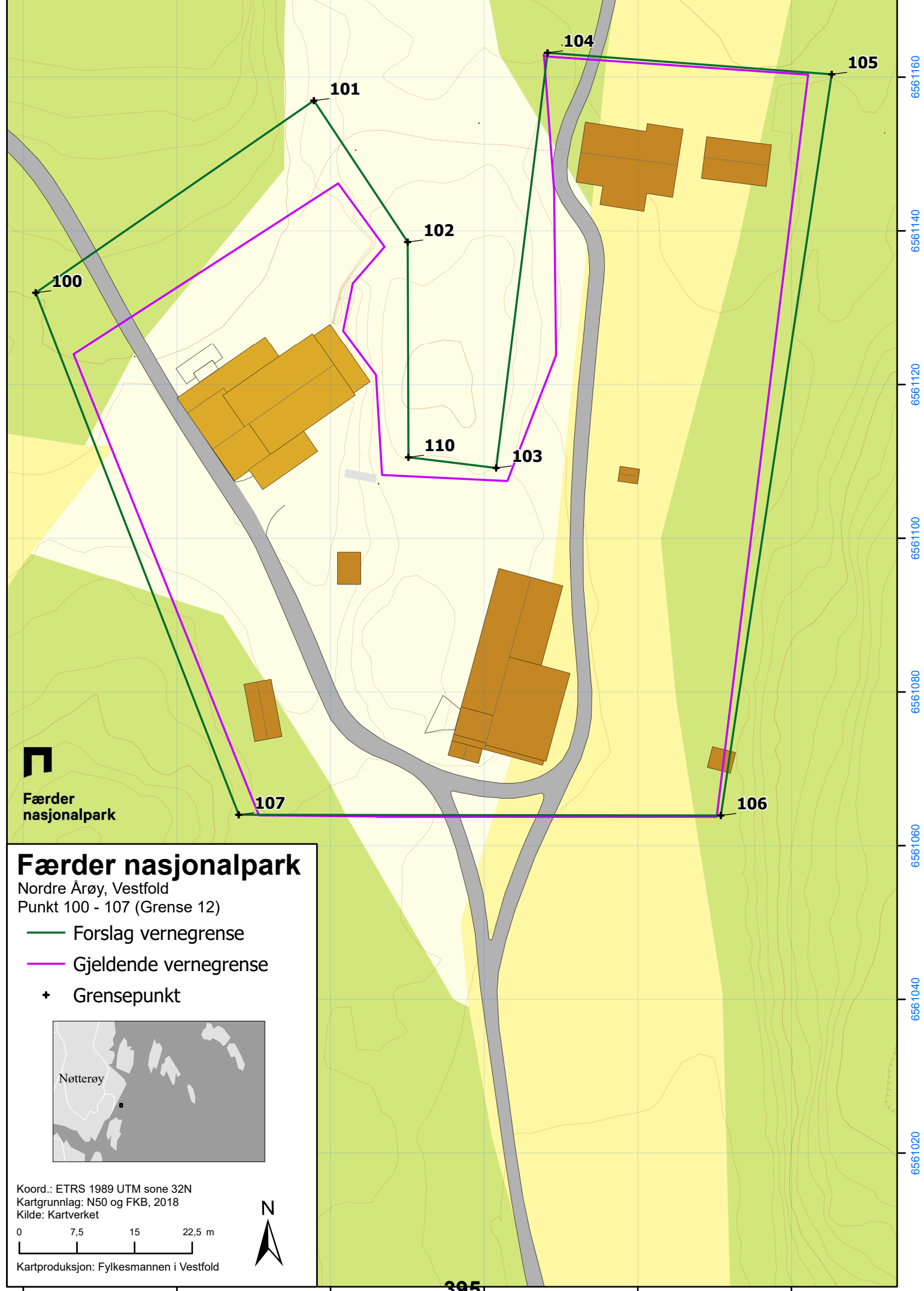

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

589100 589200 589300 589400 589500 589600 589700 589800 589900 6563300 6563400 6563500 6563600 6563700 6563800 6563900 6564000 6564100 6564200 6564300 6564400 6564500

394

Færder nasjonalpark

Færder nasjonalpark

Nordre Årøy, Vestfold
Punkt 100 - 107 (Grense 12)

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- +** Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

583520 583540 583560 583580 583600 583620 395 6561020 6561040 6561060 6561080 6561100 6561120 6561140 6561160

904 904 905 905

Sandø

501

502

503

504

505

506

507

508

509

510

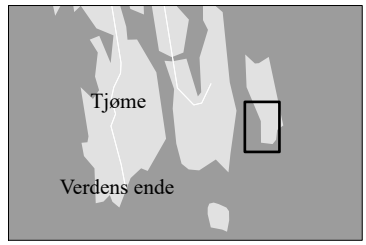

Færder nasjonalpark

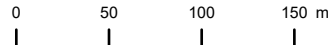
Færder nasjonalpark

Sandø, Vestfold
Punkt 507 - 510 (Grense 20)

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- + Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

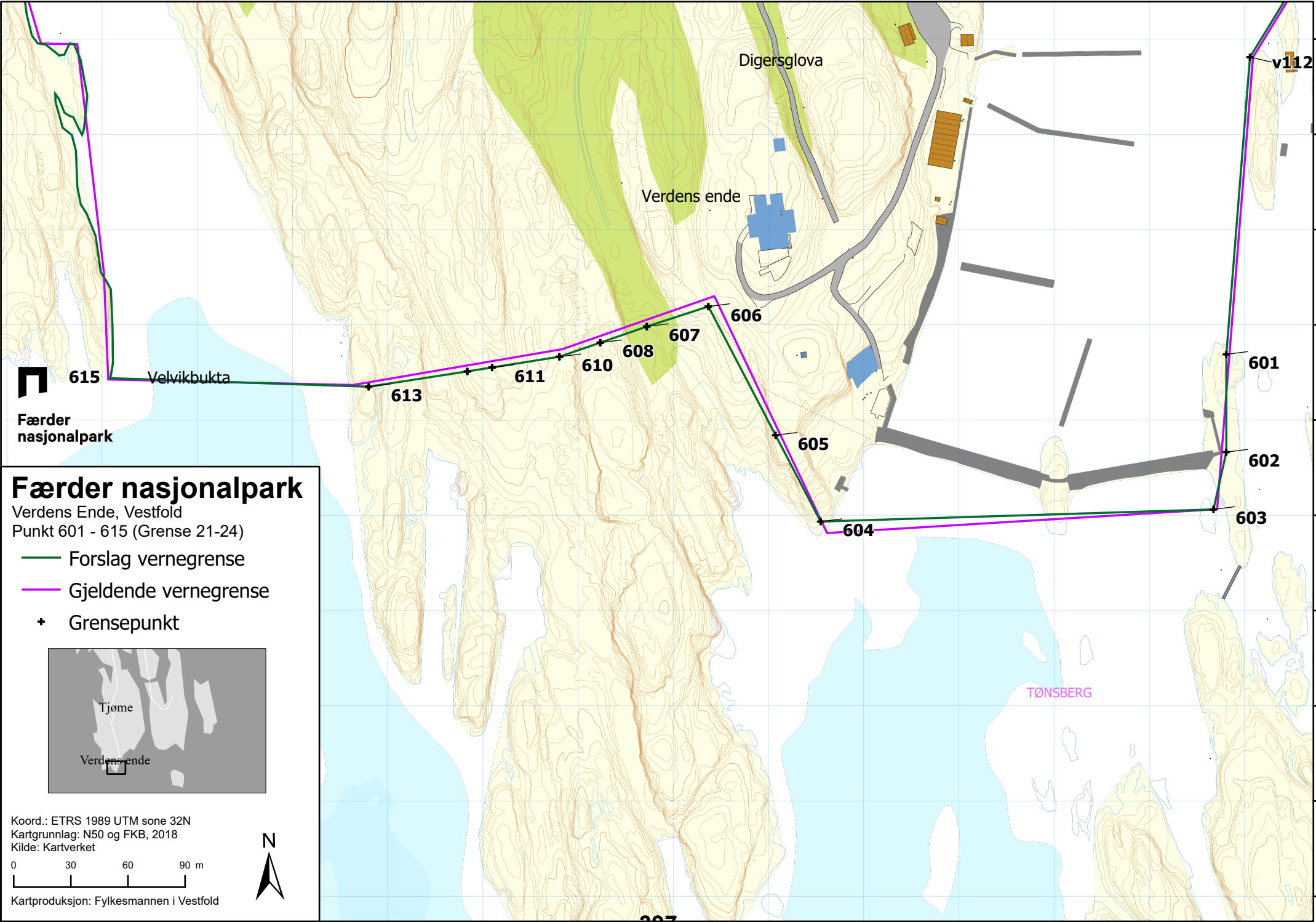
Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

396

583600 583700 583800 583900 584000 584100 584200 584300

6549500
6549400
6549300
6549200
6549100
6549000
6548900
6548800
6548700
6548600
6548500
6548400

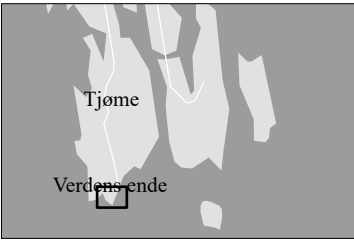

Færder
nasjonalpark

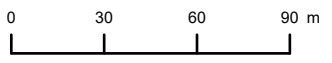
Færder nasjonalpark

Verdens Ende, Vestfold
Punkt 601 - 615 (Grense 21-24)

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- +** Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

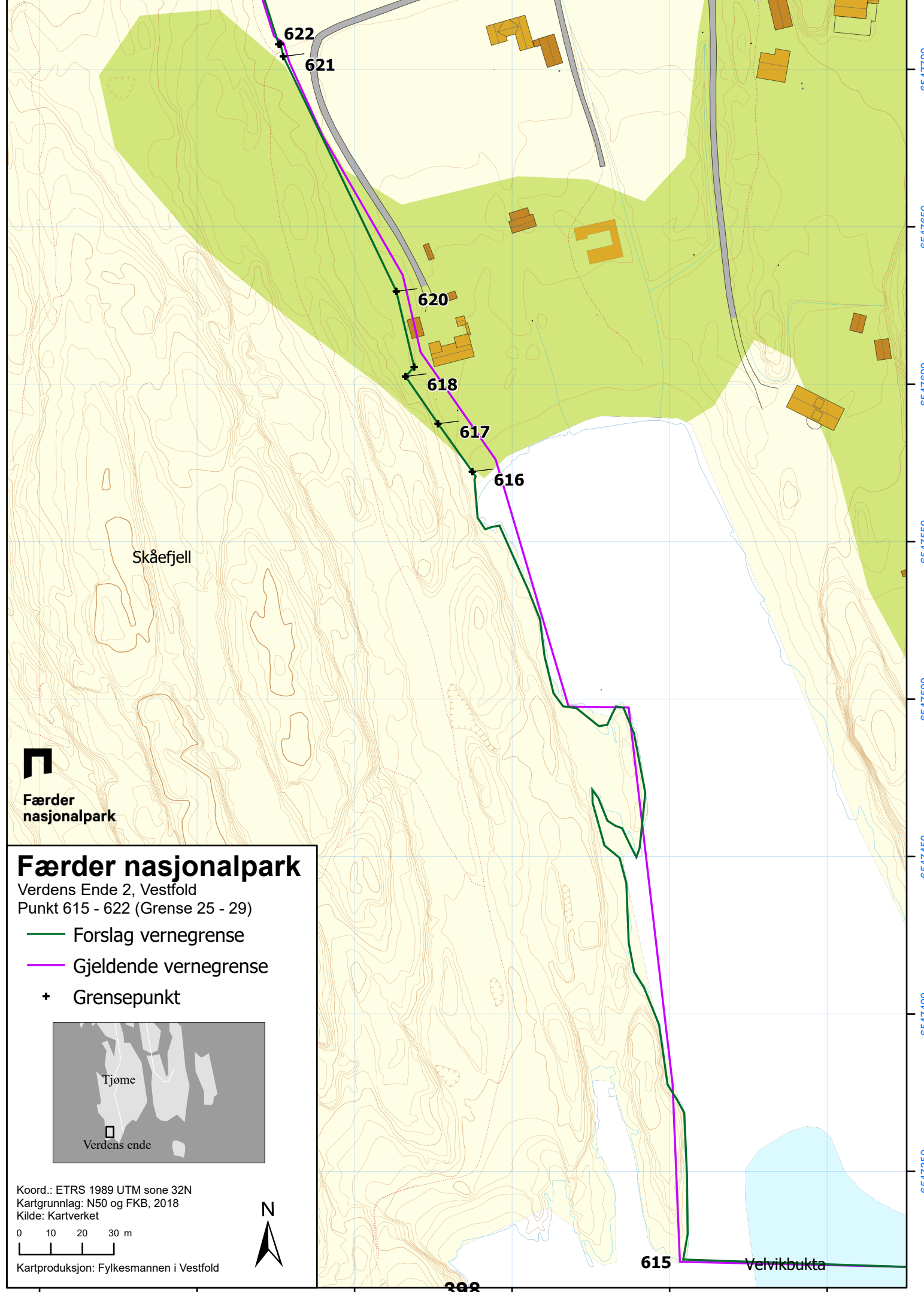

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

6547500
6547450
6547400
6547350
6547300
6547250
6547200
6547150
6547100
6547050

580300 580350 580400 580450 580500 580550 580600 580650 580700 580750 580800 580850 580900 580950

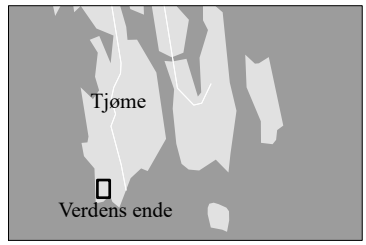
397

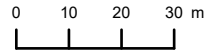
Færder nasjonalpark

Verdens Ende 2, Vestfold
Punkt 615 - 622 (Grense 25 - 29)

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- + Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

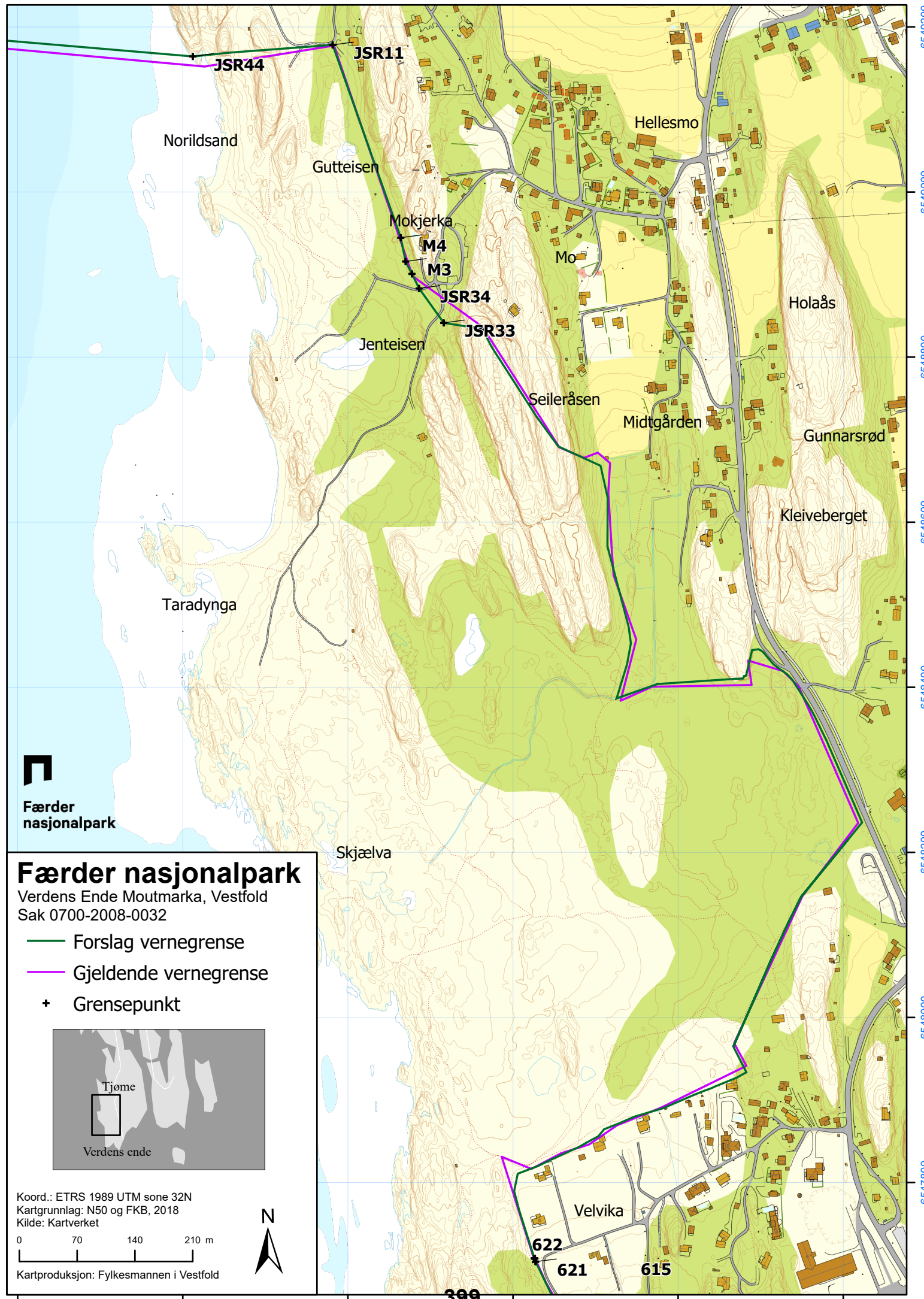

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

580150   580200   580250   398   580300   580350   580400

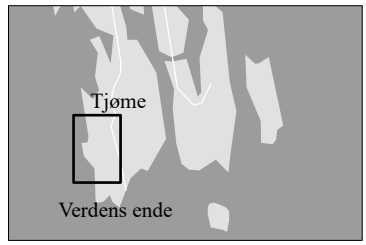
6547700
6547650
6547600
6547550
6547500
6547450
6547400
6547350

Færder nasjonalpark

Verdens Ende Moutmarka, Vestfold
Sak 0700-2008-0032

- Forslag vernegrense
- Gjeldende vernegrense
- +** Grensepunkt

Koord.: ETRS 1989 UTM sone 32N
Kartgrunnlag: N50 og FKB, 2018
Kilde: Kartverket

Kartproduksjon: Fylkesmannen i Vestfold

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	33/2024	28.11.2024

Færder nasjonalpark - Kjøleholmen - motorisert ferdsel - minigraver for dreneringsarbeid

Forslag til vedtak

Med hjemmel i verneforskriftens § 3 gis det dispensasjon til graving og bruk av motorisert utstyr i Færder nasjonalpark, i henhold til søknad. Tiltaket gis på følgende vilkår:

- Minigraver må ha gummibelter.
- Det skal ikke fraktes ut fremmede masser.
- Store trær rundt grøft må ivaretas.
- Tiltakshaver er selv ansvarlig for å innhente godkjenninger etter annet lovverk. Denne tillatelsen er gitt etter verneforskriften til Færder nasjonalpark.

Tiltaket kan være søknadspliktig etter annet lovverk, f.eks. motorferdselloven, Plan- og bygningsloven.

Bakgrunn

Søknad om Færder nasjonalpark – Kjøleholmen – motorisert ferdsel – minigraver for dreneringsarbeid 01.10.24

Brev ang. innhenting av ytterligere opplysninger 03.10.24

Mottatt tilleggsinformasjon av 04.10.24

Brev om informasjon om saksgang, samt forespørsel om tilleggsopplysninger 25.10.24

Søknaden utdrag:

I min del er jeg nå nødt til å skifte gulv, da vi har hatt angrep av stripete borebiller, som trives i fuktige forhold. Og det er her forespørselen kommer inn. Vi har pga fuktigheten blitt anbefalt å forbedre eksisterende drenering, da det forhåpentlig vil fjerne årsaken til at borebiller trives.

De senere årene har vi slitt mer og mer med vann i kjeller og under hus. Det eksisterer en dreneringsgrøft nordover fra huset, men denne har blitt gjengrodd over tid. Vi ønsker derfor å få ut en minigraver som kan gjøre dette arbeidet for oss. I bildet under (evt vedlagt) har jeg markert med rød strek hvor eksisterende dreneringsgrøft er. Røde prikker viser hvor det per i dag er litt nedsenket plen, som nok før var vesentlig lavere og en start på dreneringsgrøften. Det viser også hvor vi ønsker å starte arbeidet, med å legge ned dreneringsrøret til dreneringsgrøften som vi også ønsker å grave noe dypere. Massene som tas ut vil bli brukt til å planere på plen. Legger ved et bilde fra 26. juli i år, tatt fra huset og nordover.

Graveren vi har forespurt var dog klar på at for motorisert ferdsel i nasjonalparken trenger tillatelse. Vi kunne tenkt oss at dette ble gjort så snart som mulig, for at tiltaket skal ha minst påvirkning for besøkende av alle slag.

Oppsummering: Vi søker om tillatelse til å ha en minigraver ut på Kjøløholmen 1-2 for å gjenopprette eksisterende, men gjengrodd drenering.

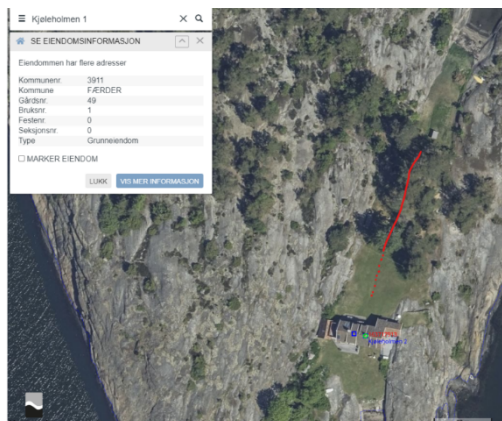

Fig. 1 Ønsket trase

Fig. 2 vannansamling

Tilleggsopplysninger:

Svar på forespørsel om minigraver på Kjøløholmen, med beskrivelse av arbeids omfanget.

Se vedlegte kart:

(3). Ilandsetting Minigraver: Viser område for ilandsetting-område av minigraveren, kjøring til arbeidsområde og tilbakekjøring om bord på lekter. Her kjører minigraveren kun på fjell.

(2). Drensgrøft: Her er i dag en eksisterende åpen drensrøft med bredde ca. 0,5 -1,5m, og samme dybde. Lengden er ca 75m. Den slutter i dag som vist på figuren under nærmest sjøen i nord der vi har en gammel brønn som er i bruk. Fra motsatt ende ligger det drensrør frem til huset under plenen.

(1). Grave-område: Det lilla området er dagens plen som klippes, og det vokser ingen skjeldne arter der. Drensgrøften har vi i mange år prøvet å grave litt dypere, for det er ikke fall på grøften før der den lilla peker. Vi ønsker å grave opp den gamle drensrøften fra huset til den møter den inntegnede grønne drensrøften, legge ned et nytt drensrør med ca 1:100 fall, pluss duk, og fylle over igjen slik at plenen kan bli svakt høyest på midten, med litt fall fra huset. Dette kan vi få til ved å flytte litt på massene innenfor det lilla området, og bruke det vi graver opp når vi gjør den grønne drensrøften dypere. Grøften vil forbli åpen som i dag, der den starter ca 40m nord for huset, med ca 0,5m dybde, og falle jevnt med ca 1:100 (eller 1:50?) i 75m lengde. Dvs et fall på 1 til 2m. I dag er enden på grøften også ca 1,5m dyp i forhold til start-punktet, men den er ganske bratt den siste tredjedelen. Dette ønsker vi å endre til et jevnt fall. Det blir mye graving for hånd i jord med mye gamle røtter fra masse busker i grøftens lengde. Dette er busker vi holder nede, men de skyter opp. Vi skal ikke deponere noen masser andre steder enn innenfor det lilla området. Dette er i dag plen, og skal fortsette å være det.

Fig. 3 ilandsetting og graveområde

Grunnlaget for avgjørelsen

Færder nasjonalparkstyre er forvaltningsmyndighet for Færder nasjonalpark. Nasjonalparken forvaltes etter «Forskrift om vern av Færder nasjonalpark» og forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, med utdypende retningslinjer.

*Formålet med opprettelsen av Færder nasjonalpark er å bevare et større naturområde med representative økosystemer ved kysten i ytre Oslofjord med særlig vekt på landskap, naturtyper, arter og geologiske forekomster på land og i sjø og som er **uten tyngre naturinngrep**.*

Verneformålet legger grunnlaget for forståelsen av vernebestemmelsene. § 3 angir grunnlaget for vernebestemmelsene: I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

Formålet med nasjonalparken er videre å ta vare på (utdrag)

- *Representative økosystemer med variasjonsbredden i naturmangfold, herunder arter, bestander, naturtyper, geologi og økologiske prosesser*
- *Det opprinnelige skjærgårdslandskapet og det marine miljøet, herunder kulturminnene på land og i sjø*
- *Et undersjøisk landskap med variert bunntopografi og med stor variasjon i marine naturtyper herunder ålegraseng, større tareskog, bløtbunnsområder i strandsonen og skjellsandområder*
- *Viktige naturtyper som kystfuruskog, rik sumpskog og edelløvskog, strandenger og strandsummer på østre del av Sandø og Mellom Bolæren*
- *I sone A er hensikten å ta vare på naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemarker, slåtteeenger, tørrenger og strandenger.*
- *I sone B er formålet å ta vare på livsmiljøene for plante- og dyrelivet, spesielt med hensyn til sjøfuglene og deres hekkeplasser...*

Allmenheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv, med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Verneforskriftens § 3: I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

§ 3, pkt 1 Landskapet og naturmiljøet, pkt. 1.1: Området er vernet mot inngrep av enhver art, (utdrag) bergverksdrift, graving, utfylling og henleggelse av masse, mudring og dumping, påfylling av sand eller skjellsand på sjøbunnen eller på strender, sprengning og boring, uttak og fjerning av stein og mineraler, drenering og annen form for tørrlegging,.. fremføring av luft- og jordledninger.... Listen er ikke uttømmende.

Verneforskriften angir ingen unntaksbestemmelser for omsøkt dreneringstiltak, og søknaden vurderes etter § 4, Generelle dispensasjonsbestemmelser. Bruk av graver må også behandles etter verneforskriften § 4, da vernebestemmelsene ikke inneholder unntaksbestemmelser.

Søknaden skal også vurderes etter naturmangfoldlovens § 7, hvor det heter at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Vurderingen skal fremgå av beslutningen. Prinsippene gjelder kunnskapsgrunnlaget, føre-var-prinsippet, økosystemtilnærming og samlet belastning, hvem som skal bære kostnadene ved miljøforringelse, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder.

Vurdering

Det følger av forarbeidene til naturmangfoldloven at den generelle dispensasjonsbestemmelsen i § 48 ikke kan anvendes for å utvide den rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Bestemmelsen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som ikke kunne forutses eller spesielle/særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Verneforskriftens § 4; *Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og heller ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlig samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. Naturmangfoldloven § 48.*

Området er i naturbase registrert som semi-naturlig eng, svakt kalkrik tørreng med klart hevdpreg eller svakt preg av gjødsling. Tiltakshaver har skjøttet dette område som plen, med klipping. Eksisterende dreneringsgrøft er synlig på bilde i naturbase. Det er ikke registrert sjeldne arter i Artsdatabanken, men en bestand av rynkerose (*rosa rugosa*) er registrert i strandkanten, men berøres ikke av tiltaket.

Søker gir beskrivelse av hvordan tiltaket er tenkt gjennomført, og at det planlegges å benytte eksisterende oppgravde masser som dreneringsmasse.

Det er i dag også mulig å få dreneringsrør med ferdig filterlag rundt, laget av naturfiber o.a., f.eks. drenerør med kokosfilter. Drenerør med kokosfilter betyr at man kan redusere jordkomprimeringen betraktelig, da man kan unngå tunge grustransporter i forbindelse med rørgrøften. Denne typen dreneringsrør gir også filterfunksjon under røret, noe som ikke er tilfelle med filtermateriale tilsatt etter installasjon.

Minigraver bør ha gummibelter for å unngå merker på svaberg/fjell, og evt. kjørespor i terrenget.

Forvaltningen vurderer at dispensasjon kan vurderes, tiltaket vurderes ikke å stride mot verneformålet, og har ikke nevneverdig påvirkning på verneverdiene.

Vurdering etter Naturmangfoldloven §§ 8 – 12

§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt nok. Tiltaket vurderes å være av mindre omfang, og omfatter en eksisterende grøft., og påvirker i liten grad verneverdiene. Det er ikke kjente sårbare naturtyper eller arter nær tiltaket.

§ 9 – Føre-var-prinsippet. Vurderes som lite aktuelt i denne søknaden, da kunnskapen om tiltakets eventuelle påvirkning vurderes å være god nok.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning. Alle menneskelige tiltak kan ha en påvirkning på økosystemene. Forvaltningen skal vurdere samlet belastning både for omsøkt tiltak og for alle andre tiltak. Det ikke å være en stor samlet belastning på øya hvor tiltaket skal gjennomføres.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver. Eventuelle kjørespor må utbedres av tiltakshaver.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Det skal benyttes en minigraver som bør ha gummibelter for å unngå spor på svaberg/fjell. Det skal ikke fraktes inn fremmede masser.

Konklusjon

Med hjemmel i verneforskriftens § 3 vurderes det at dispensasjon til gjennomføring av tiltaket: Graving og motorferdsel i Færder nasjonalpark kan gis. Tiltaket vurderes ikke å stride mot verneformålet og heller ikke å påvirke verneverdiene nevneverdig.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Andre relevante dokumenter, ikke vedlagt:

ST 34/2024 Eventuelt